

Pannon Egyetem
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Szaknyelvi Kommunikáció Alprogram
Veszprém

Bagladi Orsolya

Magyar gombanevek nyelvészeti elemzése

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető
dr. habil. Révay Valéria, tanszékvezető egyetemi docens

2011.

MAGYAR GOMBANEVEK NYELVÉSZETI ELEMZÉSE

Értekezés doktori (PhD) fokozat elnyerése érdekében

Írta:

Bagladi Orsolya

Készült a Pannon Egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolája
Szaknyelvi Kommunikáció alprogramja keretében

Témavezető: dr. habil Révay Valéria, tanszékvezető egyetemi docens

Elfogadásra javaslom (igen / nem)

(alíírás)

A jelölt a doktori szigorlaton 100 %-ot ért el,

Az értekezést bírálóként elfogadásra javaslom:

Bíráló neve: igen /nem

.....
(alíírás)

Bíráló neve: igen /nem

.....
(alíírás)

A jelölt az értekezés nyilvános vitáján%-ot ért el.

Veszprém,

.....
a Bíráló Bizottság elnöke

A doktori (PhD) oklevél minősítése.....

.....
Az EDHT elnöke

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK.....	1
MAGYAR NYELVŰ KIVONAT.....	2
ANGOL NYELVŰ KIVONAT.....	3
NÉMET NYELVŰ KIVONAT.....	4
1. BEVEZETÉS.....	5
2. NÉPI GOMBANEVEK KOGNITÍV SZEMANTIKAI MEGKÖZELÍTÉSBE.....	12
2.1 A NÉPI KATEGORIZÁLÁS SAJÁTOSSÁGAI KOGNITÍV NYELVÉSZETI ASPEKTUSBÓL.....	12
2.2 MI A GOMBA?.....	15
2.3 A GOMBÁHOZ KAPCSOLT NEGATÍV TARTALMAK KIFEJEZÉSE NÉPI GOMBANEVEINKBEN.....	19
2.4 A GOMBANEVEK HELYE A JELENTÉSVILÁG SZERKEZETÉBEN.....	36
3. A MAGYAR GOMBANEVEK TÖRTÉNETI FORRÁSAI A HIVATALOS NÉVADÁS MEGJELENÉSÉIG.....	38
3.1 GOMBANEVEK A XVI. SZÁZADBÓL.....	38
3.2 GOMBANEVEK – CLUSIUS UTÁN – A XVII. SZÁZADBÓL.....	50
3.3 GOMBANEVEK A XVIII. SZÁZADBÓL.....	53
3.4 A MAGYAR HIVATALOS NÉVADÁS (KETTŐS NEVEZÉKTAN) KEZDETEI – A XIX. SZÁZAD ELEJE.....	57
4. A NÉPI GOMBANEVEK RENDSZEREZÉSE, SZERKEZETI ELEMZÉSE.....	59
4.1 ELŐZMÉNYEK.....	59
4.2 ELEMZÉSI MÓDSZEREK, ALAPFOGALMAK.....	67
4.3 A NÉPI GOMBANEVEK FUNKCIONÁLIS SZERKEZETE.....	69
4.4 A NÉPI GOMBANEVEK FUNKCIONÁLIS-SZEMANTIKAI ELEMZÉSE.....	78
4.5 A NÉPI GOMBANEVEK LEXIKÁLIS-MORFOLÓGIAI ELEMZÉSE.....	87
4.6 A NÉPI GOMBANEVEK SZINTAGMATIKUS ELEMZÉSE.....	93
4.7 A NÉPI ÉS HIVATALOS GOMBANEVEK SZERKEZETÉNEK KÉRDÉSÉRŐL.....	97
5. A NÉPI GOMBANEVEK JELENTÉSFÖLDRAJZI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	101
5.1 A FOGALMAK KÖRÜLHATÁROLÁSA.....	102
5.2 A NÉPI GOMBANEVEK JELENTÉSFÖLDRAJZI JELLEMZŐIRŐL.....	104
5.3 SZÓFÖLDRAJZI POLISZÉM NÉPI GOMBANEVEK A MAGYARBAN.....	105
5.4 SZÓFÖLDRAJZI SZINONIM NÉPI GOMBANEVEK A MAGYARBAN.....	115
6. ÖSSZEFOGLALÁS.....	117
7. IRODALOM.....	123
7.1 A DOLGOZATHOZ FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM.....	123
7.2 A SZÓTÁR FORRÁSAI.....	141
8. ÁBRÁK, TÁBLÁZATOK ÉS DIAGRAMOK JEGYZÉKE.....	153
9. MELLÉKLETEK.....	154
9.1 A FELDOLGOZOTT NÉPDALOK SZÖVEGEI.....	154
9.2 TERJEDELMESEBB TÁBLÁZATOK, GOMBANÉVLISTÁK.....	158
9.3 JELENTÉSFÖLDRAJZI TÉRKÉPEK.....	162
9.4 A MAGYAR NÉPI GOMBANEVEK TÖRTÉNETI ÉS SZÓFÖLDRAJZI SZÓTÁRA.....	169
10. TÉZISEK/ THESES.....	262

Magyar nyelvű kivonat

Magyar gombanevek nyelvészeti elemzése

Kulcsszavak: népi gombanevek, kognitív nyelvészet, gombanévtörténet, funkcionális-szerkezeti elemzés, szóföldrajz

Az értekezés a magyar gombaneveket, közelebbről a népi elnevezéseket vizsgálja kognitív nyelvészeti, történeti, szerkezeti és jelentésföldrajzi szempontból. A szerző a vizsgálatokkal a magyar nyelvtudomány azon kutatásaihoz kívánt csatlakozni, amelyek szemantikailag egynemű szócsoporthoz elemeznek több különböző nyelvészeti nézőpontból.

A szerző az értekezésben áttekinti a népi kategorizálás jellemzőit, majd meghatározza a *gomba* helyét a magyarok nyelvi világképében. Sorba veszi és szerkezeti szempontból értékeli a történeti munkák gombaneveit a XVI. századtól a XIX. század elejéig, azaz a hivatalos névadás megjelenéséig. Ezt követően kritikailag bemutatja azokat a szakirodalmi előzményeket is, amelyek hasonló jellegű köznévi csoportot vizsgálnak szerkezeti szempontból. A Hoffmann István-féle helynév-tipológiát mintául választva kategorizálja a népi gombaneveket funkcionális-szemantikai, valamint lexikális-morfológiai megközelítéssel. Majd a jelentésföldrajz szemszögéből értékel hat kiválasztott népi gombanevet, a vizsgált adatokat pedig térképen is illusztrálja.

Az értekezés része a függelékben elhelyezett történeti és nyelvföldrajzi szótár is, amely a hozzáférhető nyomtatott forrásokban előforduló gombaneveket tartalmazza a gyűjtés időpontjának, helyének és gyűjtőjének megjelölésével.

Az értekezés tárgyát elsősorban a népi gombanevek adják, de a szerző többször hivatkozik a gombászati szaknyelvre, a hivatalos elnevezések jellemzőire is. Ezáltal kíván teljes nyelvi képet adni a magyar gombanevekről.

Angol nyelvű kivonat

Linguistic Analysis of Hungarian Fungus Names

This dissertation examines the Hungarian fungus names, more specifically the folk fungus names, from a cognitive linguistic, a historical, a structural, and a language geographic aspect. On the basis of this exercise the author wishes to join those researches of the Hungarian Linguistics which analyze a semantically homogeneous word group from different linguistic points of view.

The author surveys the characteristics of folk categorization; and she determines the place of the word *gomba* (en. 'Fungus') in the linguistic world view of Hungarians. She reviews the fungus names preserved in historical works from the 16th century until the beginning of the 19th century, when the official fungus name giving appeared; and she values the different data according to their structural features. After that, she critically introduces the specialized literature that deals with some similar common name groups from a structural aspect. She categorizes the folk fungus names following the methods of István Hoffmann, who classified the Hungarian toponyms. Then she values six folk fungus names according to their language geographic features; she places the examined data on maps as well.

A historical and language geographical dictionary is compiled in the appendix of the dissertation. The dictionary contains fungus names from all the available printed sources; furthermore, the time, the place of collection and the name of the collector is given in it, too.

Folk fungus names are the topic of the dissertation, however, the author mentions some characteristics of professional mycological language and scientific fungus names as well, so that she wishes to give a complete picture of Hungarian fungus names.

Német nyelvű kivonat

Linguistische Analyse der ungarischen Pilznamen

Diese Dissertation behandelt die ungarischen Pilznamen, genauer gesagt die volkstümlichen Namen der Pilze, unter einem kognitiv linguistischen, historischen, strukturellen und sprachgeographischen Aspekt. Auf Grundlage dieser Analyse möchte diese Arbeit sich den Forschungen der ungarischen Sprachwissenschaft anschließen, welche eine semantisch homogene Wortgruppe von verschiedenen sprachwissenschaftlichen Standpunkten aus untersuchen.

Die Dissertation betrachtet die Charakteristika von Volkskategorisierung, und sie zeigt den Platz des Wortes *gomba* (dt. 'Pilz') in dem sprachlichen Weltbild der Ungarn auf. Sie bietet einen Überblick über die ungarischen Pilznamen in historischen Schriften von dem 16. bis zum beginnenden 19. Jahrhundert, wo die offizielle Namensgebung erschien; und sie bewertet die verschiedenen Daten nach ihrer Struktur. Danach wird – unter einer kritischen Betrachtung – die spezielle Literatur vorgestellt, die sich mit einigen ähnlichen Gattungsnamengruppen unter einem strukturellen Aspekt beschäftigt. Die Dissertation kategorisiert die volkstümlichen Namen der Pilze nach den Methoden von István Hoffmann, der die ungarischen Ortsnamen klassifiziert hat. Danach werden sechs volkstümlichen Namen der Pilze nach ihren sprachgeographischen Charakteristika bewertet; die behandelten Daten werden ebenfalls auf Karten dargestellt.

Ein historisches und sprachgeographisches Wörterbuch ist im Anhang dieser Dissertation zusammengetragen. Das Wörterbuch enthält die Pilznamen aller verfügbaren gedruckten Schriftquellen; weiterhin enthält es Zeit und Ort der Namenserhebung, sowie den Namen des Datensammlers.

Die volkstümlichen Namen der Pilze sind das Hauptthema dieser Dissertation, jedoch geht die Autorin auch auf die Fachsprache und auf wissenschaftliche Pilznamen ein, sodass sie einen Überblick über die ungarische Pilznamen bietet.

1. Bevezetés

1.1 A témaválasztás indoklása, a dolgozat célja

Habár gyerekkoromban sokat jártam az erdőt, a téma mégis egy magánkönyvtárban fogott meg még 2004-ben, amikor tudományos diákköri munkához érdeklődési körömnek megfelelő anyagot keresve témavezetőm, Révay Valéria a botanikus Szabó T. Attilához irányított. Ő adta kezembe a „Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia” és a „Clusius-kódex” reprint kiadását. A XVI. század végén akvarelltáblákra írott magyar gombanevek rögtön felkeltették érdeklődésemet. Így végül 2004 őszén az akkori Veszprémi Egyetem ITDK-ján, majd 2005 tavaszán az OTDK-n „A Codex Clusii gombanevei és egyéb szórványai” címmel a kódex adatainak nyelvészeti elemzését mutattam be.

Diplomadolgozataimat szintén ebben a témában védtem meg: 2006-ban „Fungus names and other Hungarian words in Codex Clusii” címmel angolul, majd saját nyelvföldrajzi gyűjtésekkel és térképlapokkal bővített munkámat 2007-ben „A Codex Clusii magyar nyelvű gombanevei és egyéb szórványai” címmel magyarul.

Doktori iskolába már átfogóbb vizsgálat tervével jelentkeztem: a diplomadolgozatomhoz végzett adatgyűjtések közben szembesültem azzal, hogy a gombák a magyar nyelvterület különböző tájegységein mennyire változatos népi neveket viselnek. Céлом volt ezek összegyűjtése és nyelvészeti feldolgozása.

Közben megismerkedtem a néprajztudós–etnomikológus Zsigmond Győző munkásságával, aki az elmúlt egy évtizedét arra áldozta, hogy lejegyezze a Kárpát-medencében használt népi gombaneveket, a gombákhoz fűződő hiedelmeket, recepteket és gyógymódokat. ZSIGMOND megközelítőleg 970 gombanévlexémát gyűjtött egybe „Gomba és hagyomány” című könyvében (2009).

Habár ezután is folytattam a gyűjtést, tanulmányaimban immár a feldolgozásra helyeztem át a hangsúlyt. Szándékom volt minél több szempontból leírni a gombaneveket, így szaknyelvi, kognitív, szerkezeti és nyelvföldrajzi megközelítéssel is jellemeztem azokat. Céлом volt a történeti – különösen a hivatalos névadást megelőző – munkák áttekintése is. Ugyanakkor az etimológiai vizsgálattól eltekintettem: ennek egyik oka, hogy a korábbi, gombanevekkkel foglalkozó munkák elsősorban az elnevezések keletkezéstörténetét írták le. Másrészről a gombanevek nagy része szláv

eredetű, és kellő szláv nyelvtudás, illetve szláv területen végzett gyűjtőmunka nélkül nem vállalkozhattam etimológiai jellemzésükre.

1.2 A dolgozat felépítése

Disszertációm a bevezetés után négy nagyobb fejezet követi: a második fejezet kognitív szemléletű, arra a kérdésre keresem a választ, mi magyarok hogyan kategorizáljuk a gombákat a világban, mit jelent számunkra a *gomba* szó, illetve milyen módon fejezzük ki az egyes elnevezésekben, hogy az adott gomba mérgező. A harmadik fejezetben a jelentősebb, gombaneveket tartalmazó történeti munkákat mutatom be egészen a hivatalos gombanevek megjelenéséig, azzal a nem titkolt céllal, hogy a növénynevek történetéről leválasztva tárgyaljam a korai gombanévi adatokat. A negyedik fejezetben a gombanevek szerkezetével foglalkozom: módszertani szempontból HOFFMANN ISTVÁN (2007) helynévrendszerezését követve. Végezetül jelentésföldrajzi kérdéseket vetek fel az utolsó fejezetben; a mellékletekben térképen is szemléltetem példáimat. Függeléként csatolok egy szótárat is, amelybe a történeti és nyelvföldrajzi adatokat rögzítettem. A mellékleteket megelőzi az összefoglalás és a bibliográfia.

1.3 A téma körülhatárolása: a népi és hivatalos gombanevek

Bár a dolgozat címében nem szűkítettem le a témát a népi gombanevekre, elsősorban mégis azokkal foglalkozom. Ugyanakkor nem kerülhetem el, hogy a hivatalos névadás és a hivatalos elnevezések jellemzőire is utaljak időnként, ezért jelöltem meg a címben a magyar gombaneveket vizsgálatom tárgyaként.

Amikor azt mondom, hogy népi gombanevekkel foglalkozom, akkor a *népi* jelzőt abban az értelemben használom, hogy a természeti környezetben élő, ahhoz mindennapi tevékenységükkel szorosan kapcsolódó közösségek gombaneveit, gombanévadását elemzem. Azaz elsősorban olyan adatokkal dolgozom, amelyeket az erdőt-mezőt jól ismerő emberek használnak vagy használtak; olyan elnevezésekkel, amelyeket nem a gombahatározókból ismertek meg, hanem nemzedékről nemzedékre hagyományozták a gombákat ismerő és szerető közösségek. Természetesen ma már ritkán találni olyan gombagyűjtőt, aki ne tartana otthon szakkönyvet, így a legtöbben tisztában vannak vele, hogy az általában a nagyszülőktől örökölt gombaneveket hivatalosan másként nevezzük meg, és legalább a nemzetségek szerinti szaknyelvi nóment meg is tudják adni a gyűjtött gombákra.

Megítélésem szerint a mai hivatalos magyar gombanevek viszonylag jól tükrözik a népi tapasztalatokkal megalkotott népnyelvi nómeneket. Egyrészt vannak olyan gombaneveink, amelyek hosszú élettörténetük, közkedveltségük miatt vannak jelen mindkét rendszerben (pl. *vargánya*, *pöfeteg*, *tapló* stb.). Másrészt a gombák hivatalos és népi nevei is a meghatározáskor fontos motívumokat mutatják, az esetek többségében – amikor nem kell laboratóriumi vizsgálatokra is szorítkozni – a tudományos vagy népi ismerettel rendelkező gombász ugyanazokat a jellemzőket keresi egy gombán. Tehát a hivatalos nevek a gombák esetében csaknem olyan beszédesek, mint a népi elnevezések.

A mai hivatalos névadás is arra hajlik, hogy „népies” elnevezéseket alkosson. Például a közelmúltban kapott új magyar szaknyelvi nevet a *Galerina marginata*. Ez a kicsi, halálosan mérgező gomba ismereteim szerint népi nevet nem visel, így a hivatalos névadása attól független volt. Korábban *fenyves turjángombának* hívták, mivel nemzetségének egyes tagjai mocsaras vidékeken, azaz népiesen *turjánban* teremnek. Viszont éppen azért, mert nem minden nemzetségtagra volt jellemző ez az élőhely, új nevet találtak ki nekik: így lett a *Galerina marginata* *fenyves sisakgomba*. A névadók egyike, VASAS GIZELLA mikológus elmondása szerint¹ azért találták kifejezőnek a nevet, mert a nemzetség apró gombái sisak alakú kalapot hordanak. (A népi elnevezések között találunk ugyanakkor *kucsmagomba*, *sapka**gomba*, *siüveg**gomba* neveket, *sisakgombára* azonban nincs népi adatom.)

Másrésztől ellenpélda is akad, azaz előfordul, hogy olyan hivatalos nevet szentesítenek, amely idegennek tetszik a korábbi változathoz képest. Sokáig a *Lactarius piperatus* gombára egyszerűen *keserűgombaként* hivatkoztak a gombahatározókban is. A közelmúltban átnevezték *fehértejű keserűgombára* annak analógiájára, hogy van *csípőstejű* és *zöldülőtejű keserűgomba* is. Miközben a *keserűgomba* szó már a legkorábbi előfordulásától kezdve elsősorban a *Lactarius piperatus*-t jelölte, és népi névként is csaknem az egész magyar nyelvterületen így használatos. A névváltoztatással több hazai mikológus nem is értett egyet.

1.4 A téma tudománytörténeti jelentősége

A gombákkal önállóan a 16. században kezdtek el foglalkozni, Pannóniában, Batthyány Boldizsár udvarában. A prédikátor Beythe István és az orvosbotanikus Carolus Clusius tanulmányozta az 1580-as években a pannóniai népek gombaismeretét, lejegyezte a használt népi gombaneveket. Ennek a munkának a gyümölcsként született

¹ Gombaszakellenőri OKJ-s képzés (2010) előadásán elhangzott szóbeli közlés.

meg az ún. Clusius-kódex és a világ első gombászati monográfiája, a *Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia*. Ez utóbbi írás a mikológia tudományának első alapműve.

Dolgozatom témájában követi Clusius 410 évvel ezelőtti munkáját: a pannon gombanevekkel és részben a népi gombaismerettel is foglalkozom. A németalföldi tudóssal ellentétben kizárólag magyar elnevezéseket vizsgálok, de a magyar nyelvterület egészéről vannak adataim. Ugyanakkor elmondható, hogy értekezésem olyan tudománytörténetileg fontos mikológiai kutatásokhoz kapcsolódik, amelyek a XVI. században Európa tudományos élvonalához kapcsolódtak Pannóniát.

1.5 A népi gombanevekkel foglalkozó tudomány: az etnomikológia

Az etnomikológia fogalma Magyarországon annyira újszerűen hangzik, hogy az 1998-ban kiadott „Magyar nagylexikon” sem tárgyalja a maga 150–160.000 címszava között. Mindössze a rokon etnobiológiáról találunk jegyzeteket, amely „az amerikai kulturális antropológiában annak a vizsgálata, ahogyan egy nép a biológia tárgykörébe tartozó jelenségeket nyelvileg kifejezi, osztályozza a maga kulturális rendszerében” (556). Az etnomikológia tárgyát hasonlóképpen definiálhatjuk: olyan interdiszciplináris terület, amely a gombáknak egy nép által való megnevezését, valamint a népnek a gombákhoz fűződő hiedelmeit, babonáit kutatja, és a gombareceptjeiket összegyűjti.

A gombaismeret és -felhasználás évezredek óta az ember sajátja. Még sokan őrzik emlékezetükben, hogy a háborús időkben több családot a gombagyűjtés mentett meg az éhhaláltól. Az erdőt-mezőt járó embereknek ma is természetes a gombák ismerete, habár felhasználásuk már nem olyan széleskörű, mint korábban volt. Ezzel párhuzamosan – sajnálatos módon – pontos meghatározásukra is egyre kevesebben képesek. Fontos lenne az oktatásban is körültekintőbben foglalkozni a gombákkal.

Természetesen a népi gombaismeret inkább épít az évszázadok során felhalmozott bölcsességre, mint tévhitekre. A gombaelnevezések már sokszínűségükkel is kifejezik azt az elhivatottságot, amellyel a természetszerető emberek ezek felé a kis élőlények felé fordultak. Egy-egy név – pl. *esernyőgomba*, *lóposszantó gomba* – rámutat a gombák különböző tulajdonságaira, ezek elemzése bárki számára élvezetes lehet, alkalmat adnak anyanyelvünk szépségének felfedezésére.

Habár a gombaismeretnek tekintélyes múltja van, maga az etnomikológia új tudomány, a múlt század ötvenes éveiben jött létre. Az amerikai G. R. Wasson tekintik

az alapítójának, aki elsősorban a hallucinogén anyagokat tartalmazó gombák mitológiában betöltött szerepét vizsgálta. A mikológusok közül pedig Roger Heim kezdett először komolyabban foglalkozni a népi gombaismerettel.

Ahogy ZSIGMOND GYŐZŐ fogalmaz, „etnomikológiai tanulmány, közlés magyar viszonylatban alig jelent meg” (2003: 2). GREGOR FERENC 1973-ban kiadott monográfiája és KICSI SÁNDOR ANDRÁS 2005-ös „Néhány népi gombanevünkről” című munkája valamelyest pótolja a hiányt, azonban ezek is elsősorban névtani, etimológiai feldolgozások, és csak a magyar nyelvterület egy részét fedik le. Első átfogó munka a már előbb említett „Gomba és hagyomány” című kötet, amely ZSIGMOND GYŐZŐ (2009) kutatásainak eddigi eredményeit összegzi.

1.5 A mikológia magyarországi helyzetéről, a gombászati szaknyelvről²

Magyarországon a Magyar Mikológiai Társaság hivatott összefogni a gombásztársadalmat. Az egyesület célja saját megfogalmazása szerint: „a hazai mikológiai kutatások, a gombaoktatás és -természetvédelem ügyének szolgálata, a gombákkal kapcsolatos biológiai, egészségügyi és környezetvédelmi ismeretek terjesztése, gombaszakértők képzése, valamint a hazai gombák védelme” (MMT honlapja³).

Több, a helyi érdekeket képviselő egyesület működik, a világhálón magyarul elérhető pl. a Miskolci Gombász Egyesület, a Zempléni Gombász Egyesület és a Dunakanyar Szarvasgombász Egyesület. Külön az internetes kapcsolattartásra szakosodott a NETGOMBÁSZ Egyesület.

Legfontosabb magyar nyelvű mikológiai folyóiratok a Mikológiai Közlemények, a Magyar Gombász, a Magyar Gomba és a határon túli Erdélyi Gombász.

Gombaszakértőket folyamatosan képeznek, OKJ-s gomba-szakellenőri vizsga tehető. Több egyetemen – elsősorban a biológus, növénybiológiai, növényorvosi, mezőgazdasági irányú képzéseken – foglalkoznak mikológiával, kutatják a nagy- és/vagy mikrogombákat.

A múlt század elején a gombákat még növényeknek tekintették, így a gombákra, gombászatra vonatkozó szaknyelvi jellemzések szorosan kötődnek a botanikai leírásokhoz, a botanika szaknyelvéhez. A nyelvészek a gombászat nomenklatúráját a

² A témában megjelent egy cikkem az Alkalmazott Nyelvtudomány 2010-es számában „A gombászat terminológiájáról a terminológiai rendszerelméletek tükrében” (111–122). A feldolgozott forrásokat, amelyekből a vizsgálathoz a terminusokat vettem, ott tárgyalom bővebben.

³ <http://www.gombanet.hu/index.php?pg=tarsasagunkrol&class=1>

mai napig gyakran együtt tárgyalják a növénynevekkel, de elsősorban a népi gombanevekre vonatkozóan, egyre több önálló, tudományos igényű, névtani–szemantikai elemzés jelenik meg.

Habár a természettudományos szaknyelvek feldolgozottsága igen jó (lásd FÓRIS 2007), a mikológiai szaknyelvvél keveset foglalkoztak. A különböző szakkönyvek szerzői ugyan törekszenek a fogalmak pontos meghatározására, mégis gyakran használnak egymástól eltérő szakszavakat. JAKUCS ERZSÉBET mikológus–biológus „A mikológia alapjai” című tankönyvében tudatosan figyel arra, hogy megismertesse az olvasókkal a legfontosabb terminusokat; az idegen eredetű szavakat dicséretes módon igyekszik beilleszteni a magyar terminológiai rendszerbe (1999: 11).

Nem könnyű egységes mikológiai szaknyelvről beszélni, amikor nemcsak a magyar, hanem a latin hivatalos gombanevek is napról napra változnak, amikor egy gombát hivatalosan is a legkülönbözőbb színnevekkel (pl. *hamvas*, *olívzöld*, *sötétbarna ibolyás árnyalattal* stb.) jellemezzük. Ugyanakkor a szaknyelvi beszélők között is nagyok a különbségek: többen a gombákat a könyvekből, a tudomány felől ismerték meg, de a mikológiai szaknyelvet használja munkájában az az erdélyi *toplász* (= a taplógombát kalapnak, dísz tárgyagnak stb. feldolgozó mesterember) is, aki esetleg a köznyelvet nem is beszéli.

A gombászati szaknyelv terminusainak nagy része nem csak a mikológia szakterületéhez kapcsolható. Nagy az átfedés a botanika és a mikrobiológia szaknyelvével, ami nem véletlen, hiszen ezek a tudományágak foglalkoztak évszázadokig a gombákkal.

Jellemző a latin és görög eredetű lexémák, lexémarészek használata. Idegen eredetű pl. az *amanitin*, *cisztida*, *funga* (fauna és a flóra kohiponimájaként), *mikológia*, *primordium*, *sterigma*, *szeptum*, *taxon* stb. főnév, vagy az *amiloid*, *anasztomizáló*, *excentrikus*, *fungáriumi*, *guttációs*, *monomitikus* stb. melléknév.

Igen nagy számban találunk összetett szavakat: *bazidiospóra*, *burokmaradvány*, *élőhelyspektrum*, *makrobélyeg*, *micéliumtömeg*, *mikorrhizakapcsolat*, *nagygombakutatás*, *partnerspecifikus*, *termőréteg*, *toxintartalom* stb. Szintén nagy a lexéma értékű szó szerkezetek aránya: *dokumentáltan előforduló*, *elsődleges haploid hifa*, *exocelluláris enzim*, *gombaszakértői ellenőrzés*, *holarktikus elterjedésű*, *mikológiai jellemzés* stb.

A gombászatot a szaknyelvben *mikológiának*, a gombákkal foglalkozó tudóst *mikológusnak*, a gombaszedést *gombagyűjtésnek*, a gombászt *gombagyűjtőnek* nevezik. Ez utóbbi terminust összetételekben nem használják, hanem a köznyelvi *gombászt*:

gombászegyesület, gombásztársadalom, gombásztúra stb. Habár a *gomba* szó szigorú szakmai értelemben a mikrogombákat ugyanúgy takarja, mint a nagygombákat, gyakran használják a szaknyelvben is a nagygombák szinonimájaként.

A *gomba* szónak egyéb szinonimáját nem adatoltam, az összetételekben is *gombafaj, gombafelismerés, gombafonál, gombagyűjtemény, gombaismeret, gombamérgezés, gombaszakellenőr, gombaszakellenőr-vizsga, gombaszakértő, gombataxon, gombatörvény* stb. használatos előtagként. A latin *fungus ~ fungi* mindössze a *fungáriumi adat, fungáriumi lap* és a *vidék fungája* adatokban köszön vissza.

A fentiekből kiderül, hogy a mikológia szaknyelve nem korlátozódik az ún. gombászati némenekre, hanem egyéb terminusokban is gazdag, a terminusok hálója összetett. Hasonlóságot mutat a botanikai és a zoológiai terminológiával, de vannak saját terminusai is.

1.6 Köszönetnyilvánítás

Ezúton fejezem ki hálás köszönetemet témavezetőm, Révay Valéria egyetemi docensnek az értekezés megírásához nyújtott szakmai segítségéért, folyamatos támogatásáért és biztatásáért. Külön köszönettel tartozom Szabó T. Attila professzor úrnak az indításért, a botanikai szakirodalomban való eligazító szavaiért, értékes megjegyzéseire. Hálásan köszönöm Zsigmond Győző professzor úrnak, hogy megosztotta velem gyűjtéseit és javaslataival támogatott.

Köszönöm előopponenseim, Minya Károly és Szabó T. Attila tanár urak értékes megjegyzéseit dolgozatom műhelyvitára bocsátott változatával kapcsolatban, ezek nagyban hozzájárultak az értekezés egyes pontjainak átgondolásához, tökéletesítéséhez.

Köszönetet mondok a Pannon Egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola Szaknyelvi Kommunikáció Alprogramjának, hogy lehetőséget és keretet biztosított a kutatásaimhoz. Kiemelt köszönettel tartozom Földes Csaba professzor úrnak, a Doktori Iskola vezetőjének, és Mihalovics Árpád professzor úrnak, a Szaknyelvi Alprogram vezetőjének, valamint veszprémi tanárainknak és kollégáimnak.

Végezetül köszönetet mondok családomnak, akik végig mellettem álltak, és doktori iskolai tanulmányaimat a legteljesebb mértékben támogatták. Köszönet illeti a barátaimat, különösen Bagladi Annát és Jan Schubertet, akik sokat segítettek az idegen nyelvű szakirodalom elérésében is.

2. Népi gombanevek kognitív szemantikai megközelítésben

2.1 A népi kategorizálás sajátosságai kognitív nyelvészeti aspektusból

A népi ismeretekből, a népi szemléletből sarjadó szókincsről CSÚRY BÁLINT a következőket mondta: „A népet körülvevő világ, a nép életformája, a népi foglalkozás, a népi célok és problémák szabják meg e szókincs terjedelmét és tartalmát” (1933a: 66). Ezzel tulajdonképpen CSÚRY azt mondta ki, amit ma a kognitív nyelvészet is állít: a nyelvi kategorizációt az észlelés folyamata határozza meg, az emberi tapasztalatra épít: a dolgokat aszerint nevezzük meg, ahogy azokat megismerjük; a világot aszerint tagoljuk, ahogy gondolkodunk (vö. BAŃCZEROWSKI 2008: 9, SZILÁGYI N. 2004: 1).

A nyelv tehát az ember és környezete közti kölcsönhatás egy sajátos formája. Meglátok, meghallok, tapintok valamit a környezetemben, és korábbi tapasztalataim alapján nevezem meg. Attól függően, hogy milyen nevet adok az adott környezeti elemnek, minősítem is azt. Másrészt a nyelv is meghatározza azt, hogy mit „látok”. SZILÁGYI N. a következőt írja erről a jelenségről:

„...ha a környezet két elemének ugyanaz a neve, akkor ez a kettő dolog nyelvi szempontból azonos lesz, és ennek az ember viselkedésében is megvan a maga következménye: az azonos nevű dolgokat nyelvi szempontból azonosaknak tekinti, azonos névvel nevezi meg őket, és ha ennek egyéb akadálya nincs, akkor úgy is viszonyul hozzájuk, és úgy bánik velük. A környezet ezáltal tagolttá válik: elemei nyelvi kategóriákba sorolódnak” (1996: 38).

A növény- és gombanevek esetében a szaknyelvi és népi elnevezések gyakran amiatt is nehezen feleltethetők meg egymásnak, mert különböző terjedelmű egységeket képviselnek a nyelvben. „A népi terminusok egy része olyan fogalmi egységekre vonatkozik (olyan »népi taxonra⁴«), amelyet a tudomány nem kezel egységként” (PÉNTÉK 2003: 33–34). Példaként hozhatjuk a kékhátú galambgomba fajt (*Russula cyanoxantha*), amelynek a népi gombaismeret gyakran két változatát is megkülönbözteti: a kékes és a zöldes kalapút: *kék galambica/ kékhátú galambica* stb. és *zöld galambica/ zöldhátú galambica* stb. néven. Ebben az esetben tehát a népi kategória faj alatti egység⁵.

DIÓSZEGI és FAZEKAS már a XIX. század elején sérelmezte a népi kategorizálás „furcsaságait”:

⁴ Maga a *taxon* fogalom általában a rendszertani csoportokra utal, részben pedig a *faj* rendszertani alapegység szinonimájaként használatos.

⁵ Az egyes elnevezések különböző nagyságú jelentésmezőire további példákat a jelentésföldrajzi elemzésben tárgyalok a dolgozat 5. fejezetében.

„A' Köznép közt azért van zürzavarban a' plánták' esmérete és elnevezése, mert nem állapították meg, mit tartsanak a' plánták' ábrázatjának, 's minél fogva fzedjék azokat Nemekre és Familiákra. Ebből az lett, hogy vagy gondjok nem vólt arra, hogy azokat Nemekre fzedjék; vagy mikor ezt tselekedték is — eggyfzer eggyről másfzor másról vévénn hasonlatosságot — képtelen Nem formákat tsináltak; az ellenkező minéműségű plántákat egy Nemi névvel nevezték; a' Farkasokat az ürgékkal, tsukákkal és pulykákkal eggyüvé rekefztették” (1807: 4).

A hivatalos terminológia egzakt kutatásokon alapszik: genetikai vizsgálatokkal tudják elkülöníteni, illetve rendszerezni az egyes taxonokat. A köznyelvi és a népi nevek kategóriába sorolását kétféleképpen végzik:

„(1) A szükséges és elégséges definíciós jegyek alapján, ami azt jelenti, hogy azok az objektumok, amelyek nem rendelkeznek a szükséges jegyekkel, nem kerülhetnek ugyanabba az osztályba, azaz kategóriába. Egy ilyen megközelítés természetesen a nyelven kívüli valóság nem folytonos jellegét feltételezi.

(2) A tipikus jegyek alapján, ami azt jelenti, hogy a kategória struktúráját döntően a prototípus fogalma határozza meg. Ennek értelmében ugyanabba a kategóriába nemcsak azok az objektumok kerülnek, amelyek a prototípust képviselik, hanem azok is, amelyek kevésbé tipikus jegyekkel rendelkeznek” (BAŃCZEROWSKI 1999c: 261).

A népi gombaismeret tipikus jellemzője, hogy többségében csak azokat a gombákat tartja számon, különbözteti meg, amelyek ehetőek, vagy ha mérgezők, akkor gyakoriak, és nagyon sajátosak, nagyon veszélyesek. A „nem fontos” gombákat *bolondgombának* nevezi.

Például a galambgombák egyes fajait szívesen fogyasztják, a galambgomba prototípusa a népi szemlélet alapján a következő: közepes nagyságú; merev, pattanva törő termőtestű gomba; nem tejel; kalapja csupasz, rendszerint feltűnő színű; lemezei törékenyek; tönkje hengeres stb. és ehető. A népi rendszerezés a hánytató galambgombát (*Russula emetica*) a galambgombák csoportjába teszi a tipikus jegyei – mérete, alakja, feltűnő színe stb. – alapján, bár a kategória perifériáján van, mert mérgező: egyes vidékeken pl. a *piros galambgomba* nevet viseli. Közben az idős szenes galambgomba (*Russula nigricans*) méretében, színében is eltér a prototípustól, emellett a magyarok nem tartják ehetőnek, így a szükséges jegyek hiányában egyes nyelvhasználóktól a *bolondgomba* népi minősítést kapja.

A fenti példák is jól illusztrálják, amit a kognitív tudományok vallanak a kategóriákról: nemcsak „absztrakt tárolók”, miként Arisztotelész vagy Wittgenstein látta őket. ELEANOR ROSCH (1978: 40) két dologgal érvelt a kognitív kategóriefelfogás mellett, a klasszikus ellenében: ha a kategóriákat azok szerint a jellemzők szerint állapítanánk meg, amelyekkel a kategória minden tagja rendelkezik, akkor 1. nem lehetne kiemelni olyan tagokat, amelyek tipikusabbak a többinél – pl. a kékhátú galambgomba tipikusabb a hánytató galambgombánál –, 2. teljesen függetlenek

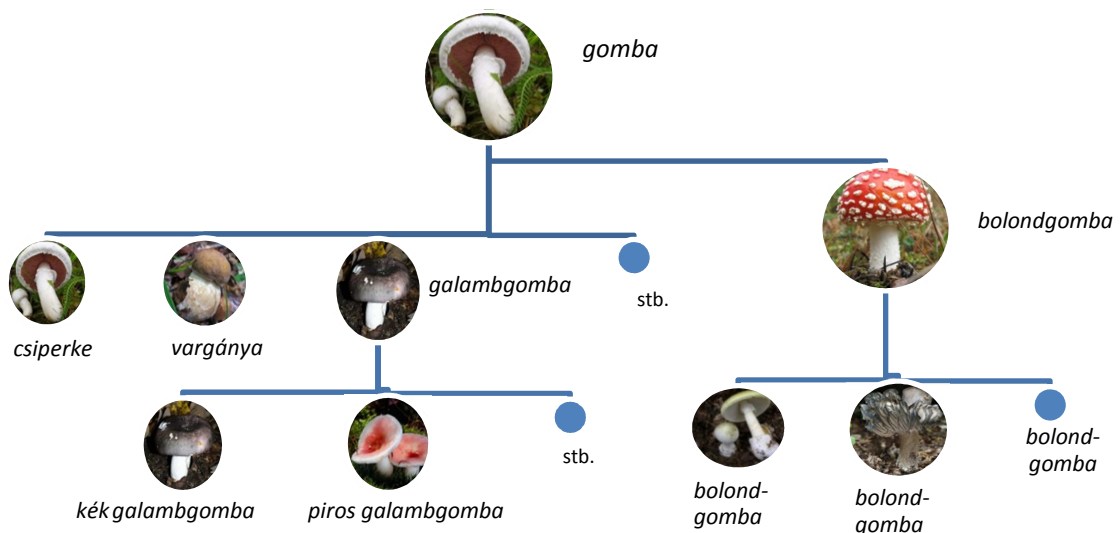
lennének a kategóriák a kategória megalkotójától –, azaz arra se lenne szükség, hogy foglalkozzunk a népi kategorizálás jellemzőivel (vö. LAKOFF 1987: 7).

A népi kategóriák tagoltságát befolyásolja az adott vidék gombaismerete, az adott nyelvhasználó gombaismerete, és mint feljebb már tárgyaltuk, az, hogy a területen mennyi gombát minősítenek hasznosnak és mit gyűjtenek stb. Azaz, a népi gombanév-rendszer nagyban függ a földrajzi környezettől is: ahol több ehető gomba terem, például a közép-hegységeinkben, az erdős vidékeken, több gombát tudnak megnevezni, mint az Alföldön, és jobban „figyelnek” a részletekre is. Ahogy PÉNTEK írja, „a név, a megnevezés a biztosabb tudás jele: velük tulajdonképpen, mint hálóval, rögzítjük a valóság megismert, de tünékeny, egymásba olvadó elemeit” (2003: 73).

A magyar nyelvben a gomba prototípusa a csiperke (*Agaricus*). A városlakók számára *sampion*ként ismert, ez a boltok polcain árult kétspórás csiperke (*Agaricus bisporus*); a népi nyelvben pedig a kerti csiperke (*Agaricus campestris*). Ez utóbbira a bizonyíték, hogy vannak olyan vidékek, ahol a *gomba* szón ezt a fajt értik: például ZSIGMOND GYÖZŐ a Bánságból adatolt *gombát* 'kerti csiperke' jelentésben (2009: 105). PENAVIN OLGA a „Szlavóniai (kórógyi) szótár”-ban a következő megjegyzést tette: „Csak a csiperkét nevezik gombának, a többi csöporke!” (SzlavSz. 176). Szlavóniában az az általános jelenség, hogy míg a *gomba* a csiperkék népi neve, névátvitellel a *csöporke* gombát jelent, így a vidéken hasonló népi nevekkkel találkozhatunk, mint *csibecsöporke* (mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*), *diófacsöporke* (pisztricgomba, *Polyporus squamosus*), *kékszárú csöporke* (lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*), *szilvafacsöporke* (májusi pereszke, *Calocybe gambosa*) stb.

1. ábra

A gombák általános népi kategorizálásának egyszerűsített sémája

2.2 Mi a gomba?

A múlt századig a tudomány is a növények között tartotta számon a gombákat. Nyelvünk is ekképpen kategorizálja őket: olyan köznyelvi, népi taxonnak tartja, amely a fákkal, bokrokkal, virágokkal stb. egy szintre teszi.

Pedig CESALPINO már 1583-ban kimondta a „De Plantis libri” című művében, hogy a gombák nem növények:

„Néhány növénynek nincs magva; ezek a legtökéletlenebbek, rothadó táptalajból nőnek; csak ezzel kell táplálkozniuk és nőnek, és képtelenek magukhoz hasonlót alkotni: valamiféle köztes élőlények a növények és az élettelen természet között.” (Lib. I, XVI: 28).

Hogy a nyelvünk sem minősíti teljes egészében növényeknek a gombákat, hanem vannak a gombaelnevezéseknek külön sajátosságaik is, azt a gombanevek szerkezeti vizsgálata során tapasztalhatjuk. Erre a dolgozat 4. fejezetében keríték sort.

Ha a magyar nyelvhasználó meghallja a *gomba* szót, a következő képek, jelentések merülhetnek fel benne:

GOMBA

- I–II. egyféle növény
- I–II. étel
- III. emberi betegség (*láb*gomba, *hüvely*gomba stb.)
- IV–V. növényi betegség (peronoszpóra a szőlőn, penész a kenyéren stb.)
- IV–V. penész a falon
- VI. frizura
- VII. „szökőkút” az úszómedencében
- VIII. épületforma (általában büfé)
- IX. község (*Gomba*)
- X. rexben használt jelzőtárgy
- XI. atomrobbanásakor keletkező felhő (*gombafelhő*)
- XII. régen a harisnya stoppolásához használt forma volt (XIII. számítógépes játékban a gonosz figura)
- XIV. egyéni jelentések (pl. valaki a kertjében a kerti törpét nevezi *gombának*) stb.

A jelentéseket a gyakoriságuk függvényében igyekeztem megadni, de a kérdésben reprezentatív vizsgálatot nem végeztem.

A *gomba* szó világképünkben elfoglalt helyét szólásaink, közmondásaink és népdalaink is jellemzik. Viszonylag kevés hasonló fogódzónk van. ZSIGMOND GYŐZŐ a következő gombás szólásokat, közmondásokat gyűjtötte össze (2009: 12, 19, 57, 74):

1. Bolondgombát evett./ Nem ettem bolondgombát!
2. Felrúglak, mint erdőkerülő a kucsmagombát!
3. Fonnyadt, mint a vargánya.
4. Főzi a taplót. 'töpreng'

5. Fülében van (már) a tapló. 'Már gondolkozik azon, amire eredeti szándéka ellenére rá akarták venni.'
6. gomba módra
7. Jó helyen van, mint gomba az ecetben.
8. Ma született, mint a rókgomba.
9. Minden gomba jó gomba, csak az ember goromba.
10. Nem ér egy ütöt taplót se!
11. Nő, mint eső után a gomba.
12. Olyan a galambgomba, mint a fehérszék.
13. Olyan, mint a pöfeteg.
14. Száraz, mint a tapló.
15. Taplós a füled? 'Nem hallod?'
16. Taplót a fülébe, dugót a seggibe. 'Ki van készítve.'
17. Taplót tesz valakinek a fülébe. 'Felkelti az érdeklődését.'
18. Tűzmentes, mint a Manódi taplója. 'Nem gyullad meg.'
19. Úgy áll a kalapja, mint a keserűgomba. 'Furcsán, szokatlanul.'

O. NAGY GÁBOR gyűjteményében egyéb szólásmondások, illetve változatok is fellelhetők (2010: 240):

20. Felőtt, mint a bolondgomba. 'Felőtt és tudatlan maradt.'
21. Mai gomba, benne a féreg. 'Gyorsan csinált karriert, de hitvány ember.'
22. Tegnap gomba. 'Új ember valahol.'
23. A gomba mag nélkül is (meg)terem. 'Ami nem különösebben értékes, abból sok van, ha nem szaporítják is.'
24. A gomba nem gombóc. 'Nem szabad a rosszat a jóval összetéveszteni.'
25. Könnyű a gombát letapodni. 'Könnyű azzal elbánni, aki, ami nem tud védekezni.'
26. Nem gomba a vitéz, hogy minden ganéban (meg)teremjen. 'Kevés az igazi vitéz ember.'
27. Olyan, mint egy keserűgomba. '<kalap> kiment a formájából.'
28. Tűzes taplót tesz vkinek a fülébe.

Az ÚMTsz.-ban is hivatkoznak gombás mondásra:

29. Nem ér [...] többet, mint két köserű-gombát (Szenna, NYÍRI 1939: 109). 'Hitvány, nem sokat ér.'
- (20.) F^üőny^üött, mind a boloⁿgomba (Lovászpata, HORVÁTH 1906: 131).

A világhálón egyéb szólásmondásokkal is találkozhatunk⁶:

30. Rejtélyes, mint városlakónak a vargánya.
31. Úgy ülsz, mint tapló a rönkön.
stb.

A példák mintegy kétharmada valamilyen negatív konnotációt csatol a gombákhoz: az értéktelenséget, a változásra képtelenséget, a normálistól való eltérést

⁶ <http://szolas.hupont.hu/2/novenynevek-szolasokban-ek>,
http://www.honfoglalo.hu/forum_msg.php?tid=21873&sf=150,
http://www.kelethir.hu/cikk/rejtelyes_mint_varoslakonak_a_varganya/6384

fejezik ki. A második leggyakoribb konnotáció a szaporaság, aminek az lehet a magyarázata, hogy bizonyos gombák (pl. az erdei szömörcsög, *Phallus impudicus*) lappangó fallikus szimbólumnak számítanak a népi gondolkodásban. (Az ógörögben a *mykes*, azaz 'gomba' és a *phallus*, azaz 'pénisz' szinonimák (vö. RÄTSCH 2010: 71)). A harmadik kép szintén a gyorsasághoz köthető, eső után egyes gombák hirtelen bújnak elő. Egyedülálló a *taplóval* alkotott szólás, amely éppen ellenkezőleg a lassú, hosszadalmas elkészítési módra utal. Hasonlóan kivételesen pozitív még az *Olyan, mint a pöfeteg*, amelyet a „jól megkelt és szépen kisült” téstára mondanak (O. NAGY 2010: 566).

Kissé más jellegű a magyar népdalokban megjelenő kép a gombákról. A népdalokról kognitív megközelítésű cikket publikál BARANYAINÉ KÓCZY JUDIT (2008: 302–325; 2009: 1–10), aki többek között Herderre (1777) hivatkozva támasztja alá, miért érdemes a népdalokat is bevonni a népi tudatvilág kognitív vizsgálatába:

„A népdalok [...] a nép hitének, érzékeléseinek, képességeinek, erőfeszítéseinek eredményei [...]. Minden nem civilizált nép énekel és cselekszik; énekei a nép okmányai, tudományának és vallásának kincsesházai, képet adnak az Istenről és a világegyetemről való tudásáról, ősi tetteiről és saját élete eseményeiről, tükrözik szívét, családi életét, fájdalmát és örömét a bölcsőtől a sírig” (BARANYAINÉ 2008: 303–304).

A gomba nem jelenik meg gyakran a magyar népdalokban, de az általa megelevenített kép tipikus: alapvetően két metaforát hív elő. Az elemzett népdalokat a mellékletekben közlöm, itt példaként csak a legjellemzőbbet adom meg, a többire római számokkal hivatkozom.

1. A LEGÉNY = (BÜDÖS) GOMBA

Ha megérem jövendőmet,
szántok a felső mezőbe.
Ej-haj, vetek búzát, vetek árpát,
közepébe piros rózsat.

Piros rózsa ne virágozz,
értem, babám, ne várákózz.
Ej-haj, ha utánam várákózol,
soha meg nem házasodol.

Szeg oldalán rozmaringszál,
leányoké lesz mennyország.
Ej-haj, mer a leány piros rózsa,
kétszer nyílik az ablakba.

Szeg oldalán tövisbokor,
legényeké lesz a bokor.
Ej-haj, mer **a legény бүdös gomba**,
kidobják a szemétdombra.

(I)

A gomba, mint már korábban tárgyaltuk, fallikus szimbólum, a férfiaság szimbóluma. A fenti strófában a tisztátalanság képe kapcsolható hozzá: *bүdös*, *szemétdombra* (I, II), illetve más változatokban *ganyédombra* (III, IV). Nem véletlen, hogy a fallikus szimbólum tisztátalannak minősül: a szexualitás a keresztény kultúrájú magyar népi gondolkodásban tabutéma, és szemben áll a szüzesség által szimbolizált

tisztasággal. Ez utóbbit a népdalban a leány képviseli, aki a *rozmaringszál*, a *piros rózsa*, akié a *mennyország*, akihez a virágzás attribútuma kapcsolódik (vö. III: „hétszer virágzik egy nyárba”).

Áttételesen ugyanez a kép – azaz, hogy a LEGÉNY = GOMBA – jelenik meg a következő típusú bányász-, betyár- és szerelmesdalokban:

Túl a Tiszán, Átokházán születtem.
Anyám sem volt, mégis felneveledtem.
Úgy nyöttem fel, mint erdőbe a **gomba**.
Betyár lettem már húszéves koromba.
Úgy nyöttem fel, mint erdőbe a gomba.
Betyár lettem már húsz éves koromba. (V)

Párhuzamos, de kicsit módosult a kép a következő részletekben:

VI „Sövény alatt nőttem föl, mint a **gomba**./ Volt szeretőm tíz esztendő koromba.”
VII „Úgy nőttem fel, mint erdőben a **gomba**./ Bányász lettem még húszéves koromba.”
VIII „Ugy nőttem fel zöld ’erdőbe, mint gomba./ Lovat loptam, hej, nyolcz éves koromba.”

A kiemelt sorokban a gomba felszíni konnotációja az *árvaság* („Anyám sem volt” (V, VI, VII), „bába sem virrasztott” (VIII)), a *társadalomból való kivetettség* („erdőbe(n)” (V, VII, VIII), „sövény alatt” (VI)). Rejtetten viszont ismét a *férfiasság*, azaz a LEGÉNY szimbóluma, amire részben a következő sorok is rávezetnek: a „bányász”, a „betyár” és a lótolvaj férfi foglalkozások, illetve az utóbbi kettő ismét tisztátalan abban az értelemben, hogy a társadalmi normákon kívül áll.

Még nyilvánvalóbbá válik a gondolatsor, ha összevetjük a fenti strófákat a zalai változattal, amelyben leány énekel:

A zalai zöld erdőbe születtem.
Dajkám se volt, mégis felnevelődtem.
Úgy nőttem fel, mint a kertben a **rózsa**.
Volt szeretőm már tízéves koromba. (IX)

Azaz ismételten a RÓZSA = LEÁNY, amely szemben áll a GOMBA = LEGÉNY metaforával.

2. A BOLONDGOMBA → MEGBOLONDÍT
SZERELEM = BOLONDSÁG
A BOLONDGOMBA → SZERELMESSÉ TESZ

Este a Gyimesbe jártam, Bolondgombát vacsoráztam. Úgy megbolondultam tőle, Megszerettem , aki főzte.	Megszerettem, el is vettem. Jaj de jó életet éltem. Sokszor mondtam én azóta, Nem is volt az bolondgomba . (X)
---	--

A *gomba* szótól elválaszthatatlan a *megbolondulás*, a *mérgezőség* metaforája. Éppen ezért általában negatív konnotációjú, kivételes, hogy a fenti népdal

éppen ellenkezőleg, pozitív élményként írja le a „*bolongomba*” fogyasztását. A szerelem és a gomba összekapcsolása nem véletlen: már az antik mitológiákban a gomba afrodiziákum volt, a középkorban pedig a szerelmi varázslatokat végző boszorkányokhoz kötötték a gombát (vö. RÄTSCH 2010: 70–82, ZSIGMOND 2009: 84–88). Ez utóbbira nyelvünk is őriz utalást: *boszorkánykör* ’többé-kevésbé szabályos körben megjelenő gombatermőtestek’, *boszorkánytojás* ’az erdei szömöröcsög még kifejtetlen formája’ stb.

A fenti versben is a bolongomba elfogyasztása beavatásszerű: a lány, aki főzte, elvarázsolta, szerelembe estem, megbolondultam. A megbolondulás a házasságban teljesedett ki. Mivel jó dolgom van, a szerelem pozitív, a bolongomba képe is pozitívvá válik.

A gomba és a szerelembe esés a népi mondókákban is megjelenik. Ezekben inkább negatív a megjelenő kép (XI) (Vö. 150. old.).

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy a *gomba* a magyar nyelvi világképben nagyjából negatív fogalom. Ennek oka az lehet, hogy a magyar nép mikrofób, azaz „nem tartozik az igazi gombász népek közé” (KICSÍ 2005: 336), kevésbé gyűjtik a gombákat, jobban tartanak tőle, mint a környező szláv népek. Nem véletlen, hogy magát a gombagyűjtést is feltehetőleg a honfoglalás után a szláv asszonyoktól tanultuk (GREGOR 1973: 3). A gomba mérgezőségét is árnyaltan tudja kifejezni nyelvünk: a következő részben a mérgező gombákra használt népi gombaneveket elemzem kognitív szempontból.

2.3 A gombához kapcsolt negatív tartalmak kifejezése népi gombaneveinkben

A következőkben kiemelem a „bolongomba” kategóriáját a *gomba* jelentésmezejéből, és azt vizsgálom, hogyan „látja” a népi gondolkodás a mérgező és az „értéktelen” gombákat.

A kognitív szemantika szerint metaforákban beszélünk, szavainkkal kifejezzük a világhoz fűződő érzelmi viszonyunkat, LAKOFFOT és JOHNSONT idézve: „fogalmi rendszerünk [...] alaptermészetében metaforikus.”⁷ (1980: 3). Mivel a nyelvben az egyes szavak tematikus hálót alkotnak, egy-egy szó a kapcsolatrendszerén keresztül előhívhatja egy közösség világnézetét. Ugyanakkor a nyelvész számára a metaforák rendszerének kibontása segíti az alapfogalmak jelentésének megértését.

⁷ Saját fordítás.

BAŃCZEROWSKI szerint „a világ nyelvi képe kutatásának a célja az, hogy a nyelv és a nyelvhasználat révén megismerjük a társadalmilag rögzített világról szóló tudásunkat, elemeinek a kategorizálását, konceptualizálását, valamint azoknak a jellemzőit és minősítését” (1999a: 194). Ebből a személetről kiindulva, ha meg akarjuk érteni a magyar nyelvhasználók világképét a gomba mérgezőségéről, akkor ki kell bontanunk azokat a szavakat, amelyekkel a mérgező gombákat megnevezik. Elsődlegesen a népi nevek segítenek a konceptualizálásban, mivel „a természetes neveket erősebb motiváció, a denotátum valamely jegyének tükröztetési szándéka jellemzi” (HOFFMANN 2007: 32).

Alapvetően öt különböző fogalmi kategóriába tehetjük az értéktelen vagy mérgező gombák neveit: 1. negatív konnotációjú állat; 2. negatív konnotációjú személlyel; 3. betegséggel; 4. a halálra való közvetlen utalással és 5. egyéb negatív tulajdonsággal létrehozott gombanevek.

2.3.1 Az előtag negatív konnotációjú állat

BÉKA:

béka gomba – A béka nyálkás, sokszor undort keltő külleme alapján a népmesékben is negatív szereplő. RÁCZ JÁNOS a *béka*- előtaggal rendelkező népi növényneveket vizsgálva arra jutott, hogy „e növények nedves helyeken nőnek, víznél vagy egyenesen vízben”, időnként pedig „az apró, meggörbült terméseken alapuló” motiváció volt a jellemző a névadásnál (2005: 186). Az ÚMTsz.-ban azt olvashatjuk, hogy a *béka gomba* „nedves helyen növe, rövid tenyészidejű, magas szárú barna gomba” (391). Ugyanakkor tudjuk a gombákról, hogy általános jellemzőjük, hogy fejlődésükhöz igénylik a nedvességet, de nagygombák vízben nem élnek. Így a gombák esetében más oldalról kell megközelítenünk ezt az elnevezést.

RÁCZ JÁNOS szerint a *béka gomba* „a német *Krötenpilz* 'Hypholoma fasciculare' (azaz sárga kénvirággomba, B.O.) tükörszava” (2005: 188). MARZELL 1957-es munkájából veszi a példát, jellemzőbb viszont, hogy a hasonló fordítású *Krötenschwamm*, *Krötenstuhl*, *Krottenschwamm*, *Krottenstuhl* népi neveket a légyölő galócára (*Amanita muscaria*) értik a német nyelvben (vö. RÄTSCH 2010: 17, 95). Ugyanott a *Krottenstuhl* 'varangyszék' tintagombát (*Coprinus*) is jelölhet (RÄTSCH 2010: 83).

Tükörfordításként az utolsó adat jöhet csak számításba, mivel Erdélyben nevezik a tintagombát *békagombának* is. Egyéb magyar megfelelői viszont más fajok: 1909-es adatként büdös galambgomba (*Russula foetens*) vagy gyilkos galóca (*Amanita phalloides*) Moldvában (PÁL 379). A „Magyar nagylexikon” csiperke (*Agaricus*) jelentésben ír a *békagomba* népi névről (MNLex. 3: 477).

RÄTSCH néprajzi kutatásai szerint a békákat és a gombákat már a régmúltban is összekapcsolták: azt gondolták ugyanis, hogy a mérgező varangyok, akik szívesen húzódnak a gombák kalapja alá, vagy ülnek a gombára, átadják a mérgezőséget a gombának (2010: 95). (ZSIGMOND a magyaroknál a kígyóval, gyíkkal kapcsolatban írt le hasonló hiedelmet (2009:17).)

Összességében elmondható, hogy a *békagomba* a magyarban legtöbbször mérgező vagy nyálkás gombát jelöl, illeszkedve a más nyelvek hasonló adataihoz (pl. baszk *Amoroto* 'a varangyszerű dolog', fr. *Pin d'crapä* 'békakenyér', ír *Bolg losgainn* 'békagomba', kínai *Ha-ma chiün* 'békagomba', ném. *Krötenpilz* 'varangygomba', *Krötenstuhl* 'varangyszék' stb.⁸).

békalaska – Mindössze a Gyimesben használják a *békalasa*⁹ népi nevet, feltehetően a fehér csupaszpereszkére (*Melanoleuca strictipes*) (ZSIGMOND 2009: 121). Ehető, de értéktelen, „béka” gomba.

CSIKÓ, LÓ:

A *csikó*-, *ló*- előtagú népnyelvi elnevezések izgalmas jelentésszerkezettel rendelkeznek. Maga a *ló* szó pozitív tartalmú nyelvünkben: büszkék vagyunk arra, hogy „lovas nemzet”-nek mondhatjuk magunkat, tisztelettel tekintünk erre az állatra. Szólásaink mégis azt mutatják, hogy gyakran társítjuk a *ló* szót valamilyen negatív képpel. O. NAGY GÁBOR gyűjteményében (2010: 436–444) a csaknem kétszáz lovas szólásunknak és közmondásunknak mindössze 12%-a pozitív vagy semleges tartalmú. A többségük valamilyen negatív képet hordoz: pl. *Izzad, mint egy ló* (620.); *Magas lóról beszél* (684.); *Lóvá tesz valakit* (697.); *Lónak, lúdnak, lánynak nem kell hinni* (759.) stb.

Állat-, növény- és gombanévi összetételekben szintén negatív tartalommal társul a *ló*- előtag. „A *ló*- előtagú összetett szavakban az előtag többnyire az így jelölt növények, illetőleg állatok szokottnál nagyobb voltára utal” (TESz. *ló*-). Az állatneveknél egyértelmű, hogy a méret a motiváció: pl. *lóbögöly*, *lócsér*, *lódarázs*,

⁸ Vö. http://www.allmystery.de/blogs/lesslow/sacred_weeds_amanita_muscaria

⁹ A *lasa* ~ *laska* tájnyelvi szavak: „ált. vmilyen vékonyra nyújtott kerek lepény” (ÚMTsz. 3: 740).

lőhangya, lőlégy, lőpióca, lősirály, lőtetű stb. (vö. KISS 1984: 182; RÁCZ 2005b; RÁCZ 2006). A nagytetű ló ezekben az összetételekben mérték; ma már inkább az elefánthoz kötünk hasonló képzetet – lásd a közmondásainkban: *A szűnyogból is elefántot csinál, Elefánt a porcelánboltban* stb. Ugyanakkor már a fenti példákban is megjelenik a negatív tartalom: valamennyi *lő-* előtagú névvel nevezett állat a kellemetlen, „félelmetes”, általában nem kedvelt fajok közül kerül ki; leggyakrabban az ízeltlábúak kapják ezt a jelzőt.

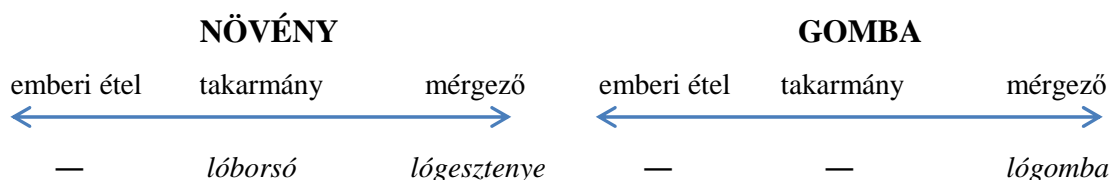
A növénynevek esetében „az előtag másik funkciója a megkülönböztetés: azt fejezi ki, hogy az illető növény, vagy növényrész emberi fogyasztásra értéktelen” (RÁCZ 2005b: 338). RÁCZ példái szerint a méret alapján kapta a nevét pl. a *lődió* és a *lőhagyma*; hasonlósági alapon pl. a *lőfogú kukorica* és a *lőhere*; takarmányként való használata miatt (is) a *lőbab*, a *lőborsó*, a *lőcérna* stb. (2005b: 338–344). Valójában az utolsó névadási minta részben a növény értéktelenségét fejezi ki, hiszen pl. a *lőborsó* az „embernek nem jó”, de takarmányként megfelel. Az értéktelenségben még egy fokot lépve keletkezett a *lőgesztenye*, amely a *szelídgesztenyével* szembeállítva a vadságot, mérgezőséget fejezi ki, ebben az esetben már nincs szó takarmányként való felhasználásról.

A gombákat nem szokás az állatoknak takarmányként adni, habár több gombanevünk egyes jelentéseiben úgy keletkezett, hogy az azt szívesen felkutató és elfogyasztó állatról nevezték el: pl. *disznógomba, kecskegomba, szarvasgomba* stb. A lovak gombával való etetéséről viszont nem tudok. Így a *lő-* előtagú gombanevek egyértelműen vagy a nagy méret, vagy a mérgezőség miatt keletkeztek.

2. ábra

Az értéktelenség kifejezése a *lő-* előtagú növény- és gombanevekben

Konceptuális tér: fogyasztás

A fenti ábrán a „mérgező” fogalmat a népnyelvi értelmében használom, azaz a ’fogyasztásra alkalmatlan’ kategóriával egyezik meg, attól függetlenül, hogy valóban tartalmaz-e mérget az illető növény vagy gomba.

Tovább rétegezi a *ló*- előtagú gombanevek kognitív képét a velük párhuzamba állítható *csikó*- előtagú elnevezések kérdése. Ezzel az előtaggal népi madárnév nem ismert (vö. KISS 1984), növénynev is mindössze a hasonlóságon alapuló névátvitellel keletkezett *csikófark* (vö. PRISZTER 1998: 67; VÖRÖS 2008: 126; RÁCZ nem hoz rá példát, 2010). A *csikóhal* szintén a csikó fejéhez való alaki hasonlóságáról kapta nevét (vö. BREHM 2000).

Több gombanév keletkezett ezzel az előtaggal: pl. *csikócsiperke*, *csikógomba*, *csikóláb(gomba)*, *csikólábú (vargánya)*, *csikóvargánya* stb. (Megjegyzés: valamennyi adat a Dunántúlról származik, lásd a szótárat a mellékletekben.) A *csikó*- szó már kevésbé ad lehetőséget a nagy méretre való asszociációra, mint a *ló*- előtag. Ugyanakkor a csikóra jellemző a *szilaj* ~ *vad* jelző. A *vad* pedig a gombavilágban a mérgező gombákat jelöli, ilyen alapon a *csikó*- előtagot negatív konnotációjának minősíthetjük. Egyes népi elnevezések esetében (pl. *csikóláb*, *csikóvargánya*) elsődlegesen vagy másodlagosan az alaki hasonlóság motiválta a névadást, de erre majd a gombanevek külön tárgyalásánál térek ki részletesen.

lócseperke, *csikócsiperke* – A *lócseperke* gombanevet HOLLÓS adatolta először, 1899-ben Veszprémből (145). Ma is élő elnevezés, bár használata ritkább: Szentgálon az erdőszéli csiperke (*Agaricus arvensis*) egyik népi neve, „mert nagy, vagy mert haszontalan” (BAGLADI 2010d: 228). RÁCZ szerint a névadás motivációja a gomba nagy termete volt (2005b: 340), ugyanakkor mint az idézett szentgáli adatközlőm elmondta, az értéktelenséget is kifejezi a név. Erre utal az is, hogy a vidéken szinonimaként megjelenő *csikócsiperke* nem csak az erdőszéli csiperke, hanem a karbolszagú csiperke (*Agaricus xanthodermus*) népi neve is, amelytől meg sem különböztetik. Mindkét faj jellemzője, hogy kalapátmérőjük elérheti a 15 cm-t, azaz a csiperkék átlagméretéhez képest valóban nagyok; valamint mindkét faj sárguló is. A népi megfigyelés szerint pedig a sárguló csiperkefajok mérgezők¹⁰. Tehát a *lócseperke* és *csikócsiperke* elnevezést részben a nagy méret, részben pedig az a jellemző motiválta, hogy emberi fogyasztásra alkalmatlanok, mérgezők.

csikóvargánya, *csikógomba* – A *csikó*- előtag legnagyobb arányban a tinórukat, azokon belül is az érdestinórukat (*Leccinum*) jelöli a Dunántúlon. Azaz olyan fajok megnevezésére szolgál, amelyek a nagy tiszteletben álló vargányák ellenpárjaként mérgezők, vagy legalábbis étkezésre alkalmatlanok: *csikóvargánya*. „Ez a vargányának

¹⁰ Veszprém megyében népi nevük még a *sárgult cseperke* és a *sárguló (cseperke)* (vö. BAGLADI 2010d: 230).

az »ellenkező párgya«” (Farkasfa, lásd szótár). A *csikóvargánya* népi elnevezés jelentése ebben az értelemben ’vadvargánya, mérgező vargánya’. A *csikógomba* elnevezés feltehetőleg úgy keletkezett, hogy a *csikó*- olyan mértékben jellemezte az érdestinórukat, hogy a *vargánya* utótag redukcióval akár elhagyhatóvá is vált, viszont a félreértések elkerülése végett ki kellett egészíteni a keletkezett elnevezést a *gomba* utótaggal. A *csikó* gombanév önálló használatáról nem tudok, nem is feltételezem, hogy élne ilyen. (A *róka* elnevezés ZSIGMOND (2009: 119) megfigyelése szerint előfordul önállóan is.)

csikóláb(gomba), *csikólábú (vargánya)* – Az érdestinórukra (Leccinum) egyéb *csikó* elemet tartalmazó népi elnevezéseket is találunk. Ezek alapja a hasonlóság: elnagyolt, görbülő tönkű gombákról van szó, és ez az alak különösen szembetűnő a szabályos gömbölyded tönkű vargányákhoz képest. A metaforikus névátvitellel keletkezett *csikóláb*, *csikóláb(gomba)* nevek befolyásolhatták a *csikógomba*, *csikóvargánya* elnevezések létrejöttét is, mivel párhuzamosan élnek egymás mellett Zala és Vas megyében. Ugyanakkor meg kell jegyeznem, hogy bár hasonlóság motiválta a *csikóláb* létrejöttét, konnotációjában benne van a negatív kép is, miszerint ehetetlen, értéktelen gomba.

lófing(gomba), *lófingató* – A Lycoperdaceae család tagjainak, azaz a pöfetegeknek a népi neve a *lófing* vagy *lófingató*. A Lycoperdon latin név „a görög *lykos* ’farkas’ és *perdon* ’fing’ összetétel eredménye (GREGOR 1973: 28), azaz a hivatalos név is negatív konnotációjú állatnévvel fejezi ki a gomba értéktelenségét. Most csak a magyar népi név *ló*- elemét vizsgálom, habár az elemzések általában arra helyeződnek ki, hogy a gomba a spórái szétszórásakor keltett pöfögő hangjáról kapta a nevét (BEKE 1935: 19; GREGOR 1973: 26–28; PELCZÉDER 2005: 86; RÁCZ 2005: 342, 2006: 28 stb.).

Véleményem szerint a hasonló típusú gombanév-szerkezetek a legérdekesebbek a magyar népnyelvben. Nehéz eldönteni, hogy *lófing* egy szemantikai egységként, vagy külön érvényesült a névadás folyamatában: ezt a kérdést nyitva hagyom a dolgozat 4. fejezetéig, amelyben szerkezeti vizsgálatokat végzek.

Tulajdonképpen a *ló*- szóelem ebben az esetben is kifejezhetne nagyságot, mivel a magyarlakta területek legnagyobb gombája éppen az óriás pöfeteg (*Langermannia gigantea*). Ellentmond ennek viszont az a tény, hogy a kisebb méretű pöfetegekre ugyanúgy, ha nem jobban mondják a hasonló népi neveket. Ugyanakkor – habár gyógyításra, „méhszédítésre” régóta használják – egyes vidékeken még ma is étkezésre

alkalmatlannak tartják a pöfetegeket¹¹. Ez magyarázza a gombák negatív konnotációjú népi (és hivatalos) neveit.

A fentieket figyelembe véve tautonimnak minősíthető a *vadlófing* népi név (körtealakú pöfeteg, *Lycoperdon pyriforme*). Az elnevezés valószínűleg úgy keletkezett, hogy a korábban éppen mérgezősége miatt *ló-* elemmel létrehozott gombanévvel jelölt gombákat az adott vidéken újabban elkezdték fogyasztani, és – már nem érzékelve az eredeti szándékot – a család mérgező tagjait a *vad-* jelzővel különböztetik meg. (Ugyanis a *Lycoperdon* nemzetség többi tagja fiatalon ehető, míg a körtealakú pöfeteg mérgező.)

lóposz, *lópocok*, *lóposszantó* stb. – A *lóposz* és változatai hasonló indítékok alapján jöttek létre, mint a *lófing* gombanév. A *posz* névelem 'fing' jelentésű.

lófaszgomba – Az erdei szömörcsög (*Phallus impudicus*) népi neve. A fentiekkel ellentétben elsősorban nem a mérgezőséget fejezi ki a név, hanem a *lófasz* egy szemantikai egységként működő, hasonlóságon alapuló névrész. Igaz ugyan, hogy a *faszgomba*, vagy a becézett *faszkógomba* a *ló-* előtag nélkül is használatos. De éppen amiatt, hogy ez utóbbi két alak jóval elterjedtebb, és a *lófaszgomba* elnevezést csak egy helyről adatolta ZSIGMOND GYÖZŐ (2009: 105), valószínűnek tartom, hogy a *ló-* elemmel létrehozott gombanév használata csak elszigetelt jelenség. Létrejöttét segíthette az azonos alakú szóval alkotott káromkodás, amelyben a *ló-* elem szintén a méretre utal. Ebben az esetben tehát szóba se jöhet, hogy a *faszgomba* névhez járult volna a *ló-* előtag, hanem a *lófasz* egységként egészült ki a *-gomba* utótaggal.

VARJÚ

A *varjú-* előtag a botanikában a *ló-* előtaggal ellentétben gyakran azt fejezi ki, hogy az illető növény apró, hitvány (pl. *varjúbab*, *varjúmogyoró*, *varjútövis* stb.). Általában maga „a *madár-* előtag kicsinységet, könnyűséget, a rendes mértéktől elütőt” (RÁCZ 2002: 48) jelent. A *varjú* elemet a feketés-kékes színű bogyókat termő növények névadásakor is alkalmazták (pl. *varjúbingó*, *varjúbogyó*, *varjúszem*, *varjútövis* stb.); illetve alak hasonlóság is lehetett motiváló ok (pl. *varjúláb*, *varjúszem* stb.; vö. VÖRÖS 2008: 414–416).

Szólásmondásaink szinte kizárólag negatív értelemben használják a szót: pl. *Varjú legyen a koporsója*; *Mi esszük meg a varjút 'kudarcot vallunk'*; *Varjú varjúnak*

¹¹ A pöfetegek „felfedezéséről” szól a *Poszmolnár* anekdotája, amelyet egyik szentgáli adatközlőm ismertetett velem (BAGLADI 2010d: 223).

nem vájja ki a szemét stb. (O. NAGY 2010: 713). A varjú kártékony, ugyanakkor a halál egyik szimbóluma: dögevőként mindig ott jelent meg, ahol elpusztult állat volt a földön. Már a károgása rossz előjel: közismert babona, hogy ahol a varjú megjelenik, ott halott lesz a házban.

A gombavilágban a növényneveknél említett három konnotáció – azaz méret, szín és alaki hasonlóság – egyike sem lép fel a *varjú-* előtag használatakor a névadás folyamatában: a szó által keltett kép a mérgezőséghez, illetve a halálhoz kapcsolódik.

varjúgomba – A légyölő galóca (*Amanita muscaria*) egyik népi neve. Belátható, hogy a névadás motivációja sem a méret, sem a szín, sem az alaki hasonlóság nem lehetett. Valószínűleg onnan ered a név, hogy egyes vidékeken a *varjúgomba* általában a mérgező, halálos gombákat jelöli; és a „legismertebb” bolondgombára kezdték el jelentésszűküléssel használni. A légyölő galóca általában nem okoz halált, hanem csak hallucinogén tüneteket; a népi ismeret gyakran mégis „gyilkosnak” tartja: a bizonytalan gombaismerők sokszor azt hiszik, hogy ez a gomba a *gyilkos galóca* (amely egyébként az *Amanita phalloides*).

FARKAS

RÁCZ JÁNOS kifejezően leírta a *farkas-* előtagú növénynevek kognitív képét:

„...erősen pejoratív jellegűek; a kártékony, félt és megvetett állat nevével jelölt növények hasznavehetetlenségét, vadságát, mérgező voltát fejezik ki. [...] Másrészt az utótaggal jelölt növényvel szemben vadon termő, hitvány fajokat neveznek ilyen állatneves összetétellel” (2010: 255).

Már maga a *farkas* szó is névtabu miatt jött létre a magyar nyelvben a *farkas állat* jelzős szerkezetből elvonással. Fizikai ereje, vadsága félelemmel vegyes tiszteletet keltett minden korszak emberében (vö. FORGÁCS 2005: 62–63).

farkasgomba – A Felső-Szigetközéből adatolta KOVÁCS (1987: 39) a gyilkos galóca (*Amanita phalloides*) népi neveként. Mint a legveszélyesebb mérgező gombák között számon tartott gyilkos galóca népi elnevezése, kétséget kizáróan a gomba vadságára utal az előtag.

ZSIGMOND GYŐZŐ egy XIX. századi eljárásról is leírást ad, amely során egy meg nem nevezett mérgező gombát farkasok pusztítására használtak (2009: 130). Ebben az esetben a felhasználás módjáról is kaphatta a gomba a nevét, bár ekkor is méregként alkalmazták.

farkasfing – A pöfetegek népi neve. A *farkas-* elem a gomba értéktelenségére utal (lásd *lófing*).

farkas-rókagomba – A sárga gereben (*Hydnum repandum*) bizonyos mértékben hasonlít a jóízű, kedvelt sárga rókagombához (*Cantharellus cibarius*). Igaz ugyan, hogy a gereben is ehető fiatalon, étkezési értéke mégis elmarad a rókagombáétól, annál „hitványabb”.

farkastinóru – A hivatalos névként is élő farkastinóru (*Boletus calopus*) *farkastinórká* népi nevét a *tinórká* ellenpárjaként adatolta TÓTH IMRE Bernecebarátiban (PTsz.¹ 1987: 261, 96). Ez utóbbi a községben az ehető vargányákat jelölte (pl. *Boletus edulis*), a *farkas*- előtaggal a mérgező fajokat – a farkastinóru mellett még sátántinórut (*Boletus satanas*) – különítették el.

KÍGYÓ

A kígyó mindig is titokzatos állat volt, a legtöbb kultúrában elsődlegesen az élet és a halál szimbóluma. Nyelvünkben részben az álnokság kifejezője: *Álnok kígyó!*, *Te kígyó!* stb. (vö. FORGÁCS 2005: 153). Harapása veszélyes és fájdalmas: *Felugrik, mintha kígyó csípte volna meg; Mérges, mint a kurta kígyó; Akit egyszer a kígyó megcsípett, a gyíktól is fél* stb. (vö. O. NAGY 2010: 364; FORGÁCS 2005: 156).

Gyógynövényneveink mégsem mutatják a fenti negatív képeket: elsősorban hasonlóság, másodsorban a felhasználás módja inspirálta a *kígyó*- előtagú elnevezéseket (vö. VÖRÖS 2008: 240–242; RÁ CZ 2010: 413–415).

A hasonló szerkezetű gombanevek között is előfordul, hogy a kígyó hosszú, tekerő alakja motiválta a névadást: például a hivatalos gombászati nyelvben a *kígyógombák* (*Mycena*) általában kicsik, tönkjük a kalaphoz képest hosszú; gyors fejlődésűek, rövid tenyészidejűek, törékenyek és étkezési szempontból értéktelenek, vagy mérgezők (vö. GERHARDT 2008: 198). Olyannyira jelentéktelenek, hogy a népi ismeret nem is vesz róluk tudomást: mindössze egyetlen bizonytalan gombanevet (*csillaggomba*) adatolt a *Mycena* nemzetségből ZSIGMOND GYŐZŐ (2009: 146); egyéb népi megnevezésük ismeretlen. Maga a *kígyógomba* elnevezés megjelenik a népnyelvben, de más gombákat jelöl.

kígyógomba – Már Clusiustól adatolhatjuk ezt a magyar népi gombanevet. Műveiben az őzlábgombák kisebb termetű fajait (pl. karcsú őzlábgomba, *Macrolepiota mastoidea*) jelöli: a névadás fő motivációja ebben az esetben az alaki hasonlóság lehetett (BAGLADI 2007: 60), valamint a tönk mintázata is inspirálhatta a névadókat. Velemben az erdei szömörcsög (*Phallus impudicus*) népi elnevezése (ZSIGMOND 2009: 112), szintén a formájáról kapta metonimikus nevét. Ugyanakkor mindkét esetben

hozzátartozik a szó nyelvi képéhez, hogy mérgező, illetve kifejtett állapotban undort keltő gombáról van szó.

Moldvában a légyölő galóca (*Amanita muscaria*) megnevezésére használják a *kígyógomba* népi nevet. Ebben az esetben hasonlósági alapon nem történhetett a névadás: a motiváció a gomba mérges jellemzője volt.

CSÜRY BÁLINT Bogdánfalváról a mérgező gombák gyűjtőneveként adatolta a *kígyógomba* szóösszetételt (1933b: 317).

Az ókorban a mérgező gombákhoz kapcsolták a kígyó képét: úgy vélték, az a gomba mérgező, amely kígyófészek közelében termett (vö. ZSIGMOND 2009: 17).

csúszógomba – A *csúszó*- előtag ennek a gombanévnek az esetében kígyót jelent (vö. ZSIGMOND 2009: 88), a *kígyó* szó tájnyelvi változata. Ennek megfelelően a *kígyógomba* szócikkében tárgyalt erdei szömörcsögöt (*Phallus impudicus*) egyes vidékeken *csúszógombának* nevezik. Mint az előbbieken említettem, a névadás motivációja a gomba alakja lehetett.

Ugyanakkor a magyar nyelvterület északkeleti részén a *csúszógomba* valamilyen galócát (*Amanita*) jelöl. A galócák a legrettegettebb gombák, többségük mérgező, névadásukat valószínűleg éppen ez indokolta.

pöttyös kígyógomba – Kézdiszéken a légyölő galóca (*Amanita muscaria*) egyik népi neve a *pettyes kígyógomba*. A gomba mérgező voltára utal az elnevezés, ugyanazon az alapon, mint a galócákra fent tárgyalt *csúszógomba* szóösszetétel.

kígyócsiperke – Egyértelműen kizárhatjuk a hasonlóságon alapuló névadást a szlavóniai *kígyó^ucsöpörke* elnevezés esetében: ugyanis PENAVIN OLGA szerint egyrészt a pöfetegek (*Lycoperdon*, *Bovista*) népi neve (SzlavSz. 275), amelyek gömb formájúak, nem emlékeztetnek tehát a kígyókra. Ugyanakkor miként a *lófing*, *lóposszantó* stb. elnevezésnél már utaltam rá, a pöfetegeket gyakran nem ehetőnek vagy mérgezőnek minősíti a népi ismeret. (A *csöpörke* utótag pedig Szlavóniában gombát jelent, vö. SzlavSz. 275.)

Szintén szlavóniai adat szerint (SzlavSz. 275) egyfajta mérgező kalaposgombát is jelöl a gombanév, itt is szóba jöhet tehát, hogy a *kígyó*- előtag arra utal, hogy a gomba „álnok”, „gyilkos”. A pontatlan meghatározás miatt ezt viszont biztosan nem állíthatjuk.

KUTYA

„A kutya a szólásokban és közmondásokban egyszerre szimbóluma a hűségnek és az éberségnek, de a hitványságnak, alávalóságnak és a nyomorúságnak is (FORGÁCS

2005: 161). A *kutya*- előtagú növénynevek többségében a hitványság fejeződik ki, a névadás alapja, hogy a növény mérgező; illetve az utótaggal kifejezett növényhez képest értéktelenebb (vö. VÖRÖS 2008: 255–258; RÁCZ 2001b: 419). A gombák között ritka a *kutya* szóval alkotott népi elnevezés.

kutya vargánya – Mindössze erre a *kutya*- előtagú népi gombanévre találtam adatot a mai magyar nyelvben. A *kutya* szó konnotációja ebben az értelemben nem a mérgezőséget, hanem a kitűnőnek tartott *vargányához* (ízletes vargánya, *Boletus edulis*; nyári vargánya, *Boletus reticulatus*) való viszonyát fejezi ki: habár a *kutyavargánya* ehető, sokan szeretik, mégis értéktelenebb, mint a *vargánya*. Lehet az érdestinóruk (*Leccinum*) vagy a fenyőtinóruk (*Suillus*) népi neve, de van, ahol a molyhos tinórut (*Xerocomus subtmentosus*) jelöli.

Két olyan, *kutya*- névelemet tartalmazó népi gombanevet említ a Pallas Nagy Lexikona, amelyek mai használatáról nem tudok: a *kutyafülgomba* (11: 125) és a *kutyaorrgomba* (11: 126). Előbbi elnevezés hasonlósági alapon jött létre, a júdásfülgomba (*Auricularia auricula-judae*) népi neve. A *kutyaorrgomba* a szarvasgombát (*Tuber*) jelöli, az összetétel arra utal, hogy kutyával is szokás kerestetni.

A hivatalos névadásban is találkozunk a *kutya*- előtaggal, a kutyaszömöröcsög gombanévben. Szintén alaki hasonlóság volt a névadás alapja, a magyarban valószínűleg a latin név (*Mutinus caninus*) hatására alakult. Népi használatáról nem tudok.

További népi gombaneveket is tárgyalhatnánk, amelyekben valamilyen állatra való utalás részben a gomba értéktelenségét (pl. *disznó*-, *kecske*-) fejezi, ezekben viszont inkább jellemző a hasonlósági vagy egyéb alapon motivált névadás. Mint látjuk, a *kutya*- előtag sem a mérgezőség kifejezője a gombák esetében a magyar nyelvben. Ennek ellenére azért tartottam fontosnak a listába való felvételét, mert növények megnevezésekor a mérgező jellemző is számottevő motiváló erő volt a *kutya*- előtag használatára.

2.3.2 Az előtag negatív konnotációjú személy

ANYÓS

Az anyósok a viccek kedvelt céltáblái az európai kultúrkörben. Az anyós és vő, illetve anyós és meny közötti kapcsolat sokszor nem felhőtlen. Szólásmondás is tükrözi

nyelvünkben ezt a helyzetet: *Az anyós akkor jó, ha szürke ló legel a sírján; Egy anyós volt jó, azt is elvitte a manó* stb. (O. NAGY 2010: 48). Szóösszetételben azonban ritkán jelenik meg az *anyós-* negatív előtagként. A növények között találjuk az *anyósnyelvet* (*Sansevieria*), amelynek nevét hosszú, éles levelei és mérgező hajtásai motiválhatták, a szó a hivatalos nyelvben is használatos. Csak a népnyelvben él viszont az *anyósgomba*.
a n y ó s g o m b a – Feltehetőleg újabb keletű összetétel, korábbi forrásokban nem találkozunk vele, csak az elmúlt évtizedben való használatáról van adatunk. Elsősorban a légyölő galóca (*Amanita muscaria*) népi neveként jelenik meg, főleg Kárpátalján jellemző; de Hetésben is hallottam a gyilkos galócára (*Amanita phalloides*). A német népnyelvben is megvan a gombanév *Schwiegermutterpilz*¹² alakban, ott szintén általában a légyölő galócát jelöli.

BITANG

A *bitang* szó 'gazember' értelmű, a németből vettük át, de „rosszalló jelentése a magyarban alakult ki, tükrözve a feudális társadalom ellenszenvét az e rendszer ellen fellépő huszitákkal szemben” (ESz. 71). Népi állat- és növénynevekre nem találtam példát a *bitang-* előtaggal.

b i t a n g g o m b a – A mérgező gombák általános népi neve Kassa környékén. Az előtag a vadság konnotációján keresztül mutat rá a gomba gyilkos voltára.

CIGÁNY

A TESz. a következőképpen ír a *cigány-* előtagról a *cigányútra* címszó alatt: „...rosszalló, helytelenítő, sokszor gunyoros értelmű jelzőként számos [...] összetételben [...] előfordul, különösen tájszavakban, vö. *cigánybúza* [...], *cigánygomba* 'nem ehető gomba, bolondgomba'” (429). „Az ilyen összetételek keletkezésének az volt az alapja, hogy régebben a cigányokat lenézték, és szinte kirekesztették a társadalomból” (429). Az ESz. szintén az előtag „hamis, rossz” jelentését említi (2006: 101–102).

c i g á n y g o m b a – Elsősorban a mérgező gombákat általánosságban jelöli a szóösszetétel, használatát magyarázza a *cigány-* előtag fent említett képe a magyar nyelvben.

Magyarvistán a tintagombák (*Coprinus*) népi neve (ZSIGMOND 2009: 115), amely feltehetőleg redukcióval, majd kiegészüléssel jött létre a *cigánypicsa*

¹² <http://www.fotocommunity.de/pc/pc/display/14401520>

elnevezésből. Azaz ez utóbbi esetben a névadás eredeti indítéka metonimikus volt, ugyanakkor a *cigánypicsa* gombanév szintén negatív konnotációjú.

cigánypicsa – Ez a durva elnevezés metonimikus úton, hasonlóság alapján keletkezett. Negatív konnotációja arra enged következtetni, hogy az így megnevezett gombákat (tintagomba, Coprinus) mérgezőnek vélték a nyelvhasználók.

cigányhilip – A *hilip* a vargánya (Boletus) népi neve; a *cigány-* előtag annak kevésbé értékes, hitványabb párjára utal. Ugyanis az érdestinóruk (Leccinum) és a fenyőtinóruk (Suillus) népi elnevezése, ahogy fentebb már a *kutyavargánya* címszó alatt utaltam rá, bár ehető gombák, de élvezeti értékük elmarad pl. az ízletes vargányaétól (Boletus edulis). Hasonló lehetett a német *Zigeunerpilz* népi elnevezés motivációja is, amely a céklatinórut (Boletus erythropus) jelöli, és csak feltételesen ehető.

cigányfaszúgomba – Udvarhelyszékről gyűjtötte ezt az adatot ZSIGMOND GYŐZŐ (2009: 73, 128). A kucsmagombákra (Morchella) használják, a névadás alapja az alaki hasonlóság volt, illetve a *cigány-* elem ebben az esetben is negatív tartalmú.

HÓHÉR

A hóhér mint a halálos ítélet végrehajtója negatív alak. A *hóhér-* előtag állat- és növénynévi összetételekben való használatára nem találtam adatot. A gombavilágban a mérgező, gyilkos gomba jelzője.

hóhérgomba – A gyilkos galóca (Amanita phalloides), illetve az ahhoz nagyon hasonló fehér galóca (A. verna) népi neve. Mint a legrettegettebb, legveszélyesebb gombafaj(ok), több, halálra utaló elnevezése van: a *hóhér-* előtag kifejezi, hogy elfogyasztása után nincs menekvés, a gomba halálosan mérgező. (Ma már a fejlett orvostudomány a mérgezetek egy részét meg tudja menteni, de a betegek többségén már nem lehet segíteni.)

SÁTÁN

A sátán mitikus alak, a gonoszság megtestesítője, nyelvi képe félelemmel társul. Az esőerdei sátánmajmok is onnan kapták nevüket, hogy felfedezőik rettegtek tőlük. Ezzel szemben a *sátánfű* kedvelt gyógynövény népi elnevezése: az erdei méhfű (Melittis melissophyllum).

sátángomba – A galócák (Amanita) népi neve, több fajukra is értik (ZSIGMOND 2009: 60). Egyes vidékeken csak a gyilkos galócára (A. phalloides) használják, a *sátán-* előtag egyértelműen a mérgezőségére utal.

sátántinóru – A *sátántinóru* gombanév népnyelvi használatára nincs adatom, általában a szaknyelvből ismerik. Már a latin név – *Boletus satanas* – tartalmazza a *sátán* szót, tükörfordításként kerülhetett a nyelvünkbe. Ennek a gombának – amellet, hogy mérgező – a színe is közrejátszhatott a névadásában: fehéres kalapja alatt vaskos vöröses tönk található, és termőrétegének pórusai szintén vörösek.

ZSIDÓ

A zsidókat vallási és kulturális különbözőségük miatt sokáig üldözték. A népi nyelv megőrizte a szó negatív jelentését. A növényvilágban a *zsidó*- előtag az értéktelenséget, az utótagban megjelölt növény mellett negatív ellenpárt képvisel. A *zsidócseresznye* a német nyelvben is megvan, *Judenkirsche* formában. Nevét arról kapta, hogy termése a cseresznyéhez hasonló, viszont enyhén mérgező. RÁCZ JÁNOS említi egy *ehető zsidócseresznye* elnevezést is, amelyben az *ehető* jelző a termesztett zsidócseresznyét elkülöníti a vad fajtól (2010: 799). A *zsidópetrezselyem* a foltos bürök népi neve, és VÖRÖS ÉVÁval ellentétben úgy vélem, hogy az összetétel előtagja nem kizárólag arra utal, hogy „nem igazi petrezselyem”-ről (2008: 427) van szó, hanem azt fejezi ki, hogy mérgező. VÖRÖS *zsidószalonnára* tett észrevétele szintén nem helytálló: nem arról kapta a vöröshagyma ezt a népi nevet, hogy „fontos tápláléknövény” (2008: 427), hanem éppen ellenkezőleg, ha hagymát tudok csak tenni a kenyérre, az nem táplál eléggé. (Vö. az ismert népdalban: „Van vereshagyma a tarisznyába, keserű magába...”) Hasonló alapon keletkezett a (rossz minőségű) lekvárra használt *hitlerszalonna* név.

zsidógomba – KICSI SÁNDOR ANDRÁS a következőt jegyzi meg a gombanévről: „nyilvánvalóan a fogyaszthatatlan gombák (legalábbis némelyikének) gyűjtőneve” (2004: 74).

Az Őrségben a mérgező tinóruk népi elnevezése: a *sátántinórura* (*Boletus satanas*), a vörös érdestinórura (*Leccinum albostipitatum*), a barna érdestinórura (*Leccinum scabrum*) és a molyhos tinórura (*Xerocomus subtomentosus*) is használják. A *zsidógomba* összetétel valószínűleg elvonással, majd kiegészüléssel keletkezett a *zsidóvargánya* népi gombanévből.

A Murány völgyében a keserűgomba (*Lactarius piperatus*) népi neve, ott ugyanis ezt a gombát mérgezőnek tartják, nem eszik (Zsupán Zoltánt idézi KICSI 2004: 74).

Kispetriben (Kalotaszeg) a sárga róka gombát (*Cantharellus cibarius*) nevezték *zsidógombának* (PÉNTEK–SZABÓ 1985: 307), a névadás motivációjára az adatgyűjtők sajnos nem hivatkoztak.

zsidó vargánya – A *kutyavargánya* és a *cigányhilip* összetételekhez hasonlóan a *zsidó-* előtaggal alkotott név is arra utal, hogy az ezzel megkülönböztetett tinóruk értéktelenebbek az (ízletes) vargányánál (*Boletus edulis*), illetve akár mérgezők is.

zsidó bőr – Igaz, nem ehető gombákat jelöl ez a népi elnevezés – pl. tapló (*Fomes*) – a névadás motivációja mégis az volt, hogy gyakran a zsidók foglalkoztak a taplókereskedelemmel a Bakonyban (VAJKAI 1959b: 23).

2.3.3 Az előtag betegség, illetve annak tünete

Elvétve találkozunk olyan népi gombanévvel, amely a betegség képével társul, így utalva nevében a mérgezősége. Ezek szimbolikája kevésbé bonyolult, mint az előbbi két csoportban lévő szösszetételeké, ezért csak érintőlegesen tárgyalom őket.

GYOMOR- és BÉLPANASZOK

fosatógomba – A sárga korallgomba (*Ramaria flava*) népi neve Kommandón. A névadást az motiválta, hogy bár fiatalon ehető, az idős példányok hasmenést okozhatnak. ZSIGMOND megfigyelése szerint a népi gyógyászat székrekedés ellen alkalmazza a korallgombák (*Ramaria*) egyes fajait (2009: 37).

gyomorgomba – Szintén a Székelyföldön ismert népi gombanév. Egyes vidékeken a rózsáságú korallgomba (*R. botrytis*) elnevezése, másutt a sárga korallgombára (*R. flava*), vagy általánosságban a korallgombákra (*Ramaria*) használják.

RAGÁLY

ragályos galóca – Pontosán be nem azonosított galóca (*Amanita*) népi neve a *ragályos galoncá*, amelyet Heves megyéből, a Mátrából adatoltak. A *ragályos* szó jelentése 'fertőző, járványos'. Az emberek mindig is tartottak a ragályos betegségektől. Itt is a mérgező gombától való viszolygást fejezi ki az elnevezés. Nem valószínű, hogy arra utalna az előtag, hogy a gomba fertőző lenne, habár létezik egy népi hiedelem, miszerint jó gomba mellé mérgezőt téve az ehető is nem ehető válik. A névadásban mégsem ez játszott szerepet, hanem a halálos járványos betegségekkel (pl. pestis, kolera) való konnotáció.

RÜH

A rüh vagy rühösség kellemetlen bőrbetegség, amelyet a rühatka (*Sarcoptes scabiei*) okoz. A növényvilágban a *rüh-* előtaggal a mezei varfű (*Knautia arvensis*) népi

nevében találkozunk – *rühfü* –, ugyanis azt régen a különböző bőrbetegségek gyógyítására használták (vö. VÖRÖS 2008: 347). Az nem ismert, hogy rühösséget gombával kezeltek volna (vö. ZSIGMOND 2009: 38–39).

rühös gomba – A pizstricgomba (*Polyporus squamosus*) egyik népi elnevezése. A névadás motivációja minden valószínűség szerint a gomba mintázata volt, amely emlékeztethet a rühös bőrön látható elváltozásokra. A *rüh-* előtag negatív tartalmú, így amellet, hogy hasonlóság alapján jött létre a vele alkotott összetétel, kifejezi azt is, hogy a gombát nem kedveli, mérgezőnek tartja a nyelvhasználó. (Megjegyzés: a pizstricgomba fiatalon ehető.)

2.3.4 Az előtag a halálra utal

BUKFENC

A *bukfenc* elsődlegesen semleges konnotációjú szó, olyan mozgássor, amelynek során az ember átfordul a fején: a gyerekek és a bohócok kedvelt tevékenysége. Ugyanakkor közismert szólás az *átbukfencezik a másvilágra*, amely képszerűen fejezi ki a halált, abból mintegy tréfát űzve, – hasonló jelleggel, mint a *feldobta a talpát*. A vele alkotott gombanévi összetételek a gomba azon tulajdonságát fejezik ki, hogy halálosan mérgező.

bukfenc gomba – Vas megyében előforduló adat, a mérgező gombákra általánosságban mondják. ZSIGMOND GYÖZŐ a (gyilkos és légyölő) galócák népi neveként is tárgyalja (2009: 60, 65).

HALÁL

A növényvilágban is előfordulnak *halál-* előtaggal alkotott népi nevek. Kifejezheti a növény halálosan mérgező voltát (pl. *halálfa* ~ tiszafa), metaforikus hasonlóságot (pl. *halálfejecske* ~ vetési orozslánszáj), vagy akár a termés, virágzás idejét (*halálvirág* ~ orvosi körömvirág: halottak napján is virágzik; vö. VÖRÖS 2008: 202). A gombák esetében elsősorban a mérgezősége utalnak vele.

halál gomba – A Felső-Szigetközben nevezik meg *halál gomba* népi névvel a mérgező gombákat. A jelző egyértelmű: olyan gomba, amelyik halált okoz.

haláltrombita – Az előbbinél összetettebb kognitív nyelvészeti szempontból a *haláltrombita* elnevezés. A sötét trombitagomba (*Craterellus cornucopioides*) népi neve, amely kedvelt fűszergomba. Részben alakhi hasonlóság motiválta a nevét, mivel trombita

alakú. A *halál*- előtag viszont egyértelműen arra engedne következtetni, hogy használója mérgezőnek véli: a népi ismeret szerint a baljós, obszcén stb. neveket viselő növényeket és gombákat kerülni kell, mivel szerencsétlenséget hoznak. Az adatgyűjtő (ZSIGMOND 2009: 123, 125) sajnos nem jelezte, hogy milyen viszonyban álltak az adatközlők a sötét trombitagombával.

HARANGOZÓ

A templom harangja a keresztény kultúrkörben részben a halált szimbolizálja. Ezt nyelvünk a szólásmondásokban is kifejezi: pl. *Meghúzzák fölötte a harangot* 'bejelentik vminek a közeli végét, pusztulását, elmúlását' (O. NAGY 2010: 268); *Ennek már harangoztak* (O. NAGY 2010: 269); *Ásó, kapa, nagyharang* 'halálig tartson a házasság' stb.

A növénynevek között a *harang*- előtagúak alaki hasonlóság után kapták a nevüket: pl. *harangvirág*. A hivatalos nyelv ismer *haranggomba* elnevezést is, amelyet szintén a kalap alakja motivált. A népnyelvből a *haranggomba* összetétel hiányzik, feltehetőleg azért, mert több gombanemzetség is harangszerű kalappal rendelkezik, így az elkülönítéshez nem lenne eléggé egyértelmű ennek a névnek a használata.

harangozógomba – A fent írtakhoz hozzátartozik, hogy a *harangozógomba* népi elnevezés létrejöttében részben mégis alaki hasonlóság is közrejátszott: olyan harangforma kalappal rendelkező családot jelöl, amelyek között több mérgező, illetve a népi tudás által mérgezőnek vélt faj található. A tintagombák (*Coprinus*) népi neve, amelyeket mint a *béka*gomba és *cigány*picca címszóknál tárgyaltuk, gyakran mérgezőnek ismernek.

2.3.5 Az előtag egyéb negatív tulajdonságot fejez ki

Negatív tulajdonságot jelölő előtaggal is kifejezik népi gombaneveink a mérgezőséget; mégis viszonylag kevés ilyen melléknevet használunk, azok is általában a vadságot, közvetlenül a gomba mérgező voltát, vagy az agyi zavartságot fejezik ki.

BOLOND

*bolond*gomba – A mérgező, hitvány gombák leggyakrabban használt népi megnevezése. Szólás is kapcsolódik hozzá: *Nem ettem én bolondgombát!*, azaz 'nem örültem meg, hogy ilyet tegyek'. Eredetileg a hallucinogén, „bolondító” gombákra – elsősorban a légyölő galócára (*Amanita muscaria*) – használták, de aztán

jelentésbővüléssel általánosságban a mérgező gombákat kezdték vele jelölni. Muravidéki változata a *bolondosgomba*. (Megjegyzés: a légyölő galócát a népi tudat olyan mértékben a mérgező gombák megtestesítőjének látja, hogy sok helyen a *gyilkos galóca* elnevezés az *Amanita muscariát* jelöli az *A. phalloides* helyett.)

bolondgalambica – A *bolond-* előtaggal különítik el a mérgező galambgombákat az ehetőktől. A jelzőt egyértelműen a *bolondgomba* analógiájára kezdték használni a *galambica* népi gombanév előtt.

bolondvargánya – A fenti példához hasonlóan a *bolondgomba* analógiájára jött létre a *bolondvargánya* elnevezés. Az összetétel a mérgező vargánya- és tinórufajok gyűjtőneve.

Vidékenként eltérő, hogy milyen egyéb jelzőt, negatív tulajdonságot kifejező előtagot használnak a mérges gombák kifejezésére. Leggyakrabban a *bolondgomba* összetétel mellett, szinonimaként jelennek meg ezek a népi nevek. Egyes területeken jelentésszűküléssel csak a galócák (*Amanita*) elnevezése, máskor a mérgező gombák gyűjtőneve pl. az *étőgomba*, a *mérgesgomba*, a *vadgomba* stb. Az előtagok az utótagban megjelölt gombacsalád értéktelen, mérgező fajait is jelölhetik: pl. *mérges galóca*, *rossz suskagomba*, *rossz szegfűgomba*, *vadlófing* stb.

2.4 A gombanevek helye a jelentésvilág szerkezetében

A jelentésvilág szerkezetében SZILÁGYI N. és kutatócsoportja vizsgálatai szerint a növénynevek (és a gombanevek) komplexitása nagyobb, mint az állatneveké. Ezt azzal magyarázza SZILÁGYI N., hogy a növények (és gombák) megnevezésekor nagyobb szerepet kap az a tudás is, hogy az adott denotátum mire jó az embernek (2004: 14–16). Valóban, ha kimondom azt a szót, hogy *gomba*, olyan gomba képét látom magam előtt, amelyik különösen finom, azaz táplálék (pl. csiperke, vargánya); vagy amelyik különösen szép, ezért díszítőelemként használjuk a mesekönyvekben (pl. a légyölő galóca, amelynek emiatt lesz *mesegomba* az egyik népi neve); vagy amelyet gyógyászati célra használunk (pl. shii-take)¹³.

A hierarchikus rendben a „ránézésre azonosítható kategóriák” között tárgyalja SZILÁGYI N. az állat-, növény- és gombaneveket (2004: 1). Ide tartoznak a „csinálmányok” is, amelyeknek kategorizálása annyiban különbözik az előbbiektől, hogy a csoportokban a funkció meghatározó szerepű: van, hogy bizonyos dolgok csak a funkció alapján tartoznak egy kategóriába (2004: 17).

¹³ Illetve a különösen veszélyes gombák is (pl. gyilkos galóca, *Amanita phalloides*).

A Szilágyi N. és kutatócsoportja által felállított hierarchia nemcsak abból a szempontból érdekes, hogy megmutatja a komplexitásuk fokát – azaz, „hogymennyi és milyen természetű tudásra van szükség ahhoz, hogy az ember be tudjon sorolni valamit az illető kategóriába” (SZILÁGYI N. 2004: 9). A hierarchia segítségével arra is választhatunk, hogy bár a gombanevek esetében is nevekről beszélünk, amelyek sokban hasonlítanak a tulajdonnevekre, mégsem tekinthetjük őket a névtan tárgyának, mégis inkább köznevek.

3. A magyar gombanevek történeti forrásai a hivatalos névadás megjelenéséig

A gombanevek kutatásának történetét alapvetően meghatározta az, hogy a múlt század elején a gombákat még növényeknek tekintették¹⁴. Mi több, a magyarok nyelvi világképében a mai napig növényként jelenik meg, amelyre legkiválóbb példa a 2003-as ÉKSz.² következő szócikke: „**gomba** 1. Húsos, puha testű, rendszerint tönkből és kalapból, süvegből álló növény. | Ehető gomba (mint étel)” (446).

A fenti nézetből adódóan a korábbi évszázadokból jobbra botanikai, farmakobotanikai munkákban találkozhatunk gombanevekkel. Közben a magyar nyelvészetre a mai napig jellemző, hogy együtt tárgyalják a növények és gombák elnevezéseit. Például RÁCZ JÁNOS a növénynevekről írt cikkeiben a Magyar Nyelvőrben, PELCZÉDER KATALIN az „Onomatopoetikus eredetű növénynevek” című tanulmányában (2003) és VÖRÖS ÉVA „A magyar gyógynövények neveinek történeti-etimológiai szótára” című könyvében (2008) stb. a gombaneveket a növénynevek között elemzi.

Ennek ellenére a botanika történetéhez viszonyítva is elég korán, 1601-ban megszületett az első olyan tudományos munka, amely kizárólag a gombákkal foglalkozott: a „Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia” – Carolus Clusius mikológiai monográfiája. E mérföldkőnek számító anyagot megelőzően, a XVI. századból is ismerünk néhány olyan munkát, amelyek viszonylag számottevő mennyiségű magyar gombanevet tartalmaznak.

3.1 Gombanevek a XVI. századból

Az első, növényneveket és mellettük gombaneveket is tartalmazó jelentősebb művek a XVI. század utolsó évtizedeiben jelentek meg. Ezek jobbra füveskönyvek, amelyek a kor orvostudományát, népi növényismeretét kívánták egybefoglalni. Nem véletlen, hogy gombákat találunk a „gyógyító növények” között: feltehetőleg már sámán hitű őseink fogyasztották a légyölő galócát (*Amanita muscaria*) a gyógyításhoz használt révület eléréséhez. ZSIGMOND GYÖZŐ néprajzkutató szerint „első keresztény remetéink, szerzeteseink, az élő elpusztításától, a húsevéstől óvakodó különféle hitű magyarjaink egyik fontos eledele és talán gyógyszere is volt a gomba, melyet nem

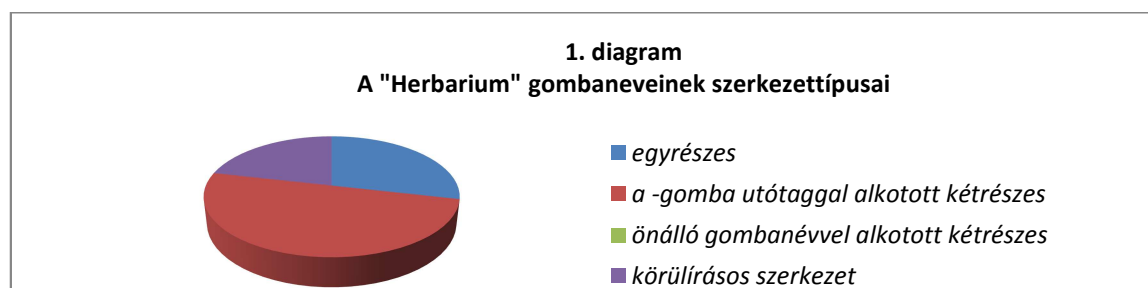
¹⁴ Vannak olyan kultúrák, amelyek az állatok között tartják őket számon (TOPOROV 1988: 82); valójában rendszertanilag közelebb állnak az állatokhoz, mint a növényekhez.

termesztenek, mégis terem; úgy hitték, a gondviselés nyilvánvaló jeleként (2009: 33). Habár ma kevésbé általános a gombák gyógyhatásának ismerete, senki sem vitatja, hogy a XX. század egyik legnagyobb vívmánya a penicillin felfedezése volt; és a jótékony hatású nagygombákat (pl. shi-take, pecsétviaszgomba stb.) is felhasználja a modern gyógyszeripar.

3.1.1 Melius: Herbarium

A legkorábbi magyar nyelvű füveskönyv Melius Juhász Péter 1578-ban nyomtatásban is kiadott „HERBARIVM. AZ FAKNAC FVVEKNEC NEVEKRŐL, TERMÉS⁷ETEK⁸ről és haßnairól” című műve. Már a könyv alcíméhez kapcsolódó magyarázatból megtudjuk, hogy munkáját a kortárs külföldi szerzők hatására, azok műveinek ötvözésével írta: „Magyar nyelvre, és ez rendre hoßta az Doctoroc Könyueiből az Horhi Melius Peter”. Később részletezi, hogy Adam Lonicerus mainzi orvostanár („Historiae naturalis opus novum”) botanikai könyvéből, valamint Galenustól és Pliniustól („Naturalis historia”) „Bedetettéc ki” a tárgyalt növények (Folio 1). Felhasználta még az ókori Dioscoridest („De materia medica”, I. pl. Folio 29), a kortárs Pietro Andrea Mattiolit, Hieronymus Bockot („New Kreuterbuch”) és Leonhard Fuchst („De historia stirpium”) is (SZABÓ T. 2002: 17–19; KABÁN 2003: 207).

Gombanevet 14-et említ, a többségét a „DE FVNGIS”, azaz „Az Gombakról.” című fejezetben (Folio 28–29). Négy gombanév a mai napig a hivatalos névhasználatban is fennmaradt: *keserűgomba*, *nyúlfülegomba*, *pöfeteg*, *szömörcsög*. A többi elnevezés ma vagy népnyelvi (*vörösbéllű*, *úrgomba*) változat, vagy az évszázadok során sokat egyszerűsödött, mivel eredetileg nehézkes, körülírásos szerkezetű volt (pl. *ßöke leuelű Lucz fönnyen termet gomba ~ fenyőgomba*).

A gombák pontos meghatározása ma már nehéz lenne, mivel nincs elég fogódzó a kötetben. Dolgozatomban a gombanevek többféle szempontú nyelvészeti vizsgálatát tűztem ki célul, a történeti anyagban fellelhető adatok azonosítását azonban nem

tekintem feladatomban. Különösen nehezíti a határozást, hogy latin név csak egy gombára van megadva: „Fõnnyû fân termet gombaioc *Agaricum* (saját kiemelés) neue igen feier” (Folio 19), „Az *Agaricum* (saját kiemelés), az az, az Abiefcon, az az Bõke leuelû Lucz fõnnyen termet gomba, igen ió minden méreg ellen, az mérges gomba ellen...” (Folio 29). Ez is bizonytalan adat, de valószínűleg az orvosi tapló, azaz *Laricifomes officinalis*, amely általában vörösfenyõn terem, ma Dél-Európában és Szibériában jellemzõ (<http://www.liberherbarum.com/pn0150.HTM>).

Még egy gombáról találunk leírást: „KÛLSÕ HAS²NAI. Am az Nyir fa alat termõ magas lábu Gombákat fõzd meg téyben, és á legyeket meg õli kéfertet dolog” (Folio 29). Hagyományosan a légyölõ galócát (*Amanita muscaria*) használták hasonló módon a legyek pusztítására. A légyölõ galóca a savanyú talajt kedveli, így a nyírral egyes fenyvesekben szívesen tenyészik.

A mérgező gombát *mérges gomba* szerkezettel jelöli. Orvostörténetileg érdekes, hogy már ekkor a hánytatást ajánlották elsõdleges gyógymódnak a gombamérgezés ellen: „Dioscorides így mongya, hogy az mérges gombát ki kel vetni: Elõber ki okáttasd...” (Folio 29).

1. táblázat

Melius Juhász Péter „Herbárium”-ának gombanevei

gombanév, gomba	Folio	
<i>Agaricomat</i>	19	<i>Laricifomes officinalis</i>
<i>Agaricum</i>	19, 28, 69	<i>Laricifomes officinalis</i>
<i>Epe</i>	29	
<i>Fõnnyû fân termet gombaioc</i>	19	<i>Laricifomes officinalis</i>
<i>Keferû gomba</i>	29	
<i>magas b́arú gomba</i>	29	
<i>mérges gomba</i>	29	
<i>Nyir fa alat termõ magas lábu Gombákat</i>	29	<i>Amanita muscaria</i>
<i>Nyulfûl gomba</i>	28	
<i>Põffeteg</i>	29	
<i>rõuid baru gomba</i>	29	
<i>Bõke leuelû Lucz fõnnyen termet gomba</i>	29	<i>Laricifomes officinalis</i>
<i>Szõmõrczõc gomba</i>	28	
<i>Veres bélõ</i>	29	
<i>Wr gomba</i>	29	

A „Herbarium”-ról igényes nyelvészeti elemzést publikált KABÁN ANNAMÁRIA (2003: 205–211). Figyelemre méltó, hogy az általa számolt 1236 növénynevből

korábban csak 358 bukkant fel a különböző szójegyzékekben, illetve szótártöredékekben (KABÁN 2003: 209). Egyéb szempontokat tekintve SZABÓ T. ATTILÁt idézem a mű szakmai értékével kapcsolatban:

„...az orvosbotanikát tekintve, a *Herbarium* őrizte meg számunkra az első nyomtatott hazai florisztikai adatokat, az első összehasonlító növényleírásokat, az első magyarul rendszerezett etnobotanikai ismereteket. A kötet Második lajstroma betűrendben őriz mintegy 300 korai magyar betegségnevet. A gyógyszerészek közel 1500 receptet, javallatot, gyógymódot találnak benne [...]. Melius munkáiban maradtak fenn az első magyar nyelven rendszerezett, nyomtatott szépségápolási, kozmetikai, szexológiai, öregedéstudományi, gyermekgyógyászati, nőgyógyászati tanácsok. A mezőgazdaság-tudomány mint az első növényvédelmi, kertészeti, állatorvosi, tápláléknövényekkel kapcsolatos magyar adatokat tartalmazó nyomtatott kézikönyvet tartja számon. Nyelvészeti szempontból ebben a munkában jelentkezik először nyomtatásban egy szakterületen és tudatos, monografikus formában a nemzetközi tudományos műnyelv magyarításának igénye. Ezzel a munkával kezdődött a népi és a tudományos növényismeret elkülönülésének (és egyben összefonódásának) folyamata...” (2002: 9).

A nyelvemlék faksimile szövege KŐSZEGHY PÉTER szerkesztésével és SZABÓ T. ATTILA kísérelő tanulmányával 2002-ben jelent meg a *Bibliotheca Hungarica Antiqua* sorozat 37. köteteként. A vizsgált gombaneveket a fenti hasonmás kiadásból szedve betűhíven adtam meg, az eredeti mű fóliószámaira hivatkozva.

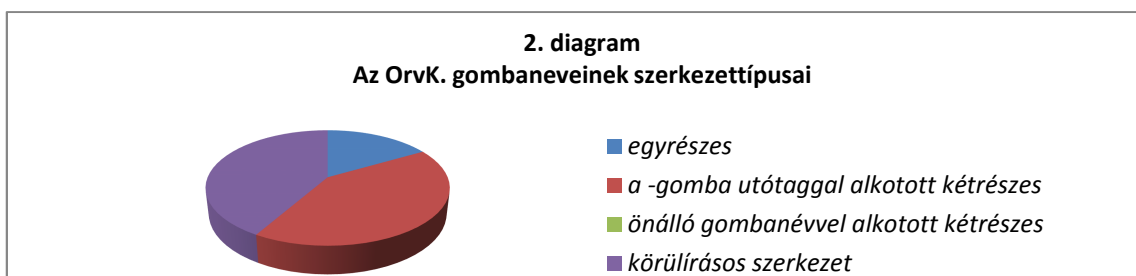
3.1.2 Lencsés: *Ars Medica* (OrvK.)

A következő, növény- és gombanevekben gazdag szövegemlékünk a kéziratban fennmaradt „XVI. századi magyar orvosi könyv” vagy más néven „*Ars Medica*” Lencsés Györgytől. Az anyag mintegy 840 elnevezést tartalmaz, amelyek között magyar, latin-görög és német neveket találunk. Magyar gombanevet tizet olvashatunk az OrvK.-ben, az előfordulások száma 34. Ezeken kívül Lencsés egyéb megjegyzéseket is leírt a műben, amelyek elsősorban a *gomba* szót tartalmazzák. Valamint egy különírt „összetett szó” is adathozható ’gombaétel’ jelentésben. Latin név kettő található az OrvK.-ben: az első a Meliusnál is olvasható *Agaricum*, amely feltehetőleg az orvosi taplót (*Laricifomes officinalis*) jelöli. Lencsés egyértelműen a vörösfenyőhöz köti: „Vérès fenjw fanak teorfeoken mely gomba terém, Agaricum || Neue...” (350).

A másik latin névvel jelölt gomba a nyelvemlékben a *Fekete gomba*, azaz *Agaricū Nig[rum]*: „Az Fekete gomba artalmas volta ellen azok jök mýnd az orwffagok, melyekkel az Fejer hunjor ellen ehetcz”(628).

Négy gombanév körülírással szerkezettel van megadva. Ezek közül kettő a következő szerkezetet követi: fanév + -n locativus rag + ’amelyik gomba terem’: *Bozza fan mely gomba terém* (72) és *Vérès fenjw fanak teorfeoken mely gomba terém* (350).

Egy esetben a szerkezeten belül a tagok sorrendje felcserélődik: 'amelyik gomba terem' + fanév + -n locativus rag: *Az mely gombachkak teremnek az Szélő veſzén* (437). A harmadik körülírásos szerkezetet a befejezett melléknévi igenév használatával alkották: *Iegénje fan terméth gombath* (164). Mára a hasonló szerkezetek a fanév + *gomba* összetételre egyszerűsödtek.

A *Keferw gomba(nak)* elnevezést Meliusnál is megtaláljuk, feltehetőleg mindkettő a *Lactarius* nemzetség valamelyik fajtát írták le ezzel a névvel. Új viszont Meliushoz képest a *Fekete gomba* és a *Taplo(t)*.

A mérgező gombákat háromféleképpen – és Meliustól eltérően (aki szerint *mérges gomba*) – nevezi meg Lencsés: *gonoſz gombatul*, *Halalhozo gombath*, *Halalos gomba*. Ugyanakkor névszói állítmányi helyzetben nála is megtaláljuk a *mérges* szót: „...megh is éljk az Embêrth, merth || Mergelêk...” (620). Figyelemre méltó, hogy már a XVI. században megjegyzi Lencsés, hogy nem csak a gombában található méreganyagok ártalmasak az emberre, hanem a mértéktelen fogyasztás is: „de az kÿk kÿzſwllêk megh ehetêk is, meegis artalmaſok ha annÿ fok etetÿk megh a kÿth az gÿomor alÿgh emeztheth megh” (620).

2. táblázat

Lencsés György „XVI. századi magyar orvosi könyv”-ének gombanevei

gombanév	oldalszám
<i>Agaricumot</i>	12
<i>agaricumoth</i>	23, 500
<i>Agaricomoth</i>	41, 408, 417, 436
<i>Agaricum</i>	42, 350, 606, 607
<i>agricomoth</i>	187
<i>Agaricumoth</i>	220, 436, 511
<i>Agaricomot</i>	351, 363, 420
<i>Agaricombol</i>	359
<i>Agaricū Nig[rum]</i>	628
<i>Bozſa fan mely gomba terem</i>	72
<i>Keferw gombanak</i>	120

<i>gonoꝝ gombatul</i>	136
<i>Iegēnye fan termēth gombath</i>	164
<i>Vērēs fenjw fanak teorfeoken melj gomba terēm</i>	350
<i>Aꝝ melj gombachkak terēmnek aꝝ Szēlē vefzēn</i>	437
<i>Aꝝ Halalhoꝝo gombath</i>	620
<i>Halalos gomba</i>	620
<i>halalos gombak</i>	620
<i>Aꝝ Fekete gomba</i>	628
<i>Aꝝ Fekete gombath</i>	627
<i>Fekete Gombarol</i>	628, 645
<i>Taplot</i>	187
egyéb gombákkal kapcsolatos megjegyzések, gomba	
<i>gombanak</i>	136, 254
<i>Mjndēn fele gombak</i>	397
<i>wres mjnth aꝝ gomba</i>	539
<i>gombakrol</i>	603
<i>Gombakrol</i>	620, 645
<i>Aꝝ Gombak</i>	620
<i>gombak</i>	620
<i>aꝝ melj gombanak kek awagj zēld aꝝ βjyne, aꝝ oljan halalos gomba</i>	620
<i>gomba Etelnekwl</i>	620
<i>gombath</i>	620

A botanikus SZABÓ T. ATTILA elismerően szól Lencsés „meglepően következetesnek és szilárdnak” mondható növényismeretéről (2003: 146), szaknyelvhasználatáról pedig a következőt írja: „A magyar növénynevek mellett gyakran használ ugyan a magyarban meghonosodás útjára lépett latin-görög neveket, de úgyszólván sohasem terheli a szöveget maga teremtette, bizonytalan jelentésű és zavaró tükörfordításokkal, felesleges szinonimákkal” (SZABÓ T. 2003: 146). Hasonlóképpen fogalmaz JAKAB LÁSZLÓ is: „... a szerző következetesen kerüli az idegen szavakat. Minden szakkifejezést igyekszik magyarul visszaadni akkor, amikor még orvosi műnyelvünk nem volt. Idegen nyelven csak néhány orvosságot jelöl, ha mégis használ latin szót, akkor a magyar kifejezés magyarázata végett teszi. Stílusa könnyed és folyamatos” (1962: 35).

Lencsés szakszóhasználatáról szólva meg kell jegyeznünk, hogy valamivel nagyobb mértékben alkalmaz a gombák megnevezésére körülírásos szerkezeteket, mint kortársa, Melius. Ezeket a bonyolult elnevezéseket elsősorban akkor használták, ha az idegen szót próbálták elkerülni, és inkább körülírva, de magyar nyelven jelölték meg az adott dolgot, fogalmat (vö. RÉVAY 2007: 261). Mindkét szerző – Lencsés és Melius is – több külföldi forrást is felhasznált munkájához.

A Lencsés-könyv annak ellenére, hogy korábban kiadatlan maradt (első közzététele VARJAS BÉLÁTÓL van, 1943-ból; azóta bővített elektronikus változatban is elérhető SZABÓ T. ATTILA szerkesztésével, 2000-ból), ez a mű a fő forrása az európai Herbárium-kiadások magyar növényneveinek is. Több nyelvészeti feldolgozás született róla. Néhány példa a teljesség igénye nélkül: hangtani vizsgálatokat végzett JAKAB LÁSZLÓ (1962), helyesírási elemzést KESZLER BORBÁLA (2000b), szókincstani szempontból írta le PELCZÉDER KATALIN (2007) és RÁCZ TÍMEA-ILONA (2009). KUNA ÁGNES (2009) kognitív–pragmatikai aspektusból vetette össze XVII. századi szövegekkel. Szintén összehasonlító jellegű munka SZABÓ T. ATTILÁÉ (2005), aki a XVI. századi növénynevek mellett Lencsés növényismeretét is vizsgálta az OrvK.-ben.

Dolgozatomhoz az adatokat a VARJAS BÉLA (1943) által közzétett betűhív anyagból vettem, hivatkozásaim is a faksimile oldalszámait követik.

3.1.3 Clusius–Beythe: *Stirpium Nomenclator Pannonicus* (NomPann.)

A „*Stirpium Nomenclator Pannonicus*”, latin-magyar növénynévjegyzék SZABÓ T. ATTILA szavaival élve a „pannóniai tudományos törekvések [...] első nyomtatott” dokumentuma (1992: 16). A rövidke művet az első magyar, egy vidék élővilágát bemutató botanikai munka, a „*Rariorum aliquot stirpium per Pannoniam, Austriam et vicinas quosdam provincias observatorum historia*” kiegészítésére hozták létre: a században szokás volt – elsősorban oktatási célból – a hasonló két- vagy többnyelvű szójegyzékek összeállítása. A magyar népi neveket valószínűleg Beythe István gyűjtötte össze, szerzőként viszont Carolus Clusius van az első kiadáson feltüntetve. A latin előszóban a következőket írja Clusius:

„...akik segítettek engem a munkámban: a mindenkinél tudósabb férfiú, BEYTHE ISTVÁN úr, Isten igéjének hirdetője a hős BATTHYÁNY BOLDIZSÁR városában, Németújvárott: ő tanított engem leginkább – becsülettel – eme magyar nevekre, miközben helyről helyre jártunk a növények felkutatása céljával” (Idézi SZABÓ T. 1992: 112).

Az 1583-as kiadást valószínűleg Beythe István rendezte Manlius németújvári sajtója alá, az 1584-es változatot – amely a pannóniai flóramű mellékleteként jelent meg – Clusius adatta ki Antwerpenben, Plantin nyomdájában (vö. ALLODIATORIS 1992: 23; SZABÓ T. 1992: 99, 119; BALOGH 2010). A szójegyzék népszerűségét mutatja, hogy 1711-ben Czvittinger Dávid kibővítve újra kiadatta, az általa leírt elnevezéseket a XVIII. századi gombanevek között tárgyalom.

3. táblázat

A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1583-as németújvári kiadásának gombanevei

gombanév, <i>gomba</i>	korabeli latin név	korabeli német név (amennyiben meg van adva)
<i>gomba</i>	<i>Fungus</i>	
<i>zömörchök</i>	<i>Fungus dactylites</i>	<i>Maurach</i>
<i>Kygyo gomba</i>	<i>Fungus fimo nascens</i>	
<i>Vr gomba</i>	<i>Fungus aureus</i>	<i>Kayfer</i>
<i>chöpörke</i>	<i>Fungus tuberosus</i>	

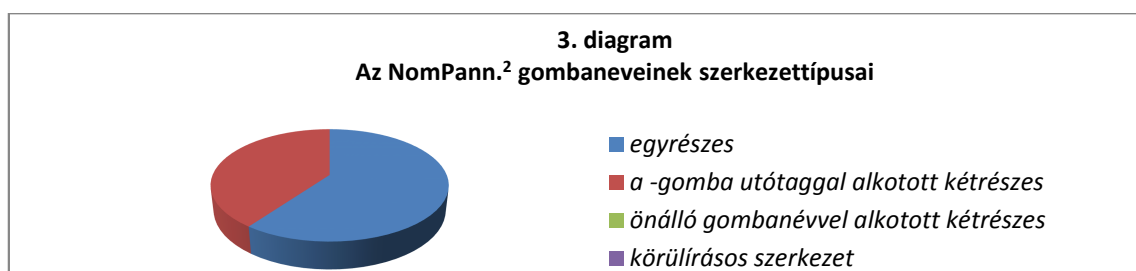
4. táblázat

A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1584-es antwerpeni kiadásának gombanevei

gombanév, <i>gomba</i>	korabeli latin név	korabeli német név (amennyiben meg van adva)
<i>gomba</i>	<i>Fungus</i>	
<i>vr gomba</i>	<i>Fungus aureus</i>	<i>Kayfer</i>
<i>Zömörchök</i>	<i>Fungus dactylites</i>	<i>Maurach</i>
<i>kygyo gomba</i>	<i>Fungus fimo nascens</i>	
<i>chöpörke</i>	<i>Fungus tuberosus</i>	
<i>pöfeteg</i>	<i>Fungus nuncupatus, Crepitus lupinus</i>	

A második kiadás mindössze egy gombanévben tér el az elsőtől: felveszi Clusius a jegyzékbe a *pöfeteget* is, amely a XVI. században keletkezett elnevezés, első megjelenése 1525 körülre tehető (TESz. 3: 274). Feltételezésem szerint a *kígyógomba* népi gombanév a NomPann. első két kiadásában jelent meg először nyomtatásban.

Habár mindössze négy, illetve öt elnevezést találunk a két nyelvemlékben, figyelemreméltó, hogy egyik sem körülírással szerkezetű. Továbbá meglepő, hogy az ugyanebben az időben készült „Clusius-kódex” gombanevei közül csak ilyen kevés került a NomPann.-ba.

3.1.4 Clusius: Clusius-kódex

A XVI. század negyedik, de etnomikológiai szempontból a legfontosabb munkája az ún. „Clusius-kódex”, amely 39 magyar gombanevet tartalmaz (a különböző variánsokat pl. *uörös herincz* ~ *Vörös herench* egy névnek számolva). Ezt az akvarellapokból álló szórványemlékünket a „Fungorum in Pannoniis” monográfiával együtt tartja számon a tudományos társadalom, a következőkben én is közös részfejezetként foglalkozom e két munkával.

3.1.5 „Fungorum in Pannoniis” et „Codex Clusii” – a mikológia kezdetei

Gombákról szóló nyomtatott tudományos munka a világon először Pannóniában készült, a Carolus Clusius által írt „Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia”, amelyet 1601-ben adtak ki Leidenben. Már ez a monográfia több magyar népi gombanevet tartalmaz, de nyelvészeti szempontból még értékesebb az ehhez kapcsolódó, 85 akvarelltáblából álló kódex, amelyben a 221 ábrázolt gomba képe mellett magyar, latin és német feljegyzés található. Ez az ún. „Codex Clusii”, azaz „Clusius-kódex” amelyet a hollandiai Leiden város egyetemi könyvtárában Codex BPL 303-as jelzettel ellátva őriznek. A monográfia és a kódex együttesen több mint félszáz magyar népi gombanevet tartalmaz, amelyek a XVI. század végének szórványemlékei.

Carolus Clusius, eredeti nevén Charles de l’Ecluse a nyugat-pannon gombákkal Batthyány Boldizsár udvarában kezdett el foglalkozni, akinél Németújvárott és Körmenten 1573-tól 1587-ig vendégeskedett. A környékről begyűjtött és gondosan rendszerezett gombák meghatározását hárman végezték: Clusius, Batthyány és Beythe István. A legtöbb akvarell-lapra¹⁵ saját kezűleg írták rá a gombák rendszertani helyét latinul, illetve magyar és/vagy német népi nevüket. HORVÁTH ERNŐ szerint ezek között „közel 60 olyan gombanév szerepel, melyek ma is használatosak hazánkban” (1973: 580). Clusius összesen 105 gombafajt ír le, és ha arra gondolunk, hogy őt megelőzően az orvos- és farmakobotanikai munkák csak 40–50 fajt ismertettek, akkor megállapíthatjuk, hogy Clusius nevéhez a mikológia történetében nagyszámú új faj ismertté tétele fűződik (UBRIZSY 1975b: 39).

A rendszertani hely és a gombanevek mellett magyar nyelvű feljegyzések is olvashatók a Clusius-kódex tábláin, amelyek főként a gombák fogyaszthatóságára [pl.

¹⁵ Clusius zseniális ötlete nyomán egy francia festőt hívtak, hogy a begyűjtött gombákról színes akvarelleket készítsen. A festő neve sajnos máig ismeretlen, a feltevések nem bizonyítottak, mégis Le Gillon miniatürfestő lehetett az alkotó (UBRIZSY 1975a: 92–93.).

nem io enny] vagy élőhelyére [pl. *ganeion terem*] utalnak. Hozzávetőleg 260–270 magyar szóelőfordulás adatolható a kódexből és a monográfiából együttesen, ha a külön írt összetett szavakat is egy szónak tekintjük. Ezek között körülbelül 40 lexéma főnév, 14 lexéma melléknév és 2 lexéma ige. A szórványok között mintegy 56 népi gombanév található. A „Clusius-kódex” és a „Fungorum in Pannoniis” gombaneveinek táblázatát a 9.2.1 és 9.2.2 mellékletekben csatolom.

5. táblázat

A gombákat jellemző magyar nyelvű feljegyzések a Clusius-kódexben

Feljegyzés	Tábla száma
<i>Ganeion terem nem jo</i>	T3
<i>gilua, gÿerthÿan fan termet</i>	T5
<i>Bagolÿ gomba nem io ennyÿ.</i>	T15
<i>Bagolÿfö nem io megh ennyÿ</i>	T16
<i>rewes Szilÿ fanis láttam az kis ki[...]</i>	T22
<i>fűz[...]</i>	T22
<i>nem j[...]</i>	T22
<i>fűz fan termet nem jo</i>	T23
<i>fűz fan termet</i>	T24
<i>Wt felen terewm nem jo</i>	T33, T44
<i>ez az leg jobbik</i>	T48
<i>Warga annÿa io megh ennyÿ.</i>	T65
<i>Warga annÿa enni nem jo.</i>	T66
<i>nem io enny.</i>	T73
<i>[?] fakon terewm.</i>	T74
<i>nem jo gomba</i>	T78
<i>[?] olyan fan, awagÿ az [?], jo meg ennyÿ</i>	T81

Nyelvészeti feldolgozásként a „Clusius-kódex” és a „Fungorum in Pannoniis” gombaneveiről két hallgatói munka készült párhuzamosan: SOLTÉSZ TÜNDE „A Clusius-kódex magyar gombaneveinek nyelvészeti szempontú vizsgálata” címmel 2005-ben védte meg Debrecenben a szakdolgozatát. A munka néhány hónapja az interneten is elérhetővé vált.¹⁶ A dolgozat elsősorban nem a kódexszel, hanem a monográfiával foglalkozik. Külön értéke, hogy először ültette át latinból magyarra a vizsgált szöveget.

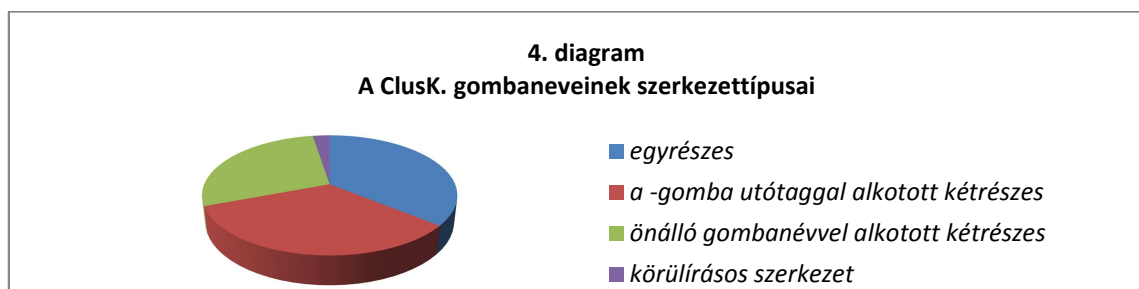
A másik nyelvészeti elemzés Veszprémben készült, a 2005-ös OTDK-n adtam elő „A Codex Clusii gombanevei és egyéb szórványai” címmel, majd bővítve 2006-ban diplomadolgozatként a „Fungus names and other Hungarian scattered words in the Codex Clusii” néven védtem meg. A gombaneveket és az egyéb magyar szórványokat etnomikológiai, helyesírási, hangtani, alaktani, etimológiai és lexikológiai szempontból

¹⁶ http://mnytud.arts.klte.hu/szakdolgozat/1518/soltesz_t_1518.pdf

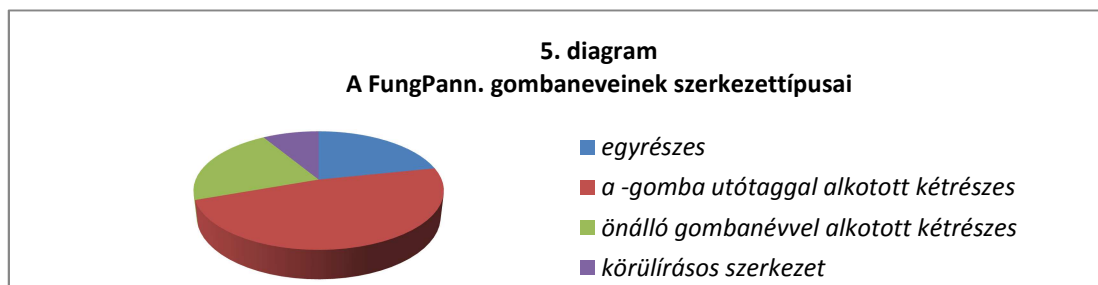
dolgoztam fel. A gombanevekről összeállítottam egy kisebb szótárt is, amelyhez történeti és tájszótárakat is felhasználtam.

A munkát folytatva, azt főleg nyelv földrajzi adatokkal kiegészítve 2007-ben a magyar szakos diplomadolgozatomban is a „Clusius-kódex”-szel, illetve a „Fungorum in Pannoniis”-szal foglalkoztam. Gombanév-gyűjtéseimet térképeken is rögzítettem, illetve csatoltam az adatközlőimtől felvett szövegeket. A nyelvészeti elemzés főbb eredményeit az *Iskolakultúrában* publikáltam (BAGLADI 2009: 101–108).

Clusius gombaneveire jellemző, hogy túlnyomó többségében már nem körülírásos szerkezetűek, mindössze néhány kivétel adatható: pl. *Szilfan termewt gyłwa* (ClusK. T9), *Gilwa gyerthyan fa termewt* (FungPann. 266), *Wt felem terewmgomba* (FungPann. 280) stb. Több gombanév a mai napig él mind a népnyelvben, mind a szaknyelvi használatban: pl. *Keferew gomba*, *Galambicza*, *kiyjo gomba*, *Ewz lab* stb. Egy-egy nemzetségen belül nevekkkel is elkülönítenek fajokat: pl. *Vörös herench* ~ *fejyer herench*; *keek galambicza* ~ *Werews galambicza* ~ *waras galambicza*; *feier varganja* ~ *aprow varganya* ~ *Baba varganya* ~ *farga Varganya* stb.

A „Fungorum in Pannoniis”-ban csaknem ugyanazokat a gombaneveket olvashatjuk, mint a „Clusius-kódex”-ben, de néhány új elnevezés is megjelenik: pl. *Ke[ke gomba*, *Rewes cere[ne fa gomba*, *feyer [zarvas gomba* stb. Négy körülírásos szerkezetű gombanevet is találunk a monográfiában, illetve a *-gomba* utótagú szerkezetek aránya is nagyobb valamivel.

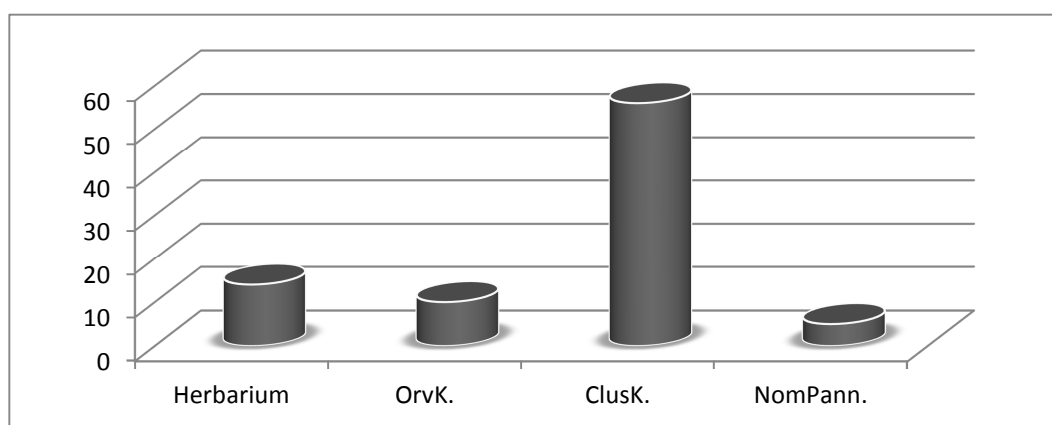

3.1.6 A XVI. századi munkákban előforduló gombanevek összevetése

A XVI. századi gombanevekkel részletesen foglalkoztam, mivel ettől az évszázadtól kezdve beszélhetünk etnobotanikáról, illetve etnomikológiáról. A korszak igen érdekes tehát botanika-, illetve mikológiatörténeti szempontból. A következőkben a legfontosabb tárgyalt művek gombanévhaznátát vetem össze számokkal is kifejezve.

6. diagram

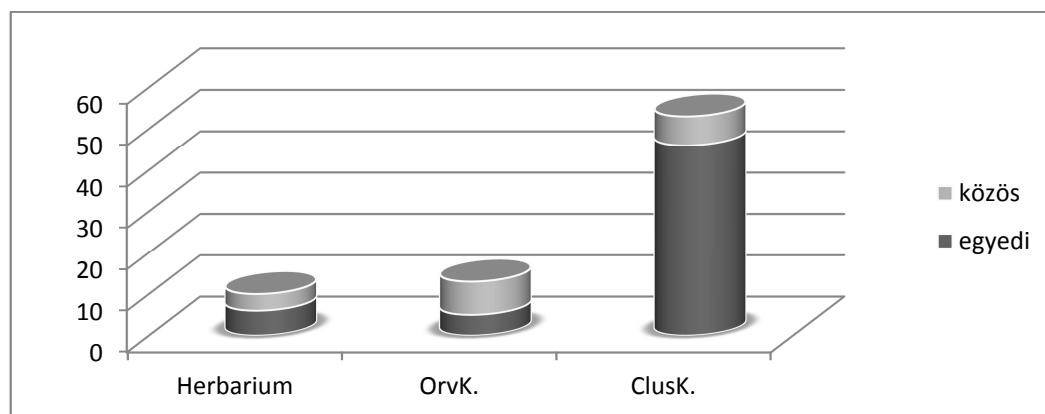
A gombanevek száma

Az első diagramon látványos a különbség az egyes szerzők által használt gombanevek mennyisége között. Érdekes, hogy ennek ellenére a kevesebb adatot felvonultató „Herbarium”-ban és „Orvosi könyv”-ben a közös gombanevek aránya csekély. Ehhez a 2. diagramon olvasható összehasonlításhoz a különböző szerkezetű, de egy jelentésű elnevezéseket összevonva tárgyalom: pl. a *Fõnnyû fân termet gombaioc ~ Vêrês fenÿw fanak teorfeoken melÿ gomba terêm* stb., illetve *Tinor gomba ~ tinor* gombaneveket ez esetben megfeleltetem egymásnak.

7. diagram

A gombanevek egyezéseinek aránya

3.2 Gombanevek – Clusius után – a XVII. századból

A XVII. század kevésbé bővelkedik növénynevekben, gombaneveket még nehezebb adatolni ebből a korszakból. PRISZTER a magyar növényszókincs történeti bemutatásakor mindössze Lippay „Posonyi kert”-jét említi (1998: 10), VÖRÖS ÉVA még hivatkozik Pápai Páriz Ferenc 1687-es „Pax Corporis”-ára is (2008: 14), de számottevő mennyiségű forrást csak RÁCZ JÁNOS (2010: 14) sorol fel a századból. Ő sem használja viszont azt a XVII. századi gyűjteményt, amelybe Radvánszky az akkori kéziratok orvosságos könyveket rendezte. Ugyanakkor SZABÓ T. ATTILA a közel 7000 receptet tartalmazó anyag növényneveit összevetette a korábbi, XVI. századi forrásokban fellelhető adatokkal (2005: 163–166).

Dolgozatomban a fent említett három XVII. századi műre, illetve gyűjteményre térek ki bővebben. Az első, Lippay munkája etnomikológiai szempontból szinte érdektelen, botanikai értéke miatt viszont nem maradhat ki a felsorolásból.

3.2.1 Lippay János: Posoni kert

A XVII. században a leghíresebb kert magyar földön Lippay György esztergomi érsek posonyi kertje volt. A kert vezetője az érsek unokaöccse, Lippay János nem csak a kertészeti munkákat végezte nagy szakértelemmel, hanem tudását meg is örököltette a „Posoni kert” című művében. A munka három kötetben jelent meg: az első a „Virágos kert” (Nagyszombat 1664), a második a „Veteményes kert” (Bécs 1664), a harmadik a „Gyümölcsös kert” (Bécs 1667). A fák betegségeiről szólva sajnos mindössze csak érinti az élősködő gombák témáját, így etnomikológiai szempontból nem jelentős a mű: „A fán termő gombák, s- á gőrcs- is ártalmas á fáknak...” (LIPPAY CCCXI/ 266).

3.2.2 Radvánszky-gyűjtemény

A XVII. században orvoslásra használt növényeket, gombákat a Radvánszky Béla által összegyűjtött, majd HOFFMANN GIZELLA szerkesztésében (1989) kiadott „Medicusi és borbélyi mesterség” című kötetből adatolhatjuk. Az emléktanulmány tizenhat „könyvből” áll, amelyek „nem egyetemet járt orvosdoktorok munkái, bár iskolázott, latinos műveltségű szerzőket találunk köztük, [...] mint ahogy primitívebb nyelvezettel és írásképpel is találkozunk” (HOFFMANN 1989: 505). A gyűjtemény jórészt orvosságos recepteket tartalmaz, emellett a mezőgazdaságtól kezdve a házi munkáig különböző praktikus tanácsok is megjelennek.

A szerkesztőket dicséri, hogy fáradságos munkával az eredeti kéziratokhoz betűhíven igyekeztek rögzíteni a szövegeket; mindössze két művet kellett Radvánszky nyomán a XX. század elejének helyesírása szerint közölniük: Apafi Anna orvosságos könyvét és Becskereki Váradi Szabó György munkáját, mivel ezek nem voltak hozzáférhetők (HOFFMANN 1989: 506). Nyomdatechnikai okok miatt egyes mellékjeles betűkről az egész anyagban le kellett mondaniuk. Az adatok ismertetésekor a Hoffmann Gizella-féle jelölést használom.

6. táblázat

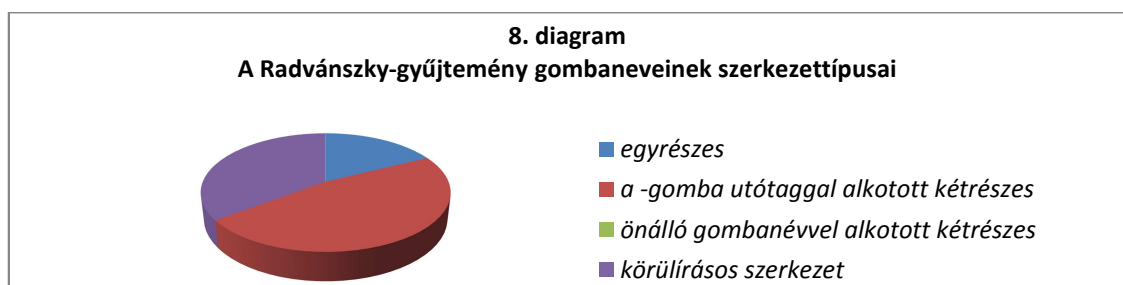
A Radvánszky-gyűjteményben található, gombaneveket is tartalmazó „könyvek”

Év	Forrás	Gombanevek száma
1603k.	Melius Herbáriumához kötött receptek	1
1614–1635	Máriássy János: Lóorvosságok és más orvosságok	2
1619	Török János: Orvoskönyv lovak orvoslására	9
1619	Szentgyörgyi János: Testi orvosságok könyve	3
1663k.	Házi patika	1
1665k.	Orvosságos könyvecske	2
1677	Újhelyi István: Orvosságos könyv Abafi Anna számára	7
1693–	Becskereki Váradi Szabó György: Medicusi és borbélyi mesterség	8
17. sz.?	Gyógyszerek I.	1
17. sz.?	Orvosságoknak rendbeszedése	2

A gyűjteményből 36 gombanév-előfordulás, illetve 15 különböző gombanév adathozható. Leggyakrabban a *szarvasgombát*, a *szőlőtőkén termő gombát* és a *bodzafagombát* ajánlották a receptekben. Három gombanév kivételével valamennyi adattal találkoztunk a korábban bemutatott forrásokban is. Az „új” elnevezések: a *tölifan ki <ko> gomba teröm* (Török 653. rec.), a *fejér peczerkegombát* (Újhelyi 159. rec.) és a *veres szőlőszem-forma gomba* (Becskereki 742. rec.). Figyelemreméltó, hogy a korábban olyan közkedvelt *agaricum* elnevezés csak egy receptben fordul elő (Máriássy 147. rec.). A Radvánszky-gyűjtemény gombaneveit a mellékletekben közlöm (9.2.3-as pont).

Még mindig jellemző a körülírt szerkezetek használata: elsősorban a fán termett gombákat nevezik meg ilyen módon: pl. *czeresnie fan termeth gombath* (Máriássy 16. rec.), *szeölö teöken termeöt gombath* (Török 429. rec.), *tölifan ki <ko> gomba teröm* (Török 653. rec.), *bocza fan nöt gomba* (Orvosságos könyvecske 199.

rec.), *Borzafán az mely gomba terem* (Újhelyi 345. rec.) stb. Előfordul, hogy jelölt a fa és gomba közötti birtokos szerkezet: *bocza fanak gombaiat* (Török 253. rec.), *vén borzafának apró fekete gombáját* (Beckereki 549. rec.) stb. De a század végéről már van olyan adatunk is, amely a mai jelentéssűrítő szerkezetekkel megegyező: pl. *borzagombát* (Beckereki 147. rec.), *fűzgombát* (Beckereki 7. rec.) és *nyírfa gombát* (Beckereki 924. rec.) stb.

3.2.3 Pápai Páriz Ferenc: Pax Corporis

Pápai Páriz Ferenc 1687-es „Pax Corporis” című könyvének alcíme érzékletesen előrevetíti a mű tartalmát:

„Az-az Az emberi Teft Nyavalyáinak Okairól, Félfzkeiről, ’s azoknak Orvoslásának Módgyáról való TRACTA. Mellyet mind élő Tudós Tanítóinak Ízájokból, mind a’ Régieknek tudós Íráfokból, ’s mind maga fok Betegek kőrül való Tapafztalásiból fummáfon öfzve-fzedett, és fok ügye fogyott Szegényeknek hafznokra, mennyire lehetett, értelmefen ’s világofon Magyar nyelven ki-adott. PÁPAI PÁRIZ FERENTZ M.D. Helvétíában azon *Facultás*-ban Hites Affelför; az Enyedi Collegiumban egyik Tanító.” (Az 1764-es kolozsvári kiadásból idézve.)

Pápai Páriz orvoskönyve a növénynevek jelentős tárháza. Sajnos gombanév-történeti szempontból ez a kötet is – a „Posoni kert”-hez hasonlóan – szinte érdektelen: mindössze az *Agaricum* elnevezést tudjuk adatolni belőle.

3.2.4 A XVII. század egyéb növénynévi forrásairól

Habár gombanevet keveset tudtunk adatolni az évszázadból, két további, növénynevekben gazdag munkát meg kell még említenünk. Köztük APÁCZAI CSERE JÁNOS művét, a „Magyar Encyclopaedia”-t (1655), amelyet a magyar nyelvű tudomány egyik alapkövének tekintenek (vö. KABÁN 2004: 180). Apáczai 27 oldalon tárgyalja a növényeket, közülük is kiemelve a fákat – „a’ gyümöls fakrol” és „a’ gyümölstelenek”-ről ír (232) –, a bokrokat és az orvosló füveket. Gombára csak egy hivatkozást találtam: a „Veres fenyő fa” jellemzésében (231–232) megemlíti a rajta

növő gombát, de sajnos a nevét nem jegyzi. Így ír róla APÁCZAI:

„Gombája válaštott jo, ha fejárló, ritka, puha, kőnyű és furlodo: Ez előbbőr edes, oštonn keferű és boritto: metélő vekonyitto, tőrő, el ošlato, és a' bé borultakot ki nyitto erejű. Leg illendőb penig a' torhanak ki tištittáfára” (1655: 232).

Kéziratos másolatban maradt fenn KÁJONI JÁNOS herbárium, a „Hasznos orvoskönyv” (1661). Ez tulajdonképpen a Melius-féle „Herbarium” (1578), illetve a Beythe András-féle „Fives könüv” (1575) átdolgozása.

3.3 Gombanevek a XVIII. századból

A XVIII. század utolsó negyedétől lendült fel igazán az orvosbotanikai szakirodalom, ekkor került a magyar tudományos köztudatba a Linné-rendszer Benkő József révén (vö. SZINNYEI 1891).

Viszont még a század elején megjelent egy feldolgozás, amely egy XVI. századi munkára nyúlik vissza: a 3.1.3-as pontban bemutatott „Stirpium Nomenclator Pannonicus” harmadik kiadása.

3.3.1 Czittinger: *Stirpium Nomenclator Pannonicus* (NomPann.³)

Czittinger Dávid „Specimen Hungariae literatae” című lexikonja latin nyelven összegzi a magyar irodalmat, tudományosságot; benne a „Beitheus” címszónál átdolgozva újraközli Clusius és Beythe 1583-as, illetve 1584-es „Stirpium Nomenclator Pannonicus”-át.

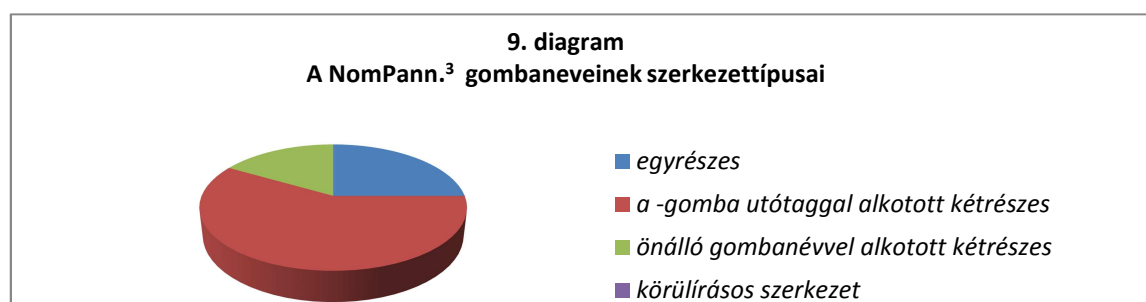
A gombanevek terén jelentősen bővíti az anyagot, valamint kettő kivételével a német megfelelőket is megadja. Összesen 24 gombanevet tárgyal, azaz 19-cel többet, mint a NomPann. 1584-es kiadásában volt. Körülírásos szerkezet már nincsen köztük, a két növénynévi előtagú elnevezés viszont jelölt birtokos szerkezetű: a *Fenyő gombaja* és a *Cserefnyeffa gombája*. A felsorolt nevek Clusius FungPann.-ára emlékeztetnek, ahhoz képest új gombanévvel nem találkozunk, ugyanakkor az összes FungPann.-i adat nincs meg Czittinger listájában. Így, ha feltételezzük, hogy azt felhasználva bővítette a szótárt, akkor azzal kell szembesülnünk, hogy az elnevezések csak mintegy felét vette át. Ugyanakkor olyan adatokat is közöl Czittinger, amelyekkel Clusius mikológiai monográfiájában találkozunk, a többi tárgyalt munkában nem.

7. táblázat

A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1711-es frankfurti/ lipcsei kiadásának gombanevei

gombanév, gomba	korabeli latin név	korabeli német név (Wolkinger átírásával)
Gomba	<i>Fungus</i>	<i>ein Schwamm</i>
Fenyőfa gombaja	<i>Fungus abietis ruber</i>	<i>Theilinge, Graffeling</i>
Sárga vargánya	<i>Fungus argillaris</i>	<i>Wilde Pilze</i>
Ur gomba	<i>Fungus aureus</i>	<i>Kaiserschwamm</i>
Király gomba	<i>Fungus aureus</i>	<i>Kaiserschwamm</i>
Szárvas gomba	<i>Fungus barba caprina dictus</i>	<i>Ziegenbart</i>
Vargánya	<i>Fungus boletus viridis noxius</i>	<i>Krätzpilz</i>
Bagoly gomba	<i>Fungus bufonius</i>	<i>Krottenschwamm</i>
Cserefnyefa gombája	<i>Fungus ceraforum</i>	-
Szömörcsök	<i>Fungus dactylites</i>	<i>Maurach</i>
Kígyógomba	<i>Fungus in fimo nascens</i>	<i>Mistschwamm</i>
Vörös hereng	<i>Fungus magnus flammeus fraxiol</i>	<i>Roter Kränking</i>
Pöfing	<i>Fungus nuncupatus Crepitus lupinus</i>	<i>Puben, Weiber-Wolfsfist</i>
Galambicza	<i>Fungus orbicularis albicans piperatus</i>	<i>Kläubling</i>
Nyirfa gombája	<i>Fungus orbicularis betul. albus maculatus</i>	<i>Birkenschwamm</i>
Boros gomba	<i>Fungus orbicularis ex atro rufescens noxius</i>	<i>Hohenschwamm</i>
Keferögomba	<i>Fungus orbicularis scutatus tuberosus</i>	<i>Rote Pfifferling</i>
Kecskegomba	<i>Fungus ramosus caprinus</i>	<i>Geisschwamm</i>
vörös vargáncs	<i>Fungus ruber rugatus</i>	<i>Roter Tränking</i>
Fejér vargánya	<i>Fungus fylvestris albus</i>	-
Petritz	<i>Fungus fylv. angularis</i>	<i>Posternitz</i>
Bokrosgomba	<i>Fungus fylv. monstrosus</i>	<i>Schöberling</i>
Ganeigomba	<i>Fungus sterquilinius albus</i>	<i>Weisser Mistschwamm</i>
Difznógomba	<i>Fungus fuillus</i>	<i>Säupfifferling</i>
Csöpörke	<i>Fungus tuberosus</i>	<i>Morchel, Pfifferling</i>

Az elnevezések között – a FungPann.-hez hasonlóan – van önálló gombanévvel alkotott kétrészes szerkezetű is: ez a szerkesztési mód a hivatalos névadás jellemzője. A -gomba utótagú összetételek nagy aránya – itt 58% – a mai gombaneveknél is megfigyelhető.

3.3.2 Benkő József mikológiai munkássága: a „Transsilvania”, a „Phytologicon”, a „Benkő füzéres nevezeti” és a „Transsilvania specialis”

Gombanév-történeti szempontból a következő kiemelkedő állomás Benkő József munkássága. Benkő református lelkész, botanikus, történész, nyelvész; az első, aki a Linné által megalkotott kettős nevezéktani módszerrel írt le magyarországi gombákat. Úttörő volt abban is, hogy először ismertette az erdélyi flórát. Igaz, latinul alkotott, de jó néhány népi gombanevet megadott magyarul is.

A következők jellemezték a korabeli fűvészetet:

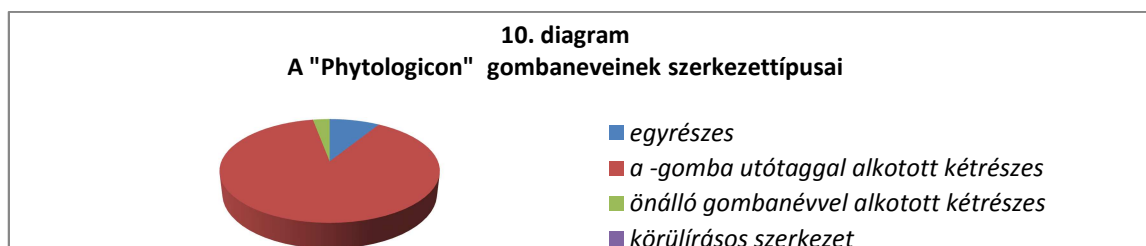
„A hazában lévő soknyelvűség és beszédmód is okozza, hogy a füvek és gyökerek ismerete nálunk nem terjed. S mégis a nagy mennyiségben talált növény bizonyítja, hogy Erdélynek a növényországban is nagy előnyei vannak sok más országok felett, sőt hogy oly sok növény található, mely másutt hiányzik. Ez iránt kezeskedik egy jeles fűvész, közép-altaji református pap, Benkő József [...]. Ezen tudós, Flora Transsilvanica című könyvet szándékozik kiadni, úgy szintén azon növényeket, melyek a székelyföldön teremnek, leírni s a tudósvilág elébe bocsátani. Ő a Linné rendszerét minden mások fölébe teszi ugyan, de a többiekben is oly jártas, hogy munkáját bármelyik rendszer szerént képes volna elrendezni” (MIKÓ (1867: 37–38) idézi a főkörmányszék 1774. december 5-én kelt jelentéséből).

Az 1778-as „Transsilvania” című művében Benkő tizenhárom gombafajt tárgyal, és megemlíti az ízletes kucsmagomba (*Morchella esculenta*) népi nevét is: *Süveg-gomba* (126). Ez az elnevezés a mai napig tipikus erdélyi adat, a magyar nyelvterület más vidékén nem találkoztam vele.

A „Transsilvania” folytatása a „Transsilvania specialis” (1782–1784), amelyben a francia szarvasgomba (*Tuber melanosporum*, nála: *Lycoperdon cervinum*) népi elnevezését is lejegyzí Benkő: *porgomba*.

1780-ban MOLNÁR JÁNOS a „Phytologicon” I. Indexében a Fvngi címszó alatt 34 gombanevet közöl Benkőtől. Ezek között több olyan van, amelyet az eddig áttekintett forrásaink nem jegyeztek: pl. *galótza gomba*, *Kis lentsés gomba*, *Köböl gomba*, *Rántzosgomba*, *Tövifshafugomba* stb. Egy latin nomenhez több magyar megfelelőt rendel Benkő, illetve a gomba német és a francia elnevezését is megadja.

A „Phytologicon”-ban található gombanevek kevés kivétellel a *-gomba* utótagra végződnek. Három egyrészes elnevezést adathatunk: *Légy-ölő*, *Pifritz* és *Pöffteteg*; illetve egy önálló gombanévvel alkotott szerkezet van a műben: a *Sárga Vargánya*.

Értékes gombanévforrás az ún. „Benkő fűszéres nevezeti”, amelyet szintén MOLNÁR JÁNOS közreműködésével adtak ki 1783-ban. Új elnevezések a három évvel korábbi listához képest: a *Bozzafagomba*, a *Galambitza*, a *Kékhátugomba*, a *Keserű csehgomba*, a *Peheteg*, a *Rántzos Sárga Gomba*, a *Sz. Györgygomba*, a *Tiszafagomba*, a *Tsipерke Gomba* és a *Tsöpörke Gomba*. Így megállapíthatjuk, hogy a fent tárgyalt négy műben 46 különböző magyar elnevezést használ Benkő. Mind mennyiségileg, mind minőségileg a gombanévtörténet fontos állomása Benkő József munkássága.

3.3.4 Mátyus István: Ó és Új Diaetetica

Kibédi Mátyus István orvostudós a dietétikai tudnivalókat összefoglaló többkötetes művében 19 oldalon foglalkozik az ehető és mérges gombákkal (1787, III. könyv, IX. rész. 471–488.). Érdekes adalékokat tesz közzé az elődei gombaismeretéről, gombákhoz való viszonyáról. „A’ Gombákról.” c. fejezetét így kezdi:

„A’ Gombákat a’ Régiek mind csak valami rothadtságból gondolják-vala lenni; de a’ máiak végére mentenek, hogy ezek-is mint egyéb plánták, magról teremnek, melly az ő alsó rétjeik között igen bőven találhatik” (MÁTYUS 1787: 470–471).

Mátyust tartják számon az első szerzőként, aki magyar nyelven részletesen jellemezte a gombákat alaktani és megjelenési sajátosságaik alapján (vö. SÁNTHA 2009: 157; MÁLNÁSSY 2010: on.).

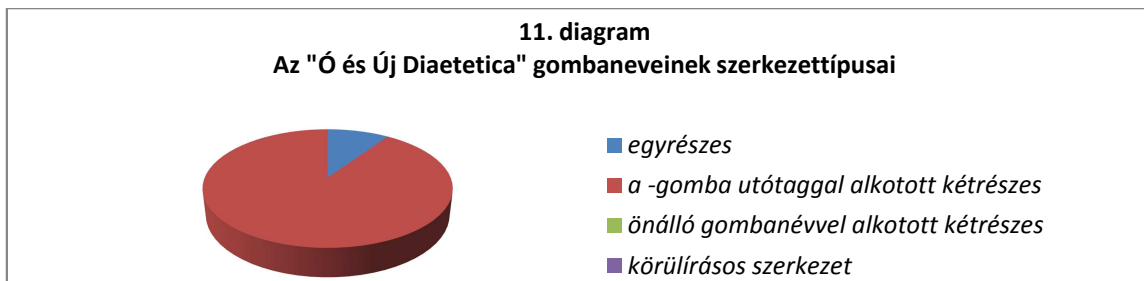
„Egyes csoportok, rendszertani egységek, nemzetségek bélyegeire is utalt: »Agaricusnak hívják, a’ mellyeknek az alsó felek leveles; Polyporusnak a’ mellyeknek lyukatsos; Echinusnak, a’ mellyeknek sertés; Pezizának a’ mellyeknek a’ süvegek harang forma«” (Mátyusra hivatkozva SÁNTHA 2009: 157).

Összesen 22 gombanevet adhatunk tőle, ezek rendszertani besorolását MÁLNÁSSY ANDRÁS végezte el (2010). Kéziratát szíveskedett rendelkezésemre bocsátani, a gombákat aszerint ismertetem. (Illetve az általa alkalmazott latin neveket módosítottam a Gerhardt-féle változatokra, az egységes nómenhasználat céljából.)

Mivel Mátyus maroszeiki illetőségű volt, gombanevei az erdélyi használatot tükrözik. Például ma is ezen a területen él a *Medve-gomba* és a *Hirip-gomba* elnevezés, és bár ma mindkettőt általában a vargányákra (*Boletus*) használják, Mátyusnál az előbbi a fenyőtinóruk (*Suillus*), utóbbi a rencéstönkű nemezestínóru (*Xerocomus ferrugineus*) neve. A *Keserű-gomba* (*Lactarius piperatus*) elkészítési módját is a mai erdélyi konyhában megfigyelhetőhöz hasonlóan írja le:

„...belől sóval jól meg-hintve, vagy sajttal, aprított szalonnával a karimáját meg-töltve, eleven széne megfonnyasztják, és mikor jól meg-levesült, a lábát elvetvén, melegen úgy szokták meg-enni” (Mátyust idézi MÁLNÁSSY 2010: on.).

Mátyus 22 gombanevéből egy nem magyar népi elnevezés: a *Neapolisi kőgomba* olaszországi faj, amelynek termesztési módját ismerteti a szerző az „Ó és Új Diaeteticá”-ban. A magyar etnomikológia szempontjából érdekes másik 21 adat között mindössze kettő egyrészes: a *Ketske-szakáll* (fésűs korallgomba, *Clavulina coralloides*; *Ramaria fastigiata*) és a *Pefeteg* (pöfeteg, *Bovista*). A többi elnevezést mind a *-gomba* utótaggal alkották: pl. *Lasa-gomba*, *Tseperke gomba*, *Szeg-fű-gomba* stb. Körülírással szerkezetű gombanév nincs az „Ó és Új Diaeteticá”-ban, és a korai forrásokban gyakori fára utaló előtaggal létrehozott összetételek is hiányoznak (pl. *fűzfagomba*). A *Tövis-aly-gomba* (*Entoloma clypeatum*) és a *Bokrosgomba* (*Clavulina coralloides* és *Ramaria fastigiata*) elnevezés viszont szintén a növényi környezetet jelöli előtagjában.

3.4 A magyar hivatalos névadás (kettős nevezéktan) kezdetei – a XIX. század eleje

LINNÉ óta („Systema Naturae”, 1735) a kettős nevezéktant használja a tudomány a gombák megnevezésére is. Általánosságban a korábbi forrásokban említett magyar gombaneveket népinek minősítjük, ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a farmakobotanika kezdeteitől megvolt a törekvés arra, hogy a latinul – és esetenként németül is – meghatározott gombákat rendszerezve mutassák be, és a használt neveket a szaknyelv részévé tegyék. Az sem mellékes, hogy a Linné után kialakított magyar hivatalos névrendszer is tudatosan a népi megnevezésekből merített. Az első, aki magyar nyelven alkalmazta a kettős nevezéktant, (ÁRKOSI) BENKŐ JÓZSEF volt: a „Fűszéres nevezeti”-ben (1783) a magyar „tudományos” növény- és gombanevek megalkotásához felhasználta kiváló népinév-ismeretét (vö. 3.3.2-es pont, illetve SÁNTHA 2009: 155–156).

Viszont Benkő még latinul írta az említett műveit, így az első magyar nyelvű, a Linné-szerinti rendszertanra épülő, botanikai és mikológiai tárgyú mű az 1807-ben megjelent „Magyar Fűvész Könyv”.

3.4.1 Diószegi Sámuel – Fazekas Mihály: Magyar Fűvész Könyv (1807)

Benkő Józsefhez képest kevésbé értékelte a népi elnevezések gazdagságát és színességét DIÓSZEGI SÁMUEL és FAZEKAS MIHÁLY. Az 1807-ben kiadott „Magyar fűvész könyv. Melly a’ két magyar hazábann található növényeknek megismerésére vezet. A’ Linné alkotmánya szerént.” című munkájukban a következőképpen vélekednek a népnyelvi nevekről:

„Megütköznek talám abbann, mikor látják, hogy ebbenn a’ könyvben sok új és fozokatlannak tetfző plánta-nevek vagynak: ellenbenn sok régiek, mellyeket már netalám hallottak vagy olvastak, vagy tudtak; itt elő nem fordulnak. — Hogy sok új neveket kellett kélzfíteni, annak fő oka az, hogy nem lévén még Fűvésztség Tudomány formábann, felette sok plántáknak még semmi magyar nevek nem vólt; a’ mellyeknek hát nevet kellett adni. Másik oka pedig az, hogy a’ mellyeknek alkalmatlan vagy bitang nevek vólt, azoknak alkalmasabbat kellett adni. Megtetfzik magából a’ könyvből, hogy azok közt a’ bábalelte fűnevek közt, mellyek a’ köznép fájábann söt könyveinkbenn is forognak, sokann vannak megbotránkozató, babonás, helytelen, tfűf nevek, söt olyan gyalázatosok is, mellyeket betfűlletes ember fájára venni is átallana” (1807: 6).

DIÓSZEGI és FAZEKAS a nagygombákra is rengeteg új nevet alkotott, ezek nagy százalékát ma már egyáltalán nem használja a mikológia (553–587): pl. *peretzes Galótza*, *gúnyás Galótza*, *nyurga Galótza*, *szalma Galótza*¹⁷, *kásás Köbölke* stb. Gombaneveik a nyelvújítás korának azon neologizmusai közé tartoznak, amelyek nem maradtak fenn.

Diószegi és Fazekas művével lezárult a magyar gombanévtörténet első nagy korszaka. Utánuk, egészen a XX. század második feléig – a kettős nevezéktan használatának bevett szokása miatt – már csak jobbára tájszógyűjtésekben, tájszótárakban találkozunk népi gombanevekkel.

¹⁷ Náluk a *Galótza* a lemezes kalaposgombák összefoglaló neve (vö. DIÓSZEGI–FAZEKAS 1807: 553).

4. A népi gombanevek rendszerezése, szerkezeti elemzése

4.1 Előzmények

Ismereteim szerint átfogó szerkezeti vizsgálatot magyar gombaneveken ez idáig nem végeztek, mindössze GREGOR FERENC tett megjegyzést a gombanevek szerkezetéről 1973-as tanulmányában, de adatait elsősorban etimológiailag elemezte. Hasonló jellegű szócsoportot – a növényneveket, illetve a gyümölcsneveket – vizsgál KISS JENŐ (1980, 1991), PÉNTEK JÁNOS (PÉNTEK–SZABÓ 1985), RÁCZ JÁNOS (1997, 2010), PRISZTER SZANISZLÓ (1998), VÖRÖS ÉVA (1996, 2008) és PELCZÉDER KATALIN (2007). Az utóbbi két kutató HOFFMANN ISTVÁN (1993) helynév-tipológiájából kiindulva tesz kísérletet e nem tulajdonnévi szócsoportok szerkezeti leírására. Két publikációmban (BAGLADI: 2010a, 2010b) a gombaneveket is hasonlóképp rendszerezem, a modell teljesebb kidolgozása, bemutatása a jelen fejezet célja.

Módszertani szempontból az állatnevekről készült munkák áttekintése is hasznos lehet: a magyar madárneveket KISS JENŐ dolgozta fel (1984, 1985), a magyar halneveket RÁCZ JÁNOS (1996). Ugyanakkor érdemes kitekinteni más nyelvek népi gombaneveinek, növényneveinek és állatneveinek nyelvészeti elemzéseire: magyarul 2003-ban MÁTÉ JÓZSEF írt PhD disszertációt a lapp növénynevek etimológiájáról, míg BOGÁR EDIT a lapp madárnevekről 2009-ben; ZAICZ GÁBOR pedig a mordvin madárnevek eredetével foglalkozott egyik tanulmányában (2003). KAISA HÄKKINEN, a Turku Egyetem kutatója a finn madárneveket dolgozta fel finn nyelven 2004-ben. MARJA-LIISA OLTHUIS inari lapp nyelven védte meg doktori értekezését az Oului Egyetemen 2007-ben az inari lapp népi madár- és gombanevekből, illetve azok névadási jellemzőiről.

Meg kell jegyezni, hogy a fent említett szócsoportokat – főleg a korábbi elemzésekben – elsősorban etimológiai szempontból kutatták, a leíró jellegű szerkezeti vizsgálatok háttérbe szorultak. Ugyanakkor leszögezném, hogy éppen az elemzésekhez használt módszertan fejlődése miatt csak az újabb kutatásokra térek ki.

4.1.1 A népi gombanevekkel foglalkozó előzmények

A) GREGOR FERENC a „Magyar népi gombanevek” (1973) című kiváló tanulmányában alaposan, de a teljesség igénye nélkül jellemzi a népi

gombaelnevezéseket szóföldrajzi és szótörténeti szempontból. Egy bekezdés erejéig a „megjelölések” szerkezetével is foglalkozik, elsősorban azért, hogy az általa megadott csoportok alapján keretet adhasson az egyébként etimológiai szempontú feldolgozásnak.

Két fő csoportot állapít meg GREGOR: „1. önállóan vagy önállóan is használatos egyszerű megjelölések, például *cservenyak, fülőke, pöfeteg, rizike* stb.; 2. összetételek” (5). Ez utóbbi kategóriát továbbosztja a „kéttagú (ritkábban többtagú) összetételek” és az „önálló gombanévvel, összetételekkel, illetőleg a *-gomba* szóval alkotott szerkezetek” (5–6) csoportokra. Megállapítja, hogy a magyar népi gombanevek többsége a *gomba* szóval használatos, elsősorban azért, mert az önállóan használatos gombanevekhez is hozzáfűzhető (6).

A népi névadás motivációival is foglalkozik GREGOR, hosszan idézi HOLLÓS LÁSZLÓ megállapításait:

„A gombanevek osztogatásánál első sorban a termőtalajt veszik figyelembe, aztán a gomba színét, alakját, termő idejét, akárcsak a tudományban is szokásos. A fán termő gombát általában a termőtalajról keresztelik el. Így keletkeznek a következő nevek: fűzfagomba, jegenyefagomba, nyárfagomba, szilfagomba, tuskógomba. Mivel egy fafajon, sőt ugyanazon fapéldányon többféle gomba teremhet, az ilyen termőtalajra épített elnevezés többnyire teljesen értéktelen, vagy legalább is megbízhatatlan.

A gombanevek adásánál másodsorban a színe az irányadó. Színükért kapták a nevüket a sáfrány gomba, vörösbélű gomba, füstögomba, vajgomba, csibelábgomba. Alakjuk után készült nevek: kucsmagomba, nádgomba, szarvasgomba. A termő időről nevezték el ezeket: Szent-Györgygomba, Szent-Mihálygomba” (HOLLÓS 1933: 19; GREGOR 1973: 31).

Helyálló GREGOR megfigyelése arra vonatkozólag, hogy míg a szláv nyelvekben képző segítségével jön létre a gombanév – pl. ószl. *brěza* ’nyírfa’ > cseh népi *brěžák* ’nyírfagomba’; sk. *sošna* ’erdei fenyő’ > sk. népi *sošnak* ’fenyőgomba’ stb. –, addig a magyarban jellemző a *-gomba* szóval alkotott szó szerkezet, szóösszetétel (1973: 31–32).

További szerkezeti vizsgálatokban nem mélyül el GREGOR, lábjegyzetben bírálja viszont MERKULOVA gombanév-tipológiáját, hogy „hiányos és nem kielégítő” (5). MERKULOVA az orosz gombaneveket kategorizálta hét „modellben”: (MERKULOVA 1967: 156–158). Valóban olyan fontos tényezőket hagy el, mint a termőidő vagy a felhasználási mód stb. (vö. MÜLLER 1969: 124; GREGOR 1973: 5).

B) Elsősorban néprajzi szempontból írta le a gombákat ZSIGMOND GYÖZŐ, aki az egész Kárpát-medencében gyűjtött népi gombaneveket. A „Gomba és hagyomány” (2009) című kötetében tizenhárom tanulmányát adja újra közre: bemutatja a magyar népi gombászat múltját és jelenét; foglalkozik a gyógyhatású gombákkal, a gombákkal kapcsolatos hiedelmekkel stb. Kiemelten elemzi a taplók, a galócák, a keserűgomba, a

kucsmagombák és a vargányák magyar népi ismeretét. Az utolsó fejezetben a *gomba* szót (pl. *Gomba*), valamint a gombaneveket tartalmazó (pl. *Hosszúpereszteg*) földrajzi neveinket mutatja be. Nyelvészeti szempontból a mű legértékesebb része a mellékelt gombanévlista, amelyben a saját és elődei által gyűjtött népi gombaneveket rögzítette tájak, települések szerinti csoportosításban.

C) A finnugor nyelvészetben belül egy újabb kutatásról tudok, amelyben a népi gombanevek vannak a középpontban. Néhány éve az Oului Egyetemen végzett MARJA-LIISA OLTHUIS, aki doktori értekezésében (2007) az inari lapp népi madár- és gombanevekkel foglalkozik. Összesen 184 gombafaj 197 elnevezését elemzi, elsősorban etimológiai szempontból. A névadás, illetve -használat három korszakát különbözteti meg: az első gombanevek még az őslappból („Proto-Saami”) adathatók; a második szakasz 1850–1950-ig tartott, és ekkor figyelhető meg a legnagyobb változatosság; a harmadik korszakban pedig már neologizmusokkal találkozunk.

OLTHUIS külön érdeme, hogy kidolgoz egy módszert a későbbi névadásokhoz, mellyel példát szeretne adni a többi lapp nyelv képviselőinek a biológiai szaknyelv, illetve szaknyelvi névenek létrehozásához.

4.1.2 A hasonló köznévi csoportokkal foglalkozó előzmények

A nem gombanevekkel, hanem hasonló szócsoportokkal – gyümölcsnevekkel, növénynevekkel, állatnevekkel – foglalkozó előzményeket a megjelenésük sorrendjében tárgyalom. Azért is tartom fontosnak az időbeli sorrendet követni, mert habár különböző tematikájú vizsgálatokról van szó, és a tárgyalt időintervallum is viszonylag kicsi (1980–2008), mégis ezek a munkák módszertanilag termékenyen hatottak egymásra. Mivel nem gombanevekkel foglalkoznak, kutatásomhoz elsősorban módszertanilag fontosak. Közben az e szócsoportok rendszerezésében történt szempontváltás is követhetővé válik; céloznak is tartom kiemelni azokat a munkákat, amelyek a Hoffmann-féle többszintű tipológia elveit követik, mivel a népi gombanevekre is azt alkalmazom.

4.1.2.1 Hagyományos rendszerezéssel leírt növény- és állatnevekkel foglalkozó előzmények

A) A szőlőfajták neveit nyelvészeti szempontból először KISS JENŐ elemezte. 1980-as rövid cikkében inkább kérdéseket vet fel, részletesebben az 1991-es tanulmányában foglalkozik a „szőlészeti nevezéktannal”. Tipizálásának kiindulópontjául két leíró szempontot jelöl meg:

„...a szőlőnév tartalmaz-e tulajdonnevet vagy csak köznevet [...], illetőleg hogy akár köznévi, akár tulajdonnévi (vagy ilyen tagú is), mennyiben informatív, azaz mennyiben nyújt tájékoztatást a vele jelölt fajtáról” (KISS 1991: 62).

Mivel fajtákat rendszerez, adatai szaknyelvi nómének, habár van köztük népnévi előtagú is; ennek a típusnak KISS külön kategóriát is állít (1991: 63). Inkább részletezi viszont a fantázianeveket, a neologizmusokat, hiszen a szerző kinyilvánított célja a mai névadást segíteni (59); így példái többségében egészen más jellegűek, mint a dolgozatomban tárgyalt népi elnevezések.

B) KISS JENŐ két tanulmányában madárnevekkel is foglalkozik: 1984-ben jelent meg a „Magyar madárnevek (Az európai madarak elnevezései)”, majd 1985-ben „A pingvintől a kolibriig. Egzotikus madarak magyar nevei” című munkája. Az előbbi kötetben KISS a névadás motivációja és eredetük szerint csoportosítja a magyar madárneveket. Tizenegy kategóriába sorolja a névadási típusokat: 1. A madár hangja; 2. A madár külseje, megjelenése; 3. A tollazat színe; 4. A madár élőhelye, tartózkodási helye; 5. Táplálék, táplálkozásmód; 6. A madárral kapcsolatos hiedelem; 7. Honos vagy költöző-e a madár; 8. A madár életmódja; 9. A madár érkezésének, ittlétének ideje; 10. A fészkek; 11. Egyéb (1984: 17–19). Megtudjuk, hogy az első négy típusba tartozik a madárnevek négyötöde (19). Vizsgálati szempontja homogén, kategóriái letisztultak, jól elhatárolódnak egymástól. Talán a 7. csoportba tartozó madárnevek – például *balkáni, muszka* előtagú elnevezések – kerülhetek volna alkategóriaként a 4. csoportba is, hiszen a *hanyi, dunai* jelzők ugyanúgy tájat, vidéket jelölnek, még ha honit is. Ezzel az átcsoportosítással elkerülhető a kérdés, miszerint a „költözés” vajon nem az életmód része-e.

„A pingvintől a kolibriig. Egzotikus madarak nevei” című tanulmányának bevezetőjét azzal kezdi KISS JENŐ, hogy az előző munkára irányítja a figyelmet, mivel „helykímélés okából” ebben a kötetben nem tér ki a madárnévadás indítékaira, a szaknyelv jellemzésére stb., miként a megelőző monográfiában tette (1985: 3). Így a madárnevek rendszerére vonatkozó nézeteit az 1984-es „Magyar madárnevek” munkából ismerhetjük meg.

C) VÖRÖS ÉVA (1996) az „Egzotikus gyümölcsök magyar neveinek történeti-etimológiai szótárá”-ban a vizsgált szavak keletkezéstörténetével foglalkozik. Az 5–6. fejezetben az „egzotikus növénynevek” (azaz nem az *egzotikus gyümölcsnevek*, B.O.) névadási típusait tárgyalja, legalábbis a fejezetcímek szerint: „Az egzotikus növénynevek végső forrása szerinti névadási típusok” (13), illetve „A latin szaknyelvi elnevezések szerinti névadási típusok” (15). Valójában az előbbi részben (13–14)

VÖRÖS csak azokat a nyelveket sorolja fel és kategorizálja nyelvrokonság szerint, amelyekben az egzotikus növénynevek végső forrását, illetve átadó nyelveit találjuk, – névadási típusokat nem tárgyal ez a fejezet. (A „végső forrás” fogalom használatát bírálja GERSTNER KÁROLY (1999: 230).) A következő fejezetben (15) viszont valóban bemutatja VÖRÖS ÉVA a tudományos nevek névadási típusait: hat különböző kategóriába rendszerezi a szaknyelvi egzotikus növényneveket. Alkategóriákat nem tárgyal, és a csoportok egymáshoz való arányát sem ismerjük meg.

D) RÁCZ JÁNOS (1996) „A magyar nyelv halnevei” című művében a magyar halneveket adja közre, megadva első írásos előfordulásukat, az elnevezések etimológiáját és a halak népi neveit.

A „Kétszáz magyar szőlőnév” (1997) című monográfiájában RÁCZ Gregorhoz hasonlóan elsősorban a vizsgált szócsoport etimológiáját írja le, illetve a névadást vizsgálja. Névadási típusai csoportosításakor sajnos a vizsgálati szempontok összekeverednek. Míg az első kategóriákat az ún. motivációs rendszerezés szerint alkotja RÁCZ – mint „1. A szőlőfajta megjelenése, külseje volt a névadási ok”, „2. A bogyók (vagy a levelek, a vesszők) színe alapján alkotott fajtanév”, „3. Származási, nagy elterjedtségi, vagy ésszerű telepítési helyéről van elnevezve a szőlő” (22) –, addig a következő négy kategória az ún. szófaji–jelentéstani rendszerezés szempontját mutatja – például „4. Népnévvvel alkotott”, „5. Tulajdonnévi típus, személynévvvel alkotott” stb. (22). Az utolsó öt kategóriát pedig ismételt motivációs alapon nevezi el (22–23). Az utolsó, 12. csoport kizárólag a népi névadás alapján, azaz RÁCZ szavaival, a „spontán névalkotással” keletkezett szőlőnevekre jellemző. A következőkben értékes megjegyzéseket tesz a mesterséges névadás és a népi névadás legalapvetőbb különbségeiről (23, valamint még vö. uo.18–19).

E) PRISZTER SZANISZLÓ (1998) „Növényneveink. A magyar és tudományos növénynevek szótára” kitűnő munkájának bevezetésében a növényszókincs kialakulásának történetét (10–13) és a magyar növénynevek helyesírásának szabályait (14–24) tárgyalja, szerkezeti kérdésekre nem tér ki.

F) KAISA HÄKKINEN a finn madárneveket dolgozta fel finn nyelven 2004-ben. Elemzései elsősorban nyelvtörténeti, etimológiai megközelítésűek, korpuszát pedig a hivatalos nómenek adják.

G) BOGÁR EDIT (2009) „A lapp (számi) madárnevek” c. doktori disszertációjában nyelvjárás, eredet és szerkezet szerint csoportosítja az általa vizsgált csaknem kilencszáz elnevezést. A szerkezeti besorolást a hivatalos névadásban

megfigyelhető motívumok szerint végzi el – a téma azért különösen izgalmas, mert a különböző szakterületek terminológiájának kialakítása után kaphat egy nyelv hivatalos státuszt (246).

H) ZAICZ GÁBOR (2003) egyik kisebb lélegzetű tanulmányában szintén finnugor tárgyú madárnevekkel foglalkozik: 118 mordvin elnevezést vizsgál etimológiai szempontból. Megállapítja, hogy azok több mint 70%-a belső keletkezésű (339); illetve az összetett mordvin madárnevek hat kategóriába sorolhatók a névadás motivációja szerint (342). Mélyebb szerkezeti jellemzőkre – feltehetőleg terjedelmi okok miatt – nem tér ki.

I) RÁCZ JÁNOS nemrégiben (2010) megjelent kötetében, a „Növénynevek enciklopédiájá”-ban a magyar elnevezések eredetét és a növények kultúrtörténetét mutatja be. A bevezetőben példamutatóan jellemzi a növénynevek történeti forrásait; ír a növények és emberek kapcsolatáról, valamint szól a névadás jellemzőiről is. Műve viszont elsősorban a nagyközönség számára íródott, nem célja mély nyelvészeti összegzést adni a növénynevek szerkezetéről. (Egy bekezdésben mégis kitér az összetett elnevezések névadási motivációira (vö. 40–41).) Ugyanakkor röviden bemutatja RÁCZ a növénynevek etimológiai típusait is, és a szócikkekben is elsősorban a szavak eredetével foglalkozik – ahogy azt az enciklopédia alcímében is megjelölte.

4.1.2.2 A Hoffmann-féle helynév-tipológia alkalmazhatósága köznévi csoportokra

HOFFMANN ISTVÁN 1993-ban publikálta többszintű helynév-tipológiáját, amely új lendületet adott a magyar névtani rendszerezéseknek. HOFFMANN elemzési kiindulópontja az volt, hogy hangsúlyozottan el kell különíteni a lehetséges vizsgálati szinteket, és a „tudományos vizsgálatnak [...] viszonylag elszigetelten [kell] elemeznie az egyes sajátosságokat, hogy ezeket egymással szembeállítva, egymásra vonatkoztatva, kölcsönhatásukban, valódi kapcsolatrendszerük kereteiben mutathassuk be” (2007: 37). A lehetséges – jelentéstani, keletkezéstörténeti, névstilisztikai, névszociológiai, szerkezeti stb. – szempontok közül a szerkezeti és a keletkezéstörténeti elemzést kiemelve érvényesül a szinkrón és a diakrón szemlélet is, ugyanakkor a „nevek funkcionálása, a névrendszer működése és a helynevek keletkezése” szerves egységet tud alkotni a leírási modellben (2007: 37).

Talán azért olyan sikeres a Hoffmann-rendszerezés, mert a különböző szempontok elhatárolásával, a kapcsolatok bemutatásának egyszerűsítésével, a tipikus jegyek megragadásával logikus, átlátható modellt kapunk eredményként. Nem véletlen,

hogy ma már nem lehet, de nem is ajánlott ennek a tipológiának az ismerete nélkül névtannal tudományosan foglalkozni. Köznévi csoportokat – pl. a növényneveket – elemző tanulmányokban, munkákban főleg a „Helynevek nyelvi elemzése” második kiadása után, 2007 óta találjuk meg Hoffmann helynév-tipológiájának hatását. (Néhány kiragadott példa, a teljesség igénye nélkül, tulajdonnévi és köznévi feldolgozásokból – ragadványnevek: FEHÉR 2002; településnevek: RÁCZ A. 2005; családnevek: N. FODOR 2008; gyógynövénynevek: VÖRÖS 2008 stb.)

A következőkben a gombanevekhez hasonló köznévi csoportokat vizsgáló munkákat tárgyalom, arra keresve választ, hogy mennyire sikeresen tudták alkalmazni Hoffmann elveit.

Már szó esett a 2. fejezetben a gombanevek nyelvi rendszerben elfoglalt helyéről (2.4-es pont). Habár köznévi csoportról van szó, tulajdonnévi jelleggel is bírnak. A közös vonások – miként PELCZÉDER KATALIN is írja (2007: 137) – megerősítik a kutatót abban, hogy a növénynevekre, gyümölcsnevekre és gombanevekre is alkalmazható a Hoffmann-féle modell.

A) MÁTÉ JÓZSEF (2003) „A lapp növénynevek etimológiai rétegei” című disszertációjában külön fejezetben nem tárgyalja a növénynevek szerkezetét, de a keletkezéstörténeti, etimológiai rendszerezés során foglalkozik szerkezeti kérdésekkel is. A bibliográfiából kiderül, hogy ismeri Hoffmann tipológiáját. Az elemzés során mégsem alkalmazza, de alapfogalmait részben átveszi. Kissé zavaros, hogy megkülönbözteti-e a „névrész” és a „névelem” fogalmát. Egyszer azt mondja: „egymás mellett léteznek egyelemű és kételemű alakok, azaz az egyik nyelvjárásban egyrészes a név, a másikban kétrészes” (81) – vagyis szinonimaként használja a két fogalmat. Néhány sorral később fontosnak tartja elkülöníteni a „névrésznyi csökkenés” és a „névelemnyi csökkenés” típusú szerkezeti változásokat (81).

A fent elmondottakból leszűrhető, hogy bár ismeri MÁTÉ a Hoffmann-féle tipológiát, azt mégsem követi, és a fogalomhasználata – ha szabad ilyet mondani – a korábbi „terminológiai poliszémia” hagyományába illeszkedik (vö. HOFFMANN 2007: 62–64).

B) PELCZÉDER 2007-ben a Magyar Nyelvjárások hasábjain mutatta be a készülő disszertációjában használt elemzési szempontokat. Többek között célja a magyar gyümölcsnevek funkcionális-szerkezeti elemzése (131–6), mutatványt ebből viszont sajnos még nem közölt.

C) „A magyar gyógynövények neveinek történeti-etimológiai szótára”-ban VÖRÖS ÉVA a Hoffmann-féle helynév-tipológiára épít a növénynevek szerkezeti elemzésében. Különösen értékes minta ez a gombanevek szerkezeti elemzéséhez, mivel az első kiforrott kísérlet arra, hogyan lehet a Hoffmann-féle rendszerrel közszókat leírni. Természetesen a helynevekre használt kategóriákat csak rugalmasan kezelve lehet növény-, illetve gombanevekre alkalmazni. Ennek megfelelően VÖRÖS ÉVA új csoportokat is bevezet, míg a növénynevek szerkezetére nem jellemzőket elhagy – pl. a funkcionális-szemantikai elemzésnél a „kialakulás, eredet” kategóriáját.

Meg kell jegyezni, hogy vannak bírálható pontjai VÖRÖS ÉVA funkcionális-szemantikai kategóriáinak. Néhány pont összevonását érdemes lenne megfontolni: nem indokolt például élesen elkülöníteni a 6., a 7. és a 10. pontokat (2007: 20), mivel ezek – a növény hatása, a növény felhasználása és a növény gyógyászati hatása – valójában mind a „kifejezi a növény felhasználását”, azaz a 7. pontban tárgyalhatók lehetnének. (Vö. a 6. pontban első példaként felhozott *tetűrontófű* eredetének magyarázatakor a következőt találjuk a szótári részben: „a névadás magyarázata, hogy a növényt tetű irtására használták” (2007: 398)).

A 4.2.-es kategóriának más nevet javasolnék: a *termőidő* azt az időszakot fejezi ki, amíg a virágzás zajlik, és beérnek a termések; a „termő idő”, ahogy VÖRÖS kifejezte, a jó terméssel biztató időjárással megfeleltethető. Közben VÖRÖS az *egyéves vadárvácska* példáját hozza fel, azaz a növény élettartama a névadás motivációja.

A 3.-as pontban a növények előfordulási helyét tárgyalja (19), sajnos kihagyva a rendszerezésből a *nyíralja* (305), *mogyoróalja* (292–293) típusú szerkezeteket. Kerülhetnének a 3.1.-es kategóriába, azaz az élőhely csoportjába; ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a gombanevek között lényeges névadási motiváció az a növényzet, amelyhez kapcsolatosan a gombák előfordulnak, így esetükben külön alkategóriát érdemes felvennünk (l. a 4.4 pontban).

Hiányos, nem tisztázott a 11. pont tartománya: példaként az *articsókát* találjuk, amely egyrészes elnevezésként, névátvitellel kapta a nevét. Nem sorolta VÖRÖS viszont kategóriába a *fenyőciprus* (170), *jegenyefenyő* (220) szavakat, amelyekben az első névrész ugyanúgy más növényhez való hasonlóságot fejez ki.

VÖRÖS ÉVA a növénynevek szerkezetét lexikális-morfológiai szempontból is vizsgálja (22–23). Hoffmannal ellentétben nem homogéneen szófaji besorolást végez, hanem felveszi például a „szószerkezetek” kategóriát is (23). A gombanevek lexikális-morfológiai elemzésekor még visszautalok Vörös rendszerére.

A szerkezeti kérdések mellett VÖRÖS ÉVA a növénynevek keletkezéstörténetével is foglalkozik (24–36). Miként maga is utal rá, PAPP ISTVÁN rendszerét követi (1963: 3–31). Figyelembe veszi tehát a hoffmanni elveket, azonban a keletkezéstörténeti vizsgálatban mégsem a funkcionális névrészek, hanem a nyelvi elemek viszonyait jellemzi. Így a szintagmatikus szerkesztéssel alkotott nevek között megkülönböztet például tárgyas (pl. *tökösséggyógyító*) és határozós (pl. *fülbecseppentő*) összetételeket (24). (HOFFMANN kizárólag a funkcionális névrészek viszonyait elemzi, és azokkal kapcsolatban kijelenti, hogy például tárgyas viszony nem lehet köztük (2007: 72).)

VÖRÖS dicséretreméltóan részletezi a különböző csoportokat. A *kankós* példa viszont –, amelyet mind a „rendszerfában”, mind a szöveges elemzésben említ – kissé ellentmondó: holott a szótári részben (helyesen) képzett szónak minősíti (229), mégis helyet kapott a jelentéstömörítő összetételek között is (24, 26). (Idézem: „...valójában közszoói összetételek, szószerkezetek...” (26), majd pár sorral lejjebb, az 1.1.4.-es pontban a *bolhahalál* mellett megtaláljuk a *kankó*st is.)

A növénynevek csoportosítását VÖRÖS ÉVA az eredet szerinti besorolással zárja (37–40). Mivel ilyen jellegű vizsgálatot én jelen dolgozatomban nem végzek, nem kívánom ezt a részt bemutatni.

4.2 Elemzési módszerek, alapfogalmak

A 4.1.3-as pontban kitértem arra, miért látom alkalmasnak a Hoffmann-féle modellt a gombanevek vizsgálatára is. Mint már utaltam rá, HOFFMANN szerkezeti (azaz leíró) és keletkezéstörténeti (azaz diakrón) síkon rendszerezi a helyneveket. A szerkezeti csoportosítást funkcionális-szemantikai, valamint lexikális-morfológiai aspektusból végzi.

HOFFMANN a funkcionális-szerkezeti elemzés alapköveként az ún. névrészt jelöli meg (2007: 53), miközben elkülöníti azt az ún. névelemtől. Előbbi lényege, hogy morfológiai jellemzőktől függetlenül megkülönbözteti azt az egységet, amely egyetlen szemantikai tartalommal bír. Ebben a vonatkozásban egy névrészesnek tekintjük azokat az összetett helyneveket, amelyek egységként fejezik ki jelentésüket: HOFFMANN példájával élve ilyen a *Sárospatak* városnév (2007: 54).

A névrész a funkcionális-szemantikai elemzés alapfogalma. N. FODOR „a hagyományos tipológiák motivációs alapú” rendszerezéséhez hasonlítja a funkcionális-szemantikai elemzést (2008: 294). Valóban, ez a típusú megközelítés azokat az alapmodelleket keresi, amelyek a névadást motiválhatták. KIVINIEMI a helynevekről azt

írja, hogy a névadói motívumok szemantikai osztályozása nyelvi univerzálé (1990: 163). BERLIN–BREEDLOVE–RAVEN a népi kategorizálást – a népi növény- és állatnévadást – elemezve szintén arra a következtetésre jut, hogy az etnobiológiai névadás néhány elv alapján működik, amelyek alapvetően minden nyelvben megegyeznek¹⁸ (1973: 240).

HOFFMANN fontosnak tartja a helynevekkel kapcsolatban megjegyezni, hogy „a névrészszerép megállapítása természetesen a névadáskori helyzethez viszonyít” (2007: 60), mivel a környezeti tényezők változása miatt előfordulhat, hogy a mai helyzetben teljesen más modellt választana a nyelvhasználó az adott denotátum megnevezésére. Például lehet egy domb neve *Erdőshát* akkor is, ha már szántóföldet találunk rajta.

Népi gombanevek természetesen a fent említett szituációba ritkán kerülnek, mivel a környezeti tényezők változását a gombák rugalmasan követik: ha eltűnik az életteret adó erdő, ők is eltűnnek, így nem lesz szükség a megnevezésükre. Ugyanakkor van olyan gombanévadási motívum, amely mára szinte inaktívnak tekinthető: csak hagyományozás alapján nevezünk meg egy gombát *úrgombaként* vagy *szegénygombaként*, nem alkotunk újonnan **Habsburg Ottó gombája* elnevezést (vö. *Mátyás király gombája*). A társadalmi rendszer gyökeres megváltozásával – a feudalizmus megszűnésével – ez a kategória motiválatlanná vált. (Megjegyzés: megállapításaim a mai névadási modellhasználatra vonatkoznak, természetesen még mindig közkedvelt név pl. az *úrgomba*.)

A névrészeket névelemekre tagolhatjuk a funkcionális-szerkezeti elemzés során. „A névelemek a névrészek belső felépítésében és egymáshoz való viszonyuk kifejezésében játszanak szerepet” (2007: 54). Azaz névelemnek az elnevezést alkotó lexémákat és a névalkotásban közvetlenül szerepet játszó toldalékformákat – a gombanevek esetében általában képzőket – tekintjük. Ilyen értelemben a *kékhátú gomba* négyelemű (*kék/hát-ú/ gomba*), de a *mogyoróalja-gomba* mindössze háromelemű (*mogyoró/alja/-gomba*), mert az *-a* birtokos személyrag nem névrészek, hanem névelemek között fejez ki szintaktikai viszonyt. Funkcionális-szerkezeti szempontból a *mogyoróalja-gomba* elnevezés névrészei közötti viszony jelöletlen.

A névelem a lexikális-morfológiai elemzés alapfogalma. A lexikális-morfológiai elemzés során a funkcionális szerkezet tagjainak viszonyát, jelentését vizsgáljuk. HOFFMANN azt írja a helynevekről, hogy „a nevek lexikális-morfológiai

¹⁸ „The naming of taxa which occur as members of the ethnobiological categories can be reduced to a small number of nomenclatural principles which are essentially identical in all languages.”

modelljei a közszoji (azaz nem tulajdonnévi) szerkesztés szabályaihoz kötődnek” (2007: 42). Ennek következtében az általa alkotott modellt szívesen alkalmazom a gombanevek szerkezeti jellemzésére.

4.3 A népi gombanevek funkcionális-szerkezete

Miként a 4.2-es pontban már tárgyaltam, HOFFMANN a funkcionális-szerkezeti elemzés alapköveként az ún. névrészt jelöli meg (2007: 53). HOFFMANN fogalmát a gombákra alkalmazva funkcionális névrésznek tekinthető a gombanév hangsorának minden olyan egysége, amely a névkeletkezés szituációjában a megjelölt denotátummal kapcsolatos bármiféle szemantikai jegyet kifejez. Azaz a névrészszerkezetek vizsgálatakor egyrészes szerkezetnek veszem az olyan összetételt is, mint a *csikóláb*, mivel ez a hangsor csak egységként fejez ki szemantikai jegyet. Így bár a *csikóláb* népi gombanév két névelemből áll, egyrészes, hiszen nem *(1) 'olyan láb', *(2) 'amely egy csikóé', hanem (1) 'a csikó lábához hasonlító gomba'.

8. táblázat

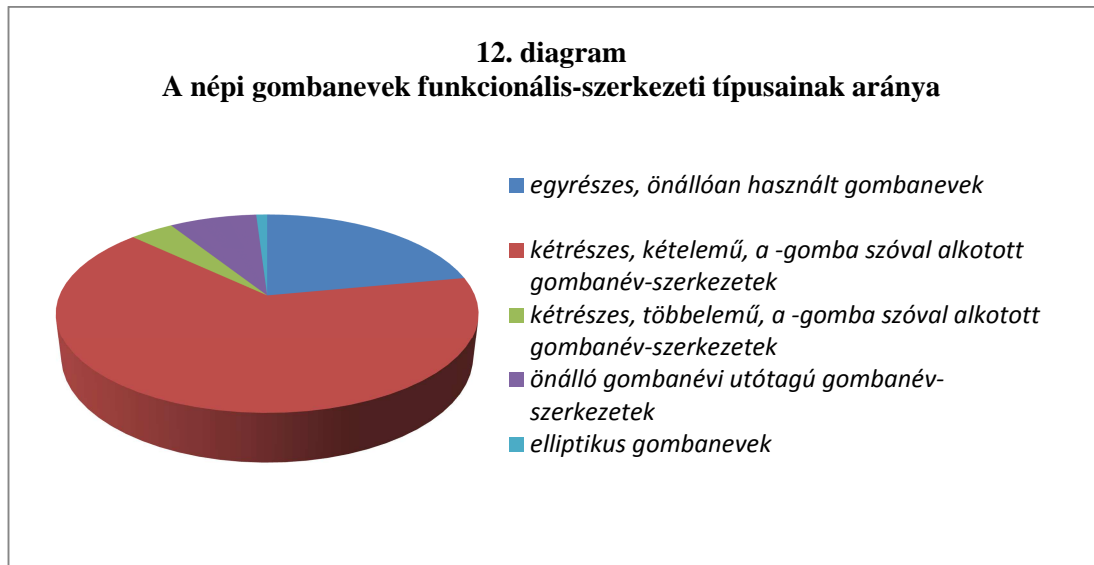
A népi gombanevek funkcionális-szerkezeti csoportosítása

Egyrészes szerkezetek		Kétrészes szerkezetek		
Elliptikus gombanevek	Egyrészes, önállóan használt nevek	A <i>gomba</i> szóval alkotott kételemű szerkezetek	A <i>gomba</i> szóval alkotott többelemű szerkezetek	Önálló gombanévvel alkotott szerkezetek
<i>barnahátú csikólábú légyölő fehértetejű</i>	<i>árpaalj banyaposz csöpörke</i>	<i>akácgomba barna gomba cipógomba</i>	<i>barna fagomba erdei tyúkgomba feketedő bolondgomba</i>	<i>anyavargánya diófatapló fehér lasa</i>

A népi gombanevek funkcionális-szerkezeti csoportjait a 8. táblázatban szemléltetem. Elliptikusnak tekintem azokat a népi gombaneveket, amelyekből hiányzik az a névrész-utótag, amely a gomba gombavoltára mutat rá: *-gomba* vagy a nemzetségjelölő névrész pl. *csiperke*. A hivatalos gombanevekre nem jellemző az ellipsis, mivel a szaknyelvi lexémának elég konkrétnek kell lennie ahhoz, hogy a nyelvterületen bármelyik, gombákat ismerő nyelvhasználó ugyanazt a fajt értse a gombanéven. A népi szóhasználatban ezzel szemben ez az alak megengedett, mivel az adott szűk nyelvközösség tagjai számára a hiányos forma is értelmezhető.

A fentebbi csoportok egymáshoz való viszonyulásait diagramon ábrázoltam. A népi elnevezések között 65%-ban találunk kétrészes, kételemű, *gomba* szóval

alkotott szerkezeteket (pl. *anyósgomba*); míg a többelemű, *gomba* szóval alkotott gombanév-szerkezetek ritkák, megközelítőleg 4%-ban használják (pl. *erdei tyúkgomba*). A második leggyakoribb szerkezet típus az egyrészes, önállóan használt gombanevek (pl. *csiperke*), amelyek a vizsgált lexika 22%-át adják. Az önálló gombanévvel alkotott kétrészes gombanév-szerkezetek 8%-ban fordulnak elő (pl. *anyavargánya*), míg az elliptikus szerkezet mindössze a népi elnevezések 1%-ára jellemző (pl. *barnahátú*).

4.3.1 Elliptikus népi gombanevek

Az elliptikus szerkezetek a népi gombaneveknek mindössze 1%-át teszik ki. HOFFMANN megállapítja, hogy „az ellipszis mindig egyrészes nevet hoz létre, a megmaradó, kifejezett funkció az esetek túlnyomó többségében a sajátosság” (2007: 65).

a) Minőségjelzői eredetű ellipszisek

Elliptikusnak tekintem azokat a gombaneveket is, amelyek a gomba valamely tulajdonságára – általában a színére – utalnak, hiányzik viszont a főtag, az a névrész, amelyik a konkrét fajjelölést végezné. Ebben az esetben az említett tulajdonság – az adott nyelvi közösségben – olyan erős mértékben vonatkozik egy bizonyos gombafajra vagy gombanemzetségre, hogy egyúttal azonosul is vele. Jellemző, hogy gyakoribb, ismertebb gombákra – mint például a galambgombákra – alkalmaznak elliptikus neveket.

A következőkben néhány példát közlök a minőségjelzői eredetű ellipszisekre a teljesség igénye nélkül. Valamennyi egyrészes elnevezés, vannak köztük egy- és többemű gombanevek is. A lexémákat köznyelvi írásmód szerint adom meg:

Pl. *aszaló, bábaseggű, barnahátú, bokoraljú, csibelábú, csikólábú, csirkelábú, csupros, dobverő, durrasztó, egyes, erdőszéli, fehérhátú, feketehátú, füstölő, galambhátú, gyilkos, kékhátú, kékszárú, keserű, légyölő, lilaszárú, májusi, nyárfás* [?], *nyírvári, nyúlfülű, őzlábú, piciri, picirke, piros, pirosbélű, piroshátú, pirosszárú, porcogó, rostaaljú, sárguló, szepejelző, szepemutató, szilvafaaljú* [?], *szivacsos, szösze, tövisaljú* [?], *túróshátú, úri, vérejáró, veresbélű, vöröshátú, zöldhátú* stb.

A [?] – jelölés arra utal, hogy bár morfológiájukban félrevezetően arra engednek következtetni az adott nevek, hogy a gomba tulajdonságát jelölik; közben létrejöttük motivációja az előfordulási helyük volt.

b) Főnévi eredetű ellipszisek

A főnévi eredetű ellipszisek névrésze az esetek csaknem felében állatnév, a hiányzó névrész pedig általában a *-gomba* utótag. Az ellipszissel keletkezett gombanevek e fajtájánál a legnehezebb felismerni, hogy nem a köznévi jelentésben használjuk az adott lexémát. Útmutató, közös jellemzőjük viszont, hogy gyakran élnek a kicsinyítéssel a nyelvhasználók:

Pl. *borsocska, büdöske, csibiske, csipetke, csirke, csuporka, epe, Erzsébet királyné, fenyő, fésűke, galamb, galambka, galambocska, gebe, harmat, kenyérke, királyné, kozák, kozárka, kurátka, laska, lópocok, medve, molnárka, pacsirta, péterke, picirke, pirula, pitonka, porc, pudlicska, róka, rókica, szarvaska, szentgyörgyke, táncoska* stb.

c) Megnevező/rámutató jellegű ellipszis

A magyar nyelvben egy ilyen gombanévről beszélhetünk, a gyűjtőnév jellegű *gomba* lexémáról. Bizonyos területeken a csiperke (*Agaricus*) fajok ismertsége, közkedveltsége annyira erős, hogy a *gomba* szón is ezeket értik. Erről a jelenségről bővebben már szoltam a kognitív elemzés során (2.1-es pont).

Egyrészes, önállóan használt népi gombanevek

Az olyan összetételeket is egyrészesnek tekintem a hoffmanni elvek szerint, mint a *banyaposz* vagy az *őzláb*, mivel a hangsor csak egységként fejez ki szemantikai

jegyet. Az áttekinthetőség kedvéért mégis külön alcsoportba sorolom az egy névelemből és a több névelemből álló egyrészes gombaneveket.

a) Egyelemű, egyrészes gombanevek

Többségében olyan gombanevek tartoznak ebbe az alcsoportba, amelyek hivatalosan gombanemzetségeket jelölnek, a népi elnevezés viszont az adott területen leginkább faj(ok)ra használatos.

Pl. *bercsog, csiperke, dréle, galambica, galóca, gébe, géva, hiribe, kékcse, nyulica, pereszke, piztric, posz, pöfeteg, puffancs, puhács, puhatag, pukkantú, pukkasztó, riskó, rizike, sampion, susujka, szepe, szömörcsög, tapló, tinóru, tinóvár, totyola, trifola, tyúkcsa, üszöge, vargánya, zsinigor* stb.

b) Többelemű, egyrészes gombanevek

Gyakori gombanév-alkotási mód a birtokos jelzős összetétel. Azonban ha a névadást motiválta is a két névelem külön-külön, a funkcionális-szerkezeti elemzés szerint egy névrészesnek tekintendők. Két fő típusuk van: az egyik arra a növényre utal, amely alatt az adott gomba általában előfordul; a másik pedig valamilyen állat vagy ember testrészére vagy egyéb birtokával való hasonlóságra hívja fel a figyelmet.

– Növénnyel való együttélésre utaló nevek:

Pl. *árpaalj, bokoralj, csikkalj, csipkealj, fenyőalja, mogyoróalja, mogyorófaalja, nyáralja, nyíralja, nyírfaalj, szilvaalj, szilvafaalj, tőkealj, tövisalja, töviskealj, tüskealj* stb.

– Hasonlóságra utaló nevek:

árvalányfűl, bábaasszonysegge, bábasegg, báránycsőr, barátfül, barátfüle, bikacsök, bikafing, bornyúpiszk, boszorkánytojás, cigánypicsa, csikóláb, csirkeláb, darázsészék, farkasfing, Isten pohárkája, Isten vékája, Istenke vékája, Jóisten tölcsérkéje, kecskeszakáll, kígyókalapja, lófing, lófingató, lóporc, lópotty, macskaköröm, marhanyelv, medvesegg, medvetalp, méhszédítő, nyúlfül, nyúltérde, ökörnyelv, ördögpipa, őzláb, őznyelv, seprüláb, tinótortya, tyúkláb, tyúksegg, üllühát, vadlófing, vargánya anyja, zsidóbőr stb.

Egyes gombanevek esetén nehéz eldönteni, hogy többelemű egyrészesnek vagy kétrészesnek minősítsük. Ez akkor fordulhat elő, ha az utótag önállóan is használatos pl.

*posz*¹⁹, *posszantó*, *posztu*; *porc*, *porcogó*; miközben a főnévi eredetű elliptikus nevek közé tartoznak. Az adott két névelemből álló összetételben ezért elemezhetjük egynévrészes nevekként őket, hiszen pl. a *banyaposz* nem *(1) 'olyan posz, *(2) 'amelyet egy banya csinál', hanem (1) 'amikor rálépnek, olyan hangot ad ki, mint egy kellemetlen ember szellentése'.

Pl. *agnőposz*, *banyaposz*, *banyaposszogató*, *vínasszonpossz*, *banyapusz*, *banyapusszogató*, *lópaszagó*, *lópezes*, *lópoc*, *lópocogó*, *lópocor*, *lóporc*, *lóporcogó*, *lópocz*, *lópoczogó*, *lópocz*, *ludposz*, *lúdposz*, *lúposz*, *lutpatt*, *lutposz* stb.

4.3.2 Két névrészes népi gombanevek

a) Kétrészes, -gomba utótaggal alkotott, két- vagy többelemű gombanevek

Az előtag növénynév vagy növényrésznév

A gombákat nem tekintem növénynek, így pl. a *gévagomba* nem kerül a felsorolásba.

Pl. *akácagomba*, *akácfa-gomba*²⁰, *akácgomba*, *akácosgomba*, *almafa-gomba*, *almagomba*, *bodzafa-gomba*, *bodzagomba*, *bokorgomba*, *bokrosgomba*, *borsgomba*, *borshátú gomba*, *borsikagomba*, *borsocskagomba*, *borsógomba*, *búrfa-gomba*, *bükkfa-gomba*, *bükkgomba*, *citrusgomba*, *csergomba*, *csipkealjgomba*, *csipkegomba*, *csalánaljgomba*, *diófa-gomba*, *fafülgomba*, *fagomba*, *fenyőgomba*, *fenyőaljgomba*, *fenyvesgomba*, *fokhagymagomba*, *fűgomba*, *fűzfa-gomba*, *fűzgomba*, *galagonyagomba*, *gyertyángomba*, *gyökérgomba*, *jegenyefa-gomba*, *káposzttagomba*, *kecskekaporgomba*, *levélgomba*, *mogyorógomba*, *nádgomba*, *narancsgomba*, *nyárfa-gomba*, *nyárfásgomba*, *nyárgomba*, *nyíraljgomba*, *nyírfa-gomba*, *paprikagomba*, *petrezselyemgomba*, *sáfránygomba*, *saláttagomba*, *szamóca-gomba*, *szegfűgomba*, *szegfűkegomba*, *szilfagomba*, *szilvaaljgomba*, *szilvafaalja-gomba*, *szilvafa-gomba*, *szilvagomba*, *tiszafa-gomba*, *tőkealjgomba*, *tőkealjgomba*, *tőkegomba*, *tökgomba*, *tölgyfa-gomba*, *tölgyfavirág-gomba*, *tövisaljgomba*, *tövisaljgomba*, *tövisgomba*, *töviskegomba*, *tuskógomba*, *tüskegomba*, *vackorgomba*, *virág-gomba* stb.

¹⁹ A *posz* tájszó, jelentése 'szellentés'.

²⁰ A faneveket tartalmazó elnevezések írásakor a kötőjellel azt fejezem ki, hogy nem a fagombákhoz (Lentinus) tartozik az adott gomba, hanem valamilyen fa alatt terem.

Az előtag állatnév vagy állatrésznév

Pl. *bagolygomba, bagolylábogomba, bárányfejgomba, báránygomba, békagomba, bogárgomba, borjúpofagomba, borjúszájgomba, csibegomba, csikógomba, csikólábogomba, csipigomba, csirkegomba, csirkelábogomba, csirkelábúgomba, csúszógomba, darugomba, disznógomba, disznókagomba, erdei tyúkgomba, farkasgomba, farkas-róka gomba, fülemülegomba, galambgomba, galambhátú gomba, gebegomba, gímgomba, gólyagomba, halacskagomba, hörcsöggomba, huhugomba, kakasgomba, kecskegomba, kecskekörműgomba, kígyógomba, kutyaorr gomba, légygomba, légyölőgomba, lógomba, lóhúgygomba, lószargomba, madárgomba, marhaszájúgomba, medvefarokgomba, medvegomba, medveorrúgomba, nyúlfülegomba, nyúlfülgomba, nyúlfulűgomba, nyúlgomba, ökörhúgygomba, őzgomba, őzikegomba, őzlábogomba, őzlábúgomba, pacsirtagomba, pipigomba, pipiszegomba, pulykagomba, róka gomba, szarvasgomba, tehéngomba, tinógomba, tinóorrúgomba, tyúkgomba, uhugomba, ülügomba, varjúgomba stb.*

Az előtag gombanévé

A gombagyűjtők számára – a területi különbségekből adódó megértési nehézségektől eltekintve – egyértelmű már az előtagból, hogy gombáról van szó, a *gomba* utótag valójában felesleges, elhagyható.

Pl. *aszalógomba, csiperkegomba, fülőkegomba, gébegomba, gévagomba, hiribegomba, hiripgomba, őszi gévagomba, pisztricgomba, poszgomba, potypinkagomba, pöfeteggomba, riskógomba, rizikegomba, sampiongomba, susujkagomba, szepegomba, szömöröcsöggomba, taplógomba, tinórugomba, zsinigorgomba stb.*

Egyéb -gomba utótaggal alkotott két névrészes népi gombanevek

Pl. *állásgomba, anyósgomba, bábafinggomba, bábagomba, bábaseggegomba, barázdás gomba, barnagomba, beregszászigomba, bitanggomba, bolondgomba, bolondosgomba, bukfencgomba, büdösgomba, cérnagomba, cigányfaszúgomba, cigánygomba, cipógomba, császárgomba, csengettyűgomba, csillaggomba, csípősgomba, csokrosgomba, csoportgomba, csoportosgomba, csömörgomba, csupros gomba, csutakgomba, darázs gomba, döggomba, ecsetgomba, egyesgomba, ehetőgomba, epegomba, erdészgomba, ernyőgomba, esernyőgomba, esőgomba, fagy gomba, faszgomba, fasz kógomba, fehérgomba, feketegomba, feketehátú gomba,*

finggomba, fingógomba, fosatógomba, főzőgomba, furkógomba, fülesgomba, fülgomba, fülgomba, fülőkegomba, füstölőgomba, füstösgomba, gajagomba, galóca gomba, ganéjgomba, gégegomba, golvagomba, gyomorgomba, gyöngygomba, gyűlés gomba, gyűrűgomba, gyűszűgomba, halálgomba, harangozó gomba, harapégő gomba, harmatgomba, házigomba, hógomba, hóhérgomba, hóragomba, huszárgomba, igazigomba, jéggomba, jézuskenyérgomba, jógomba, kalapgomba, kékgomba, kéklábúgomba, kenyérbélgomba, kenyérgomba, kerti gomba, keserűgomba, királygomba, királynégomba, kisasszonygomba, klárisgomba, korai mihálykagomba, kovácsgomba, ködigomba, kucsmagomba, kurátkagomba, laskagomba, legelőgomba, levelesgomba, levélgomba, lilagomba, lisztgomba, lucigomba, magyargomba, májgomba, májusi gomba, mátégomba, Mátyás király gombája, mérgesgomba, mesegomba, miricsgomba, molnárgomba, molnárhátú gomba, morzsagomba, nánigomba, németgomba, nyálkagomba, nyári fülesgomba, nyári laskagomba, nyikorecgomba, örménygomba, őszi gomba, őszi harmatgomba, őszi lábasgomba, őszi májusigomba, őszi szentgyörgygomba, pacalgomba, pallaggomba, pántlikásgomba, papírgomba, papsapkagomba, parancsolatgomba, parazol gomba, parlaggomba, pecérkegomba, pencilgomba, péterfaszú gomba, péterkegomba, péterpetűgomba, pettygomba, picirigomba, piliszesgomba, pirókgomba, pirosfejű gomba, pirosbélű gomba, piroshajú májusigomba, piroshátú gomba, pirosszárú gomba, pláka gomba, porcgomba, porgomba, pöttyös úrgomba, pufigomba, pukkantógomba, püspökgomba, rétgomba, riskógomba, rostaaljú gomba, rühösgomba, sajtgomba, sapkagomba, sárga laskagomba, sárgagomba, sarjúgomba, sátángomba, seprűgomba, susztergomba, süveggomba, szagosgomba, szakállgomba, szargomba, szárgomba, szegénygomba, szentgyörgygomba, szentgyörgyigomba, szentmihálygomba, szentpéterigomba, szeplősgomba, szerepgomba, szőkehátú pencilgomba, szöszkegomba, szőkegomba, szürkegomba, táncgomba, táncosgomba, tarkagomba, tarló gomba, tejgomba, tejszögomba, tél gomba, térszögomba, tintagomba, tojás gomba, tölcsergomba, tönkösgomba, törzsökgomba, tövesgomba, trombitagomba, trottyosgomba, túró gomba, tuskógomba, úrgomba, vadgomba, vajgomba, vakító gomba, varashátú gomba, vendelgomba, veresbélű gomba, veresgomba, violaszárú gomba, zsidógomba, zsinigorgomba stb.

b) Kétrészes, önálló gombanévi utótagú gombanevek

Amennyiben az elnevezés utótagja önálló gombanév, akkor az fajnál nagyobb taxonra utal, amely nem feltétlenül felel meg a nemzetségnek, de megközelítően azt fejezi ki. Az előtagok funkciója az ezen a népi taxonon, csoporton belüli gombák megkülönböztetése. Általában színre, termőhelyre vagy termőidőre vonatkoznak ezek az előtagok.

Pl. *barna pesze, barna tinó, békalaska, borsikavargánya, búzavargánya, bükkaszaló, bükkfalaska, bükkfatapló, bükkszepe, cigányhilip, császárgalóca, cserhilip, cseresznyegéva, cserszepe, csibecsöpörke, csibelábú csöpörke, csikólábú vargánya, csikóvargánya, csitkóhirip, disznószepe, drága pöfeteg, erdei csiperke, erdei géva, erdei sampion, fái géva, farkastinórka, fás csiperke, fehér árpaalj, fehér aszaló, fehér csiperke, fehér fenyőalja, fehér géva, fehér hiriba, fehér laska, fehér pesze, fehér piztric, fehér pitonka, fehér sampion, fehér tinóru, fehér tapló, fehér vargánya, fekete hiriba, fekete tinóru, fekete vargánya, feketehátú laska, feketehátú tinóru, fenyőtinóru, fenyőfa-tapló, fenyőgyébe, fenyőpereszke, fenyőpesze, fenyősi vargánya, fenyővargánya, földi géva, földi laska, földi epe, futótinóru, fűzfagéva, fűzfa-tapló, gyertyánpesze, gyertyántapló, gyilkos galóca, hajdinavargánya, huszárpesze, igazi pesze, kalapszömörcsög, kecskeszepe, kék árpaalj, kék csiperke, kék fenyőce, kék laska, kék piztric, kékszárú csiperke, kozákpesze, kukoricavargánya, kutyavargánya, lapigyébe, légygalóca, leveles géva, lila árpaalj, lila pereszke, lilalábú pereszke, lilatönkű pereszke, lócsiperke, lucos vargánya, májusi hirip, márványpereszke, mérges galóca, mezei csiperke, mezei szegfűgomba, mogyorótinóru, német hirip, nyárfatinóru, nyári laska, nyári riskó, nyári sampion, nyári tinóru, nyári vargánya, nyári pesze, nyírfaszepe, nyírfa-tapló, nyírhirip, nyíri riskó, nyírszepe, óriás pöfeteg, őszi hirip, őszi laska, őszi nyulica, őszi pereszke, őszi piztric, őszi pitonka, őszi róka, őszi tinóru, őszi vargánya, őszi géva, őzlábcsiperke, parasztvargánya, piros aszaló, piros bercsog, piros pitonka, piros vargánya, piroshátú galambica, piroshátú hirip, piroshátú tinó, piruló őzláb, pünkösdi tinóru, pünkösdi vargánya, ragályos galóca, réti csiperke, réti sampion, rózsapesze, rozserő vargánya, rozsvargánya, sáfrányvargánya, sáfránytinóru, sápadthátú kozárka, sárga csiperke, sárga pesze, sárga szepe, sárga tinóru, sárguló csiperke, sarjúcsiperke, sombercsog, szelídvargánya, szilvafacsiperke, szilvafagéva, szilvafa-tapló, szőrös nyulica, szürke laska, szürke pereszke, tavaszi piztric, tavaszi vargánya, tavaszi géva, tehénszájú vargánya, tehénvargánya, tölgyfacsiperke,*

tölgyfaszepe, tölgyszepe, úri medve, úri róka, vadalmafa-tapló, vadalmatapló, vadkeserű, vadpecérke, vajvargánya, változó hirip, vastagszárú csiperke, vastagszárú tinóru, veres kozák, veresbelű csiperke, vereshátú kozárka, vetővargánya, vörös kozák, zöldhátú csiperke, zöldbelű pöfeteg, zsemlevargánya stb.

4.4 A népi gombanevek funkcionális-szemantikai elemzése

Hoffmann szerint „a névadás szituációjának nyelvi körülményeit csak akkor láthatjuk tisztán, ha a névkeletkezés nyelvlélektani, nyelvészociológiai hátterére is rávilágítunk” (2007: 30). A funkcionális-szemantikai elemzés – amelynek alapeleme a már említett névrész – segítségével vizsgálható a névadás motivációja.

A népi gombanevek funkcionális-szemantikai csoportosítása:

I. rámutat a gombára (*gomba, galóca, fehér/ gomba*)

II. kifejezi a gomba valamely sajátosságát

A. a gomba tulajdonsága

a) mérete (*csipetke, piciri/gomba, picirke*)

b) alakja (*nyúlfüle/gomba, káposzta/gomba, esernyü/gomba, lófasz/gomba*)

c) színe (*kékhátú, fehér/ vargánya, pirók, fekete/gomba*)

d) kalap mintázata (*szeplős/gomba, pöttyös/ úrgomba*)

e) fogyaszthatósága, íze

- mérgező, nem ehető (*vad/gomba, halál/gomba, ganéj/gomba*)
- „kellemetlen” ízű, de eszik (*keserű/gomba*)
- kellemes ízű (*igazi/gomba*)

f) szaga (*dög/gomba, büdös/gomba*)

g) tapintása (*puhatag, nyálka/gomba*)

h) általa keltett hanghatás (*posz/gomba, lúfing/gomba*)

i) egyéb tulajdonság

- leve (*tejes/gomba*)
- kora (*totyola*)

B. a gomba viszonya valamely külső dologhoz, körülményhez

a) növény, faanyag, amelyhez kötődik

- amelyen terem (*törzsök/gomba, bükkfa/laska*)
- amellyel szimbiózisban él (*tüskajja, fenyő/vargánya, mogyorófaalla*)

b) előfordulási helye (a társulás, amelyben él) (*erdei/ tyúkgomba, rét/gomba, gané/gomba, fű/gomba*)

c) a termőideje (*őszi/ gomba, tavaszi/ vargánya, eső/gomba, szentgyörgy/gomba*)

d) felhasználása

- felhasználás módja (*kenyér/gomba, fűszer/gomba*)

- felhasználás célja (*légy/gomba, bogár/gomba, méhszédítő*)
- egyéb (*telep/gomba*)

e) használat ~ használó (*horvád/vargánya, úr/gomba, disznó/gomba*)

f) (kultúr)történeti vonatkozás (*uri/gomba, mese/gomba*)

III. a funkció nem áll kapcsolatban a denotátummal (*Mátyás király gombája*)

IV. többféleképpen elemezhető nevek (*bagoly/gomba, nyúl/gomba*)

A névrész rámutat a gombára

Előfordul, hogy a gombákat nem ismerő nyelvhasználó egyszerűen *gombának* hívja valamennyi fajt. ZSIGMOND Győző gyűjtései szerint Bácska (Jugoszlávia) egyes területeire jellemző, hogy „nem tartanak számon semmilyen gombafajt” (2009: 103). Feltehetően ez nem az egyének érdeklődésének hiánya miatt alakult így, hanem mert a síkvidéki, mezős területeken egyébként is kevesebb faj fordul elő, mint a hegyvidéki erdőkben.

BERLIN–BREEDLOVE–RAVEN szerint nagyon ritka a népi növény- és állatnévadásban, hogy az általuk „legszűkebb taxon”²¹ fogalommal magyarázott *növény* vagy *állat* lexémákat használják névalkotáskor (1973: 215). Bár a gombák rendszertanilag azonos szinten vannak a növényekkel és az állatokkal, a *gombát* a nyelvi világképünkben mégis a növények csoportján belül tartjuk számon, így BERLIN–BREEDLOVE–RAVEN kategorizálása szerint inkább tehetjük a *fa*, *madár*, *emlős* nevekkel megfelelő, „life-form”-ba, azaz kategóriába.

A névrész kifejezi a gomba valamely sajátosságát

A gombák sajátosságát kifejező névrészfunkciók között megkülönböztetjük a gomba valamely tulajdonsága által motivált névadásokat, illetve azokat a névadási típusokat, amelyekben a gomba valamely külső dologhoz, körülményhez való viszonyát fejezi ki funkcionális-szemantikailag a névrész.

„A természetes névadásban túlnyomórészt a denotátumok sajátosságai fejeződnek ki” (HOFFMANN 2007: 53). A népi névadás, ahogy már korábban kifejtettem (2. fejezet, 2.1-es pont), a népi ismeretre, hagyományokra épít, azt tükrözi vissza, hogyan látja a természetet ismerő és féltő ember a világot. Példaként említhetem a vargánya székelyföldi elnevezését: az ottani nép tisztelettel tekint a medvére, így az

²¹ „...the category unique beginner [...] is the most inclusive taxon, e.g. *plant* or *animal*, is rarely named”

annak alkatára, színére emlékeztető vargányát, amelyet szintén a legjobb gombák között tart számon, *medvegombának* nevezi el.

A funkcionális-szemantikai típusok – ahogy az előbbi példa is mutatja – nem mindig különíthetők el kielégítően, hiszen a névadás összetett folyamat, mégis elhatárolhatók bizonyos kategóriák, amelyek motivációs erőként hatottak a névadáskori helyzetben.

A névrész a gomba valamely tulajdonságát fejezi ki

A névrész kifejezi a gomba méretét

Az általunk tárgyalt, magyar nyelvterületen megtalálható, ún. nagygombák föld feletti része a pár millimétertől fél méteresig terjedhet.

A népi gombanévadásban ritka a *kis*, *nagy* és *óriás* jelzők használata, jellemző viszont a kicsinyítő képzős becézés, és a negatív fokozásra utaló (vagy kicsinyítést kifejező) *piciri*, *picirke*, valamint a metaforikus jellegű méretkifejezés. Ez utóbbira példa a *ló-* elem, pl. a *lófing*, *lógomba*, *lóposszantu*, amely részben a *Langermannia gigantea* nagy méretére utal. (A *ló-* előtag másrészt azt jelöli, hogy emberi fogyasztásra alkalmatlannak tartják. A témáról bővebben l. a dolgozat 2.3.1-es pontját.)

Általánosan jellemzők a gombanevekre a kicsinyítő képzők: mivel többségük szláv eredetű összetétel, az átadó nyelv hatására már átvételkor is gyakran becézett alakot kezdtünk használni pl. *galóca*, *galambica*.

A névrész kifejezi a gomba alakját

Az alaki hasonlóság nagyon gyakori motiváció a népi gombanévadásban. A változatos formájú gombácskák az élet különböző területén használt tárgyakra, dolgokra, leggyakrabban állatokra emlékeztették a névadókat. Például a korallgombák (*Ramaria*), ahogy hivatalos nevük is utal rá, ágas-bogas termőtesttel rendelkeznek. A magyar nyelvterületen ez a forma inkább emlékeztette a szarvas agancsára a nyelvhasználókat, mint a tengerbéli korallokra, így a legtöbb vidéken a *szarvasgomba* nevet viseli (miközben gyakran tisztában vannak azzal is az adatközlők, hogy a „gombáskönyvben” ez a név föld alatti gombákra utal – a *Tuber* és más nemzetségek tagjaira). Megegyező motivációjú az *agancsgomba* alak; de felhozhatjuk a korallgombákra még a *báránygomba*, *csirkeláb*, *kakastaréj* stb. példát is. Ritkábban, de növények után is elnevezik ezeket a gombákat: *káposztagomba*, *karfiolgomba* stb.

Dolgok alakja motiválta az *ecsetgomba*, *fésűgomba*, *furkógomba*, *seprűgomba* stb. népi neveket.

A csészegombák (Aleuria, Peziza, Sarcoscypha stb.) *árvalányfű*, *piros árvalányfű* népi neve a fülszerű alakjukra utal. Az *árvalány-* elem érzelmi alapon jöhetett létre: több adatközlőm mesélte, hogyan kereste gyermekkorában a piros csészegombát (Sarcoscypha coccinea), amelyet általában faágon találtak meg, majd azzal játszadoztak. A gyermekek képzelete alkotta a nevet.

A tinórufélék népi nevében előforduló *bába-* előtag GREGOR szerint a szláv *bab(k)a* 'vénesszony' > 'Boletus' külső hasonlóságon alapuló jelentésátvitel eredménye (1973: 28). Nem magyarázza viszont a *bábasegg* összetételt, amely azon túl, hogy a tinórufélékre előforduló *bába-* elemet tartalmazza, a gombák népi névadásakor gyakori erotikus tartalmú kifejezést is használ. Itt is külső hasonlóság lehet a motiváció, ezek a gombák (erősen) domború, többnyire sárgás kalappal rendelkeznek, bizonyos fajoknál a kalap ráncos vagy enyhén ragadós (KALMÁR–MAKARA 1981: 261–277). Szembetűnő, hogy a tinórufélék közül elsősorban a barna érdestinóru viseli ezt a népi nevet, míg a *bábagomba* inkább az ízletes vargánya népi változata. Mivel a magyarok körében az utóbbi egyes vidékeken, pl. a Hetésben centrális gomba, miközben az érdestinórukat megvetik, a két gombanév párhuzamba állítva jelezheti az érzelmi hozzáállást is.

A névrész kifejezi a gomba színét

Egyes gombák színpompásak, virágokhoz hasonlóan díszítik az erdőt. Mégsem növényekhez hasonlítják őket a népi nevek tanúsága szerint a nyelvhasználók, hanem ebben a kategóriában is inkább az állatok színe a minta. A gomba alakja és színe gyakran együtt motiválja a névadást: így keletkezhetett a *csikóláb* (pl. érdestinóru, Leccinum), a *medvegomba* (ízletes vargánya, Boletus edulis), a *nyúlfüle* (pl. homoki papsapkagomba, Helvella spadicea), vagy a *nyulica* (sárga rókgomba, Cantharellus cibarius) stb. Van, hogy a szín önmagában motiváló, és metaforikusan állatnévvel fejezik ki: *rókgomba* (sárga rókgomba, Cantharellus cibarius).

A népi gombanévadás nem mindig törekszik az egy nemzetségen belül (pl. galambgombák) lévő fajok elkülönítésére. Ha mégis megkülönböztetik a fajokat is, akkor azt gyakran színnévvvel teszik: pl. *barnahátú* (pl. ráncos galambgomba, Russula vesca), *kékhátú* (kékhátú galambgomba, Russula cyanoxantha), *piroshátú* (pl. piros galambgomba, Russula rosea) stb.

A névrész kifejezi a gomba kalapjának mintázatát

A gomba kalapjának mintázata fontos határozó bélyeg. A népi névadás játékos termékei a *pettygomba*, *pettyesgomba*, *pöttyösgomba* (pl. légyölő galóca, *Amanita muscaria*), vagy a *szeplősgomba* (nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*). Kevésbé felismerhető a névadás motivációja a *bagolygomba* népi elnevezés esetében: bizonyos mértékig ez is a 4., többféleképpen elemezhető gombanevek csoportjába tartozik, mivel részben a gomba színe is motiválta a névadást. Ugyanakkor sokkal jellemzőbb, hogy ez a gombanévről olyan denotátumokat jelöl, amelyek kalapjának mintázata a bagoly tollazatának mintájára hasonlít: nagy őzlábgomba (*Macrolepiota procera*), párducgalóca (*Amanita pantherina*), piruló galóca (*Amanita rubescens*), piztrícgomba (*Polyporus squamosus*), tintagomba (*Coprinus*) stb.

A névrész kifejezi a gomba fogyaszthatóságát, ízét

A gomba íze és fogyasztása természetes módon összekapcsolódik: a kellemetlen ízű gombákat nem fogyasztjuk. A csípős vagy keserű íz gyakran a mérgezőség indikátora. A „hungarikumnak” számító, a magyar nyelvterületen kedvelt *keserűgombát* (*Lactarius piperatus*) a Kárpát-medencén kívül általában ehetetlennek, nem ehetőnek vagy mérgezőnek tartják (vö. ZSIGMOND 2009: 68; KICSI 2005: 342); természetesen ehhez hozzátartozik, hogy valóban körültekintően kell elkészíteni. Ugyanakkor az is igaz, hogy némelyik mérgező gombának kifejezetten kellemes az íze, többek között a gyilkos galócának (*Amanita phalloides*) is.

Ebbe a kategóriába (2.1.5) soroltam azokat a gombaneveket, amelyek a mérgezőséget valamilyen negatív konnotációjú névrésszel fejezik ki, pl. *vadgomba*, *bolondgomba* stb. (Ezeket bővebben a kognitív elemzés 2.3-as pontjában tárgyalom.)

A névrész kifejezi a gomba szagát

Aki már találkozott az erdőben érett erdei szömörccsöggel, az sosem felejt el a szagát. Nem véletlen, hogy a *büdös bolondgomba*, *büdös süvegesgomba*, *büdösgomba*, *büdöske*, *döggomba* stb. népi nevet használják rá bizonyos vidékeken. Egyéb gombákkal kapcsolatban nem jellemző a népi névadásban a szag alapú megnevezés, inkább más bélyegek a motiválók.

A névrész kifejezi a gomba tapintását

A gomba meghatározásához valamennyi érzékszervünket felhasználjuk. Miként RÁCZ JÁNOS írja, a spontán névalkotás „szigorú szabályok nélkül, néha pontatlan természetismerettel, de jó megfigyelőképességgel, szellemesen írja le a fajtákat” (1997: 23). Ő a szőlőnevekről írta ezt, de a népi gombanévadásra ugyanez jellemző. Így egyes fajok esetében olyan részlet is lehet a névadás motivációja, mint a gomba tapintása. A pöfetegek (*Langermannia*, *Lycoperdon*, *Bovista*) ahogy érnek, egyre jobban puhulnak, érintésre húsuk benyomódik. Ritka népi nevük a *puhatag*.

A névrész kifejezi az általa keltett hanghatást

Ebbe a kategóriába kifejezetten a pöfetegek (*Langermannia*, *Lycoperdon*, *Bovista*) tartoznak. Ezek a gombák beérve kisebb-nagyobb hanghatás kíséretében lövellik ki spóráikat egy kisebb lyukon vagy egész termőtestükön keresztül. Ahogy Gregor is megjegyzi, „...a *-posz*, *-fing*, *-torty* [névrész] [...] azonos jelentésű és funkciójú megfeleléseit egyéb nyelvekben is megtaláljuk. Például a szaknyelvi *Lycoperdon* a görög *lycos* 'farkas' és *perdon* 'fing' összetétel eredménye...” (1973: 28). Maga a *pöfeteg* gombanévv is hangutánzó-hangfestő eredetű, a *banyaposz*, *lóposz* típusú szerkezetekkel ellentétben biztosan belső keletkezésű, a névadást a pöffenő hang motiválta.

A névrész a gomba egyéb tulajdonságát fejezi ki: pl. a korát

A legérdekesebb jegy a funkcionális-szemantikai vizsgálatkor a gomba korára utaló név használata. Ilyen motiváció természetesen a hivatalos nevek alkotásakor nem fordulhat elő, viszont a természetes megnevezés számon tarthatja az idős gomba tisztét, bár hozzá kell tennünk, hogy ez a jelenség igen ritka. Példa rá az ízletes vargánya (*Boletus edulis*) *totyola* neve, amelyet általában idős gombára használnak.

A névrész viszonya valamely külső dologhoz, körülményhez

A névrész a növényre, faanyagra utal, amelyhez kötődik

Speciális és tipikus a növényekre utalás a népi gombanevek esetében. Itt jegyezném meg, hogy kevés kivételtől eltekintve (pl. *káposztagomba*, *karfiolgomba*, *petrezselyemgomba*) a növényre utaló névrészt nem a hasonlóság motiválta, hanem a gomba hozzájuk való viszonya. A kapcsolat a növények és gombák között

létfontosságú: mind maguk, mind a bioszféra számára. Az erdőt járó ember úgy ismeri fa és gombája együttesét, mint a nyelvtanár a kollokációt építő szavakat: pl. fenyő alatt terem a *rizike* (*Lactarius deliciosus*, *L. deterrimus* stb.), bükkfán találjuk a *petrezselyemgombát* (*Hericium coralloides*).

A növényzetre való utalás jelentős arányú a népi gombanévadásban. Két alcsoportot különböztet meg a kategórián belül: 1. a viszony az, hogy a gomba az adott növényen, faanyagon terem; illetve 2. a gomba szimbiózisban (azaz kölcsönösen előnyös, „föld alatti” kapcsolatban) él a növényvel. Funkcionális-szemantikai alapon nem fontos elhatárolni ezt a két típust, mivel a névadás motivációja hasonló jellegű külső tényező; ugyanakkor a szintagmatikus elemzésnél – főleg történeti szempontból – lényeges a fenti két kapcsolat megkülönböztetése. (Az első alcsoportba tartozó gombanevek a *Iegênnye fan termêth gombath* (LENCSES 1577k.: 164), a második alcsoportba tartozók a *Nyir fa alatt termő magas lábu Gombákat* (MELIUS 1578: 29) szerkezetre vezethetők vissza.)

Habár a viszonyok kellő ismeretét jelzi, ha egy adott gombát aszerint neveznek meg, hogy melyik fa alatt található meg, mégis ez a névadási típus ad leginkább lehetőséget a poliszém elnevezések kialakulására. Ugyanis sokszor teljesen különböző gombanemzetségbe tartozó gombákat jelölnek meg pl. *fenyőgomba* névvel – akár ugyanazon a nyelvterületen is –, mindössze azon az alapon, hogy az adott fajok a fenyvesekben megtalálhatók (pl. ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*; vörösbarna vargánya, *Boletus pinophilus*; gyűrűstinóru, *Suillus* stb.).

A névrész a gomba előfordulási helyére utal (a társulásra, amelyben előfordul)

A jó gombaismerő tudja, hogy melyik gombát találja a réten, melyiket az erdőszélen, vagy az erdei tisztáson. Nem számottevő arányú az előfordulási hely motivációjával létrejött népi gombanevek csoportja, mivel általában olyan nagy társulásokhoz való viszonyról van szó, amelyekben megszámlálhatatlan mennyiségű gombafaj fordulhat elő (pl. erdő, rét). A *rétgomba* elnevezés csak úgy válik mégis jelölésre alkalmassá, hogy az adott élőhelyen előforduló legkedveltebb vagy leggyakoribb gombát jelenti (pl. mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*).

A névrész a termőidőre utal

A nagygombák fő termőideje tavasztól ősziig tart, de vannak télen termőtestet növesztő fajok is. Különösen egy nemzetségen belül lévő, illetve nagyon hasonló

fajokat különböztet meg a természetes névadás a termőidő alapján, olyan esetben, amikor az egyik faj tavasszal terem, a másik pedig ősszel. Így jöttek létre a következő lexémapárok: *pisztiric* (a gomba nem lett meghatározva) ~ *ősz* *pisztiric* (szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*) Csíkborzsovában ZSIGMOND GYŐZŐ gyűjtése szerint (2009: 117); vagy *szentgyörgygomba* (májusi pereszke, *Calocybe gambosa*) ~ *ősz* *szentgyörgygomba* (szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*) a Balaton-felvidéken (BAGLADI 2010d: 228).

SZABÓ JÓZSEF részletesen jellemzi egyik tanulmányában a népi gondolkodás ama sajátos megnyilvánulását, hogy „az időpontok megjelölésére a pontos, konkrét évszámok helyett a helyi lakosság életében valamilyen szempontból fontos események (pl. munkafolyamatok, ünnepek stb.) megnevezései használatosak” (2001: 21). A népi gombanevek között több példát találunk a fenti jelenségre: a különböző gabonák érésekor terem a *hajdinavargánya*, *kukoricavargánya*, *rozserő vargánya*, *rozsvargánya* stb. (a *Boletus* nemzetség adott időszakban termő különböző fajait jelöli az elnevezés); a *vetővargánya* (*Boletus* sp.) gabonavetéskor bújik elő; de a legjellemzőbb a katolikus naptár napjaihoz kötött névadás, pl. *szentgyörgygomba*, *szentmihálygomba*. Ez utóbbi típusba olyan gombanevek tartoznak, ahol a névrész egy szent nevét tartalmazza, a névadás funkciója viszont a termőidő, pl. a *szentgyörgygomba* májusban (májusi pereszke, *Calocybe gambosa*), a *szentmihálygomba* szeptemberben (gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*) tömeges gombafaj.

A névrész a gomba felhasználására utal

ZSIGMOND GYŐZŐ a „Gomba és hagyomány” című könyvében a gombák 26 felhasználási módját, funkcióját jelöli meg (2009: 23). Ezek közül mindössze három-négy motivált gombanevet.

A magyarságnál különösen étkezési szempontból van becse a gombának. Adatközlőim beszámoltak róla, hogy szűkös években – főleg a világháború alatt, gyerekkorukban – a gomba mentette meg családjukat az éhhaláltól, az volt az alapvető ételmük. Van gomba, amelyet kenyér gyanánt, nyersen fogyasztottak: pl. a *Lactarius volemus*, amelynek hivatalos, és leggyakoribb népi neve is *kenyérgomba*.

A *fűszergomba* népi elnevezés névadási motivációja az volt, hogy a sötét trombitagomba (*Craterellus cornucopioides*) igazán szárítva, fűszerként élvezetes gomba.

Bizonyos gombákat korábban a gazdaságban is felhasználták: a légyölő galóca (*Amanita muscaria*) mind magyar és latin, mind népi neveiben – *légygomba*, *bogárgomba* – tükrözi, hogy a házi légy mérgezésére használták. A *méhszédítő* névrész a pöfeteg azon sajátosságát fejezi ki, hogy a régi időkben méhek kifüstölésére alkalmazták.

A névrész a használójára utal

A népi névadásra akkor jellemző a népnevek használata, ha azt szeretnék kifejezni, hogy a gombát az adott népen keresztül ismerték meg, vagy hogy az adott nép fogyasztja a gombát, míg a magyarok nem. Utóbbi helyzet motiválta a *horvadvargánya* népi nevet a Hetésben. A helyiek azt mondják az érdestinórura (*Leccinum*): „azt felrúgjuk, de a horvátok megeszik, azért is hívják *horvadvargányának*” (BAGLADI 2007: on.).

A névrésznek kultúrtörténeti vonatkozása van

Az *úrgomba* (*Amanita caesarea*) neve a rómaiaktól eredeztethető: a „német *Kaiserling* elnevezés ugyanis Claudius római császár esetére utal, akinek kedvelt csemegéje volt, és akit Plinius leírása szerint mérgezett úrgombával öltek meg” (GREGOR 1973: 46–47). Idegen mintára került a magyar nyelvbe, már a XVI. századból – például Clusiustól *vrgomba* formában – adatolhatjuk, a népnyelvben pedig a mai napig aktívan használják.

4.5 A népi gombanevek lexikális-morfológiai elemzése

A népi gombanevek lexikális-morfológiai elemzését HOFFMANN ISTVÁN helynevekre kidolgozott elveit (2007: 67–70) követve a funkcionális névrészek vizsgálatán keresztül végzem. Azaz lexikális-morfológiai elemzésen „a nevekbe, névrészekbe foglalt szavak és a névalkotásban szerepet játszó morfémák szerinti interpretációt” (HOFFMANN 2007: 67) értem. Tehát a gombaneveket aszerint rendszerezem, hogy a bennük lévő névrészek milyen szófajúak; a gombanévrészek funkcióit a funkcionális-szerkezeti vizsgálat során mutattam be, a néven belüli szintaktikai viszonyokat pedig a szintagmatikus elemzésben tárgyalom.

A lexikális-morfológiai vizsgálatkor elsődlegesen a szófajiságra helyezem a hangsúlyt, a leírásban a „Magyar grammatika” felosztásait követem (BALOGH J. 2000: 127–41; LENGYEL 2000: 142–51). Úgy vélem, hogy egy rendszer azáltal válik logikussá, hogy a rendszeren belül lévő alá- és fölérendeltségi viszonyok tisztán tükröződnek.

Ugyanakkor, ha a csoportosítás áttekinthetőségéhez szükséges, akkor a szófaji alkategóriákon belül különbséget teszek egyszerű és összetett névrészek között is. Nem törekszem arra, hogy egyéb jellemzőket – mint a képzettség stb. – vizsgáljak, mert azok a szintaktikai viszonyok elemzésekor kapnak nagyobb hangsúlyt.

A gombanevek funkcionális névrészeinek szófajiságára vonatkozólag négy fő kategóriát állapítok meg: I. ige, II. főnév, III. melléknév és IV. igenév. Elsősorban a gombataxon jellegű névrészek miatt a főnevek nagy aránya jellemző. A vizsgált gombanevek harmada melléknévi névrészt is tartalmaz.

Mindössze egy lexéma okoz problémát a kategorizálásban: a *-posz* (~ *posszantó*, *posszantu*, *posztu*). Általánosságban névelemnek minősíthető a *lóposszantu*, a *lófing* népi gombanév szinonimája. Azaz nem *(1) 'olyan posszantu', *(2) 'amit a ló csinál', hanem (1) 'amikor rálépnek, olyan (hangos) hangot ad ki, mint egy ló szellentése'. Másfelől egyes nyelvterületeken, egyes nyelvhasználóknál a *posz* (~ *posszantó*, *posszantu*, *posztu*) önállóan is jelölhet gombát: a pöfeteget. Ebben az esetben a lexéma nem névelemnek, hanem névrésznek tekintendő. Csoportosításomban az előbbi minősítéssel szerepelnek az ilyen típusú lexémák, ezért az *aggnőposz*, *banyaposz*, *lóposz*, *lúdposz* stb. gombaneveket egyrészes nevekként elemzem.

Egyedülálló példa a *dobki* elnevezés, amely ige és igeikötő szeretlen összekapcsolódásával főnevesült a névadáskor.

Mivel dolgozatomban gombanevekkel foglalkozom, igyekszem természettudományi szempontból is megfelelő terminusokat használni, így külön körültekintéssel nevezem meg a biológiai kategóriákat. Ezért alkalmazom például a *taxon* kifejezést, amely általában a rendszertani csoportokra utal (bővebben I. BAGLADI 2010a).

HOFFMANN ISTVÁNTÓL (1993: 57) és VÖRÖS ÉVÁTÓL (2008: 22) eltérően a *báránygomba*, *disznókeserű* stb. típusú gombanevek első névrészét nem az állatnév kategóriába teszem, mivel az a szófajok szerinti elemzésben a *Csikasz*, *Kincsem* stb. tulajdonnevekre alkalmazandó. Helyette az állatfaj, egyéb állattaxon (azaz a fajnál magasabb rendszertani kategória, pl. rend, osztály stb.) kategórianevet használom.

BERLIN–BREEDLOVE–RAVEN (1973: 215) a népi állat és növénynevekre vonatkozóan első kategóriaként a „life form” néven a következő példákat tárgyalja: *fa*, *madár*, *fű* stb. Beláthatjuk, hogy ezek az élőlénycsoportok nem egy biológiai rendszertani kategóriába esnek. A köznyelvi beszélő mégis logikus, azonos szinten lévő csoportoknak érzi őket, a gyermek is ezeket a neveket használja először, és csak később sajátítja el a *növény* vagy a *nyír* stb. szavakat. Ezért megkülönböztetem a népi rendszerezésnek ezt a kategóriáját, de BERLIN–BREEDLOVE–RAVEN-től eltérően nem ’életforma’ nevet adok neki, mivel az a terminus a botanikában, mikológiában stb. más fogalmat jelöl. Helyette – SZABÓ T. ATTILA javaslatára – a népi életkategória nevet használom. (Ugyanakkor utalnék rá, hogy KICSI SÁNDOR ANDRÁS a fogalmat „életforma” fordításban használja egyik tanulmányában (2007: 15).)

Gyakoriságuk miatt megkülönböztetem a háziállat, háziszárnyas, vadon élő emlős stb. kategóriákat; ezek többségével VÖRÖS ÉVA (2008: 22–23) gyógynövénynév-rendszerében is találkozunk, viszont új kategóriaként felveszem az állatok anyagcsereterméke címkét. A népi gombanévadás egyik jellemzője, hogy előszeretettel használ obszcén, nem normakövető neveket (BAGLADI 2010a), ilyen példák a *cigánypicsa*, *faszkógomba*, és az anyagcseretermékekre utaló névrészű *lófing*, *szargomba* stb.

Az állatfajok, egyéb állattaxonok kategórián belül tárgyalnom kell egy egyéb kategóriát is: ide kerül a *darázfészek* és a *vattamacska* népi gombanév.

Számottevő arányban találunk növényre utaló névrészű gombaneveket is. Ezeket összefogóan – az állatokra utaló nevek analógiájára – a növényfajok, egyéb növénytaxonok kategóriába sorolom. Több alkategóriában tárgyalom az ilyen névrészű gombaneveket, ezek megkülönböztetése elsősorban a funkcionális elemzésben

jelentős: például a konyhakerti növény vagy a fűszernövény névrészü gombanév a gomba fűszerként való használatára utalhat. Rendszeres előfordulásuk miatt viszont a lexikális-morfológiai elemzésben is indokoltnak látom megkülönböztetésüket.

A *nyírgomba* és a *nyíraljagomba* típusú névpárok összevetése kitűnő lehetőséget nyújt a funkcionális-szemantikai és a lexikális-morfológiai aspektusok elkülönítésére. Előbbi szemszögéből nézve ugyanabba a csoportba kellene kerülnie a két népi gombanévnek, mivel az első névrész (*nyír-*, *nyíralja*) mindkét esetben arra utal, hogy a gomba névadását az motiválta, hogy gyakran nyír alatt lehet megtalálni. Lexikális-morfológiai szempontból mégis elkülönülnek, mivel a *nyír* egy fa neve, míg a *nyíralja* egy fa alatti részt nevez meg.

Külön tárgyalom a gyűjtőneveket, egyrészt – ahogy korábban már utaltam rá – az alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyok átláthatósága érdekében, másrészt ezzel lehetővé teszem bizonyos említésre méltó morfológiájú gombanevek kiemelését. Ilyen példa a *nyárfásgomba*, amelynek *nyárfás-* névrészét morfológiailag elemezve lényeges tudnunk, hogy főnévi vagy melléknévi lexémáról van-e szó. Természetesen az előbbiről beszélhetünk, hiszen 'olyan gomba, amely nyárfásban fordul elő'; nem pedig '*olyan gomba, amelynek nyárfái vannak'.

Az anyag tulajdonnévi névrésszel rendelkező gombanevei egy kivétellel mind a személynév kategóriában tárgyalhatók. Egy példánk van a családnevekre, a *tinódigomba*, amely feltehetőleg népetimológia útján jött létre a *tinógomba* ~ *tinórugomba* nevekből. Megkülönböztetek egy tisztelt király(né) kategóriát is, ahova az *Erzsébet királyné* és *Mátyás király gombája* nevek kerülnek. Különleges adat a földrajzi névi névrésszel rendelkező gombanév: a *ködgomba*. Nevében termőhelyének nevét viseli: a *Köd* egy csíkszentmihályi erdő neve (ZSIGMOND 2009: 91–92).

Több népi gombanévben találunk elvont főnévi névrészt. Ezek elsősorban a gombákról alkotott mitikus képzetekhez köthetők, vagy valamely tulajdonságukat fejezik ki elvontan.

Eltérően HOFFMANN ISTVÁNTÓL (2007: 70) és VÖRÖS ÉVÁTÓL (2008: 23) élesebben elkülönítem egymástól a melléknév és (melléknévi) igenév kategóriákat. Igaz, hogy az igenév kategóriában tárgyalt valamennyi névrész jelzői szerepe miatt melléknévi jellegű, mégis fontosnak tartom, hogy rendszerezésemben a különböző szófaji szintek világosan elkülöníthetők legyenek.

Mint már korábban utaltam rá, a lexikális-morfológiai elemzésben eltekintek a képzettség vizsgálatától, arra a szintagmatikus elemzésben térek ki. A melléknév

csoportha tartozó névrészeket is csak aszerint rendszerezem, hogy minősítő, viszonyító vagy mennyiséget jelölő melléknevek közé tartoznak-e.

A gombák esetében funkcionális-szerkezeti szempontból fontosak lesznek az igeneves névrészt tartalmazó gombanevek. Az igei tulajdonság azt tükrözi, hogy mire használják fel ezeket a gombákat (*légyölőgomba*), vagy, hogy milyen hatást fognak kiváltani az emberben, milyen cselekvésre készítetik (*fosatógomba*, *harangozógomba*²²) stb. Az igenévi névrészek lexikális-morfológiai elemzésben való elkülönítése más szempontú elemzésekhez is jó alapot szolgáltat.

A népi gombanevek funkcionális névrészeit az alábbiak szerint kategorizálom lexikális-morfológiai szempontból:

I. ige (*dobki*)

II. főnév

A. konkrét főnév

1. köznév

1.1. egyedi név

- a) ember korát, nemét, személyiségét jelölő (*kisasszony/gomba*)
- b) rokoni, családi kapcsolatokra utaló (*anya/vargánya*, *anyós/gomba*, *náni/gomba*)
- c) társadalmi helyzetet, foglalkozást jelölő (*bába/gomba*, *hóhér/gomba*, *molnár/gomba*, *úr/gomba*)
- d) népnevek (*cigány/gomba*, *horvát/vargánya*, *zsidó/gomba*)
- e) megszemélyesített vallási fogalmak
 - egyszerű (*sátán/gomba*)
 - összetett (*ördögpipa*)
- f) állatfajok, egyéb állattaxonok
 - egyszerű
 - népi életkategória (*bogár/gomba*, *madár/gomba*)
 - háziállat (*bárány/gomba*, *disznó/keserű*, *kecske/szepe*, *ló/csiperke*, *tehén/vargánya*)
 - háziszárnyas (*csirke/gomba*, *tyúk/gomba*, *pulyka/gomba*)
 - vadon élő emlős (*farkas/rókagomba*, *gím/gomba*, *hőrcsög/gomba*, *medve/gomba*)

²² A *harangozógomba* közvetve készítet cselekvésre. Eufémikusan a halálra utal, a megmérgezett emberért haragoznak.

- vadon élő madár (*bagoly/gomba, gólya/gomba, pacsirta/gomba*)
 - rovar (*darázs/gomba, légy/galóca*)
 - hüllő, kételtű (*béka/gomba, kígyó/gomba, pitonka*)
 - összetett
 - állatok testrésze (*borjúpofa/gomba, csikóláb, marhanyelv, medvesegg*)
 - állatok anyagcsereterméke (*lófing, lószar/gomba, lúdposz, ökörhúgy/gomba*)
 - egyéb, állattal kapcsolatos (*darázsfészek, vattamacska*)
- g) növényfajok, egyéb növénytaxonok
- egyszerű
 - népi életkategória (*bokor/gomba, fa/gomba, virág/gomba*)
 - bokor (*bodza/gomba, galagonya/gomba, rózs/gomba*)
 - fa (*akác/gomba, nyír/szepe*)
 - konyhakerti növény (*borsó/gomba, káposzta/gomba, petrezselyem/gomba*)
 - fűszernövény, egzotikus növény (*borsika/gomba, borsos/gomba, citrus/gomba, sáfrány/tinó, majoránna/gomba*)
 - gabona (*búza/vargánya, hajdina/vargánya, rozs/vargánya*)
 - termés, gyümölcs (*alma/gomba, gránát/aszaló, szamóca/gomba*)
 - növényrész, -maradvány (*gyökér/gomba, levél/gomba, tövis/gomba, tuskó/gomba*)
 - összetett
 - fa (*fűzfa/tapló, szilvafa/csiperke*)
 - fa, bokor alja (*árpaalj, fenyőalja, nyíralja*)
- h) gombafajok, egyéb gombataxonok (*gomba, galóca, vargánya*)
- i) emberi testrészek, anyagcseretermékek
- egyszerű (*epe/gomba, máj/gomba*)
 - összetett (*aggnőposz, bábasegge/gomba, banyaposz, barátfül*)
- j) ételkészlet (*kenyér/gomba, pacal/gomba*)
- k) tárgyak, ruházkodás stb. (*csuporka, csutak/lasa, esernyő/gomba, fésűke, gyűszű/gomba, kucsma/gomba*)
- l) naptári egységet jelölő (*május/gomba, nyár/gomba*)
- m) természeti jelenség (*eső/gomba, fagy/gomba, hó/gomba, jég/gomba*)

n) égitest (*csillag/gomba*)

1.2. gyűjtőnév (*csoport/gomba, erdő/pecérke, nyárfás/gomba, rét/gomba*)

1.3. anyagnév (*föld/epe, liszt/gomba, papír/gomba, túró/gomba*)

2. tulajdonnév

2.1. személynév

a) családnév (*tinódi/gomba*)

b) keresztnév (*máté/gomba*)

c) becézőnév (*gyuri/gomba, péterke/gomba*)

d) szentnév (*szentgyörgy/gomba, szentmihály/gomba*)

e) bibliai, kultikus név (*jézuskenyér/gomba*)

f) tisztelt király(né) (*Erzsébet királyné, Mátyás király gombája*)

2.2. földrajzi név (*köd/gomba*)

B. elvont főnév

a) cselekvést, történést, létezést jelölő

– egyszerű (*állás/gomba, bukfenc/gomba, tánc/gomba*)

– összetett (*harapégés*)

b) eseményjelölő (*gyűlés/gomba*)

c) tulajdonságot jelentő (*föld színe*)

d) fizikai és lelkiállapotra vonatkozó (*csömör/gomba, dög/gomba, halál/gomba, halál/trombita*)

e) egyéb (*mese/gomba, szerep/gomba*)

III. melléknév

A. minősítő melléknév (*barna/gomba, kis/özlábgomba; borsos/gomba, csípős/gomba, nyálkás/gomba*)

B. viszonyító melléknév (*kékhátú/gomba, tavaszi/vargánya, vízi/gomba*)

C. mennyiséget jelentő melléknév (*egyes/gomba*)

IV. igenév

folyamatos melléknévi igenév

– egyszerű (*fosató/gomba, füstölő/gomba, harangozó/gomba, kékülő/aszaló*)

– összetett (*légyölő/gomba, méhszédítő, szepejelző*)

4.6 A népi gombanevek szintagmatikus elemzése

A népi gombanevek többsége két névrészből áll, a névrészek közötti szintaktikai viszonyt a szintagmatikus elemzés során mutathatjuk be. A gombanevek lexikális egységként működnek a nyelvben, az, hogy összetételnek vagy szintagmának számítanak-e, gyakran mindössze helyesírási kérdés (vö. a növénynevekkel kapcsolatban: PÉNTEK–SZABÓ 1985: 177; VÖRÖS 2008: 25; a helynevekkel kapcsolatban: HOFFMANN 2007: 71–72). Mivel egybe- vagy különírásuk nem a lexikalizálódás mértékét fejezi ki, a névrészviszonyok elemzése során nem szükséges azt vizsgálnunk, hogy az elnevezések összetételek vagy szintagmák-e. (Vö. *fehérgomba* ~ *fehér csiperke*.)

Hagyományosan a szókapcsolatokat és az összetételeket mellé- és alárendelő szerkezetekként szokás bemutatni. Ha a gombanevek névrészeinek viszonyait elemezzük, mindenekelőtt le kell szögeznünk, hogy a mellérendelés nem jellemző rájuk. Ennek az az oka, hogy az elnevezés utolsó névrésze mindig főtagként viselkedik a szerkezetben: a *-gomba* szó vagy gombataxonév (pl. *csiperke*, *vargánya*). (Természetesen külön kell tárgyalni a történeti alakokat, mivel évszázadokkal korábban a gombanevek szerkezetileg teljesen más képet mutattak, mint a XX–XXI. században.) Még a *farkas-róka*gomba kétrészes gombanév első két névelemének viszonya sem tekinthető mellérendelőnek, mivel a *farkas* előtag funkcionális jelentése ebben a példában 'vad', és alá van rendelve a *róka*gomba szerkezetnek.

Az alárendelő szerkezetekben alanyi, tárgyias, határozós vagy jelzős viszonyt találunk. HOFFMANN ISTVÁN a helyneveket elemezve levezette, hogy alanyi és tárgyias viszony funkcionális névrészeket miért nem kapcsolhat össze (2007: 72). Megállapítását a gombanevekre is vonatkoztathatjuk, sőt tovább kell szűkítenünk a kört: a népi gombanevek körében határozós szerkezetűre sem találunk példát.

4.6.1 A minősítő jelzős szerkezetű népi gombanevek

A MGr. a jelzőt így definiálja: „Megjelölheti az alaptagban, [...] kifejezett fogalomnak valamilyen tulajdonságát (minőségét, mennyiségét), birtokosát” (BALOGH 2000: 444).

A gombanevek esetében rögtön leszögezhetjük, hogy mennyiségjelzős szerkezetre nincs példánk. Mindössze egyetlen gombánk népi elnevezéseiben találunk számnevet: a gyűrűs tuskógombát (*Armillaria mellea*) hívják a nyelvterület északi-

északkeleti részén *egyesgombának*, *egyesnek* stb. A jelző nem a gombák számára, hanem a helyzetükre vonatkozik, ezért inkább helyzetjelölő jelzőnek minősíthetjük.

A minősítő jelző másik fajtája, a minőségjelző, ha melléknév, a gombanevekben általában színnévként vagy színre utalva jelenik meg: pl. *kékgomba*, *kékhátú gomba*, *kékhátú galambica* stb. De előfordul egyéb melléknévi jelzős bővítményrész is: pl. *bolondosgomba*, *csípősgomba*, *igazigomba*, *vadgomba* stb.

A minősítő jelzős szerkezetben a bővítményrész leggyakrabban főnév vagy főnévi értékű szó. Ide sorolhatjuk az összes önálló gombanév + *-gomba* összetételt: pl. *csiperkegomba*, *gévagomba*, *pisztrícgomba*, *taplógomba*, *vargányagomba* stb. Az előtag megnevező funkciójú, a fenti elnevezések a minőségjelzős szóösszetételek „Foglalkozást, mesterséget, helyzetet, állapotot jelölők, élőlény kora, neme, fajtanevek, főnévi jelzők” kategóriájába sorolhatók (vö. LŐRINCZI 1992: 868, RÉVAY 2010: 54).

4.6.2 A birtokos jelzős szerkezetű népi gombanevek

Birtokos jelzős szókapcsolatra, összetételre is tudunk hozni néhány példát: *bocza fanak gombaiat*, *Csere]nyefa gombája*, *Nyirfa gombája*; vagy a *Mátyás király gombája* stb. Mindössze a XVIII. század elejéig adatolhatók a fa + *gombája* elnevezések, amelyek rész-egész viszonyt fejeznek ki (vö. 4.6.4-es pont).

A *Mátyás király gombája* mai adat, viszont a névrészek közötti kapcsolat nem tekinthető valódi birtokos viszonynak. A névadást nem motiválta létező kapcsolat Mátyás király és egy gombafaj között, mindössze a jeles történelmi alak iránti tiszteletből kapta a gomba a nevét. Ilyen jellegű név az *Erzsébet királyné gomba* is. HAJDÚ MIHÁLY a következőképpen ír a hasonló szerkezetű *Hősök tere* helynévről: „logikailag és történetileg nem tekinthetők birtokos szerkezetnek, hiszen a *Hősök* névelem éppen olyan meghatározó jelzője a *tér* közterületnek, mint a *Kossuth tér* [...] helynevekben a *Kossuth* [...] névelem” (1981: 110; idézi még HOFFMANN 2007: 74).

4.6.3 A jelentéssűrítő népi gombanevek

A kétrészes népi gombanevek jelentős hányada jelentéssűrítő szerkezetű. Gyakran állatokhoz hasonlítják a névadás során a gombákat, így pl. a *bagolygomba* összetétel arra utal, hogy 'olyan gomba, amely a bagoly tollazatának mintájára és színére emlékeztet', a *nyúl gomba* az 'olyan gomba, amely a nyúl színére, valamint formája a nyúl fülére emlékeztet' stb.

A többelemű, rész-egész típusú előtagú kétrészes gombanevek is ebben a kategóriában tárgyalhatók – esetükben szintén hasonlító-hasonlított jelentésszerkezetű összetételekről van szó, viszont a hasonlító a fenti példánál szűkebb értelmű: *nyúlfülegomba*, *kakastaréjgomba*, *őzlábgomba* stb. (Megjegyzés: elemzésem során a névrészek viszonyát vizsgálom, azaz a *nyúlfüle*-, *kakastaréj*- és *őzláb*- összetételeket egy egységnek veszem, és úgy vizsgálom a *-gomba* utótaggal való kapcsolatukat. A 4.6.5-ös pontban röviden foglalkozom a névelemek közötti viszonytal is.)

Több egyéb, főnévi előtagú elnevezés jelentéssűrítő szerkezetű: pl. *esernyőgomba* 'olyan a gomba kalapja, mint az esernyő', *esőgomba* 'olyan gomba, amely eső után gyorsan és tömegesen megjelenik', *káposztágomba* 'olyan gomba, amely a káposztára hasonlít' stb.

4.6.4 Bizonyos növénynévi előtagú népi gombanevek szerkezete. A XVI–XVIII. századi körülírással szerkezetű gombanevekről

A funkcionális-szemantikai elemzés során a 2.2.1-es pontba kategorizált növénynévi előtagú szerkezetek – pl. *almafa gomba*, *bükkaszaló*, *nyírfa gomba* stb. – szintaktikailag nehezen elemezhetők. Részben jelöletlen birtokos szerkezetekként értelmezhetők: *nyírfa gombája* > *nyírfa gomba*; viszont a nyelvtörténeti adatok többsége arra mutat, hogy az első hasonló gombanevek jobbára körülírással szerkezetek voltak, azaz pl. *fenyőfán termett gomba* ~ *gomba*, amely *fenyőfán termett* > *fenyőfa gomba* ~ *fenyőgomba* stb. A {fa + *-alja*} + *-gomba* elnevezések szintén szintaktikailag pontosan nem elemezhetők; ugyanakkor hosszabb szerkezetre vezethetők vissza: *gomba*, amely a *nyírfa alatt termett* > *nyírfa gomba* stb.

9. táblázat

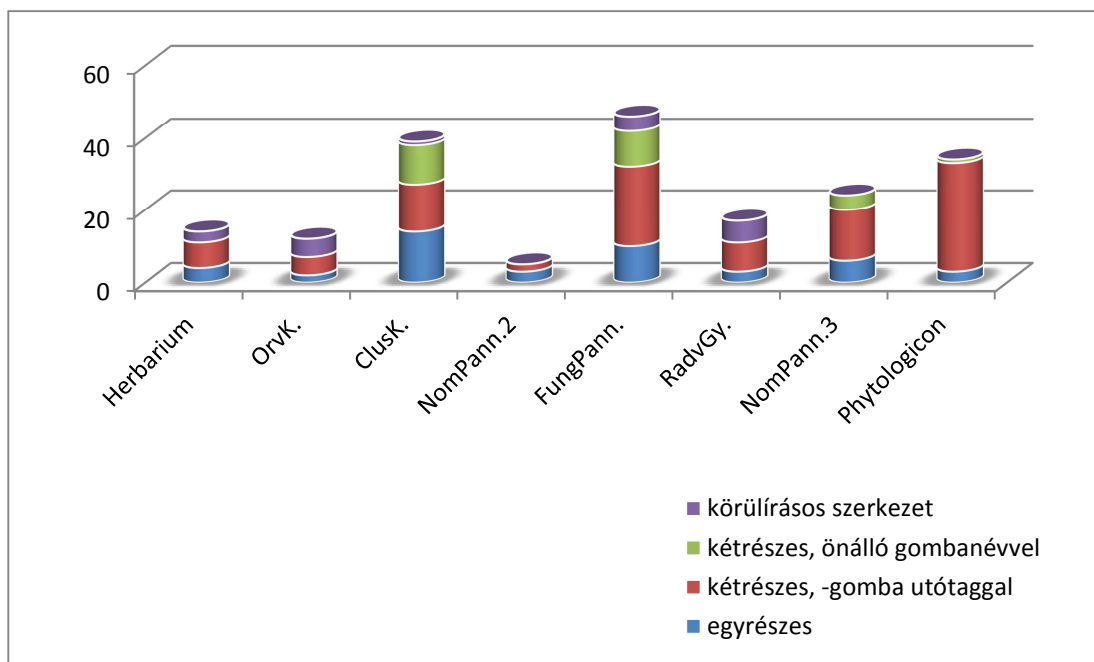
A XVI–XVIII. századi körülírással gombanev-szerkezetek

		Szerkezet
a)	<i>βőke leuelű Lucz főnyen termet gomba</i>	fanév + <i>-n</i> + <i>termett</i> + <i>gomba</i>
b)	<i>Iegénye fan terméth gombath</i>	
c)	<i>Szilfan termewt gylwa</i>	
d)	<i>czeresnie fan termeth gombath</i>	
e)	<i>gilua, gýerthyan fan termet</i>	<i>gomba</i> + fanév + <i>-n</i> + <i>termett</i>
f)	<i>Főnyű fán termet gombaioc</i>	fanév + <i>-n</i> + <i>termett</i> + <i>gombája</i>
g)	<i>Nyir fa alat termő magas lábu Gombákat</i>	fanév + <i>alatt</i> + <i>termő</i> + {jelző +} <i>gomba</i>
h)	<i>Vérés fenýw fanak teorfeoken mely gomba terem</i>	fa(rész)név + <i>-n</i> + <i>amely</i> + <i>gomba</i> + <i>terem</i>
i)	<i>Bozsa fan mely gomba terem</i>	
j)	<i>Az mely gombachkak teremnek az Szélé vefzén</i>	<i>amely</i> + <i>gomba</i> + <i>terem</i> + fa(rész)név + <i>-n</i>

A 9. táblázatban bemutatott tíz példa a XVI–XVIII. századi körülírással gombanév-szerkezeteket szemlélteti. Ezek akár 5-6 szóból állhatnak, a velük megjelölt gombák mind valamilyen növényről kapták nevüket.

13. diagram

A korai forrásokban előforduló gombanévszerkezetek aránya

A XVIII. századig (NomPann.³ és Phytologicon) szívesen használták a körülírással szerkezetet. Mindössze Clusius munkásságában figyelhető meg, hogy már a XVI. század végén csupán egy gombát nevezett meg terjedelmesebb kifejezéssel (ClusK.). A hivatalos nevek bevezetésével párhuzamosan, a népnyelvben is egyszerűbb, tömörebb alakokat kezdtek használni. Különösen a *-gomba* utótaggal alkotott nevek váltak népszerűvé.

4.6.5 Észrevételek az egyrészes, kételemű gombanevek névelemeinek szintaktikai viszonyáról

A funkcionális-szerkezeti szempontú elemzés során a névadásban résztvevő névrészek közötti szintaktikai viszonyt tárgyalom, így nem foglalkoztam az olyan egyrészes gombanevekkel, amelyek két néveleműek. A hagyományos megközelítés szerint a *fenyőalja* népi gombanév jelölt birtokos szerkezetű; funkcionális-szerkezeti szempontból viszont nem vizsgálható szintaktikai viszony az adatban, mivel egy névrészes.

4.7 A népi és a hivatalos gombanevek szerkezetének kérdéséről

Dolgozatomban elsősorban a népi, illetve a történeti gombaneveket vizsgálom, de nem hagyhatom figyelmen kívül a szaknyelvi gombanévadás jellemzőit és termékeit, a hivatalos gombaneveket sem. A mikológiai némenek is hasonlóan kifejezők, mint a népi elnevezések. Összevetésük mégis azt mutatja, hogy vannak lényeges szerkezeti különbségek is. A következőkben röviden, a teljesség igénye nélkül hozok néhány példát a hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezeti tulajdonságaira.

4.7.1 A hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezete

A 4.3-as alfejezetben bemutatam a népi gombanevek funkcionális szerkezetét. Táblázatban mutattam be a különböző típusú gombanévszerkezeteket. Hasonlóan ábrázolhatjuk a hivatalos elnevezéseket is:

10. táblázat

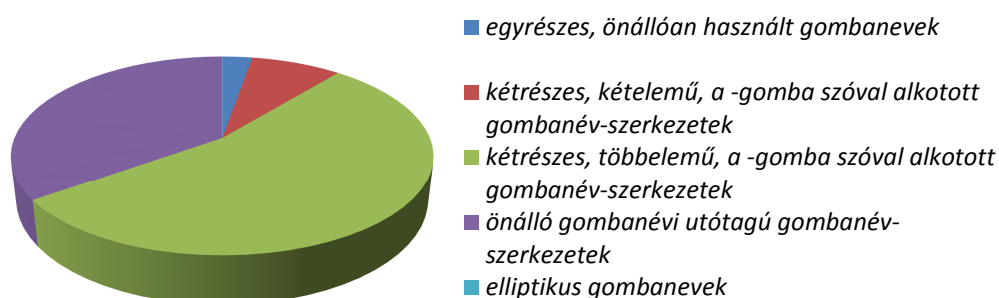
A hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezeti csoportosítása

Egyrészes szerkezetek		Kétrészes szerkezetek		
Elliptikus gombanevek	Egyrészes, önállóan használt nevek	A <i>gomba</i> szóval alkotott kételemű szerkezetek	A <i>gomba</i> szóval alkotott többelemű szerkezetek	Önálló gombanévvvel alkotott szerkezetek
–	<i>rizike szömörcsög</i>	<i>császárgomba pizstricgomba</i>	<i>nagy döggomba piruló őzlábgomba késői laskagomba</i>	<i>árvégű fülőke sántántinórú légyölő galóca</i>

A 10. táblázatban megadott hivatalos gombaneveket KALMÁR–MAKARA (1981) gombahatározójából adatoltam. A mikológiában a némenek is gyakran módosulnak, genetikai vagy praktikussági alapon változtatják a gombaneveket. Így az általam bemutatott arányok csak tájékoztató jellegűek, a fenti forrásban előforduló szerkezetek jellemzőit tükrözik.

A legalapvetőbb különbség a népi és szaknyelvi funkcionális gombanévszerkezetek között, hogy a hivatalos gombanevekre nem jellemző az ellipszis. A szaknyelvi lexémának elég konkrétnek kell lennie ahhoz, hogy a nyelvterületen bármelyik gombákat ismerő nyelvhasználó ugyanazt a fajt értse a gombanéven. A népi szóhasználatban ezzel szemben ez az alak megengedett, mivel az adott szűk nyelvközösség tagjai számára a hiányos forma is értelmezhető.

14. diagram
A hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezeti típusainak aránya

A hivatalos gombanevek között a leggyakoribbak a kétrészes, többemű, *gomba* szóval alkotott gombanév-szerkezetek – mint pl. *nagy őzlábgomba* – arányuk 54%. Ezzel szemben a népi nevek között ez a névszerkesztési mód ritka, mindössze 4%.

Szintén nagyarányú, 35% az önálló gombanévvel alkotott kétrészes gombanév használata a hivatalos nevek között, pl. *árvégű fülőke*. Az összetettebb szerkezetek használata együttesen 89%, amely a szaknyelv kizárólagosságra való törekvését jelzi. A népi nevek körében ugyanezeknek a szerkezeteknek az együttes aránya mindössze 12%: inkább hajlanak az egyszerűbb szerkezetek használtára. Azaz a funkcionális-szerkezeti elemzés alapján igazolhatjuk, hogy a hivatalos gombanevek specifikusabbak, míg a népi gombanevek általánosabbak.

4.7.2 A hivatalos gombanevek funkcionális-szemantikai szerkezete

Habár a népi gombanevek névadása erősebben motivált, mint a szaknyelvié, de a hivatalos nevek is erősen motiváltak, metaforikusak, részben emocionálisak és népies jegyeket hordoznak.

A népi gombanevekkel szemben gyakori motiváló tényező a szaknyelvi gombanévadásban a méret. A hivatalos gombanevekre jellemző a *kis* és *nagy*, illetve *óriás* jelzők előfordulása, pl. *kis fehér tölcsérgomba*, *nagy döggomba*, *nagy fehér tölcsérgomba*, *nagy őzlábgomba*, *óriáscsiperke*, *óriáspöfeteg* stb., amikor a méret valóban olyan alapvető tulajdonság, amely alapján élesen el tudjuk különíteni az egy nemzetségbe tartozó különböző fajokat.

Szintén általánosabb a hivatalos gombanevek motivációjában valamilyen egyéb tulajdonságra való utalás, mint például a gomba lemezei, a leve, a húsa, vagy a spórájának alakja. Ezek a jellemzők a hivatásosok számára csakúgy jelentősek a meghatározásban, mint a gomba íze; míg a nem hivatásos gombász, bár tisztában van ugyanezekkel a tulajdonságokkal, nem tartja mérvadónak ahhoz, hogy a gombát aszerint nevezze el.

Az íz motivációja is nagyobb a hivatalos nevek esetén, mint a népi nevek körében. Ez abból fakadhat, hogy a hivatásos gombászok gyakran megkóstolják a gombát a meghatározáshoz, így az íz fontos kritérium számukra.

A hivatalos nevek között ritkább a mérgezőségekre való utalás, mint a népi nevekénél. Ennek oka az lehet, hogy a természetes megnevezés a gyűjtők mérgezéstől való félelmét inkább tükrözi.

A szaknyelvi némenek funkcionális-szemantikai szempontú csoportosításával rá tudunk mutatni néhány jellemző funkcionális-szerkezeti és névadásbeli különbségre a népi és hivatalos elnevezések között. Ezek részletesebb összevetése későbbi kutatások célja lehet.

A következő funkcionális-szemantikai csoportokat lehet elkülöníteni:

I. megjelöli a gomba fajtáját (sötétedőhúsú róka/*gomba*, özláb/*galóca*)

II. kifejezi a gomba valamely sajátosságát

A. a gomba tulajdonsága

a) mérete (*nagy/ dög/gomba, kis/ barna/ fakó/gomba, óriás/ tölcsér/gomba*)

b) alakja (*barna/ csengettyű/gomba, tulipán/-csésze/gomba*)

c) színe (*olajsárga/ susulyka, sárga kénvirág/gomba, élénk színű nyirok/gomba*)

d) kalap mintázata (*párduc/galóca, zöld/ harmat/gomba, cifra/ korall/gomba*)

e) fogyaszthatósága, íze

- mérgező (*gyilkos/ galóca, hánytató/ galamb/gomba, kesernyész/ tinórú*)
- kellemetlen ízű, de eszik (*keserű/gomba, kesernyész/ nyárfa/pereszke*)
- kellemes ízű (*ízletes/ töke/gomba, dióízű/ galamb/gomba, ízletes/ vargánya*)

f) szaga (*retkeszagú/ fakó/gomba, nagy/ dög/gomba, büdös/ galamb/gomba*)

g) tapintása (*selyem/gomba, ragadós/ bocskoros/gomba, vöröses/ nyálkás gomba*)

h) általa keltett hanghatás (*bimbós/ pöfeteg*)

i) egyéb tulajdonság

- húsa (barna/ *porhanyós*/gomba, *vastaghúsú*/ pókhálósgomba)
- lemezei (mérgező/ *pókháló*s/gomba)
- leve (ráncos/ *tinta*/gomba, *tej*/pereszke)
- spóra alakja (*csillagspórás*/ susulyka)

B. a gomba viszonya valamely külső dologhoz, körülményhez

- a) termőtalaja (gyűrűs/ *tuskó*/gomba, *homoki*/ papsapka/gomba)
- b) növényzet, amihez kapcsolódik (*tövisalja*/gomba, *ördögsekér*/gomba, ráncos/ *fenyő*/gomba, kesernyész *nyárfa*/pereszke)
- c) előfordulási helye (*tarló*/gomba, *kerti*/ tinta/gomba, *erdőszéli*/ csiperke)
- d) a termőideje (*tavaszi*/ rét/gomba, *májusi*/ pereszke, *téli*/ fülőke)
- e) felhasználása (*légyölő*/ galóca)
- f) történeti vonatkozás (*császár*/gomba)

III. a funkció nem áll kapcsolatban a denotátummal

konvencionális funkció (*cseh*/ kucsma/gomba)

IV. többféleképpen elemezhető nevek (*máj*/gomba)

5. A népi gombanevek jelentésföldrajzi szempontú vizsgálata

A szemantika tudománya az utóbbi évtizedekben elsősorban a szintaxissal összekapcsolva fejlődik, alapegységnek a mondatot, nem pedig a szót tekinti. A XXI. századra eljutottunk odáig, hogy már a jelentések is „mérhetőek” lettek, a kvantifikáció meghatározó eleme lett a mondat-jelentéstan vizsgálatoknak (vö. KÁLMÁN–RÁDAI 2001).

A modern szemantika a szójelentés vizsgálatoknál is a mondatban, a kontextusban való megjelenésre helyezi a hangsúlyt (CRYSTAL 1998: 134; KIEFER 2000: 25). „A modern szemantikát inkább az érdekli, miként viszonyulnak a szavak egymáshoz egy nyelven belül – vagyis a szavak „jelentése”, nem pedig a „jelölete” (CRYSTAL 1998: 134).

Közben elmondhatjuk, hogy a XXI. századi tudományban az interdiszciplinaritás előtérbe kerülése igényelheti a jelentés és a jelölt, azaz denotátum újbóli összekapcsolását. Gondoljunk itt a szintén nagy léptekkel fejlődő szociolingvisztikai, dialektológiai stb. kutatásokra, amelyekbe ha bevonjuk a szemantikai aspektust, nem zárkozhatunk el a jelölt figyelembevételétől sem.

JUHÁSZ DEZSŐ éppen a dialektológia egyik legdivatosabb területe, a nyelvföldrajz és a jelentéstan kommunikációjában látna továbblépési lehetőséget a nyelvjárások vizsgálatában (2000: 137–138); ugyanakkor taglalja az együttműködés nehézségeit is (2000: 134–135). Könnyen belátható, hogy hasonló kutatások csak hosszas, igényes gyűjtőmunka eredményeként szülehetnek, és valóban probléma, hogy „egy fogalmi kör lexikális lefedése, ezen belül az egyes lexémák fogalmi terjedelme nyelvjárásonként változó lehet” (JUHÁSZ 2000: 135). Ez utóbbi gondolat más szavakkal bizonyítja tehát azt a korábbi feltevésünket, hogy a többjelentésű nyelvjárási szavak gyakorisága, a velük rokon jelentésben álló szavak sokasága lehetetlenné teszi a jelölt figyelmen kívül hagyását jelentésföldrajzi vizsgálatokkor.

Amennyiben a gombanevek köréből keresünk példát a fent mondottakra, tapasztaljuk, hogy elnevezéseik változatosak, egy-egy gombanév több különböző gombát jelölhet, mást jelenthet, az egész magyar nyelvterületet tekintve nincs teljes megfelelés jel és jelölt között. Példaként kiragadva a *bagolygomba* lexémát, amely *bagugomba*, *bagojgomba* formában jelenik meg a hetési, őrségi és zalai nyelvjárási csoportokban, illetve a szlovén Muravidéken, már azonos nyelvjárási régióon belül is jelölheti a ’piruló galócát’ (*Amanita rubenscens*), a ’párducgalócát’ (*Amanita*

pantherina), és ugyanakkor a 'nagy őzlábat' is (*Macrolepiota procera*). A jelöltek közötti különbség nagy, bár a gombanévadást motiváló forma, szín arra adna okot, hogy hasonlóknak véljük őket, összetévesztésük pedig komoly problémákat okozna, mivel míg az utóbbi kitűnő, ehető faj, az előbbieket csak körültekintő elkészítés után fogyaszthatók.

5.1 A fogalmak körülhatárolása

Dolgozatom egyik fő célja az volt, hogy bemutassam és rendszerezem a magyar nyelvterület különböző részein használt népi gombaneveket. Viszont mivel viszonylag kevés történeti gombanév-adat maradt fenn, illetve a tájnyelvi gyűjtések is csak elvétve tartalmaztak gombaneveket, részletező szóföldrajzi vizsgálatokra nem nyílik lehetőségem. Az elérhető adatokat is legtöbbször fonológiai pontatlanul rögzítették – számottevő mennyiségben hangtanilag pontosan lejegyzett népi gombanevet egyedül PÉNTEK JÁNOS adatolt (PÉNTEK–SZABÓ 1985: 307–308) –, így a hangtani elemzéstől el kell tekintenem. Ugyanakkor korpuszomban lehetőség kínálkozik a nyelvföldrajzi szemantikai vizsgálatra.

A fejezet címében megjelölt jelentésföldrajzi vizsgálatot úgy lehet elvégezni, hogy az adatgyűjtő és az elemző tisztában van „a kutatott tárgykörök néprajzi, művelődéstörténeti vonatkozásaival, illetve azzal, hogy a tárgyi világot a helyi kultúrák milyen szókinccsel, milyen fogalomköri tagolódással képezik le” (KISS 2003: 117). Azaz esetünkben kellőképpen tisztában kell lennie azzal, hogy egy-egy gombanév pontosan mekkora jelentésmezővel rendelkezik az adott vidéken, ahhoz pedig a gombák és tudományos rendszertanuk biztos ismerete is szükséges.

A mellékletekben közölt szótár adatait többségében mikológiai érdeklődéssel rendelkező, a gombákban tudós emberek gyűjtötték, azonosításukat nagyrészt feltétel nélkül elfogadtam. A bizonytalanul meghatározott gombáknál jeleztem, hogy tudományosan nem bizonyított, hogy a gombanév pontosan azt a denotátumot jelöli-e. Ennek ellenére felvettem a szótárba azokat az elnevezéseket is, amelyekhez egyáltalán nem rendeltek gombát, mivel megközelítésem nyelvészeti jellegű, a bizonytalan adat is értékes adat lehet. Előfordult, hogy gombászati ismereteim alapján tudtam volna egy adott gombanévhez jelentést is kapcsolni, de a tudomány elvei miatt nem tettem meg. Természetesen így is előfordulhat, hogy valamelyik forrásomban a gombanévhez tévesen rendeltek jelentést, sajnos utóellenőrzésre a tanulmányozott terület nagysága és egyéb okok miatt nem nyílt lehetőségem.

A szóföldrajzi szemantikai vizsgálat során egyrészt az IMRE SAMU által tautonimaként (1981), PÉNTEK JÁNOS által pedig földrajzi heteronimaként (PÉNTEK–SZABÓ 1985; PÉNTEK 2003) megnevezett jelenséget érdemes megfigyelni. Ennek lényege, hogy sokszor, ha egy gombának több népi neve van, ezek a nevek nem tekinthetők szinonimának, mert „nem ugyanannak a közösségnek a nyelvében fordulnak elő, hanem falvanként, kisebb tájegységenként mutatnak változatos képet” (PÉNTEK–SZABÓ 1985: 184). (Természetesen „valódi” szinonímiára is van példa: Veszprém megyében például a *csirkegomba* és a *csibegomba* (‘mezei szegfűgomba’, *Marasmius oreades*) elnevezést több nyelvhasználó ismeri (BAGLADI 2010d: 220), de általában az utóbbit szívesebben használják.)

A régebbi magyar szakirodalomban a fenti jelenségre WEIJNEN (1961: 81) nyomán a heteronima kifejezést használták (l. BALOGH 1974: 358–359), a holland szakirodalomban ma is alkalmazzák (lásd. pl. VRIEND et al. 2006²³). A német, összefoglaló jellegű „Dialektologie” című kötetben JONGEN a „diatopische Heteronym” terminust használja ebben az értelemben, illetve hivatkozik a diatopikus variáns terminus korábbi használatára is (1982: 271). IMRE SAMU a heteronima szakszót azon az alapon vetette el, hogy nem utal a megnevezések azonos jelentésére, illetve a kevésbé gazdag megnevezési rendszerekre sem találó (1981: 13). Véleményem szerint azért sem megfelelő ez a fogalom, mert bár a magyar köznyelvben²⁴ nem beszélhetünk az általános nyelvészetben használt heteronima terminusról – azaz nincsenek azonos írásképű, de különböző ejtésű szavaink, mint pl. az angolban –, mégis zavaró, hogy a két szakszót egy tudományon belül két jelentésben használjuk.

Az IMRE SAMU által javasolt²⁵ tautonima kifejezést is a fenti indokok alapján vetném el: a nyelvészetben alapvetően a *bonbon*-típusú szerkezettel rendelkező szavakra használjuk. (Ráadásul a biológiai nomenklatúrában a *Bufo bufo* (‘barna varangy’) jellegű hivatalos neveket értik a tautonimán.)

Találónak tartom viszont PÉNTEK JÁNOS terminusában²⁶ a földrajzi jelzöt, és azt felhasználva javasolnám a földrajzi vagy szóföldrajzi szinonima kifejezés használatát. Ez az elnevezés érzékelteti a fogalomnak azt az oldalát, hogy általában „azonos jelentésű” nyelvjárási szavakról van szó, ugyanakkor kifejezi azt is,

²³ A szakirodalmak többsége GOOSSENSTÖL (1969) vette át a fogalmat, nem Wejntől.

²⁴ Nyelvjárási szinten a magyarban is van heteronima, pl. a *mentek* szó.

²⁵ BÁBA BARBARA (2009) IMRE terminusát használja.

²⁶ RÁCZ JÁNOS (2003, 2004, 2005) PÉNTEK terminusát alkalmazza.

hogy nem egy nyelvi részrendszeren belüli, hanem más területről származó szinonimákra gondolunk.

Hasonlóan problematikus annak a jelenségnek a megnevezése, amikor egy elnevezés különböző denotátumokat jelöl a nyelvterület különböző részein, azaz bizonyos tekintetben poliszémiáról beszélünk. PÉNTEK JÁNOS szavait érdemes megszívlelni az ilyen jellegű megközelítéskor:

„1. a poliszémiát, a többértelműséget csökkenti, hogy a látszólag nagy szemantikai megterheltségű terminusok elég nagy része voltaképpen nem több jelentésű, hanem egy nagyobb (a tudományban nem taxonként kezelt) növénycsoport jelölője; 2. a poliszémia a többi esetben sem igazi többértelműség, hanem (földrajzi) heteroszémia...” (PÉNTEK–SZABÓ 1985: 186).

A fenti idézetből kitűnik, hogy PÉNTEK erre a jelenségre is a földrajzi heteroszémia fogalmat használta, holott WEJNEN, illetve a Péntek által hivatkozott GOSENS is a földrajzi szinonímia leírására alkalmazta a szót. A későbbi szakirodalom is ezt tükrözi: JONGEN diatopikus tautonimáknak (1982: 271); Cs. NAGY LAJOS a jelentésföldrajzi vizsgálataiban egyszerűen poliszém alakoknak nevezi a tárgyalt szavakat (2007: 65).

Véleményem szerint a legkifejezőbb terminus a (szó)földrajzi poliszéma lenne, mivel az egyrészt utal arra, hogy az elnevezésnek több jelentése van, másrészt hogy ezek a jelentések nem egyazon beszélő közösség nyelvrendszerében találhatók meg, hanem a szóföldrajzi vizsgálat vonja őket egy kalap alá.

5.2 A népi gombanevek jelentésföldrajzi jellemzőiről

A gombanevek esetében, mivel konkrét denotátumokról beszélünk, a szómezők jelentésstruktúrája nem olyan összetett, mint a köznevek többségénél. Különösen igaz ez a hivatalos gombanevekre, amelyek jellemzőik tekintetében közel állnak a tulajdonnevekhez, fő funkciójuk nem a kategorizálás, hanem a megnevezés. A népi gombanevek kérdése ennél sokkal bonyolultabb: igen nehéz körülhatárolni, hogy egy-egy elnevezés pontosan mit takar.

A 2.1-es fejezetben már hivatkoztam PÉNTEK JÁNOS megállapítására, miszerint „a népi terminusok egy része olyan fogalmi egységekre vonatkozik (olyan »népi taxonra«), amelyet a tudomány nem kezel egységként” (2003: 33–34). A népi kategorizálás e sajátossága érdekessé teszi egy-egy gombanév jelentésmezejének vizsgálatát: nehezen állapítható meg például, hogy egy adott közösségben mit értenek pontosan a *bolondgomba* szón. Egyes tájakon szűkebb értelemben a ’légyölő galócát’

(*Amanita muscaria*) jelölik ezzel a névvel (vö. ZSIGMOND 2009: 59), az elnevezés etimológiája is erre vezethető vissza. Tágabb értelemben viszont – és ez az általános jelentése – minden mérgező gombára a *bolongomba* nevet használják. Sőt, az étkezésre alkalmatlannak tartott, jelentéktelen gombákat is gyakran nevezik meg így; hiszen a népi gondolkodásban, a népi kategorizálás során a nyelvhasználó saját tapasztalata alapján „ehető” és „mérgező” ellentétes tulajdonságot különböztet meg, amelyek lefedik az ehetőség konceptuális terét, tehát nem létezik semleges zóna. (Vö. a szakkönyvekben pl. a „nem ehető” vagy „étkezési szempontból jelentéktelen” stb. terminusokkal is találkozunk.)

A 'fehértejű keserűgomba' (*Lactarius piperatus*) az egyetlen gombafaj, amelynek viszonylag egységes a magyar nyelvterületen a népi elnevezése: *keserűgomba* (vö. KICSI 2005: 342; ZSIGMOND 2009: 68). Már az első magyar nyelvű orvosbotanikai könyvekben is találkozunk a szóval Meliusnál és Lencsésnél a XVI. században. Az egyértelmű névhasználat egyik oka éppen az lehet, hogy az elnevezés elég korán kialakult és elterjedt a nyelvterületen (vö. IMRE 1987: 52; BÁBA 2009: 78). Emellett igen közkedvelt gombáról van szó, ZSIGMOND GYÖZŐ egyenesen „hungarikumnak” minősíti, „ugyanis sehol máshol – főképp Európában – nincs olyan becsülete, mint a magyarságnál” (2009: 68).

Ugyanakkor a 'fehértejű keserűgombára' is adhatunk még egyéb népi nevet is (pl. *csípősgomba* Bábonyban (Bábiu) PÉNTEK és SZABÓ gyűjtése szerint (1985: 307)), illetve a *keserűgomba* elnevezés gyakran fajnál nagyobb taxontartományra értendő (pl. a *Lactarius glaucescens*-t vagy a *Lactarius vellereus*-t is jelöli).

A következőkben olyan népi gombaneveket tárgyalok, amelyek szemantikai tagoltsága viszonylag nagy, azaz legalább négy-ötféle jelentésben találjuk a magyar nyelvterületen. Majd pedig kitérek a magyarban leginkább centrális gombák²⁷ különböző szóföldrajzi szinonimáira is.

5.3 Szóföldrajzi poliszém népi gombanevek a magyarban

Gombanév-szótáramból öt szóföldrajzi poliszém elnevezést emeltem ki a jelentésföldrajzi vizsgálathoz. Választásom nem önkényes módon történt: olyan alakokat kerestem, amelyek legalább négy-ötféle gombafajt jelölnek. Előfordul, hogy olyan gombaneveket is tárgyalok, amelyek részben csak látszólagosan poliszémok,

²⁷ A *centrális* kifejezést KICSI SÁNDOR ANDRÁS alkalmazta először a magyarban az egész Kárpát-medencében elterjedt, gyakori és fogyasztott gombákra (2005: 337).

mivel azonban a különböző tájakon ezek a jelentésmezők egymáshoz képest szűkebbek vagy tágabbak lehetnek, célszerűnek látom a jelentések fajszerű megkülönböztetését is. Természetesen mindegyik névnél igyekszem tisztázni a kategóriák határát.

A címszavakat a köznyelvi helyesírású alakokkal adom meg, amelyet a legfontosabb tájnyelvi változatai követnek. A szócikkben valamennyi gombanévnel először a történeti adatokat tárgyalom, majd ezt követi a mai jelentésföldrajzi elemzés. A vizsgált adatokat térképen is rögzítem.

Rövidítések:

V: változatok

J: jelentések latinul

T: történeti adatok

Ny: jelentésföldrajzi térkép száma + nyelvföldrajzi adatok

BAGOLYGOMBA

V: *bagojgomba, bagolygomba, bagógomba, bagugomba, huhugomba, uhugomba, bagolyláb-gomba, bagolyfő*

J: 1. *Amanita rubescens*, 2. *Amanita pantherina*, 3. *Macrolepiota procera*, 4. *Chlorophyllum rhacodes*, 5. *Polyporus squamosus*, 6. *Agaricus campestris*, 7. *Amanita*, 8. *Macrolepiota/ Chlorophyllum*, 9. *Hypholoma*, 10. *Coprinus*

T: A *bagoly* szó személynévként adatható először *Bogliod* alakban 1211-ből (TESz. 1: 217). Gombanévként az első előfordulása az 1580-as évek elejére tehető: a „Clusius-kódex”-ben találkozhatunk vele *Bagoly gomba* alakban. Itt két fajt jelöl, a ’piruló galócát’ (*Amanita rubescens*) és a ’párducgalócát’ (*Amanita pantherina*). Már ez a XVI. századi példa is mutatja, miként különbözik a tudományos és a népi kategorizálás: a botanikus-mikológus Clusius az 1601-ben kiadott „*Fungorum in Pannoniis*” című monográfiájában megkülönbözteti a két fajt, amelyeket a Gen. VII. *pernic.* jelzettel rendszerezett. Ugyanakkor magyar névként, azaz a korabeli népi elnevezéseként egy nevet (*Bagoly gomba*) jegyez fel rájuk. Ugyanitt egy harmadik gombára is vonatkoztatja az adatot: a ’fehér porhanyógombára’ (*Psathyrella candolleana*), ami azért érdekes, mert a Clusius-kódex akvarelltábláin ez utóbbi gomba még a *Bagolyfő* nevet viselte.

Feltételezésem szerint tévedésből vette egy kalap alá a három gombát a monográfiában. Ugyanis a két galócafaj arról kapta a nevét, hogy a bagoly tollához hasonló foltos színűek, míg a *bagolyfő* gombanév létrejöttét egyértelműen a madár

fejének alakja motiválta. Mivel Clusius és munkatársai feltételezhetően Németújvár (ma Güssing) környékén gyűjtötték össze a leírt gombákat, valószínűleg az adatok az őrségi népnyelv emlékei.

Ny: 1. térkép

GREGOR FERENC szerint a bagolygomba népi nevet viselő gombák névadását szürke színük motiválta (1973: 13). Szerintem elsősorban a gombák mintázatát hasonlították a bagoly tollainak mintázatához, az, hogy a színük is szürkés-barnás, mint a bagolyé, csak másodlagosan motiválta az elnevezést. Több gombán találunk hasonló motívumokat – ennek köszönhető, hogy viszonylag „kisebb földrajzi egységen belül (Dunántúl) is négy gombafajt jelöl a *bagolygomba*” lexéma (GREGOR 1973: 13).

A korai adatok szerint az Őrségben a *bagolygomba* népi elnevezést már a XVI. század végén ’piruló galócára’ (*Amanita rubescens*), illetve a ’párducgalócára’ (*Amanita pantherina*) használták. Ma is megtaláljuk – elsősorban az előbbi jelentést – Kőrmenden (BAGLADI 2007: XXXIII). Kelet felé haladva, Szentgálon szintén meg lehet találni a *bagógomba* népi nevet ’piruló galóca’ jelentésben (VAJKAI 1959b: 20; BAGLADI 2010d: 225). A Balaton-felvidéken máshol nem tudtam adatolni az elnevezést, de 1958-ban Kisdörgicsén ’özlábgomba’ (*Macrolepiota*) jelentésben adatolták (ÚMTsz. 1: 305).

Zala és Somogy megyében is találkozunk az ’özlábgomba’ jelentéssel, elsősorban a ’nagy özlábgomba’ (*Macrolepiota procera*) népi neve a *bagugomba* vagy *bagógomba*. Ugyanakkor szintén Zalában, Pákán adatolták ’kerti csiperkeként’ (*Agaricus campestris*) (MNY. 1927: 589).

Érdekes fejlemény, hogy a magyar–szlovén határ mentén a magyar oldalon az ’özlábgombák’ (*Macrolepiota*) népi neve a *bagolygomba*, illetve változatai; míg a szlovén oldalon ezek az elnevezések a ’piruló’ és a ’párduc galócát’ (*Amanita rubescens* és *A. pantherina*) jelölik.

Sajnos sok dunántúli adat vagy nem lett azonosítva, vagy az azonosított gombához nem adták meg a gyűjtés helyét. Ezért bár tudjuk, hogy ’kénvirággombaként’ (*Hypholoma*) is előfordul – feltehetőleg az Őrségben – a *bagolygomba* elnevezés, pontos szóföldrajzi helyzetét nem tudjuk megadni. Ugyanakkor korábban feljegyezték Czerszegtomajon a *bagolylábgomba* nevet (VAJKAI 1941: 236), de nem ismerjük, melyik gombát jelölhette a szó.

Egyéb jelentésekkel is találkozunk a nyelvterületen szétszórta: a Mátrában és Algyő vidékén a ’pisztricgomba’ (*Polyporus squamosus*) népi neve a *bagolygomba*.

Előbbi vidéken 1944-ből a *huhugomba* és az *uhugomba* elnevezések használatáról is tudunk (ZSIGMOND 2009: 135). Székelyföldön BENKŐ gyűjtései szerint korábban a 'tintagombákat' (*Coprinus*) jelölte. A Felvidékről mindössze egy adatom van: Nyitragerencsérben a 'piruló galóca (*Amanita r.*) népi elnevezése (ZSIGMOND 2009: 138). A Kárpátalján az 'özlábgombákat' (*Macrolepiota*) jelöli, ugyan ez a jelentés a múlt század elején Szilágybadacsonyban (Partium) is felbukkant (Nyr. 1915: 89).

A *bagolygomba* tipikus szóföldrajzi poliszém elnevezés. A kevés adat és azok sokféle jelentése miatt lehetetlen a különböző jelentések izoglosszáit megrajzolni. Azért választottam ki mégis a *bagolygomba* adatot a bemutatandó elnevezések közé, mert szépen érzékeltethető vele, hogy egy motívum – ebben az esetben a bagoly színe, illetve tollának mintázata – mennyire különböző gombák névadását ihletheti meg.

SZÖMÖRCSÖG(GOMBA)

V: *szömörcsök, szömörceg, szemörcsög, szëmörcsök, szëmöcsék, szömörce, sömörcög, sömörcök, sömörcegomba, szemörcegomba, szörcsögomba*

J: 1. *Morchella*, 2. *Morchella esculenta*, 3. *Gyromitra*, 4. *Phallus impudicus*

T: Személynévként adatható először *fumurcuc* formában 1198-ból (ÓmOlv. 63; TESz. 3: 794–795). A XVI. századtól már gombanévként is megjelenik. Meliusnál (1578) a *Szömörözóc gomba* összetétellel találkozunk, amelyről annyit árul csak el, hogy „iò” (Fo. 28), viszont ebből arra következtethetünk, hogy az ehető 'kucsmagombára' (*Morchella*) használja. (Megjegyzés: Az adatot pontosan lokalizálni nem tudjuk, de Melius Debrecenhez köthető.) Ezt a feltételezést erősíti az is, hogy Melius kortársa, Clusius (1580 k.) szintén a kucsmagombák közé tartozó 'hegyes kucsmagombát' (*Morchella conica*), illetve az „ellenpár” nemzetségbe tartozó 'redős papsapmagombát' (*Gyromitra esculenta*) jelölte a *Szemerchjék* elnevezéssel. Bár megkülönböztette a két fajt – Gen. I. esc., 1. spec. és Gen. I. esc., 2. spec. kategóriába tette őket a *FungPann.*-ban (1601) –, a *szömörcsök* magyar népi név már a XVI. században faj feletti taxont jelölt: a *Morchella* és a *Gyromitra* (valamint talán a *Ptychoverpa* és *Helvella*) nemzetség tagjait nevezték meg vele. Máig jellemzően ezeknek a gombáknak a népi elnevezése, elsősorban a Dunántúlon. Történeti adatunk más fajokra (pl. 'erdei szömörcsög', *Phallus impudicus*) nem maradt fenn.

Ny: 2. térkép.

A lokalizálható adatok nagy része a XVI. századtól kezdve arra enged következtetni, hogy a *szömörcsög* a dunántúli nyelvjárások szava. Mindössze egy

helyütt, a romániai Maros megyében, Szovátán adatolták a magyar nyelvterület keleti részéből, itt az 'erdei szömörcsögöt' (Phallus impudicus) jelöli (GUB 1996: 197). Mivel nincs előzménye ezen a vidéken a szónak, illetve a hivatalos nyelvben használt jelentést tükrözi, lehetségesnek tartom, hogy annak hatására, a közelmúltban került a népnyelvbe.

Hasonló jelentésben ('erdei szömörcsög') a Balatontól északra, a Felső-Szigetközben (KOVÁCS 1987: 39), valamint Veszprém megyei falvakban (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 2010d: 230) hallható a *szömörcsög* népi név. Kovács gyűjtései a Felső-Szigetközből arra mutatnak, hogy Északnyugat-Magyarországon stabilan él ez a jelentés; mindössze Győrből adatolták 'kucsmagombaként' (Morchella) a XX. század fordulóján (HOLLÓS 1899: 146).

A Balaton-felvidéken párhuzamosan él egymás mellett a két jelentés: a 'kucsmagombákra' (Morchella) és az 'erdei szömörcsögre' (Phallus impudicus) egyaránt használják a *szömörcsök*, *szömörcsöggomba* stb. elnevezéseket. A teljes képhez azonban hozzátartozik, hogy nem egy beszélő közösségben fordul elő a két jelentés, falvanként találunk eltérést. Felsőörsön és Szentgálon a Phallus impudicus értelmében találkoztam a szóval – mellette a *kucsmagomba* népi elnevezést használják a Morchellákra, a 'papsapmagombákat' (Gyromitra) általában nem ismerik. (Megjegyzés: az egyik felsőörsi adatközlő idiolektusában a *szömörcsög* a Morchellák népi neve, a Phallus impudicust viszont nem tudta megnevezni.)

Kapolcstól nyugatra a név *szömörcsök* változata az elterjedt: az Őrségben és Göcsejben is ez a jellemző népi neve a 'kucsmagombáknak' (Morchella). Ez a jelentésmező lenyúlik egészen Hetésig, át az országhatáron a szlovén Muravidékre is. Jellemző, hogy a 'kucsmagomba' ellenpárját, a 'papsapmagombát' szintén *szömörcsök*nek hívják, vagy nem nevezik meg.

Az elnevezéssel a Dél-dunántúli régióban is találkozunk, itt is elsősorban Morchella jelentésben. A Dunától keletre viszont a népnyelvből nincs adatunk a használatára (kivétel a fent említett Maros megyei Szováta).

SZENTGYÖRGYGOMBA

V: *szentgyörgygomba, szenyörgygomba, szentgyörgyigomba, szenyörgyke, szenyörgögomba, őszi szenyörgy, őszi szenyörgygomba, őszi szenyörgögomba*

J: 1. Calocybe gambosa, 2. Morchella esculenta, 3. Morchella conica, 4. Ptychoverpa bohemica, 5. Morchella/ Ptychoverpa, őszi: 6. Clytocybe nebularis

T: Első említése a XIX. század elejéről, CZIRÁKYTÓL származik, az 1820-as erdélyi hűbéri összeírásból. Már ebben az időszakban a népi gombanévnek mindkét alapjelentése – 'májusi pereszke' és 'kucsmagomba' – megjelenik. Igaz, falvanként elkülönül a használata, de egész közel fekvő településekről van szó: például Gyergyóújfaluban az előbbi, míg Gyergyószárhegyen az utóbbi használatos (vö. ZSIGMOND 2009: 120).

A mai Magyarország területéről HOLLÓSTÓL adatolhatjuk először (1899: 146), nála is mindkét jelentésben előfordul a *szentgyörgygomba*: Veszprémben a 'májusi pereszke', Kecskeméten az '(ízletes) kucsmagomba' népi neve volt.

Ny: 3. térkép

Miként azt már a történeti adatok is mutatják, a *szentgyörgygomba* elnevezés elsősorban két gombát, illetve gombacsoportot jelöl. A 'májusi pereszke' és a 'kucsmagombák' névadását is az motiválta, hogy a tavasz második felében teremnek, azaz Szent György-nap környékén²⁸.

A *szentgyörgygomba* jó példa a 2.1-es alfejezetben tárgyalt jelenség szemléltetésére: miszerint a népi nevek gyakran olyan fogalmi egységekre vonatkoznak, amelyek eltérnek a szaknyelvben használt taxonoktól, illetve gyakran nehéz is meghatározni, hogy meddig terjed egy-egy elnevezés jelentésmezeje, mivel az nyelvhasználótól függően lehet szűkebb vagy tágabb. A *szentgyörgygomba* népi gombanév egységesen jelölheti a 'kucsmagombákat' (*Morchella*, *Ptychoverpa*), de egyes vidékeken, illetve nyelvhasználótól függően vonatkozhat egy-egy fajra is: pl. az 'ízletes kucsmagombára' (*M. esculenta*), a 'hegyes kucsmagombára' (*M. conica*) vagy a 'cseh kucsmagombára' (*P. bohemica*).

A Duna-Tisza közén a *szentgyörgygomba* elnevezés jobbára a tárgyalt jelentésekben fordul elő: délen Szegedtől a Tisza vonalán haladva a Zagyva forrásáig elszórtan vannak adataink 'kucsmagomba' értelemben. A Medvesaljától északkeletre, a Csermosnya völgyében is hasonló jelentésben él (VARGA 1993: 58). Dunántúli előfordulásai közül csak Kémesből van olyan adatunk, ahol a 'cseh kucsmagombát' (*Ptychoverpa bohemica*) jelöli a szó, illetve annak *szengyörgyke* változata él (ZSIGMOND 2009: 109).

Erdélyben a történeti adatok szerint párhuzamosan használták egymás mellett 'májusi pereszke' és 'kucsmagomba' értelemben a *szentgyörgygomba* népi nevet (l.

²⁸ Szent György-nap a római katolikus kultúrkörben április 24-ére esik, de a keleti egyházban május 6-án ünneplik.

font). Mára a vonatkozó gyűjtések szerint az előbbi (*Calocybe gambosa*) jelentésben visszaszorult: mindössze Szászfenesről (GYÖRFFY 1935: 66) és Csíkrákosról (ZSIGMOND 2009: 118) van adatunk. Hargita megye több pontján a *szengyörgygomba*, *szöngyörgygomba* valamilyen 'kucsmagombát' (*Morchella*, *Ptychoverpa*) jelöl.

Szintén kevert képet mutat a szó jelentésföldrajza szempontjából Észak-Magyarországon a Sajó és a Zagyva folyók által közrezárt terület. Mint az előbbieken említettem, a Medvesalján a *szentgyörgygomba* elnevezés 'kucsmagombát' jelent; ugyanakkor a Barkóságban és a Szuha völgyében a 'májusi pereszke' népi neve.

A Dunántúlon viszont szinte egyöntetűen a 'májusi pereszkét' (*Calocybe gambosa*) nevezik meg *szengyörgygomba* stb. névvel. Adatokat elsősorban az Őrségből, a Bakonyból, a Balaton-mellékről és a Dunántúli-dombság baranyai részéről gyűjtöttek. Veszprém megyében ez a faj az egyik legkedveltebb, így a *szengyörgygomba* elnevezés is igen elterjedt (BAGLADI 2010d: 223). Közkedveltségét mutatja, hogy ott „őszi” párja is van a 'májusi pereszkének': a 'szürke tölcsérgomba' (*Clytocybe nebularis*) népi neve az *őszi szengyörgygomba* a vidéken (BAGLADI 2010d: 228). (Az elnevezés érdekes példája annak, miként határolódik el a névadást motiváló tényezőktől és válik önállóvá egy jelentés: esetünkben az ősszel termő gomba nevében Szent Györgyre emlékeztet, akinek április végén van az ünnepe, de ez a gomba a nevét a tavasszal termő ellenpárjáról kapta.)

FÜL(ES)GOMBA

V: *fülgomba, fülgomba, filgomba, fülesgomba, fülezsgomba, árvalányfűl, árvalánfűl, árvalámfüle, fülke*

nyúlfűl, nyúlfülgomba, nyúlfülegomba, nyúlfülű, nyúlfülűgomba, nyuszifűl

J: 1. Gyromitra, 2. Gyromitra esculenta, 3. Gyromitra fastigiata, 4. Gyromitra infula?, 5. Helvella elastica, 6. Aleuria/ Sarcoscypha, 7. Sarcoscypha coccinea, 8. Aleuria aurantia, 9. Auricularia auricula-judae, 10. Laetiporus sulphureus, 11. Armillaria tabescens, 12. Otidea onotica, 13. Helvella spadicea, 14. Cantharellus cibarius, 15. Pleurotus eryngii, 16. Hypsizygyus ulmarius

M: A *fülgomba* címszó alatt összevonva elemzem több olyan népi gombanév jelentésföldrajzi elterjedését, amelyek alaki hasonlóság alapján a *fül* névelem felhasználásával keletkeztek. Döntésemet az indokolta, hogy így szemléltethető, milyen gombák elnevezésében játszott szerepet a magyar nyelvterületen ez a motívum. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy például az *árvalányfűl* jelentését rétegezi az is,

hogy „szépnek, kedvesnek” találták a gombát; illetve a *nyúlfülgomba* és változatai névadásában sokszor a szín is szerepet játszott, amihez hozzátartozik, hogy gyakran a *nyúlgomba* elnevezés szinonimái.

T: Korai adatunk a Meliusnál fellelhető *Nyulfülgomba* valószínűleg Debrecenből származik, 1578-ból. Azt olvashatjuk a Herbáriumában, hogy „iò” gombáról van szó, habár a beazonosított ’karcsú papsapkgomba’ (*Helvella elastica*) nem ehető²⁹. Az elnevezés következő megjelenése a XIX. század végén *nyúlfülegomba* formában HOLLÓSNÁL (1899: 146) található, aki Szekszárdról a ’sárga rókgomba’ (*Cantharellus cibarius*), Kecskemétről pedig ’homoki papsapkgomba’ (*Helvella spadicea*) jelentésben írta le.

A *fülgomba* népi névre csak a XX. századtól találtam adatot.

Ny: 4. térkép

Habár a különböző változatok nem kevés előfordulását tudjuk összevetni, mégis nehéz a jelentések területi elterjedtségét körülhatárolni a (*nyúl*)*fülgomba* népi névvel kapcsolatban. Egyedül Erdélyben rajzolódik ki a térképen egy góc, amelyből megállapíthatjuk, hogy elsősorban Hargita megyében, de onnan dél, illetve kelet felé haladva is a különböző ’papsapkgombák’ elnevezése a *fülgomba* és a *fülesgomba*. Ugyanakkor Gelencében a *fülgombát* a ’nyúlfülegombára’ (*Otidea onotica*) és a ’narancsszínű csészegombára’ (*Aleuria aurantia*) használják (Sántha Tibort hivatkozva ZSIGMOND 2009: 124). ZSIGMOND GYÖZŐ (2009: 143) Klézsében a ’csészegombák’ (*Aleuria*) és a ’papsapkgombák’ (*Gyromitra*) népi neveként is adatolta a *fülgomba* összetételt. Bizonytalan jelentésű Erdélyből a Moesz (hivatkozva ZSIGMOND 2009: 135) által feljegyzett *nyúlfülűgomba* szó, valószínűleg a laskapereszkét (*Hypsizygus ulmarius*) jelöli. Emellett Torján is leírták a *fülgomba* elnevezést (NEMES–GÁLFFY–MÁRTON 1974: 69), de a gombát nem határozták meg.

A Balaton-felvidékről Szentgálról és Felsőörsről gyűjtöttem ’piros csészegomba’ (*Sarcoscypha coccinea*) jelentésben a *fülgomba*, illetve *fülike* elnevezéseket (BAGLADI 2010d: 226). A Balatontól kissé északnyugatra, Zalaistvándon szintén ugyanezt a gombát hívják *árvalánfülnek* (BAGLADI 2007: XXXII). Az *árvalányfűl* a Zselicben is a ’csészegombákat’ (*Aleuria*) jelöli (ZSIGMOND 2009: 113), és valószínűleg az ÚMTsz.-ban „<rendszer. Bodzafán v. redvesedő oszlopon növény> fül alakú vörös taplógomba”-ként

²⁹ Hibás azonosításról lehet szó.

(259) jellemzett *árvalám-füle* (Nagyváty), illetve *árvalány-füle* (Nagyzerénd) gomba szintén ezekre vonatkozik.

A többi, *fül* névelemmel alkotott népi gombanév-előfordulás szétszórt, és különböző jelentéseket mutat. Az Őrségből 'papsapkagombaként' (Gyromitra) került elő a *fülesgomba*, a Felső-Szigetközben a *fülgomba* elnevezés 'sárga gévagomba' (Laetiporus sulphureus) értelemben. Algyón a *fülgomba* a 'júdásfülgomba' (Auricula auriculajudae) népi neve; a közeli Szegeden a *nyúlfület* az 'ördögszekér-laskagombára' (Pleurotus eryngii) értik (ZSIGMOND 2009: 103). Közben Darányban a *nyuszifüllel* a 'júdásfülgombát' nevezik meg (ZSIGMOND 2009: 107). Egy-egy adat fordul elő 'csoportos tuskógomba' (Armillaria tabescens) és 'ágastapló' (Grifola frondosa) jelentésben; előbbi a Felvidéken, Lőkösön, a másik pedig a Kárpátalján, Izsnyétén. A térképen jelölt többi adatról nem határozták meg, melyik gombát jelöli.

CSIRKEGOMBA

V: *csibegomba, csibecsöpörke, csibeláb, csibeláb-csöpörke, csibelábú gomba, csibiske, csirke, csirkegomba, csírkegomba, csürkegomba, csirkeláb, csürkeláb, csirkelábú, csirkelábú gomba, tyúkgomba, tyukgomba, erdei tyukgomba, tiggomba, tyúkcsa, tyúkláb, tyúksegg*

J: 1. Marasmius oreades, 2. Marasmius wynnei, 3. Cantharellus cibarius, 4. Ramaria, 5. Ramaria flava, 6. Ramaria botrytis, 7. Ramaria aurea, 8. Ramaria formosa, 9. Clavulina cinerea, 10. Agaricus campestris, 11. Hydnum repandum, 12. Coprinus, 13. Collybia

Ny: 5. térkép

A nyelvterület nagy részén elterjedt, ismert népi gombanév a *csirkegomba*, illetve különböző változatai. A nyelvföldrajzi térképen a szimbólumokkal kifejezett jelentések mellett színekkel azt is érzékeltetem, hogy melyik alakot – *csibegomba, csibeláb, csirkegomba* stb. – használják elsősorban az adott vidéken. Az izoglosszák szépen kirajzolódnak: az elnevezéseknek három fő jelentése van: 'szegfűgomba' (főként Marasmius oreades), 'sárga rókgomba' (Catharellus cibarius) és 'korallgomba' (főként Ramaria flava). A nyugati területeken a 'szegfűgombákat' nevezik így meg, az északi vidékeken 'rókgomba' jelentésben találkozunk vele; a nyelvterület keleti részén a 'korallgomba' jelölésére adathozhatjuk a *csirkegomba* elnevezést.

Az Őrségben, illetve az Alpokalján a *tyúkgomba* alak a jellemző: az összetétel a 'mezei szegfűgombát' (Marasmius oreades) jelöli. Szombathelyen megkülönböztetnek *erdei tyúkgombát* is, amelyet a 'fülőkékre' (Collybia) vagy az erdőben található

'szegfűgombákra' (Marasmius wynnei) használnak (ZSIGMOND 2009: 112). Az Őrség szívében (Szalafő, Őriszentpéter stb.) a *csibegomba*, *csirkegomba* változatok szintén előfordulnak. Zala megye területén pedig már elsősorban az utóbbi elnevezést adathozhatjuk. Itt viszont a 'szegfűgomba' mellett 'tintagomba' (Coprinus) jelentésben is megtaláljuk. A Muravidéken, Völgyifaluban a kettő egymás mellett él, feltehetőleg nyelvhasználótól függően. (Megjegyzés: a két adat külön gyűjtésből származik: BAGLADI 2007: XI, illetve ZSIGMOND 2009: 145). Zalaistvándról 'tintagombaként' adathoztam (BAGLADI 2007: XI). Keletebbre haladva, Veszprém megyében és Somogyban is tisztán a 'szegfűgombákat' (Marasmius) jelöli a népi gombanév. A Balaton mellékén és a Bakonyban elsősorban *csibegomba* formában hallhatjuk, de párhuzamosan előfordul a *tyúkgomba* és *csirkegomba* elnevezés is. Felsőörsön például mindhárom alakkal találkoztam; volt nyelvhasználó, aki felváltva használta ezeket a neveket, habár általában a *csibegomba* változat a jellemző (vö. BAGLADI 2010d: 220–221).

Délkelet-Somogyban, illetve Baranyában a *csibegomba*, *csibelábú gomba*, *csirkelábú gomba* formában nevezik meg a 'mezei szegfűgombát' (Marasmius oreades). Hasonló változatokat adathozhatunk Szlavóniából, ahol a *csöpörke* jelöli általánosságban a gombákat (Fungus) (vö. SzlavSz. 176): *csibecsöpörke*, *csibelábú csöpörke*.

A magyar nyelvterület északi részén, a Nyitrai kerületben elsősorban a *csibegomba* népi elnevezést adathozhatjuk, de Gímesből előkerült a *tyúksegg* adat is (ZSIGMOND 2009: 138). Ez utóbbi a 'sárga róka-gomba' (Cantharellus cibarius) népi neve, előbbi, a *csibegomba*, míg Léván és Nyitragerencsérben róka-gomba, a közeli Alsódobokon 'szegfűgomba' (Marasmius) (ZSIGMOND 2009: 131, 138). Délebbre, a szlovák-magyar határ mentén ez utóbbi jelentés a jellemző.

A Nyitrai kerületben használják még a *csibeláb* nevet is, amely viszont a 'korallgombák' (Ramaria) népi neve. A *csirke*- stb. előtagú összetételek gyakran a szín, illetve méret miatt kapták a nevüket; a 'korallgombák' névadásában viszont elsősorban az alaki hasonlóság játszott szerepet.

A Felvidék keleti felén, a Gömör vidéken, illetve attól keletebbre (Ajnácskötől Debrődig) a *csirkegomba* és a *tyúkcsa* elnevezéseket hallhatjuk, egységesen a 'sárga róka-gombára' (Cantharellus cibarius). Délebbre, az Északi-középhegységben szintén a *csirkegomba* alakot használják 'róka-gomba' jelentésben – adataink elsősorban a Mátrából és a Zempléni-hegységből valók. Mindössze egy *csibegomba* adatunk van a

Mátrából 1944-ből Moesz gyűjtésében, a 'sárga róka gombára' használták (hivatkozva ZSIGMOND 2009: 135).

A Kárpátalján is a 'sárga róka gomba' népi neve a *csirkegomba*, emellett Gúton él a *tyúkgomba* elnevezés is, illetve a Gúttól keletre eső falvakban is inkább a *tyúkgombát* hallhatjuk. A hármashatár közelében, Tiszapéterfalván előkerült a *csirkegomba* név 'mezei szegfűgomba' (*Marasmius oreades*) jelentésben is (ZSIGMOND 2009: 141). Általánosabb viszont, hogy a róka gombaként adathozhatjuk ezen a vidéken, illetve ettől délebbre, Északnyugat-Erdélyben is ez a leggyakoribb jelentése.

Erdély térképén szépen kirajzolódik, hogyan terjed a gombanév 'róka gomba' (*Cantharellus*) és 'korallgomba' (*Ramaria*) jelentése. Északnyugaton az előbbi jellemző, viszont délkeletre haladva Kézdimartonos felé fokozatosan sűrűsödik az utóbbi jelentésben való használata. Ugyanakkor, míg a róka gombára a *csirkegomba* összetételt találjuk; a 'korallgombákra' egyaránt adathozhatjuk a *csirkegomba* és a *csirke láb* elnevezést. Utóbbi főleg Hargita és Kovászna megyére jellemző. (Megjegyzés: a nyitrai adatok elemzésekor már utaltam a *csirke láb* népi gombanév névadási motivációjára.) Egyedülálló adat a magyar nyelvterületen a *tyúkláb*, amelyet mindössze Csíkszenttamásról gyűjtöttek, szintén 'korallgomba' jelentésben.

Erdélyben szórványosan használják a *csirkegomba* elnevezést a 'mezei szegfűgombára' (*Marasmius oreades*) is: Krasznacégényben, Deményházán és Magyarvalkón (ZSIGMOND 2009: 146, 126, 115). Mindössze Gidófalváról – illetve a hozzá tartozó Étfalváról – került elő a szó 'sárga gereben' (*Hydnum repandum*) jelentésben.

Az anyaországban is megfigyelhetünk egy-két szórványos adatot, jelentést. Szegeden a *csirkegomba* adatot a 'mezei szegfűgomba' (*Marasmius oreades*) népi neveként jegyezték fel (ZSIGMOND 2009: 103), Debrecenben a XX. század fordulóján a 'sárga róka gombára' (*Cantharellus cibarius*) használták az elnevezést (HOLLÓS 1899: 146). ERDÉSZ SÁNDOR (1974: 35) a Nyírségből 'kerti csiperke' jelentésben adathozta; TÁLASI ISTVÁN (1977: 156) a Kiskunságból jelentése nélkül rögzítette a *csirkegomba* elnevezést.

5.4 Szófeldrajzi szinonim népi gombanevek a magyarban

A szófeldrajzi szinonim népi gombanevek jobban fel vannak dolgozva a magyar szakirodalomban, mint a fent bemutatott szófeldrajzi poliszém csoport. Ennek oka, hogy elsősorban a gombászat felől közelítették meg az elnevezéseket, így azt vizsgálták,

hogy egy-egy gomba milyen különböző népi neveket viselhet a magyar nyelvterület különböző részein. Elöl jár ebben a munkában ZSIGMOND GYÖZŐ, aki többek között a 'keserűgombáról' (*Lactarius piperatus*), az 'ízletes vargányáról' (*Boletus edulis*) és a rókagombáról (*Cantharellus cibarius*) stb. készített áttekintő szóföldrajzi szinonim térképet (2006: 38; 2009: 69, 77).

'NAGY ÖZLÁBGOMBA' (*Macrolepiota procera*)

V: állásgomba, bagolygomba, borosgomba, dobverő, ernyőgomba, Erzsébet királyné, esernyőgomba, fenyőalj, fenyőaljpgomba, galóca, ganégomba, gólyagomba, kecskekörműgomba, nánigomba, őzgomba, őzláb(gomba), őzlábú(gomba), őzlábú csepërke, szeplősgomba, ülügomba stb.

M: A gomba népi neveit elsősorban karcsú, hosszú tönkje (*állásgomba*, *gólyagomba*, *őzláb* stb.), illetve kalapjának színe és mintázata motiválta. Alakja fiatal korban jellegzetesen dobverőhöz hasonló (*dobverő*), míg kifejetten kalapja ernyőszerűen kiterül (*ernyőgomba*, *esernyőgomba*). Egyes népi elnevezéseit pedig arról kapta a *Macrolepiota procera*, hogy hol nő: fenyő alatt (*fenyőalj*) vagy trágyás területen (*ganégomba*).

Ny: 6. térkép

A *Macrolepiota procera* legelterjedtebb népi neve a hivatalos névnek is mintát adó *őzláb(gomba)*. Ezt az elnevezést szinte mindenhol ismerik, ott is, ahol inkább a valódi szinonimáját használják. Hetésben például a *bagugomba* mellett az *őzláb* változatot is ismerték az adatközlőim (2007: XIV). Ez a párhuzamos névhasználat különösen szembetűnő Erdélyben, ahol több földrajzi szinonim elnevezést találunk: pl. *bagógomba*, *borosgomba*, *ganégomba*, *kecskekörműgomba*, *nánigomba*, *ülügomba* stb.

Elsősorban a határon túli területeken jellemző az *ernyőgomba*, illetve *esernyőgomba* elnevezés. Ezek feltételezhetően németből vett fordítás (vö. ném. *Parasol*) útján terjedtek el.

A harmadik leggyakoribb népi elnevezése a *Macrolepiota procerának* a *bagolygomba*, illetve változatai. Ennek névadását a kalap színe és mintázata motiválta. Annyira elszórt viszont a népi név használata, hogy nehéz a szóföldrajzi elterjedtségét körülhatárolni.

Általánosságban igaz a 'nagy őzlábgombára', hogy népi neveihez nem tudunk izoglosszákat rajzolni. Mégis kitűnő példa arra ez a gomba, hogy milyen változatosan tudják megnevezni a nyelvterület különböző részein.

6. Összefoglalás

A magyar gombanevek feldolgozása során összegyűjtöttem a hozzáférhető nyomtatott forrásokban található népi elnevezéseket, illetve szólistámat saját gyűjtésekkel is bővítettem. Különösen értékes forrás volt számomra ZSIGMOND GYŐZŐ (2009) „Gomba és hagyomány” című könyve, amelynek függelékében megközelítőleg 970 népi gombanévlexémát sorolt fel tájegységek szerinti rendezésben. Jómagam célszerűbbnek láttam az alfabetikus rendezést, mivel kutatásom középpontjában elsősorban maguk a gombanevek állnak, így az egy-egy népi elnevezés visszakereshetővé vált. Ugyanakkor jelöltem a gyűjtés időpontját, helyét és a gyűjtő személyét is. Fontosnak tartottam a történeti adatok rögzítését is, gyakran példamondattal illusztrálva a lexéma első megjelenéseit.

A dolgozatban a szótárban megtalálható 1312 népi gombanevet elemeztem több szempontból. A nyelvtudomány viszonylag fiatal ága, a kognitív nyelvészet olyan nézőpontot tett lehetővé számomra, amelyből azt vizsgálhattam, hol helyezhető el a *gomba* a magyarok nyelvi világképében, a népi gombanevek a nyelvi rendszerben. Nyilvánvaló, hogy a magyar nem tartozik az igazi gombakedvelő népek közé, és a gombáktól való félelem miatt inkább negatív konnotációjú a *gomba* szó. Kitértem arra, hogy a népi kategorizálást az észlelés folyamata határozza meg, az emberi tapasztalatra épít. Ebből adódóan a népi kategóriák tagoltságát befolyásolja az adott vidék, az adott nyelvhasználó gombaismerete, az, hogy a területen mennyi gombát minősítenek hasznosnak, és mit gyűjtenek stb. Azaz, a népi gombanévrendszer nagyban függ a földrajzi környezettől is: ahol több ehető gomba terem, például a középhegységeinkben, az erdős vidékeken, több gombát tudnak megnevezni, mint az Alföldön, és jobban „figyelnek” a részletekre is.

Népdalaink kognitív vizsgálata kimutatta, hogy amellet, hogy a *gomba* általánosan negatív konnotációjú a magyarok világképében, fallikus szimbólum is, a férfiaság szimbóluma. Általában a tisztátalanság képe társítható hozzá.

A gomba mérgezőségét alapvetően öt különböző fogalmi kategóriával fejezi ki a magyar nyelv: 1. negatív konnotációjú állat (pl. *béka**gomba*); 2. negatív konnotációjú személlyel (pl. *anyósgomba*); 3. betegséggel (pl. *rühösgomba*); 4. a halálra

való közvetlen utalással (pl. *haláltrombita*) és 5. egyéb negatív tulajdonsággal (pl. *bolondgomba*) létrehozott gombanevek.

A gombanevek kutatásának történetét alapvetően meghatározta az, hogy a múlt század elején a gombákat általában még növényeknek tekintették. Ebből a nézetből adódóan a korábbi évszázadokból jobbra botanikai, farmakobotanikai munkákban találkozhatunk gombanevekkel. A legkorábbi magyar nyelvű füveskönyv, Melius Juhász Péter 1578-ban nyomtatásban is kiadott „HERBARIVM. AZ FAKNAC FVVEKNEC NEVEKRŐL, TERMÉS²ETEK²ről és haßnairól” című műve 14 gombanevet tartalmaz. A következő, növény- és gombanevekben gazdag szövegemlékünk a kéziratban fennmaradt „Egész orvosságról való könyv” vagy más néven „Ars Medica” Lencsés Györgytől³⁰. Gombanév-történeti szempontból valamivel kisebb jelentőségű Beythe és Clusius feltehetőleg közös munkája, a „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1583-ból és 1584-ből. Szintén a két szerző együttműködésének gyümölcse az ún. „Clusius-kódex”, amely gombaakvarellekből áll. A gombafestmények mellett 39 magyar gombanevet találunk.

A „Clusius-kódex”-szel együtt szokás említeni a „Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia” című gombászati monográfiát, amelyet 1601-ben Antwerpenben adtak ki, és amellyel a szerző Clusius kiérdemelte a „mikológia atyja” címet. Ebből a műből csaknem 50 magyar gombanévlexémát adathozhatunk. A „Clusius-kódex”-ben és a „Fungorum in Pannoniis”-ban található gombanevek már kiforrott magyar gombanévrendszert mutatnak: az elnevezések általában már nem körülírással szerkezetűek.

A XVII. század kevésbé értékes gombanév-történeti szempontból. Több botanikatörténeti munkát végignézve alig találtam egy-kettőt, amelyek gombaneveket tartalmaztak volna. Mindössze a Radvánszky-gyűjteményben bukkan fel egy-egy új, érdekes adat. Viszont az elnevezések többsége ezekben a művekben is körülírással szerkezetű, így a század gombanév-történetileg visszalépés Clusius munkásságához képest.

A XVIII. század utolsó negyedétől lendült fel igazán az orvosbotanikai szakirodalom, ekkor került a magyar tudományos köztudatba a Linné-rendszer Benkő József révén (vö. SZINNYEI 1891). Őt megelőzően Czwitteringer Dávid munkássága értékes gombatörténeti szempontból: „Specimen Hungariae literatae” című lexikonjában

³⁰ A MEK Varjas Béla nyomán „XVI. századi magyar orvosi könyv” címen hivatkozza.

a „Beitheus” címszónál átdolgozva újraközli Clusius és Beythe 1583-as, illetve 1584-es „Stirpium nomenclator pannonicus”-át. A gombanevek terén jelentősen kibővíti az anyagot, összesen 24 gombanevet tárgyal, azaz 19-cel többet, mint a NomPann. 1584-es kiadásában volt. Körülírásos szerkezet már nincs az elnevezések között.

Benkő több művében is foglalkozik Erdély gombáival: az 1778-as „Transsilvania” című művében Benkő 13 gombafajt tárgyal, annak folytatásában a „Trassilvania specialis”-ban (1782–1784) még egyet. 1780-ban MOLNÁR JÁNOS a „Phytologicon” I. Indexében a Fvngi címszó alatt 34 gombanevet közöl Benkőtől. A „Phytologicon”-ban található gombanevek kevés kivétellel a *-gomba* utótagra végződnek, amely a mai elnevezések szerkezetére is jellemző. Értékes gombanévforrás az ún. „Benkő fűszéres nevezeti”, amelyet szintén MOLNÁR JÁNOS közreműködésével adtak ki 1783-ban. A fent tárgyalt négy műben 46 különböző magyar elnevezést használ Benkő.

Mátyus Istvánt tartják számon első szerzőként, aki magyar nyelven részletesen jellemezte a gombákat alakotani és megjelenési sajátosságai alapján (vö. SÁNTHA 2009: 157; MÁLNÁSSY 2010: on.). Az „Ó és Új Dietetica” című művéből összesen 22 gombanevet adhatunk, elnevezései az erdélyi használatot tükrözik.

DIÓSZEGI SÁMUEL és FAZEKAS MIHÁLY „Magyar fűvész könyv. Melly a’ két magyar hazábann található növényeknek megismerésére vezet. A’ Linné alkotmánya szerént.” (1807) művével zárult le a magyar gombanévtörténet első nagy korszaka. Utánuk – a kettős nevezéktan használatának bevett szokása miatt – már csak jobbra tájszógyűjtésekben, tájszótárakban találkozunk népi gombanevekkel.

A népi gombanevek szerkezetét a Hoffmann István-féle helynév-tipológia mintájára elemeztem. A szerkezeti csoportosítást funkcionális-szemantikai, valamint lexikális-morfológiai aspektusból végeztem el, azaz alapvetően a funkcionális névrészeket vizsgáltam. Arra jutottam, hogy a népi elnevezések között 65%-ban találunk kétrészes, kételemű, *gomba* szóval alkotott szerkezeteket (pl. *disznógomba*); míg a többelemű, *gomba* szóval alkotott gombanév-szerkezetek ritkák, megközelítőleg 4%-ban használják (pl. *barna fagomba*). A második leggyakoribb szerkezet típus az egyrészes, önállóan használt gombaneveké (pl. *vargánya*), amelyek a vizsgált lexika 22%-át adják. Az önálló gombanévvel alkotott kétrészes gombanév-szerkezetek 8%-ban fordulnak elő (pl. *kék galambica*), míg az elliptikus szerkezet mindössze a népi elnevezések 1%-ára jellemző (pl. *őzlábú*).

A funkcionális-szemantikai típusok nem mindig különíthetők el kielégítően, hiszen a névadás összetett folyamat, mégis elhatárolhatók bizonyos funkciók, amelyek motivációs erőként hatottak a névadáskori helyzetben. A funkcionális-szemantikai elemzés során 25 különböző kategóriába soroltam a népi gombaneveket. A következőket állapíthatjuk meg az elnevezések funkcionális-szemantikai szerkezetéről:

- A népi gombanévadásban jellemző a kicsinyítő képzős becézés és a negatív fokozásra utaló (vagy kicsinyítést kifejező), valamint a metaforikus jellegű méretkifejezés.
- Az alaki hasonlóság nagyon gyakori motiváció a népi gombanévadásban. A változatos formájú gombák az élet különböző területén használt tárgyakra, dolgokra, valamint főleg állatokra emlékeztették a névadókat.
- A gomba alakja és színe gyakran együtt motiválja a névadást, utóbbihoz általában az állatok színe a minta.
- A gomba kalapjának mintázata is fontos határozó bélyeg.
- A gomba íze és fogyasztása természetes módon összekapcsolódik: a kellemetlen ízű gombákat nem fogyasztjuk. A csípős vagy keserű íz gyakran a mérgezőség indikátora. Ha a népi név arra utal, hogy a gomba rosszízű, akkor a gyűjtők többsége a neve miatt is kerüli.
- A legérdekesebb jegy a gomba korára utaló név használata, a természetes megnevezés számon tarthatja, hogy idős vagy fiatal gombára vonatkozik-e.
- Speciális és tipikus a növényekre utalás a népi gombanevek esetében. A növényre utaló névrészt általában nem a hasonlóság motiválja, hanem a gomba hozzájuk való viszonya.
- Nem számottevő arányú az előfordulási hely motivációjával létrejött népi gombanevek csoportja, mivel általában olyan nagy társulásokhoz való viszonyról van szó, amelyekben gombafajok sokasága fordulhat elő.
- Különösen egy nemzetségen belül lévő, illetve nagyon hasonló fajokat különböztet meg a természetes névadás a termőidő alapján, olyan esetben, amikor az egyik faj tavasszal terem, a másik pedig ősszel.
- A magyarságnál különösen étkezési szempontból van becse a gombának, amit a gombanevek is tükröznek.

- A népi gombanévadásra akkor jellemző a népnevek használata, ha azt szeretnék kifejezni, hogy a gombát az adott népen keresztül ismerték meg, vagy hogy az adott nép fogyasztja a gombát, míg a magyarok nem.

A hivatalos gombanevekkel való összevethetőség végett azok funkcionális-szemantikai kategóriáit is bemutattam (4.7.2).

A lexikális-morfológiai vizsgálatkor elsődlegesen a szófajiságra helyeztem a hangsúlyt, a leírásban a „Magyar grammatika” felosztásait követtem (BALOGH 2000: 127–41; LENGYEL 2000: 142–51). Összesen 56 alkategóriába soroltam a népi gombaneveket.

A gombanevek funkcionális névrészeinek szófajiságára vonatkozólag négy fő kategóriát állapítottam meg: I. ige, II. főnév, III. melléknév és IV. igenév. Elsősorban a gombataxon jellegű névrészek miatt a főnevek nagy aránya jellemző. A vizsgált gombanevek harmada melléknévi névrészt is tartalmaz. A gombák esetében funkcionális-szerkezeti szempontból fontosak az igeneves névrészt tartalmazó gombanevek is. Az igei tulajdonság azt tükrözi, hogy mire használják fel ezeket a gombákat, vagy, hogy milyen hatást fognak kiváltani az emberben, milyen cselekvésre késztetik stb. Az igenévi névrészek lexikális-morfológiai elemzésben való elkülönítése más szempontú elemzésekhez is jó alapot szolgáltat.

A népi gombanevek többsége két névrészből áll, a névrészek közötti szintaktikai viszonyt a szintagmatikus elemzés során mutattam be.

Hagyományosan a szókapcsolatokat és az összetételeket mellé- és alárendelő szerkezetekként szokás bemutatni. A gombanevek névrészeinek viszonyaira a mellérendelés nem jellemző; az alárendelő szerkezetek közül is csak jelzős viszonyút találunk.

A minősítő jelzős szerkezetben a bővítményrész leggyakrabban főnév vagy főnévi értékű szó. Ide sorolhatjuk az összes önálló gombanév + *-gomba* összetételt. A minőségjelzős névrész, ha melléknév, a gombanevekben általában színnévként vagy színre utalva jelenik meg.

Kevés példa van birtokosjelzős szókapcsolatra, összetételre: mindössze a XVIII. század elejéig adatolhatók a *fa + gombája* elnevezések, amelyek rész-egész viszonyt fejeznek ki. A mai *fa + gomba* elnevezések szintaktikailag pontosan nem elemezhetők, a nyelvtörténeti adatok többsége arra mutat, hogy az első hasonló gombanevek

körülírást szerkezetek voltak. A XVIII. századig szívesen használták a körülírást szerkezetet, viszont a hivatalos nevek bevezetésével párhuzamosan, a népnyelvben is egyszerűbb, tömörebb alakokat kezdtek használni.

A kétrészes népi gombanevek jelentős hányada jelentéssűrítő szerkezetű, leggyakrabban állatokhoz hasonlítják a névadás során a gombákat.

Dolgozatom egyik fő célja volt, hogy bemutassam és rendszerezem a magyar nyelvterület különböző részein használt népi gombaneveket. Azok jelentésföldrajzi vizsgálata során az általam szóföldrajzi poliszémának és szóföldrajzi szinonimának nevezett jelenségekre hoztam néhány példát.

A gombanevek esetében, mivel konkrét denotátumokról beszélünk, a szómezők jelentésstruktúrája nem olyan összetett, mint a köznevek többségénél. Különösen igaz ez a hivatalos gombanevekre, amelyek jellemzőik tekintetében közel állnak a tulajdonnevekhez, fő funkciójuk nem a kategorizálás, hanem a megnevezés. A népi gombanevek kérdése ennél sokkal bonyolultabb: igen nehéz körülhatárolni, hogy egy-egy elnevezés pontosan mit takar.

A kiválasztott öt népi gombanév – *bagolygomba*, *szömörcsög*, *szentgyörgygomba*, *fülgomba*, *csirkegomba* – különböző jelentéseit, és egy gombafaj – nagy őzlábgomba (*Macrolepiota procera*) – változatos népi elnevezéseit térképen is rögzítettem. A külön nem elemzett gombanevek elterjedése és alakváltozatai a csatolt szótárban megtalálhatók.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a magyar népi gombanévrendszer igen gazdag. A gombanévtörténet szorosan kapcsolódik a botanika történetéhez. A magyar nyelvben a gombák gyakran mérgező növényként jelennek meg, miként azt szólásmondásaink és népdalaink is mutatják. A népi gombanévadás sok tekintetben hasonlít a növénynévadáshoz; az elnevezések szerkezete is több tekintetben hasonlítható a növénynevek szerkezetéhez, viszont különböznek a tipikus névrészfunkciók.

Ugyan még nincs teljesen feltérképezve a gombanevek elterjedése a magyar nyelvterületen, az elérhető adatokból kiviláglik, hogy jelentésföldrajzuk változatos. A monografikus feldolgozáshoz fontos lenne a további gyűjtés.

7. Irodalom

7.1 A dolgozathoz felhasznált szakirodalom

- AINSWORTH, GEOFFREY CLOUGH 1976. Introduction to the History of Mycology. Cambridge University Press, Cambridge.
- ALLODIATORIS IRMA 1992. Beythe István (1532–1612). In: SZABÓ T. ATTILA szerk. 1992. The beginnings of Pannonian ethnobotany: Stirpium Nomenclator Pannonicus edited by S(tephanus) B(eythe) (1583), Carolus Clusius (1584), David Czvittinger (1711). Collecta Clusiana 2. Bio Tár series. Steinamanger–Graz–Güssing. 23–24.
- APÁCZAI CSERE JÁNOS 1653. Magyar Encyclopaedia. Waesberge, Ultrajecti.
- AUMÜLLER, A. STEPHAN – JEANPLONG, JÓZSEF szerk. 1983. Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia et Codex Clusii. Faksimile kiadás. Akadémiai Kiadó – Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Budapest–Graz.
- BÁBA BARBARA 2009. Néhány lehetőség és módszer a földrajzi köznevek jelentésföldrajzi vizsgálatában. In: HOFFMANN ISTVÁN – TÓTH VALÉRIA szerk. 2009. Helynévtörténeti tanulmányok 4. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 73–83. [Elektronikus elérhetőség: <http://mnytud.arts.klte.hu/ht/4/05bababa.pdf>.]
- BABULKA PÉTER 2002. Gyógynövényeink népi használata és értékelésük néhány szempontja. In: BARNA GÁBOR – KOTYUK ERZSÉBET szerk. 2002. Test, lélek, természet. Tanulmányok a népi orvoslás emlékeiből. Köszöntő kötet Grynaeus Tamás 70. születésnapjára. Budapest–Szeged. 152–167. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.tarnics.hu/Elemek/GTemlekkotet.pdf>.]
- BAGLADI ORSOLYA 2004. A Codex Clusii gombanevei és egyéb szórványai. Intézményi Tudományos Diákköri Konferencia. Pannon Egyetem, Veszprém. Kézirat.
- BAGLADI ORSOLYA 2005. A Codex Clusii gombanevei és egyéb szórványai. Országos Tudományos Diákköri Konferencia. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. Kézirat.
- BAGLADI ORSOLYA 2006. Fungus names and other Hungarian words in the Codex Clusii. Diplomadolgozat. Pannon Egyetem, Veszprém. Kézirat. 80 + 13 old.
- BAGLADI ORSOLYA 2007. A Codex Clusii magyar nyelvű gombanevei és egyéb szórványai. Pannon Egyetem, Veszprém. Kézirat. 75 + 62 old.
- BAGLADI ORSOLYA 2009. A Codex Clusii és az etnomikológia. Iskolakultúra 19/10: 101–108. [Elektronikus elérhetőség:

- [http://epa.oszk.hu/00000/00011/00141/pdf/2009-10.pdf.](http://epa.oszk.hu/00000/00011/00141/pdf/2009-10.pdf)]
- BAGLADI ORSOLYA 2010a. A magyar szaknyelvi és népi gombanévadás sajátosságai. Porta Lingua–2010 Tudományterületek és nyelvhasználat. Szaknyelvoktatók és -kutatók Országos Egyesülete, Debrecen. 29–38.
- BAGLADI ORSOLYA 2010b. Magyar népi gombanevek lexikális-morfológiai aspektusból. In: HÁRI GYULA szerk. 2010. „Végetlen a tér mely munkára hív”. Köszöntő kötet Révay Valéria 60. születésnapjára. A Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék Kiadványai II. 17–23.
- BAGLADI ORSOLYA 2010c. A gombászat terminológiájáról a terminológiai rendszerelméletek tükrében. Alkalmazott Nyelvtudomány. 10/1–2: 111–122.
- BAGLADI ORSOLYA 2010d. Veszprém megye népi gombaneveiről. In: HÁRI GYULA – H. TÓTH TIBOR szerk. 2010. Regionalitás és nyelvjárásiasság Veszprém megyében. A Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék Kiadványai III. 217–232.
- BAGLADI ORSOLYA 2011. Ungarische Bezeichnungen für *Boletus* im Codex Clusii und im Fungorum in Pannoniis. Philologia Fenno-Ugrica, Freiburg. Megjelenésre elfogadva.
- BALOGH JUDIT 2000. A főnév. In: KESZLER BORBÁLA szerk. 2000. Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 127–41.
- BALOGH LAJOS 1974. A Magyar Nyelvjárások Atlaszának kiadásra nem került térképlapjai. Magyar Nyelv 20: 355–360.
- BALOGH LAJOS 2010. Carolus Clusius (1526–1609) élete és munkássága. Vasi Szemle 4. [Elektronikus elérhetőség: [http://www.vasiszemle.t-online.hu/2010/04/balogh.htm.](http://www.vasiszemle.t-online.hu/2010/04/balogh.htm)]
- BAŃCZEROWSKI JANUS 1999a. A világ nyelvi képe mint a szemantikai kutatások tárgya. Magyar Nyelv 45: 188–194.
- BAŃCZEROWSKI JANUS 1999b. A kognitív nyelvészet alapelvei. Magyar Nyelvőr 123: 78–87. [Elektronikus elérhetőség: [http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1231/123107.htm.](http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1231/123107.htm)]
- BAŃCZEROWSKI JANUS 1999c. A nyelvi kategorizálás nem tipikus esetei. Magyar Nyelvőr 123: 261–265. [Elektronikus elérhetőség: [http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1233/123301.htm.](http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1233/123301.htm)]
- BAŃCZEROWSKI JANUS 2008. A világ nyelvi képe. A világkép mint a valóság metaképe a nyelvben és a nyelvhasználatban. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 86. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

- BARANYAINÉ KÓCZY JUDIT 2008. Orientációs metaforák a magyar népdalok természeti kezdőképeiben. *Magyar Nyelvőr* 132: 302–325. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1323/132304.pdf>.]
- BARANYAINÉ KÓCZY JUDIT 2009. A folklór szövegek kognitív megközelítésű vizsgálatának tanulságai. In: ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA – KALÓ ZSUZSA – KLEIN LAURA – PARAPATICS ANDREA szerk. *Félúton* 5. 1–10.
- BARNA GÁBOR – KOTYUK ERZSÉBET szerk. 2002. Test, lélek, természet. Tanulmányok a népi orvoslás emlékeiből. Köszöntő kötet Grynaeus Tamás 70. születésnapjára. Budapest–Szeged.
- BAUER NORBERT – PÁL-FÁM FERENC – SZABÓ T. ATTILA szerk. 2000. Borbás Memorial Lectures. *Collecta Clusiana* 6. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém.
- BEKE ÖDÖN 1906. Kemenesalja nyelve. Budapest. *Nyelvészeti Füzetek* 33.
- BEKE ÖDÖN 1935. Népies növényneveink történetéhez. *Vasi Szemle* 2: 256–264.
- BENKŐ JÓZSEF 1778. *Transsilvania, sive magnus Transsilvaniae principatus, olim Dacia Mediterranea dictus, orbi nondum satis cognitus, nunc multifariam ac strictim illustratus*. I–II. Kurtzböck, Vindobonae.
- BENKŐ JÓZSEF 1780. Fvngi. In: MOLNÁR JÁNOS 1780. *Phytologicon, coplexvm historiam natvralem vegetabilivm*. Typis Regiae Vniversitatis, Bvdae. Index I. 83–84. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.oszk.hu/08000/08045/08045.pdf>.]
- BENKŐ JÓZSEF 1783. Benkő fűszeres nevezeti. *Nomenclatura botanica*. In: MOLNÁR JÁNOS 1783. *Magyar könyv-ház* I. Pozsony. 317–432.
- BENKŐ JÓZSEF 1782–1784 *Transsilvania specialis*. In: SZABÓ GYÖRGY szerk. (fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzétette) 1999. *Transsilvania specialis*. Erdély földje és népe. I–II. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest–Kolozsvár.
- BENKŐ LORÁND szerk. 1992. *A magyar nyelv történeti nyelvtana*. Kései ómagyar kor. Morfematika. II/1. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- BESCH, WERNER Hrsg. 1982. *Dialektologie*. Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung. De Gruyter, Berlin–New York.
- BICKERICH-STOLL, KATHATINA 1965. *Heimische Pilze* 1. Urania-Verlag, Leipzig–Jena–Berlin.
- BOGÁR EDIT 2009. *A lapp (számi) madárnevek (Nyelvészeti elemzés)*. PhD-értekezés. Debreceni Egyetem, Debrecen. Kézirat. [Elektronikus elérhetőség: http://mnytud.arts.unideb.hu/doktorik/gbogar_e_1648.pdf.]

- BOGÁR EDIT 2010. Marja-Liisa Olthuis: Inarinsaamen lajinnimet lintujen ja sienten kansannimitysten historiaa ja oppitekoisten uudisnimien muodostuksen metodiikkaa. Ismertetés. *Folia Uralica Debreceniensia* 17: 229–233.
- BOTTA ISTVÁN 1978. Melius Péter ifjúsága (Humanizmus és reformáció). Akadémiai Kiadó, Budapest.
- BREHM, ALFRED 2000. Az állatok világa 1–19. Tühalak. Digitális kiadás, Arcanum Adatbázis Kft. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.oszk.hu/03400/03408/html/2348.html>.]
- BERLIN, BRENT – BREEDLOVE, DENIS E. – RAVEN, PETER H. 1973. General Principles of Classification and Nomenclature in Folk Biology. *American Antropologist*, 75: 215.
- CESALPINO, ANDREA 1583. *De Plantis libri XVI. G. Marescottum, Florentiae.*
- ClusK. = Cusius-kódex. Kézirat. 1580 körül. A leideni egyetemi könyvtár Codex BPL 303-as jelzetű anyaga. In: AUMÜLLER, A. STEPHAN – JEANPLONG, JÓZSEF szerk. 1983. *Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia et Codex Clusii.* Tanulmányokkal kísért hasonmás kiadás. Akadémiai Kiadó und Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Budapest–Graz.
- CRYSTAL, DAVID 1998. A nyelv enciklopédiája. Osiris Kiadó, Budapest. 132–143.
- CZIRÁKY 1820. *Conscriptio Czirákyana.* Magyar Országos Levéltár. Erdélyi Országos Kormányhatósági Levéltárak Gubernium Transylvanicum Levéltára. Gubernium Transylvanicum (In Politicis). *Conscriptio Czirákyana (F 52) 1819–1820.*
- CZWITTINGER DÁVID 1711. *Specimen Hungariae literatae.* Kohlesius, Francofvrti et Lipsiae.
- CS. NAGY LAJOS 2002. Jelentéstani motiváltság és motivátlanság egy fogalomkör megnevezési rendszerében. In: SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN – GUTTMANN MIKLÓS 2002. szerk. IV. Dialektológiai Szimpozion, Szombathely. 86–89.
- CS. NAGY LAJOS 2007. Jelentésföldrajzi vizsgálatok a nagyatlasz, az Új magyar tájszótár és a medvesalji gyűjtés alaján. In: SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN – GUTTMANN MIKLÓS 2007. szerk. V. Dialektológiai Szimpozion, Szombathely. 63–68.
- CSÚRY BÁLINT 1933a. A szamosháti szótár. *Magyar Nyelv* 29: 65–82.
- CSÚRY BÁLINT 1933b. Növénynevek Bogdánfalváról. *Magyar Nyelv* 29: 249–251, 316–321.
- DIÓSZEGI SÁMUEL – FAZEKAS MIHÁLY 1807. *Magyar füvészkönyv.* Melly a' két magyar hazábann található növényeknek megismerésére vezet. A' Linné

alkotmánya szerint. Nyomtatta Csáthy György, Debrecen. [Elektronikus elérhetőség:

[http://mek.oszk.hu/05600/05605/.](http://mek.oszk.hu/05600/05605/)]

ERDÉSZ SÁNDOR 1974. Nyírség. Gondolat Kiadó, Budapest.

ESZ. = Etimológiai szótár. Főszerk. ZAICZ GÁBOR. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2006.

FÁBIÁN JÓZSEF 1803. Természeti tudomány a' köznépnek. Nyomatott Számmer Mihály betűivel. Weszprém.

FEHÉR KRISZTINA 2002. A ragadványnevek lexikális szerkezetéről. Magyar Nyelvjárások 40: 75–85.

FORGÁCS TAMÁS 2005. „Állati” szólások és közmondások. A felfuvalkodott békától a szomszéd tehenéig. Akadémiai Kiadó, Budapest.

FÓRIS ÁGOTA 2007. A terminológiai megújításának feladatai: műszaki-tudományos terminusok rendszerezése. Magyar Nyelv 53/1: 55–66.

FungPann. = Carolus Clusius 1601. Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia. Antwerpen. In: AUMÜLLER, A. STEPHAN – JEANPLONG, JÓZSEF szerk. 1983. Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia et Codex Clusii. Faksimile kiadás. Akadémiai Kiadó – Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Budapest–Graz.

GECSŐ TAMÁS szerk. 2000. Lexikális jelentés, aktuális jelentés. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához IV. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk. 1997. Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai (Miskolc, 1995. augusztus 28–30.). A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 209. Budapest–Miskolc.

GERHARDT, EWALD 2008. Gombászok kézikönyve. M-érték Kiadó Kft., Budapest.

GERSTNER KÁROLY 1999. Vörös Éva: Egzotikus gyümölcsök magyar neveinek történeti-etimológiai szótára. Ismertetés. Magyar Nyelv 95: 229–233. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/99-2/gerstner.html>.]

Gl. = Régi magyar glosszárium. Szerk. BERRÁR JOLÁN – KÁROLY SÁNDOR. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984.

GOMBOCZ ZOLTÁN 1997. Jelentéstan és nyelvtörténet. Sajtó alá rendezte: Kicsi Sándor András. Akadémiai Kiadó, Budapest.

GOOSSENS, JAN 1969. Strukturelle Sprachgeographie. Eine Einführung in Methodik und Ergebnisse. Heidelberg.

GREGOR FERENC 1973. Magyar népi gombanevek. Nyelvtudományi Értekezések 80. Akadémiai Kiadó, Budapest.

- GUB JENŐ 1996. Erdő-mező növényei a Sóvidéken. Firtos Művelődési Intézet, Korond.
- GUNDA BÉLA 1990. A vad és természetett növényeink elnevezésének néhány problémája. Magyar Nyelv 86: 172–180.
- GUTTMANN MIKLÓS – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 2007. V. Dialektológiai Szimpozion. Szombathely.
- HAJDÚ MIHÁLY 1981. Helyneveink -d-féle képzőinek funkciójáról. In: HAJDÚ MIHÁLY – KISS JENŐ szerk. 1981. Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. Emlékkönyv Benkő Loránd születésének 60. évfordulójára. Budapest. 161–72.
- HAJDÚ MIHÁLY – KESZLER BORBÁLA szerk. 2003. Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára. Budapest.
- HAJDÚ MIHÁLY – KISS JENŐ szerk. 1981. Tanulmányok a magyar nyelv múltjáról és jelenéről. Emlékkönyv Benkő Loránd születésének 60. évfordulójára. Budapest.
- HAJDÚ MIHÁLY 2003. Általános és magyar névtan. Osiris Kiadó, Budapest.
- HÁRI GYULA szerk. 2010. „Végtelen a tér mely munkára hív”. Köszöntő kötet Révay Valéria 60. születésnapjára. A Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék Kiadványai II.
- HÁRI GYULA – H. TÓTH TIBOR szerk. 2010. Regionalitás és nyelvjárásiasság Veszprém megyében. A Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék Kiadványai III.
- HERKELY KÁROLY 1939. Fazekasság, gazdálkodás, dülőnevek stb. Kézirat. Etnológiai Adattár, 427-es jelzet.
- HOFFMANN GIZELLA 1989. Medicusi és borbélyi mesterség. Régi magyar ember- és állatorvosló könyvek Radvánszky Béla gyűjtéséből. Az MTA Irodalomtudományi Intézete, Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN 1990. Könyv a finn helynevekről. Eero Kiviniemi: Perustietoa paikanimistä. Ismertetés. Magyar Nyelvjárások 28–29: 157–164.
- HOFFMANN ISTVÁN 2003. Patak. In: HAJDÚ MIHÁLY – KESZLER BORBÁLA szerk. 2003. Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára. Budapest. 644–673.
- HOFFMANN ISTVÁN 2007². Helynevek nyelvi elemzése. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 67. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk. 2007. A nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. III. kötet. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének kiadványa, Debrecen–Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN – KIS TAMÁS – NYIRKOS ISTVÁN szerk. 2000. Köszöntő könyv Jakab László 70. születésnapjára. Magyar Nyelvjárások 38.

- HOFFMANN ISTVÁN – TÓTH VALÉRIA szerk. 2009. Helynévtörténeti tanulmányok 4. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 73–83.
- HOLLÓS LÁSZLÓ 1899. Népies gombanevek. Természettudományi Közlöny 31. Budapest.
- HOLLÓS LÁSZLÓ 1933. Szekszárd vidékének gombái. Matematikai és Természettudományi Közlemények vonatkozólag a hazai viszonyokra 37/2: 1–215.
- HORVÁTH ENDRE 1906. A bakonyalji nyelvjárás. Nyelvészeti Füzetek 34. Budapest.
- HORVÁTH ERNŐ 1973. Clusius, a mikológia atyja. Vasi Szemle 27/4: 578–582.
- HÄKKINEN, KAISA 2004. Linnun nimi. Kirjakielme linnunmistön historia. Amanita Ltd & Teon, Helsinki.
- IMRE SAMU 1981. Egy fogalomkör nyelvjárási megnevezéseinek típusai. Magyar Nyelv 1–20.
- INCZEFI GÉZA 1970. Földrajzi nevek névtudományi vizsgálata. Makó környékének földrajzi nevei alapján. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- JAKAB LÁSZLÓ 1962. Lencsés György “Ars medica”-jának ö-zése. Magyar Nyelvjárások 8: 29–36.
- JAKUCS ERZSÉBET 1999. A mikológia alapjai. Egyetemi tankönyv. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- JONGEN, RENÉ 1982. Theoriebildung der strukturellen Dialektologie. In: BESCH, WERNER Hrsg. 1982. Dialektologie. Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung. De Gruyter, Berlin–New York. 248–276.
- JUHÁSZ DEZSŐ 1988. A magyar tájnévadás. Nyelvtudományi Értekezések 126.
- JUHÁSZ DEZSŐ 2000. Szójelentés és nyelvföldrajz. In: GECSŐ TAMÁS szerk. 2000. Lexikális jelentés, aktuális jelentés. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához IV. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 134–139.
- JUHÁSZ DEZSŐ 2007. Merre tovább nyelvföldrajz? In: ZELLINGER ERZSÉBET szerk. Nyelv, területiség, társadalom. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai. 228. Budapest. 33–43. [Elektronikus elérhetőség: http://geolingua.elte.hu/about/tanci/JD_Buk2007.pdf.]
- KABÁN ANNAMÁRIA 1978. Nyelvállapot és helyesírás. In: SZABÓ ATTILA szerk. 1978. Melius Péter: Herbárium. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest. 60–77.
- KABÁN ANNAMÁRIA 1993. A magyar tudományos stílus a kezdetektől a felvilágosodás koráig. Szemiotikai, szövegnyelvészeti megközelítés. Linguistica. Series A. Studia et Dissertationes 12. MTA Nyelvtudományi Intézetének Kiadója, Budapest. 43–66.

- KABÁN ANNAMÁRIA 2003. Négyszázhuszonöt éves Melius Péter Herbariuma. Magyar Nyelv 205–211. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/03-2/kaban.pdf>.]
- KABÁN ANNAMÁRIA 2004. A magyar nyelvű tudományosság kezdete. In: PÉNTEK JÁNOS szerk. 2004. Magyarul megszólaló tudomány. Kisebbségkutatás Könyvek, Budapest. [Elektronikus elérhetőség: http://ccd.eduhr.ro/images/Magiszter/2009_osztel/16.pdf.]
- KÁJONI JÁNOS 1661. Hasznos orvoskönyv az fáknak és füveknek erejéről. Kézirat.
- KÁLMÁN LÁSZLÓ – RÁDAI GÁBOR 2001. Dinamikus szemantika. Osiris Kiadó, Budapest.
- KALMÁR ZOLTÁN – MAKARA GYÖRGY 1981. Ehető és mérges gombák. Natura Kiadó, Budapest.
- KÁRÁSZ KINGA 2004. Gondolatok Beythe András Fives könyvéhez. Agrárkönyvtári Hírvilág 9/1: 10–15. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.omgk.hu/AH0401/ah0401.pdf>.]
- KESZLER BORBÁLA szerk. 2000a. Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- KESZLER BORBÁLA 2000b. A XVI. századi magyar orvosi könyv írásjelhasználata. In: HOFFMANN ISTVÁN – KIS TAMÁS – NYIRKOS ISTVÁN szerk. 2000. Köszöntő könyv Jakab László 70. születésnapjára. Magyar Nyelvjárások 38: 231–234.
- KICSI SÁNDOR ANDRÁS 2004. A keserűgomba népi elnevezéséről. MOESZIA 2. 71–77. [Elektronikus elérhetőség: http://www.ngo.ro/lkg/moeszia_2004.pdf.]
- KICSI SÁNDOR ANDRÁS 2005. Néhány népi gombanevünkről. Magyar Nyelv 51: 336–351. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/05-3/kicsi.pdf>.]
- KICSI SÁNDOR ANDRÁS 2007. Szószemantika. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 73. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- KIEFER FERENC 2000. Jelentélmélet. Corvina, Budapest.
- KIEFER FERENC 2005. Van-e magyar jelentéstan? Magyar Nyelv 51: 129–140. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/05-2/kiefer.pdf>.]
- KISS JENŐ 1980. Szőlőnevek. Magyar Nyelvőr 104: 48–50.
- KISS JENŐ 1991. A szőlészeti nevezéktan néhány kérdéséről. Magyar Nyelvőr 115: 59–68.
- KISS JENŐ 1984. Magyar madárnevek. Akadémiai Kiadó, Budapest.

- KISS JENŐ 1999. A dialektológia kettős feladata és a nyelvföldrajz. *Magyar Nyelv* 45: 418–425. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magarynyelv/99-4/kissj.htm>.]
- KISS JENŐ 2003a. A nyelvföldrajz magyar eredményeiből. In: KISS JENŐ szerk. 2003. *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest. 111–130.
- KISS JENŐ szerk. 2003b. *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó, Budapest.
- KIVINIEMI, EERO 1990. *Perustietoa paikannimistä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- KOVÁCS ANTAL 1987. „Járok-kelek gyöngyharmaton.” Növény- és állatnevek a Felső-Szigetköz tájnyelvében. *Mosonmagyaróvári Helytörténeti Füzetek VI.*, Mosonmagyaróvár.
- KŐSZEGHY PÉTER szerk. 2002. Horhi Melius Péter: *Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól*. 1578. Hasonmás kiadás. (A szöveget gondozta és kísérő tanulmánnyal ellátta Szabó T. Attila.) *Bibliotheca Hungarica Antiqua* 37. Budapest.
- KUNA ÁGNES 2009. A korai orvosi receptekben fellelhető beszédaktusok kognitív pragmatikai megközelítésben. In: ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA – KALÓ ZSUZSA – KLEIN LAURA – PARAPATICS ANDREA szerk. 2009. *Félúton* 5. 1–19.
- P. LAKATOS ILONA – T. KÁROLYI MARGIT 19996. Szófeldrajzi és változásvizsgálatok a hagyományos paraszti életmód köréből. *Magyar Nyelvjárások* 33: 19–24. [Elektronikus elérhetőség: <http://nevarchivum.klte.hu/mnyj/33/02plakat.htm>.]
- LAKOFF, GEORGE 1987. *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*. The University of Chicago Press, Chicago–London.
- LAKOFF, GEORGE – JOHNSON, MARK 1980. *Metaphors We Live By*. The University of Chicago Press, Chicago–London.
- LENCSES GYÖRGY XVI. sz. vége *Egész orvosságosságról való könyv*. Kézirat. In: VARJAS BÉLA szerk. 1943. *XVI. századi orvosi könyv*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/01100/01159/01159.pdf>.]
- LENGYEL KLÁRA 2000. A melléknév. In: KESZLER BORBÁLA szerk. *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 142–51.
- LŐRINCZI RÉKA 1992. Összetett szavak és szoros szókapcsolatok. In: BENKŐ LORÁND szerk. 1992. *A magyar nyelv történeti nyelvtana. Kései ómagyar kor*. Morfematika. II/1. Akadémiai Kiadó, Budapest. 853–911.

- B. LŐRINCZY ÉVA 1960. Szintaktikailag pontosan nem elemezhető összetett szavainkról. Magyar Nyelv 56: 63–75.
- MÁLNÁSI ANDRÁS 2010. Az „Ó és Új Diaetetica” a magyar gomba szakirodalom része. Kézirat. Mátyus István születésének 285. évfordulóján Kibéden tartott „Mátyus István az enciklipedicus” emlékülésen elhangzott előadás kéziratosa anyaga. Marosvásárhely. 3 oldal. Saját példány.
- MARZELL, HEINRICH 1957. Wörterbuch der Deutschen Pflanzennamen I–V. Stuttgart/Wiesbaden. 1943–1979.
- MÁTÉ JÓZSEF 2003. A lapp növénynevek etimológiai rétegei. PhD-értekezés. Debreceni Egyetem, Debrecen. Kézirat. [Elektronikus elérhetőség: <http://ganyemedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/79616/4/ertekezes.pdf>.]
- MÁTYUS ANDRÁS 2007. Kibédi Mátyus István orvostudor, a magyar táplálkozástudomány úttörője. Kézirat. 6 oldal. Saját példány.
- MÁTYUS ISTVÁN 1787. Ó és Új Diaetetica. Landerer, Posony. III. könyv, IX. rész. 471–488.
- MELIUS PÉTER 1578. Herbarivm. Az faknac fűveknek nevekről, természetekről és hasznairól. Nyomtatott Colofuárat Heltai Gaspárne Műhelyébē. In: SZABÓ ATTILA szerk. 1978, 1979. Melius Péter: Herbárium. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.
- MELIUS PÉTER 1578. Herbarivm. Az faknac fűveknek nevekről, természetekről és hasznairól. Nyomtatott Colofuárat Heltai Gaspárne Műhelyébē. In: KÖSZEGHY PÉTER szerk. 2002. Horhi Melius Péter: Herbárium az fáknak, fűveknek nevekről, természetekről és hasznairól. 1578. Hasonmás kiadás. (A szöveget gondozta és kísérő tanulmánnyal ellátta Szabó T. Attila.) Bibliotheca Hungarica Antiqua 37. Budapest.
- MERKULOVA, VALENTINA ANTONOVNA 1967. Очерки по русской народной номенклатуре растений (On some principles of Russian plant name etymology). Москва.
- MIKÓ IMRE 1867. Benkő József élete és munkái. Ráth Mór bizománya, Pest. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/07600/07674/pdf/benko1.pdf>.]
- MNLex. = Magyar nagylexikon 1–19. Főszerk. [1–5.] ÉLESZTŐS LÁSZLÓ, [6.] BERÉNYI GÁBOR, [7.] D. MAJOR KLÁRA, [8–19.] BÁRÁNY LÁSZLÓNÉ. [1–4.] Akadémiai Kiadó, [5.] Akadémiai Kiadó – Magyar Nagylexikon Kiadó, [6–19. és utánnomások] Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 1993–2004.

- MOLNÁR JÁNOS 1780. Phytologicon, coplexvm historiam natvralem vegetabilivm. Typis Regiae Vniversitatis, Bvdae.
- MOLNÁR JÁNOS szerk. 1783. Magyar könyv-ház. (Folyóirat.) 1. Landerer, Pozsony.
- MOLNÁR V. ATTILA 2007. A „Magyar Fűvész Könyv” megjelenésének 200. évfordulójára. Botanikai Közlemények. 94: 141–153. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.mbt-bk.mtesz.hu/2007-94/MOLNARV.pdf>.]
- MOLNÁR ZSOLT – BABAI DÁNIEL 2009. Népi növényismeret Gyimesben I.: Növénynevek, népi taxonómia, az egyéni és közösségi növényismeret. Botanikai Közlemények 96: 117–143. [Elektronikus elérhetőség: http://www.zpok.zoldpok.hu/img_upload/cb39111eba7a31c9c0e48686fa8e3c87/Gyimes_I_Botkozlem_1.16_1.pdf.]
- NEMES MAGDOLNA 2005. Földrajzi köznevek állományi vizsgálata. PhD-értekezés. Debreceni Egyetem, Debrecen. Kézirat.
- N. FODOR JÁNOS 2008. A magyar családnevek új szempontú rendszerezési lehetőségeiről. Magyar Nyelv 104: 286–306.
- NYÍRI ANTAL 1939. A zselicségi Szenna és vidéke magyar nyelvjárása. Csurgói Könyvtár 13. Kaposvár.
- NYIRKOS ISTVÁN 1997. A finn névkutatásról. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. [Elektronikus elérhetőség: <http://nevarchivum.unideb.hu/nevarchivum/konyvtar/altnev/tanulmanyok.html>.]
- O. NAGY GÁBOR 2010. Magyar szólások és közmondások. Akkord, Budapest.
- OLTHUIS, MARJA-LIISA 2007. Inarinsaamen lajinnimet lintujen ja sienten kansannimitysten historiaa ja oppitekoisten uudisnimien muodostuksen metodiikkaa. PhD-értekezés. Oului Egyetem, Oulu. Kézirat.
- ÓmOlv. = Ó-magyar olvasókönyv. Szerk. JAKUBOVICH EMIL – PAIS DEZSŐ. Danubia, Pécs, 1929. [Hasonmás kiadás: Holnap Kiadó, Bp., 1995.]
- PÁL ANDRÁS 1909. Csángó növénynevek. Magyar Nyelvőr 38: 379–380.
- PallasLex. = A Pallas nagy lexikona 1–18. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1893–1900. [Elektronikus kiadások: Arcanum Adatbázis Kft., Budapest, 1998.; In: Arcanum DVD könyvtár VI. – lexikonok, adattárak. Arcanum Adatbázis Kft., Budapest, 2004. Elektronikus elérhetőségek: <http://mek.oszk.hu/00000/00060/>, <http://mek.niif.hu/00000/00060/html/index.html>.]
- PAPP ISTVÁN 1963. A szóalkotás problémái. Magyar Nyelvjárások 9: 3–31.

- PELCZÉDER KATALIN 2005. Onomatopoetikus eredetű növénynevek. In: RÉVAY VALÉRIA szerk. 2005. Nyelvészeti tanulmányok. Iskolakultúra, Pécs. 85–109.
- PELCZÉDER KATALIN 2007. Lencsés György Orvosi könyv (Ars medica) című munkája növényneveinek a vizsgálata. In: HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk. 2007. A nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. III. kötet. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének kiadványa, Debrecen–Budapest. 279–288. [Elektronikus elérhetőség: http://mek.niif.hu/05100/05146/pdf/hunkong2006_3.pdf.]
- PÉNTEK JÁNOS 1997. A növénynevek és a földrajzi nevek viszonyáról. In: B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk. 1997. Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai (Miskolc, 1995. augusztus 28–30.). A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 209. Budapest–Miskolc. 427–430.
- PÉNTEK JÁNOS 2003. Népi nevek, népi hagyományok. Mentor Kiadó, Marosvásárhely.
- PÉNTEK JÁNOS szerk. 2004. Magyarul megszólaló tudomány. Kisebbségkutatás Könyvek, Budapest.
- PÉNTEK JÁNOS – SZABÓ ATTILA 1985. Ember és növényvilág. Kalotaszeg növényzete és népi növényismerete. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest. 182–187.
- PÉTER H. MÁRIA 2009. Zey András XVIII. századi orvosságos könyve. Orvostudományi Értesítő 82: 61–65. [Elektronikus elérhetőség: http://www.orvtudert.ro/2009_82_1/PDF/2009-1-17.pdf.]
- PRISZTER SZANISZLÓ 1998. Növényneveink. A magyar és tudományos növénynevek szótára. Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- PTsz.¹ = TÓTH IMRE, Ipoly menti palóc tájszótár. Bernecebaráti és vidéke tájnyelve az 1930–1940-es évek fordulóján. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 176.) Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1987.
- RÁCZ A. = RÁCZ ANITA 2005. A régi Bihar vármegye településneveinek nyelvészeti vizsgálata. A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 9. Debrecen.
- RÁCZ ENDRE – SZATHMÁRI ISTVÁN szerk. 1980. Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. Tankönyvkiadó, Budapest.
- RÁCZ JÁNOS 1996. A magyar nyelv halnevei. A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 205. Budapest.
- RÁCZ JÁNOS 1997. Kétszáz magyar szőlőnév. A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai 208. Budapest.

- RÁCZ JÁNOS 2001a. A *farkas* állatnév összetett növényneveinkben. Magyar Nyelvőr 125: 187–202. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1252/125207.htm>.]
- RÁCZ JÁNOS 2001b. Kutya van a kertben... Magyar Nyelvőr 125: 419–436. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1254/125403.htm>.]
- RÁCZ JÁNOS 2002a. Madárneves összetételek a növényvilág terminológiájában 1. Magyar Nyelvőr 126: 48–71. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1261/126107.htm>.]
- RÁCZ JÁNOS 2002b. Növényneveink a nyelvújítás korában. Magyar Nyelv 48: 282–293. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/02-3/RACZ.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2003. A boglárka nemzetség. Magyar Nyelvőr 127: 177–182. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1272/127205.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2004. A soknevű sulyom, zsurló és csormolya. Magyar Nyelvőr 128: 54–60. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1281/128105.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2005a. Növénynevekben *béka*? Magyar Nyelvőr 129: 186–201. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1292/129205.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2005b. Összetett növényneveink *ló-* előtaggal I. Magyar Nyelvőr 129: 338–347. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1293/129306.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2006. Összetett növényneveink *ló-* előtaggal II. Magyar Nyelvőr 130: 23–32. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1301/130104.pdf>.]
- RÁCZ JÁNOS 2010. Növénynevek enciklopédiája. Az elnevezések eredete, a növények kultúrtörténete és élettani hatása. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- RÁCZ TÍMES-ILONA 2009. Gyógynövények nevei a XVI. századi orvosi könyvben. Kézirat. XII. Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia. Kolozsvár. 1–13. [Elektronikus elérhetőség: http://etdk.adatbank.transindex.ro/pdf/mnyt_racz.pdf.]
- RESZEGI KATALIN 2009. A kognitív szemlélet lehetőségei a helynévkutatásban. A metonimikus névadás. Magyar Nyelvjárások 47: 21–41. [Elektronikus elérhetőség: <http://mnytud.arts.klte.hu/mnyj/47/02reszegi.pdf>.]
- RÉVAY VALÉRIA szerk. 2005. Nyelvészeti tanulmányok. Iskolakultúra, Pécs.
- RÉVAY VALÉRIA 2007. A kialakuló magyar szakszókincs korai nyelvemlékeink tükrében. In: HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk. 2007. A nyelvi identitás és a nyelv dimenziói. III. kötet. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének kiadványa, Debrecen–Budapest. 257–265.

- RÉVAY VALÉRIA 2010. A nyelvhasználat szintjei a XVII–XIX. században Észak-kelet Magyarországon. Iskolakultúra, Veszprém.
- ROSCH, ELEANOR 1978. Principles of Categorization. In: ROSCH, ELEANOR – B. LLOYD, BARBARA eds. 1978. Cognition and Categorization. Halsted Press, New York. 27–48.
- ROSCH, ELEANOR – B. LLOYD, BARBARA eds. 1978. Cognition and Categorization. Halsted Press, New York.
- RUZSICZKY ÉVA 1980. A szinonimikai összefüggések kérdéséhez. In: RÁCZ ENDRE – SZATHMÁRI ISTVÁN szerk. 1980. Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből. Tankönyvkiadó, Budapest. 207–218.
- RÄTSCH, CHRISTIAN 2010. Pilze und Menchen. Gebrauch, Wirkung und Bedeutung der Pilze in Kultur. AT Verlag, Aarau–München.
- SÁNTHA TIBOR 2009. A Székelyföld nagygombakutatásának története. Mikológiai Közlemények, Clusiana 48: 155–184.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD 1970. A tulajdonnevek jelentéstanához. Nyelvtudományi Értekezések 70: 302–307.
- SOLTÉSZ TÜNDE 2005. A Clusius-kódex magyar gombaneveinek nyelvészeti szempontú vizsgálata. Szakdolgozat. Kézirat. Debreceni Egyetem, Debrecen. [Elektronikus elérhetőség: http://mnytud.arts.klte.hu/szakdolgozat/1518/soltesz_t_1518.pdf.]
- SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN – GUTTMANN MIKLÓS szerk. 2002. IV. Dialektológiai Szimpozion. Szombathely.
- SZABÓ JÓZSEF 2002. A népi szemléletmód tükröződése a szókészletben (néhány tájszótár alapján). In: SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN – GUTTMANN MIKLÓS szerk. 2002. IV. Dialektológiai Szimpozion. Szombathely. 19–27.
- SZABÓ JÓZSEF 2007. Népi szemléletmóddal keletkezett szókészleti elemek nyelvjárásainkban. In: GUTTMANN MIKLÓS – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 2007. V. Dialektológiai Szimpozion. Szombathely. 17–23.
- SZABÓ ATTILA szerk. 1978, 1979. Melius Péter és a kolozsvári Herbárium. Bevezető tanulmány a Melius-féle Herbárium 1978-as kiadásában. SZABÓ ATTILA szerk. 1978, 1979. Melius Péter: Herbárium. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest. 85–89.
- SZABÓ T. ATTILA szerk. 1992. The beginnings of Pannonian ethnobotany: Stirpium Nomenclator Pannonicus edited by S(tephanus) B(eythe) (1583), Carolus Clusius (1584), David Czvittinger (1711). Collecta Clusiana 2. Bio Tár series. Steinamanger–Graz–Güssing.

- SZABÓ T. ATTILA 2000a. *Ars Medica Electronica: Váradi Lencsés György (1530–1593) Grāma Añ. 1539.* BioTár Electronic, Gramma 3.1., CD-ROM. MTA–EME–BDF–VE, Budapest–Kolozsvár–Szombathely–Veszprém.
- SZABÓ T. ATTILA 2000b. *Etnobotanika Borbás Vince: „A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete” (1900) munkájában.* In: BAUER NORBERT – PÁL-FÁM FERENC – SZABÓ T. ATTILA szerk. 2000. *Borbás Memorial Lectures. Collecta Clusiana 6.* Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém. 41–56.
- SZABÓ T. ATTILA 2002. *Horhi Melius Péter: Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól. A Herbarium faksimile kiadásához csatolt tanulmány.* In: KŐSZEGHY PÉTER szerk. 2002. *Horhi Melius Péter: Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól. 1578. Hasonmás kiadás. (A szöveget gondozta és kísérő tanulmánnyal ellátta Szabó T. Attila.) Bibliotheca Hungarica Antiqua 37.* Budapest.
- SZABÓ T. ATTILA 2005. *A 16. századi magyar növénynevek és növényismeret Váradi Lencsés György (1530–1593) Egész orvosságról való könyv azaz Ars Medica című munkája tükrében.* In: RÉVAY VALÉRIA szerk. 2005. *Nyelvészeti tanulmányok.* Iskolakultúra, Pécs. 142–201.
- SZELID VERONIKA PETRA 2007. *Szerelem és erkölcs a moldvai déli csángó nyelvhasználatban. Kognitív szemantikai elemzés. PhD-értekezés.* ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola. Kézirat. Budapest.
- SZILÁGYI MIKLÓS 1998. *Rácz János: A magyar nyelv halnevei. Ismertetés.* Magyar Nyelv 94: 494–500. [Elektronikus elérhetőség: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/98-4/szilagyim.pdf>.]
- SZINNYEI JÓZSEF 1891. *Magyar írók élete és munkái I. (Aachs–Bzenszki).* Hornyánszky, Budapest. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/b/b01573.htm>.]
- SzlavSz. = PENAVIN OLGA, *Szlavóniai (kórógyi) szótár 1–3.* Forum, Újvidék, 1968–1978. [2. kiadás: Nap Kiadó, Budapest, 2000.]
- TÁLASI ISTVÁN 1977. *Kiskunság.* Gondolat Kiadó, Budapest.
- TAYLOR, JOHN R. 2003. *Cognitive models of polysemy.* In: NERLICH, BRIGITTE – TODD, ZAZIE – HERMAN, VIVALA – CLARKE, DAVID D. eds. 2003. *Polysemy. Flexible Patterns of Meaning in Mind and Language.* Mouton, Berlin. 31–48.

- TESz. = A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1–3. Főszerk. BENKŐ LORÁND. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1967–1976. + Mutató. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984.
- TOPOROV, VLADIMIR 1988. Gombák. In: TOKAREV, SERGEI A. szerk. Mitológiai enciklopédia I–II. Gondolat Kiadó, Budapest. 82–83.
- UBRIZSY, ANDREA 1975a. Les aquarelles mycologiques de Charles de l’Ecluse. *Histoire et Nature*. N° 7: 89–94.
- UBRIZSY, ANDREA 1975b. Un aperçu de l’histoire de la mycologie jusqu’au Carolus Clusius. *Friesia. Nordisk Mycologisk Tidsskrift*. Bind XI Hefte 1, København. 31–40.
- UBRIZSY SAVOIA, ANDREA 2002. *Rapporti Italo–Ungheresi nella nascita della botanica in Ungheria*. Pécsi Tudományegyetem Növénytan Tanszék, Pécs.
- ÚMTsz. = Új magyar tájszótár 1–5. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979–2010.
- VAJKAI AURÉL 1939. Adatok a népi orvosláshoz a Bakony–Balaton vidékén. *Ethnologia* 65–68.
- VAJKAI AURÉL 1941. A gyűjtögető gazdálkodás Cserszegtomajon. *Néprajzi Értesítő* 33: 231–258.
- VAJKAI AURÉL 1943. *Népi orvoslás a Borsa völgyében*. Kolozsvár.
- VAJKAI AURÉL 1948. *Népünk természetismerete*. Néptudományi Intézet. Stephaneum Nyomda, Budapest.
- VAJKAI AURÉL 1959a. *A Bakony néprajza*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- VAJKAI AURÉL 1959b. *Szentgál. Egy bakonyi falu néprajza*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- VARGA BERNADETT 1993. Gombák. In: BODNÁR MÓNICA szerk. 1993. *Bódva menti dolgozatok. Utánpótlás 3. A Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság kiadványa*. 57–60.
- VARJAS BÉLA szerk. 1943. *XVI. századi orvosi könyv*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/01100/01159/01159.pdf>.]
- VÖRÖS ÉVA 1996. *Egzotikus gyümölcsök magyar neveinek történeti-etimológiai szótára*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- VÖRÖS ÉVA 2008. *A magyar gyógynövények neveinek történeti-etimológiai szótára*. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Kiadványai 85., Debrecen.

- VRIEND, FOLKERT DE – BOVES, LOU – HEUVEL, HENK VAN DEN – HOUT, ROELAND VAN – KRUIJSEN, JOEP – SWANENBERS, JOS 2006. An Unified Structure for Dutch Dialect Dictionary Data. [Elektronikus elérhetőség:
<http://lands.let.kun.nl/literature/folkert.2006.1.pdf>.]
- WEJNEN, ANTONIUS A. 1961. De semantische en syntactische problematiek van het dialectwoordenboek. Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 78: 81–95. [Elektronikus elérhetőség:
http://www.dbnl.org/tekst/tij003196101_01/tij003196101_01_0009.php.]
- ZAICZ GÁBOR 1986. Kiss Jenő: A pingvintől a kolibriig. Egzotikus madarak magyar nevei. Ismertetés. Nyelvtudományi Közlemények 88: 368–370.
- ZAICZ GÁBOR 2003. A mordvin madárnevek eredete. Nyelvtudományi Közlemények. 100: 338–345. [Elektronikus elérhetőség:
<http://www.nytud.hu/nyk/100/zaicz100.pdf>.]
- ZELLINGER ERZSÉBET szerk. Nyelv, területiség, társadalom. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 228. Budapest.
- ZSIGMOND, GYŐZŐ 2003. The Amanitaceae in Hungarian folk tradition. Moeszia 1: 55–68.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2004. A keserűgomba a magyar néphagyományban. Moeszia – Erdélyi Gombász 2: 92–98.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2005. A bükkfatapló és a nyírfa kérgestapló a magyar néphagyományban. Moeszia – Erdélyi Gombász 3: 36–50.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2006. A sárga róka gomba a magyar néphagyományban. Moeszia – Erdélyi Gombász 4: 36–40.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2009. Gomba és hagyomány. Etnomikológiai tanulmányok. LKG – Pont Kiadó, Sepsiszentgyörgy–Budapest.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2010. Az ízletes vargánya és más vargányák a magyar néphagyományban. Moeszia – Erdélyi Gombász 5–6: 53–62.

Internetes hivatkozások:

- ILLÉS-MOLNÁR MÁRTA – KALÓ ZSUZSA – KLEIN LAURA – PARAPATICS ANDREA szerk. 2009. Félúton 5. 1–10. [Elektronikus elérhetőség:
http://linguistics.elte.hu/studies/fuk/fuk09/A%20folk1%F3r%20sz%F6vegek_BARA_NYIN%C9.pdf.]

- SZILÁGYI N. SÁNDOR 1996. Hogyan teremtsünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára. Kézirat gyanánt sokszorosította az Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár.
[Elektronikus elérhetőség: <http://adatbank.transindex.ro/vendeg/htmlk/pdf3367.pdf>.]
- SZILÁGYI N. SÁNDOR 2004. A jelentésvilág szerkezete. Mindentudás Egyeteme, V. szemeszter, 2004.11.18. [Elektronikus elérhetőség: <http://mindentudas.hu/elodasok-cikkek/item/90-a-jelent%C3%A9svil%C3%A1g-szerkezete.html>.] (Letöltés ideje: 2011. január 15.)
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2003. Domus-ösztöndíj kutatási beszámoló.
http://www.domus.mtaki.hu/kutatasi_beszamolok_pdf/zsigmond_gyozo_2.pdf
(Letöltés ideje: 2009. július 19.)
- A Magyar Mikológiai Társaság honlapja: <http://www.gombanet.hu/> (Letöltés ideje: 2010. december 20.)
- Allmystery: http://www.allmystery.de/blogs/lesslow/sacred_weeds_amanita_muscaria
(Letöltés ideje: 2011. január 18.)
- Fotocommunity: <http://www.fotocommunity.de/pc/pc/display/14401520> (Letöltés ideje: 2010. január 18.)
- Fvngorum Carpologia: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k97887m.r=.langFR> Letöltés ideje: 2010. november 25.)
- Honfoglaló, fórum: http://www.honfoglalo.hu/forum_msg.php?tid=21873&sf=150
(Letöltés ideje: 2011. január 22.)
- Kelethír: http://www.kelethir.hu/cikk/rejtelyes_mint_varoslakonak_a_varganya/6384
(Letöltés ideje: 2011. január 22.)
- Kolozsvárvidéki népdalok. Erdélyi Múzeum 38: 259.
http://epa.oszk.hu/00900/00979/00133/pdf/EM-1901_18_05_253-268.pdf. (Letöltés ideje: 2011. január 10.)
- Folkrádió. Népdalok:
http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=1832,
http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=2632,
http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=5610,
http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=3950 (Letöltés ideje: 2011. január 10.)
- Mezőkölpényi népdalok:
http://www.magyarnepviselet.extra.hu/index_elemei/Page2737.htm (Letöltés ideje: 2011. január 10.)

Népdalgyűjtemény: <http://nepdal.gyujtemeny.com/nepdal/142.php> (Letöltés ideje: 2011. január 10.)

Szólásgyűjtemény – szólások, szóláshasonlatok és jelentésük:

<http://szolas.hupont.hu/2/novenynevek-szolasokban-ek> (Letöltés ideje: 2011. január 20.)

Zeneszöveg: <http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/48776/nepdalok/ha-megerem-jovendoben-zeneszoveg.html> (Letöltés ideje: 2011. január 10.)

7.2 A szótár forrásai

BAGLADI ORSOLYA 2007. A Codex Clusii magyar nyelvű gombanevei és egyéb szórványai. Pannon Egyetem, Veszprém. Kézirat. 75 + 62 old.

BAGLADI ORSOLYA 2010. Veszprém megye népi gombaneveiről. In: HÁRI GYULA – H. TÓTH TIBOR szerk. 2010. Regionalitás és nyelvjárásiasság Veszprém megyében. A Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék Kiadványai III. 217–232.

BAKÓ FERENC 1949. Bükk hegység. Borsod. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2135-ös jelzet.

BALÁZS MÁRTON 1942. Adatok Háromszék vármegye néprajzához. 1894–1905 közötti gyűjtés. Jókai nyomda, Sepsiszentgyörgy.

BARSI ERNŐ 1996. Táplálkozás a bükkalji Sály községben a hagyományos gazdálkodás idején. A Herman Ottó Múzeum Évkönyve 33–34: 647–667.

BÁRTH JÁNOS szerk. 1998. Havasalja havasa. Tanulmányok a székelyvassági hegyi tanyák népéről. Kecskemét.

BEBESI ISTVÁN 1906. Tájszógyűjtemény. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtéses anyaga.

BEKE ÖDÖN 1935. Népies növényneveink történetéhez. Vasi Szemle 2: 18–20.

BENEDEK H. ERIKA 1997. Adalékok egy moldvai csángó falu népi növényismeretéhez. A Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 5., Kolozsvár. 150–168.

BENKŐ JÓZSEF 1778. Transsilvania, sive magnus Transsilvaniae principatus, olim Dacia Mediterranea dictus, orbi nondum satis cognitus, nunc multifariam ac strictim illustratus. I–II. Kurtzböck, Vindobonae.

BENKŐ JÓZSEF 1780. Fvngi. In: MOLNÁR JÁNOS 1780. Phytologicon, coplexvm historiam natvralem vegetabilivm. Typis Regiae Vniversitatis, Bvdae. Index I. 83–84. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.oszk.hu/08000/08045/08045.pdf>.]

- BENKŐ JÓZSEF 1783. Benkő fűszéres nevezeti. *Nomenclatura botanica*. In: MOLNÁR JÁNOS 1783. Magyar könyv-ház I. Pozsony. 317–432.
- BENKŐ JÓZSEF 1782–1784 *Transsilvania specialis*. In: SZABÓ GYÖRGY szerk. (fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzétette) 1999. *Transsilvania specialis*. Erdély földje és népe. I–II. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest–Kolozsvár.
- BÉRCZI BÉLA 1941. A baromfitenyésztés szokásai, világitás. *Etnológiai Adattár*, 444-es jelzet.
- BERZE NAGY JÁNOS 1905. A hevesmegyei nyelvjárás. Budapest. *Nyelvészeti Füzetek* 16.
- BERZE NAGY JÁNOS szerk. 1940. *Baranyai magyar néphagyományok*. 3. kötet. Kiadja Baranya Vármegye Közönsége, Pécs.
- BÍRÓ FRIDERIKA 1988. *Göcsej*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- BOLLA JÓZSEF 1938. A táplálkozásra vonatkozó műszavak Felsőgörzsönyben. Kézirat. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézete tanszéki könyvtárának kéziratos anyaga, 3895-ös jelzet.
- BODOR DÉNES 1915. *Szógyűjtemény*. Kézirat. A Magyar Nyelvtudományi Társaságnak az MTA Nyelvtudományi Intézetében letétbe helyezett kéziratos anyaga, 3-as jelzet.
- SZ. BOZÓKI MARGIT – SZABÓ JÓZSEF 1984. Táplálkozási hagyományok Nagykönyiban. *Néprajz és Nyelvtudomány* 28: 85–97.
- BÖDEI JÁNOS 1939. Néphit és babonás szokások Zalabaksáról. *Etnológiai Adattár*, 994-es jelzet.
- BÖDEI JÁNOS 1943. Adatok Zalabaksa gyűjtögető gazdálkodásához. *Néprajzi Értesítő* 35/2: 70–73.
- BŐDI ERZSÉBET 1981. Növényi alapanyagú táplálékok. In: SZABADFALVI JÓZSEF – VIGA GYULA szerk. 1981. *Néprajzi tanulmányok a Zempléni-hegyvidékről*. Herman Ottó Múzeum, Miskolc. 147–160.
- BŐDI ERZSÉBET 1991. A természetes növénytakaró hasznosítása táplálkozás céljából az Ung vidékén. In: UJVÁRY ZOLTÁN szerk. *Történelem, régészet, néprajz: tanulmányok Farkas József tiszteletére*. Ethnika Alapítvány, Debrecen. 163–172.
- BÖSZÖRMÉNYI GÉZA 1906. A jánosfalvi nyelvjárás. Budapest. *Nyelvészeti Füzetek* 29.
- BükiTsz. = BALOGH LAJOS, Büki tájszótár. Vasi Szemle Szerkesztősége, Szombathely, 2004.
- ClusK. = Cusius-kódex. Kézirat. 1580 körül. A leideni egyetemi könyvtár Codex BPL 303-as jelzetű anyaga. In: AUMÜLLER, A. STEPHAN – JEANPLONG, JÓZSEF szerk.

1983. *Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia et Codex Clusii*. Tanulmányokkal kísért hasonmás kiadás. Akadémiai Kiadó und Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Budapest–Graz.
- CZIRÁKY = *Conscriptio Czirákyana 1820*. Magyar Országos Levéltár. Erdélyi Országos Kormányhatósági Levéltárak Gubernium Transylvanicum Levéltára. Gubernium Transylvanicum (In Politicis). *Conscriptio Czirákyana (F 52) 1819–1820*.
- CSOMA KÁLMÁN 1908. *Jászberény nyelve*. Franklin, Budapest.
- CSÜRY BÁLINT 1933. *Növénynevek Bogdánfalváról*. *Magyar Nyelv* 29: 249–251, 316–321.
- CSÜRY BÁLINT 2004.
- DCSz. = KÁLNÁSI ÁRPÁD, *Debreceni cívis szótár*. (A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének kiadványai 83.) DE Magyar Nyelvtudományi Intézete, Debrecen, 2005. [Elektronikus elérhetőségek: <http://mnytud.arts.unideb.hu/sorozat/dcsz/index.html>, <http://mek.oszk.hu/03200/03209/>.]
- DOBROSSY ISTVÁN 1969. *Az aszalás mint konzerválási mód a Zempléni-hegység falvaiban*. *Etnographia* 80/4: 514–536.
- DÖMÖTÖR SÁNDOR 1950. *Néprajzi feljegyzések*. *Etnológiai Adattár*, 2231-es jelzet.
- DÖMÖTÖR SÁNDOR 1952. *Dömötör Sándor gyűjtése*. Farkasfa. Kézirat. Savaria Múzeum, Szombathely. K – 189-es jelzet.
- DSz. = *Dunántúli Szemle*. (Folyóirat.)
- ECSEDI ISTVÁN 1934. *Népies halászat a Közép-Tiszán és a tiszántúli kisvizeken*. A Déri Múzeum Néprajzi Osztályának Ismeretterjesztő Közleményei 3., Debrecen.
- Ecsedi István 1935. *A debreceni és a tiszántúli magyar ember táplálkozása*. A Déri Múzeum Néprajzi Osztályának Ismeretterjesztő Közleményei 5., Debrecen.
- EÖTVÖS KÁROLY 2008.² *Bakonyi utazás*. *Vitis Aureus*, Veszprém.
- ERDÉSZ SÁNDOR 1950. *Vegyes néprajzi gyűjtés, főleg gazdálkodás és hiedelem*. *Etnológiai Adattár*, 2193-as jelzet.
- ERDÉSZ SÁNDOR 1974. *Nyírség*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Ethn. = *Etnographia–Népelet*. (Folyóirat.)
- FÁBIÁN MARGIT 1971. *Andrásfalvi gyűjtés*. Kézirat. *Etnológiai Adattár*, 17379-es jelzet.
- FÉL EDIT 1941a. *Kocs 1936-ban*. Tanya, falu, mezőváros I. Budapest.
- FÉL EDIT 1941b. *Monográfia*. *Etnológiai Adattár*, 400-as jelzet.
- FÉL EDIT 1942. *Monográfia*. Kézirat. *Etnológiai Adattár*, 523-as jelzet.

- FÉL EDIT 1942–1943. A falu története, gazdasági és társadalomtörténeti adatok (Martos, Szap). Etnológiai Adattár, 1532-es jelzet.
- FÉL EDIT 1949. Szénagyűjtés, gyűjtögető gazdálkodás. Etnológiai Adattár, 1782-es jelzet.
- FÉNYES ELEK 1836. Magyarországnak ... mostani állapota ... Pest.
- FTsz. = IMRE SAMU, Felsőöri tájszótár. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973.
- FungPann. = Carolus Clusius 1601. Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia. Antwerpen. In: AUMÜLLER, A. STEPHAN – JEANPLONG, JÓZSEF szerk. 1983. Fungorum in Pannoniis observatorum brevis historia et Codex Clusii. Faksimile kiadás. Akadémiai Kiadó – Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Budapest–Graz.
- GÁL ISTVÁN – TÓTH SÁNDOR XX. sz. köz. A hajdúnánási pásztorélet. A juhászok. A debreceni Déri Múzeum Adattárának gyűjteménye, 143-as jelzet.
- GAZDA KLÁRA 1970. Adatok a sepsiszentkirályi gyűjtögető gazdálkodáshoz. Aluta 1: 421–428.
- GAZDA KLÁRA 1980. Gyermekvilág Esztelneken. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.
- GERHARDT, EWALD 2008. Gombászok kézikönyve. M-érték Kiadó Kft., Budapest.
- GÖNDÖCS FERENC 1900. Vegyes gyűjtés. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtéses anyaga.
- GÖNYEY SÁNDOR 1939. Gyűjtögetés, hamugyűjtés, szénégetés stb. Etnológiai Adattár, 3-as jelzet.
- GRÁBLER IDA 1905 k. Nyelvjárási gyűjtés. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében megtalálható kéziratos vegyes nyelvjárási gyűjtés, 34/15-ös jelzet.
- GREGOR FERENC 1973. Magyar népi gombanevek. Nyelvtudományi Értekezések 80. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- GRESCHIK VIKTOR 1915. A szepesi flóra mint táplálék. Szepesi Hírnök 53/10
- GRESCHIK VIKTOR 1915. A szepesi flóra mint táplálék. Szepesi Hírnök 53/13: 2.
- GUNDA BÉLA 1967. Tejoltó növények a Kárpátokban. Ethnographia 78/2: 161–175.
- GUNDA BÉLA 1979. Gombászás. In: ORTUTAY GYULA szerk. 1979. Magyar néprajzi lexikon II. Akadémiai Kiadó, Budapest. 291. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/02100/02115/html/2-658.html>.]
- GYÖRFFY ISTVÁN 1935. Bokréta erdélyi növénynevekből. Szegedi Füzetek Tom., Sectio Philologica 8/a. 64–69, 158–168.
- HALLER JENŐ 1916. A légrádi tájnyelv. Eszék.
- HANKÓ VILMOS 1993. Székelyföld. Akadémiai Kiadó, Budapest.

- HANTOS GYULA 1943. Kétvízközi majorok. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár.
- HEGEDÚS LAJOS 1952. Moldvai csángó népmesék és beszélgetések. Néprajzi szövegek moldvai telepeseiktől. Közoktatásügyi Kiadóvállalat, Budapest.
- HERMAN OTTÓ 1914. A magyarok nagy özfoglalkozása (2. rész). A magyar pásztorok nyelvkinése. Bornyánszky, Budapest.
- HOFFMANN GIZELLA 1989. Medicusi és borbélyi mesterség. Régi magyar ember- és állatorvosló könyvek Radvánszky Béla gyűjtéséből. Az MTA Irodalomtudományi Intézete, Budapest.
- HOLLÓS LÁSZLÓ 1899. Népies gombanevek. Természettudományi Közölny 31: 144–147.
- HOLLÓS LÁSZLÓ 1911. Magyarország földalatti gombái, szarvasgombaféléi. (Fungi hypogaei Hungariae.) Természettudományi Társulat, Budapest.
- HOLLÓS LÁSZLÓ 1933. Szekszárd vidékének gombái. Matematikai és Természettudományi Közlemények vonatkozólag a hazai viszonyokra 37/2: 1–215.
- HORVÁTH ENDRE 1905–1908 k. Tájszógyűjtemény. Kézirat. A Magyar Nyelvtudományi Társaságnak az MTA Nyelvtudományi Intézetében letétbe helyezett kézirat anyaga, 13-as jelzet.
- HORVÁTH ENDRE 1906. A bakonyalji nyelvjárás. Nyelvészeti Füzetek 34. Budapest.
- HORVÁTH ISTVÁN 1980. Magyarózdai toronyalja. Magyar Helikon, Budapest.
- HOSZTÁK BORBÁLA 1928. Tájszógyűjtemény. Kézirat. A Magyar Nyelvtudományi Társaságnak az MTA Nyelvtudományi Intézetében letétbe helyezett kézirat anyagában.
- IGAZ MÁRIA 1950. Néprajzi gyűjtés Szarvaskőn. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2340-es jelzet.
- IMPLOM JÓZSEF 1915–1960. Tájszógyűjtemény az ország különböző vidékeiről. Különböző időpontok [1915–1960]. Saját kézirat.
- IMRE SAMU 1941. A felsőöri földművelés. Debrecen. Dolgozatok a Ferenc József Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetéből 3.
- INCZEFI GÉZA 1938. Abafája és vidékének nyelvjárása. Budapest. Nyelvészeti tanulmányok a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem Magyar és Finnugor Nyelvészeti Intézetéből 10.
- ISTVÁNFYI GYULA 1899. A magyar ehető és mérges gombák könyve. Hornyánszky Viktor Cs. és. Kir. Udvari Könyvnyomdája, Budapest.

- ISTVÁNNFFI GYULA 1909. Az ehető gombákról. Természettudományi Közlöny 41: 433–449.
- KÁLMÁN BÉLA 1937. Felsőőr-vidéki növénynevek. Népnyelv. Magyar Nyelv 33/9–10: 345–348.
- KÁLMÁN BÉLA 1948. Szógyűjtemény (Bakonyszentlászló). Az MTA Nyelvtudományi Intézetében megtalálható kéziratos vegyes nyelvjárási gyűjtés, 59/24-es jelzet.
- KÁLMÁN BÉLA 1959. Tájszófeljegyzés a nyelvatlaszgyűjtés kapcsán (orvanyag).
- KALMÁR ZOLTÁN – MAKARA GYÖRGY 1963. Ehető és mérges gombáink. Gondolat Könyvkiadó, Budapest.
- KARDOS LÁSZLÓ 1943.² Az Őrség népi táplálkozása. Államtudományi Intézet Táj- és Népkutató Osztálya, Budapest. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/01600/01673/html/>.] (Letöltés ideje: 2010. december 12.)
- KdörTsz. = Mészáros Gyula 1958. Kisdörgicsei tájszótár.
- KiskSz. = MARKÓ IMRE LEHEL, Kiskanizsai szótár. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.
- KisnTsz. = HEGEDŰS ATTILA, Kisnémedi tájszótár. ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszék – MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 1992.
- KISS GÉZA 1937. Ormányság. Sylvester Rt., Budapest.
- KISS LAJOS 1954. Nagyhalász. Ethnographia 65/3–4: 329–373.
- KÓTYUK ISTVÁN 1983. Népi növényismeret és növénytani szókincs Ráton. Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye. Intermix, Ungvár–Budapest. 75–93.
- KOVÁCS LÁSZLÓ 1939. Tárgyi néprajzi megfigyelések (főleg a gazdálkodás területéről). Kézirat. Etnológiai Adattár, 1-es jelzet.
- KOVÁCS ENDRE 1982. Doroszló hiedelemvilága. Forum Könyvkiadó, Újvidék.
- KOVÁCS ANTAL 1987. „Járok-kelek gyöngyharmaton.” Növény- és állatnevek a Felső-Szigetköz tájnyelvében. Mosonmagyaróvári Helytörténeti Füzetek 4., Mosonmagyaróvár.
- KÖVÁRY LÁSZLÓ 1840. Föld- és országtani vázlatok Szilágyságról. Tudománytár 8: 20–36.
- LÁSZLÓ GÉZA 1901–1907. Tájszógyűjtemény. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtéses anyaga.
- LÁSZLÓ KÁLMÁN 1976–1977. A brassói és a sepsiszentgyörgyi piacon árusított gombák. Aluta 210–218.

- LÁZÁR ISTVÁN 1896. Alsófehér vármegye magyar népe. Etnográfiai tanulmány. Cirner–Lingner nyomda, Nagyenyed.
- LENCSES GYÖRGY XVI. sz. vége Egész orvosságosságról való könyv. Kézirat. In. VARJAS BÉLA szerk. 1943. XVI. századi orvosi könyv. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár. [Elektronikus elérhetőség: <http://mek.niif.hu/01100/01159/01159.pdf>.]
- LÉVAI LAJOS 1942. Székelyföldi kis tükör. Kókai Lajos könyvkiadója, Budapest.
- LISZKA JÓZSEF szerk. 1994. Leléd hagyományos gazdálkodása a XX. század első felében. Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság, Lilium Aurum, Komárom–Dunaszerdahely.
- LŐRINCZE LAJOS 1941. Szógyűjtemény. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében megtalálható kéziratot vegyes nyelvjárási gyűjtés, 75/ 32-es jelzet.
- MÁRKUS MIHÁLY 1941a. Gyűjtögetés a Csermosnya völgyében. Néprajzi Értesítő 33: 173–177.
- MÁRKUS MIHÁLY 1941b. Kémer. Monográfia. Kézirat. Etnológiai Adattár, 598-as jelzet.
- MÁRKUS MIHÁLY 1941c. Ház, építkezés, teherhordás. Etnológiai Adattár, 403-as jelzet.
- MÁTYUS ISTVÁN 1787. Ó és Új Diaetetica. Landerer, Posony. III. könyv, IX. rész. 471–488.
- MELIUS PÉTER 1578. Herbarivm. Az faknac fvények nevekről, természetekről és hasznairól. Nyomtatott Colofuárat Heltai Gaspárne Műhelyébē. In: KŐSZEGHY PÉTER szerk. 2002. Horhi Melius Péter: Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól. 1578. Hasonmás kiadás. (A szöveget gondozta és kíséző tanulmánnyal ellátta Szabó T. Attila.) Bibliotheca Hungarica Antiqua 37. Budapest.
- MIKLÓSSY V. VILMOS 1978. Festőnövények a csíki háziiparban. In: FARAGÓ JÓZSEF – KÓS KÁROLY szerk. 1978. Népismereti dolgozatok. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest. 91–100.
- MNöv. = CSAPODY VERA – PRISZTER SZANISZLÓ 1966. Magyar növénynevek szótára. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.
- MNny. = Magyar Népnyelv. (Folyóirat.) Folytatása: Magyar Nyelvjárások.
- MNy. = Magyar Nyelv. (Folyóirat.)
- MNyj. = Magyar Nyelvjárások. (Folyóirat.)

- MOESZ GUSZTÁV 1908. Székely és csángó növénynevek. Magyar Nyelv 4: 29–34.
- MOESZ GUSZTÁV 1929. Gombák a Székelyföldről. In: CSUTAK VILMOS szerk. Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára 2. Kolozsvár. 545–554.
- MOESZ GUSZTÁV 1944. A mátrai gombák népies nevei. Botanikai Közlemények 41: 109–114.
- NAGY CZIROK LÁSZLÓ 1647. Pásztorélet a kiskunságon. Budapest.
- NAGY IMRE 1942. Játékok, gyűjtögető gazdálkodás. Etnológiai Adattár, 535-ös jelzet.
- NAGY MOLNÁR MIKLÓS 1990. Adatok Imola gyűjtögető gazdálkodásához. Gömör Néprajza 33: 45–47.
- NEMES ZOLTÁNNÉ – GÁLFFY MÓZES – MÁRTON GYULA 1974. Torjai szójegyzék. Sepsiszentgyörgyi Megyei Múzeum, Sepsiszentgyörgy.
- NÉMETHY ENDRE 1939. Sárhidai gyűjtés. Kézirat. Etnológiai Adattár, 143-as jelzet.
- NNy. = Nép és Nyelv. (Folyóirat.)
- NÉ. = Néprajzi Értesítő. (Folyóirat.)
- NéprK. = Néprajzi Közlemények. (Folyóirat.)
- NkTsz. = VILLÁM JUDIT, Nagykovácsi tájszótár. ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszék – MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 1987.
- NYÁRY SZABÓ LÁSZLÓ 2002. Az üvegfűvő falvak gombászata. Mátraszentimre gombanevei és gombászati szokásai. Kézirat.
- NYILASSY JUDIT 1951a. Gyűjtögetés. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2519-es jelzet.
- NYILASSY JUDIT 1951b. Gyűjtögetőgazdálkodás. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2518-as jelzet.
- NYILASSY JUDIT 1951c. Táplálkozás. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2361-es jelzet.
- NYÍRI ANTAL 1939. A zselicségi Szenna és vidéke magyar nyelvjárása. Csurgói Könyvtár 13. Kaposvár.
- NyItudK. = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények. (Folyóirat.)
- NyK. = Nyelvtudományi Közlemények. (Folyóirat.)
- Nyr. = Magyar Nyelvőr. (Folyóirat.)
- OrmSz. = Ormánysági szótár. KISS GÉZA szótári hagyatékából szerk. KERESZTES KÁLMÁN. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1952.
- PÁL ANDRÁS 1909. Csángó növénynevek. Magyar Nyelvőr 38: 379–380.
- PAÁL GYULA 1900 k. Tájszógyűjtemény. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtéses anyaga.

- PALÁDI KOVÁCS ATTILA 1982. A Barkóság és népe. Herman Ottó Múzeum, Miskolc.
- PARÁSZKA GÁBOR 1913. Tájszógyűjtemény. A Magyar Nyelvtudományi Társaságnak az MTA Nyelvtudományi Intézetében letétbe helyezett kéziratosa, 30-as jelzet.
- PARÁSZKA GÁBOR 1914. Tájszógyűjtemény. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtésese anyaga.
- PÉNTEK JÁNOS – SZABÓ ATTILA 1985. Ember és növényvilág. Kalotaszeg növényzete és népi növényismerete. (A népi növénynevek c. fejezet.) Kriterion Könyvkiadó, Bukarest. 182–187.
- PERESZLÉNYI MÁRIA 1950 k./a Gyűjtögetés, hiedelmek, szokások. Kézirat. Etnológiai Adattár, 1844-es jelzet.
- PERESZLÉNYI MÁRIA 1950 k./b Gyűjtögetés, hiedelmek, szokások. Kézirat. Etnológiai Adattár, 1845-ös jelzet.
- PESOVÁR ERNŐ 1951. Bakonybél. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2741-es jelzet.
- PTsz.¹ = TÓTH IMRE, Ipoly menti palóc tájszótár. Bernecebaráti és vidéke tájnyelve az 1930–1940-es évek fordulóján. (MNYTK. 176.) Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1987.
- PUSKÓ GÁBOR 2003. Beje hagyományos gazdálkodása a 20. század első felében. KAM-kiadvány, Tornalja.
- RAB JÁNOS 2001. Népi növényismeret a Gyergyói-medencében. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda.
- RÓNAI BÉLA 1951–1952. Tájszógyűjtemény. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében megtalálható kéziratosa egyes nyelvjárási gyűjtés, 151/63-as jelzet.
- SÁNTHA TIBOR – ID. SÁNTHA TIBOR 2003. Gelence népi gombaismerete (Háromszék, Erdély). Mikológiai Közlemények 42/1–2: 123–142.
- SIMON VIKTOR 1941. Tájszógyűjtemény. A Magyar Nyelvtudományi Társaságnak az MTA Nyelvtudományi Intézetében letétbe helyezett kéziratosa, 34-es jelzet.
- SCHWALM EDIT 1989. A palócok táplálkozása ünnepeken és hétköznapokon. In: BAKÓ FERENC szerk. 1989. Palócok III. Heves Megyei Múzeumok Igazgatósága, Eger. 379–495.
- SZABÓ ATTILA – PÉNTEK JÁNOS 1976¹ Ezerjófű. Etnobotanikai útmutató. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.
- SZABÓ ISTVÁN 1914. Koltó szatmárvármegyei falu nyelvjárása. Székesfehérvár.
- SZABÓ ISTVÁN 1948–1951. Tájszógyűjtemény Cserszegtomajról. Kézirat. (Elveszett. Hivatkozása az ÚMTsz.)

- SZABÓ LAJOS 1907. A nagykanizsai nyelvjárás. Budapest. Nyelvészeti Füzetek 48.
- SZABÓ MÁRIA 2006. Tájszójegyzék. Lendva vidéki tájszavak szótárszerű gyűjteménye. Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet Lendva, Lendva.
- SZABÓ T. ATTILA szerk. 1992. The Beginnings of Pannonian Ethnobotany: Stirpium Nomenclator Pannonicus edited by S(tephanus) B(eythe) (1583), Carolus Clusius (1584), David Czvittinger (1711). Collecta Clusiana 2. Bio Tár series. Steinamanger–Graz–Güssing.
- SzamSz. = CSÜRY BÁLINT, Szamosháti szótár 1–2. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1935–1936. [Hasonmás kiadás: Nap Kiadó, Budapest, 2004.]
- SzegFüz. = Szegedi Füzetek. (Folyóirat.)
- SZÉKELY LÁSZLÓ 1958. A győrvári nyelvjárás. A Nyr. 1957-ben meghirdetett nyelvjárás anyaggyűjtő versenyére beküldött pályamunka, az MTA Nyelvtudományi Intézetének kéziratos anyagában.
- SZENDREY ZSIGMOND 1917–1919. Babonák, balladák, utcanevek stb. Etnológiai Adattár, 347-es jelzet.
- SZENDREY ZSIGMOND – SZENDREY ÁKOS 1922–1963. Magyar néphit és népszokás lexikon. Kézirat. Etnológiai Adattár, 6186-os jelzet.
- SZENTMIHÁLYI IMRE 1952. Zalai gyűjtés. Kézirat. Etnológiai Adattár, 3887-es jelzet.
- SZILÁGYI LÁSZLÓ 1940–1942. Szógyűjtemény (Hajdúnánás). Kézirat. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Csűry-verseny anyagában.
- SZINKOVICH JENŐ 1905–1908 k. Nyitra vármegyei tájszógyűjtemény. A Magyar Nyelvtudományi Társaság kéziratos anyagában, 41-es jelzet.
- SZITA PÁL 1941. Tájszógyűjtemény (Nagyszakácsi). Kézirat. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Csűry-verseny anyagában.
- SzlavSz. = PENAVIN OLGA, Szlavóniai (kórógyi) szótár 1–3. Forum, Újvidék, 1968–1978. [2. kiadás: Nap Kiadó, Budapest, 2000.]
- SZOLNOKY LAJOS 1951. Nagypapornaki gyűjtés. Kézirat. Etnológiai Adattár, 2528-as jelzet.
- SzT. = Erdélyi magyar szótörténeti tár / Dicționar istoric al lexicului maghiar din Transilvania / Historisches Wörterbuch des siebenbürgisch-ungarischen Wortschatzes 1–. Főszerk. [1–7.] SZABÓ T. ATTILA, [8–11.] VÁMSZER MÁRTA, [12–] KÓSA FERENC. [1–4.] Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, [5–] Akadémiai Kiadó, Budapest, [9– közreadja az Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár] 1975–. [Elektronikus elérhetőség: <http://emsz.db.iif.hu>.]

- SZTANCSEK JÓZSEF 1909. Privigyei gyűjtés. Kézirat. Etnológia Adattár, 284-es jelzet.
- SZŰCS JÁNOS 1906. Tájszógyűjtemény Magyarókerke község (Kalotaszeg) népének nyelvéből. Kézirat. A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének anyaga, 21-es jelzet.
- TAKÁTS FERENC 1923. A hugyagi nyelvjárás alak- és mondattana. Az ELTE Magyar Nyelvtudományi Intézetének anyagában.
- TAKÁTS FERENC 1926. Az apátfalvi nyelvjárás. Makó. Csanádvrármegyei Könyvtár 7.
- TAKÁCS LAJOS 1951. Néprajzi gyűjtés. Kézirat. Etnológiai Adattár, 3307-es jelzet.
- TÁLASI ISTVÁN 1977. Kiskunság. Gondolat Kiadó, Budapest.
- TARISZNYÁS MÁRTON 1994. Gyergyó történeti néprajza. Akadémiai Könyvkiadó, Budapest.
- TOLNAI VILMOS 1890–1930. Tájszógyűjtemény. Kézirat. Az MTA Nyelvtudományi Intézet nagyszótári gyűjtéses anyaga.
- ÚJFALVI SÁNDOR 1982. Az erdélyi régibb és közelebbi vadászatok és vadak. Magvető Kiadó, Budapest.
- UJVÁRY ZOLTÁN 1991. Vadon termő növények a táplálkozásban. In: UJVÁRY ZOLTÁN szerk. 1991. Népi táplálkozás három gömöri völgyben. Gömör Néprajza 29: 33–60.
- ÚMTsz. = Új magyar tájszótár 1–5. Főszerk. B. LŐRINCZY ÉVA. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979–2010.
- VAJKAI AURÉL 1941. A gyűjtögető gazdálkodás Cserszegtomajon. Néprajzi Értesítő 33: 231–258.
- VAJKAI AURÉL 1959. Szentgál. Egy bakonyi falu néprajza. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- VARGA BERNADETT 1993. Gombák. In: BODNÁR MÓNICA szerk. 1993. Bódva menti dolgozatok. Utánpótlás 3. A Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság kiadványa. 57–60.
- VSz. = Vasi Szemle. (Folyóirat.)
- VASVÁRI ZOLTÁN 1993. Szokolya erdőgazdálkodása. In: HÁLA JÓZSEF szerk. 1993. Börzsönyvidék. Érdy János Könyvtár és Információs Központ, Szob. 166–178.
- VARGÁNÉ TÓTH LÍDIA 1994. Népi gazdálkodás a Kisalföld északi részén. In: KÖRMENDI GÉZA szerk. 1994. Paraszti élet a Duna két partján II. Komárom-Esztergom Megyei Néprajzi Tanulmányok, Tatabánya. 43–58.
- VARGÁNÉ TÓTH LÍDIA 1994. A termelés és a fogyasztás összefüggései a Csallóköz népi táplálkozásában. Néprajzi Látóhatár 3/3–4: 139–158.
- VASAS SAMU 1993. A kalotaszegi gyermek. Kráter Kiadó, Budapest.
- VERESS MAGDA 1982. Gombáskönyv. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.

- WINKLER SONJA 1941. Szógyűjtemény. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében megtalálható kéziratos vegyes nyelvjárási gyűjtés, 141/56-os jelzet.
- VISKI KÁROLY 1906. A tordai nyelvjárás. Budapest. Nyelvészeti Füzetek 32.
- ZEY ANDRÁS 1744. Az olajoknak, több más féle nagy hasznú orvosságokkal egyben... declaratioja. [Elektronikus elérhetőség: [http://mek.oszk.hu/03500/03564/.](http://mek.oszk.hu/03500/03564/)]
- ZSIGMOND, GYŐZŐ 2003. The Amanitaceae in Hungarian folk tradition. Moeszia 1: 55–68.
- ZSIGMOND GYŐZŐ 2009. Gomba és hagyomány. Etnomikológiai tanulmányok. LKG – Pont Kiadó, Sepsiszentgyörgy–Budapest.
- ZSUPOS ZOLTÁN 1985. Népi növényismeret a Medvesalján. Gömör Néprajza 1.
- ZSUPOS ZOLTÁN 1987. Dél-Gömör gyűjtögető gazdálkodása. Gömör Néprajza 10.

8. Ábrák, táblázatok és diagramok jegyzéke

Ábrák jegyzéke

1. **ábra** – A gombák általános népi kategorizálásának egyszerűsített sémája.....14
2. **ábra** – Az értéktelenség kifejezése a *ló*- előtagú növény- és gombanevekben.....22

Táblázatok jegyzéke

1. **táblázat** – Melius Juhász Péter „Herbárium”-ának gombanevei.....40
2. **táblázat** – Lencsés György „XVI. századi magyar orvosi könyv”-ének gombanevei...42
3. **táblázat** – A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1583-as németújvári kiadásának gombanevei.....44
4. **táblázat** – A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1584-es antwerpeni kiadásának gombanevei.....45
5. **táblázat** – A gombákat jellemző magyar nyelvű feljegyzések a Clusius-kódexben....47
6. **táblázat** – A Radványszky-gyűjteményben található, gombaneveket is tartalmazó „könyvek”.....51
7. **táblázat** – A „Stirpium Nomenclator Pannonicus” 1711-es frankfurti/ lipcsei kiadásának gombanevei.....54
8. **táblázat** – A népi gombanevek funkcionális-szerkezeti csoportosítása.....69
9. **táblázat** – A XVI–XVIII. századi körülírással gombanév-szerkezetek.....95
10. **táblázat** – A hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezeti csoportosítása.....97

Diagramok jegyzéke

1. **diagram** – A „Herbárium” gombaneveinek szerkezettypusai.....39
2. **diagram** – Az OrvK. gombaneveinek szerkezettypusai.....42
3. **diagram** – A NomPann.² gombaneveinek szerkezettypusai.....45
4. **diagram** – A ClusK. gombaneveinek szerkezettypusai.....48
5. **diagram** – A FungPann. gombaneveinek szerkezettypusai.....48
6. **diagram** – A gombanevek száma.....49
7. **diagram** – A gombanevek egyezéseinek aránya.....49
8. **diagram** – A Radványszky-gyűjtemény gombaneveinek szerkezettypusai.....52
9. **diagram** – A NomPann.³ gombaneveinek szerkezettypusai.....54
10. **diagram** – A „Phytologicon” gombaneveinek szerkezettypusai.....55
11. **diagram** – Az „Ó és Új Diaetetica” gombaneveinek szerkezettypusai.....57
12. **diagram** – A népi gombanevek funkcionális-szerkezeti típusainak aránya.....70
13. **diagram** – A korai forrásokban előforduló gombanév-szerkezetek aránya.....96
14. **diagram** – A hivatalos gombanevek funkcionális-szerkezeti típusainak aránya98

9. Mellékletek

9.1 A feldolgozott népdalok szövegei

I. Ha megérem jövődömet³¹

Ha megérem jövődömet,
szántok a felső mezőbe.
Ej-haj, vetek búzát, vetek árpát,
közepébe piros rózsat.

Piros rózsa ne virágozz,
értem, babám, ne váraozz.
Ej-haj, ha utánam váraozol,
soha meg nem házasodol.

Szeg oldalán rozmaringszál,
leányoké lesz mennyország.
Ej-haj, mer a leány piros rózsa,
kétszer nyílik az ablakba.

Szeg oldalán tövisbokor,
legényeké lesz a bokor.
Ej-haj, mer a legény bűdös gomba,
kidobják a szemétdombra.

II. Ha megérem jövődöben³²

Ha megérem jövődöben,
Szántok a felső mezőbe,
Sej,haj,vetek búzát vetek árpát,
Közepébe piros rózsat.

Piros rózsa ne virágozz,
Értem babám ne váraozz,
Sej,haj,ha utánam váraozol,
Soha meg sem házasodol.

Szegoldalán rozmaring szál,
Leányoké lesz menyország,
Sej,haj, mert a leány piros rózsa,
Kétszer nyílik az ablakban.

Szegoldalán tövis bokor,
Legényeké lesz a pokol,
Sej, haj mert a legény bűdös gomba,
Kidobják a szemétdombra.

III. Kalagori nagy hegy alatt³³

Kalagori nagy hegy alatt,
Kalagori nagy hegy alatt,
Jaj de rossz legénynek adtak.

³¹ Marosszéki népdal: http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=1832

³² <http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/48776/nepdalok/ha-megerem-jovendoben-zeneszoveg.html>

³³ Moldvai csángó népdal

Éjjel iszik, nem aluszik,
Éjjel iszik, nem aluszik,
Nappal döglik, nem dolgozik.

Csak a pipa saz álom,
Csak a pipa saz álom,
kapa nyele halálom.

Ha még egyszer lány lehetnék,
Ha még egyszer lány lehetnék,
Meválasztanám a leghényt.

A legénynek a csinosát,
A legénynek a csinosát,
A csipornak a mázasát.

Árpa, búza, édes málé,
Árpa, búza, édes málé,
Jaj, be jó élet a lányé.

Mert a leány egy piros rózsza,
Mert a leány egy piros rózsza,
Hétszer virágzik egy nyárba.

De a legény бүdös gomba,
De a legény бүdös gomba,
Kihányják a ganyédombra.

IV. Babot vittem a malomba³⁴

Babot vittem a malomba
Azt hittem hogy törökbúza
Törökbúza édes málé
Szép élet a nagy leányé

Mert a leány piros rózsza
Ha kiteszik a kapuba
De a legény бүdös gomba
Kivetik a ganyédombra

V. Túl a Tiszán, Átokházán születtem³⁵

Túl a Tiszán, Átokházán születtem.
Anyám sem volt, mégis felneveledtem.
Úgy nyöttem fel, mint erdőbe a **gomba**.
Betyár lettem már húszéves koromba.
Úgy nyöttem fel, mint erdőbe a gomba.
Betyár lettem már húsz éves koromba.

VI. Bolond volnék...³⁶

Bolond volnék ha búsulnék bánkódnék
Ha jaz utcán doborgósan ne járnék
Járok is én egy asszon bánatjára
Majd megeszi a fene nem sokára

³⁴ Mezőkölpényi népdal: http://www.magyarnepviselet.extra.hu/index_elemei/Page2737.htm

³⁵ Alsó-Tisza vidéki népdal: http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=2632

³⁶ Sárközi népdal: <http://nepdal.gyujtemeny.com/nepdal/142.php>

Búra búra búbánatra születtem
Anyám sem volt mégis fölnevelődtem
Sövény alatt nőttem föl mint a gomba
Volt szeretőm tíz esztendő koromba

Köröskörül borul az ég fölöttem
Boldogtalan szerelemre születtem
Sirat engöm a csacsogó madár is
Bánatimtól földre hajlik az ág is

Megvettem a szeretőmet nagy áron
Át is vittem sok ligeten mocsáron
Át is vittem sok ligeten mocsáron
El se hagyom míg élek ez világon

VII. A gallai zöld erdőben születtem³⁷

A gallai zöld erdőben születtem;
Anyám sem volt, mégis felnevelkedtem;
Úgy nőttem fel, mint erdőben a gomba.
Bányász lettem még húszéves koromba.

Ez az erdő de szép erdő tavasszal!
Dobog szívem, nem bírok én magammal.
Arrafelé, amerre a csille jár,
Vágyik szívem egy bányászleány után.

VIII. Debreczeni zöld erdőben születtem³⁸

Debreczeni zöld erdőben születtem,
Még a bába sem virrasztott mellettem.
Úgy nőttem fel zöld 'erdőbe, mint gomba,
Lóvat loptam, hej, nyolcz éves koromba.
Én loptam el a vármegye hat lovát,
Engem keres mindenfelé az ország!

IX. A zalai zöld erdőben születtem³⁹

A zalai zöld erdőben születtem.
Dajkám se volt, mégis felnevelődtem.
Úgy nőttem fel, mint a kertben a rózsza.
Volt szeretőm már tízéves koromba.

A zalai zöld erdőben van egy fa
Ahhoz van a kis pejlovam csatolva,
Spárgakötél hosszára van eresztve,
Kisangyalom régen el vagy felejtve.

A zalai zöld erdőben van egy tó,
Abban úszik három gyászos koporsó,
Két szélsőben nem tom, ki babája van,
Középsőben tudom, hogy az enyém van.

³⁷ Komáromi népdal: <http://mek.oszk.hu/06200/06234/html/nepdalok0020450001.html>

³⁸ http://epa.oszk.hu/00900/00979/00133/pdf/EM-1901_18_05_253-268.pdf

³⁹ Zalai népdal: http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=3950

X. Este a Gyimesbe jártam⁴⁰

Este a Gyimesbe jártam,
Bolondgombát vacsoráztam.
Úgy megbolondultam tőle,
Megszerettem, aki főzte.

Megszerettem, el is vettem.
Jaj de jó életet éltem.
Sokszor mondtam én azóta,
Nem is volt az bolondgomba.

XI. Gom-ba, gomba, bo - lond gom-ba...

Gom-ba, gomba, bo - lond gom-ba, bár so-ha - se lát -tam vó-na.
Vesz-té vóna benn a kör -be, gu-rújj be-le ja gö- dör-be.
Ha-ja,ha-ja hadd lássam az or- cád , köri járom ezt a kerek gombát.
Fe-hér szá-ra fe-hér a ka-lap-ja, a-zé, a -ki kosa-rá-ba rak-ja.

⁴⁰ Gyimesi népdal: http://www.folkradio.hu/szoveg/nepdal_show.php?id=5610

9.2 Terjedelmesebb táblázatok, gombanévlísták

9.2.1 A „Clusius-kódex” gombanevei

1. *Szemerchjék* (T1)
2. *Szilw alya* (T2)
3. *gilua* (T5)
4. *Chöpörke Gomba* (T6)
5. *Bor]os gomba* (T7, T7, T8)
6. *Szilfan termewt gylwa* (T9)
7. *βilfa gilwa* (T10)
8. *Bagoly gomba* (T11, T15)
9. *Nyrfa gombaya* (T12)
10. *Herenchj* (T13)
11. *Bagoly fö* (T16)
12. *Pe]tric] (T19, T20)*
13. *monyaro alya gomba* (T21)
14. *Herjynch* (T26)
15. *Keferew gomba* (T29)
16. *Vörös keferö gomba* (T30)
17. *bik alya* (T30)
18. *Kinyr gomba* (T30)
19. *uörös herine] (T33)*
20. *fekete tinor* (T36)
21. *Galambicza* (T40, T47)
22. *Vörös herench* (T41)
23. *fejér herench* (T41)
24. *keek galambicza* (T45)
25. *Werews galambicza* (T46)
26. *waras galambicza* (T48)
27. *ki]o gomba* (T49)
28. *kijo gomba* (T50)
29. *ki]o gomba* (T51)
30. *feier varganja* (T53)
31. *Varganya* (T54, T56, T59, T70)
32. *aprow varganya* (T55)
33. *Ew] lab* (T58)
34. *tuuiffalya goba* (T60)
35. *Baba varganya* (T61)
36. *Szarwas gomba* (T63)
37. *fenyö alya gomba* (T64)
38. *warga annja* (T65)
39. *]arga Varganya* (T66)
40. *tuuifalya gomba* (T72)
41. *tino or* (T72)
42. *nyúl file* (T72) [nyul?]
43. *n]r ali gomba* (T72)
44. *pöffetegh* (T76)
45. *tuuisalya goba* (T79)
46. *tüwis alya gomba* (T81)
47. *tu]alja gomba* (T84)

9.2.2 A „Fungorum in Pannoniis” magyar szórványai

old.	Nemzetség (gombaneveknél)	A latin szövegbeli szórványok	A szöveg szélére írt jegyzetek
		<i>Balthasare de Bathyan</i>	
	fungi esculenti		
cclxiiij	Gen I	<i>Szemerchye</i>	<i>Szemerchye</i>
cclxiiiij	Gen II	<i>Kygio gomba</i>	
	Gen III	<i>Szent Gyevrgi gambaia</i>	<i>Szent Gyevvrgi gambaia</i>
cclxv	Gen IV	<i>Szilwa alya</i>	<i>Szilvva alya</i>
	Gen V	<i>Peztricz</i>	<i>Pe tricz</i>
cclxvj		<i>Peztricz</i>	
	Gen VI	<i>Szilfa termet alya</i>	<i>Szilfa termevvt alya</i>
		<i>Gilwa gyerthyan fa termewt</i>	<i>gilva gyerthyan fa termevvt</i>
			<i>Vr gomba</i>
cclxvij	Gen VII	<i>Chöpörke gomba</i>	<i>Chöpörke gomba</i>
	Gen VIII	<i>ke erew gomba</i>	<i>ke erevv gomba</i>
		<i>Vörös ke ere gomba</i>	<i>Vörös ke erevv gomba</i>
		<i>Bik alya</i>	<i>Bikalya</i>
cclxviiij	Gen IX	<i>Herench</i>	<i>Herench</i>
		<i>Vörös Herench</i>	
cclxix	Gen XIII	<i>Galambicza</i>	<i>Galambicza</i>
		<i>Keek galambicza</i>	<i>Keek galambicza</i>
cclxx		<i>Veres Gala...bicza</i>	<i>Vörevvs galambicza</i>
		<i>Waras galambicza</i>	
	Gen XIII	<i>Niwl gomba</i>	<i>Nivvl göba= nyul</i>
cclxxj	Gen XV	<i>Dizno gomba</i>	<i>Dizno göba</i>
	Gen XVI	<i>Varganya</i>	<i>Varganya</i>
cclxxij		<i>feyer varganya</i>	<i>feyer varganya</i>
		<i>verews varganya</i>	<i>verevvs varganya</i>
		<i> arga varganya</i>	<i>Sarga varganya</i>
	Gen XVII	<i>Vr gomba</i>	<i>Vrgomba</i>
cclxxiiij		<i>Bathyan, Nemeth-Wywar, Clusius Vram</i>	
cclxxiiiij		<i>Ewz lab</i>	<i>Evvz lab</i>
		<i>Szarvas gomba</i>	<i>Szarvvas gomba</i>
		<i> argaSzarvas gomba</i>	<i> arga Szarvvas gomba</i>
cclxxv	Gen XX	<i>Fenyő alja gomba</i>	<i>Fenyő alja gomba</i>
		<i>Fenyő-fa</i>	

	Gen XXI	<i>Bokros gomba</i>	<i>Bokros gōba</i>
cclxxvj		<i>Balthasar de Batthyan</i>	
	fungi perniciales		
cclxxvij		<i>Boza fa termewt</i>	<i>Boza fa termevvt</i>
	Gen II	<i>Szilwa alya</i>	<i>Szilva alya</i>
	Gen III	<i>Ganejou</i>	<i>Ganejou</i>
	Gen IIII	<i>Fiz fa gomba</i>	<i>Fiz fa gōba</i>
	Gen V	<i>Rewes cere]ne fa gomba</i>	<i>Revvcs cere]ne fa gomba</i>
cclxxviiij	Gen VI	<i>Monyaro alja gomba</i>	
	Gen VII	<i>Bagoly gomba</i>	<i>Bagoly gomba</i>
	Gen VIII	<i>Nyrfa gombaya</i>	<i>Nyrfa gombaya</i>
	Gen IX	<i>Bor]os gomba</i>	<i>Bor]os gomba</i>
cclxxix	Gen X	<i>Ke]ke gomba</i>	<i>Keske gomba</i>
cclxxx	Gen XIII	<i>Wt felem terewmgomba</i>	<i>Wt felem terevvm gomba</i>
cclxxxj	Gen XV	<i>Tinor gomba</i>	<i>Ti nor gomba</i>
		<i>feyertinor</i>	<i>feyer ti nor</i>
		<i>Fekete ti nor</i>	<i>Fekete ti nor</i>
	Gen XVI	<i>kigyogomba</i>	
		<i>kigyogomba</i>	
cclxxxiiij	Gen XVIII	<i>Varganya</i>	
	Gen XIX	<i>Baba Varganya</i>	<i>Baba Varganya</i>
cclxxxiiiij		<i>Varganya</i>	<i>Varganya</i>
	Gen XX	<i>Varganya</i>	<i>Varganya</i>
		<i>]arga Varganya</i>	<i>Sargav arganya</i>
cclxxxv	Gen XXI	<i>fenyoalya gomba</i>	<i>Fenyo alya gomba</i>
		<i>nem io</i>	
	Gen XXII	<i>Tuis alya gomba</i>	<i>Tuis alya gomba</i>
cclxxxvij	Gen XXV	<i>feyer]zarvas gomba</i>	<i>Feyer]zarvvas gomba</i>
	Gen XXVI	<i>Pöffeteg</i>	<i>Pöffeteg</i>

9.2.3 A Radványszky-gyűjtemény gombanevei

dátum	adat	forrás
1603k.	<i>szaruas gombarul</i>	Melius 412. rec./
1614k.	<i>agarjucumoth</i>	Máriássy 147. rec.
1614k.:	<i>czeresnie fan termeth gombath</i>	Máriássy 16. rec.
1619	<i>bocza fanak gombaiat</i>	Török 253. rec.
1619	<i>gombanak</i>	Török 841. rec./
1619	<i>gombatul</i>	Török 1276. rec./
1619	<i>Püfetegeöt</i>	Török 107., 510. rec./
1619	<i>szaruas gombat</i>	Török 1236. rec.
1619	<i>szaruas gomba, szaruas gombat</i>	Szentgyörgyi 162., 193. rec.
1619	<i>szeölö teöken termeöt gombat</i>	Török 429. rec.
1619	<i>szeolö tokon termet gombat</i>	Szentgyörgyi 257. rec./
1619	<i>tölifan ki <ko> gomba teröm</i>	Török 653. rec.
1663k.	<i>boczfának gombáiát</i>	Házi patika 19.rec
1665k	<i>bocza fan nöt gomba[is]</i>	Orvosságos könyvecske 199. rec.
1665k.	<i>pöffeteket</i>	Orvosságos könyvecske 238. rec.
1677	<i>szarvas gombát</i>	Újhelyi 119. rec.
1677	<i>Borzafán az mely gomba terem</i>	Újhelyi 345. rec./
1677	<i>fejér peczerkegombát</i>	Újhelyi 159. rec
1677	<i>szarvasgombát</i>	Újhelyi 213., 378. rec.
1677	<i>gomba az szölőtűn terem</i>	Újhelyi 335. rec
1677	<i>úr gombát</i>	Újhelyi 116. rec.
1693k.	<i>vén borzafának apró fekete gombáját</i>	Becskereki 549. rec
1693k.	<i>borzafa gombát</i>	Becskereki 608. rec./
1693k.	<i>nyírfa gombát</i>	Becskereki 924. rec.
1693k.	<i>pisztalicz-gombát</i>	Becskereki 1276. rec
1693k.	<i>veres szőlőszem-forma gomba</i>	Becskereki 742. rec./
1693k.	<i>veres gombától</i>	Becskereki 1404. rec
1693k.:	<i>borzagombát</i>	Becskereki 147. rec.
1693k.:	<i>fűzgombát</i>	Becskereki 7. rec./
17. sz.?	<i>szarvas gombat</i>	Orvosságoknak rendszedese 179. rec./
17. sz.?	<i>gombanak</i>	Gyógyszerek I. 14. rec.

9.3 Jelentésföldrajzi térképek

1. térkép: *bagolygomba*
2. térkép: *szömörcsöggomba*
3. térkép: *szentgyörgygomba*
4. térkép: *fülgomba*
5. térkép: *csirkegomba*
6. térkép: nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*

Megjegyzés: A térképeken „nm. gomba” (= nem meghatározott gomba) jelöléssel láttam el azokat az adatokat, amelyekhez a jeletést nem rögzítették.

1. Térkép: bagolygomba

2. Térkép:

3. Térkép

4. Térkép

5. Térkép

6. Térkép

9.4 A magyar népi gombanevek történeti és szóföldrajzi szótára

A szótár alapvetően háromféle forrástípusra épül: a XVI. és a XIX. század eleje közötti történeti munkákban fellelhető gombanévadatokat, tájszótáraink, tájszólistáink gombanévanyagát, illetve néprajzi munkákban elérhető elnevezéseket tartalmazza. Utóbbi adatok jórészt Zsigmond Győzötől származnak; munkám részben az ő gyűjtéseinek újraserkesztése és kiegészítése.

Címszónak a gombanév köznyelvi írásmódú változatát vettem fel, és egy szócikkben tárgyaltam a lexémaszinten megegyező alaki tájszavakat. Külön címszóba soroltam viszont az önálló gombaneveket az önálló gombanév + *-gomba* szerkezetű elnevezésektől (pl. *csiperke* ~ *csiperkegomba*).

A szóföldrajzi poliszém alakokat közös szócikkben mutatom be, így szótáram elsősorban arra ad lehetőséget, hogy egy-egy népi gombanév nyelvföldrajzi elterjedését, illetve különböző jelentéseit követhessük nyomon. A jelentések a címszó után állnak számmal elkülönítve. A sorrendet az határozza meg, mennyire pontosan határozták meg a gombát az adott területen: a fajneveket a nemzetségnevek követik, végül a biztosan meg nem határozott gombajelentések zárják a cikket. Azokat az adatokat, amelyekhez nem rögzítettek jelentést <nm. gomba> = nem meghatározott gomba megjegyzéssel jelzem.

A jelentést EWALD GERHARDT (2008) „Gombászok kézikönyve” című határozója alapján adom meg, mivel tapasztalataim szerint a magyar mikológusok újabban ezt a könyvet forgatják legszívesebben. Ügyeltem arra is, hogy a korai munkákban megadott hivatalos elnevezéseket is a Gerhardt-féle változatra „frissítsem”. A magyar hivatalos nevet a latin elnevezés követi.

A jelentést a gyűjtés dátuma követi. Amennyiben a gyűjtés időpontja eltért a publikálás időpontjától, a hivatkozásban igyekeztem jelölni (pl. 1614k.: *agarjucumoth* (nl., Máriássy 147. rec./ HOFFMANN 1989: 66)). Ahol a forrásom nem adott meg dátumot, a nd. = nincs dátum megadva rövidítést használtam.

Fontosnak tartottam a történeti gombanevek betűhív megadását, ahol tehettem, az eredeti mű, illetve annak fotója alapján rögzítettem az elnevezéseket. A nyelvjárási változatoknál is ügyeltem a pontos fonetikus írásmódra, sajnos a forrástól is függött, hogy a hangok mennyire részletesen lettek jelölve.

A gombanévadat után zárójelben adtam meg a gyűjtés helyét, a gyűjtő nevét és az adat előfordulásának oldalszámát. Amennyiben a gyűjtés helye ismeretlen volt, az nl.

= nem lokalizálható, nem lokalizált rövidítéssel jeleztem. Többször hivatkoztam ZSIGMOND GYÖZŐ (2009) „Gomba és hagyomány” című kötetére mint másodlagos forrásra. A kéziratos művek esetében az on. = oldalszám nélkül rövidítést használtam.

Agaricum 'orvosi tapló, Laricifomes officinalis' 1578: *Agaricum, Agaricomat* „Az ~, az az, az Abiefcon, az az böke leuelű Lucz főnnyen termet gomba, igen ió minden méreg ellen, az mérges gomba ellen...” (Debrecen, Melius 28/ SZABÓ 1978: 159), XVI. sz. vége: *Agaricumot, agaricumoth, Agaricomoth, Agaricum, agricomoth, Agaricumoth, Agaricomot, Agaricombol* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 12; 23, 500; 41, 408, 417, 436; 42, 350, 606, 607; 187; 220, 436, 511; 351, 363, 420; 359/ VARJAS 1943), 1614k.: *agarjucumoth* (nl., Máriássy 147. rec./ HOFFMANN 1989: 66), 1687: *Agaricum* (Kolozsvár, PÁPAI PÁRIZ), 1744: *Agaricum* „Ez olly Gomba, a' melly Váralja körül terem, mellynek ha úgy hafznát akarod venni, törd-meg mosárban, és vagy borban, vagy erős pálinkában, vagy éget borban három kés hegynit, vagy egy lotnak harmad részét keverd és áfztasd-bé, és mind reggel 's mind estve, egyébkor-is, midön fjomjuhozol idd-meg, azon napon minden mely-fájás és fuladozás ellen és tüdő rothadás ellen igen hafznos lefz” (Znióváralja/ Kláštor pod Znievom, ZEY †4).

aggnóposz 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1906: *agnóposz* (nl., MNy. 2: 322).

akácfagomba 1. 'sárga gévagomba, Laetiporus sulphureus?' 2009: *akácfagomba* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141). **2.** <nm. gomba> 1950: *akácfagomba* (Nyírsászári, ERDÉSZ 15), 2005: *akácfagomba* „ehető” (Debrecen, DCSz. 28). || ÚMTsz. 1: 180

akácfásgomba <nm. gomba> 2005: *akácfásgomba* „Az akácfászgomba frissen főüve nem mérgező, de másnap már nem lehet megenni, ha mekfőüsztk és kimaratt.” (Debrecen, DCSz. 28).

akácgomba 1. 'téli fülőke, Flammulina velutipes' 1966: *akácgomba* (nl., MNöv. 20). **2.** <nm. gomba> 1941: *akáca-gombák* (Salgótarján, BÉRCZI 10), 1974: *akácgomba*

(Nyírség, ERDÉSZ 35), 2005: *akácgomba* (Debrecen, DCSz. 28). || ÚMTsz. 1: 180

akácosgomba 'akácpereszke, Armillaria rickenii' 2009: *akácosgomba* (Debrecen, ZSIGMOND 104).

állásgomba 'nagy özlábgomba, Macrolepiota procera' 1943: *állásgomba* (Sándorfalva, NNy. 3: 140). || ÚMTsz. 1: 199

almafagomba 1. <almafáról szedett tapló> 1985: *almafagomba* „Főzetével bőrt festenek” (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 309). **2.** <nm. gomba> 1978: *almafagomba* (Csíkszék, MIKLÓSSY 94).

almagomba 1. 'kenyérgomba, Lactarius volemus' 2009: *almagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** <nm. gomba> 2009: *almagomba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

anyavargánya 1. 'kajsza lisztgomba, Clitopilus prunulus' 2009: *anyavargánya* (Szalafő, Torony, ZSIGMOND 110, 112). **2.** 'ízletes vargánya, Boletus edulis szezon elején' 2009: *anyavargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

anyósgomba 1. 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2009: *anyósgomba* (Kétyút/ Hut, ZSIGMOND 139). **2.** 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 2007: *anyósgomba* (Dobri, BAGLADI XXVI).

apró vargánya 'párducpereszke, Tricholoma tigrinum' 1580k.: *aprow vargánya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T55).

árpaalj 'lila pereszke, Lepista nuda' 2009: *árpaalj* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119), *árpaalja* (Gyergyószárhegy/ Lázarea, ZSIGMOND 120).

árvalányfüle 1. 'piros csészegomba, Sarcoscypha coccinea' 2007: *árvalányfüle* „Ojan szép, mindig összeszettük, amikor gyerekek voltunk.” (Zalaiistvánd, BAGLADI XXXII). **2.** 'csészegomba, Aleuria', 2009: *árvalányfüle* (Zselic, ZSIGMOND 113). **3.** <rends. Bodzafán v. redvesedő oszlopon növény, fül alakú vörös taplógomba> 1915–

1960: *árvalány-füle* (Nagyzerénd/ Zerind, IMPLOM on.), 1942: *árvalám-füle, árvalámfülét* (Nagyváty, MNny. 4: 304). || ÚMTsz. 1: 259

aszaló 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *aszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 138, 140). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *aszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

aszalógomba 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1905–1908 k. *ászallógomba* (Nemespann/ Paňa, SZINKOVICH on.), 2009: *aszalógomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140). || ÚMTsz. 1: 262

bacsós sampiongomba 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *bacsós sampiongomba* (Lökös/ Levkuška, ZSIGMOND 137).

bábaasszonysegge 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1930–40 k.: *bābāasszonseggē* „Nēm gyōzzük ā sok bābāasszonseggit mēg tinōrkāt pijācrā hordānyi ebbe jā esztendōbe, de āz āszāltgombāt sokvāl jobbān mēffizetyik māj tāvāszrā” (Bernecebarāti, PTSz.¹ 1987: 42).

bābacék 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1937: *bābociĕk* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1939: *bābociĕk* (Felsőőr, VSz. 6: 178), 1941: *bābociĕkk* (Felsőőr, MNny. 3: 119). || ÚMTsz. 1: 289

bābafinggomba 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1676: *Bābafing-gomba* (nl., vö. BEKE 1935: 19, ZSIGMOND 2009: 147)

bābagomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2003: *bābagomba* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **2.** 'bronzos tinóru, *Boletus aereus*' 2003: *bābagomba* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2003: *bābagomba* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **4.** 'vargánya, *Boletus*' 1991: *bābagomba* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133).

bābas 1. 'barna tinóru, *Xerocomus badius*' 2009: *bābas* (Hárskút/ Lipovník, ZSIGMOND 131). **2.** 'sárgahúsú tinóru, *Boletus appendiculatus*' 1991: *bābas* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). **3.** 'vargánya, *Boletus*' 1987: *bābas, bābaska* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133).

bābasegg 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2003: *bābasegg* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *bābasegg* (Kézdimartonos/ Mártánuš, Ozsdola/ Ojdula, ZSIGMOND 123, 124). **2.** 'bronzos tinóru, *Boletus aereus*' 2003: *bābasegg* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2003: *bābasegg* (Gelence/ Ghelintā, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **4.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *bābasegg* (Debrőd/ Debraď, ZSIGMOND 130).

bābaseggegomba 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1957: *bābasegge* [...] *gomba* (Bernecebarāti, NéprK. 2: 276). **2.** <nm. gomba> 1939: *bābaseggegomba* (Ipolyfödemes/ Ipélské Úlány, KOVÁCS on.), 1939: *bābasegge-gomba* „ált. szárítva fogyasztott, barna színű gombafajta” (Drégelypalánk, KOVÁCS on.). || ÚMTsz. 1: 291

bābaseggű 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1994: *bābaseggő* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 136). **2.** 'sötét érdestinóru, *Leccinum griseum*' 2009: *bābaseggű* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *bābaseggű* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **4.** 'vargánya, *Boletus*'? *bābaseggű* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136). **5.** <lágy kalapú gomba> 1992: *bābāseggű* (Kisnémedi, KisnTsz. 16).

bābasgomba <ehető gomba> 1941: *bābas* [...] *gombát* (Csermosnya-völgye, NÉ. 33: 174). || ÚMTsz. 1: 291

bābaskagomba 1. 'vargánya, *Boletus*' 2009: *bābaskagomba* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). **2.** <ehető gomba> 1941: *bābaskagomba* (Csermosnya-völgye, NÉ. 33: 174). || ÚMTsz. 1: 291

bābavargánya 1. 'céklatinóru, *Boletus erythropus*' 1580 k.: *bābā vargānya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T61), 1601: *Bābā Vargānya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 283). **2.** 'sátántinóru, *Boletus satanas*' 1966: *bābavargánya* (nl., MNöv. 25).

bacsós sampiongomba 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *bacsós sampiongomba* (Lőcsös/ Levkuška, ZSIGMOND 137).

bagolyfő 'fehér porhanyógomba, *Psathyrella candolleana*' 1580 k.: *Bagoly fő* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T16).

bagolygomba 1. 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 1580 k.: *Bagoly gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T11), 1601: *bagoly gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 278), 1966: *bagolygomba* (nl., MNöv. 25), 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33), 2007: *bagugomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI.), 2010: *bagógomba* (Szentgál, BAGLADI 225; Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138), *bagugomba* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 144, 145) **2.** 'párducgalóca, *Amanita pantherina*' 1580 k.: *Bagoly gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T15), 1601: *Bagoly gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 278), 2007: *bagugomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI.). **3.** 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1915: *bagógomba* (Szilagybadacsony/ Bădăcin, Nyr. 44: 89), 1958: *bagógomba* (Kisdörcicse, KdörTsz. 16), 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33), 2007: *bagugomba* (Csernec, Dobri, BAGLADI XI.), 2009: *bagolygomba* (Nagybereg/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140), *bagógomba* (Darány, ZSIGMOND 107). **4.** 'pizstricgomba, *Polyporus squamosus*' 1899: *bagolygomba* (Gyöngyös, HOLLÓS 146), 1966: *bagolygomba* (nl., MNöv. 25), 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33), 2009: *bagolygomba* (Algyő, ZSIGMOND 103). **5.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1927: *bagugomba* (Páka, MNy. 23: 589), 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33). **6.** 'piruló özlábgomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *bagolygomba* (Nagybereg/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140). **7.** 'ráncos tintagomba, *Coprinus atramentarius*' 1780: *Bagoly-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83). **8.** 'özlábgomba, *Macrolepiota*' 2007: *bagugomba* (Csernec, Dobri, BAGLADI XVI.). **9.** 'kénvirággomba, *Hypholoma*' 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33). **10.** 'tintagomba, *Coprinus*' 1973: *bagolygomba* (nl., GREGOR 32–33). **11.** 'galóca, *Amanita*' 2003: *bagolygomba* (nl., ZSIGMOND 57). **12.** <nm. gomba> 1711: *Bagoly gomba* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1951: *Utóbra kelvén vót*

bagógomba, az ujam mind az esernyő, hosszi szára va (Szentgál, MNyj. 1: 183), *bagógomba* (nl., SZOLNOKY on.), 1951b: *bagógomba* (Hosszúhetény, NYILASSY on.), 1952: *bagógomba* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI 1), 1958: *bagógomba* (Györfvár, SZÉKELY 17), 1959: *bagógomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1973: *bagolygomba* (Gyöngyös, GREGOR 32–33), 1984: *bagógomba* (Nagykónyi, BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 1: 305

bagolylábogomba <ehető gomba> 1941: *bagóláb gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 1: 305

bánbás 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *bánbás* (Rozsnyó/ Rožňava, ZSIGMOND 134). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *bánbás* (Rozsnyó/ Rožňava, ZSIGMOND 134).

banyaposz 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1981: *banyaposz* (Kiskanizsa, KiskSz. 27). **2.** 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1702: *banyaposz* (nl., Csokonai/ ZSIGMOND 147), 1900: *banyaposz* (Somogy m., GÖNDÖCS on.), 1905: *banyaposz* (Dunántúl, MNy. 1: 428), 1905–1908 k.: *banyaposz* (Sümeg, HORVÁTH on.), 1941: *banyaposz* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1941: *banyapössz* (Nagyszakácsi, SZITA on.), 1948–1951: *banyapössz* (Cserszegtomaj, SZABÓ on.), 1951–1952: *banyaposz* (Patosfa, RÓNAI on.), 1952: *banyapussz* (Ormányság, OrmSz. 30), 1966: *banyaposz* (nl., MNöv. 27), 2009: *banyaposz* (Gyenesdiás, ZSIGMOND 105). || ÚMTsz. 1: 338

banyaposzogató 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1941: *banyapösszogató* (Görgeteg, SIMON on.), 1951: *banyapösszogató* „Pusszan, és sárga por jön ki belőle, ha rálépnek, Gömbölyű v. tojásalakú.” (Ormányság, OrmSz. 30). || ÚMTsz. 1: 338

báránycsecs-tapló 'Polyporus ovinus' 1906: *báránycsecs taplót* (Felvidék, NÉ. 7: 34). || ÚMTsz. 1: 341

bárányfej 'tüskegomba, *Polyporus umbellatus*' 2009: *bárányfej* (Debród/ Debrád, Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 130, 131), 2009: *bánránfej* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

bárányfejjgomba 'tüskegomba, *Polyporus umbellatus*' 2009: *bárányfejjgomba* (Lökös/ Levkuška, ZSIGMOND 137).

báránygomba 1. 'korallgomba, Ramaria' 1957: *báránygomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234). **2.** 'tüskegomba, Polyporus umbellatus?' 1981: *báránygomba* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 133). **3.** 'erdőszéli csiperke, Agaricus arvensis?' 1943: *báránygomba* (Sándorfalva, NNy. 3: 160), 1957: *báránygomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 103). || ÚMTsz. 1: 342

barátfüle 1. 'sötét trombitagomba, Craterellus cornucopioides?' 2009: *barátfül* (Bikafalva/ Tăureni, ZSIGMOND 128). **2.** 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 1967: *barátfüle* (Szentegyházsfalu/ Vlăhița, GUNDA 163). **3.** <NM. GOMBA> 2009: *barátfül* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).

barázdásgomba 'kucsmagomba, Morchella' 1907: *barázdásgomba* (Nagykanizsa, SZABÓ 60). || ÚMTsz. 1: 347

barna fagomba 'déli tőkegomba, Agrocybe cylindracea' 2009: *barna fagomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

barna gomba 'déli tőkegomba, Agrocybe cylindracea' 2009: *barna gomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

barna géva <ehető gomba> 1951: *barna géva* „A barna géva, az igéj jó vót.” (Szentgál, MNyj. 1: 183). || ÚMTsz. 1: 352, *barnagilva*

barna légygomba 1. 'barna galóca, Amanita regalis' 2009: *barna légygomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **2.** 'párducgalóca, Amanita pantherina?' 2009: *barna légygomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

barna pesze 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1944: *barna pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 135)

barna tinó 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1979: *barna tinó* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291). **2.** 'vargánya, Boletus?' 1979: *barna tinó* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

barna vargánya 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1944: *barna vargánya* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 135). **2.** 'molyhos tinóru, Xerocomus subtomentosus?' 2009: *barna vargánya* (Darány, ZSIGMOND 107).

barnahátú 1. 'aranyos galambgomba, Russula aurea?' 2009: *barnahátú* (Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 145). **2.** 'ráncos galambgomba, Russula vesca' 2009:

barnahátú (Hosszúfalu/ Săcele, ZSIGMOND 114). **3.** 'ízletes galambgomba, Russula alutacea' 2009: *barnahátú* (Hosszúfalu/ Săcele, ZSIGMOND 114). **4.** 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *barnahátú* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

barnahátú galambica <barna galambgomba> 2007: *barnahátú galambica* (Dobri, BAGLADI XIII).

barnahátú tinó <nm. gomba> 2009: *barnahátú tinóu* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

békagomba 1. 'tintagomba, Coprinus' 2009: *békagomba* (Bélafalva/ Belani, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 122, 125, 128). **2.** 'büdös galambgomba, Russula foetens' 1909: *békagomba* (Tatrang/ Tărlungeni, PÁL 379). **3.** 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 1909: *békagomba* (Tatrang/ Tărlungeni, PÁL 379). **4.** <nm. gomba> 1890–1906: *békagomba* „nedves helyen növvő, rövid tenyészidejű, magas szárú barna gomba” (Csík, ÚMTsz. 391). || ÚMTsz. 1: 391

békalaska 'fehér csupaszpereszke, Melanoleuca strictipes?' 2009: *békalasa* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

bercsog 1. 'kucsmagomba, Morchella, Ptychoverpa' 2009: *bercsog* (Gyoszeny/ Joseni, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143), 2009: *bircsog* (Gajdár/ Găidar, ZSIGMOND 142). **2.** 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *bircsog* (Lészpend/ Lespezi, Lujzikalagor/ Luizi Călugăra, ZSIGMOND 143). **3.** <NM. GOMBA> 1952: *bèrcsók* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147).

bercsoggomba 1. 'kucsmagomba, Morchella, Ptychoverpa' 2009: *bercsoggomba* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142), 2009: *bircsoggomba* (Lészped/ Lespezi, ZSIGMOND 143). **2.** 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *bircsoggomba* (Gorzafalva/ Oituz, Lujzikalagor/ Luizi Călugăra, ZSIGMOND 142, 143).

beregszászi gomba 'piruló galóca, Amanita rubescens?' 2009: *beregszászi gomba* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141).

bikacsök 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *bikacsök* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

bikafing 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista, Calvatia' 1917: *bikafing* (Nagyszalonta/Salonta, MNy. 13: 126). || ÚMTsz. 1: 479

biribi 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1935: *biribi* (Szászfenes/Florești, GYÖRFFI 67).

bitanggomba <mérgező gomba> 2009: *bitanggomba* (Jászó/Jasov, ZSIGMOND 131).

bodzafagomba 1. 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 1783: *Bozzafagomba* (Székelyföld, BENKŐ 431), 1973: *bodzafagomba* (nl., Gregor 43), 2009: *bodzafagomba* (Cserszegtomaj, ZSIGMOND 105). 2. <NM. GOMBA> XVI. sz. vége: *Bozza fan mely gomba terem* (Gyulafehérvár/Alba Iulia, Lencsés 72/ VARJAS 1943), 1619: *bocza fanak gombaiat* „Az meli azzonak teie el apad. Keresd az ~, aszald megh, es teörd megh, ad megh innia borba” (nl., Török 253. rec./ HOFFMANN 1989: 93), 1663k.: *boczfának gombáiát* (nl., Házi patika 19. rec./ HOFFMANN 1989: 229), 1665k.: *bocza fan nőt gomba[is]*” (nl., Orvosságos könyvecske 199. rec./ HOFFMANN 1989: 262), 1677: *Borzafán az mely gomba terem* (nl., Újhelyi 345. rec./ HOFFMANN 1989: 319), 1693k.: *vén borzafának apró fekete gombáját* „...áztasd meg borzavirág vízben, akár kömény vízben, tedd a szemedre, igen-igen hasznos meg az száj-, fogfájásra is” (nl., Becskereki 549. rec./ HOFFMANN 1989: 357), *borzafa gombát* (nl., Becskereki 608. rec./ HOFFMANN 1989: 384).

bodzafán termett 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 1601: *Boza fa termewt, Boza fa termevvt* (Németújvár/Güssing, FungPann. 277).

bodzagomba 1. 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae?' 1973: *bodzagomba* (nl., Gregor 43). 2. <nm. gomba> 1693k.: *borzagombát* „Az nyelvnek békájáról való igen jó. Mézeld meg az eczetet jól, vess tört gyömbért és szalamiákot belé, ezzel mossad gyakort; ez meg fakasztja, meg is [gyó]gyítja hamar. Osztán forrás vízben áztasson ~, azt igya” (nl., Becskereki 147. rec./ HOFFMANN 1989: 357).

bogárgomba 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1937: *bogárgomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1940: *bogárgomba* (Rábagyarmat, DSz. 7: 321), 1952: *bogárgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 111), 1973: *bogárgomba* (Felsőőr, FTsz. 34),

1987: *bogárgomba* „Amikó még nem vót ragáncsos papír, ezze pusztították a lakásban a legyeket, de veszíjjes vót.” (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2010: *bogárgomba* (Felsőőr, BAGLADI 225), 2009: *bogárgomba* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110). || ÚMTsz. 1: 512

bogárvesztő-gomba <nm. gomba> 1941: *bogárvesztő-gomba* (Farkasfa, DSz. 8: 173). || ÚMTsz. 1: 512

bokoralja 1. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *bokoralla* (Ják, ZSIGMOND 111). 2. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 1949: *bukor ajja* (Bélapátfalva, BAKÓ on.).

bokoraljú 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *bokoraljú* (Bikafalva/Tăureni, ZSIGMOND 128).

bokorgomba 'árvégű fülőke, Collybia fusipes' 1941: *bokor g.* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 1: 524

bokrosgomba 1. 'ágas tapló, Grifola frondosa' 1601: *Bokros gomba, Bokros göba* (Németújvár/Güssing, FungPann. 275), 1966: *bokrosgomba* (nl., MNöv. 32). 2. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *bokrosgomba* (Beregszász/Berehove, Beregújfalú/Novoje Szelo, Kétegytűt/Hut, Nagymuzsaly/Muzsijevo, ZSIGMOND 138, 139, 140). 3. 'csoportos tuskógomba, Armillaria tabescens' 2009: *bokrosgomba* (Kétegytűt/Hut, ZSIGMOND 139). 4. 'ízletes tőkegomba, Kuehneromyces mutabilis' 2009: *bokrosgomba* (Kétegytűt/Hut, ZSIGMOND 139). 5. 'fésűs korallgomba, Clavulina coralloides' 1780: *Bokros-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84), 1787: *Bokrosgomba* (Erdély, MÁTYUS on.). 6. <nm. gomba> 1711: *Bokros-/gomba* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1979: *bokrosgomba* (Dercen/Dertsen, GUNDA 291), 1991: *bokros gomba* (Ung-vidék, Bödi/ZSIGMOND 137).

bokros puttinka 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea?' 2009: *bokros puttinka* (Izsnýete/Zhniatyino, ZSIGMOND 139). 2. 'csoportos tuskógomba, Armillaria tabescens' 2009: *bokros puttinka* (Izsnýete/Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

bolondgalambica <mérgező galambgomba> 2007: *bolond galambica* (Dobri, BAGLADI XI, XIII).

bolondgomba 1. <mérgező gomba> 1906: „F^üőny^üött, mind a boloⁿgomba” (Lovászpátona, HORVÁTH 131), 1914: „Úgy

fénőt, mind egy bolongomba” (Koltó/Coltău, SZABÓ 35), 1923: *bolon gombă* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1935: *bolondgomba* (Egri/Agriș, SzamSz. 104), 1959: *bolongomba*, *bolondgomba* (Szentgál, VAJKAI 20), *bolondgombától* (Lónya, NéprK. 4: 9), 1968: *bolongombă* „Nem etöm bolongombát.” (Szlavónia, SzlavSz. 57), 1981: *bolongomba* „Nem öttem bolongombát, hom möktögyem” (Kiskanizsa, KiskSz. 38), 1985: *bolondgomba* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 311), 2004: *bolongomba* „Nyű, mind a bolongomba” (Bük, Bük iTsz. 38), 2005: *bolongomba* (Debrecen, DCSz. 93), 2007: *bolondgomba* (Dobri, Körmend, Zalaistvánd, BAGLADI XI), 2009: *bolondgomba* (Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140), 2010: *bolongomba* (Felsőörs, BAGLADI 225), *bolondgomba* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 225). **2.** ’galóca, Amanita’ 2005: *bolongomba* „A galócat híjtág bolongombának” (Debrecen, DCSz. 93). **3.** ’légyölő galóca, Amanita muscaria’ 2009: *bolondgomba* (Árapatak/ Araci, ZSIGMOND 121). **4.** ’tintagomba, Coprinus’ 1941: *bolondgomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 1: 533

bolondosgomba <mérgezőgomba> 1944: *bolondosgomba* (Nagykanizsa, WINKLER on.), 2007: *bolondosgomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). || ÚMTsz. 1: 534

bolondvargánya <mérgező vargánya-vagy tinóru> 2007: *bolondvargánya* (Körmend, BAGLADI XIII).

borjúpofagomba **1.** ’kései laskagomba, Pleurotus ostreatus’ 1987: *borjúpofagomba*, *borjúpofájúgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** ’májgomba, Fistulina hepatica’ 1987: *borjúpofagomba*, *borjúpofájúgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

borjúszájgomba **1.** ’kései laskagomba, Pleurotus ostreatus’ 1987: *borjúszájgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** ’májgomba, Fistulina hepatica’ 1987: *borjúszájgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

borjúpiszka <nm. gomba> 1991: *bornyúpiszka* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 133).

borjúpiszka <nm. gomba> 1987: *bornyúpiszka gomba* (Kiskovácsvágás, Zsupos/ ZSIGMOND 133).

boronagomba ’Polyporus radicans’ (nl., MNöv. 34)

borosgomba **1.** ’nagy őzláb, Macrolepiota procera’ 1976: *borosgomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210). **2.** ’piruló galóca, Amanita rubescens?’ 2009: *borosgomba* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 125, 143). **3.** <nm. gomba> 1711: *Boros gomba* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

borsgomba **1.** ’piruló galóca, Amanita rubescens’ 1970: *borsgomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, GAZDA 442), 1976: *borsgomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 126), 2003: *borsgomba* (Gelence/ Ghelintă, SÁNTHA Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *borsgomba* (Sepsibükszád/ Bicsad, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kálnok/ Calnic, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 122, 123, 125, 126), *borşgombă* (Előpatak/ Vâlcele, ZSIGMOND 122). **2.** ’büdös galambgomba, Russula foetens’ 2003: *borsgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

borshátú gomba ’piruló galóca, Amanita rubescens’ 2009: *borshátú gomba* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124).

borsikagomba **1.** ’mezei szegfűgomba, Marasmius oreades’ 1890–1906: *borsikagomba* (Sövényháza, ÚMTsz. 1: 561), 1899: *borsikagomba* „A magyar Alföld legközönségesebb ehető gombája, a nép mindenütt ismeri.” (Kecskemét, HOLLÓS 146), 1966: *borsikagomba* (nl., MNöv. 34). **2.** ’büdös galambgomba, Russula foetens’ 2003: *borsikagomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *borsikagomba* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **3.** ’csiperke, Agaricus’ 1937: *borsika- [...] gombát* (Monor, Ethn. 48: 453). **4.** <ehető gomba> 1933a: *borsikagomba*, *borszika-gomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 249). **5.** <nm. gomba> 1959: *borsikagombát* (Kiskunság, NAGY CZIROK 225). || ÚMTsz. 1: 561

borsikavargánya ’borsos tinóru, Chalci-porus piperatus?’ 2009: *borsikavargánya* (Darány, ZSIGMOND 107)

borsocska ’mezei szegfűgomba, Marasmius oreades’ 2009: *borsocska* (Leléd/ Le’a, ZSIGMOND 136).

borsocskagomba 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1994: *borsocskagomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136).

borsógomba 1. 'barna galóca, *Amanita regalis*' 2009: *borsógomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 143). **2.** 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *borsógomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 143).

borsosgomba 1. 'piruló galóca, *Amanita rubescens*?' 2009: *borsosgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **2.** 'büdös galambgomba, *Russula foetens*' 1580 k.: *bor[os] gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T7–8), 1601: *Bor[os] gomba*, *Bor[os] gom-/ba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 278). **3.** <ehető gomba> 1941a: *borsos* [...] *gombát* (Kocs, FÉL 82). || ÚMTsz. 1: 563

borsoskagomba 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 1966: *borsoskagomba* (nl., MNöv. 34).

boszorkánytojás 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *boszorkánytojás* „egész fiatal” (Szombathely, Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 112, 142).

botlófagomba 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 1987: *botlófagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

bronzgomba 'bronzos tinóru, *Boletus aereus*' 1966: *bronzgomba* (nl., MNöv. 36).

bukfencgomba <mérges gomba> 2009: *bukfencgomba* (Szombathely, Torony, ZSIGMOND 112).

búrfagomba 1. 'ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*' 1939: *búrfa-gomba* (Drégely-palánk, KOVÁCS 2). **2.** <nm. gomba> 1939: *búrfagomba*, *būrfagomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS on.). || ÚMTsz. 1: 636

búzavargánya 1. 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*?' 1943: *búzavargánya* (Őrség, KARDOS 18), 2009: *búzavargánya* (Bükkös, ZSIGMOND 107), 2009: *búzavargánya* (Óriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110), 2009: *búzavargánya* (Torony, ZSIGMOND 112). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' (Szalafő, ZSIGMOND 110). **3.** <nm. gomba> 1952: *búzavargánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR on.), 1937: *búza-vargánya* (Ormányság, KISS 69), 1952: *búzavargánya* (Ormányság, OrmSz. 62), 1988: *búzavargánya* (Göcsej, BÍRÓ 153). || ÚMTsz. 1: 649

büdügő 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1987: *büdügő* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** 'szürke pöfeteg, *Bovista*

plumbea' 1987: *büdügő* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39)

büdös bolondgomba 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *büdös bolondgomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

büdös süvegesgomba 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 1780: *Büdös süveges gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84).

büdüsgomba 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *büdüsgomba* (Kásonújfalú/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Leléd/ Leľa, Gajdár/ Gäidar, Pusztina/ Pustina, Hosszúfalú/ Dolga vas, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 121, 122, 136, 142, 143, 144, 145).

büdüske 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *büdüske* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136).

büdü süvegesgomba 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 1780: *Büdös süveges gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83).

bükkalja 'jegenyefenyő-rizike, *Lactarius salmonicolor*' 1580 k.: *bik alya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T30), 1601: *Bik alya*, *Bikalya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 267).

bükkaszaló 'királyvargánya, *Boletus regius*' 2009: *bükkaszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

bükkfafehér 'bükkfa-tapló, *Fomes fomentarius*' 2009: *bükkfafehér* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127).

bükkfagéva 'laskagomba, *Pleurotus*' 2007: *bükkfagéva* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI).

bükkfagomba 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 1981: *bükkfagomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 2003: *bükkfagomba* (Gelence/ Gelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *bükkfagomba* (Doroszló/ Doroslovo, Igazfalva/ Dumbrava, Zernest/ Zărnești, Csikmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Borszék/ Borsec, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Izsnyéte/ Zhniatyino, Maradék/ Maradik, ZSIGMOND 103, 104, 117, 118, 119, 121, 139, 147), 2009: *bükkfagomba* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121), 2010: *bükkfagomba* (Szentgál, BAGLADI 225). **2.** 'nyári laskagomba, *Pleurotus pulmonarius*' 2003: *bükkfagomba* (Gelence/ Gelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'bükkfa-tapló, *Fomes fomentarius*' 1959: *bükkfagomba* (Gyimes-vidék, NyItudK.

3: 105), 2009: *bükkfagomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Bélafalva/ Belani, ZSIGMOND 117, 122). **4.** <NM. GOMBA> 1906: *bikfagomba* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34). || ÚMTsz. 1: 656

bükkfalaska 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *bükkfalasa* (Kászónújfalu/ Casinu Nou, ZSIGMOND 121), 2009: *bikfalasa* (Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120).

bükkfa-tapló 'bükkfa-tapló, *Fomes fomentarius*' 1820: *bikkfatapló* (Csatószeg/ Cetățuia, CZIRÁKY on.), 1966: *bükkfa-tapló* (nl., MNöv. 37), 1976: *bükkfatapló* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), *bikfatapló* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210), 2009: *bükkfatapló*, *bikkfatapló* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), *bükkfatapló* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127).

bükkfa-tuskógomba 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2010: *bükkfa-tuskógomba* (Szentgál, BAGLADI 225).

bükkgomba 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *bükkgomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *bikgomba* (Gömörpéterfalva/ Petrovce, ZSIGMOND 134). **3.** 'vargánya, *Boletus*?' 1985: *bikkgomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

bükkhiribe 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1997: *bighélib* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 2009: *bikhilib* (Klészse/ Cleja, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 143, 144). **2.** <bükkfa alatt termő vargánya> 1933a: *bikhilib* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY: 250), 1952: *bikhilib* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 306). || ÚMTsz. 1: 656

bükkgyébe 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *bikgyébe* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123).

bükkklaska 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2010: *bükkklaska* (Szentgál, BAGLADI 225).

bükkkriskó 'keserűgomba, *Lactarius*' *bikkriskó* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

bükkszepe 'vargánya, *Boletus*?' 1985: *bikkszepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

bükkvargánya <nm. gomba> 2010: *bükkvargánya* (Kapolcs, BAGLADI 225).

cepe 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1937: *cepe* (Eger, MNy. 33: 251; ÚMTsz. 4: 413), 1944: *cepe* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'vargánya, *Boletus*' 1944: *cepe* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1949: *cepe* (Felsőtárkány, BAKÓ on.), 1949: *cepe* (Tarkó, BAKÓ on.). **3.** 'barna tinóru, *Xerocomus badius*?' 2009: *cepe* (Recsk, ZSIGMOND 135).

cepegomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1937: *cepe* (Eger, MNy. 33: 251; ÚMTsz. 4: 413). **2.** 'vargánya, *Boletus*' 1982: *cepegomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 131).

cérnagomba 'közönséges süngomba, *Hericium erinaceus*' 1929: *cérnagomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 522), 1966: *cérnagomba* (nl., MNöv. 38).

cigányfaszúgomba 'kucsmagomba, *Morchella*' 2009: *cigányfaszú gomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128).

cigánygomba 1. 'tintagomba, áltintagomba, *Coprinus*' (Magyarvista/ Viștea, ZSIGMOND 115). **2.** <mérgező gomba> 1933: *cigánygomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 250), 1998: *cigánygomba* (Varság/ Vârșag, BÁRTH 295). || ÚMTsz 1: 691

cigányhilip 1. 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *cigányhilip* (Forrófalva/ Fărăoani, Gajdár/ Gäidar, Gyoszény/ Joseni, ZSIGMOND 142, 143). **2.** 'fenyőtínóru, gyűrűstinóru, *Suillus*' 2009: *cigányhilip* (Gyoszény/ Joseni, Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **3.** 'vargánya, tinóru, *Boletus*' 1952: *cigányhilip* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 308). || ÚMTsz. 1: 656

cigánypicsa 'tintagomba, áltintagomba, *Coprinus*' 2009: *cigánypicsa* (Magyarvista/ Viștea, ZSIGMOND 115).

cipógomba 'pöfeteg, *Lycoperdon*, *Bovista*' 1943: *cipógomba* (Sándorfalva, NNy. 3: 158), 1957: *cipógomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103). || ÚMTsz. 1: 708

citrusgomba 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *citrusgomba* (Mákó/ Macău, PÉNTEK-SZABÓ 308).

császárgalóca 'császárgalóca, *Amanita caesarea*?' 1982: *császárgalóca* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131).

császárgomba 'császárgalóca, *Amanita caesarea*' 1966: *császárgomba* (nl., MNöv. 41), 1985: *császárgomba* (Bábony/ Băbiu, PÉNTEK-SZABÓ 307), 1993: *császárgomba*

(Áj/ Háj, VARGA 59), 1997: *császárgomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 2009: *császárgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, Jászó/ Jasov, Pozsony/ Bratislava, ZSIGMOND 104, 131, 137).

csengettyűgomba 1. 'barna csengettyűgomba, *Pluteus cervinus*' 2009: *csengettyűgomba* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). 2. 'csengettyűgomba, *Pluteus*' 2007: *csengettyűgomba* (Körmend, BAGLADI XI).

cseperűgomba 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *cseperűgomba* (Jobbágytelke/ Sâmbriaş, ZSIGMOND 126).

cseresznyefagomba <nm. gomba> 1614k.: *czeresnie fan termeth gombath* „...azalja megh ember, foghhajma szarath es tiuk ganejath, bab szalmath megh teornj, es az louath be fednj. Czak az ket szemeth kin hadnj, ugj kel fustulnj, el mulatia” (nl., Máriássy 16. rec./ HOFFMANN 1989: 55), 1711: *Csere[nyefa gombája* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

cseresznyegilva '*Laetiporus sulphureus*' 2009: *cseresznyegilva* (Darány, ZSIGMOND 107).

cserfapudva <tapló> 1909: (*bakonyi*) *cserfapudva* „Leghíresebb, s tűzszerzámnak legalkalmasabb taplót a bakonyi cserfapudvában találni. [...] Országos híre volt egykor ennek a pudvának” (Bakony, EÖTVÖS 2008²: 117).

cserfa-tapló <nm. gomba> 1976: *cserfatapló* (PÉNTEK–SZABÓ 210).

csergomba 1. 'fülőke, *Collyba*' 1966: *csergomba* (nl., MNöv. 42). 2. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *csergomba* „Csere alatt terem.” (Gömörpéterfalva/ Petrovce, ZSIGMOND 134). 3. <nm. gomba> 1985: *csergomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 134).

cserhiribe 1. <cserfaerdőben termő vargánya> 1933: *cserehilib* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSŰRY 250). 2. 'vargánya, *Boletus*' 2009: *cserehilib* (Gyoszeny/ Joseni, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143). || ÚMTsz. 1: 796, *cserehirib*

cserszepe 'vargánya, *Boletus*?' 1985: *cserszepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 134).

cservargánya <nm. gomba> 2010: *cservargánya* (Kapolcs, BAGLADI 225).

cservenyákgomba 'vargánya, *Boletus*' 1957: *cservenyak* [...] *gomba* (Baskó,

Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234). || ÚMTsz. 1: 805

csészegomba 'csészegomba, *Peziza*' 2010: *csészegomba* (Felsőörs, BAGLADI 225).

csibecsiperke 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibecsöpörke* (Kórógy/ Korod', ZSIGMOND 147). 2. <őszigomba, csiperke> 1968: *csibecsöpörke* (Szlavónia, SzlavSz. 78). || ÚMTsz. 1: 813

csibegomba 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1899: *csibe-/gomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1923: *csibegomba* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1933: *csibegomba* (Balatonmellék, HOLLÓS 20), 1938: *csibe* [...] *gombát* (Szokolya, NÉ. 30: 283), 1939: *csibegomba* (Szenna, NYÍRI 109), 1941: *csibegomba* (Szentgál, LŐRINCZE on.), 1942: *csibegomba* (Csoma, NAGY 7), 1951: *csibegomba* (Szentgál, MNyj. 1: 184), 1951–1952: *csibegomba* (Patosfa, RÓNAI on.), 1955: *csibegomba* (Környe, Ethn. 66: 274), 1958: *csibegomba* (Kisdörgicse, KdörTsz. 22), 1950 k./a: *csibegomba* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI 1), 2009: *csibegomba* (Köröshegy, Darány, Szalafő, Alsóbodok/ Dolné Obdokovce, Bábindal/ Babindol, ZSIGMOND 106, 107, 110, 138), 2010: *csibegomba* (Felsőörs, Szentgál, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 225). 2. 'sárgaróka, *Cantharellus cibarius*' 1944: *csibegomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 135), 1966: *csibegomba* (nl., MNöv. 43), 2009: *csibegomba* (Léva/ Levice, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce ZSIGMOND 131, 138). 3. 'erdei szegfűgomba, *Marasmius wynnei*' 2010: *csibegomba* (Szentgál, BAGLADI 225). 4. <nm. gomba> 1952: *csibegomba* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI on.), 1959: *csibegomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1993: *csibegomba* (Nádszeg/ Trstice, VASVÁRI 167), 1994: *csibegomba* (Leléd/ Lel'a, Liszka/ ZSIGMOND 136), 2009: *csibegomba* (Leléd/ Lel'a, ZSIGMOND 136). || ÚMTsz. 1: 813

csibeláb 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *csibeláb* (Gímes/ Ghymes, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138). 2. 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 2009: *csibeláb* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138). 3. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibeláb* (Szentlászló/ Laslovo, ZSIGMOND 147).

csibelábcsiperke 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibeláb csöpörke* (Szentlászló/ Laslovo, ZSIGMOND 147).

csibelábú 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibelábú* (Bükkös, Haraszi/ Hrastin, Kórógy/ Korod', ZSIGMOND 107, 147).

csibelábú csiperke 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibelábú csöpörke* (Haraszi/ Hrastin, Kórógy/ Korod', ZSIGMOND 147).

csibelábú gomba 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1951–1952: *csibelábú-gomba* (Patosfa, RÓNAI on.), 2009: *csibelábú gomba* (Zselic, ZSIGMOND 113). **2.** <gombafaj> 1952: *csibelábú gomba* (Ormányság, OrmSz. 80). || ÚMTsz. 1: 813

csibiske 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csibiske* „kisebb, kúpos kalapú” (Martos/ Martovce, Ipolybél/ Bielovce, ZSIGMOND 109, 136). **2.** <nm. gomba> 1939: *csibiske* „ua. mint a csuportgomba” (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS on.).

csíkgomba 1. 'márványos pereszke, *Lepista panaeolus*' 2009: *csíkgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **2.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *csíkgomba* (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 133). **3.** 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrythis*' 1987: *csíkgomba* (Egyházasbást/ Nová Bašta, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *csíkgomba* (Gömörpéterfalva/ Petrovce, ZSIGMOND 134). **4.** <nm. gomba> 1985: *csíkgomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

csikkalj 1. 'márványos pereszke, *Lepista panaeola*' 2009: *csikkalj* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *csikkalj* (Sepsikőröspatak, Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

csikócsiperke 1. 'erdőszéli csiperke, *Agaricus arvensis*' 2010: *csikócseperke* (Szentgál, BAGLADI 225). **2.** 'karbolszagú csiperke, *Agaricus xanthodermus*' 2010: *csikócseperke* (Felsőörs, BAGLADI 225).

csikógomba 1. 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *csikógomba* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110). **2.** 'tinóru, *Xerocomus*, *Leccinum*' 2010: *csikógomba* (Kapolcs, BAGLADI 225).

csikóláb 1. 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*?' 2009: *csikóláb* (Darány, ZSIGMOND 107). **2.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2007: *csikuláb* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII), 2009: *csikuláb* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 145).

csikólábgomba <nm. gomba> 1943: *csikulábgomba* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 2010: *csikólábgomba* „hosszú szárú gomba” (Szentgál, BAGLADI 225). || ÚMTsz. 1: 831

csikólábú 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *csikólábú* (Zselic, ZSIGMOND 113).

csikólábú vargánya 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *csikólábú vargánya* (Zselic, ZSIGMOND 113).

csikópéra 1. <barna kalapú, a vargányáénál vékonyabb törzsű, mérges gomba> 1951–1952: *csikópéra* (Patosfa, RÓNAI on.). **2.** <mérgező gomba> 1939: *csikópéro* (Szenna, NYÍRI 109). || ÚMTsz. 1: 832, *csikópéra*, *csikópéro*

csikóvargánya 1. 'változékony tinóru, *Boletus luridus*' 2007: *csikóvargánya* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII). **2.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 1941: *csikó v.* (Cserszegtomaj, VAJKAI 237), 2009: *csikóvargánya* (Darány, ZSIGMOND 107). **3.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *csikóvargánya* (Kémes, ZSIGMOND 109). **4.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *csikóvargánya* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110). **5.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 1952: *csikóvargánya* „Ez a vergányának az »ellenkező párgya«.” (Farkasfa, DÖMÖTÖR on.). **6.** <nm. gomba> 1951–1952: *csikóvargánya* (Patosfa, RÓNAI on.). || ÚMTsz. 1: 833

csillaggomba 'fehértéjű kígyógomba, *Mycena galopus*?' 2009: *csillaggomba* (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

csiperke 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1929: *csapirka*, *csepirke* (Borszék/ Borsec, MOESZ 553), 1935: *csiperke* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 164), 1937: *cseperke*, *seperke* (Felsőőr/ Oberwart, KÁLMÁN 346), 1944: *csiperke* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 135), 1976: *csiperke* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210; László/ ZSIGMOND 126), 1980: *cseperke* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1984: *cseperke* (Nagykónyi, BOZÓKI-SZABÓ 87), 1985: *csiperke* (Méra/ Mera,

Magyarléta/ Liteni, Mákó/ Macău, Nádasdaróc/ Dorolțu, Sztána/ Stana, Tordaszentlászló/ Săvădisla, Szászfenes/ Florești, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csipërke* (Ketesd/ Tetișu, Körösfő/ Izvoru Crișului, Magyarbikal/ Bicalatu, Nyárszó/ Nearsova, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csipirke* (Magyarléta/ Liteni, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csipørka* (Kalotadamos/ Domoșu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csüpørke* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csuporka* (Ketesd/ Tetișu, Kalotadamos/ Domoșu, Kalotaszentkirály/ Zentelke, Mogyorókereke/ Aluniș, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csupørka* (Bábony/ Băbiu, Sztána/ Stana, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csuperka* (Türe/ Turea, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csupërka* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Magyarvalkó/ Văleni, PÉNTEK–SZABÓ 307), 1994: *csiperke*, *csibürke* (Kisalföld, VARGÁNÉ 46), 1997: *csiperke* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 142), 2001: *csapirka* (Gyergyó, RAB 214), 2002: *csiperke* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2003: *csiperke*, *cseperke* (Gelence/ Ghelița, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *csiperke* (Moholgunaras/ Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, Szeged, Igazfalva/ Dumbrava, Végvár/ Tormac, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Aranyospolyán/ Poiana-Turda, Harasztos/ Călărași-Turda, Várfalva/ Moldovenești, Krizba/ Crizbav, Magyarvalkó/ Văleni, Magyarvista/ Viștea, Kide/ Chidea, Magyarorszávat/ Suatu, Szék/ Sic, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Kászonyfalva/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Étfalva/ Zoltan, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Köszvényes-Remete/ Eremitu, Rigmány/ Rigmani, Vármező/ Câmpul Cetății, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Patakfalva/ Vbircsogăleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Bahána/ Bahana, Gajdár/ Găidar, Gorzafalva/ Oituz, Gyoszény/ Joseni, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 103–105, 114–116, 118, 121–128, 134, 141–144), *csipërke* (Kézdiabísi/ Albiș, Kálnok/ Calnic, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 123, 125, 126), *csipørke* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128),

cseperke (Gyenesdiás, Ják, Nári, Velem, Zanat, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 105, 111, 112, 122, 123, 125), *csepørke* (Őrszentpéter, Szalafő, Hosszúfalva/ Dolga Vas, Völgyifalva/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 110, 144, 145), *csapirka* (Gyergyószárhegy/ Lăzarea, ZSIGMOND 120), *csiperka* (Magyarorszávat/ Suatu, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 116, 118, 119), *csipirka* (Borszék/ Borsec, Lészped/ Lespezi, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 119, 143), *csipirke* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 118, 143), *csiporka* (Csíkborszóva/ Bârzava, ZSIGMOND 117), *csuperka* (Végvár/ Tormac, Lészped/ Lespezi, ZSIGMOND 105, 143), *csupërka* (Botháza/ Boteni, Magyarorszávat/ Suatu, ZSIGMOND 116), *csüpørke* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). **2.** 'kétspórás csiperke, *Agaricus bisporus*' 1976: *csiperke* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 1980: *cseperke* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2009: *csiperke* (Moholgunaras/ Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, Szeged, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe ZSIGMOND 103, 126), **3.** 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1987: *csepørke* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *csiperke* (Kőröshegy, Vokány, Kémes, ZSIGMOND 106, 107, 109), *csipørke* (Algyő, ZSIGMOND 103), *csöpørke* (Algyő, ZSIGMOND 103). **4.** 'karcsú csiperke, *Agaricus silvicola*' 2003: *csiperke*, *cseperke* (Gelence/ Ghelița, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). 2009: *csiporka* (Csíkborszóva/ Bârzava, 117). **5.** 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 2009: *csiperke* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **6.** 'ízletes csiperke, *Agaricus bitorquis*' 1980: *cseperke* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457). **7.** 'erdőszéli csiperke, *Agaricus arvensis*' 1985: *csiperke* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 2003: *csiperke*, *cseperke* (Gelence/ Ghelița, Sántha/ ZSIGMOND 124). **8.** 'csiperke, *Agaricus*' 1583, 1584: *chöpørke* (Németújvár/ Güssing, NomPann.¹⁻²/ SZABÓ T. 1992: 32, 100), 1711: *Csöpørke* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 105), 1785: *Csiperkétis* „küldtettem egy kevés Bentzentzi Csiperkétis, kívánom költhesse Nsgtok kedves jo egészségb” (Bencenc/ Aurel Vlaicu, SzT. 2: 164), 1840: *csiperke*

(Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 146), 1933: *csiperke* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 250), 1937: *sepërke* (Órisziget, KÁLMÁN 346), 1937: *csepërke* (Alsóőr, Felsőőr, KÁLMÁN 346), 1941: *csiperke*, *cseperke* (Keszthely, Vajkai/ ZSIGMOND 105), 1943: *csepërke* (Őrség, KARDOS 18), 1952: *csepërke* „»Földlapja« fehér, csak a »kalaptyát« használják.” (Farkasfa, DÖMÖTÖR on.), 1966: *csipirka*, *csiperke*, *csöpërke* (nl., MNöv. 44), 1968: *csöpërke* „Ván pirozsbé¹lű csöpërke, nyàoró²fà csöpërke, szengyörgynapi csöpërke.” (Szlavónia, SzlavSz. 84), 1970: *csiperke* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 1981: *csepërke* (Kiskanizsa, KiskSz. 52), 1982: *csiperke* (Barkóság, Kovács/ ZSIGMOND 131), 1998: *csiperke* (Varság/ Vârşag , BÁRTH 295), 2006: *csepërke* (Lendva, SZABÓ 24), 2009: *csiperke* (Csegez/ Pietroasa, Zernest/ Zârneşti, Csíkrákos/ Racu, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Kézdimartonos/ Mårtănuş, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Fintaháza/ Cinta, Homoródszentpál/ Sânpaul, Torockó/ Rimetea, Torockószentgyörgy/ Colţeşti, Ajnácskő/ Hajnáčka, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 114, 117–119, 123, 125, 126, 128, 130, 134, 143), *csapirka* (Gyergyó-csomafalva/ Ciumani, ZSIGMOND 120), *cseperke* (Kézdimartonos/ Mårtănuş, ZSIGMOND 123), *csepërke* (Hosszúfalu/ Dolga Vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 144, 145), *csipirka*, *csopirka* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118), *csuperka* (Berzunc/ Berunţ, ZSIGMOND 142), *csüperke* (Klészse/ Cleja, Kelgyest/ Pildeşti, Lujzikalagor/ uizi Călugăra, ZSIGMOND 143), 2010: *csiperke*, *csepërke* (Felsőőr, BAGLADI 225), *cseperke* (Felsőőr, Szentgál, BAGLADI 225). **8.** 'gomba, Fungus' 1971: *csipirka* (Andrásfalva/ Mănueti, FÁBIÁN/ ZSIGMOND 2009: 144). **9.** <nm. gomba> 1907: *csepërke*, (Balaton-felvidék, ÉDES 54), 1943: *csepërke* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1952: *csiperke* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI on.), 1959: *csepërke* (Szentgál, VAJKAI 20), 1971: *csipirka* (Andrásfalva/ Mănueti, FÁBIÁN on.), 1977: *csiperke* (Kiskunság, TÁLASI 156), 1988: *csepërke* (Göcsej, BÍRÓ 53). || ÚMTsz. 1: 848; TESz. 1: 536

csiperkegomba **1.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1580 k.: *Chöpërke*

(Németújvár/ Güssing, ClusK. T6), 1601: *Chöpërke gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 267), 1780: *Tfepërke gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1783: *Tsipërke Gomba*, *Tsöpërke Gomba* (Székelyföld, BENKŐ 431), 1787: *Tseperkegombát* (Erdély, MÁTYUS 471), 1909: *csipërkegomba* (Tatrag/ Târlungeni, PÁL 379), 1957: *csiperkegomba*, *csöpërkegomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 103), 1968: *csipërkegombá* „Hónap rögè szégy csipërkegombát” (Szlavónia, SzlavSz. 80), 2009: *csiperkegomba* (Doroszló/ Doroslovo, Magyarszovát/ Suatu, Verespatak/ Roşia Montană, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Étfalva/ Zoltan, ZSIGMOND 103, 116, 118, 125), 2009: *csipërkegomba* (Kézdiabíbis/ Albiş, Kálnok/ Canic, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 123, 125, 126), 2009: *csipërkegomba* (Siménfalva/ Şimoneşti, ZSIGMOND 129), 2009: *cseperkegomba* (Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 123), 2009: *csuperkegomba* (Végvár/ Tormac, ZSIGMOND 105). **2.** 'kétspórás csiperke, *Agaricus bisporus*' 2009: *csiperkegomba* (Doroszló/ Doroslovo, Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, ZSIGMOND 103). **3.** 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1987: *csipërkegomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *csiperkegomba* „kisebb, kúpos kalapú” (Martos/ Martovce, ZSIGMOND 109). **4.** 'kajsza lisztgomba, *Clitopilus prunulus*' 1909: *csipërkegomba* (Tatrag/ Târlungeni, PÁL 379). **5.** 'nagy özlábogomba, *Macrolepiota procera*' 1909: *csipërkegomba* (Tatrag/ Târlungeni, PÁL 379). **6.** 'csiperke, *Agaricus*' 1788: *Csipërke gombát* (Bencenc/ Aurel Vlaicu, SzT. 2: 164) 2009: *csiperkegomba* (Magyarhermány/ Herculani, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 119, 125). **7.** <nm. gomba> 1710k.: *cseperke gombától* „Szolnok s Fegyvernek táján az iszonyú sok szép cseperke gombától a vér ránk esett vala” (nl., SzT. 5: 839), 1937: *csepirkegomba* „fehér tetejű, vörös hasú” (Ormányság, KISS 70). || ÚMTsz. 1: 848

csipetke 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csipetke* (Szeged, ZSIGMOND 103).

csipigomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1942: *csipigomba* (Martos/ Martovce, FÉL 69), *csipigombát* (Martos/ Martovce, FÉL 5), 1942–1943: *csipigombát* (Martos/ Martovce, FÉL 10),

2009: *csipigomba* (Martos/ Martovce, ZSIGMOND 109). || ÚMTsz. 1: 813, Vö. *csibegomba*

csipircsek <nm. gomba> 1950: *csipircsek* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1951: *csipircsik* (Verpelét, TAKÁCS on.).

csipisgomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csipiszgomba* (Zenta/ Senta, ZSIGMOND 103).

csipkealj 1. 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *csipkealj* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** 'márványos pereszke, *Lepista panaeolus*' 2009: *csipkealj* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

csipkealjgomba 1. 'fakó zsemlegomba, *Albatrellus ovinus*' 1966: *csipkealjgomba* (nl., MNöv. 44). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 1970: *csipkealjgomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 2009: *csipkealjgomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, ZSIGMOND 126).

csipkegomba 1. 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *csipkegomba* „Kicsit sárigba ver.” (Berzunc/ Berzunţ, ZSIGMOND 142), *csipkegomba* (Gajdár/ Gäidar, Gorzafalva/ Oituz, Gyoszény/ Joseni, Lujzikalagor/ Luizi Călugăra, Pustina/ Pustina, ZSIGMOND 142, 143). **2.** 'tövisalagomba, *Entoloma clypeatum*' 2009: *csipkegomba* (Forrófalva/ Făraoani, ZSIGMOND 142). **3.** 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csipkegomba* (Ótelek/ Ótelec, ZSIGMOND 105). **4.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1985: *csipkegomba* (Mogyorókereke/ Aluniş, PÉNTEK–SZABÓ 308). **5.** <ehető gomba> 1915–1960: *csipke-gomba* (Nagyzerénd, IMPLON on.) || ÚMTsz. 1: 851

csipke hercsók 'ízletes kucsmagomba, *Morchella esculenta*' 1997: *csipke hercsók* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 142)

csípősgomba 1. 'fehértejű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 1985: *csípősgomba* (Bábony/ Băbiu, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *csípősgomba* (Botháza/ Boteni, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Forrófalva/ Făraoani, Erzsébetbánya/ Băiuţ, ZSIGMOND 116, 121, 142, 145), 2009: *csipősgomba* (Berzunc/ Berzunţ, ZSIGMOND 142). **2.** 'ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*' 1985: *csípősgomba* (Türe/ Turea, PÉNTEK–SZABÓ 307).

csirj 'bükkfa-tapló, *Fomes*' 2009: *csirj* (Tekeháza/ Tekovo, ZSIGMOND 141).

csirke 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' nd.: *csirke* (Nagyhuta, Bakó/ ZSIGMOND 2009: 133), 2003: *csirke* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2009: *csirke* (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 134).

csirkegomba 1. 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 1899: *csirkegomba* (Debrecen, Gyöngyös, HOLLÓS 146), 1935: *csirkegomba* (Egri/ Agriş, SzamSz. 151), 1944: *csirkegomba* (Máttra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1951: *csirkegomba* (Kishuta, BAKÓ on.), nd.: *csirkegomba* (Nagyhuta, Bakó/ ZSIGMOND 2009: 133), 1966: *csirkegomba* (nl., MNöv. 45), 1985: *csirkegomba* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Kalotaszentkirály/ Zentelke, Nádasdaróc/ Dorolţu, Nyárszó/ Nearsova, Türe/ Turea, Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *csirkegomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1987: *csirkegomba* „Csütrökben terem.” (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133), „boszorkányfolyásokban terem” (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1991: *csirkegomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133; Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 137), 1992: *csirkegomba* (Imola, Nagy Molnár/ ZSIGMOND 2009: 133), 1993: *csirkegomba* (Áj/ Háj, VARGA 59), 2002: *csirkegomba* „Csak a recés ájjú a jó.” (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *csirkegomba* (Kide/ Chidea, Debrőd/ Debrad', Jászó/ Jasov, Körtvélyes/ Hrušov, Szepsi/ Moldava nad Bodvou, Makkoshotyka, Mogyoróska, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Felsőrás/ Rašice, Lökös/ Levkuška, Mezőkövesd, Buják, Kégtút/ Hut, Rát/ Rativtsi, Técső/ Tiachiv, Tekeháza/ Tekovo, Visk/ Vishkovo, Koltó/ Coltău, Felsőrona/ Rona de Sus, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 116, 130–132, 134, 137, 139, 140, 141, 145, 146), 2009: *csirkegomba* (Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140). **2.** 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1899: *csirkegomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1933: *csirkegomba* (Balatonmellék, HOLLÓS 20), 1941: *csirkegomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1981: *csirkegomba* (Kiskanizsa, KiskSz. 53), 2009: *csirkegomba* (Szeged, Gyenesdiás, Őri-szentpéter, Magyarvalkó/ Văleni, Deményháza/ Dămieni, Tiszapéterfalva/ Pyterfolvo,

Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Krasznacégény/ Țeghea, ZSIGMOND 103, 105, 110, 115, 126, 141, 144–146), 2010: *csirkegomba* (Felsőörs, BAGLADI 226). **3.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1974: *csirkegomba* (Nyírség, ERDÉSZ 35). **4.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1976: *csirkegomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 1985: *csirkegomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *csirkegomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104). **5.** 'sárga gereben, *Hydnum repandum*' 2009: *csirkegomba* (Gidófalva/ Ghidfalău, ZSIGMOND 125), 2009: *csürkegomba* (Étfalva/ Zoltan, ZSIGMOND 125). **6.** 'aranyás sárga korallgomba, *Ramaria aurea*' 1976: *csirkegomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126). **7.** 'tintagomba, *Coprinus*' 2007: *csirkegomba* (Zalaistvánd, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **8.** 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *csirkegomba* (Bábony/ Băbiu, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *csürkegomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Lészped/ Lespezi, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 125, 143, 144). **9.** <nm. gomba> 1820: *csürkegomba* (Göröcsfava/ Satu Nou, CZIRÁKY no.), 1943: *csirkegomba* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1949: *csirkegomba* (Répáshuta, BAKÓ on.), 1950: *csirkegomba* (Nyírcsászári, ERDÉSZ on.; Szarvaskő, IGAZ on.), 1952: *csirkegomba* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI on.), 1959: *csirkegomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1969: *csirkegomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133), 1977: *csirkegomba* (Kiskunság, TÁLASI 156), 1981: *csirkegomba* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1982: *csirkegomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1988: *csirkegomba* (Göcsej, BÍRÓ 153), 1996: *csirkegomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132).

csirkegomba 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1980: *csirkegomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2003: *csirkegomba*, *csürkegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *csirkegomba* (Gyergyószárhegy/ Lázarea, Kálnok/ Calnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 120, 125, 146), 2009: *csürkegomba* (Csegez/ Pietroasa, Gyergyóúfalu/ Suseni,

Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 114, 120, 125, 127). **2.** 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 2003: *csirkegomba*, *csürkegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *csirkegomba* (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146), 2009: *csürkegomba* (Csegez/ Pietroasa, ZSIGMOND 114). **3.** 'cifra korallgomba, *Ramaria formosa*' 2003: *csirkegomba*, *csürkegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **4.** 'szürke korallgomba, *Clavulina cinerea*' 2009: *csirkegomba* (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146). **5.** 'korallgomba, *Ramaria*' 2001: *csirkegomba* (Gyergyó, RAB 214), 2009: *csirkegomba* (Négyfalu/ Săcele, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Sepsibüksád/ Bicsad, Esztelnek/ Estelnic, Kézdimartonos/ Mărtănuș, Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 114, 119, 120, 122–124), *csürkegomba* (Várfalva/ Moldovenești, ZSIGMOND 114).

csirkegomba 1. 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria borytis*' 1929: *csirkegomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552). **2.** 'korallgomba, *Ramaria*' 2009: *csirkegomba* (Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 123).

csirkegomba 2. 'korallgomba, *Ramaria*' 2009: *csirkegomba* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127).

csirkegomba 3. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *csirkegomba* (Zselic, ZSIGMOND 113). **2.** 'korallgomba, *Ramaria*' 2009: *csirkegomba* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). **3.** <nm. gomba> 1937: *csirkegomba* (Patosfa, VSz. 4: 102), 1941: *csirkegomba* „Ehető.” (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 1: 860

csirkegomba 4. <nm. gomba> 2009: *csirkegomba* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, ZSIGMOND 120).

csirkegomba 5. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *csirkegomba* (Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 143).

csirkegomba 6. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1933: *csirkegomba*, *csirkegomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 250), 1952: *csirkegomba* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147). || ÚMTsz. 1: 875

csokros szentgyörgygomba <nm. gomba> 2009: *csokros szengyörgygomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).

csokros tuskógomba 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 2009: *csokros tuskógomba* (Gyenesdiás, Darány, ZSIGMOND 105, 107).

csoportgomba 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1987: *csoportgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2003: *csoportgomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 1987: *csoportgomba* (Bencebaráti, PTsz. 70). **4.** 'bokros álpereszke, *Lyophyllum fumosum*' 1987: *csoportgomba*, *csoportgomba* (Bencebaráti, PTsz. 70). **5.** <nm. gomba> 1923: *csoportgomba* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1939: *csoport-gomba* (Drégelypalánk, KOVÁCS 2), 1952: *csoportgomba* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 1: 882

csoportosgomba 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1987: *csoportosgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** <nm. gomba> 1943: *csoportosgomba* (Órség, KARDOS 18). || ÚMTsz. 1: 882

csopros 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1949: *csopros* (Bélapátfalva, BAKÓ on.). **2.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1949: *csopros* (Bélapátfalva, BAKÓ on.).

csoprogomba 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1950: *csoprogomba* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1966: *csoprogomba* (nl., MNöv. 46), 1987: *csoprogomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), *csoprogomba* (Bernecebaráti, PTsz. 72). **2.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1950: *csoprogomba* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1982: *csoprogomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1987: *csoprogomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133). **3.** 'árvégű fülőke, *Gymnopus fusipes*' 1941: *csopros gomba* „Csak a »gombja« jó, a szára nem.” (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). **4.** 'porhanyógomba, *Psathyrella*' 1941: *csopros gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). **5.** 'vargánya, *Russula*' 2009: *csoprogomba* (Nagyenyed/ Aiud, ZSIGMOND 114). **6.** <nm. gomba> 1949: *csoprogomba* (Répáshuta, BAKÓ on.),

1951: *csoprogomba* (Hosszúhetény, NYILASSY on.). || ÚMTsz. 1: 883

csopros tuskógomba 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1966: *csopros tuskógomba* (nl., MNöv. 46), 2009: *csopros tuskógomba* (Hosszúhetény, ZSIGMOND 107). **2.** 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*?' 2009: *csopros tuskógomba* (Szaporca, ZSIGMOND 109).

csömörgomba 'ízletes kucsmagomba, *Morchella esculenta*' 2009: *csömörgomba* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136).

csuporkagomba 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1987: *csuporkagomba* (Bernecebaráti, PTsz. 72).

csúszógomba 1. 'szürke selyemgomba, *Amanita vaginata*' 2009: *csúszógomba* (Kétegút/ Hut, ZSIGMOND 139). **2.** 'erdei szömörccsög, *Phallus impudicus*' 2009: *csúszógomba* (Izsnýéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **3.** 'galóca, *Amanita*?' 1974: *csúszógomba* (Nyírség, ERDÉSZ 35). **4.** <mérgező gomba> 1950: *csúszógomba* (Nyírcsászári, ERDÉSZ 15). **5.** <nm. gomba> 1979: *csúszógomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291). || ÚMTsz. 1: 925

csutakgomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2003: *csutakgomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *csutakgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Lészped/ Lespezi, ZSIGMOND 118, 121, 125, 143). **2.** 'sereges tölcsérgomba, *Clitocybe gibba*' 2009: *csutakgomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **3.** <nm. gomba> 2009: *csutakgomba* (Kászónújfalú/ Casinu Nou, ZSIGMOND 121).

csutakgyébe 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *csutakgyébe* (Ojtoz/ Oituz, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 123, 143). **2.** 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*?' 2009: *csutakgyébe* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

csutaklaska 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *csutaklaska* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118).

csutaklaskagomba 'barna csegettyűgomba, *Pluteus cervinus*' 2009: *csutaklaskagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

csutkógomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *csutkógomba* (Rigmány/ Rigmani, Lele/ Leleiu, Szilágyosomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 127, 146). **2.** <tuskón növő gomba> 1985: *csutkógomba* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 314).

csücsülécgomba 'kucsmagomba, *Morchella*' 1909: *csücsülécgomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). || ÚMTsz. 1: 933

darásgomba <ehető gomba> 1941: *darásgomba* (Csermosnya völgye, NÉ. 33: 174). || ÚMTsz. 1: 952

darászfészek 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' (Gimes/ Ghymes, ZSIGMOND 138).

darugomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *darugomba* (Szilágyosomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

diófacsiperke 'pisztrícgomba, *Polyporus squamosus*' 2009: *diófacsiperke* (Haraszt/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

diófagéva 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1927: *diufagéva* (Páka, MNy. 23: 589). **2.** 'laskagomba, *Pleurotus*' 2007: *diófagéva* (Dobri, BAGLADI XI), *diufagéva* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). || ÚMTsz. 1: 983, *diófagilva*

diófagomba 1. 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 2009: *diófagomba* (Gémes, ZSIGMOND 109) **2.** 'pisztrícgomba, *Polyporus squamosus*' 1976: *diófagomba* (Árapatak/ Araci, Péntek–Szabó 133), 1978: *diófagomba* (Csík, MIKLÓSSY 95), 1987: *dijófagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *diófagomba* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136). **3.** <diófán növő tapló> 1985: *diófagomba* „A főzetével bőrt festenek” (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 314). **4.** <nm. gomba> 1941a: *diófagombát* (Kocs, FÉL 82), 2009: *diófagomba* (Szilágyosomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146). || ÚMTsz. 1: 983

diófa-tapló 'paráztapló, *Phellinus igniarius*?' 2009: *diófatapló* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

disznógomba 1. 'dióízű galambgomba, *Russula heterophylla*' 1601: *Dizno gomba*, *Dizno gōba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 271). **2.** 'szenes galambgomba, *Russula nigricans*' 1601: *Dizno gomba*, *Dizno gōba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 271). **3.** 'sátántinóru, *Boletus satanas*' 1966: *disznógomba* (nl., MNöv. 48). **4.** 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius*

vellereus' 2009: *disznógomba* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Zeteváralja/ Sub Cetate, Szilágyosomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 118, 127, 128, 146), *disznógomba* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127). **5.** 'változékony tinóru, *Boletus luridus*' 1938: *disznó* [...] *gombát* (Szokolya, NÉ. 30: 283), 1957: *disznógomba* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 276). **6.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *disznógomba* (Recsk, ZSIGMOND 135), „Olyan, mint a disznópölc, csak megfeketedik.” (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131). **7.** 'begöngyöltszélű cölöpgomba, *Paxillus involutus*' 2009: *disznógomba* (Kisdobrony/ Mala Dobroń, ZSIGMOND 139). **8.** 'fehér szarvasgomba, *Choiromyces meandriiformis*' 2009: *disznógomba* (Kárász, ZSIGMOND 107). **9.** 'tinóru, *Suillus*' 1711: *Difznógomba* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 2009: *disznógomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118). **10.** 'vargánya, *Boletus*?' 1985: *disznógomba* (Méra/ Mera, Péntek–Szabó 307). **11.** <mérgező gomba> 1935: *disznógomba* „nagykalapú, barnás színű, vaskos, mérges gomba” (Egri/ Agriș, SzamSz. 173). **12.** <nm. gomba> 1939: *disznó-gomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS 2), 1993: *disznógomba* (Szokolya, VASVÁRI 167), 2007: *disznógomba* (Körmend, BAGLADI XIV). || ÚMTsz. 1: 989

disznókagomba 'változékony tinóru, *Boletus luridus*' 1987: *disznókagombá* (Bernecebaráti, PTsz. 76).

disznókeserű 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 2009: *disznókeserű* (Vármező/ Câmpul Cetății, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 127, 138, 140, 141).

disznókeserűgomba 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 2009: *disznókeserűgomba* (Magyarvista/ Viștea, ZSIGMOND 115).

disznópesze 1. 'farkastinóru, *Boletus calopus*' 2002: *disznópesze* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 1944: *disznópesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **3.** 'vargánya, *Boletus*' 2009: *disznópesze* „Kékül a húruk.” (Buják, ZSIGMOND 137).

disznóporcogó 'vargánya, Russula' 2009: *disznóporcogó* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

disznóposz 1. 'szétesőpöfeteg, Calvatia' 1933: *disznóposz*, *disznóposz* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 250). **2.** 'pöfeteg, Bovista' 1933: *disznóposz*, *disznóposz* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 250). **3.** 'pöfeteg, Lycoperdon' 1933: *disznóposz*, *disznóposz* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 250), 2009: *disznóposz* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142).
|| ÚMTsz. 1: 991

disznópölc 'szarvasgomba, Tuber' 2009: *disznópölc* „Fekete színű, árokszálon van, a disznók túrják ki, késő őszig előjön.” (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131).

disznószepe 1. 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *disznószepe* „Kékül, feketül. Csere s bükkbe van.” (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 134). **2.** 'érdestinóru, Leccinum' 1985: *disznószepe* „Kék az alja, ha elvágják, jól ki kell forrázni.” (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134). **3.** 'fenyőtínóru, gyűrűstinóru, Suillus?' 1985: *disznószepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

disznótínóru 1. 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2009: *disznótínóru* (Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 145). **2.** 'vargánya, Boletus' 1951: *disznótínóru* „kékülő húsu” (Kishuta, BAKÓ on.).

disznóvargánya <mérgező gomba> 1940: *disznóvargánya* (Rábagyarmat, DSz. 7: 323).
|| ÚMTsz. 1: 992

dobki <nm. gomba> 2009: *dobki* „Ősz felé terem, inkább brádasba, nem csak gyepebe. Dosza sárgacska, felül fekete, nincs recéje.” (Klész/ Cleja, ZSIGMOND 143).

dobverő 'nagy özlábgomba, Macrolepiota procera' 2009: *dobverő* (Óriszentpéter, Szombathely, ZSIGMOND 110, 112).

döggomba 1. 'erdei szömöcsög, Phallus impudicus' 2009: *döggomba* (Szalafő, Debrőd/ Debrad', ZSIGMOND 110, 130). **2.** 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2003: *döggomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'bimbós pöfeteg, Lycoperdon perlatum' 1987: *döggomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **4.** 'szürke pöfeteg, Bovista plumbea' 1987: *döggomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

dréle 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 2009: *dréle* „Mondják, hogy gyengécske, puhacska, mind a dréle.”

(Klész/ Cleja, ZSIGMOND 143), 2009: *dréle* (Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142).

dubák 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *dubák* (Martos/ Martovce, Szepsi/ Moldova nad Bodvou, ZSIGMOND 109, 131). **2.** 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *dubák* (Szepsi/ Moldova nad Bodvou, ZSIGMOND 131).

ducskógomba <nm. gomba> 2009: *ducskógomba* (Nagydobrony/ Velyka Dobroń, ZSIGMOND 140).

durrasztó 'pöfeteg, Lycoperdon' 2009: *durrasztó* (Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140).

ecsetgomba 1. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *ecsetgomba* (Borszék/ Borsec, Tölgyes/ Tulgheş, ZSIGMOND 119, 120). **2.** 'cifra korallgomba, Ramaria formosa' 1993: *ecsetgomba* (Áj/ Háj, ZSIGMOND 59). **3.** 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 1987: *ecsetgomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *ecsetgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

egyes 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1949: *egyes* (Bélapátfalva, BAKÓ on.).

egyes bokros 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *egyes bokros* (Kétegytű/ Hut, ZSIGMOND 139).

egyes puttinka 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *egyes puttinka* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

egyesgomba 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1950: *egyesgomba* (Szarvaskő, IGAZ on.).

ehető gomba 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 2009: *ehető gomba* (Végyvár/ Tormac, ZSIGMOND 105).

epe <nm. gomba> 1578: *Epe* „Az fákon az ki terem, és a ganeos helyen mint az Epe, Pöfeteg, magas Bárú gomba nem ió, Mérge, etető, az földnec, fánac mérge.” (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

epergomba <eperfa törzsén növő gomba> 1957: *epergomba* (Szeged, ÚMTsz. 2: 195).
|| ÚMTsz. 2: 195

erdei csiperke 1. 'erdei csiperke, Agaricus silvaticus' 2009: *erdei csiperke* (Szombathely, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Kászónújfalú/ Casinu Nou, Ojtoz/ Oituz, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 112, 118, 121, 123, 125), *erdei csepörke* (Hosszúfalú/ Dolga Vas, ZSIGMOND 144), *erdei csiperke* (Csíkszentmihály/ Mihăileni,

ZSIGMOND 118), *erdei csipirka* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119), *erdei csüporke* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). **2.** 'karcsú csiperke, *Agaricus silvicola*' 2009: *erdei csiperke* (Szombathely, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 112, 118, 125), *erdei csepörke* (Hosszúfalú/ Dolga Vas, ZSIGMOND 144), *erdei csipirka* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119), *erdei csüporke* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). **3.** 'óriás csiperke, *Agaricus augustus*' 2009: *erdei csiperke* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **4.** 'csiperke, *Agaricus*' 2009: *erdei csepörke* (Hosszúfalú/ Dolga Vas, ZSIGMOND 144).

erdei géva 'fenyő-pereszke, *Tricholoma myomyces*' 1944: *erdei gejva* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

erdei lila 'lilapereszke, *Lepista nuda*' 2009: *erdei lila* (Darány, ZSIGMOND 107).

erdei pacsirta 1. 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 2009: *erdei pacsirta* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146), *erdei picsirti* (Tiszapéterfalva/ Pyterfolvo, ZSIGMOND 141). **2.** 'karcsú csiperke, *Agaricus silvicola*' 2009: *erdei pacsirta* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

erdei pecérke 'sziki csiperke, *Agaricus bernadii*' 1993: *erdei pecérke* (Áj/ Háj, VARGA 58).

erdei picirke 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 2009: *erdei picirke* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

erdei sampion 1. 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 1944: *erdei sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *erdei sampion* (Ják, ZSIGMOND 111). **2.** 'karcsú csiperke, *Agaricus silvicola*' 2009: *erdei sampion* (Ják, ZSIGMOND 111). **3.** 'csipkés özlábgomba, *Macrolepiota excoriata*' 1944: *erdei sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **4.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 1944: *erdei sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

erdei tyúkgomba 1. 'szegfűgomba, *Marasmius*' 2009: *erdei tyúkgomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **2.** 'fülőke, *Collybia*' 2009: *erdei tyúkgomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112).

erdészgomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1987: *erdészgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

erdőpecérke 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 2009: *erdőpecérke* (Nagydobrony/ Velyka Dobroń, ZSIGMOND 140).

ernyógomba 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *ernyógomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

Erzsébet királyné 1. 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *Erzsébet királyné* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **2.** 'piruló özlábgomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *Erzsébet királyné* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

esernyógomba 1. 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1951: *esernyógomba* (Kishuta, BAKÓ on.), 2007: *esernyügomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV), 2009: *esernyógomba* (Nárai, Leléd/ Leľa, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Pornóapáti, Tekeháza/ Tekovo, Hosszúfalú/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina di Lendavi, Felsőrona/ Rona de Sus, ZSIGMOND 111, 136, 138, 141, 144–146). **2.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *esernyógomba* (Felsőrona/ Rona de Sus, ZSIGMOND 146). **3.** 'özlábgomba, *Lepiota*' 2007: *esernyügomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII, XIV).

esógomba 1. 'gyapjas tintagomba, *Coprinus comatus*' 2009: *esógomba* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **2.** 'tintagomba, *Coprinus*' 2007: *esógomba* (Dobri, BAGLADI XI), *esügomba* (Csernec, BAGLADI XI), 2009: *esógomba* (Lészped/ Lespezi, ZSIGMOND 143). **3.** <nm. gomba> 2007: *esügomba*, *esógomba* (Dobri, BAGLADI XIII).

étógomba <mérgező gomba> 1933: *étógomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 251). || ÚMTsz. 2: 236

fafülgomba 'júdásfülgomba, *Auricularia auricula-judae*' 2009: *fafülgomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

fafülű 'júdásfülgomba, *Auricularia auricula-judae*' 2009: *fafülű* (Kárász, ZSIGMOND 107).

fafülűgomba 'júdásfülgomba, *Auricularia auricula-judae*' 2009: *fafülűgomba* (Kárász, ZSIGMOND 107).

fagéva <nm. gomba> 1898: *fa géva* (Dombóvár, Nyr. 27: 47). || ÚMTsz. 2: 249

fagomba 1. 'bükffa-tapló, *Fomes fomentarius*' 1987: *fagomba* (Bernecebaráti,

PTsz. 94). **2.** 'bükkfa-tapló, Fomes' 1987: *fagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *fagomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Visk/ Vishkovo, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 104, 138, 141, 145). **3.** 'pikkelyes fagomba, Lentinus lepideus' 1957: *fagomba* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 276). **4.** 'fagomba, Lentinus' 2009: *fagomba* (Várfalva/ Moldovenești, Csíkrákos/Racu, Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lázarea, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 114, 118, 119, 120, 125, 138, 141). **5.** 'pöfeteg, Polyporus' 2009: *fagomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Várfalva/ Moldovenești, Csíkrákos/Racu, Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lázarea, Ipolybél/ Bielovce, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 104, 114, 118–120, 136, 138). **6.** 'kénvirággomba, Hypholoma' 1985: *fagomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, Türe/ Turea, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *fagomba* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **7.** 'egyrétűtapló, Trametes' 2009: *fagomba* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **8.** 'tapló, fekvőtapló, Phellinus' 2009: *fagomba* (Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **9.** <nm. gomba> 1954: *fagomba* (Nagyhalász, KISS 344). || ÚMTsz. 2: 249

fagygomba 1. 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 1981: *fagygomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *fagygomba* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1957: *fagygomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, NÉ. 39: 234). || ÚMTsz. 2: 250

fái csiperke 'téli fülőke, Flammulina velutipes' 1987: *fáji csepörke* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

fái géva 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 1944: *fái géjva* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

fáigomba 1. 'pisztricgomba, Polyporus subsquamosus' 1780: *Fái*. [...] -gomba (Székelyföld, BENKŐ 84), 1783: *Fái Gomba* (Székelyföld, BENKŐ 432). **2.** 'kénvirággomba, Hypholoma' 1985: *fáji gomba* (Nádasdaróc/ Dorolțu, PÉNTEK–SZABÓ 307). **3.** <fán termő gomba> 1525 k.: *Fay Gomba* (nl., Ortus/ Gl. 268), 1926: *fái gomba* (Magyarókereke, SZÜCS on.), 1985:

fáji gomba (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 316). || ÚMTsz. 2: 252

fán termő géva <nm. gomba> 1941: *fán termő géva* „Használták tűzcsináláshoz a gévát.” (Cserszegtomaj, VAJKAI 236).

farkasfing 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista, Calvatia' 1787: *farkasfing* (Székelyföld, MÁTYUS 483).

farkasgomba 1. 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 1987: *farkasgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** <nm. gomba> 1799: *farkas gombával* „a maga tulajdon kutyáját elsöbbsen maga szántsándékkal a patikából vett ~ meg étette” (Dés/ Dej, SzT. 3: 707, 10: 569, 12: 129), 1812: *farkas gombát* „ugy hallottam, a' Felesége az ételibe ~ tett” (Kolozs m./ Județuj Cluj, SzT. 3: 707), 1982: *farkasgomba* „A belőle készült tinktúrát a családoknak felhasznált ló vagy sertés húsába belevarrták majd ezzel a farkas- róka- s varjúpusztításra alkalmas eszközként éltek a XIX. század első felének Erdélyében” (Erdély, Újfalvi/ ZSIGMOND 2009: 130).

farkas-róka gomba 'sárga gereben, Hydnum repandum' 2009: *farkas-róka gomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

farkastinórka 1. 'farkastinóru, Boletus calopus' 1987: *farkastinorka* (Bernecebaráti, PTsz. 96). **2.** 'sátántinóru, Boletus satanas' 1987: *farkastinorka* (Bernecebaráti, PTsz. 96).

fás csiperke Flammulina velutipes' 1987: *fás csepörke* (Bernecebaráti, KOVÁCS 39).

faszgomba 'erdei szömöröcsög, Phallus impudicus' 2009: *faszgomba* (Csernáton/ Cernat, ZSIGMOND 122).

faszógomba 1. 'erdei szömöröcsög, Phallus impudicus' 2001: *faszógomba* (Gyergyó, RAB 214). **2.** 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *faszógomba* (Csíkborszova/ Bârzava, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Csíkszenttamás/ Tomești, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lázarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 117, 118–122), *faszógomba* (Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, ZSIGMOND 118). **3.** 'kucsmagomba, Ptychoverpa' 2009: *faszógomba* Gyergyóújfalu/ Suseni, Sepsibükszád/

Bicsad, ZSIGMOND 120, 122). **4.** <nm. gomba> 1959: *faszkógomba* (Gyimesi-szoros völgyei, NyÍtudK. 115). || ÚMTsz. 2: 290

fatapló <öreg fákon található, tűzgyújtásra használt tapló> 2005: *fatapló* „Főleg a töütyfán vóut jóu fataplóu” (Debrecen, DCSz. 228).

fattyú szentgyörgygomba 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 1899: *fattyú Szt. György-gomba* „Erről az igen korán, már márczius 20-ika előtt is termő gombáról ugyanis azt tartják, hogy csak azért olyan kicsiny, mert még nincs itt az ideje, nincs itt Szt. György napja.” (Kecskemét, HOLLÓS 146).

fehéraljú picirke 'májusi pereszke, *Clitocybe gambosa*?' 2009: *fehér aljú picirke* (Izsnýéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

fehér árpaalj 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *fehér árpaalj* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

fehér aszaló 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *fehér aszaló* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

fehér berczog 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 2009: *fehér berczog* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

fehér csiperke 1. 'csipkés őzlábgomba, *Macrolepiota excoriata*?' 2009: *fehér csipirka* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144). **2.** 'fehér tarlógomba, *Leucoagaricus leucothites*?' 1941: *fehér csiperke* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 2009: *fehér csiperke* (Sepsiköröspatak/ Bicsad, Kézdiabísi/ Albiş, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 122, 123, 125). **3.** 'fehér galóca, *Amanita verna*' 2009: *fehér csiperke* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **4.** 'gyilkos galóca, *Amanita phalloides*' 2009: *fehér csiperke* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

fehér fenyőalja 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus*' 2009: *fehér fenyőalja* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

fehér géva <nm. gomba> 1949: *fehér géva* (Bélapátfalva, BAKÓ on.).

fehér gomba 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *fehér gomba* (Zenta/ Senta, Algyó, ZSIGMOND 103). **2.** 'kétpórás csiperke, *Agaricus bisporus*' 2009: *fehér gomba* (Zenta/ Senta, Algyó, ZSIGMOND

103). **3.** 'csiperke, *Agaricus*' 2009: *fehér gomba* (Algyó, ZSIGMOND 103). **4.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1983: *fehérgomba, fejrögomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91).

fehér herencs <nm. gomba> 1580 k.: *fejér herench* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T41).

fehér hiribe 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *fehér hiriba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

fehér laska 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *fehér laska* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

fehér nyikoréc 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*?' 2009: fehér nyikoréc (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

fehér peccsirke <nm. gomba> 1923: *fehér picirke* (Hugyag, TAKÁTS 148). || ÚMTsz. 2: 308, *fehércsiperke*

fehér peczerkegomba <nm. gomba> 1677: *fejér peczerkegombát* „... ha vízben megfőzik, s az levét isszák, egy kevés szerecsendiót is vetvén belé, igen hasznos, szemeinek is használ” (nl, Újhelyi 159. rec./ HOFFMANN 1989: 308).

fehér pereszke 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *fehér pereszke* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

fehér pesze 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1944: *fehér pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

fehér peszterke 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *fehér pereszke* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

fehérpettyes borsgomba 'párducgalóca, *Amanita pantherina*' 2009: *fehér pettyes borsgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

fehér pítionka 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *fehér pítionka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

fehér pulinyica 'párducgalóca, *Amanita pantherina*?' 2009: *fehér pulinyica* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

fehér sampion 'csipkés őzlábgomba, *Macrolepiota excoriata*' 2009: *fehér sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

fehér szarvasgomba 'közönséges petrezselyemgomba, *Hericium coralloides*' 1601: *feyer [zarvas gomba, Feyer [zarvas*

gomba (Németújvár/ Güssing, FungPann. 287).

fehér tapló 'Piptoporus betulinus' 2009: *fehér toplóu* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

fehér tetejű 'kajsza lisztgomba, Clitopilus prunulus' 2009: *fehér tetejű* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

fehér tinó <nm. gomba> 1979: *fehér tinó* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

fehér tinóru 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *fehér tinóri* (Tiszapéterfalva/ Pyterfolvo, ZSIGMOND 141). **2.** 'vargánya, Boletus' 1939: *fehér tinóra* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS 2). **3.** <nm. gomba> 1601: *feyertinor, feyer ti nor* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 281). || ÚMTsz. 2: 312

fehér vargánya 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1899: *fehér vargánya* (Veszprém, HOLLÓS 145), 1943: *fehér vargánya* (Örség, KARDOS 18), 2009: *fehér vargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *fehér vargánya* (Pornóapáti, ZSIGMOND 111). **3.** 'bronzos tinóru, Boletus aereus' 1580 k.: *feier varganja* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T53). **4.** 'nyárfa-érdestinórum, Leccinum duriusculum' 1580 k.: *feier varganja* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T53), 1601: *feyer varganja* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 272). **5.** <nm. gomba> 1711: *Fejér varganja* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1947: *fejér-vargánya* (Bajót, Nyr. 71: 146). || ÚMTsz. 2: 312

fehérhátú 1. 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *fehérhátú* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** <nm. gomba> 2009: *fehérhátú* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

fehérhátú galambgomba 'galambgomba, Russula?' 2009: *fehérhátú galambgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

fehérhátú pencilgomba 'vargánya, Boletus' 1991: *fehérhátú pencilgomba* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135).

fekete berczog 'hegyes kucsmagomba, Morchella conica?' 2009: *fekete berczog* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

fekete drélegomba 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 2009: *fekete drélegomba* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142).

fekete fűszergomba 'sötét trombitagomba, Craterellus cornucopioides' 2009: *fekete fűszergomba* (Darány, ZSIGMOND 107).

feketegomba 1. 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1780: *Fekete gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84). **2.** 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *fetekegomba* (Gyoszfény/ Joseni, ZSIGMOND 143). **3.** 'sötét trombitagomba, Craterellus cornucopioides' 2009: *feketegomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **4.** <nm. gomba> XVI. sz. vége: *Az Fekete gomba* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 628/ VARJAS 1943), *Az Fekete gombath* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 627/ VARJAS 1943), *Fekete Gombarol* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 628, 645/ VARJAS 1943)

fekete hiribe 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *fekete hiriba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

fekete porgomba <nm. gomba> 1780: *Fekete por-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84).

fekete tinóru 1. 'vargánya, Boletus' 1939: *fekete tinóra* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS 2). **2.** 'májgomba, Fistulina hepatica' 1580 k.: *fekete tinor* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T36), **3.** <nm. gomba> 1601: *Fekete ti nor* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 281). **3.** <nm. gomba> 1973: *fekete tinór* (nl., Gregor 29), 1969: *fekete tinóra* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 2: 330

fekete tölcsérgomba 'sötét trombitagomba, Craterellus cornucopioides' 2009: *fekete tölcsérgomba* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

fekete trombitagomba 'sötét trombitagomba, Craterellus cornucopioides' 2009: *fekete trombitagomba* (Darány, ZSIGMOND 107).

fekete vargánya 1. 'vörösarna vargánya, Boletus pinophilus?' 2009: *fekete vargánya* (Bükkös, ZSIGMOND 107). **2.** 'bronzos tinóru, Boletus aereus' 2009: *fekete vargánya* (Bükkös, ZSIGMOND 107). **3.** 'vargánya, Boletus' 1941: *fekete vargánya* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236).

feketedő bolondgomba 'tintagomba, áltintagomba, Coprinus' 2009: *feketedő bolondgomba* (Gyenesdiás, ZSIGMOND 105).

feketehátú 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *feketehátú* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

feketehátú gomba 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *feketehátú* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141). **2.** <nm. gomba> 1840: *fekete hátú gomba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147).

feketehátú laska 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *feketehátú laska* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123).

feketehátú laskagomba 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *feketehátú laskagomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123).

feketehátú tinóru 1. 'bronzos tinóru, *Boletus aureus*' 2009: *feketehátú tinóri* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138), *feketehátú tinóra* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132). **2.** 'vörösarna vargánya, *Boletus pinophilus*?' 2009: *feketehátú tinóri* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** 'vargánya, *Boletus*' 2009: *feketehátú tinóra* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132).

fenyő 'szemcsésnyelű fenyőtínóru, *Suillus granulatus*' 1944: *fenyő* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

fenyőalja 1. 'ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*' 1907: *fenyüalla* (Göcsej, NÉ. 8: 234), 1927: *fenyüalla* (Páka, MNy. 23: 589), 1937: *fenyüalla* (Őrsziget, KÁLMÁN 346), 1941: *fenyüalla* (Farkasfa, DSz. 8: 173), 1942: *fenyüalla* (Őrsziget, MNy. 38: 213), 1943: *fenyalla* (Őrség, KARDOS 18), 1952: *fenyüalla* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 2007: *fenyőajja* (Körmend, Csernec, Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XIV), *fenyüalla* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV), 2009: *fenyőalja* (Négyfalu/ Sácele, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Kászonújfalu/ Casinu Nou, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 114, 117–121, 126), *fenyőalla* (Őriszentpéter, Ják, Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 110, 111, 144), *fenyőajja* (Pornóapáti, ZSIGMOND 111), *fenyalla* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110), *fenyőalj* (Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, ZSIGMOND 122). **2.** 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 2003: *fenyőalja*

(Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *fenyalla* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110), *fenyőalla* (Őriszentpéter, Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 110, 144), *fenyőalja* (Szombathely, Velem, Négyfalu/ Sácele, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Kászonújfalu/ Casinu Nou, Korond/ Corund, ZSIGMOND 112, 114, 117–121, 127), *fenyőalj* (Velem, Zanat, ZSIGMOND 112). **3.** 'szemcsésnyelű fenyőtínóru, *Suillus granulatus*' 2009: *fenyőalja* (Gyenesdiás, Buják, ZSIGMOND 105, 137). **4.** 'fenyőpereszke, *Tricholoma myomyces*' 2009: *fenyőalja* (Darány, ZSIGMOND 107). **5.** 'vörösödőtejű rizike, *Lactarius semisanguifluus*' 2007: *fenyőajja* (Körmend, Dobri, BAGLADI XIV). 2009: *fenyalla*, *fenyőalla* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110), *fenyőalja* (Szombathely, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 112, 126). **6.** 'arna gyűrűstínóru, *Suillus luteus*' 2009: *fenyőalja* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **7.** 'sárga gyűrűstínóru, *Suillus grevillei*' 2009: *fenyőalja* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **8.** 'piros galambgomba, *Russula rosea*' 2003: *fenyőalja* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **9.** 'nagy őzlágomba *Macrolepiota procera*' 2009: *fenyőalj* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **10.** 'piruló őzlágomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *fenyőalj* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **11.** 'sárgásarna galambgomba, *Russula mustelina*' 2009: *fenyőalja* (Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 127). **12.** 'fenyőpereszke, *Tricholoma myomyces*' 2009: *fenyőalja* (Parajd/ Praid, ZSIGMOND 127). **13.** 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus*' 2007: *fenyőajja* (Körmend, Csernec, Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XIV), *fenyüalla* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV). **14.** 'fenyőtínóru, *Suillus*' 2009: *fenyőalja* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **15.** <nm. gomba> 1943: *fenyőalla* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1952: *fenyőalja* (Szentpéterföldre, SZENTMIHÁLYI on.), 1973: *fenyő alja* (Barcaság, GREGOR 39), 1988: *fenyőalja* (Göcsej, BÍRÓ 153). || ÚMTsz. 2: 422

fenyőaljgomba 1. 'királyvargánya, *Boletus regius*' 1908: *fenyőalja-gomba* (Brassó/ Braşov, MOESZ 31), 2005: *fenyőüajja-gomba* „A fenyőüajja-gomba a tinóúrinak egyik fajtája, a fenyőüfák alatt terem csak. Nagyon finom rántva, barna a teteje, a lemeze sárga, és kicsit ragad” (Debrecen, DCSz. 257). **2.** 'nyírfaszörgomba, *Lactarius torminosus*' 1580 k.: *fenyo alya gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T64), 1601: *fe-/nyoalya gomba*, *Fenyo alya gomba* „nem io” (Németújvár/ Güssing, FungPann. 285). **3.** 'fakósárga tejelőgomba, *Lactarius pallidus*' 1580 k.: *fenyo alya gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T64), 1601: *fe-/nyoalya gomba*, *Fenyo alya gomba* „nem io” (Németújvár/ Güssing, FungPann. 285). **4.** 'vöröstejű rizike, *Lactarius sanguifluus*' 1601: *fe-/nyoalya gomba*, *Fenyo alya gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 285), 1976: *fenyőaljgomba* (Brassó/ Braşov, LÁSZLÓ 213). **5.** 'ízletes rizike, *Lactarius delicious*' 1820: *fenyőaljgomba* (Szépvíz/ Frumoasa, CZIRÁKY on.), 1976: *fenyőaljgomba* (Brassó/ Braşov, LÁSZLÓ 213), 1991: *fenyőaljgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *fenyőaljgomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 126). **6.** 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 1820: *fenyőaljgomba* (Szépvíz/ Frumoasa, CZIRÁKY on.) 2003: *fenyőaljgomba*, *fenyőaljgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **7.** 'vörösödőtejű rizike, *Lactarius semisanguifluus*' 1601: *Fenyő alja gomba*, *Fenyő alja gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 275), 1976: *fenyőaljgomba* (Brassó/ Braşov, ZSIGMOND 117), 2009: *fenyőaljgomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 126). **8.** 'kenyérgomba, *Lactarius volemus*' 1998: *fenyőaljgomba* (Varság/ Várşag, BÁRTH 295). **9.** 'piros galambgomba, *Russula rosea*' 2003: *fenyőaljgomba*, *fenyőaljgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **10.** 'nagy őzlágomba *Macrolepiota procera*' 2009: *fenyőaljgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **11.** 'piruló őzlágomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *fenyőaljgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **11.** 'sárgásbarna galambgomba, *Russula mustelina*' 2009:

fenyőaljgomba (Vármező/ Câmpul Cetăţii, ZSIGMOND 127). **12.** 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *fenyőaljgomba* (Buják, ZSIGMOND 137). || ÚMTsz. 2: 422

fenyőaljú csiperke 1. 'karcsú csiperke, *Agaricus silvicola*' 2009: *fenyőaljú csiperke* (Homoródszentpál/ Anpaul, ZSIGMOND 128). **2.** 'erdei csiperke, *Agaricus silvaticus*' 2009: *fenyőaljú csiperke* (Homoródszentpál/ Anpaul, ZSIGMOND 128). **3.** 'kárminhúsú csiperke, *Agaricus langei*' 2009: *fenyőaljú csiperke* (Homoródszentpál/ Anpaul, ZSIGMOND 128). **4.** 'gumós csiperke, *Agaricus essettei*' 2009: *fenyőaljú csiperke* (Homoródszentpál/ Anpaul, ZSIGMOND 128).

fenyőfa gombája <nm. gomba> 1711: *Fenyőfa gombaja* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

fenyőfán termett gomba 'orvosi tapló, *Laricifomes officinalis*' 1578: *Főnnyű fán termet gombaioc* (Debrecen, Melius 19/ SZABÓ 1978: 159), 1578: *βőke leuelű Lucz főnnyen termet gomba* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

fenyőfa-tapló 'szegett tapló, *Fomitopsis pinicola*' 1820: *fenyőfatapló* (Csatószeg/ Cetăţuia, CZIRÁKY on.).

fenyőgomba 1. 'ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*' 1909: *fenyőgomba* (Tatrang/ Tărlungeni, PÁL 379), 1929: *fenyőgomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552), 1957: *fenyőgomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, NÉ. 39: 234), 1973: *fenyőgomba* (Kiskunság, GREGOR 39), 1985: *fenyőgomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *fenyőgomba* (Lészped/ Lespezi, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Homoródszentpál/ Sânpaul, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 125, 128, 137, 143). **2.** 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 2009: *fenyőgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 125, 128). **3.** 'vörös-barna vargánya, *Boletus pinophilus*' 2009: *fenyőgomba* „Mint a szepe, csak fenyőben és sötétebb barna.” (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 134). **4.** 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *fenyőgomba* (Mogyoróska, Zsigmond 132). **5.** 'gyűrűstinóru, *Suillus*' 2002: *fenyőgombá* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135). **5.** <nm. gomba> 1949:

(Fülöpszállás, FÉL 6), 1959: *fenyőgomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1969: *fenyőgomba* (Bodrogolaszi, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 132). || ÚMTsz. 2: 422

fenyőgyébe 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *fenyőgyébe* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123).

fenyőhilip <fenyvesben termő vargánya> 1933: *fenyőhilip* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 251). || ÚMTsz. 2: 422

fenyőpereszke 'fenyő-pereszke, Tricholoma myomyces' 2009: *fenyőpereszke* (Darány, Debrőd/ Debrad', ZSIGMOND 107, 130).

fenyőpesze 'gyűrűstinóru, Suillus' 1944: *fenyőpesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2002: *fenyőpesze* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135).

fenyőpeszterge 'fenyő-pereszke, Tricholoma myomyces' 2009: *fenyőpeszterge* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

fenyőriskó 1. 'ízletes rizike, Lactarius deliciosus' 2009: *fenyőriskó* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141). **2.** 'lucfenyves rizike, Lactarius deterrimus' 2009: *fenyőriskó* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

fenyősi vargánya 'vörösbarna vargánya, Boletus pinophilus' 2009: *fenyősi vargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

fenyőszepe 'vörösbarna vargánya, Boletus pinophilus' 1993: *fenyőszepe* (Áj/ Háj, VARGA 59).

fenyőtínóru 1. 'szemcsésnyelű fenyőtínóru, Suillus granulatus' 2009: *fenyőtínóru* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132), *fenyőtínóra* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132). **2.** <nm. gomba> 1969: *fenyő tínóra* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133).

fenyővargánya 1. 'szemcsésnyelű fenyőtínóru, Suillus granulatus' 2009: *fenyővargánya* (Bükkös, Darány, Hosszúhetény, Kárász, ZSIGMOND 107). **2.** 'barna gyűrűstinóru, Suillus luteus' 2009: *fenyővargánya* (Darány, ZSIGMOND 107).

fenyvesgomba 1. 'barna gyűrűstinóru, Suillus luteus?' 2009: *fenyvesgomba* (Tekeháza/ Tekovo, ZSIGMOND 141). **2.** 'fenyő-pereszke, Tricholoma myomyces' 1987: *fenyvesgomba* (Bernecebaráti, PTsz. 103).

fésűgomba <nm. gomba> 1958: *fésűgomba* (Győrvar, SZÉKELY 17). || ÚMTsz. 2: 433

fésűke <nm. gomba> 1984: *fésűke* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI-SZABÓ 87).

fífor 'galambgomba, Russula' 2009: *fífor* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

fíngomba 1. 'pöfeteg, Lycoperdon' 2009: *fíngomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **2.** 'pöfeteg, Bovista' 2009: *fíngomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

fíngógomba 1. 'bimbós pöfeteg, Lycoperdon perlatum' 1987: *fíngógomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** 'szürke pöfeteg, Bovista plumbea' 1987: *fíngógomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **3.** <nm. gomba> 1979: *fíngógomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

fokhagymagomba 'sötétönkű fokhagymagomba, Marasmius alliaceus' 2009: *fokhagymagomba* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124).

fokhagymázó 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *fokhagymázó* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

forgyosgomba <nm. gomba> 1820: *forgyosgomba* (Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.).

fosatógomba 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *fosatógomba* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124).

földi csillag 'csillaggomba, Geastrum' 1966: *földicsillag* (nl, MNöv. 63).

földi epe 1. 'közönséges álszarvasgomba, Elephomyces granulatus' 1899: *földi epe* (Veszprém, HOLLÓS 146). **2.** 'változékony álszarvasgomba, Elaphomyces muricatus' 1909: *földi epe* (Privigye/ Prievidza, SZTANCSEK 103), 1911: *földepe* (Óbánya, HOLLÓS 178).

földi géva 1. 'fenyő-pereszke, Tricholoma myomyces' 1944: *földi gejva* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'pisztricgomba, Polyporus squamosus' 1941: *földi géva* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). **3.** <nm. gomba> 1898: *földi géva* (Dombóvár, Nyr. 27: 47), 1941: *földigéva* (Szentgál, LŐRINCZE on.), 1951: *földi [...]* *géva* (Szentgál, MNyj. 1: 184). || ÚMTsz. 2: 514

földig Éva <világosbarna színű, a szegfűgombához hasonló, de annál nagyobb gomba> 1890–1930: *földig Éva* (Tamási, TOLNAI on.).

földi gévagomba 'fenyő-pereszke, Tricholoma myomyces' 1944: *földi*

gévagomba (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

földi kenyér 'nyári szarvasgomba, *Tuber aestivum*' 1899: *földi kenyér* „Ezt az igazi szarvasgombát leginkább a disznó túrja ki s tőle szedi el itt-ott a kanász, ha »ügyeskedik.«.” (Bakony, HOLLÓS 146), 1911: *földi kenyér* (Endréd, Zirc, Bakonybél, Somogy m., HOLLÓS 41, 42, 115)

földi krumpli 'nyári szarvasgomba, *Tuber aestivum*' 1911: *földi krumpli* (Somogy m., HOLLÓS 115).

földi laska 1. 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *földi laska* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** 'fehércsokros álpereszke, *Lyophyllum connatum*' 2003: *földilaska* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *földi laska* (Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 123, 124, 143), *földi laska* (Ojtoz/ Oituz, Zágón/ Zagon, ZSIGMOND 123, 124). **3.** 'tüskegomba, *Polyporus umbellatus*' 2009: *földi laska* (Csernát/ Cernat, ZSIGMOND 122). **4.** 'csoportos álpereszke, *Lyophyllum decastes*' 2003: *földilaska* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **5.** 'márványos pereszke, *Lepista panaeolus*' 2003: *földilaska* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **6.** 'barna csengettyűgomba, *Pluteus cervinus*' 2003: *földilaska* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **7.** 'kajsza lisztgomba, *Clitopilus prunulus*' 2009: *földi laska* (Kommandó/ Comandău, 124). **8.** <nm. gomba> 2009: *földi laska* (Kászonújfal/ Casinu Nou, Zágón/ Zagon, ZSIGMOND 121, 124).

földi laskagomba 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *földi laskagomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

földszíne 'zápszömöröcsög, *Hysterangium fragile sensu*' 1911: *föld színe* „A nép pálinkába téve főleg szívdobogás ellen issza.” (Rahó/ Rakhiv, HOLLÓS 111).

fövenygomba 'ráncos tintagomba *Coprinus atramentarius*' 2009: *fövenygomba* (Gernyeszeg/ Gorneşti, ZSIGMOND 126).

főzőgomba 'pisztrícgomba, *Polyporus subsquamosus*' 1780: *Fözö-gomba* (Székelyföld, Benkő 84).

furkógomba <nm. gomba> 1926: *furkógomba* (Magyarókerke/ Alunişu, SZÜCS on.). || ÚMTsz. 2: 537

futó tinóorra 'vargánya, *Boletus*' 2009: *futó tinóorra* „zöldes, öregebb” (Lökös/ Levkuška, ZSIGMOND 137).

fűgomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1933: *fűgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 251), 1976: *fűgomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTÉK 210), 1998: *fűgomba* (Varság/ Várşag, BÁRTH 295), 2001: *fűgomba* (Gyergyó, RÁB 214), 2003: *fűgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *fűgomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Nagyenyed/ Aiud, Krizba/ Crizbav, Zernest/ Zărneşti, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Felsőrákos/ Racoşul de Sus, Középpajta/ Aita Medie, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Étfalva/ Zoltan, Sepsibesenyő/ Pădureni, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Sepsibükszád/ Bicsad, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Fintaháza/ Cinta, Nyárádszentimre/ Eremieni, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Szolokma/ Solocma, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Patakfalva/ Văleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Homoródszentpál/ Sânpaul, Siménfalva/ Şimoneşti, Gajdár/ Găidar, Lujzikalagor/ Luizi Călugăra, Szilágyosmlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 104, 114, 117–120, 122, 125–129, 142–143, 146).

fűlemülegomba 1. 'narancsszínű csészegomba, *Aleuria aurantia*' 2009: *fűlemülegomba* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127). **2.** 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 2007: *fűlemilegomba* (Magyarbece/ Beţa, BOGNÁR 169).

fűlesgomba 1. 'karcsú papsapka gomba, *Helvella elastica*' 1937: *fűlesz gomba* (Órisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'ágastapló, *Grifola frondosa*' 2009: *fűlesgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **3.** 'vörös barna papsapka gomba, *Gyromitra fastigiata*' 2009: *fűlesgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **4.** 'püspöksüveggomba, *Gyromitra infula*?' 2009: *fűlesgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **5.** <nm. gomba> 1979: *fűlesgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 1991: *fűlesgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 2: 556

fűlgomba 1. 'júdásfülgomba, *Auricularia auricula-judae*' 2009: *fűlgomba* (Algyó,

ZSIGMOND 103). **2.** 'piros csészegomba, *Sarcoscypha coccinea*' 2008: *fűlgomba* (Szentgál, BAGLADI on.). **3.** 'püspöksüveg-gomba, *Gyromitra infula*' 2009: *fűlgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **4.** 'redős papsapka-gomba, *Gyromitra esculenta*' 2009: *fűlgomba* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Kézdimar-tonos/ Mărtănuș, Kommandó/ Comandău, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 120, 123, 124, 128), *filgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **5.** 'vörösbarna papsapka-gomba, *Gyromitra fastigiata*' 2009: *fűlgomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123). **6.** 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 1987: *fűlgomba* (Felső-Szigetköz, Kovács 39). **7.** 'nyúlfülegomba, *Otidea onotica*?' 2003: *fűlgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **8.** 'narancsszínű csészegomba, *Aleuria aurantia*' 2003: *fűlgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **9.** 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 2009: *fűlgomba* (Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 137). **10.** 'papsapka-gomba, *Gyromitra*?' 2009: *fűlgomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Ojtoz/ Oituz, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 121, 123, 143). **11.** 'csészegomba, *Aleuria*?' 2009: *fűlgomba* (Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **12.** <nm. gomba> 1974: *fűlgomba* (Torja/ Turia, NEMES-GÁLFFY-MÁRTON 69).

fűlike 'piros csészegomba, *Sarcoscypha coccinea*' 2010: *fűlike* „díszként szokták szedni az ággal együtt” (Felsőörs, BAGLADI 226).

fűlőke 1. 'fűlőke, *Flammulina*, *Gymnopus* stb.' 2010: *fűlőke* (Felsőörs, BAGLADI 227). **2.** <nm. gomba> 2007: *fűlőke* (Dobri, BAGLADI XV).

fűlőkegomba 1. 'fűlőke, *Collybia*' 1973: *fűlőkegomba* (Monor, GREGOR 23). **2.** <nm. gomba> 1937: *fűlőkegombát* (Monor, Ethn. 48: 453). || ÚMTsz. 2: 559

fűrészporosgomba 'barna csengettyű-gomba, *Pluteus cervinus*' 2009: *fűrészporos gomba* (Darány, ZSIGMOND 107).

fűrjtapló 'orvosi tapló, *Laricifomes officinalis*' 2005: *fűrjtapló* „népi gyógyszerként használt” (Debrecen, DCSz. 287).

füstölő 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon*, *Bovista*' 1917: *füstölő* (Nagyszalonta/ Salonta, MNY. 13: 126), 2009: *füstölő* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136). **2.** 'szétesőpöfeteg,

Calvatia' 1917: *füstölő* (Nagyszalonta/ Salonta, MNY. 13: 126), 2009: *füstölő* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136). || ÚMTsz. 2: 566

füstölőgomba 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon*, *Bovista*, *Calvatia*' 2009: *füstölőgomba* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136).

füstögomba 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon*, *Bovista*, *Calvatia*' 2009: *füstögomba* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136). **2.** <nm. gomba> 1933: *füstögomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15).

fűszergomba 'sötét trombitagomba, *Craterellus cornucopioides*' 2009: *fűszergomba* (Darány, ZSIGMOND 107).

fűzfagéva 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 2007: *fűzfagéva* (Dobri, BAGLADI XII), 2009: *fűzfagéva* (Köröshegy, ZSIGMOND 106).

fűzfagomba 1. 'nyár-fagomba, *Lentinus tigrinus*' 1899: *fűzfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 146). **2.** 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 1601: *Fiz fa gomba*, *Fiz fa göba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 277), 1922–1963: *fűzfagomba* (Bánvölgye, SZENDREY–SZENDREY 664), 1933: *fűzfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1987: *fűzfagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *fűzfagomba* (Kopács/ Kopačevo, Martos/ Martovce, Csíkborzsova/ Bârzava, Nádszeg/ Trstice, Leléd/ Le'á, Nagydobrony/ Velyka Dobroń, Rát/ Rativtsi, Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 104, 109, 117, 130, 131, 140, 147), *fűzfagomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Kisdobrony/ Mala Dobroń, ZSIGMOND 121, 139). **3.** 'erestönkű laskagomba, *Pleurotus cornucopiae*' 2009: *fűzfagomba* (Kémes, ZSIGMOND 109). **4.** 'téli fűlőke, *Flammulina velutipes*' 1933: *fűzfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15). **5.** 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*?' 1985: *fűzfagomba* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 318), 1991: *fűzfagomba* (Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 137). **6.** 'ánizstapló, *Trametes suaveolens*' 1780: *Fűz fagomba* (Székelyföld, BENKŐ 84). **7.** 'kucsmagomba, *Morchella*' 1957: *fűzfagomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Regéc, NÉ. 39: 234). **8.** <nm. gomba> 1780: *Fűz fa-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1937: *fűzfa- [...] gomba* „Korai gombák közé tartoznak a [...] szíva-fa-, ~ és nyárfagomba.” (Monor, Ethn. 48: 453), 1941a: *fűzfa- [...] gombát* (Kocs, FÉL 82), 1942: *fűzfagomba* (Martos/ FÉL 69), 1969:

ficfagomba (Zemplénagárd, Dobrossy/ ZSIGMOND 133), 2009: *fűzfagomba* (Szaporca, ZSIGMOND 109). || ÚMTsz. 2: 573

fűzfa-tapló 1. 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*?' 2003: *fűzfatapló*, *fiszfatapló* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **2.** 'parázstapló, *Phellinus igniarius*' 2009: *fűzfatapló* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **3.** <fűzfán növő tapló> 1985: *fűzfatapló* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 318).

fűzfatiüdő 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 1933: *fűzfatiüdő* (Szekszárd, HOLLÓS 15), 2009: *fűzfatiüdő* (Algyő, ZSIGMOND 103).

fűzgomba 1. 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 2009: *fűzgomba* (Kopács/ Kopačevo, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 104, 143). **2.** <nm. gomba> 1693k.: *fűzgomlát* „Sár ellen purgatio. Jó pujkatollat, fűzgomlát, zekedazabot vess eleven szénre, füstöld meg megadat; tedd az lábad közé” (nl., Beeskereki 7. rec./ HOFFMANN 1989: 342).

gajagomba <nm. gomba> 2009: *gajagomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

galagonyagomba 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 1981: *galagonyagomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133).

galamb 'galambgomba, *Russula*' 2003: *galamb* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2009: *galamb* (Jászó/ Jasov, Klézse/ Cleja, Pustina/ Pustina, ZSIGMOND 131, 143, 144).

galambffor 'galambgomba, *Russula*' (Csíkszenttamás/ Tomeşti, ZSIGMOND 118).

galambgomba 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1974: *galambgomba* (Nyírség, ERDÉSZ 35), 1980: *galambgomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1985: *galambgomba* (Kispetri/ Petrinzel, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1987: *galambgomba* (Bernecebaráti, PTsz.¹ 110), 1993: *galambgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *galambgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Kászónújfalú/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Ojtoz/ Oituz, Nádszeg/ Trstice, Gímes/ Ghymes, Beregszász/ Berehove, Beregújfalú/ Novoje Szelo,

Gorzafalva/ Oituz, Gyoszény/ Joseni, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 118, 120–123, 130, 138, 143, 145), 2010: *galambgomba* (Felsőörs, BAGLADI 227). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1980: *galambgomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1985: *galambgomba* (Bánffyhungyad/ Huedin, Jegénye/ Leghia, Ketesd/ Tetişu, Méra/ Mera, Magyarléta/ Liteni, Nádasdaróc/ Dorolţu, Nyárszó/ Nearsova, Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1993: *galambgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *galambgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Kászónújfalú/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Ojtoz/ Oituz, Nádszeg/ Trstice, Gímes/ Ghymes, Beregszász/ Berehove, Gorzafalva/ Oituz, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 117, 118, 120–123, 138, 143, 145). **3.** 'ráncos galambgomba, *Russula vesca*' 2009: *galambgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Beregszász/ Berehove, ZSIGMOND 118, 120, 121, 138). **4.** 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*' 1993: *galambgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *galambgomba* (Beregszász/ Berehove, ZSIGMOND 138). **5.** 'földtoló galambgomba, *Russula delicata*' 1993: *galambgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **6.** 'galambgomba, *Russula*' 1933: *galambgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 251), 1950: *galambgomba* (Nyírcsászári, ERDÉSZ on.), 1966: *galambgomba* (nl., MNöv. 66), 1969: *galambgomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133), 1979: *galambgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 1981: *galambgomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1985: *galambgomba* „Paprikás zsírral piritják, kirántják, de levesnek is főzik.” (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1987: *galambgomba* (Dél-Gömör, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 1991: *galambgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 1992: *galambgomba* (Imola, Nagy Molnár/ ZSIGMOND 2009: 133), 1993: *galambgomba* (Kalotaszeg, VASAS 108; Áj/ Háj, VARGA 59), 1997: *galambgomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 2009: *galambgomba* (Algyő, Igazfalva/ Dumbrava, Köröshegy, Kárász, Velem, Zselic, Magyarlapád/

Lopadea Nouă, Aranyosgyéres/ Câmpia Turzii, Zernest/ Zărnești, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Csomortán/ Lutoasa, Esztelnek/ Estelnic, Kommandó/ Comandău, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Jobbágytelke/ Sâmbriaș, Rigmány/ Rigmani, Szolokma/ Solocma, Bikafalva/ Tăureni, Homoródszentpál/ Sânpaul, Debród/ Debrád, Jászó/ Jasov, Makkoshotyka, Mogyoróska, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Felsőrás/ Rašice, Buják, Izsnyéte/ Zhniatyino, Kéztút/ Hut, Nagymuzsaly/ Muzsíjevo, Tekeháza/ Tekovo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Bahána/ Bahana, Gajdár/ Găidar, Klézse/ Cleja, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 103–105, 107, 112–114, 117, 118, 121–128, 130–132, 134, 137, 139–143, 145), *gálambgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131), 2010: *galambgomba* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 227). **7.** <nm. gomba> 1820: *galambgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, CZIRÁKY on.), 1949: *galambgomba* (Répáshuta, BAKÓ on.). || ÚMTsz. 2: 587

galambhátú 1. 'râncos galambgomba, *Russula vesca*' 2009: *galambhátú* (Várfalva/ Moldovenești, Kézdiálbis/ Albiș, Rigmány/ Rigmani, Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 114, 123, 127). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *galambhátú* (Krizba/ Crizbav, Szolokma/ Solocma, Siménfalva/ Șimonești, ZSIGMOND 114, 127, 129). **3.** 'kékhátú galambgomba, *Russula cynoxantha*' 1976: *galambhátú* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210), 2009: *galambhátú* (Szacsva/ Saciova, Siménfalva/ Șimonești, ZSIGMOND 126, 129). **4.** 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*' 2009: *galambhátú* (Kézdiálbis/ Albiș, Rigmány/ Rigmani, Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 123, 127). **5.** 'galambgomba, *Russula*' 1970: *galambhátú* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 2009: 126), 2003: *galambhátú* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *galambhátú* (Várfalva/ Moldovenești, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Dálnok/ Dalnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Nyárádszentimre/ Eremieni, Homoródszentpál/ Sânpaul, Pusztina/ Pustina,

ZSIGMOND 114, 118, 119, 122, 125, 127, 128, 144).

galambhátú gomba 1. 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*' 2009: *galambhátú gomba* (Kézdiálbis/ Albiș, ZSIGMOND 123). **2.** 'râncos galambgomba, *Russula vesca*' 2009: *galambhátú gomba* (Kézdiálbis/ Albiș, ZSIGMOND 123). **3.** 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1976: *galambhátú gomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126). **4.** 'galambgomba, *Russula*' 2009: *galambhátú gomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 128).

galambica 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cynoxantha*' 1937: *galambica* (Örisziget, KÁLMÁN 346), 2007: *galambica* (Körmend, Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XIII), 2009: *galambica* (Darány, ZSIGMOND 107), 2010: *galambica* (Szentgál, BAGLADI 227). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1580 k.: *Galambicza* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T40), 2007: *galambica* (Körmend, Dobri, BAGLADI XIII), 2009: *galambica* (Darány, ZSIGMOND 107). **3.** 'sötétedő galambgomba, *Russula adusta*' 1580 k.: *Galambicza* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T47). **4.** 'büdös galambgomba, *Russula foetens*' 2007: *galambica* (Körmend, Csernec, Dobri, BAGLADI XI). **5.** 'râncos galambgomba, *Russula vesca*' 2009: *galambica* (Darány, ZSIGMOND 107). **6.** 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*' 2009: *galambica* (Darány, ZSIGMOND 107). **7.** 'füzőld galambgomba, *Russula aeruginea*' 2009: *galambica* (Darány, ZSIGMOND 107). **8.** 'szenes galambgomba' *Russula nigricans*' 2007: *galambica* (Körmend, BAGLADI XII). **9.** 'galambgomba, *Russula*' 1601: *Galambicza* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 269), 1711: *Galambicza* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1783: *Galambicza* (Székelyföld, BENKŐ 431), 1897: *galambica* (Curgó, Nyr 26: 547), 1905 k.: *galambica* (Köszeg-Hegyalja, GRÁBLER on.), 1906: *galambica* (Mesteri, BEKE 20), 1907: *galambica* (Nagykanizsa, SZABÓ 62), 1913: *galambica* (Vas m., MNy. 9: 138), 1937: *galambica* (Ormánység, KISS 70), 1941: *galambica* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236; Farkasfa, DSz. 8: 173), 1943: *galambica* (Őrség, KARDOS 18; Zalabaksa, BÖDEI 71),

1948: *galambica* (Bakonyszentlászló, KÁLMÁN on.), 1948–1951: *galambica* (Cserseztomaj, SZABÓ on.), 1951: *galambica* (Almásháza, SZOLNOKY on.), 1951–1952: *galambica* (Patosfa, RÓNAI on.), 1952: *galambica* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 1959: *galambica* (Szentgál, VAJKAI 20), 1966: *galambica* (nl., MNöv. 66), 1981: *galambica* (Kiskanizsa, KiskSz. 94), 1988: *galambica* „főként tölgyfák alatt keresték” (Göcsej, BÍRÓ 153), 2004: *galambica* (Bük, BükiTsz. 66), 2009: *galambica* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, Gyenesdiás, Kőröshegy, Szaporca, Óriszentpéter, Szalafő, Nárai, Pornóapáti, Velem, Zanat, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 104–107, 110–112, 144, 145), 2010: *galambica* (Felsőörs, Bakonybél, BAGLADI 227). **10.** <mérgező gomba> 1939: *galambica* (Szenna, NYÍRI 109). **11.** <nm. gomba> 1783: *Galambitza* (Székelyföld, BENKŐ 431). || ÚMTsz. 2: 587; TESz. 1: 1016

galambka 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2009: *galambka* (Kétegút/ Hut, Nagydobrony/ Velyka Dobroń, ZSIGMOND 139, 140). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *galambka* (Kétegút/ Hut, Nagydobrony/ Velyka Dobroń, ZSIGMOND 139, 140). **3.** 'galambgomba, *Russula*' 1941c: *galambka* (Korláthelmec/ Holmec, MÁRKUS 34), 2009: *galambka* (Kisdobrony/ Mala Dobroń, ZSIGMOND 139).

galambkagomba <ehető gomba> 1941c: *galambka gomba* (Korláthelmec, MÁRKUS 34). || ÚMTsz. 2: 587

galambocska 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2009: *galambocska* (Lésped/ Lespezi, ZSIGMOND 143). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *galambocska* (Lésped/ Lespezi, ZSIGMOND 143).

galóca 1. 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *galóca* (Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127). **2.** 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1949: *galóca* (Bélapátfalva, BAKÓ on.). **3.** 'galóca, *Amanita*' 1966: *galóca* (nl., MNöv. 66), 2002: *gáloncá* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2010: *galóca* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 227). **4.** <nm. gomba> 1819: *Galotzok* „Ur Gombák vagy az egyenlő ~ meltoztatott Ő Felsége ...

kegyelmesen aztat parantsolni hogy lör az Ur Gombák vagy az egyenlő ~ minden nemeinek az ételek és árultatások egy ataljában tiltassanak meg” (Beszterce/ Bistrița, SzT. 4: 513).

galóca 'kenyergomba, *Lactarius volemus*' 1780: *galótza gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83).

ganéjcsiperke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1985: *ganécsupörka* (Kispetri/ Petrinzel, PÉNTEK–SZABÓ 307).

ganéjgomba 1. 'rácós tintagomba, *Coprinus atramentarius*' 1780: *Ganéj*. [...] *gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1985: *ganéjgomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *ganyéggomba* (Kászónújfalú/ Casinu Nou, ZSIGMOND 121). **2.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1985: *ganéjgomba* (Nádasdaróc/ Dorolțu, Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *ganéjgomba* (Mákó/ Macău, Nyárszóló/ Nearsova, PÉNTEK–SZABÓ 307). **3.** 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 1985: *ganéjgomba* (Sztána/ Stana, PÉNTEK–SZABÓ 308). **4.** 'gyapjas tintagomba, *Coprinus comatus*' 1976: *ganyéggomba* „Festésre használták, feketére.” (Árapatak/ Araci, Szabó–Pénteke/ ZSIGMOND 122), 1985: *ganéjgomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 307). **5.** 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*?' 1985: *ganéjgomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 308). **6.** 'tintagomba, áltintagomba, *Coprinus*' 2001: *ganyéggomba* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *ganyéggomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *ganéjgomba*, *ganajgomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110), *ganéjgomba* (Magyarlapád/ Lopedeia Nouă, ZSIGMOND 114), *ganyéggomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 118, 128). **7.** 'trágyagomba, *Panaeolus*' 2009: *ganéjgomba* (Magyarlapád/ Lopedeia Nouă, ZSIGMOND 114), *ganyéggomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 118, 128). **8.** 'susulyka, *Inocybe*' 2009: *ganéjgomba* (Magyarlapád/ Lopedeia Nouă, ZSIGMOND 114). **9.** 'csiperke, *Agaricus*' 1959: *ganéjgomba* (Szentgál, VAJKAI 20). **10.** <mérgező gomba> 1941: *ganyéj gomba* „valódi bolondgomba” (Cserseztomaj, VAJKAI 236). **11.** <nm. gomba> 1711: *Ganei-/gomba* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1940–1942: *ganéjgomba* (Hajdúnánás, SZILÁGYI

on.), 1950 k.: *ganégomba* (Hajdúnánás, GÁL–TÓTH on.), 1993: *ganégomba* (Kalotaszeg, VASAS 108). || ÚMTsz. 2: 597
ganéjon 'fehér tintagomba, *Coprinus niveus*' 1601: *Ganejou* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 277).

ganéjon terem 'fehér tintagomba, *Coprinus niveus*' 1580 k.: *Ganeion terem* (Németújvár/ Güssing, *ClusK.* T3).

gebe 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1985: *ghebe* (Nádasszentmihály/ Mihăiești, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *gebe* (Ígazfalva, Magyarországot/ Suatu, Magyarhermány/ Herculani, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyóújfalú/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Vármező/ Câmpul Cetății, Felsőrona/ Rona de Sus, ZSIGMOND 104, 116, 119–121, 125, 127, 146).

gebe 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *gebe* (Zernest/ Zárnești, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 117, 118, 121).

gebegomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *gebegomba* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Várfalva/ Moldovenești, Négyfalú/ Săcele, Magyarvita/ Viștea, Verespatak/ Roșia Montană, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Kászónújfalú/ Casinu Nou, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiș, Kézdimartonos/ Mărtănuș, Zágón/ Zagon, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Rigmány/ Rigmani, Korond/ Corund, Zeteváralja/ Sub Cetate, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 114–116, 119, 121–128, 145).

gebegomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2003: *gebegomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *gebegomba* (Kommandó/ Comandău, Homoródszentpál/ Sânpaul, Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118, 124, 128).

gebengomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *gebengomba* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124).

gebergomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *gebergomba* „A gebergomba az úrgomba mása. Úgy gondolom, azé nevezték így, me avval

irtották ezt a csótányféle bogarat.” (Szalafő, ZSIGMOND 110).

gégegomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1980: *gégegomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2003: *gégegomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

gelicegomba 1. 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *gelicegomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **2.** 'rancos galambgomba, *Russula vesca*?' 2009: *gelicegomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*?' 2009: *gelicegomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

géva 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *géva* (Zselic, Ajnácskő/ Hajnáčka, Hosszúfalú/ Dolga vas, Völgyifalú/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 113, 134, 144, 145), *gíva* (Zselic, ZSIGMOND 113), 2010: *gévva* (Kapolcs, BAGLADI 227).

2. 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 2007: *géva* (Zalaistvánd, BAGLADI XII), 2009: *géva* (Kárász, ZSIGMOND 107). **3.** 'laskagomba, *Pleurotus*' 2007: *géva* (Csernec, Dobri, Körmend, Völgyifalú/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **4.** <nm. gomba> 1405 k.: *gilua* (SchlSzej. 957), 1906: *gëlva* (Mesteri, BEKE 20), *géva* (Győrszentmárton, Nyr. 35: 435), *gyíva* (Kadarkút, Nyr. 35: 343), 1907: *géva*, *gévát* (Balaton-felvidék, ÉDES 57), 1914: *géva* (Légrad, Nyr. 43: 42), 1916: *géva* (Légrad, HALLER 28), 1927: *g'éva* (Páka, MNy. 23: 589), 1939: *géva* (Sárhida, NÉMETHY on.), *gyíva* (Szenna, NYÍRI 109), 1941: *géva* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236; Szentgál, LÖRINCZE on.), 1942: *gíva* (Csoma, IMRE 7), 1943: *gilva* (Őrség, KARDOS 18), 1949: *gelyva* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), *géva* (Répáshuta, BAKÓ on.), 1951–1952: *gíva* (Patosfa, RÓNAI on.), 1956: *gévã*, *gévãk* (Sármellék, MNyj. 3: 68), 1958: *gelva* (Győrvar, SZÉKELY 17), 1959: *géva* (Szentgál, VAJKAI 20), *gévã* (Ivád, KÁLMÁN 121), 1984: *géva* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87), 2010: *géva* (Felsőörs, Szentgál, Bakonybél, BAGLADI 227). || ÚMTsz. 2: 644; TESz. 1: 1061, *gilva*

gévagomba 1. 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 1966: *gévagomba*, *gelyvagomba* (nl., MNöv. 67), 2009: *gévagomba* (Kőröshegy, Csíkborzsova/ Bârzava, Hosszúfalú/ Dolga vas, ZSIGMOND

106, 117, 144). **2.** 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 1899: *géva-/gomba, gelyvagomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1933: *gévagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15, 16), 1951: *gilvagomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1966: *gévagomba* (nl., MNöv. 67), 1982: *gévagomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1987: *gélvagomba, golvagomba* „Püskin mondják, hogy minden galléros gomba, azaz »golvás gomba« mörges” (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), *gelvagomba* (Vecseklő/ Večelkov, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 1993: *gévagomba* (Áj/ Háj, VARGA 58), 2002: *géivagombá* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *gévagomba* (Zselic, Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 113, 136), *gívagomba* (Zselic, ZSIGMOND 113), *gilvagomba* (Bükkös, Darány, ZSIGMOND 107). **3.** 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus*' 1966: *gelyvagomba* (nl., MNöv. 67), 2010: *gévagomba* (Felsőörs, BAGLADI 227). **4.** 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *gelvagomba* (Torony, ZSIGMOND 112). **5.** <nm. gomba> 1898: *gévagomba* (Dombóvár, Nyr. 27: 47), 1907: *gévagomba* (Nagykanizsa, SZABÓ 62), 1923: *gélyvágombá* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1929: *Gévagomba* (Erdély, MOESZ 548), 1937: *Gilva-gomba* (Ormányság, KISS 69), 1939: *gelva-gomba, gilva-gomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úlány, KOVÁCS 2), 1943: *gévagombát* (Zalabaksa, BÖDEI 72), 1947: *gélva-gomba* (Bajót, Nyr. 71: 146), 1948: *gévagomba* (Bakonyszentlászló, KÁLMÁN on.), 1950 k./b: *gévagombát* (Veszprém m., PERESZLÉNYI 1), 1951: *gévagomba* (Almásháza, SZOLNOKY on.), *gilvagomba* (Hosszúhetény, Pécsvárad, NYILASSY on.), 1957: *gejva gomba* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 276), 1959: *gévagomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1984: *gévagomba* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87), 2009: *gilvagomba* (Dálnok/ Dalnic, ZSIGMOND 122), *gévagomba* (Barka/ Bôrka, ZSIGMOND 130), 2010: *gévagomba* (Szentgál, BAGLADI 227). || ÚMTsz. 2: 644

gólyagomba 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *gólyagomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

gomba **1.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *gomba* (Ótelek/ Otelec, Csóka/ Čoka, Haraszi/ Hrastin, Kórógy/ Korod', ZSIGMOND 105, 147). **2.**

'nagyspórás csiperke, *Agaricus urinancens*' 2009: *gomba* (Csóka/ Čoka, ZSIGMOND 105). **3.** 'kétspórás csiperke, *Agaricus bisporus*' 2009: *gomba* (Nemesmilitics/ Svetozar Miletič, Csóka/ Čoka, ZSIGMOND 103, 105). **4.** 'csiperke, *Agaricus*' 1968: *gombá* „Csak a csiperkét nevezik gombának, a többi csöpörke!” (Szlavónia, SzlavSz. 176), 2009: *gomba* (Nemesmilitics/ Svetozar Miletič, Haraszi/ Hrastin, Kórógy/ Korod', ZSIGMOND 103, 147). **5.** 'gomba, *Fungus*' 1395 k.: *gomba* „fungus: gomba” (nl., BesztSzj. 431), 1583/1584: *gomba* (Pannónia, NomPann.¹⁻²/ SZABÓ T. 1992: 93, 101), 1595: *gombat* „Az eleött valo zombaton volth eó ott, zakasztott ~ le Arrúal az farúl de Akkor az a' fa a feölden fekútt” (nl., SzT. 1: 436, 4: 598, 7: 1060, 8: 296), *gomba* „vgy vegezõnk egy massal mikor el valank egy mastol ~ keresni, hogy megh varjuk egy mast az maior haznal | el valank egy mastol ~ keresni” (nl., SzT. 6: 430), *gombaerth* (nl., SzT. 12: 385), XVI. sz. vége: *gombanak, gombak, gomba, gombakrol, Gombakrol, Az Gombak, gombath* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 136, 254, 620; 397, 620; 539; 603; 620, 645; 620; 620 / VARJAS 1943) 1619: *gombanak* „Az gombanak belit teöd az fognak oduaban megh kenni mikor fay auagi mikor fayni kezd, igeön hasznal” (nl., Török 841. rec./ HOFFMANN 1989: 123), *gombatul* „*Liliomnak haznai* [...] Ha embör borban meg isza az giökeret feözue, az ki a' ~ meg bolondult, meg giogiottia” (nl., Török 1276. rec./ HOFFMANN 1989: 145), 1667: *gombák* „A fán termõ ~, s- á görcs- is ártalmas á fáknak...” (Pozsony/ Bratislava, LIPPAY CCCXI/ 266), 1681: *gomba* „Az mikor per bonam Industriám az officinalis által illendõ keppe(n) kénszeritetnek ezen Hatzogi Districtusb(an) levök, Makk, vad alma, vad körtvely, kökénj, ~, komlo szedessel, s gyümölcs aszalással is Tartoz(na)k” (nl., SzT. 4: 599, 838, 7: 67, 322, 323, 8: 102, 9: 973, 10: 916), 17. sz.?: *gombanak* „*Ver hasrol*. Az ~ az tövet aszald megh, három reggel egy tikmonyat süs higan es azzal sozd megh, ad megh enni, de az harmadikat öregen süsd, hincs jo böven megh vele” (nl., Gyógyszerek I. 14. rec./ HOFFMANN 1989: 437), 1699: *Gomba* „~ után jártunkb(an)” (nl., SzT. 3: 435, 4: 1183, 5: 931, 6: 430), 1711: *Gomba* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T.

1992: 105), 1713: *Gombatt* „egy keves ~ aszaltottam az ur szamara” (nl., SzT. 4: 598), 1738: *gombat* „A meltosagos grof Forgacs Urnak szeker mestere Biro Uramni jöven annak fel kupa bort de 9 kenjeret ~ kolbaszt szalonat de 9” (Kézdivásárhely/ Târgu Secuiesc, SzT. 3: 997, 4: 598, 12: 275), 1740: *gombát* „mostan küldötem G(róf) Ur(amna)k ket vad madarat egj fazek ~egj fazekben olt beli Sos halat 12töt” (Kercisóra/ Cârțișoara, SzT. 4: 598, 9: 1061), 1755: *gombákra* „Aszszu ~” (nl., SzT. 1: 481), 1790: *Gombát* „Semmiféle Fínakok, Gyermekek vagy Léányok söt még nagy emberekis még a' kíknek Szöllőjek vagyon is, a ki nevezett Szöllő Hegyek(en) annál inkább a kíknek nintsen, ott szévedezni Vírágot ~ vagy akár mínemű leg kisebb ott lévő Dolgokat, a más Szöllőjében Szedegetni s, abban járni ne merészellyen” (nl., SzT. 4: 598, 12: 199), 1968: *gombá* (Szlavónia, SzlavSz. 176), 1981: *gomba* „Szöttüng gombát az erdőbe, asztán méksütöttük” (Kiskanizsa, KiskSz. 96), 1985: *gomba* „Azt tartják, a gombától elapad a tehén teje” (Tordaszentlászló/ Sävädísla, PÉNTEK–SZABÓ 318), 1987: *gomba* (Nagykörös, NkTsz. 44), 2005: *gomba* „Ha melegesőü esett, sog gomba vóüt” (Debrecen, DCSz. 598), 2009: *gomba* (Moholgunaras/ Gunaros, Temerin/ Temerin, ZSIGMOND 103).

gombatapló 1. 'bükkfa-tapló, Fomes fomentarius?' 1815: *gomba toploval* „Egy parasztos Kos tök, egy néhány darabotska ~” (Dés/ Dej, SzT. 4: 599, 10: 493). 2. 'likacsosgomba, Polyporus' 1900 k.: *gombatopló* (Székelybetlenfalva/ Odorheiu Secuiesc, PAÁL on.), 1914: *gombatapló* (Ivád, HERMAN 677). || ÚMTsz. 2: 656

gonoszgomba <mérgező gomba> XVI. sz. vége: *gonoŝ gombatul* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 136/ VARJAS 1943).

gránátszaló 'érdestinóru, Leccinum?' 2009: *gránátszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

gripák 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2009: *gripák* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

gucsmagomba 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1987: *gucsmagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

gugásgomba 1. 'bimbós pöfeteg, Lycoperdon perlatum' 1987: *gugásgomba*

„A guga golyvát jelent.” (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 2. 'szürke pöfeteg, Bovista plumbea' 1987: *gugásgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

gyébe 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *gyébe* (Berzunc/ Berzunt, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 142, 144). 2. 'tuskógomba, Armillaria' 2009: *gyébe* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

gyertyánfagéva 'laskagomba, Pleurotus' 2007: *gyertyánfagéva* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI).

gyertyángéva 'erestönkű laskagomba, Pleurotus cornucopiae' 1580 k.: *gilua gyërthyan fan termet* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T5), 1601: *Gilwa gyërthyan fa termewt, gilva gyërthyan fa termevvt* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 266).

gyertyángomba 1. 'tölgyfa-érdestinóru, Leccinum aurantiacum' 1966: *gyertyángomba* (nl, MNöv. 72). 2. 'vörös érdestinóru, Leccinum albostipitatum' 1957: *gyertyángombának* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 276). || ÚMTsz. 2: 747

gyertyánhiribe 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1952: *gyërtyánhilib, gyòrtyánhilib* (Pokolpatak, HEGEDÜS 147). || ÚMTsz. 2: 747

gyertyánpesze 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 1944: *gyertyánpesze, gyurtyánpesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

gyertyántapló <nm. gomba> 1990: *gyertyántapló* (Göcsej, GUNDA 178).

gyilkos galóca 1. 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2009: *gyilkos galóca* (Óriszentpéter, Homoródszentpál/ Sânpaul, Ajnácskő/ Hajnáčka, Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 110, 128, 134, 136), 2010: *gyilkos galóca* (Felsőörs, BAGLADI 227). 2. 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 2010: *gyilkos galóca* (Felsőörs, BAGLADI 227).

gyomorgomba 1. 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 1929: *gyomorgomba* (Háromszék, MOESZ 552). 2. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *gyomorgomba* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124). 3. 'korallgomba, Ramaria' 2009: *gyomorgomba* (Bereck/ Brețcu, ZSIGMOND 122). 4. 'csészegomba, Aleuria?' 2009: *gyomorgomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128). 5. <nm. gomba> 1998: *gyomorgomba* (Varság/ Vârșag, BÁRTH 295).

gyökérgomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *gyökérgomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140). 2. <palántabetegség, mely a gyökérzetet támadja meg> 1957: *gyökérgomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103).

gyöngygomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 1976: *gyöngygomba* (Brassó/ Braşov, LÁSZLÓ 212).

gyufafej 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *gyufafej* (Szombat-hely, ZSIGMOND 112).

gyurigomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *gyurigomba* (Buzaháza/ Grăuşorul, ZSIGMOND 126).

gyűlésgomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2003: *gyűlésgomba* (Gelence/ Gheliņa, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *gyűlésgomba* (Haraly/ Harale, Zágón/ Zagon, ZSIGMOND 123, 124).

gyűrűgomba 1. 'ízletes tökegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 2007: *gyűrűgomba* (Dobri, BAGLADI XIV). 2. <nm. gomba> 1942: *gyűrűgomba* (Csoma, NAGY 7). || ÚMTsz. 2: 773

gyűszűgomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1987: *gyűszűgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

habaricagomba 'orvosi tapló, *Laricifomes officinalis*' 2005: *habaricagomba* „népi gyógyszernévként” (Debrecen, DCSz. 322). || ÚMTsz. 2: 777

hajdinavargánya 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1937: *hajdinavargánya* (Órisziget, KÁLMÁN 346), 2009: *hajdinavargánya* (Őriszentpéter, Szalafő, Nárai, Pornóapáti, Velem, Zselic, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 110–113, 144, 145). 2. <nyárvégi vargánya> 1939: *hajdinavargánya* (Felsőőr, VSz. 6: 178), 1941: *hajdinavargánya* (Felsőőr, IMRE 59), *hajdinavergányo* (Rábagyarmat, DSz. 8: 409), 1951–1952: *hajdinavargánya* (Patosfa, RÓNAI on.), 1973: *hajdinavargánya* (Felsőőr, FTsz. 76), 2007: *hajdinavargánya* (Dobri, BAGLADI XIII), *hajdinyavorgánya* (Körmend, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII). 3. <nm. gomba> 1937: *hajdin-vargánya* (Ormányság, KISS 69), 1952: *hajdinavergánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 1988: *hajdinavargánya* (Göcsej, BÍRÓ 153). || ÚMTsz. 2: 794, *hajdinavargánya*, *hajdinavargánya*

halacskagomba 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*?' 1909: *halacskagomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). || ÚMTsz. 2: 812

halálgomba <mérgező gomba> 1987: *halálgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

halálhozógomba <mérgező gomba> XVI. sz. vége: *Az Halalhozó gombath* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 620/ VARJAS 1943).

halálosgomba <mérgező gomba> XVI. sz. vége: *Halalos gomba, halalos gombak* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 620/ VARJAS 1943).

haláltrombita 'sötét trombitagomba, *Craterellus cornucopiodes*' 2009: *haláltrombita* (Esztelnek/ Estelnic, Sepsikőröspatak / Valea Crişului, ZSIGMOND 123, 125).

haragégésgomba 'fakó zsemlegomba, *Albatrellus ovinus*' 1966: *haragégésgomba* (nl., MNöv. 76).

harangozógomba 'tintagomba, *Coprinus*' 2009: *harangozógomba* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127).

harapégés 1. 'kucsmagomba, *Morchella*?' 2009: *harapégés* (Bereck/ Breţcu, ZSIGMOND 122). 2. <Albatrellus vagy *Polyporus*> 2009: *harapégés* (Csomakörös/ Chiuruş, ZSIGMOND 124). 3. <nm. gomba> 1929: *harapégés* (Erdély, MOESZ 548), 2009: *harapégés* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

harapégésgomba 1. 'kucsmagomba, *Morchella*?' 2009: *harapégésgomba* (Bereck/ Breţcu, ZSIGMOND 122). 2. 'likacsosgomba, *Polyporus*?' 2009: *harapégésgomba* (Csomortán/ Lutoasa, Gelence/ Gheliņa, ZSIGMOND 122, 124). 3. <Albatrellus vagy *Polyporus*> 2009: *harapégésgomba* (Csomakörös/ Chiuruş, ZSIGMOND 124). 4. <nm. gomba> 2009: *harapégésgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, ZSIGMOND 125, 126).

harapégőgomba 1. 'likacsosgomba, *Polyporus*?' 2009: *harapégőgomba* (Dálnok/ Dalnic, ZSIGMOND 122). 2. 'zsemlegomba, *Albatrellus*' 2009: *harapégőgomba* (Dálnok/ Dalnic, ZSIGMOND 122).

harapégteggomba 'likacsosgomba, *Polyporus*?' 2009: *harapégteggomba* (Gelence/ Gheliņa, ZSIGMOND 124).

harmat 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*? 2003: *harmat* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15).

harmatgomba 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1981: *harmatgomba* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1957: *harmatgomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234), 1982: *harmatgomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *harmatgomba* (Bábony/ Bábui, Gyerőmonostor/ Mánástireni, Ketesd/ Tetişu, PÉNTEK–SZABÓ 308), „mint az ökörhúgyozás, úgy van sorban” (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1992: *harmatgomba* (Imola, Nagy Molnár/ ZSIGMOND 2009: 133), 1993: *harmatgomba* (Áj/ Háj, VARGA 58), 1996: *harmatgomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132), 2009: *harmatgomba* (Végvár/ Tormac, Magyarvalkó/ Váleni, Botháza/Boteni, Kide/ Chidea, Magyaroszovát/ Suatu, Rigmány/ Rigmani, Debrőd/ Debrád, Körtvélyes/ Hrušov, Makkoshotyka, Mogyoróska, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Lökös/ Levkuška, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Kisdobrony/ Mala Dobron, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Rát/ Rativtsi, Gyoszény/ Joseni, ZSIGMOND 105, 115, 116, 127, 130–132, 134, 137–140, 143). **2.** 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1974: *harmatgomba* (Nyírség, ERDÉSZ 35), 2009: *harmatgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104). **3.** 'erdőszele csiperke, *Agaricus arvensis*' 2009: *harmatgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104). **4.** 'fehércsokros álpereszke, *Lyophyllum connatum*' 2009: *harmatgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **5.** 'fehér csupaszereszke, *Melanoleuca strictipes*' 2009: *harmatgomba* (Zágon/ Zagon, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 124, 125). **6.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *harmatgomba* (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131). **7.** 'sereges tölcsérgomba, *Clitocybe gibba*? 2009: *harmatgomba* (Kétegytű/ Hut, ZSIGMOND 139). **8.** 'gyapjas tintagomba, *Coprinus comatus*' 2009: *harmatgomba* (Bahána/ Bahana, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 141, 143). **9.** 'ráncoz tintagomba, *Coprinus atramentarius*' 2009: *harmatgomba* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141). **10.** 'tintagomba, *Coprinus*' 2009: *harmatgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **11.**

'trágyagomba, *Panaeolus*' 2009: *harmatgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **12.** <jóízű, kora tavaszi gomba> 1928: *harmat-gomba* (Viss, HOSZTÁK on.), 1935: *harmat- [...] gombát* (Tiszától, ECEDEI 9), 2005: *harmadgomba* „A harmadgomba a tavasz elsőjű gombája, ami csak vatkörtefa alatt meg melegnyabokor alatt terem” (Debrecen, DCSz. 337). **13.** <nm. gomba> 1929: *Harmatgomba* (Erdély, MOESZ 548), 1969: *harmatgomba* (Zemplénagárd, Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 133), 1991: *harmatgomba* (Csermosnya völgye, Szuha völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133, 134), 2009: *harmatgomba* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141). || ÚMTsz. 2: 858

hársfa-tuskógomba 'ízletes tökegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 2010: *hársfatuskógomba* (Felsőörs, BAGLADI 227).

herécs <nm. gomba> 1991: *herécs* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135).

herencs 1. 'csípősemezű galambgomba, *Russula acricola*' 1580 k.: *Herynch* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T26), 1601: *Herench* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 268). **2.** 'szenes galambgomba, *Russula nigricans*' 1580 k.: *Herenchy* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T13), 2007: *herincs* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **3.** 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 1601: *Herench* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 268). **4.** <nm. gomba> 1943: *herincs* (Örség, KARDOS 18).

hiribe 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1894: *hirip* (Székelyföld, Nyr. 23: 6), 1899: *hiriba* (Szamoskrassó, Nyr. 28: 431), 1905: *hirip* (Gyergyó vidéke, Nyr. 34: 82, 261), 1941: *hiriba* (Nagymon/ Naimon, MNy. 3: 226), 2001: *hirip* (Gyergyó, RAB 214), 2009: *hiribe* (Igazfalva/ Dumbrava, Botháza/ Boteni, Kide/ Chidea, Torockószentgyörgy/ Colţeşti, ZSIGMOND 104, 116, 130), *hiriba* (Magyaroszovát/ Suatu, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Koltó/ Coltău, Krasznacégény/ Ţeghea, Lele/ Leleiu, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 116, 118, 145, 146), *hirib* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Patakfalva/ Văleni, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 118, 120, 121, 128), *hirip* (Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, ZSIGMOND 121), *hilib* (Gyoszény/ Joseni,

Lészped/ Leszezi, ZSIGMOND 143). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *hiribe* (Kide/ Chidea, ZSIGMOND 116), *hiriba* (Magyarszovát/ Suatu, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 116, 146), *hirib* (Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 120, 121, 128). **3.** 'vörösbarna vargánya, *Boletus pinophilus*' 2009: *hirib* (Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, ZSIGMOND 121). **4.** 'rencéstönkű nemezestínóru, *Xerocomus ferrugineus*' 1787: *Hirip-gomba* (Erdély, MÁTYUS on.). **5.** 'vargánya, *Boletus*' 1820: *hirip* (Gyergyóalfalu/ Joseni, CZIRÁKY on.), 1840: *hiriba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147), 1933: *hilip* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 317), 1980: *huruba* (Magyarózd/ Ozd, HORVÁTH 354), 1985: *hiriba* (Bábon/ Băbiu, Bánffyhunjad/ Huedin, Jegenye/ Leghia, Kiskapus/ Căpușu Mic, Mákó/ Macău, Nádasdáróc/ Dorolțu, Sztána/ Stana, Türe/ Turea, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *hiribe* (Magyarléta/ Liteni, PÉNTEK–SZABÓ 307), *hiribi* (Magyarbikal/ Bicalatu, Szászfenes/ Florești, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *hirib* (Borszék/ Borsec, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 119, 121), *hirip* (Csíkborszova/ Bârzava, Csíkrákos/ Racu, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 117–120, 128), *hilip* (Bahána/ Bahana, Forrófalva/ Fărăoani, Gajdár/ Găidar, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 141–143), *hilib* (Klézse/ Cleja, Pusztina/ Pustina, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 143, 144). **6.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *hilip* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141). || ÚMTsz. 2: 951, 959, *hilip*, *hirib*, *hiriba*, *hirip*

hiribegomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1894: *hirip-gomba*, *hiribegomba* (Székelyföld, Nyr. 23: 6), 1901–1907: *hiribagomba* (Zilah, LÁSZLÓ on.), 1907: *hiribi gomba* (Nagyenyed, MNy. 3: 330), *hilib gomba* (Székelyudvarhely/ Odorheiu Secuiesc, MNy. 3: 330), 1938: *hiripgomba* (Abafája, INCZEFI 30), 1943: *hiribegomba* (Kide/ Chidea, VAJKAI 68; Kolozsvár/Cluj-Napoca, HANTOS 35), 1994: *hiripgomba* (Gyergyószentmiklós/ Gheorgheni, TARISZ- NYÁS 231), 2009: *hiribegomba* (Magyar- vizta/ Viștea, ZSIGMOND 115), *hiribgomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128),

hiribagomba (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *hiribgomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128). **3.** 'vargánya, *Boletus*' 1819: *Hilib Gombát* „~ . gyűjtetvén ... ottan conserválni . szoross kötelességivé teszem” (Bezdedtelek/ Bezded, SzT. 5: 136), 1820: *hiripgomba* (Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1837: *Hirib Gomba* (nl., SzT. 5: 136), 1855: *hiribe gombát* „A jobbágy felesége Összel fél véka mogyorót, két füzer ~ félkupa kömény magot” (nl., SzT. 2: 1155, 3: 997, 4: 484 5: 136, 7: 355), 1966: *hiribigomba* (nl., MNöv. 79), 1985: *hiribagomba* (Ketesd/ Tetișu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *hiribegomba* (Méra/ Mera, PÉNTEK–SZABÓ 307), *hiripegomba* (Tordaszentlászló/ Săvădisla, PÉNTEK–SZABÓ 307), *hiribgomba* (Körösfő/ Izvoru Crișului, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *hiribgomba* (Fintaháza/ Cinta, ZSIGMOND 126). **3.** <nm. gomba> 1820: *hilipgomba* (Csíkborszova/ Bârzava, CZIRÁKY on.). || ÚMTsz. 2: 951, 959, *hilipgomba*, *hiribagomba*, *hiripgomba*

hógomba 1. 'sárguló pereszke, *Tricholoma argyraceum*' 2009: *hógomba* (Óriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** 'lila pereszke, *Lepista nuda*' 2009: *hógomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Zsigmond 140). **3.** 'pereszke, *Tricholoma*' 1943: *hógomba* (Őrség, KARDOS 18). || ÚMTsz. 2: 974

hóhérgomba 'gyilkos galóca, *Amanita phalloides*?' 2009: *hóhérgomba* (Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

hóragomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2009: *hóragomba* (Négyfalu/ Săcele, ZSIGMOND 114).

horvátvargánya 'Leccinum, érdestinóru' 2007: *horvátvargánya* (Dobri, BAGLADI XXVI).

hörcsöggomba 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 2009: *hörcsöggomba* (Erdőbénye, ZSIGMOND 2009: 132).

huhugomba 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus*' 1944: *huhugomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

huszárgomba 1. 'királyvargánya, *Boletus regius*' 1993: *huszárgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **2.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *huszárgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 139, 145). **3.** 'tölgyfa-érdestinóru, *Leccinum aurantiacum*' 2009:

huszárgomba (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **4.** 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle*' 2009: *huszárgomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **5.** <nm. gomba> 1952: *huszárgomba* (Ormányság, OrmSz. 245). || ÚMTsz. 2: 1038

huszárpesze 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1944: *huszárpesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

igazigomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *igazigomba* (Mátraalmás, Parád, Recsk, ZSIGMOND 135). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *igazigomba* (Mátraalmás, Parád, ZSIGMOND 135).

igazi pesze 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1944: *igazi pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

igazpesze 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *igazpesze* (Buják, ZSIGMOND 137). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *igazpesze* (Buják, ZSIGMOND 137).

Istenke pohárkája 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla*?' 2009: *Istenke pohárkája* (Magyarkapud/ Căpuș, ZSIGMOND 114).

Istenke vékája 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla*?' 2009: *Istenke vékája* (Maksa/ Moacăș, ZSIGMOND 123).

Isten vékája 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla*' 2009: *Isten vékája* (Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 125, 126).

japángomba <nm. gomba> 1985: *japángomba* „A gombára tejet öntenek, ez megszik; ezt eszik gyomorfekély ellen” (Nagykapus/ Căpuș Mare, PÉNTEK–SZABÓ 320).

jaszka 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus*' 1985: *jaszka* (Kalotadamos/ Domoșu, PÉNTEK–SZABÓ 308).

jegenyefagomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1933: *jegenyefagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19). **2.** <fagomba> 'Neolentinus adhaerens' 1933: *jegenyefagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19). **3.** 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 1933: *jegenyefagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19). **4.** 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 1933: *jegenyefagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19). **5.** 'fényes likacsosgomba, *Polyporus badius*' 1933: *jegenyefagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19). **6.** <nm. gomba> XVI. sz. vége: *Iegênje fan terméth gombath* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 164/ VARJAS 1943), 2009:

jegenyefagomba (Tekeháza/ Tekovo, ZSIGMOND 141).

jegenyetalpló <nm. gomba> 1976: *jegenyetalpló* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210).

jéggomba 'sárga gereben, *Hydnum repandum*' 2009: *jéggomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

jézuskenyérgomba 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla*' 2009: *jézuskenyérgomba* (Köszvényes-Remete/ Eremitu, ZSIGMOND 126).

Jóisten tölcserkéje 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla*' 2009: *Jóisten tölcserkéje* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

juhgomba 'galambgomba, *Russula*' 1985: *juhgomba* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Nádasdaróc/ Dorolțu, PÉNTEK–SZABÓ 308).

kagylógomba 1. 'papsapkagomba, *Helvella*?' 2009: *kagylógomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117). **2.** 'fülgomba, *Auricularia*?' 2009: *kagylógomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).

kakasgomba 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *kakasgomba* (Nádasdaróc/ Dorolțu, PÉNTEK–SZABÓ 308).

kakastaréj 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *kakastaréj*, (Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 117, 118, 128), *kakastaraj* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117), *kakastaréj* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141). **2.** 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *kakastaréj* (Bábony/ Băbiu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *kakastaréj* (Magyarviszta/ Viștea, Csíkrákos/ Racu, Csíkszenttamás/ Tomești, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 115, 118, 121, 125, 143).

kakastaréjú 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *kakastaréjú* (Kide, Chidea, ZSIGMOND 116).

kakastaréjú gomba <nm. gomba> 1929: *Kakastaréjúgomba* (Erdély, MOESZ 548).

kalapgomba 1. 'ízletes kucsomagomba, *Morchella esculenta*' 1987: *kalapgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *kalapgomba* (Zágon/ Zagon, ZSIGMOND 124). **3.** 'kucsomagomba, *Morchella*' 2009:

kalapgomba (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, ZSIGMOND 118, 121).

kalapszömöröcsög 'ízletes kucsmagomba, *Morchella esculenta*' 1987: *kalapszömöröcsög* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

káposztagomba 1. 'fodros káposztagomba, *Sparassis crispa*' 2009: *káposztagomba* (Velem, ZSIGMOND 112). 2. <nm. gomba> 2007: *káposztagomba* (Dobri, BAGLADI XIV), 2009: *káposztagomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

karfiolgomba 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *karfiolgomba* (Igazfalva/ Dumbrava, ZSIGMOND 104).

karmazin 1. 'barnászvörös galambgomba, *Russula integra*?' 2009: *karmazin* (Izсныéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139), *karmazsin* (Kétgút/ Hut, ZSIGMOND 139). 2. 'barnulóhúsú galambgomba, *Russula xerampelina*?' 2009: *karmazin* (Izсныéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139), *karmazsin* (Kétgút/ Hut, ZSIGMOND 139).

kecskegomba 1. 'fésűs korallgomba, *Clavulina coralloides*' 1780: *Ketske-gomba* (Erdély, BENKŐ 84). 2. 'fehértéjű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 2010: *kecskegomba* (Szentgál, BAGLADI 227). 3. 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 1915: *kecskegomba* (Szepesség, GRESCHIK 2). 4. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1915: *kecskegomba* (Szepesség, GRESCHIK 2). 5. 'bunkóslábú fülőke, *Rhodocollybia butyracea*?' 1601: *Kełke gomba*, *Keske gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 279). 6. <nm. gomba> 1711: *Kecs-ke gomba* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1906: *keske- [...] gomba* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34), 2007: *kecskegomba* (Körmend, BAGLADI XIV), 2009: *kecskegomba* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138). || ÚMTsz. 3: 165

kecskekapor 'tövisaljgomba, *Entoloma clypeatum*?' 2009: *kecskekapor* (Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

kecskekaporgomba 'tövisaljgomba, *Entoloma clypeatum*?' 2009: *kecskekaporgomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

kecskekörmű gomba 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1985: *kecskekörmű gomba* (Nádasdaróc/ Dorolțu, PÉNTEK-SZABÓ 308).

kecskeszakáll 1. 'fésűs korallgomba, *Clavulina coralloides*' 1787: *Ketske-szakáll* (Erdély, MÁTYUS on.). 2. 'korallgomba, *Ramaria*' 1944: *kecskeszakáll* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2002: *kecskeszakáll* (Mátrazsentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135).

kecskeszepe 'sárga gyűrűstinóru, *Suillus grevillei*' 2009: *kecskeszepe* (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 134).

kékcse 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1991: *kékcse* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135), 2009: *kékcse* (Felsőrás/ Rašice, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 137). 2. 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1987: *kékcse* (Murány völgye, ZSUPOS 38).

kékcsegomba <nm. gomba> 1939: *kékcse [...] gomba* (Gice, HERKELY 4). || ÚMTsz. 3: 173

kék árpaalj 'lila pereszke, *Lepista nuda*' 2009: *kék árpaalj* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

kék aszaló 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *kék aszaló* (Alsócsitár/ Šitáre, ZSIGMOND 138).

kék csiperke <nm. gomba> 1971: *kék csipirka* (Andrásfalva/ Mănueti, Fábrián/ ZSIGMOND 2009: 144).

kék fenyőce 1. 'fenyőtínóru, gyűrűstinóru, *Suillus*' 2009: *kék fenyőce* (Debrecen, ZSIGMOND 104). 2. 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *kék fenyőce* (Debrecen, ZSIGMOND 104).

kék galambgomba 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1991: *kék galambgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133).

kék galambica 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1580 k.: *keek galambicza* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T45), 1601: *Keek galambicza* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 269), 2010: *kék galambica* (Felsőörs, BAGLADI 227). 2. 'galambgomba, *Russula*' 1915: *kék galambica* (Szilágybadacsony/ Bădăcin, Nyr. 44: 89), 1941: *kék [...] galambica* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 3: 172

kékgomba 'galambgomba, *Russula*' 2009: *kékgomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 128).

kékhátú 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1949: *kékhátú* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 1970: *kékhátú*

(Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 1982: *kékhátú* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *kékhátú* (Jegenye/ Leghia, PÉNTEK–SZABÓ 308), *kíkhátú* (Kiskapus/ Căpușu Mic, Türe/ Turea, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2003: *kékhátú* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *kékhátú* (Bükkös, Vokány, Kémes, Csegez/ Pietroasa, Várfalva/ Moldovenești, Négyfalu/ Săcele, Krizba/ Crizbav, Magyarviszta/ Viștea, Kide/ Chidea, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Dálnok/ Dalnic, Kézdiabis/ Albiș, Étfalva/ Zoltan, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Jobbágytelke/ Sâmbriaș, Nyárádszentimre/ Eremieni, Rigmány/ Rigmani, Vármező/ Câmpul Cetății, Szolokma/ Solocma, Bikafalva/ Tăureni, Patakfalva/ Văleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Zeteváralja/ Sub Cetate, Siménfalva/ Șimonești, Buják, Técső/ Tiachiv, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Visk/ Vishkovo, Vizantea Mănăstirească, Nagyvárad/ Oradea, Lele/ Leleiu, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 107, 109, 114–116, 119, 122, 123, 125–129, 137, 140, 141, 144–146). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1976: *kékhátú* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210), 2009: *kékhátú* (Vokány, Várfalva/ Moldovenești, Magyarviszta/ Viștea, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Dálnok/ Dalnic, Kézdiabis/ Albiș, Kálnok/ Calnic, Szacsva/ Saciova, Nyárádszentimre/ Eremieni, Vármező/ Câmpul Cetății, Patakfalva/ Văleni, Zeteváralja/ Sub Cetate, Siménfalva/ Șimonești, Vizantea Mănăstirească, Lele/ Leleiu, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 107, 114, 115, 119, 122, 123, 125–129, 144, 146). **3.** 'galambgomba, *Russula*' 1997: *kékhátú* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 2009: *kékhátú* (Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Kézdimartonos/ Mărtănuș, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 118, 123, 129). **4.** <nm. gomba> 1951: *kékhátú* (Hosszúhetény, Pécsvárad, NYILASSY on.), *kékhátú* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1984: *kékhátú* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87).

kékhátú csuperka 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1985: *kíkhátú*

csupërka (Bábony/ Băbiu, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308).

kékhátú galambgomba 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2001: *kékhátú galambgomba* (Gyergyó, RAB 214), 2009: *kékhátú galambgomba* (Kárász, Buják, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 107, 137, 143). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *kékhátú galambgomba* (Kárász, ZSIGMOND 107).

kékhátú galambica 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2009: *kékhátú galambica* (Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 144).

kékhátúgomba 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 1929: *kékhátú gomba* (Borszék/ Borsec, MOESZ 553), 1935: *kékhátú-gomba* (Egri/ Agriș, SzamSz. 470), 1944: *kékhátú gomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1985: *kékhátúgomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *kékhátúgomba* (Kézdiabis/ Albiș, Étfalva/ Zoltan, Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, Korond/ Corund, Székelyderzs/ Dârjiu, ZSIGMOND 123, 125, 127, 128). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1976: *kékhátú gomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 2009: *kékhátúgomba* (Kézdiabis/ Albiș, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, ZSIGMOND 123, 127). **3.** 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2005: *kíkhátú-gomba* (Debrecen, DCSz. 325). **4.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 1909: *kékhátúgomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). **5.** 'sötétlila pókhálósgomba, *Cortinarius violaceus*' 1783: *Kékhátúgomba* (Erdély, BENKŐ 431). **6.** 'ráncos galambgomba, *Russula vesca*' 2009: *kékhátúgomba* (Parajd/ Praid, ZSIGMOND 127). **7.** <piros galambgomba> 1944: *kékhátú gomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **8.** 'galambgomba, *Russula*' 2009: *kékhátúgomba* (Zernest/ Zărnești, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 117, 129). **9.** <nm. gomba> 1942: *kék hátú gomba* (Csoma, NAGY 7), 1984: *kékhátú gomba* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 3: 173

kéklábú 'lila pereszke, *Lepista nuda*' 2009: *kéklábú* (Kémes, ZSIGMOND 109).

kéklábúgomba 'lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*' 1987: *kéklábú gomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

kék laska <nm. gomba> 2009: *kék laska* „*Lepista nuda* vagy *Pleurotus ostreatus*” (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, ZSIGMOND 120).

kék nyikoréc ’lila pereszke, *Lepista nuda*’ 2009: *kék nyikoréc* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

kék pereszke ’lila pereszke, *Lepista nuda*’ 2009: *kék pereszke*, *kék peszterge*, *kék peszterke* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), *kékpereszki* (Izsnýete/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

kékszárú ’lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*’ 2009: *kékszárú* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

kékszárú csiperke ’lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*’ 2009: *kékszárú csöpörke* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

kék törzsök ’kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*’ 2009: *kék törzsök* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 140).

kékülő aszaló ’molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*’ 2009: *kékülő aszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

kék vargánya <nm. gomba> 1948: *kék-vargánya* (Bajót, Nyr. 72: 146). || ÚMTsz. 3: 174

kenyérbélgomba ’kenyérgomba, *Lactarius volemus*’ 1941: *kenyérbé gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 3: 200

kenyérgomba 1. ’kenyérgomba, *Lactarius volemus*’ 1935: *kenyérgomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 160), 1939: *kenyérgomba* (Sárhida, NÉMETHY on.), 1943: *kenyérgomba* (Őrség, KARDOS 18), 1944: *kenyérgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1952: *kenyérgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR on.), 1976: *kenyérgomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210), 1980: *kenyérgomba* (Észtelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1988: *kenyérgomba* (Göcsej, BÍRÓ 153), 1994: *kenyérgomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136), 2003: *kenyérgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *kenyérgomba* (Pornóapáti, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Csegez/ Pietroasa, Krizba/ Crizbav, Magyarvizta/ Viștea, Kide/ Chidea, Zernest/ Zărnești, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Középpajta/ Aita Medie, Magyarhermány/

Herculani, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Bélafalva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiș, Kézdimartonos/ Mărtănuș, Ojtoz/ Oituz, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Nyárádszentimre/ Eremieni, Homoródszentpál/ Sânpaul, Leléd/ Leľa, Lőkös/ Levkuška, Técső/ Tiachiv, Tekeháza/ Tekovo, Visk/ Vishkovo, Klézse/ Cleja, Nagyvárad/ Oradea, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 111, 114, 115, 117, 119, 121–123, 125–127, 129, 136, 137, 140, 141, 143, 145, 146), *könyérgomba* (Zselic, ZSIGMOND 113), *kenyérgomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144), *kienyergomba* (Hosszúfalva/ Dolga vas, ZSIGMOND 144). **2.** ’ízletes vargánya, *Boletus edulis*’ 2009: *kenyérgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104). **3.** ’óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*’ 2009: *kenyérgomba* (Algyő, Bükkös, Darány, Hosszúhetény, Vokány, Kémes, Szaporca, ZSIGMOND 103, 107, 109). **4.** ’kékhatú galambgomba, *Russula cyanoxantha*’ 2009: *kenyérgomba* (Botháza/ Boteni, ZSIGMOND 116). **5.** ’varashátú galambgomba, *Russula virescens*’ 2009: *kenyérgomba* (Botháza/ Boteni, Gyoszény/ Joseni, ZSIGMOND 116), *kinyérgomba* (Gyoszény/ Joseni, ZSIGMOND 143). **6.** ’ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*’ 1985: *kenyérgomba* „Nyersen eszik.” (Bábony/ Băbiu, Bánffyhunjad/ Huedin, Kispetri/ Petrinzel, Sztána/ Stana, Tordaszentlászló/ Săvădisla, Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *kényérgomba* (Magyarbikal/ Bicalatu, PÉNTEK–SZABÓ 307), *kényérgomba* (Körösfő/ Izvoru Crișului, PÉNTEK–SZABÓ 307). **7.** ’sárga zsemlegomba, *Albatrellus confluens*’ 1937: *kényérgomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346). **8.** ’földtoló galambgomba, *Russula delica*?’ 2009: *kenyérgomba* (Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120). **9.** ’barnulóhúsú galambgomba, *Russula xerampelina*?’ 2009: *kenyérgomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, Kégtút/ Hut, ZSIGMOND 138, 139). **10.** ’sárgulótönkű galambgomba, *Russula puellaris*?’ 2009: *kenyérgomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **11.** ’rancos galambgomba, *Russula vesca*?’ 2009: *kenyérgomba* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140). **12.** ’ízletes galambgomba,

Russula aletucea?’ 2009: *kenyergomba* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, Zsigmond 140). **13.** ’piros galambgomba, Russula rosea’ 2009: *kinyergomba* (Gyoszeny/ Joseni, ZSIGMOND 143). **14.** ’pöfeteg, Lycoperdon, Bovista’ 1943: *kenyergomba* (Sándorfalva, NNY. 3: 158), 1957: *kenyergomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103). **15.** ’galambgomba, Russula’ 1933: *kenyergomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 317), 2009: *kenyergomba* (Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmihály/ Miháileni, Torockószentgyörgy/ Coltești, ZSIGMOND 118, 130), *kinyergomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119), *kenyergomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). **16.** ’vargánya, Boletus’ 1985: *kenyergomba* (Jegenye/ Leghia, Méra/ Mera, PÉNTEK–SZABÓ 307), *kenyirgomba* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Vista/ Viștea, PÉNTEK–SZABÓ 307), *kényirgomba* (Kalotaszentkirály/ Zentelke, PÉNTEK–SZABÓ 307). **17.** ’tejelógomba, Lactarius?’ 1780: *Kényér. [...] gomba* (Erdély, BENKŐ 83), 1905–1907 k.: *kényér-gomba* (Sümege, HORVÁTH on.). **18.** <nm. gomba> 1580 k.: ~~*Kinyr-gomba*~~ (Németújvár/ Güssing, ClusK. T30), 1840: *kenyergomba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147), 1896: *kenyergomba* (Erdély, LÁZÁR 32), 1906: *kényergomba* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34), 1926: *kényir gomba* (Magyarókereke, on.), 1939: *kenyergomba* (Felsőőr, VSz. 6: 178), 1942: *kenyergomba* (Csoma, NAGY 7), 1943: *kenyergombát* (Őrség, KARDOS 18; Zalabaksa, NÉ. 35: 70), 1951: *kenyergomba* (Pécsvár, NYILASSY on.), 2007: *kenyergomba* (Dobri, BAGLADI XII), 2009: *kenyergomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 128, 142). || ÚMTsz. 3: 202

kenyérke 1. ’rácós galambgomba, Russula vesca?’ 2009: *kenyérke* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, Zsigmond 140). **2.** ’ízletes galambgomba, Russula aletucea?’ 2009: *kenyérke* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, Zsigmond 140).

kerti gomba ’mezei szegfűgomba, Marasmius oreades’ 2009: *kerti gomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

keserű 1. ’fehértejű keserűgomba, Lactarius piperatus’ 1949: *keserő, keserű* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 1951: *keserű* (Pécsvár, NYILASSY on.), 1991: *keserő*

(Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135), 2009: *keserű* (Krizba/ Crizbav, Felsőrákos/ Racoșul de Sus, Magyarhermány/ Herculan, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Kászónújfalva/ Casinu Nou, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiș, Kézdimartonos/ Mărtănuș, Ojtoz/ Oituz, Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, Köszvényes-Remete/ Eremitu, Vármező/ Câmpul Cetății, Torockószentgyörgy/ Coltești, Visk/ Vishkovo, Gorzafalva/ Oituz, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 115, 119, 121, 123, 125–127, 130, 141, 143, 146). **2.** ’zöldülőtejű keserűgomba, Lactarius glaucescens’ 2009: *keserű* (Kézdimartonos/ Mărtănuș, Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 123). **3.** <nm. gomba> 1984: *keserű* (Nagykőny, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87).

keserű csehgomba <nm. gomba> 1783: *Keferü csehgomba* (Székelyföld, BENKŐ 431).

keserűgomba 1. ’fehértejű keserűgomba, Lactarius piperatus’ 1578: *Keferü gomba* „~, Wr gomba, Veres bélő, temerdec rőuid baru gomba ió,...” (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159), 1580 k.: *Keferew gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T29), 1601: *keferew gomba, keferew gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 267), 1672: *Keserü Gombat* „Aszonyu(n)k eo Naga paranczollya hogy kglđ mingiart szorgalmatoson ~ kerestessen s külgiön” (Radnót/ Lernut, SzT. 6: 448, 509), 1711: *Keferögomba* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1780: *Keferü gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1787: *Keserű-gomba* (Erdély, MÁTYUS on.), 1820: *keserűgomba* (Szépvíz/ Frumoasa, Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyóújfalva/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1896: *keserűgomba* (Erdély, LÁZÁR 32), 1899: *keserűgomba* (Gyöngyös, Veszprém, Szekszárd, HOLLÓS 146), 1906: *keserű- [...] g.* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34), 1909: *keserűgomba* (Selmezbánya/ Banská Štiavnica, ISTVÁNFFI 441), 1923: *keserűgomba* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1927: *köserűgomba* (Páka, MNY. 23: 589), 1933: *keserűgomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19; Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 317), 1935: *keserűgomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 160), *keserű-gomba* „Ojam mán ez az én kala:pom, mint ety keserűgomba” (Egri/ Agriș, SzamSz. 486), 1937: *Keserű-*

gomba (Ormánság, KISS 70), 1939: *köserűgomba* (Sárhida, NÉMETHY on.) *keserő* [...] *gomba* (Gice, HERKELY 4), *keserű g.* (Cserszegtomaj, NÉ. 31: 184), *köserü-gombát* (Szenna, NYÍRI 109), 1941: *keserő gomba* „Amikor a szulák virágzik, kél a keserő gomba.” (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1941c: *keserűgomba* (Korláthelmece/ Holmece, MÁRKUS 34), *köserűgomba* (Farkasfa, DSz. 8: 173), 1942: *keserűgomba* (Csoma, NAGY 7), 1943: *keserűgomba* (Zalabaksa, BÖDEI 72; Kolozsvár/ Cluj-Napoca, HANTOS 34), *köserű gomba* (Örség, KARDOS 18), 1944: *keserűgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), *küseri gomba* (Nagykanizsa, WINKLER on.), 1948–1951: *keserűgomba* (Cserszegtomaj, SZABÓ on.), 1949: *keserűgomba* (Bélapátfalva, Répáshuta, BAKÓ on.), 1951: *keserűgomba* (Hosszúhetény, Pécsvárad, Zengővárkony, NYILASSY on.; Almásháza, SZOLNOKY on.; Kishuta, BAKÓ on.), 1951–1952: *köserűgomba* (Patosfa, RÓNAI on.), nd.: *keserűgomba* (Nagyhuta, Bakó/ ZSIGMOND 2009: 133), 1952: *köserűgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), *keserűgomba* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 325), 1957: *keserűgomba* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 276), 1959: *keserűgomba* „A keserűgombát először ki »kő küjeszteni«, akkor a keserűsége elmegey.” (Szentgál, VAJKAI 20), 1969: *keserűgomba* (Zemplénagárd, Dobrossy/ ZSIGMOND 133), 1970: *keserűgomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 1976: *keserűgomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 1980: *keserűgomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1979: *keserűgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 1981: *köserűgomba* „Szödött ek kalap köserűgombát, asztán vacsorára mekcsinyátam.” (Kiskanizsa, KiskSz. 136), *keserűgomba* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1982: *keserűgomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *keserűgomba* „Sütik megsózva, túróval.” (Alszeg, Felszeg, Nádas mente, Kapus mente, Magyarléta/ Liteni, Tordaszentlászló/ Sávadisla, Szászlóna/ Luna de Sus, PÉNTEK–SZABÓ 307), *keserűgomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1988: *keserűgomba* (Göcsej, BÍRÓ 153), 1991: *keserűgomba* (Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 137), 1994:

keserűgomba (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136), 1993: *keserűgomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 1997: *keserűgomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 1998: *keserűgomba* „Túróval ízesítve szénezen süttették” (Varság/ Várşag, BÁRTH 295), 2001: *keserűgomba* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *keserűgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2005: *keserűgomba* „A keserűgombába jutúróút tettek, úty süttötték meg” (Debrecen, DCSz. 437), 2007: *keserűgomba* (Dobri, BAGLADI XI), *keserűgomba* (Csernec, Dobri, Körmend, Zalaistvánd, BAGLADI XI), *keserűgomba* (Körmend, BAGLADI XI), *küserűgomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI), 2009: *keserűgomba* (Algyó, Igazfalva/ Dumbrava, Gyenesdiás, Bükkös, Darány, Kárász, Kémes, Óriszentpéter, Pornóapáti, Szombathely, Velem, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Csegez/ Pietroasa, Várfalva/ Moldoveneşti, Négyfalva/ Săcele, Krizba/ Crizbav, Magyarvalkó/ Văleni, Magyarviszta/ Viştea, Kide/ Chidea, Zernest/ Zărneşti, Csíkborszova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraş-Ciuc, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Felsőrákos/ Racoşul de Sus, Magyarhermány/ Herculanii, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Kászónújfalva/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdimartonos/ Mártánuş, Csomakörös/ Chiuruş, Kálnok/ Calnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Jobbágytelke/ Sâmbriaş, Fintaháza/ Cinta, Köszvényes-Remete/ Eremitu, Rigmány/ Rigmani, Szolokma/ Solocma, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Patakfalva/ Văleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Zeteváralja/ Sub Cetate, Homoródszentpál/ Sânpaul, Siménfalva/ Şimoneşti, Torockó/ Rimetea, Torockószentgyörgy/ Colţeşti, Debród/ Debrađ, Körtvélyes/ Hrušov, Makkoshotyka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Lökös/ Levkuška, Gimes/ Ghymes, Beregújfalva/ Novoje Szelo, Izсныéte/ Zhniatyino, Kétgút/ Hut, Kisdobrony/ Mala Dobroń, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Técső/ Tiachiv, Tekeháza/ Tekovo, Tiszapéterfalva/

Pyiterfolvo, Visk/ Vishkovo, Bahána/ Bahana, Gajdár/ Gäidar, Gorzafalva/ Oituz, Klézse/ Cleja, Pusztina/ Pustina, Vizantea Mănestirească, Koltó/ Coltău, Felsőrona/ Rona de Sus, Krasznacégény/ Țeghea, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 103, 105, 107, 109–112, 114–132, 134, 137–144–146), *köserűgomba* (Szalafő, Zselic, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyfalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 110, 113, 144, 145), *keserűgomba* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137), 2010: *keserűgomba* (Szentgál, BAGLADI 227), *keserűgomba* (Felsőörs, Bakonybél, BAGLADI 227). **2.** 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 1909: *keserűgomba* (Tatrag/ Tärlungeni, PÁL 379), 2009: *keserűgomba* (Klészse/ Cleja, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 143, 144). **3.** 'zöldülőtejű keserűgomba, *Lactarius glaucescens*' 1976: *keserűgomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210), *keserűgomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 2009: *keserűgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Dálnok/ Dalnic, Kézdimartonos/ Mărtănuș, ZSIGMOND 117, 119, 123). **4.** <mérgező gomba> 1905 k.: *köserő gomba* (Köszeg-Hegyalja, GRÁBLER 145). **5.** <nm. gomba> XVI. sz. vége: *Keferw gombanak* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 120/ VARJAS 1943), 1820: *keserűgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, CZIRÁKY on.), 1914: *keserűgomba* (Hosszúmező/ Câmpulung la Tisa, PARÁSZKA on.), 1939: *keserűgomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úlány, KOVÁCS on.), *keserűgomba* (Szentgál, GÖNYEY 1), 1941: *keserűgomba* (Szentgál, LŐRICZE on.), 1984: *keserűgomba* (Nagykónyi, BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 3: 246

keserű-miricsgomba <nm. gomba> 1942: *keserű mirics gomba* (Csoma, NAGY 7). || ÚMTsz. 3: 1279

kicsi őzlábgomba 1. 'büdös őzlábgomba, *Lepiota cristata*' 2009: *kicsi őzlábgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **2.** 'vörhenyes őzlábgomba, *Lepiota helveola*' 2009: *kicsi őzlábgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118).

kigyócsiperke 1. 'pöfeteg' 1975: *kigyó^ucsöpörke* „Oját pufán a kigyó^ucsöpörke.” (Szlavónia, SzlavSz. 275). **2.** <mérgező gomba> *kigyó^ucsöpörke* „Kigyó^u

csöpörke, ámi nem énívaló^u, fekete az ájjá.” (Szlavónia, SzlavSz. 275). || ÚMTsz. 1: 307

kigyógomba 1. 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *kigyógomba* (Velem, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 112, 146). **2.** 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *kigyógomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **3.** 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *kigyógomba* (Berzunc/ Berunț, Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142). **4.** 'karcsú őzlábgomba, *Macrolepiota mastoidea*' 1580 k.: *kiyo gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T49), 1601: *kigyogomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 281). **5.** <mérgező gomba> 1933: *kigyógomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 317), 1941: *kigyugomba* (Farkasfa, DSz. 8: 173), 1952: *kigyógomba* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147). **6.** <nm. gomba> 1580 k.: *kijo gomba*, *kiyo gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T50, T51), 1583: *Kygyo gomba* (Németújvár/ Güssing, *NomPann.*¹/ SZABÓ T. 1992: 32), 1584: *kygyo gomba* (Németújvár/ Güssing, *NomPann.*²/ SZABÓ T. 1992: 100), 1601: *Kygio gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 264, 281), 1711: *Kigyó-/gomba* (nl., *NomPann.*³ 56/ SZABÓ T. 1992: 105). || ÚMTsz. 3: 308

kigyókalapja 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *kigyókalapja* (Torockószentgyörgy/ Colțești, ZSIGMOND 130).

királygomba 1. 'császárgalóca, *Amanita caesarea*' 2009: *királygomba* (Szaporca, ZSIGMOND 109). **2.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 2009: *királygomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **3.** 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *királygomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125). **4.** 'királyvargánya, *Boletus regius*' 2009: *királygomba* (Nyitragerecsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138). **5.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *királygomba* (Kétkút/ Hut, Zsigmond 139). **6.** 'galambgomba, *Russula*' 1985: *királygomba* (Bábony/ Băbiu, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308). **7.** <nm. gomba> 1711: *Kiraly gomba* (nl., *NomPann.*³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1938: *kirá* [...] *gombát* (Szokolya, NÉ. 30: 283), 1939: *kirá-gomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské

Úfány, KOVÁCS 2), 1993: *kirágomba* (Szokolya, VASVÁRI 167). || ÚMTsz. 3: 355

királyné 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *királyné* (Végvár/ Tormac, ZSIGMOND 105). **2.** 'királyvargánya, *Boletus regius*' 2009: *királyné* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118). **3.** 'arany tinóru, *Xerocomus chrysenteron*' 2009: *királyné* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118). **4.** 'változékony tinóru, *Boletus luridus*?' 2009: *királyné* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

királynégomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *királynégomba* (Csíkborzsova/ Bărzava, ZSIGMOND 117). **2.** <nm. gomba> 2009: *királynégomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

királypotypinka 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *királyputypinka* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140).

királyvargánya 1. 'királyvargánya, *Boletus regius*' 2010: *kirájvargánya* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 227). **2.** 'vargánya, *Boletus*' 2007: *kirájvargánya* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII).

kisasszonygomba 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1908: *kisasszonygomba* (Brassó/ Braşov, MOESZ 32). **2.** 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*' 2009: *kisasszonygomba* (Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 122). **3.** <nm. gomba> 1943: *kisasszonygomba* (Borsa völgye, VAJKAI 58, 66). || ÚMTsz 3: 362

kisasszonyi gomba 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *kisasszonyi gomba* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

kis lencségomba 'csészegomba, *Peziza*' 1780: *Kis lentsés gomba* (Székelyföld, Benkő 84).

kis őzláb <nm. gomba> 2007: *kis őzláb* (Dobri, BAGLADI XIII).

kitár 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *kitár* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

kitárka 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *kitárka* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

kompert 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *kompert* (Gímes/ Ghymes, ZSIGMOND 138).

korai mihálygomba 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 2009:

korai mihálygomba (Leléd/ Lelfa, ZSIGMOND 136).

korallgomba 'korallgomba, *Ramaria*' 2010: *koralgomba* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 227).

kortélgomba 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*?' 2009: *kortélgomba* (Forrófalva/ Făraoani, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 142, 144), *kurtélgomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144). **2.** 'piruló őzlábgomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *kortélgomba*, *kurtélgomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

koszos vargánya 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *koszos vargánya* (Velem, ZSIGMOND 112). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *koszos vargánya* (Velem, ZSIGMOND 112).

kotlógomba 'ágas tapló, *Grifola frondosa*' 2009: *kotlógomba* (Izсныéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

kovácsgomba 1. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*?' 2009: *kovácsgomba* (Bükkös, Darány, ZSIGMOND 107). **2.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1951: *kovácsgomba* (Hosszúhetény, NYILASSY on.), 2009: *kovácsgomba* (Kárász, ZSIGMOND 107). **3.** 'tüskegomba, *Polyporus umbellatus*' 1951: *kovácsgomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.). **4.** <nm. gomba> 1951: *kovácsgomba* (Pécsvárad, NYILASSY on.).

kozák 1. 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1991: *kozák* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135). **2.** 'nyárfa-érdestinóru, *Leccinum duriusculum*' 1993: *kozák* (Áj/ Háj, VARGA 58). **3.** 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle*' 2009: *kozák* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

kozákgomba 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1944: *kozákgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1987: *kozákgomba* (Barka/ Bôrka, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133; Murány völgye, ZSUPOS 38), 1991: *kozákgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *kozákgomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *kozákgomba*, *kozáukgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 131, 137). **3.** <ehető gomba> 1939: *kozák* [...] *gomba* (Gice, HERKELY 4), 1941:

kozákgombát (Csermosnya völgye, NÉ. 33: 174). || ÚMTsz. 3: 525

kozákpesze 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1944: *kozákpesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

kozákvargánya 'fenyőtinóru, gyűrűstinóru, *Suillus*' 2010: *kozákvargánya* (Bakonybél, BAGLADI 227).

kozárka 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *kozárka* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** <nm. gomba> 1981: *kozárka* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133).

kozárkagomba 1957: *kozárkagomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234). || ÚMTsz. 3: 525

köbölgomba 'csészegomba, *Peziza*' 1780: *Köböl. [...] gomba* (Székelyföld, Benkő 84).

ködígomba 'galambgomba, *Russula*?' 2009: *ködígomba* (Csíkszentmihály/ Miháileni, ZSIGMOND 118).

kövér galambgomba 'galambgomba, *Russula*?' 2009: *kövér galambgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).

kucsmagomba 1. 'ízletes kucsmagomba, *Morchella esculenta*' 1750: *Kucsma gombának* „Tövis alja gombát kellene gyűjtened . Hasonló képpen lehetne Száradva Süveges, avagy ~ is hijják, külden, az havasokon Sok teremvén Kalotaszegen” (nl., SzT. 7: 626, 11: 997, 12: 147). **2.** 'cseh kucsmagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 1933: *kucsmagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15), 2009: *kucsmagomba* (Köröshegy, Darány, Hosszúhetény, Torockószentgyörgy/ Colțești, ZSIGMOND 106, 107, 130). **3.** 'erdei szömörce, *Phallus impudicus*' 2009: *kucsmagomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **4.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*?' 2009: *kucsmagomba* (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146), 'kucsmagomba, *Morchella*, *Verpa*, *Ptychoverpa*' 1899: *kucskagomba* (Kecskemét, HOLLÓS 146), 1915: *kucsmagomba* (Szepesség, Greschik/ ZSIGMOND 2009: 137), 1976: *kucsmagomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 1982: *kucsmagomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1994: *kucsmagomba* (Kopács/ Kopačevo, LÁBADI 47), 2007: *kucsma-gomba* (Dobri, Körmend, Zalaistvánd, BAGLADI XI), *kumagomba* (Zalaistvánd, BAGLADI XI), 2009: *kucsmagomba* (Algyó,

Kopács/ Kopačevo, Hosszúhetény, Pornóapáti, Négyfalu/ Săcele, Sepsibükszád/ Bicsad, Dálnok/ Dalnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Homoródszentpál/ Sânpaul, Torockószentgyörgy/ Colțești, Debrőd/ Debrád, Pozsony/ Bratislava, Kétegút/ Hut, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Rát/ Rativtsi, Técső/ Tiachiv, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 103, 104, 107, 111, 114, 122, 123, 125, 129, 130, 137, 139, 140, 145), 2010: *kucsmagomba* (Felsőörs, Szentgál, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 227). **5.** 'tintagomba, áltintagomba, *Coprinus*' 2009: *kucsmagomba* (Bükkös, ZSIGMOND 107). **6.** <nm. gomba> 1954: *kucsmagomba* (Nagyhalász, KISS 344).

kucsmásgomba 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*?' 2009: *kucsmásgomba* (Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 143).

kukoricavargánya 'vargánya, *Boletus*' 2007: *kukoricavorgánya* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII), 2009: *kukoricavargánya* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 145).

kurátka 'sárga róka-gomba, *Cantharellus cibarius*' 2009: *kurátka* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

kurátkagomba <nm. gomba> 1939: *kurátkagomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úlány, KOVÁCS 2). || ÚMTsz. 3: 643

kutyafülgomba 'júdásfülgomba, *Auricularia auricula-judae*' 1893–1900: *kutyafül-gomba* (nl., PallasLex. 11: 125).

kutyaorrgomba 'szarvasgomba, *Tuber*' 1893–1900: *kutyaorr-gomba* (nl., PallasLex. 11: 126).

kutyavargánya 'tinóru, *Leccinum*, *Suillus*' 2009: *kutyavargánya* (Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 145).

lábszárgomba 'nagy özlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2007: *lábszárgomba* (Zalaistvánd, BAGLADI XIV).

lapigyébe 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *lapigyébe* (Ojtoz/ Oituz, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 123, 141, 143).

laska 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *laska* (Topolya/ Bačka Topola, Őriszentpéter, Szombathely, Nádszeg/ Trstice, ZSIGMOND 103, 110, 112, 130), *lasa* (Csíkszentmárton/ Sânmartin,

Korond/ Corund, ZSIGMOND 118, 127). **2.** 'fehér csupaszpereszke, *Melanoleuca strictipes*' 2009: *lasa* (Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, ZSIGMOND 118). **3.** 'sereges tölcsérgomba, *Clitocybe gibba*?' 2009: *lasa* (Gyergyószárhegy/ Lăzarea, ZSIGMOND 120).

laskagomba 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 1970: *laskagomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 1976: *laskagomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210), 1980: *laskagomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1994: *laskagomba* (Leléd/ Lel'a, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136; Csallóköz, VARGÁNÉ 142), 1998: *lasagomba* (Varság/ Vărșag, BÁRTH 295), 2001: *laskagomba* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *laskagomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *laskagomba* (Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, Moholgunaras/ Gunaros, Temerin/ Temerin, Topolya/ Bačka Topola, Zenta/ Senta, Algyó, Gyenesdiás, Kárász, Kémes, Óriszentpéter, Szalafő, Nárαι, Velem, Várfalva/ Moldovenești, Négyfalu/ Săcele, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Sepsibükszád/ Bicsad, Kézdiálbis/ Albiș, Kézdimartonos/ Mártánuș, Kommandó/ Comandău, Étfalva/ Zoltan, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Rigmány/ Rigmani, Homoródszentpál/ Sânpaul, Siménfalva/ Șimonești, Debrőd/ Debrăd, Makkoshotyka, Ajnácskő/ Hajnáčka, Ipolybél/ Bielovce, Lőkös/ Levkuška, Buják, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Rát/ Rativtsi, Gorzafalva/ Oituz, Gyoszény/ Joseni, Klézse/ Cleja, Pusztina/ Pustina, Vizantea Mănăstirească, Koltó/ Coltău, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 103, 105, 107, 109–112, 114, 120, 122–127, 129, 130, 132, 134, 136–138, 140, 143–145), *lasagomba* (Krizba/ Crizbay, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Borszék/ Borsec, Bélafalva/ Belani, Esztelnek/ Estelnic, Köszvényes-Remete/ Eremitu, Nyárádszentimre/ Eremieni, Szolokma/ Solocma, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Zeteváralja/ Sub Cetate, Pusztina/ Pustina, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 115, 118, 119, 122, 123, 126–128, 144,

146), 2010: *laskagomba* (Felsőörs, Szentgál, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 227). **2.** 'nyári laskagomba, *Pleurotus pulmonarius*' 2003: *laskagomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *laskagomba* (Kárász, Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 107, 122), *lasagomba* (Magyarhermány/ Herculani, ZSIGMOND 119). **3.** 'fehér csupaszpereszke, *Melanoleuca strictipes*' 2009: *lasagomba* (Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Toplica/ Toplița, Gyimesközéplök/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 118, 120). **4.** 'fehércsokros álpereszke, *Lyophyllum connatum*?' 2009: *laskagomba* (Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, ZSIGMOND 121). **5.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1929: *lasagomba* (Háromszék, MOESZ 552), 1935: *laskagomba* (Szászfenes/ Florești, SzegFüz. 68), 1952: *laskagomba* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 329), 2009: *laskagomba* (Fintaháza/ Cinta, Torockószentgyörgy/ Colțești, ZSIGMOND 126, 130). **6.** 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *laskagomba* (Jegenye/ Leghia, Méra/ Mera, Magyarléta/ Liteni, Tordaszentlászló/ Săvădisla, Vista/ Viștea, PÉNTEK–SZABÓ 308). **7.** <nm. gomba> 1787: *Lasa-gomba* (Erdély, MÁTYUS on.), 1820: *lasagomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyóújfalú/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1994: *laskagomba* (Észak-Kisalföld, VARGÁNÉ 46), 2009: *laskagomba* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141), *lasagomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 117, 121, 129). || ÚMTsz. 3: 741

laskapisztric 'fehércsokros álpereszke, *Lyophyllum connatum*' 2009: *lasapisztríc* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).

legelögomba 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 2003: *legelögomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *legelögomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

légygalóca 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 1951: *légygalóca* (Zengővárkony, NYILASSY on.).

légygomba 1. 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 1944: *légygomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1951: *légygomba* (Kishuta, BAKÓ on.), 1985: *légygomba* (Magyarvalkó/ Văleni, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2001: *légygomba* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *légygomba* (Gelence/ Ghelintă,

Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *légygomba* (Végyvár/ Tormac, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkmadaras/ Mădăraş-Ciuc, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Borszék/ Borsec, Gyergyó-csomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Tölgyes/ Tulgheş, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Bélafalva/ Belani, Esztelnek/ Estelnic, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Korond/ Corund, Zeteváralja/ Sub Cetate, Pusztina/ Pustina, Hosszúfalva/ Dolga vas, ZSIGMOND 105, 117–123, 125, 127, 128, 143, 145), *legygomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 118, 145). **2.** 'párducgalóca, Amanita pantherina?' 2009: *légygomba* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 118, 125). **3.** <nm. gomba> 2009: *légygomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

légyölő 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1780: *Légy-ölő* (Székelyföld, BENKŐ 83), 2009: *légyölő* (Siménfalva/ Şimoneşti, ZSIGMOND 129), 2010: *légyölő* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 227).

légyölő galóca 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1993: *légyölő galóca* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2002: *légyölőü galoncá* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *légyölő galóca* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136).

légyölőgomba 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1987: *légyölő gomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *légyölőgomba* (Kémes, Velem, Magyarhermány/ Herculani, Sepsibükszád/ Bicsad, Homoródszentpál/ Sânpaul, Siménfalva/ Şimoneşti, Debrőd/ Debrád, Kétgút/ Hut, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 109, 112, 119, 122, 129, 130, 139, 140), 2010: *légyölőgomba* (Felsőörs, BAGLADI 227).

lépfene 'májgomba, Fistulina hepatica' 2009: *lépfene* (Debrecen, ZSIGMOND 104).

leveles géva 'fakósárga tölcsérgomba, Lepista flaccida?' 1941: *leveles géva* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1958: *leveles géva* (Kisdörögicse, KdörTsz. 45). || ÚMTsz. 3: 850, *levelesgilva*

levelesgomba 'pisztricgomba, Polyporus squamosus' 1941: *leveles gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236). || ÚMTsz. 3: 850

levélgéva <nm. gomba> 2010: *levélgéva* „szürkés a teteje és hosszú szára van” (Felsőörs, BAGLADI 228).

levélgomba <nm. gomba> 1952: *levél* [...] *gomba* (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI 1), 2010: *levélgomba* (Felsőörs, BAGLADI 228). || ÚMTsz. 3: 850

lila árpaalj 'lila pereszke, Lepista nuda' (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

lila csiperke 'lila pereszke, Lepista nuda' 2003: *lila cseperke* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

lilagomba 1. 'lila pereszke, Lepista nuda' 2009: *lilagomba* (Algyó, Szombathely, Nyárádszentimre/ Eremieni, Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 103, 112, 127, 138), 2010: *lilagomba* (Szentgál, BAGLADI 228). **2.** 'lilatönkű pereszke, Lepista saeva' 2009: *lilagomba* (Algyó, ZSIGMOND 103).

lilalábú pereszke 'lilatönkű pereszke, Lepista saeva' 1987: *lilalábú pereszke, lilaszárú pereszke* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

lila perec 'lila pereszke, Lepista nuda' 2009: *lila perec* (Fintaháza/ Cinta, ZSIGMOND 126).

lila pereszke 1. 'lila pereszke, Lepista nuda' 1987: *lila pereszke* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2002: *lilá perecke* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *lila pereszke* (Bükkös, Darány, Hosszúhetény, Óriszentpéter, Szalafő, Velem, Csíkborzsova/ Bârzava, Rigmány/ Rigmani, Debrőd/ Debrád, Mogyoróska, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Izsnyéte/ Zhniatyino, Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 107, 110, 112, 117, 127, 130, 132, 138–140), *lila pereszke* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136), *lila perecke* (Óriszentpéter, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Kétgút/ Hut, ZSIGMOND 110, 118, 127, 138, 139), *lila peszterge* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125), 2010: *lila pereszke* (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 228), *lila pereszke* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 228). **2.** 'lilatönkű pereszke, Lepista saeva' 2002: *lilá perecke* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *lila perecke* (Martos/ Martovce, ZSIGMOND 109).

lilás pereszke <nm. gomba> 2010: *lilás pereszke* (Felsőörs, BAGLADI 228).

lilaszarú 'lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*' 2009: *lilaszarú* (Kémes, ZSIGMOND 109).

lilatetejű 'lila pereszke, *Lepista nuda*' 2009: *lila tetejű* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

lilatönkű pereszke 'lilatönkű pereszke, *Lepista saeva*' 2009: *lilatönkű pereszke* (Darány, ZSIGMOND 107), 2010: *lilatönkű pereszke* (Felsőörs, BAGLADI 228).

liscsárgomba 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *liscsárgomba* (Felsőrona/ Rona de Sus, ZSIGMOND 146).

lisztes fenyő 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 2009: *lisztes fenyő* (Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120).

lisztgomba 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *lisztgomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

lőcsiperke 'erdőszeleli csiperke, *Agaricus arvensis*' 1899: *lőcseperke* (Veszprém, HOLLÓS 145), 2010: *lőcseperke* „mert nagy vagy mert haszontalan” (Szentgál, BAGLADI 228).

lőfaszgomba 'erdei szömörcsög, *Phallus impudicus*' 2009: *lőfaszgomba* (Végyvár/ Tormac, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Homoród-szentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 105, 125, 127, 129).

lőfaszúgomba 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2009: *lőfaszúgomba* (Gidófalva/ Ghidfalău, ZSIGMOND 125).

lőfing 1. 'feketedő pöfeteg, *Bovista nigrescens*' 1937: *lűfing* (Jobbágyi, KÁLMÁN 346). **2.** 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 2009: *lőfing* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, ZSIGMOND 114). **3.** 'szürke pöfeteg, *Bovista plumbea*' 1985: *lőfing* „Porát vágásra, sebre teszik, a bőrrivel betakarják” (Magyarvalkó/ Văleni, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *lőfing* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, ZSIGMOND 114). **4.** 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 1935: *lőfing* (Nagykároly/ Carei, Szászfenes/ Floreşti, SzegFüz. 2: 161), 1993: *lűfing* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *lőfing* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Gajdár/ Găidar, ZSIGMOND 114, 142). **5.** 'pikkelyes pöfeteg, *Calvatia utriformis*' 2009: *lőfing* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Csegez/ Pietroasa, ZSIGMOND 114). **6.** 'körtealakú pöfeteg, *Lycoperdon pyriforme*' 1935: *lőfing* (Nagykároly/ Carei, SzegFüz. 2: 161). **7.** 'rőt áltrifla, *Scleroderma*

citrinum' 1913: *lőfing* (Fogarás, Nyr. 42: 111). **8.** 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1906: *lőfing* (Torda/ Turda, VISKI 53), 1913: *lőfing* (Fesővisó/ Vişeu de Sus, PARÁSZKA on.), 1917: *lűfing* (Nagyszalonta/ Salonta, MNy. 13: 126), 1935: *lőfing* (Szászfenes/ Floreşti, GYÖRFFY 161), 1943: *lőfing* „jó vágásra, vérzésre, sebre” (Mezőség, VAJKAI 65, 140), 1985: *lűfing* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2001: *lőfing* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *lőfing* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *lőfing* (Aranyospolyán/ Poiana-Turda, Harasztos/ Călăraşi-Turda, Várfalva/ Moldoveneşti, Magyarviszta/ Viştea, Botháza/ Boteni, Kide/ Chidea, Magyarszovát/ Suatu, Csíkborszova/ Bârzava, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Borszék/ Borsec, Gyimesbükk/ Ghimes Făget, Jobbágytelke/ Sâmbriaş, Fintaháza/ Cinta, Nyárádszentimre/ Eremieni, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Szolokma/ Solocma, Parajd/ Praid, Zeteváralja/ Sub Cetate, Homoródszentpál/ Sânpaul, Técső/ Tiachiv, Gajdár/ Găidar, Koltó/ Coltău, Nagyvárad/ Oradea, Felsőrona/ Rona de Sus, Krasznacégény/ Ţeghea, ZSIGMOND 114–119, 121, 126–129, 140, 142, 145, 146), *lűfing* (Végyvár/ Tormac, Kétyút/ Hut, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Visk/ Vishkovo, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 105, 139, 141, 146). || ÚMTsz. 3: 884

lőfingató 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 2009: *lőfingató* (Déva/ Deva, ZSIGMOND 115).

lőfinggomba 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1980: *lőfinggomba* (Magyarózd/ Ozd, HORVÁTH 491), 2009: *lőfinggomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, Igazfalva/ Dumbrava, Ótelek/ Otelec, Négyfalu/ Săcele, Magyarvalkó/ Văleni, Botháza/ Boteni, Magyarszovát/ Suatu, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Korond/ Corund, Torockószentgyörgy/ Colţeşti, Tekeháza/ Tekovo, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 104, 105, 114–116, 118, 127, 130, 141, 146), *lűfinggomba* (Végyvár/ Tormac, ZSIGMOND 105).

lógomba 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon*' 1914: *lógomba* (Hosszúmező/ Câmpulung la Tisa, PARÁSZKA on.). **2.** <nm. gomba> 2009: *lógomba* (Apáca/ Apaşa, ZSIGMOND 114). || ÚMTsz. 3: 888

lőhúgygomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 1993: *lőhúgygomba* (Áj/ Háj, VARGA 58).

lőkaptá? 'sötét érdestinóru, Leccinum griseum?' 2009: *lőkaptá* (Leléd/ Lel'a, ZSIGMOND 136).

lőpocok 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *lőpocok* (Székelyszáldobos/ Doboşeni, Étfalva/ Zoltan, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 119, 125, 126).

lőpocor 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista, Calvatia' 2009: *lőpocor* (Magyarhermány/ Herculani, ZSIGMOND 119).

lőporc 'pöfeteg, Lycoperdon' 2003: *lőporc, lőpurc* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *lőpurc* (Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 124).

lőporcogó 'pöfeteg, Lycoperdon' 2003: *lőporcogó* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

lőposz 1. 'feketedő pöfeteg, Bovista nigrescens' 1937: *lőposz* (Őrisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1903: *lőposz* (Székelyföld, Nyr. 32: 537), 1908: *lőposz* (Réty/ Reci, MNy. 4: 32), 2006: *lőposz* (Lendva, SZABÓ 86), 2009: *lőposz* (Közéapajta/ Aita Medie, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Kálnok/ Calnic, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 119, 121, 125, 145), *lőpusz* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125), *lőpoc* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129), *lőpesz* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **3.** 'szétesőpöfeteg, Calvatia' 2009: *lőposz* (Közéapajta/ Aita Medie, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 119, 145), *lőpesz* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). || ÚMTsz. 3: 896

lőposzogó 1. 'óriás pöfeteg, Langermannia gigantea?' 1997: *lőposzogó* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142). **2.** 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1894–1905: *lőposzogot* (Balázs 1942: 114), 1976: *lőposzogó* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210), 2003: *lőposzogó* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *lőposzogó* (Kászónújfalu/ Casinu Nou, Sepsibükszád/ Bicsad, Béla falva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdi albis/ Albiş, Kézdimartonos/ Mărtănuş, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Bahána/ Bahana,

Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 121–125, 141, 143), *lőpocogó* (Béla falva/ Belani, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 122, 125). || ÚMTsz. 3: 896, *lőposzog*

lőposzantó 'óriás pöfeteg, Langermannia gigantea' 2007: *lőposzantó, lőposzantó* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV).

lőpotty 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *lőpotty* (Siménfalva/ Şimoneşti, ZSIGMOND 129).

lőszargomba 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 2009: *lőszargomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

lucigomba 'tehéntinóru, Suillus bovinus?' 2009: *lucigomba* (Bükkös, ZSIGMOND 107).

lucosvargánya 'vörös barna vargánya, Boletus pinophilus' 2009: *lucos vargánya, luccosi vargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

lúdorda 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2001: *lúdorda* (Gyergyó, RAB 214), 2009: *lúdorda* (Csíkborszóva/ Bârzava, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, ZSIGMOND 117, 120).

ludora 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista, Calvatia' 1942: *ludora* (Székelyföld, LÉVAI 43). || ÚMTsz. 3: 916

lúd patt 'feketedő pöfeteg, Bovista nigrescens' 1937: *lutpatt* (Alsóőr, MNy. 33: 346). || ÚMTsz. 3: 916

lúdposz 1. 'feketedő pöfeteg, Bovista nigrescens' 1937: *lutposz, lutpatt* (Alsóőr, KÁLMÁN 346). **2.** 'rőt áltrifla, Scleroderma citrinum' 1936: *ludposz* (Csákánydoroszló, VSz. 3: 218). **3.** 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista, Calvatia' 1939: *ludposz* (Zalabaksa, BŐDEI 11; Felsőőr, VSz. 6: 176, 178), 1949: *ludposz* (Rábagyarmat, Nyr. 73: 397), 1973: *lutposz* (Felsőőr, FTsz. 112), 2007: *lutposz* (Körmend, BAGLADI XIV), 2009: *lúdposz* (Őriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110), *lúpposz* (Szalafő, ZSIGMOND 110), *lúdpos* (Velem, ZSIGMOND 112). || ÚMTsz. 3: 916

lúdposza 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1958: *ludposza* (Györvár, SZÉKELY 17). || ÚMTsz. 3: 916

lujagomba <ehető gomba> 1906: *luja g.* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34). || ÚMTsz. 3: 917

lukácsgéva 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea?' 1907: *lukácsgéva* (Göcsej, NÉ. 8: 234). || ÚMTsz. 3: 917, *lukácsgilva*

macskaköröm 1. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *macskaköröm*

(Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130). 2. 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 2009: *macskaköröm* (Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130).

madárgomba 1. 'sárgulótönkű galambgomba, Russula puellaris?' 2009: *madárgomba* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118). 2. 'sötét érdestinóru, Leccinum griseum?' 2009: *madárgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). 3. 'vörös érdestinóru, Leccinum albostipitatum?' 2009: *madárgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). 4. 'galambgomba, Russula?' 2009: *madárgomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

magaslábú pincer 'vargánya, Boletus?' 1987: *magaslábú pincer* (Murány völgye, ZSUPOS 38).

magasszárú gomba <nm. gomba> 1578: *magas bárú gomba* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

magyaralja 'fehér csupaszereske, Melanoleuca strictipes' 2009: *magyaralja* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyó-újfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120).

magyar galambica 'varashátú galambgomba, Russula virescens' 2007: *magyar galambica* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII).

magyargomba 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *magyargomba* (Mátraalmás, Parád, ZSIGMOND 135). 2. 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *magyargomba* (Mátraalmás, Parád, ZSIGMOND 135).

májgomba 1. 'májgomba, Fistulina hepatica' 2009: *májgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). 2. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa?' 1944: *májgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

májóka 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *májóka* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

májusi 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *májusi* (Buják, ZSIGMOND 137).

májusi gomba 1. 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 1987: *májusi gomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 2. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 1915: *májusi gomba* (Szepesség, Greschik/ ZSIGMOND 2009: 137), 1939: *májusi gomba*

(Ipolyfödémes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS 2), 1944: *májusi gomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1959: *májusi gomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1987: *májusi gomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 1994: *májusi gomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136), 2009: *májusigomba* (Nárai, Jászó/ Jasov, Körtvélyes/ Hrušov, Ajnácskő/ Hajnáčka, Leléd/ Leľa, Felsőrás/ Rašice, Lőkös/ Levkuška, Buják, Krasznacégény/ Teghea, ZSIGMOND 111, 131, 134, 136, 137, 146). 3. 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum' 1985: *májusigomba* (Tordaszentlászló/ Săvădisla, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1987: *májusi gomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *májusigomba* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136). 4. <nm. gomba> 1942: *májusi gomba* (Martos/ Martovce, FÉL 69), 1991: *májusi gomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 3: 960

májusi hiribe 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *májusi hilib* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142).

májusi szepe 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *májusi szepe* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

malacgomba 'szarvasgomba, Tuber?' 1951: *malacgomba* (Hosszúhetény, NYILASSY on.).

marhanyelv 1. 'cserepes gereben, Sarcodon imbricatus' 2009: *marhanyelv* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyó-újfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120). 2. 'gereben, Sarcodon' 2001: *marhanyelv* (Gyergyó, RAB 214).

marhaszájú gomba 'gereben, Sarcodon' 1951: *marhaszájú gomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.).

márványpereszke 'márványos pereszke, Lepista panaeolus' 2009: *márványpereszke* (Darány, ZSIGMOND 107).

mátégomba 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *mátégomba* (Jobbágytelke/ Sâmbriaș, Székelyhódos/ Hodoșa, Deményháza/ Dămieni, Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 126, 127). 2. 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *mátégomba* (Jobbágytelke/ Sâmbriaș, Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 126, 127). 3. 'vörös érdestinóru, Leccinum albostipitatum' 2009: *mátégomba* (Szováta/ Sovata, ZSIGMOND 128).

Mátyás király gombája 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *Mátyás király gombája* (Mezőtelegd/ Tileagd, ZSIGMOND 145).

medve 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *medve* (Székelyszáldobos/ Doboşeni, ZSIGMOND 119). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *medve* (Székelyszáldobos/ Doboşeni, ZSIGMOND 119).

medvefarokgomba 1. 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 1915b: *medvefarokgomba* (Szepesség, GRESCHIK 2). **2.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1915b: *medvefarokgomba* (Szepesség, GRESCHIK 2). **3.** <nm. gomba> 1929: *medvefarokgomba* (Székelyföld, MOESZ 548).

medvegomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1907: *medvegomba* (Csík vm., MNy. 3: 331), 1909: *medvegomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379), 1915: *medvegomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, BODOR on.), 1980: *medvegomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2003: *medvegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *medvegomba* (Négyfalu/ Săcele, Krizba/ Crizbav, Zernest/ Zărneşti, Csíkmadaras/ Mădăraş-Ciuc, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Kászónújfalú/ Casinu Nou, Bélafalva/ Belani, Csernáton/ Cernat, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiş, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Étfalva/ Zoltan, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Szacsva/ Saciova, Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 114, 115, 117–119, 121, 123–126, 141). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1909: *medvegomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). **3.** 'bronzos tinóru, *Boletus aereus*' 1909: *medvegomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379), 2003: *medvegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **4.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2003: *medvegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *medvegomba* (Zernest/ Zărneşti, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Ojtoz/ Oituz, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/

Saciova, ZSIGMOND 117, 119, 124–126). **5.** 'vörösbarna vargánya, *Boletus pinophilus*' 2009: *medvegomba* (Zernest/ Zărneşti, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 117, 125). **6.** 'vargánya, *Boletus*' 1780: *Medue*. [...] -*gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84), 1970: *medvegomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 2009: *medvegomba* (Csíkrákos/ Racu, Középpajta/ Aita Medie, Sepsibükszád/ Bicsad, Dálnok/ Dalnic, Kézdimartonos/ Mărtănuş, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 118–119, 122, 123, 125). **7.** 'fenyőtinóru, *Suillus*' 1787: *Medve-gomba* (Erdély, MÁTYUS on.). || ÚMTsz. 3: 1029

medvetalp 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *medvetalp* (Szováta/ Sovata, Gyulakuta/ Fântânele, ZSIGMOND 128). **2.** <nm. gomba> 2009: *medvetalp* (Csegez/ Pietroasa, ZSIGMOND 114).

medvesegg 1. 'sötét érdestinóru, *Leccinum pseudoscabrum*' 1976: *medvesegg* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *medvesegg* (Gidófalva/ Ghidfalău, ZSIGMOND 125).

méreggomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 1780: *Méreggomba* (Székelyföld, BENKŐ 83).

mérgező galóca 1. 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *mérgező galóca* (Homoródszentpál/ Sânpaul, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 129, 137). **2.** 'gyilkos galóca, *Amanita phalloides*' 2009: *mérgező galóca* (Jászó/ Jasov, Körtvélyes/ Hrušov, Zsigmond 131).

mérgező gomba <mérgező gomba> 1578: *mérgező gomba* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159), 1985: *mérgező gomba* (Kalotaszeg, PÉNTEK–SZABÓ 326), 2009: *mérgező gomba* (Algyó, ZSIGMOND 103).

mérgező törzökgomba 1. 'vörös kénvirággomba, *Hypholoma sublateritium*' 2007: *mérgező törzökgomba* (Dobri, BAGLADI XV). **2.** 'sárga kénvirággomba, *Hypholoma fasciculare*' 2007: *mérgező törzökgomba* (Dobri, BAGLADI XV).

mesegomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *mesegomba* (Algyó, Gyenesdiás, Kőröshegy, Mogyoróska, ZSIGMOND 103, 105, 106, 132), 2010: *mesegomba* „A gyerekek hívják mesegombának” (Szentgál, BAGLADI 228).

mezei csiperke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *mezei csiperke*

(Nyárádszentimre/ Eremieni, ZSIGMOND 127).

mezei szegfűgomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *mezei szegfűgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

mihálygomba 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1987: *mihálygomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

mihálykagomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *mihálykagomba* (Zágon/ Zagon, Gímes/ Ghymes, ZSIGMOND 124, 138), *mihálykagomba* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136). **2.** 'bronzos tinóru, Boletus aureus?' 1994: *mihálykagomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136).

mijókgomba 'vargánya, Boletus' 1985: *mijókgomba* (Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 307).

mogyoróalja 1. 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum?' 2009: *mogyoróalja* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140). **2.** 'tüskegomba, Polyporus umbellatus' 2009: *magyaróalla* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 145). **3.** <nm. gomba> 1979: *mogyoróalja* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 2007: *mogyoróajja* (Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XII), *magyarualla*, *mogyorualla* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XII, XV).

mogyoróaljagomba 1. 'mogyorótejelőgomba, Lactarius hortensis' 1580 k.: *monyaro alya gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T21), 1601: *Monyaro alja gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 278). **2.** <nm. gomba> 1907: *magyarualla* [...] *gomba* (Göcsej, NÉ. 8: 234). || ÚMTsz. 3: 1289

mogyorófaalja 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 2009: *mogyorófaalla* (Óriszentpéter, ZSIGMOND 110).

mogyorógomba 1. 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *mogyorógomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140). **2.** 'tővisalagomba, Entoloma clypeatum' 2009: *magyarógomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **3.** 'mezei szegfűgomba, Calocybe gambosa' 2009: *magyarógomba* „Jó szagja van, órába lesz” (Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 144).

mogyorótinóru 1. 'sötét érdestinóru, Leccinum griseum?' 2009: *mogyorótinóri* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 138, 141). **2.** 'barna

érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *mogyorótinóri* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141).

molnár-galambgomba <ehető gomba> 1941: *molnár-galambgombát* (Csermosnya völgye, NÉ. 33: 174). || ÚMTsz. 3: 1294

molnár-gomba 1. 'varashátú galambgomba, Russula virescens' 1991: *molnár-gomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). **2.** 'galambgomba, Russula' 2009: *molnár-gomba* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

molnárhátú gomba 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 1905–1908 k.: *molnárhátú gomba* (Nemespann/ Paňa, SZINKOVICH on.). || ÚMTsz. 3: 1294

molnárka <nm. gomba> 2009: *molnárka* (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131).

morzsagomba 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1944: *morzsagomba* (Balmazújváros, MOESZ 114).

nádgomba <nm. gomba> 1933: *nádgomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19).

nánigomba 1. 'nagy özláb-gomba, Macrolepiota procera' 2009: *nánigomba* (Kolozsvár, Cluj-Napoca, ZSIGMOND 116). **2.** 'piruló özláb-gomba, Chlorophyllum rhacodes' 2009: *nánigomba* (Kolozsvár, Cluj-Napoca, ZSIGMOND 116).

narancsgomba 'tuskógomba, Armillaria?' 1981: *narancsgomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133).

németgomba 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *németgomba* (Madéfalu/ Siculeni, ZSIGMOND 119). **2.** 'vargánya, Boletus' 2009: *németgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

német hiribe 1. 'változékony tinóru, Boletus luridus' 2001: *német hirip* (Gyergyó, RAB 214). **2.** 'fenyőtínóru, Suillus' 2009: *német hirib* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **3.** 'érdestinóru, Leccinum' 2009: *német hirib* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **4.** 'fenyőtínóru, gyűrűstinóru, Suillus?' 2009: *német hirip* (Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120). **5.** <mérgező vargánya> 2009: *német hirip* (Gyergyócsomafalu/ Ciumani, ZSIGMOND 120). **6.** 'vargánya, Boletus?' 2009: *német hirip* (Gyergyószárhegy/ Lázarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120).

nyikoréc 1. 'fehércsokros álpereszke, Lyophyllum connatum?' 2009: *nyikoréc* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **2.** 'lila pereszke, Lepista nuda' 1997: *nyikoréc*

(Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142).

nyikorécgomba 'kékhát galambgomba, *Russula cyanoxantha*?' 2009: *nyikorecgomba* (Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

nyálas hiribe 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*?' 2009: *nyálas hiribi* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

nyálkagomba 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*?' 2009: *nyálkagomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

nyálkásgomba 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 1991: *nyálkásgomba* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 137).

nyáralja 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*?' 1952: *nyáralja* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*?' 2007: *nyáralja* (Dobri, BAGLADI XIII). **3.** <nm. gomba> 2009: *nyáralja* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110). || ÚMTsz. 4: 96

nyáraska 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle*?' 2009: *nyáraska* (Nyttragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

nyárfacsiperke <nyárfán termő gomba> 1968: *nyárfacsiperke* (Szlavónia, SzlavSz. 84), 1975: *nyárfacsiperke* „Sokán járnak az erdőbe szenni nyárfacsiperkét.” (Szlavónia, Szlav. 399). || ÚMTsz. 4: 99, *nyárfacsiperke*

nyárfagéva <nm. gomba> 1942: *nyárfagéva* (Csoma, NAGY 7), 1952: *nyárfagéva* (Ormánység, OrmSz. 398). || ÚMTsz. 4: 96, *nyárfagéva*

nyárfagomba 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*?' 2009: *nyárfagomba* (Martos/ Martovce, ZSIGMOND 109). **2.** 'nyári laskagomba, *Pleurotus pulmonarius*?' 2009: *nyárfagomba* (Martos/ Martovce, ZSIGMOND 109). **3.** 'nyár-fagomba, *Lentinus tigrinus*?' 2009: *nyárfagomba* (Kémes, Szaporca, ZSIGMOND 109). **4.** 'cseh kucsmagomba, *Ptychoverpa bohemica*?' 2009: *nyárfagomba* (Kolozsvár, Cluj-Napoca, ZSIGMOND 116). **5.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 1944: *nyárfagomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *nyárfagomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140). **6.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 1944: *nyárfagomba* (Mátra, Moesz/

ZSIGMOND 2009: 135). **7.** 'sötét érdestinóru, *Leccinum pseudoscabrum*?' 2009: *nyárfagomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **8.** <nm. gomba> 1933: *nyárfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1937: *nyárfagomba* (Monor, Ethn. 48: 453), 1939: *nyárfagomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úlány, KOVÁCS 2), 1959: *nyárfagombát* (Kiskunság, NAGY CZIROK 225), 1969: *nyárfagomba* (Zemplénagárd, Dobrossy/ ZSIGMOND 133). || ÚMTsz. 4: 96

nyárfapesze 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 1944: *nyárfapesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 1944: *nyárfapesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

nyárfás 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *nyárfás* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

nyárfásgomba 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *nyárfásgomba* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

nyárfa-tinóru 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 1991: *nyárfatinóru* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 137).

nyárfa-tuskó 'nyár-fagomba, *Lentinus tigrinus*?' 1987: *nyárfatuskó* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

nyárgomba <nm. gomba> 1993: *nyárgomba* (Szokolya, VASVÁRI 167). || ÚMTsz. 4: 97

nyári füles 'korallgomba, *Ramaria*?' 2009: *nyári füles* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

nyári fülesgomba 'korallgomba, *Ramaria*?' 2009: *nyári fülesgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

nyári géva <nm. gomba> 1959: *nyári géva* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 4: 99

nyári gyébe 'gyűrűs tuskógomba, *Armillari mellea*?' 2009: *nyári gyébe* (Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 143).

nyári hiribe 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*?' 2009: *nyári hiribe* (Gyergyószárhegy/ Lázarea, ZSIGMOND 120).

nyári laska 1. 'fehér csupaszereske, *Melanoleuca strictipes*?' 2009: *nyári laska* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **2.** 'nyári laskagomba, *Pleurotus pulmonarius*?' 2009: *nyári laska* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124), *nyári laska* (Zágon/ Zagon, Vármező/ Câmpul Cetății,

ZSIGMOND 124, 127). **3.** 'fehércsokros álpereszke, *Lyophyllum connatum?*' 2009: *nyári lasa* (Zágon/ Zagon, ZSIGMOND 124).

nyári laskagomba 1. 'nyári laskagomba, *Pleurotus pulmonarius?*' 2009: *nyári laskagomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

2. 'laskagomba, *Pleurotus?*' 2009: *nyári lasagomba* (Parajd/ Praid, ZSIGMOND 127).

nyári pesze 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2002: *nyáró pesze* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135).

nyári potypinka 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens?*' 2009: *nyári potypinka* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

nyári riskó 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus?*' 2009: *nyári riskó* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

nyári sampion 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera?*' 1944: *nyári sampion* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

nyári szarvasgomba 'fehér szarvasgomba, *Choironomyces maeandriiformis?*' 2010: *nyári szarvasgomba* „Fehéres, sárgás, dísznókkal kerestetik” (Bakonybél, BAGLADI 228).

nyári tinóru 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus?*' 2009: *nyári tinóra* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137).

nyári törzsökgomba <nm. gomba> 2007: *nyári törzsökgomba* (Dobri, BAGLADI XIV).

nyári vargánya 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus?*' 1952: *nyári vargánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15).

nyíralja 1. 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 2009: *nyíralja* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **2.** 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus?*' 2003: *nyíralja* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **3.** 'galambgomba, *Russula?*' 2009: *nyíralj* (Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 126).

nyíraljagomba 1. 'barna porhanyós-gomba, *Psathyrella piluliformis?*' 1580 k.: *nyír ali gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T72). **2.** 'begöngyöltszélű tejelögomba, *Lactarius zonarius?*' 1899: *nyíraj gomba* (Veszprém, HOLLÓS 146). **3.** 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus?*' 2003: *nyírajjagomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

nyírfaalja 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle?*' 2009: *nyírfaáj* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

nyírfaaljagomba <nm. gomba> 1578: *Nyir fa alat termő magas lábu Gombákat* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

nyírfagomba 1. 'lepketapló, *Trametes versicolor?*' 1985: *nyírfagomba* (Türe/ Turea, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 1987: *nyírfagomba* (Csermosnya völgye, Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133, 134), 2009: *nyírfagomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144). **3.** <nm. gomba> 1693 k.: *nyírfa gombát* „Az belső sülyre igen jó” (nl., Becskereki 924. rec./ HOFFMANN 1989: 401), 1711: *Nyirfa gombája* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 2009: *nyírfagomba* (Csegez/ Pietroasa, ZSIGMOND 114).

nyírfa gombája 'fehér csengettyűgomba, *Pluteus pellitus?*' 1580 k.: *Nyirfa gombaya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T12), 1601: *Nyirfa gombaya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 278).

nyírfahiribe 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 2009: *nyírfahilib* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

nyírfapesze 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 1944: *nyírfapesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 1944: *nyírfapesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

nyírfaszepe 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis?*' 1993: *nyírfaszepe* (Áj/ Háj, VARGA 58). **2.** 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle?*' 2009: *nyírfaszepe* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131). **3.** <nm. gomba> 2009: *nyírfaszepe* (Szepsi/ Moldava nad Bodvou, ZSIGMOND 131).

nyírfa-tapló 'nyírfa-kérgestapló, *Piptoporus betulinus?*' 2009: *nyírfatapló* (Szalafő, Korond/ Corund, ZSIGMOND 110, 127).

nyírfavargánya 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2009: *nyírfavargánya* (Velem, ZSIGMOND 112). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 2009: *nyírfavargánya* (Velem, ZSIGMOND 112).

nyírhiribe 1. 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 2009: *nyírhib* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **2.** 'érdestinóru, *Leccinum?*' 1933: *nyírhib* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 318). || ÚMTsz. 4: 123, *nyírhib*

nyíri hiribe <nm. gomba> 2009: *nyíri hirip* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, ZSIGMOND 120).

nyíri pölc 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle?*' 2009: *nyíri pölc* (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131).

nyíri riskó 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus?*' 2009: *nyíri riskó* (Ojtoz/ Oituz, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 124, 143).

nyíri szöszögomba <nm. gomba> 1820: *nyíri szöszögomba* (Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.).

nyírszepe 'érdestinóru, *Leccinum*' 1985: *nyírszepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

nyírvári 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *nyírvári* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146).

nyírvári gomba 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *nyírvári* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146).

nyúlcsiperke <nm. gomba> 1975: *nyúlcsöpörke* (Szlavónia, SzlavSz. 404). || ÚMTsz. 4: 147

nyúlfüle 1. 'barna porhanyógomba, *Psathyrella piluliformis*' 1580 k.: *nyúl file* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T72). **2.** 'ördögszekér-laskagomba, *Pleurotus eryngii*' 2009: *nyúlfül* (Szeged, ZSIGMOND 103).

nyúlfülegomba 1. '(karcsú) papsapagomba, *Helvella (elastica)*' 1578: *Nyulfül gomba* (Debrecen, Melius 28/ SZABÓ 1978: 159). **2.** 'sárga rókagomba, *Cantharellus cibarius*' 1899: *nyúlfülegomba* (Szekszárd, HOLLÓS 146). **3.** 'homoki papsapagomba, *Helvella spadicea*' 1899: *nyúlfülegomba* „Piaczra nem viszik, de a nép eszi e homokon termő gombát.” (Kecskemét, HOLLÓS 146). **4.** 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 2006: *nyúlfülgomba* (Régen/ Reghin, ZSIGMOND 2009: 116). **5.** 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 1949: *nyulfüle gomba* (Fülöpszállás, FÉL 6). **6.** <nm. gomba> 1890–1906: *nyúlfülegomba* (Sövényháza, ÚMTsz. 4: 147). || ÚMTsz. 4: 147

nyúlfülű <nm. gomba> 1984: *nyulfülű* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87).

nyúlfülűgomba 1. 'laskapereszke, *Hypsizygus ulmarius?*' 1944: *nyulfülűgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** <nm. gomba> 1942: *nyulfülű gomba* (Csoma, NAGY 7), 1959: *nyulfülű gombát* (Kiskunság, NAGY CZIROK 225), 1984:

nyulfülű gomba (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 4: 148

nyúlgomba 'sárga rókagomba, *Cantharellus cibarius*' 1601: *Niwl gomba, Nivvl gōba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 270), 1899: *nyúlgomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1907: *nyúlgomba* (Göcsej, NÉ. 8: 234), *nyulgomba* (Nagykanizsa, SZABÓ 64), 1927: *nyugomba* (Páka, MNy. 23: 589), 1937: *Nyúl-gomba* (Ormányság, KISS 70), 1939: *nyúlgomba, nyúlgomba* (Sárhida, NÉMETHY on.), *nyulgomba* (Szenna, NYÍRI 109), *nyúlgomba* (Cserszegtomaj, NÉ. 31: 184), 1941: *nyúlgomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236, 1943: *nyúlgomba* (Őrség, KARDOS 18; Zalabaksa, BÖDEI 71), 1950 k./b: *nyúl* [...] *gombát* (Veszprém m., PERESZLÉNYI 1), 1951: *nyulgomba* (Almásháza, SZOLNOKY on.), *nyulgombát* (Szentgál, MNyj. 1: 183), 1951–1952: *nyulgomba* (Patosfa, RÓNAI on.), 1952: *nyulgomba* (Szentpéterföldre, Vargaszeg, SZENTMIHÁLYI on.), 1954: *nyulgomba* (Nagylózs, MNy. 50: 444), 1959: *nyulgomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1981: *nyulgomba* (Kiskanizsa, KiskSz. 192), 2007: *nyugomba* (Csernec, Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XII), *nyúlgomba* (Dobri, BAGLADI XII), 2009: *nyúlgomba* (Gyenesdiás, Köröshegy, Darány, Kárász, Zselic, Hosszúfalva/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 105–107, 113, 145), 2010: *nyúlgomba* (Felsőörs, Szentgál, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 228), *nyugomba* (Felsőörs, BAGLADI 228). || ÚMTsz. 4: 148

nyulica 1. 'sárga rókagomba, *Cantharellus cibarius*' 1903: *nyulica* (Vas m., MNy. 9: 284), 1935: *nyulicának* (Vas m., NNy. 7: 146), 1937: *nyulica* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1939: *nyulica* (Felsőör, VSz. 6: 178), 1943: *nyulicát* (Őrség, KARDOS 18), 1952: *nyulica* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 1973: *nyulica* (Felsőör, FTsz. 130), 1988: *nyulica* (Göcsej, BÍRÓ 153), 2004: *nyulica* (Bük, BükTsz. 125), 2007: *nyulica* (Körmend, BAGLADI XII), 2009: *nyulica* (Őriszentpéter, Szalafő, Ják, Nári, Szombathely, Zanat, ZSIGMOND 110–112). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis?*' 1897: *nyulicáve* (Gencsapáti, Nyr. 26: 186). || ÚMTsz. 4: 148

nyulicagomba <nm. gomba> 1905 k.: *nyulica gomba* (Kőszeg-Hegyalja, GRÁBER 26), 1943: *nyulica-gombából* (Őrség, KARDOS 44), 1950 k./a: *nyulicagombát*

(Veszprém, PERESZLÉNYI 1). || ÚMTsz. 4: 148

nyulicska 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 1952: *nyulicska* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15). || ÚMTsz. 4: 148

nyúltérde 'nagy özlábgomba, Macrolepiota procera' 1987: *nyúltérgyë* (Bernecebaráti, PTsz. 204).

nyúltérdegomba 'nagy özlábgomba, Macrolepiota procera' 1957: *nyultérgye gomba* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 277), 1987: *nyúltérgyëgombá* (Bernecebaráti, PTsz. 204). || ÚMTsz. 4: 150

nyuszifül 'júdásfülgomba, Auricularia auricula-judae' 2009: *nyuszifül* (Darány, ZSIGMOND 107).

ópentis 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1933: *ópentis* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 319). || ÚMTsz. 4: 197

ópintyála **1.** 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *opintyála* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **2.** <nm. gomba> 2009: *opintyála* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142).

ópintyik **1.** 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1952: *ópintyik* (Gajcsána/ Găiceana, HEGEDŰS 336), 2009: *opintyik* (Lészped/ Leszpezi, ZSIGMOND 143), *opintyi* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144). **2.** <nm. gomba> 2009: *opintyik* (Gajdár/ Găidar, ZSIGMOND 142). || ÚMTsz. 4: 197

óriás pöfeteg 'óriás pöfeteg, Langermannia gigantea' 2009: *óriáspöfeteg* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137).

ökörhúygomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *ökörhúygomba* (Zágon/ Zagon, ZSIGMOND 124).

ökörnylv 'cserepes gereben, Sarcodon imbricatus' 2009: *ökörnylv* (Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 117, 118, 121).

ördögpipa 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *ördögpipa* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140).

örménygomba 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *örménygomba* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127).

őszi csikkalj 'márványos pereszke, Lepista panaeolus' 2009: *őszi csikkalj* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

őszi géva **1.** 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus?' 1949: *őszi géva* (Répáshuta,

BAKÓ on.). **2.** <nm. gomba> 1937: *Őszigilva* (Ormányság, KISS 70), 1952: *őszigilva* (Ormányság, OrmSz. 420), 1959: *őszigéva* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 4: 265

őszi gomba **1.** 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *őszi gomba* (Póstelek, ZSIGMOND 103). **2.** 'márványos pereszke, Lepista panaeolus' 2009: *őszigomba* (Magyarvalkó/ Văleni, ZSIGMOND 115). **3.** 'csipkés özlábgomba, Macrolepiota excoriata' 2009: *őszigomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, ZSIGMOND 126).

őszi harmatgomba 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea?' 2009: *őszi harmatgomba* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132).

őszi hiribe **1.** 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *őszi hirip* (Gyergyószárhegy/ Lăzarea, ZSIGMOND 120), *őszi hilib* (Lészped/ Leszpezi, ZSIGMOND 143). **2.** 'fakó zsemlegomba, Albatrellus ovinus' 2009: *őszi hirib* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

őszike **1.** 'lucfenyves rizike, Lactarius deterrimus' 2003: *őszike* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **2.** 'csipkés özlábgomba, Macrolepiota excoriata' 2009: *őszike* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, ZSIGMOND 126).

őszi keserű 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2009: *őszi keserű* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

őszi lábasgomba 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 1991: *őszi lábasgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133).

őszi laska **1.** 'lilatönkű pereszke, Lepista saeva' 2009: *őszi laska* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **2.** 'szürke tölcsergomba, Clitocybe nebularis' 2009: *őszi laska* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118). **3.** 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *őszi laska* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124), *őszi laska* (Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 127).

őszi laskagomba 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *őszi laskagomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124), *őszi lasagomba* (Parajd/ Praid, ZSIGMOND 127).

őszi majoránnagomba <nm. gomba> 1952: *őszi majoránnagomba* (Ormányság, OrmSz. 420). || ÚMTsz. 4: 265

őszi májusi 'ördögsekér-laskagomba, Pleurotus eryngii?' 2009: *őszi májusi* (Buják, ZSIGMOND 137).

őszi májusigomba 'ördögsekér-laskagomba, Pleurotus eryngii?' 2009: *őszi májusi gomba* (Buják, ZSIGMOND 137).

őszi nyulica 'sárga gereben, Hydnum repandum' 2009: *őszi nyulica* (Szalafő, Pornóapáti, ZSIGMOND 110, 111).

őszi pereszke 1. 'lila pereszke, Lepista nuda?' 2009: *őszi pereszke* (Torockó-szentgyörgy/ Colțești, ZSIGMOND 130). **2.** <nm. gomba> 2010: *őszi pereszteg* (Felsőörs, BAGLADI 228).

őszi pesze 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1944: *őszi pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

őszi pisztric 1. 'szürke tölcsérgomba, Clitocybe nebularis' 2009: *őszi pisztiric* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117). **2.** 'márványos pereszke, Lepista panaeolus?' 2009: *őszi pisztiric* (Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, ZSIGMOND 121). **3.** <nm. gomba> 1959: *pesztirice* (Szentgál, VAJKAI 20), 2009: *őszi pitric* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121).

őszi pitonka 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *őszi pitonka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

őszi potypinka 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *őszi potypinka* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131). **2.** 'tuskógomba, Armillaria' 1981: *őszi pottyinka* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133).

őszi róka 'sárga gereben, Hydnum repandum' 2009: *őszi róka* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

őszi rókagomba 'sárga gereben, Hydnum repandum' 2009: *őszi rókagomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

őszi szentgyörgy <nm. gomba> 2010: *őszi szenygyörgy* (Felsőörs, Bakonybél BAGLADI 228).

őszi szentgyörgygomba 1. 'szürke tölcsérgomba, Clitocybe nebularis' 2010: *őszi szenygyörgygomba* (Szentgál, BAGLADI 228). **2.** <nm. gomba> 1959: *őszi szenygyörgögomba* (Szentgál, VAJKAI 20).

őszi tinóru 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *őszi tinóra* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137), *őszi tinóri* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140). **2.** 'vörös érdestinóru, Leccinum albostipitatum?'

2009: *őszi tinóri* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

őszi trottyosgomba 1. 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *őszi trottyosgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **2.** 'papsapkgomba, Gyromitra?' 2009: *őszi trottyosgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

őszi vargánya 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1943: *őszi vargánya* (Örség, KARDOS 18), 1952: *őszi vargánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 2009: *őszi vargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** <nm. gomba> 1951: *őszi vargánya* (Zengővárkony, NYILASSY on.).

őszi violaszárú-gomba <régi gomba> 1952: *őszi violaszárú gomba* (Ormányság, OrmSz. 421). || ÚMTsz. 4: 266

őzgomba 1. 'cserepes gereben, Sarcodon imbricatus' 1929: *őzgomba* (Borszék/ Borsec, MOESZ 552), 2009: *őzgomba* (Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, ZSIGMOND 119–121). **2.** 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 2009: *őzgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118). **3.** piruló galóca, Amanita rubescens' 2009: *őzgomba* (Izsnýete/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **4.** 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2009: *őzgomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129.). **5.** <nm. gomba> 2009: *őzgomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

őzikegomba 1. 'lucfenyves rizike, Lactarius deterrimus' 2003: *őzikegomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **2.** <nm. gomba> 1969: *őzikegomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133).

őzláb 1. 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 1580 k.: *Ewz lab* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T58), 1601: *Ewz lab*, *Evvz lab* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 274), 2001: *őzláb* (Gyergyó, RAB 214), 2002: *őzláb* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2003: *őzláb* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *őzláb* (Algyó, Igazfalva/ Dumbrava, Gyenesdiás, Hosszúhetény, Vokány, Kémes, Öriszentpéter, Szalafő, Ják, Pornóapáti, Velem, Zanat, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Várfalva/ Moldovenești, Négyfalu/ Săcele, Krizba/ Crizbav, Magyarszovát/ Suatu, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Felsőrákos/

Racoşul de Sus, Közéapajta/ Aita Medie, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesfelsőlok/ Lunca de Sus, Gyimesközéplak/ Lunca de Jos, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiş, Kézdimartonos/ Mărtănuş, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Étfalva/ Zoltan, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Szolokma/ Solocma, Parajd/ Praid, Patakfalva/ Văleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Homoródszentpál/ Sânpaul, Torockó/ Rimetea, Debrőd/ Debrad', Körtvélyes/ Hrušov, Makkoshotyka, Mogyoróska, Ipolybél/ Bielovce, Felsőrás/ Rašice, Buják, Koltó/ Coltău, Lele/ Leleiu, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 103, 105, 107, 109–112, 114–121, 123–132, 136, 137, 145, 146), 2010: *őzláb* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 228). **2.** 'piruló őzlábgomba, *Clorophyllum rhacodes*' 2009: *őzláb* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125), 2010: *őzláb* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 228). **3.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *őzláb* (Beregszász/ Berehove, Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **4.** 'őzlábgomba, *Lepiota*' 2007: *őzláb* (Körmend, BAGLADI XIII). **5.** <nm. gomba> 1959: *őzláb* (Szentgál, VAJKAI 20), 2010: *őzláb* (Bakonybél, BAGLADI 228). || ÚMTsz. 4: 310

őzláb-csiperke 'fehér tarlógomba, *Leucoagaricus leucothites*' 2009: *őzlábcsiperke* (Moholgunaras/ Gunaras, ZSIGMOND 103).

őzlábgomba 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1944: *őzlábgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1980: *őzlábgomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1982: *őzlábgomba* (Barkóság, PALÁDI KOVÁCS on.), 1991: *őzlábgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 1993: *őzlábgomba* (Kányád/ Ulieş, GUB 102; Áj/ Háj, VARGA 59), 1998: *őzlábgomba* (Varság/ Vărşag, BÁRTH 295), 2003: *őzlábgomba* (Gelence/ Ghelinţa, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2007: *őzlábgomba* (Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XIV), 2009: *őzlábgomba* (Algyő,

Kőröshegy, Martos/ Martovce, Óriszentpéter, Szalafő, Magyaraszóvat/ Suatu, Közéapajta/ Aita Medie, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Dálnok/ Dalnic, Kézdiálbis/ Albiş, Étfalva/ Zoltan, Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, Jobbágytelke/ Sâmbriaş, Fintaháza/ Cinta, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Zeteváralja/ Sub Cetate, Homoródszentpál/ Sânpaul, Mogyoróska, Torockó/ Rimetea, Ipolybél/ Bielovce, Leléd/ Leľa, Lőkös/ Levkuška, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 103, 106, 109, 110, 116, 119–123, 125–130, 132, 136, 137, 140, 146). **2.** 'piruló őzlábgomba, *Clorophyllum rhacodes*' 2009: *őzlábgomba* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **3.** 'császárgalóca, *Amanita caesarea*?' 1994: *őzlábgomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136). **4.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *őzlábgomba* (Kisdobrony/ Mala Dobroń, Visk/ Vishkovo, Zsigmond 139, 141). **5.** 'őzlábgomba, *Macrolepiota, Clorophyllum stb.*' 2010: *őzlábgomba* (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 228). **5.** <nm. gomba> 1987: *őzlábgomba* (Alsószuha, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 1991: *őzlábgomba* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 137).

őzlábú 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1949: *őzlábu* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 2009: *őzlábú* (Vokány, Kide/ Chidea, Nyárászentimre/ Eremieni, Rigmány/ Rigmani, Körtvélyes/ Hrušov, Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 107, 116, 127, 131, 141). **2.** 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 1951: *őzlábu* (Hosszúhetény, NYILASSY on.), 2009: *őzlábú* (Beregszász/ Berehove, Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** <nm. gomba> 1951: *őzlábu* (Pécsvárad, Zengővárkony, NYILASSY on.).

őzlábú csiperke 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2010: *őzlábú cseperke* (Szentgál, BAGLADI 228). **2.** 'piruló őzlábgomba, *Clorophyllum rhacodes*' 2010: *őzlábú cseperke* (Szentgál, BAGLADI 228).

őzlábúgomba 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1993: *őzlábúgomba* (Kányád/ Ulieş, GUB 102), 2009: *őzlábúgomba* (Gyenesdiás, Bükkös, Nárai,

Magyarhermány/ Herculani, Nyárad-szentimre/ Eremieni, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 105, 107, 111, 119, 127, 129). **2.** 'piruló galóca, Amanita rubescens' 2009: *őzlábú gomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140). **3.** 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1940: *őzlábú gomba* (Hosszúhetény, BERZE NAGY 26). **4.** <zöld galambgomba> 1940: *őzlábú gomba* (Tamási, TOLNAI on.). || ÚMTsz. 4: 310

őznyelv 'cserepes gereben, Sarcodon imbricatus' 2009: *őznyelv* (Gyimesbük/ Ghimeş Făget, ZSIGMOND 121).

pacalgomba 'közönséges petrezselyemgomba, Hericium coralloides' 1944: *pacalgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

pacsirtagomba 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1900: *pacsirta-gomba* (Érmellék, Nyr. 29: 334), 2009: *pacsirtagomba* (Nagyvárad/ Oradea, Alsóvalkó/ Valcău de Jos, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 145, 146). || ÚMTsz. 4: 316

palagomba 1. 'tapló, Fomes' 2009: *palagomba* (Kide/ Chidea, ZSIGMOND 116). **2.** 'likacsosgomba, Polyporus' 2009: *palagomba* (Kide/ Chidea, ZSIGMOND 116).

pántlikásgomba 'közönséges petrezselyemgomba?' 2009: *pántlikásgomba* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141).

papírgomba 'galambgomba, Russula?' 2009: *papírgomba* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

papmonya 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1951: *papmonya* (Ormányság, OrmSz. 425).

paprikagomba 'homoki papsapka, Helvella spadicea' 1899: *paprikagomba* „(a belterületen) paprikagombának mondják” (nl., HOLLÓS 146).

papsapka <nm. gomba> 1929: *Papsapka* (Erdély, MOESZ 548).

papsapka **1.** 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1993: *papsapka* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **2.** 'redős papsapka, Gyromitra esculenta' 2007: *papsapka* (Körmend, BAGLADI XI).

parancsolatgomba 1. 'erdei szömöröcsög, Phallus impudicus' 1994: *poroncsolatgomba* (Szakadát/ Săcădat, Szováta/ Sovata, Parajd/ Praid, GUB 197), 2009: *poroncsolatgomba* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127). **2.** <nm.

gomba> 1929: *Parancsolatgomba* (Erdély, MOESZ 548).

parasztvargánya 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *parasztvargánya* (Pornóapáti, ZSIGMOND 111).

parazolgomba 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 1944: *parazolgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *parazógomba* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

parlaggomba 1. 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 1929: *parlaggomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552). **2.** <nm. gomba> 1998: *pallaggomba* (Varság/ Vărsag, BÁRTH 295).

pécelgomba 'kétspórás csiperke, Agaricus bisporus' 2010: *pécelgomba* „lótrágyán termesztett” (Felsőörs, BAGLADI 229).

pecérke 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1941c: *pecérke* (Korláthelme/ Holmec, MÁRKUS on.), 1981: *pecérke* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133; Szuha völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 134), 1991: *pecérke* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135), 1993: *pecérke* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2002: *pecsérke* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2003: *pecérke* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2009: *pecérke* (Körtvélyes/ Hrušov, Mogyoróska, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 131, 132, 140), *pecerke* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132), *pöcérke* (Kisdobrony/ Mala Dobroń, ZSIGMOND 139). **2.** 'kétspórás csiperke, Agaricus bisporus' 1993: *pecérke* (Áj/ Háj, VARGA 58), 2009: *pecérke* (Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130). **3.** 'csiperke, Agaricus' 1949: *pecirke* (Répáshuta, BAKÓ on.), 1987: *pecérke* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *pecérke* (Szepsi/ Moldava nad Bodvou, ZSIGMOND 131).

pecérkegomba 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1991: *pecérkegomba* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 138), 1996: *pécérkegomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132), 2009: *pecerkegomba* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** 'csiperke, Agaricus' 1922: *pecerkegomba* „A hurutos itt vízben felfőzött pecerkegomba levét issza.” (Vál, SZENDREY–SZENDREY 664), 1969: *pecérkegomba* (Zemplénagárd, Dobrossy/ ZSIGMOND 133). **3.** <nm. gomba>

1939: *pecsérkegomba* (Ipolyfödemes/ Ipélské Úfány, KOVÁCS on.).

pecsarka 'gomba, Fungus' 2009: *pecsarka* (Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, ZSIGMOND 103).

pecsirke 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1993: *pecsirke* (Szokolya, VASVÁRI 167).

pecskagomba 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 1905–1908 k.: *pecskagomba, picškagombá* (Nemespann/ Paňa, Nyitrakér/ Veľký Kŕ, SZINKOVICH on.). || ÚMTsz. 4: 418

peheteg 1. 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 1993: *peheteg* (Székelymuzsna/ Mujna, GUB 102), 2009: *peheteg* (Patakfalva/ Văleni, ZSIGMOND 128), *pöheteg* (Alsóbodok/ Dolné Obdokovce, Bábindal/ Babindol, ZSIGMOND 138), *puhatög* (Gímes/ Ghymes, ZSIGMOND 138). **2.** <nm. gomba> 1783: *Peheteg* (Székelyföld, BENKŐ 431).

pencer 'vargánya, Boletus?' 1987: *pencer* (Murány völgye, ZSUPOS 38).

pencelgomba 1. 'vargánya, Boletus' 1991: *pencelgomba* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135). **2.** <nm. gomba> 1939: *pencelgomba* (Gice, HERKELY 429). || ÚMTsz. 4: 429

pencura 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum?' 1987: *pencura* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

pereszke 1. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 1982: *pereszke* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131). **2.** 'pereszke, Lepista' 2010: *pereszke* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 229), *pereszteg* (Felsőörs, BAGLADI 229).

pereszlekgomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2003: *pereszlekgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

pesze 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1944: *pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1937: *pece* (Eger, MNY. 33: 251). **2.** 'vargánya, Boletus' 2002: *pesze* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135). || ÚMTsz. 4: 413, *pece*

peszegomba 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1890–1906: *pëszegomba* (Nógrád m., ÚMTsz. 4: 456), 1899: *peszegomba* (Gyöngyös, HOLLÓS 145), 1937: *pecegomba* (Eger, MNY. 33: 251). || ÚMTsz. 4: 413, 456, *pecegomba, peszegomba*

péterfaszúgomba 1. 'cseh kucsagomba, Ptychoverpa bohemica' 2009:

péterfaszúgomba (Közéapajta/ Aita Medie, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Sepsibükszád/ Bicsad, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 119, 122, 125). **2.** 'kucsagomba, Morchella' 2009: *péterfaszúgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Sepsibükszád/ Bicsad, Kézdiálbis/ Albiş, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 118, 119, 122, 123, 125). **3.** 'tintagomba, Coprinus' 2009: *péterfaszúgomba* (Magyarhermány/ Herculani, ZSIGMOND 119).

pétergomba <nm. gomba> 1929: *pétergomba* (Székelyföld, MOESZ 548).

péterke 'kucsagomba, Morchella, Ptychoverpa' 2009: *péterke* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

péterkegomba <nm. gomba> 1969: *péterkegomba* (Bodrogolaszi, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 132).

péterkegomba 1. 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *péterkegomba* (Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 123). **2.** 'cseh kucsagomba, Ptychoverpa bohemica' 2009: *péterkegomba* (Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 143). **3.** 'kucsagomba, Morchella, Ptychoverpa' 2009: *péterkegomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

péterpetű 'cseh kucsagomba, Ptychoverpa bohemica' 2009: *péterpetű* (Krizba/ Crizbav, ZSIGMOND 115).

péterpetűgomba 1. 'ízletes kucsagomba, Morchella esculenta' 1909: *péterpetűgomba* (Tatrang/ Tărlungeni, PÁL 379). **2.** 'hegyes kucsagomba, Morchella conica' 1909: *péterpetűgomba* (Tatrang/ Tărlungeni, PÁL 379). **3.** 'cseh kucsagomba, Ptychoverpa bohemica' 2009: *péterpetűgomba* (Krizba/ Crizbav, ZSIGMOND 115). **4.** 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 1960: *pētorpötü gomba* (Krizba/ Crizbav, NyItudK. 4: 164). || ÚMTsz. 4: 460, *péterpetű-gomba*

petrezselyemgomba 1. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 1944: *petrezselyemgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis?' 1997: *petrezselyemgomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142). **3.** 'fodros káposzttagomba, Sparassis crispa?' 2009: *petrezselyemgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119). **4.** 'mezei szegfűgomba,

Marasmius oreades?' 1933b: *petrezelemgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 319), 1952: *petrezselyem [...] gomba* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 337), 2009: *petrezselyemgomba* (Mezőkövesd, ZSIGMOND 137). **5.** 'korallgomba, Ramaria' 1933: *petrezelemgomba, petrezselyemgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÚRY 317), 1949: *petrezselyemgomba* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 2009: *petrezselemgomba* (Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **6.** <nm. gomba> <nm. gomba> 1929: *Petreselyemgomba* (Erdély, MOESZ 548), 1987: *petrezselyemgomba* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *petrezselyemgomba* (Izсныéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). || ÚMTsz. 4: 463

petyeve 1. 'tapló, Fomes' 1982: *petyeve* (Dunántúl, GUNDA 206). **2.** 'likacsosgomba, Polyporus' 1982: *petyeve* (Dunántúl, GUNDA 206).

pettyesgomba 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2009: *pettyesgomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

pettyes kígyógomba 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2009: *pettyes kígyógomba* (Ojtoz/ Oituz, ZSIGMOND 124).

pettygomba 'légyölő galóca, Amantia muscaria' 2009: *pettygomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

pettyesgomba 'légyölő galóca, Amantia muscaria' 2009: *pettyesgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

piciri 'csiperke, Agaricus' 2009: *piciri* (Felsőrákos/ Racoşul de Sus, Középpajta/ Aita Medie, ZSIGMOND 119).

picirigomba 1. 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 1985: *picirigomba* (Kalotadamos/ Domoşu, Kispetri/ Petrinzel, Kalotaszentkirály/ Zentelke, Sztána/ Stana, Tordaszentlászló/ Săvădisla, Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 308). **2.** <nm. gomba> 1926: *piciri gomba* (Magyarókereke, SZŰCS on.). || ÚMTsz. 4: 468

picirke 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 2009: *picirke* (Izсныéte/ Zhniatyino, Kétyút/ Hut, ZSIGMOND 139), *pitirke* (Izсныéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139), *picirke* (Négyfalva/ Săcele, Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 114, 138), *piciérke* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140). **2.** <nm. gomba> 1979: *picirke* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

picirkegomba 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 2009: *picirkegomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **2.** <nm. gomba> 1954: *picirkegomba* (Nagyhalász, KISS 344).

picsirti 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1974: *picsirti* (Nyírség, ERDÉSZ 35), 2009: *picsirti* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141), *picsirta* (Visk/ Vishkovo, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 141, 145), *pecserti* (Krasznacégény/ Ţeghea, ZSIGMOND 146), *pecserte* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146). **2.** 'csiperke, Agaricus' 2009: *pecserte* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146).

picsirtigomba 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1936: *picsirti-gomba* (Egri/ Agriş, SzamSz. 803), 1950: *picsirti gomba* (Nyírcsászári, ERDÉSZ on.), 2009: *picsirtigomba* (Tekeháza/ Tekovo, (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141), *pecsertegomba* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146). **2.** 'csiperke, Agaricus' 2009: *pecsertegomba* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146).

piperegomba 'mezei szegfűgomba, pMarasmius oreades' 2009: *piperegomba* (Ótelek/ Otelec, ZSIGMOND 105).

pipigomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *pipigomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112).

pipiskegomba <nm. gomba> 1913: *pipiskegomba* (Nagyszalonta/ Salonta, Nyr. 42: 401). || ÚMTsz. 4: 494

pirelábú gomba 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *pirelábú gomba* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127).

piróka 1. 'hánytató galambgomba, Russula emetica' 2010: *piróka* (Kapolcs, BAGLADI 229). **2.** 'piros galambgomba, Russula rosea' 1915: *piróka* (Szilágybadacsony/ Bădăcin, Nyr. 44: 89), 1958: *piróka* (Kisdörgicse, KdörTsz. 54) || ÚMTsz. 4: 500

pirókagomba 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2010: *pirókagomba* (Felsőörs, BAGLADI 229).

pirókgomba 1. 'hánytató galambgomba, Russula emetica' 2010: *pirókgomba* (Felsőörs, BAGLADI 229). **2.** 'ízletes galambgomba, Russula alutacea' 1899: *pirókgomba* (Veszprém, HOLLÓS 146). **3.** 'lucfenyvesi rizike, Lactarius deterrimus' 2010: *pirókgomba* (Kapolcs, BAGLADI 229). **4.** 'változékony tinóru, Boletus luridus'

2010: *pirókgomba* (Szentgál, BAGLADI 229).
5. <nm. gomba> 1959: *piroggomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 2010: *pirókgomba* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 229).
|| ÚMTsz. 4: 500

piros aszaló 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *piros aszaló* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

pirosbélű 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *pirosbélű* (Ipolybél/ Bielovce, Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 136, 147). **2.** 'csiperke, *Agaricus*' 2009: *pirosbélű* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

pirosbélű csiperke 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *pirosbélű csöpörke* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147). **2.** 'csiperke, *Agaricus*' 2009: *pirosbélű csöpörke* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147). **3.** <nm. gomba> 1968: *pirosbélű csöpörke* (Szlavónia, SzlavSz. 84).

pirosbélű gomba <nm. gomba> 1942: *pirosbélű gomba* (Martos/ Martovce, FÉL 69). || ÚMTsz. 4: 501

piros bercsog 'redős papsapkagomba, *Gyromitra esculenta*?' 2009: *piros bercsog* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

piros csiperke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1941: *piros csiperke* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236).

pirosfejű gomba 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *piros fejű gomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **2.** 'tölgyfa-érdestinóru, *Leccinum aurantiacum*' 2009: *piros fejű gomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **3.** 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle*' 2009: *piros fejű gomba* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

piros galambgomba 1. 'piros galambgomba, *Russula rosea*' 2003: *piros galambgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **2.** <piros galambgombafaj> 2009: *piros galambgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

piros galambica <piros galambgomba> 1941: *piros* [...] *galambica* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1948–1951: *pirosgalambica* (Cserszegtomaj, SZABÓ on.), 2007: *piros galambica* (Csernec, Dobri, Körmend, Zalaistvánd, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI, XIII). || ÚMTsz. 4: 502

pirosgomba 1. 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *piros gomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118). **2.** <piros

galambgomba> 2009: *pirosgomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129). **3.** <nm. gomba> 2009: *pirosgomba* (Magyarország/ Suatu, ZSIGMOND 116).

piroshajú májusigomba 'tövisalagomba, *Entoloma clypeatum*' 1944: *piroshajú májusi gomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

piroshátú 1. 'ráncos galambgomba, *Russula vesca*?' 2009: *piroshátú* (Bükkös, Hosszúhetény, Vokány, Rigmány/ Rigmani, Técső/ Tiachiv, Tiszapéterfalva/ Pyterfolvo, Visk/ Vishkovo, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 107, 108, 127, 140, 141, 145). **2.** 'galambgomba, *Russula*' 1949: *piroshátú* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 2009: *piroshátú* (Csegez/ Pietroasa, ZSIGMOND 114). **3.** <piros galambgombafaj> 2009: *piroshátú* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, Buják, ZSIGMOND 125, 137). **4.** <nm. gomba> 1984: *piroshátú* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87).

piroshátú galambgomba 1. 'piros galambgomba, *Russula rosea*' 1982: *piroshátú galambgomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 2009: *piroshátú galambgomba* (Kárász, ZSIGMOND 107). **2.** 'barnulóhúsú galambgomba, *Russula xerampelina*' 2009: *piroshátú galambgomba* (Kárász, ZSIGMOND 107). **3.** 'ízletes galambgomba, *Russula alutacea*' 2001: *piroshátú galambgomba* (Gyergyó, RAB 214). **4.** <piros galambgombafaj> 2009: *piroshátú galambgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crișului, Buják, ZSIGMOND 125, 137). **5.** 'galambgomba, *Russula*' 1985: *piroshátú galambgomba* (Ketesd/ Tetișu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *piroshátú galambgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

piroshátú galambica <piros galambgomba> 1939: *piroshátú galambica* (Cserszegtomaj, NÉ. 31: 184), 2007: *piroshátú galambica* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI, XIII), 2009: *piroshátú galambica* (Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 145). || ÚMTsz. 4: 502

piroshátú gomba <nm. gomba> 1942: *piros hátú gomba* (Csoma, NAGY 7), 1984: *piroshátú gomba* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 4: 502

piroshátú hiribe 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 2009: *piroshátú hilib* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

piroshátú tinó 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2009: *piroshátú tinó* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

piroshátú tinógomba 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2009: *piroshátú tinógomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

piroshátú tinóru 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2009: *piroshátú tinóri* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

piros légygomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria?*' 2009: *piros légygomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 119).

piros petrezselyemgomba 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrythis?*' 1944: *piros petrezselyemgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

piros pitonka 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum?*' 2009: *piros pitonka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **2.** 'tölgyfa-érdestinóru, *Leccinum aurantiacum?*' 2009: *piros pitonka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). **3.** 'kormostönkű érdestinóru, *Leccinum versipelle?*' 2009: *piros pitonka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145).

piros pulinyica 'piruló galóca, *Amanita rubescens?*' 2009: *piros pulinyica* (Pustiana, ZSIGMOND 144).

pirosszárú 'piruló galóca, *Amanita rubescens?*' 2009: *pirosszárú* (Erdőszentgyörgy/ Sângeorgiu de Pădure, ZSIGMOND 127).

pirosszárú gomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens?*' 2009: *pirosszárú gomba* (Erdőszentgyörgy/ Sângeorgiu de Pădure, ZSIGMOND 127).

pirostetejű galambgomba 'galambgomba, *Russula?*' 1991: *piros tetejű galambgomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133).

piros vargánya 'királyvargánya, *Boletus regius?*' 1899: *piros vargánya* (Veszprém, HOLLÓS 145).

piruló 'piruló galóca, *Amanita rubescens?*' 2009: *piruló* (Darány, ZSIGMOND 107), *pirula* (Szombathely, ZSIGMOND 112).

piruló őzláb 'piruló galóca, *Amanita rubescens?*' 2009: *piruló őzláb* (Darány, Hosszúhetény, ZSIGMOND 107).

piszl 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus?*' 1944: *piszl* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

pisztric 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus?*' 1580 k.: *Peztricz* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T19, T20), 1601: *Peztricz*, *Pełtricz* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 265, 266), 1711: *Petriz* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51), 1780: *Pifritz* (Erdély, Benkő 84), 1899: *peszteri/-cze* (Veszprém, HOLLÓS 146), *pesztercze* (Mór, HOLLÓS 146) „A legkeresettebb gombák közül való s főképen a levesbe főzik e taplót, a míg fiatal.” (HOLLÓS 146), 1941: *peszterice* (Cserszegtomaj, VAJKAI 237), 2007: *pesztirice* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XII), 2007: *beszterice* (Dobri, BAGLADI XII), 2009: *pisztric* (Kézdimartonos/ Mártánus, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 123, 126, 142), *pisztiric* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Magyarhermány/ Herculani, Sepsibükszád/ Bicsad, Ojtoz/ Oituz, Kálnok/ Calnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Rigmány/ Rigmani, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Homoródszentpál/ Sânpaul, Gorzafalva/ Oituz, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 118, 119, 122, 124, 125, 127–129, 143, 144), *piszric* (Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142), *piszpiric* (Kézdiálbis/ Albiș, Kommandó/ Comandău, Étfalva/ Zoltan, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Nyárádszentimre/ Eremieni, Siménfalva/ Șimonești, ZSIGMOND 123–125, 127, 129), *piszpiri* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), *piszpirisz* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 125, 126), *pisztirici* (Köszvényes-Remete/ Eremitu, ZSIGMOND 127), *pisztiri* (Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 127), *picpiric* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127), 2010: *peszterice* (Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 229), *peszteric* (Szentgál, BAGLADI 229), *poszterca* (Felsőörs, BAGLADI 229). **2.** <nyírfán növe gomba> 1905–1908 k.: *peszteric* (Sümeg, HORVÁTH on.). **3.** <bükkfán növe gomba> 1932: *pisztiric* (Siklód, NÉ. 24: 122). **4.** <tuskón növe gomba> 1941: *pesztëric* (Szentgál, LŐRINCZE on.), 1951: *pesztëric* (Szentgál, MNyj. 1: 183), 1957: *pesztërce* (Bakonycsérnye, NéprK. 2: 177). **5.** <nm. gomba> 1906: *pesztërice* (Nagysimonyi, BEKE 20), 1940: *peszterice* (Berkésd, BERZE NAGY 27), 1949: *petrec* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 1959: *pesztëric*, *pesztërice*

(Szentgál, VAJKAI 20), 2009: *pisztiric* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117), *pitric* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). || ÚMTsz. 4: 457, *peszteric*, *peszterice*; TESz. 3: 173

pisztrigomba 1. 'pisztrigomba, Polyporus squamosus' 1909: *pisztiricgomba*, *piszpiricgomba* (Tatrang/ Târlungeni, PÁL 379), 1937: *petric-gomba* (Ormányság, KISS 70), 1976: *pisztric gomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 2003: *pisztiricgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2007: *pesztrigomba*, *pesztercegomba* (Dobri, BAGLADI XII), *pisztriciagomba* (Körmend, BAGLADI XII), 2009: *pisztrigomba* (Csíkrákos/ Racu, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 118, 126), *pisztiricgomba* (Magyarhermány/ Herculani, Ojtoz/ Oituz, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 119, 124, 143), *pisztiri gomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129), *pisztiricagomba* (Darány, ZSIGMOND 107), *pesztrigomba* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127). 2. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *pitricgomba* (Gyimesfelsőlök/ Lunca de Sus, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). 3. <nm. gomba> 1693k.: *pisztiriczgombát* „...föld meg tejben, avval kend az őt vart” (nl., Becskerek 1276. rec./ HOFFMANN 1989: 423), 1820: *pisztiricgomba* (Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1949: *petrecgomba* (Répáshuta, BAKÓ on.), 1952: *petridzgomba* (Ormányság, OrmSz. 435), 1959: *pisztiridzgomba*, *pisztridzgomba*, *pitridzgomba* (Gyimes-szoros völgyei, NyItudK. 3: 114). || ÚMTsz. 4: 458, *pesztericgomba*

pitárkagomba <nm. gomba> 1926: *pitárka gomba* (Magyarókerke, SZÜCS on.). || ÚMTsz. 4: 512

pitonka 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1936: *pitonka* (Avasújváros/ Oraşu Nou, SzamSz. 146; Kiskolcs/ Culciu Mic, SzamSz. 809), 2009: *pitonka* (Csegez/ Pietroasa, Várfalva/ Moldoveneşti, ZSIGMOND 114). 2. 'vargánya, Boletus' 1985: *pitánka* (Mogyorókerke/ Aluniş, PÉNTEK-SZABÓ 307), *pitërka* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, PÉNTEK-SZABÓ 307), 2009: *pitonka* (Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 145). 3. <ehető gomba> 1821: *Pitonkáért*, 1837: *pitonka*, 1838: *pitonka*

„Küldetnek Nyíresről Hosszúfalvára ... nyolcz füzet ~ ... egy véka fái mogyoró” (Nagynyíres/ Mireşu Mare, SzT. 10: 740), 1858: *pitonka szedetés* (Kendilóna/ Luna de Jos, SzT. 10: 741).

pitonkagomba <ehető gomba> 1906: *pitunka* [...] g. (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34). || ÚMTsz. 4: 514

pityur 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea?' 1987: *pityur* (Murány völgye, ZSUPOS 38).

plágagomba 1. 'kékhátú galambgomba, Russula cyanoxantha' 1994: *plágagomba* (Leléd/ Le'á, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136).

2. 'galambgomba, Russula' 2009: *plágagomba* (Leléd/ Le'á, ZSIGMOND 136).

3. <nm. gomba> 1957: *flóka gombát*, *plauka* [...] *gombát*, *plóka* [...] *gombát* (Bernecebaráti, NéprK. 2: 277). || ÚMTsz. 4: 529, *plóka gomba*

plóphiribe 1. 'kormostönkű érdestinóru, Leccinum versipelle?' 2009: *plóphilip* „Veres kalapú, hosszú farkú” (Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142). 2. 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum?' 2009: *plóphilib* (Klészse/ Cleja, 143). 3. 'tinóru, Suillus, Leccinum' 2009: *plóphilip* (Gyoszné/ Joseni, ZSIGMOND 143). 4. <nyárfa körül termő vargánya> 1952: *plóphilib* (Pokolpatak, HEGEDŰS 147, 337).

|| ÚMTsz. 4: 529, *plóphilib*

plópujgomba 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *plópujgomba* (Kide/ Chidea, ZSIGMOND 116).

porgomba 'pöfeteg, Lycoperdon' 1909: *porgomba* (Tatrang/ Târlungeni, PÁL 379). || ÚMTsz. 4: 562

porc 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *póc* (Magyarszovát/ Suatu, ZSIGMOND 116).

porcgomba 1. 'kései laskagomba, Pleurotus ostreatus' 2009: *pócgomba* (Magyarszovát/ Suatu, ZSIGMOND 116). 2. 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2003: *porcgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *porcgomba*, *pócgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Kászónújfalu/ Casinu Nou, ZSIGMOND 118, 121).

porcogó 1. 'fehértéjű keserűgomba, Lactarius piperatus' 2009: *porcogó* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117). 2. 'pelyhes keserűgomba, Lactarius vellereus' 2009: *porcogó* (Bélafalva/ Belani, ZSIGMOND 122).

porcogógomba 1. 'fehértejű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 2009: *porcogógomba* (Csíkborszova/ Bârzava, ZSIGMOND 117). 2. 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius verelleus*' 2009: *porcogógomba* (Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Bélafalva/ Belani, Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 121–123).

porgomba 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1909: *porgomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). || ÚMTsz. 4: 562

posz 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1987: *posz* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 2. 'szürke pöfeteg, *Bovista plumbea*' 1987: *posz* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 3. 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*' 2004: *posza* (Bük, BükiTsz. 134), 2009: *poc* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129), *pesz* (Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 143). || ÚMTsz. 4: 570

poszgomba 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1987: *poszgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2010: *poszgomba* (Kapolcs, BAGLADI 229). 2. 'szürke pöfeteg, *Bovista plumbea*' 1987: *poszgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 3. 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*' 1899: *poszgomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1933: *poszgomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1951: *poszgomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1958: *poszgomba* (Kisdörgicse, KdörTsz. 54), 2010: *poszgomba* (Szentgál, BAGLADI 229). 4. <nm. gomba> 1959: *poszgomba* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 4: 570

poszogócsiperke 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*, *Calvatia*, *Langermannia*' 1968: *púszogo^u csöpörke* „Ráléptem a ~re, osztá oja nyágyot púszogot” (Szlavónia, SzlavSz. 450). || ÚMTsz. 4: 571

poszpál 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 2009: *poszpál* (Csíkszenttamás/ Tomești, ZSIGMOND 118). 2. 'pikkelyes pöfeteg, *Calvatia utriformis*' 2009: *poszpál* (Csíkszenttamás/ Tomești, ZSIGMOND 118).

posszantó 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*' 1968: *puszánto^u* „Há rálépnök a ~rá, ére a kerek csöpörkére, púszog” (Szlavónia, SzlavSz. 450), 2007: *posszantu* (Dobri, BAGLADI XIV), 2009: *posszantó* (Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 122). || ÚMTsz. 4: 571

posztógomba 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus*' 2010: *posztógomba* (Felsőörs, BAGLADI 229).

posztu 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*, *Calvatia*, *Langermannia*' 2007: *posztu* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV).

potyogomba <nm. gomba> 2009: *potyogomba* (Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 144).

potypinka 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1957: *potypinka* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234), 1993: *potypinka* (Áj/ Háj, VARGA 58), *putypinka* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *potypinka* (Debród/ Debrad, Jászó/ Jasov, Körtvélyes/ Hrušov, Szepesi/ Moldava nad Bodvou, Makkoshotyka, Mogyoróska, Kégtút/ Hut, ZSIGMOND 130–132, 139), *putypinka* (Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140). 2. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 2009: *potypinka* (Jászó/ Jasov, Makkoshotyka, ZSIGMOND 131, 132), *putypinka* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140). 3. 'bokros álpereszke, *Lyophyllum connatum*?' 1991: *potypinka* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 138). 4. 'tuskógomba, *Armillaria*?' 1941c: *putypinka* (Korláthelmece/ Holmece, MÁRKUS 34). 5. <nm. gomba> 1949: *potypinka* (Répáshuta, BAKÓ on.), 1969: *potypinka*, *pitypinke* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133), 1981: *potypinka*, *pitypinke* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1991: *potypinka* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 4: 576

potypinkagomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*?' 1941: *potypinkagombát* (Csermosnya völgye, NÉ. 33: 174), 1941c: *putypinka gomba* (Korláthelmece/ Holmece, MÁRKUS 34), 1957: *potypinkagombából* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234, 235), 1987: *potypinkagomba* (Csermosnya völgye, Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133, 134), 1996: *potypinkagomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132). 2. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1987: *potypinkagomba* (Csermosnya völgye, Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133, 134). 3. <nm. gomba> 1928: *pityponkagomba* (Viss, HOSZTÁK on.). || ÚMTsz. 4: 514, 576 *pitonkagomba* !, *potypinkagomba*

pöfeke 'pöfeteg, *Lycoperdon Bovista*' 2009: *pöfeke* (Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, ZSIGMOND 103).

pöfeteg 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 1601: *Pöffeteg* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 287), 1985: *pöfeteg* „Sebre tesz a porát.” (Mákó/ Macáu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *pöfeteg* (Nádszeg/ Trstice, ZSIGMOND 130), 2010: *pöfeteg, pöffeteg* (Felsőörs, BAGLADI 229). **2.** 'pikkelyes pöfeteg, *Calvatia utriformis*' 1580 k.: *pöffetegh* (Németújvár/ Güssing, *ClusK.* T76), 1601: *Pöffeteg* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 287). **3.** 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1578: *Pöffeteg* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159), 1584: *pöfeteg* (Németújvár/ Güssing, *NomPann.*^{2/} SZABÓ T. 1992: 100), 1619: *Püfetegeöt* „Kinek labat hideg megh uezsi. Püfetegeöt keöl megh aszalni, azzal keöl hinteni” (nl., Török 107., 510. rec./ HOFFMANN 1989: 84, 108), 1665k.: *pöffeteket* „Tüzes foljossa ellen orvosság. Az mazat iol sozd megh, es körös körül kend meg az daganatot, meg gjogjul. Az pöffeteket meg gjönje meg szaraztanj, hjncz avval a porral. Isten utan hasznal” (nl., Orvosságos könyvecske 238. rec./ HOFFMANN 1989: 265), 1780: *Pöffeteg* (Székelyföld, Benkő 84), 1899: *pöfeteg* (Kecskemét, HOLLÓS 146), 1905: *püfetek* (Heves m., BERZE NAGY 52), 1906: *püfetek* (Szentlőrincváta, BEBESI on.), 1908: *püfetek* (Jászberény, CSOMA 21), 1914: *pufatok* (Lajos, Nyr. 43: 142), 1917–1918: *pöffeteggel* (Nagyszalonta/ Salonta, SZENDREY 26), 1923: *püfetek* (Hugyag, TAKÁTS 148), 1926: *püfetek* (Apátfalva, TAKÁTS 7), 1928: *pöfetek* (Viss, HOSZTÁK on.), 1993: *pöfeteg, pöffeteg* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2002: *pöfeteg* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2007: *pöffeteg* (Körmend, Csernec, Zalaistvánd, BAGLADI XIV), 2009: *pöfeteg* (Darány, Csomortán/ Lutoasa, Makkoshotyka, Ipolybél/ Bielovce, Mezökövesd, Buják, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 107, 122, 132, 136, 137, 140), *püfetek* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131), *pöffeteg* (Izsnýéte/ Zhniatyino, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 139, 140), 2010: *pöfeteg* (Szentgál, Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 229), *pöffeteg* (Felsőörs, Bakonybél, BAGLADI 229). **3.** <nm. gomba> 1949: *pöfeteg* (Szilvásvárad, BAKÓ on.).

pöfeteoggomba 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 2010: *pöfeteoggomba* (Felsőörs, BAGLADI 229). **2.**

'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 2010: *pöffeteoggomba* (Felsőörs, BAGLADI 229). **3.** 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1943: *püffeteoggomba* (Sándorfalva, NNy. 3: 158), 1957: *pöfeteoggomba, püffeteoggomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103), 1987: *pöfeteoggomba* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 134; Murány völgye, ZSUPOS 38), 1991: *pöfeteoggomba* (Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 138). || ÚMTsz. 4: 582

pöfing <nm. gomba> 1711: *Pöfing* (nl., *NomPann.*³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

pölc 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *pölc* (Debröd/ Debrád, Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 130, 131).

pösszösgomba 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1987: *pösszösgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **2.** 'szürke pöfeteg, *Bovista plumbea*' 1987: *pösszösgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

pötye 1. 'tapló, *Fomes*' 1982: *pötye* (Dunántúl, GUNDA 206). **2.** 'likacsosgomba, *Polyporus*' 1982: *pötye* (Dunántúl, GUNDA 206).

pötyösgomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *pötyösgomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

pötyös úrgomba 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *pötyös úrgomba* (Öriszentpéter, ZSIGMOND 110).

pudlicska 1. 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum?*' 2009: *pudlicska* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus?*' 2009: *pudlicska* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

puffancs 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 2007: *puffancs* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV), 2010: *puffancs* (Vászoly, BAGLADI 229). **2.** 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista*' 1987: *puffancs* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *puffancs* (Végyvár/ Tormac, Gyimesbükk/ Ghimes Fáget, Mogyoróska, Ajnácskő/ Hajnáčka, Lökös/ Levkuška, Alsóbodok/ Dolné Obdokovce, Bábindal/ Babindol, ZSIGMOND 105, 121, 132, 134, 137, 138).

puffancsgomba 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 2010: *puffancsgomba* (Felsőörs, BAGLADI 229).

puffasztó 'pöfeteg, *Lycoperdon*' 2009: *puffasztó* (Pornóapáti, ZSIGMOND 111).

pufigomba 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *pufigomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

puhács 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *puhács* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

puhatag 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *puhatag* (Csíkborszova/ Bârzava, Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Madéfalva/ Siculeni, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 117–119, 121).

pukkancs 'pöfeteg, Lycoperdon' 2009: *pukkancs* (Zanat, ZSIGMOND 112).

pukkantógomba 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *pukkantógomba* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140).

pukkasztó 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *pukkasztó* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, Kisdobrony/ Mala Dobroń, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 138–140).

pulykagomba 1. 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 2009: *pulykagomba* (Nagyvárad/ Oradea, Alsóvalkó/ Valcău de Jos, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 145, 146). **2.** 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *pulykagomba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

puépénka 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *puépénka* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141).

purcigomba 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *purcigomba* (Ozsdola/ Ojdula, ZSIGMOND 124).

putinka 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 2009: *putinka* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

putuszgomba 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum?' 2009: *putuszgomba* (Tekeháza/ Tekovo, ZSIGMOND 141).

pünkösdi tinóru 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *pünkösdi tinóri* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140).

pünkösdi vargánya 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2007: *pünkösdi vargánya* (Dobri, BAGLADI XIII), 2009: *pünkösdi vargánya* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyfalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 145).

püspökgomba 1. 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1937: *püspökgomba* (Órisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'tüskegomba, Polyporus umbellatus' 2009: *püspökgomba* (Málnás/ Malnaş, Oltszem/ Olteni, ZSIGMOND 125). || ÚMTsz. 4: 640

ragályos galóca 'galóca, Amanita?' 2002: *ragályos gálonca* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135).

rakottyahiribe <nm. gomba> 2009: *rakottyahilib* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

ráncosgomba 'sárga róka-gomba, Cantharellus cibarius' 1780: *Rántzos* [...] *gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83).

ráncos sárgagomba <nm. gomba> 1783: *Rántzos Sárga gomba* (Székelyföld, BENKŐ 431).

rétgomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 1987: *rétgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

réti csiperke 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1985: *réti csupérka* (Bábony/ Băbiu, PÉNTEK–SZABÓ 307).

réti gomba 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 2009: *réti gomba* (Nagyenyed/ Aiud, ZSIGMOND 114). **2.** 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *réti gomba* (Nagyenyed/ Aiud, ZSIGMOND 114).

réti sampion 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1944: *réti sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

revescseresznyefa-gomba 'sárga géva-gomba, Laetiporus sulphureus' 1601: *Rewes cere]ne fa gomba, Revves cere]ne fa gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 277).

riskó 1. 'ízletes rizike, Lactarius delicious' 2009: *riskó* (Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Pusztina/ Pustina, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 121, 144). **2.** 'lucfenyvesi rizike, Lactarius deterrimus' 2009: *riskó* (Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Kézdimartonos/ Mărtănuş, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 121, 123, 144).

riskagomba 'nyírfa-szőrgomba, Lactarius torminosus?' 2009: *riskagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

riskógomba 1. 'ízletes rizike, Lactarius delicious' 1980: *riskógomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2009: *riskógomba* (Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Bélafalva/ Belani, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 121, 122, 143). **2.** 'lucfenyvesi rizike, Lactarius deterrimus' 2003: *riskógomba* (Gelence/ Gheliņa, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *riskógomba* (Csíkrákos/ Racu, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimes-

középlök/ Lunca de Jos, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 118, 121, 143).

rizike 1. 'ízletes rizike, Lactarius delicious' 1944: *rizike* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1976: *rizike* (Brassó/ Braşov, LÁSZLÓ 213; Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 1991: *rizike* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 1982: *rizike* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 2009: *rizike* (Darány, Hosszúhetény, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Erzsébetbánya/ Băiuţ, ZSIGMOND 107, 126, 145), 2010: *rizike* (Szentgál, BAGLADI 229). **2.** 'vörösödőtejű rizike, Lactarius semisanguifluus' 1976: *rizike* (Brassó/ Braşov, LÁSZLÓ 213; Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, László/ ZSIGMOND 2009: 126), 2009: *rizike* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Mogyoróska, ZSIGMOND 126, 132). **3.** 'lucfenyvesi rizike, Lactarius detterimus' 2009: *rizike* (Mogyoróska, Erzsébetbánya/ Băiuţ, ZSIGMOND 132, 145). **4.** <nm. gomba> 1981: *rizike* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1993: *rizike* (Aj/ Háj, VARGA 58).

rizikegomba 1. 'ízletes rizike, Lactarius delicious' 1987: *rizikegomba* (Barka/ Bôrka, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *rizikegomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Makkoshotyka, ZSIGMOND 126, 132). **2.** 'vörösödőtejű rizike, Lactarius semisanguifluus' 2009: *rizikegomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, ZSIGMOND 126).

róka 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 2009: *róka* (Közélpajta/ Aita Medie, Magyarhermány/ Herculani, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 119, 144).

rókagomba 1. 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 1780: *Róka* [...] *gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1896: *rókagomba* (Erdély, LÁZÁR 32), 1909: *rókagomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379), 1933: *rókagomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 320), 1941: *rókagomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1970: *rókagomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 1976: *rókagomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ-PÉNTEK 210), 1980: *rókagomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1982: *rókagomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *rókagomba* (Bánffyhunjad/ Huedin, Jegénye/ Leghia, Magyarbikal/ Bicalatu,

Vista/ Viştea, PÉNTEK-SZABÓ 307), 1997: *rókagomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 1998: *rókagomba* (Varság/ Vărşag, BÁRTH 295), 2001: *rókagomba* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *rókagomba*, *róskagomba* (Gelence/ Ghelinţa, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *rókagomba* (Algyő, Igazfalva/ Dumbrava, Hosszúhetény, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Csegez/ Pietroasa, Várfalva/ Moldoveneşti, Négyfalu/ Săcele, Krizba/ Crizbav, Magyarszovát/ Suatu, Zernest/ Zărneşti, Csíkborszova/ Bârzava, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Felsőrákos/ Racoşul de Sus, Közélpajta/ Aita Medie, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboşeni, Borszék/ Borsec, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, Gyimesbükk/ Ghimeş Făget, Gyimesközéplök/ Lunca de Jos, Sepsibükszád/ Bicsad, Bélafalva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiálbis/ Albiş, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Kálnok/ Calnic, Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, Szacsva/ Saciova, Jobbágytelke/ Sâmbriaş, Fintaháza/ Cinta, Nyáradszentimre/ Eremieni, Rigmány/ Rigmani, Vármező/ Câmpul Cetăţii, Szolokma/ Solocma, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Patakfalva/ Văleni, Zeteváralja/ Sub Cetate, Siménfalva/ Şimoneşti, Torockó/ Rimetea, Torockószentgyörgy/ Colţeşti, Nádszeg/ Trstice, Makkoshotyka, Ipolybél/ Bielovce, Nagymuzsaly/ Muzsijevó, Rát/ Rativtsi, Bahána/ Bahana, Berzunc/ Berunţ, Gajdár/ Găidar, Gorzafalva/ Oituz, Klézse/ Cleja, Lészped/ Leszepezi, Pusztina/ Pustina, Vizantea Mănăstirească, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 103, 105, 107, 114–130, 132, 136, 140–144, 146), *róukagomba* (Botháza/ Boteni, Étfalva/ Zoltan, Homoródszentpál/ Sânpaul, Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 116, 125, 129, 140), 2010: *rókagomba* (Felsőörs, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 229). **2.** 'narancsvörös tölcsérgomba, Hygrophoropsis aurantiaca' 1909: *rókagomba* (Tatrag/ Tărlungeni, PÁL 379). **3.** 'sereges tölcsérgomba, Clitocybe gibba' 2009: *rókagomba* (Kémes, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Tiszapéterfalva/ Pyterfolvo, ZSIGMOND 109, 138 141). **4.** 'légyölő

galóca, *Amanita muscaria*' 1985: *rókagomba* (Nyárszó/ Nearsova, PÉNTEK–SZABÓ 307). **5.** 'hánytató galambgomba, *Russula emetica*' 1985: *rókagomba* (Kispetri/ Petrinzel, PÉNTEK–SZABÓ 308). **6.** 'fakósárga tölcsergomba, *Lepista flaccida*?' 2009: *rókagomba* (Lökös/ Levkuška, Beregszász/ Berehove, ZSIGMOND 137, 138). **7.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1915: *rókagomba* (Sepsiszentgyörgy/ Sf. Gheorghe, BODOR on.). **8.** 'sárga bunkógomba, *Clavaria fusiformis*' 1916: *rókagomba* (Nagybacon/ Băţanii Mari, Nyr. 45: 236). **9.** <nm. gomba> 1981: *rókagomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1984: *rókagomba* (Nagykónyi, BOZÓKI–SZABÓ 87). || ÚMTsz. 4: 752

rókica 'sárga rókagomba, *Catharellus cibarius*' 2009: *rókica* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

ronyicgomba <nm. gomba> 1906: *ronyicgomba* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34). || ÚMTsz. 4: 759

rostaaljú 'tehéntinóru, *Suillus bovinus*' 2009: *rostaaljú* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

rostaaljú gomba 'tehéntinóru, *Suillus bovinus*' 2009: *rostaaljú gomba* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132).

rosszféle galamb 1. 'hánytató galambgomba, *Russula emetica*' 2009: *rosszféle galamb* (Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142). **2.** 'galambgomba, *Russula*' 2009: *rosszféle galamb* (Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 142).

rossz suskagomba 'redős papsapka-gomba, *Gyromitra esculenta*' 2009: *rossz suskagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

rossz szegfűgomba 'kerti susulyka, *Inocybe rimosa*' 2009: *rossz szegfűgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

rózsagomba 1. 'ízletes rizike, *Lactarius deliciosus*' 2009: *rózsagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 2009: *rózsagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

rózsapesze 'királyvargánya, *Boletus regius*' 1944: *rózsapesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

rózsás szarvasgomba 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 2009: *rózsás szarvasgomba* (Bükkös, ZSIGMOND 107).

rozséró vargánya 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *rozséró vargánya* (Óriszentpéter, ZSIGMOND 110).

rozsvargánya 1. 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *rozsvargánya* (Óriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** <nyárvégi vargánya> 1937: *rozsvargánya* (Ormánság, KISS 69), 1939: *rozsvargánya* (Felsőőr, VSz. 6: 178), 1952: *rozsvargánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), *rozsvargánya* (Ormánság, OrmSz. 465), 1973: *rozsvargánya* (Felsőőr, FTsz. 147), 1988: *rozsvargánya* (Göcsej, BÍRÓ 153). || ÚMTsz. 4: 777

rövidlábú vargánya 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2010: *rövidlábú vargánya* (Szentgál, BAGLADI 229).

rövidszárú gomba <nm. gomba> 1578: *rövidszárú gomba* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

rühögomba 'pizstricgomba, *Polyporus squamosus*' 2009: *rühögomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, ZSIGMOND 126).

sáfránygomba 1. 'arany tinóru, *Xerocomus chrysenteron*?' 2009: *sáfránygomba* (Beregszász/ Berehove, ZSIGMOND 138). **2.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*?' 2009: *sáfránygomba* (Beregszász/ Berehove, Izsnyéte/ Zhniatyino, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Tekeháza/ Tekovo, ZSIGMOND 138–141).

sáfránytinó 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*?' 2009: *sáfránytinó* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

sáfránytinóru 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*?' 2009: *sáfránytinóru* (Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 141).

sáfrányvargánya 1. 'farkastinóru, *Boletus calopus* 1899: *sáfrányvargánya* (Veszprém, HOLLÓS 145). **2.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 1899: *sáfrányvargánya* (Veszprém, HOLLÓS 145).

sajtgomba 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 2009: *sajtgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 131, 134). **2.** 'pöfeteg, *Lycoperdon*, *Bovista*, *Calvatia*, *Langermannia*' 1987: *sajtgomba* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *sajtgomba* (Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130).

salátagomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *salátagomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140).

sampion 1. 'kétspórás csiperke, Agaricus bisporus' 2009: *sampion* (Algyő, Szeged, Kopács/ Kopačevo, Vörösmart/ Zmajevac, Ótelek/ Otelec, Gyenesdiás, Kárász, Vokány, Nádszeg/ Trstice, ZSIGMOND 103–105, 107, 108, 130), *sampinyon* (Doroszló/ Doroslovo, Nemesmilitics/ Svetozar Miletič, Temerin/ Temerin, ZSIGMOND 103), *sampinyoni* (Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, ZSIGMOND 103). **2.** 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1899: *sampion* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1944: *sampinyon* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1981: *sampion* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1987: *sampinyon*, *sampinyó* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *sampion* (Algyő, Szeged, Ótelek/ Otelec, Végvár/ Tormac, Gyenesdiás, Köröshegy, Bükkös, Darány, Kárász, Martos/ Martovce, Kémes, Óriszentpéter, Szalafő, Ják, Pornóapáti, Zanat, Zselic, Nádszeg/ Trstice, Körtvélyes/ Hrušov, Makkoshotyka, Felsőrás/ Rašice, Buják, Alsóbodok/ Dolné Obdokovce, Bábindal/ Babindol, Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 103, 105–107, 109–113, 130–132, 137, 138, 140), *sampinyon* (Doroszló/ Doroslovo, Haraszt/ Hrastin, ZSIGMOND 103, 146), 2010: *sampijon* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 230). **3.** 'erdei csiperke, Agaricus silvaticus' 1991: *sampion*, *sampinyon* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). **4.** 'nagyspórás csiperke, Agaricus urinascens' 2009: *sampion* (Vokány, ZSIGMOND 108). **5.** 'piruló galóca, Amanita rubescens' 1993: *sampinyon* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **6.** 'csiperke, Agaricus' 1951: *sampion* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1993: *sampion* (Áj/ Háj, VARGA 58), 2003: *sampion* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2009: *sampion* (Algyő, Kopács/ Kopačevo, Vörösmart/ Zmajevac, Móroczkarcsa/ Moravské Kračany, Debrőd/ Debrad, Szepsi/ Moldava nad Bodvou, Leléd/ Leľa, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 103, 104, 108, 130, 131, 136, 138), *sampinyon* (Haraszt/ Hrastin, ZSIGMOND 146).

sampiongomba 1. 'kerti csiperke, Agaricus campestris' 1994: *sampinyon-gomba* „Ez a legismertebb.” (Csallóköz, VARGÁNÉ 142), 2009: *sampiongomba*

(Jászó/ Jasov, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 131, 137), 2010: *sampijongomba* (Felsőörs, Bakonybél, BAGLADI 230). **2.** 'kétspórás csiperke, Agaricus bisporus' 2009: *sampiongomba* (Jászó/ Jasov, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 131, 137). **3.** 'csiperke, Agaricus' 2009: *sampiongomba* (Gímes/ Ghymes, ZSIGMOND 138).

sápadthátú kozárka 'érdestinóru, Leccinum?' 1981: *sápadthátú kozárka* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133).

sapakgomba 1. 'kucsmagomba, Morchella' 1959: *sapakgomba* (Gyimesiszoros völgyei, NyÍtudK. 3: 115), 2009: *sapakgomba* (Csíkrákos/ Racu, Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, ZSIGMOND 118, 120). **3.** <nm. gomba> 1985: *sapakgomba* (Kiskapus/ Căpușu Mic, PÉNTEK–SZABÓ 330). || ÚMTsz. 4: 817

sárga csiperke <nm. gomba> 1971: *sárga csipirka* (Andrásfalva/ Mănueti, Fábíán/ ZSIGMOND 2009: 144).

sárga fagomba 'sárga gévagomba, Laetiporus sulphureus' 2009: *sárga fagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

sárga gévagomba 'sárga gévagomba, Laetiporus sulphureus' 1994: *sárga gévagomba* (Észak-Kisalföld, VARGÁNÉ 46).

sárgagomba 1. 'sárga rókgomba, Cantharellus cibarius' 1780: *Sárga* [...] *gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1935: *sárga gomba* (Nagykároly/ Carei, SzegFüz. 2: 68), 1951: *sárgagomba* (Pécsvárad, NYILASSY on.), 1959: *sárgagomba* „sárgagombafojás” (Szentgál, VAJKAI 20), 1985: *sárgagomba* (Bábony/ Băbiu, Bánffyhunjad/ Huedin, Ketesd/ Tetișu, Kalotadamos/ Domoșu, Körösfő/ Izvoru Crișului, Kiskapus/ Căpușu Mic, Kispetri/ Petrinzel, Kalotaszentkirály/ Zentelke, Magyarbikal/ Bicalatu, Méra/ Mera, Mákó/ Macău, Magyarvalkó/ Văleni, Sztána/ Stana, Szucság/ Suceagu, Tordaszentlászló/ Săvădisla, Vista/ Viștea, PÉNTEK–SZABÓ 307), 2009: *sárgagomba* (Bunaszekszárd/ Bunea Mică, Bükkös, Darány, Hosszúhetény, Kárász, Magyarvalkó/ Văleni, Magyarviszta/ Viștea, Kide/ Chidea, Torockó/ Rimetea, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 104, 107, 115, 116, 130, 146) 2010: *sárgagomba* (Bakonybél, BAGLADI 230). **2.** 'császárgalóca, Amanita

caesarea' 1939: *sárgagomba* (Sárhida, NÉMETHY on.). **3.** 'korallgomba, Ramaria' 1985: *sárgagomba* (Nyárszóló/ Nearsova, Sztána/ Stana, PÉNTEK–SZABÓ 308). **4.** <nm. gomba> 1906: *sárgagomba* (Körösánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34), 1926: *sárgagomba* (Magyarókerke, SZÜCS on.), 1940: *sárga gomba* (Hosszúhetény, BERZE NAGY 30), 1943: *sárgagomba* (Kolozsvár/ Cluj-Napoca, HANTOS 34), 1951: *sárgagomba* (Hosszúhetény, Zengővárkony, NYILASSY on.). || ÚMTsz. 4: 822

sárga laskagomba 'sárga gévagomba, Laetiporus sulphureus' 2009: *sárga laskagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), *sárga lasagomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

sárga rókagomba 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 1935: *sárga rókagomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 68).

sárga pesze 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1944: *sárga pesze* „idősebb” (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'molyhos tinóru, Xerocomus subtomentosus' 1944: *sárga pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

sárga szarvasgomba 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 1601: *ŷargaSzarwas gomba*, *ŷarga Szarvvas gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 274).

sárga szepe 'királyvargánya, Boletus regius?' 2009: *sárga szepe* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139).

sárga tinóru 1. 'barna gyűrűstinóru, Suillus luteus' 1944: *sárga tinóru* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). **2.** 'vargánya, Boletus' 1939: *sárga tinóra* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS 2). || ÚMTsz. 4: 824

sárga vargánya 1. 'sárga érdestinóru, Leccinum crocipodium' 1580 k.: *ŷarga Varganya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T66), 1601: *ŷarga Varganya*, *Sargav arganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 284). **2.** 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 1780: *Sárga vargánya* (Székelyföld, BENKŐ 83). **3.** <nm. gomba> 1601: *ŷarga varganya*, *Sarga varganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 272), 1711: *Sárga varganya* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

sárguló 'karbolszagú csiperke, Agaricus xanthodermus' 2010: *sárguló* (Felsőörs, BAGLADI 230).

sárguló csiperke 'karbolszagú csiperke, Agaricus xanthodermus' 2009: *sárguló csiperke* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), 2010: *sárguló cseperke* „visszataszító” (Felsőörs, BAGLADI 230).

sárgult csiperke 'karbolszagú csiperke, Agaricus xanthodermus' 2010: *sárgult cseperke* (Felsőörs, BAGLADI 221).

sáriggomba 'sárga rókagomba, Cantharellus cibarius' 2009: *sáriggomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

sárig pulinyica 'galóca, Amanita?' 2009: *sárig pulinyica* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

sarjúcsiperke 'csiperkegomba, Agaricus?' 2009: *sarjú csiperke* (Homoród-szentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129).

sarjúgomba 'ízletes vargánya, Boletus edulis?' 1989: *sarjúgomba* (Palócföld, Schwalm/ ZSIGMOND 2009: 131).

sátángomba 'gyilkos galóca, Amanita phalloides' 1996: *sátángomba* (Szakadát/ Săcădat, GUB 75).

selyemgomba <nm. gomba> 1929: *Selyemgomba* (Erdély, MOESZ 548), 2007: *sejemgomba* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII).

selyemvargánya <nm. gomba> 2007: *sejemvargánya* (Zalaistvánd, BAGLADI XIV).

seprűgomba 1. 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2009: *seprűgomba* (Négyfalu/ Săcele, Izsnyéte/ Zhniatyino, Visk/ Vishkovo, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 114, 139, 141, 145), *seprűgomba* (Felsőrás/ Rašice, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Kétegtút/ Hut, ZSIGMOND 137–139). **2.** 'cifra korallgomba, Ramaria formosa' 2009: *seprűgomba* (Beregszász/ Berehove, Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 138, 141). **3.** 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 2009: *seprűgomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, Visk/ Vishkovo, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 139, 141, 145), *seprűgomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **4.** 'korallgomba, Ramaria' 2009: *seprűgomba* (Csíkrákos/ Racu, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Madéfalva/ Siculeni, Gyimesbük/ Ghimeș Făget, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Técső/ Tiachiv, Lészped/ Leszpezi, ZSIGMOND 118, 119, 121, 125, 140, 143).

seprűláb 'korallgomba, Ramaria' 2009: *seprűláb* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

sombercsog <som alatt növé gomba> 2009: *sombercsog* (Gyoszeny/ Joseni, ZSIGMOND 143).

subagomba 'ízletes kucsomagomba, *Morchella esculenta*' 1987: *subagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

suskagomba 1. 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 1970: *csipkealj-gomba* (Sepsiszentkirály/ Sâncraiu, Gazda/ ZSIGMOND 126), 2009: *suskagomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 125, 144). **2.** 'kucsomagomba, *Morchella*' 2003: *suskagomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *suskagomba* (Kommandó/ Comandău, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 124–126). **3.** 'tintagomba, *Coprinus*' 2003: *suskagomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

susulyka 1. 'kerti susulyka, *Inocybe rimosa*?' 2009: *susulyka* (Őriszentpéter, ZSIGMOND 110). **2.** 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 2009: *susulyka* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132). **3.** 'Morchella, *Ptychoverpa*' 2009: *susulyka* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **4.** <nm. gomba> 2007: *susulyka* (Dobri, BAGLADI XIII), 2010: *susulyka* „csomós gombára susulykát mondanak” (Felsőörs, BAGLADI 230).

susulykagomba 1. 'kucsomagomba, *Morchella*, *Ptychoverpa*' 1957: *susulykagomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234). **2.** 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*?' 1981: *susulykagomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133). **3.** <nm. gomba> 2009: *susulykagomba* (Dálnok/ Dalnic, ZSIGMOND 123). || ÚMTsz. 4: 986

susztergomba <piros galambgomba> 2009: *susztergomba* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Zsigmond 145).

süveggomba 1. 'ízletes kucsomagomba, *Morchella esculenta*' 1778: *Süveg-gomba* (Erdély, BENKŐ 126), 1780: *Süveg-gomba* (Erdély, BENKŐ 83), 1783: *Süveg-gomba* (Erdély, BENKŐ II: 431). **2.** 'kucsomagomba, *Morchella*, *Ptychoverpa*' 1820: *süveggomba* (Göröcsfalva/ Satu Novu, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.), 2009: *süveggomba* (Csíkrákos/ Racu, Csíkszenttamás/ Tomeşti, Borszék/ Borsec, Gyergyóújfalu/ Suseni, Dálnok/ Dalnic,

Kézdiálbis/ Albiş, Kálnok/ Calnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, Bikafalva/ Tăureni, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 118, 120, 123, 125, 128).

süvegesgomba 1. 'ízletes kucsomagomba, *Morchella esculenta*' 1750: *Süveges (gombát)* „Tövis alja gombát kellene gyűjtened . Hasonló képpen lehetne Száradva ~, avagy Kucsma gombát is híjják, küldeni, az havasokon Sok teremvén Kalotaszegen” (nl., SzT. 7: 626, 11: 997, 12: 147). **2.** 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*?' 1987: *süvegesgomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133). **3.** 'kucsomagomba, *Morchella*, *Ptychoverpa*' 2009: *süvegesgomba* (Dernő/ Drnava, Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 130, 131). **4.** <ehető gomba> 1902: *süvegesgombát* (Csermosnya völgye, NÉ. 3: 174). || ÚMTsz. 4: 1006

szagosgomba 1. 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 1993: *szagosgomba* (Áj/ Háj, VARGA 58). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *szagosgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131). **3.** 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1987: *szagosgomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133).

szakállgomba 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *szakállgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120).

szamárful 'júdásfulgomba, *Auricularia auricula-judae*' 2009: *szamárful* (Darány, ZSIGMOND 107).

szamócagomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *szamócagomba* (Ajnácskő/ Hajnáccka, ZSIGMOND 134).

szargomba 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *szargomba* (Mogyoróska, Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 132, 138). **2.** 'tintagomba, *Coprinus*' 2009: *szargomba* (Torockószentgyörgy/ Colţeşti, ZSIGMOND 130).

szárgomba 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' (Zernest/ Zărneşti, ZSIGMOND 117).

szarvasagancs gomba 'korallgomba, *Ramaria*' 2009: *szarvasagancs gomba* (Zselic, ZSIGMOND 113).

szarvasgomba 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1899: *szarvasgomba* (Szekszárd, HOLLÓS 146), 1937: *szarbasgomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1944: *szarvasgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *szarvasgomba*

(Őriszentpéter, Szalafő, Pornóapáti, Leléd/ Leľa, Buják, Izsnyéte/ Zhniatyino, Tekeháza/ Tekovo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Mezőtelegd/ Tileagd, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 110, 111, 136, 137, 139, 141, 145). **2.** 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 1580 k.: *Szarvas gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T63), 2009: *szarvasgomba* (Szombathely, Jászó/ Jasov, Leléd/ Leľa, Izsnyéte/ Zhniatyino, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 112, 131, 136, 139, 145). **3.** 'fehér szarvasgomba, Choiromyces maeandri-formis' 1896: *szarvasgomba* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, HANKÓ 255–256). **4.** 'nyári szarvasgomba, Tuber aestivum' 1788: *Szarvas gombat* „~ küldetem” (Segesvár/ Sighișoara, SzT. 12: 172), 1848: *szarvas gomba* „Ezen kasten fiokjiba voltak 4. font ~ 4 rfl (Görgényszentimre/ Gurghiu, SzT. 6: 243, 12: 172). **5.** 'ágas tapló, Grifola frondosa' 1911: *szarvasgomba* (Balatonmellék, HOLLÓS 43), 1981: *szarvasgomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133). **6.** 'óriás tölcsérgomba, Infudibulicybe geotropa?' 2009: *szarvasgomba* (Kémes, ZSIGMOND 109). **7.** 'cserepes gereben Sarcodon imbricatus' 2009: *szarvasgomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 118, 120). **8.** 'piruló galóca, Amanita rubescens' 1929: *szarvasgomba* (Borszék/ Borsec, MOESZ 551), 2009: *szarvasgomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140). **9.** 'tüskegomba, Polyporus umbellatus' 2009: *szarvasgomba* (Körtvélyes/ Hrušov, Beregújfalva/ Novoje Szelo, Kétgút/ Hut, Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 131, 138, 139, 141). **10.** 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 2009: *szarvasgomba* (Barka/ Bôrka, ZSIGMOND 133). **11.** 'császárgalóca, Amanita caesarea' 1994: *szarvasgomba* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136). **12.** 'szarvasgomba, Tuber' 2001: *szarvasgomba* (Gyergyó, RAB 214), 2009: *szarvasgomba* (Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, Középpajta/ Aita Medie, Magyarhermány/ Herculani, ZSIGMOND 103, 119), 2010: *szarvasgomba* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 230), *szarvasgomba* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 230). **13.** 'korallgomba, Ramaria'

1601: *Szarvas gomba, Szarvas gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 274), 1911: *szarvasgomba* (Balatonmellék, HOLLÓS 43), 1937: *szarvasgomba* (Ormánság, KISS 70), 2007: *szarvasgomba* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV), *szarvasgomba* (Csernec, Dobri, Körmend, Zalaistvánd, BAGLADI XIV), 2009: *szarvasgomba* (Bükkös, Őriszentpéter, Szalafő, Szombathely, Makkoshotyka, Mogyoróska, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 107, 110, 112, 132, 140), 2010: *szarvasgomba* (Felsőörs, Szentgál, Bakonybél, BAGLADI 230). **14.** 'káposztagomba, Sparassis' 2009: *szarvasgomba* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **15.** <nm. gomba> 1603k.: *szarvas gombarul* „Szü faiasrul. Feier bort kel innia adni szarvas gombarul, s-megh giogiul” (nl., Melius 412. rec./ HOFFMANN 1989: 33), 1619: *szarvas gombat* „Eöklelesről. Vegi czombor uizet, szarvas gombat, uesd az czombor uizebe, ad megh innia, el allattia. Uizbe auagi borbais io innia adnj” (nl., Török 1236. rec./ HOFFMANN 1989: 139), *szarvas gomba, szarvas gombat* (nl., Szentgyörgyi 162., 193. rec./ HOFFMANN 1989: 190, 193), 1677: *szarvasgombát* (nl., Újhelyi 213., 378. rec./ HOFFMANN 1989: 311, 320), 17. sz.?: *szarvas gombat* (nl., Orvosságoknak rendszedese 179. rec./ HOFFMANN 1989: 469), *szarvas gombát* „A' sziv fogásról. Végy ~ egy borsónyit, ragjameg azt a' beteg és nyelle-e, avagy törjek-meg, és borban adgyak innya” (nl., Újhelyi 119. rec./ HOFFMANN 1989: 482), 1711: *Szarvas gomba* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1780: *Szarvas-gomba* (Székelyföld, Benkő 84), 1820: *szarvasgomba* (Csíkborszóva/ Bârzava, Göröcsfalva/ Satu Novu, Szépvíz/ Frumoasa, Gyergyósomafalva/ Ciumani, Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1840: *szarvasgomba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147), 1939: *szarvasgomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úfany, KOVÁCS on.), 1941: *szarvas gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1941c: *szarvasgomba* (Korláthelmec/ Holmec, MÁRKUS on.), 1943: *szarvasgomba* (Őrség, KARDOS on.; Zalabaksa, BÖDEI 71), 1951: *szarvasgomba* (Hosszúhetény, Pécsvárad, NYILASSY on.; Almásháza, SZOLNOKY on.), 1952: *szarvasgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15; Szentpéterföldre, Vargaszeg, SZENTMIHÁLYI

on.), 1959: *szarvasgomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1969: *szarvasgomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133), 1979: *szarvasgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 1985: *szarvasgomba* (Gyerőmonostor/ Mănăstireni, PÉNTEK–SZABÓ 316), 1993: *szarvasgomba* (Szokolya, VASVÁRI 167). || ÚMTsz. 5: 70
szarvasnyelv 'cserepes gereben Sarcodon imbricatus' 2009: *szarvasnyelv* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118).

szegénygomba 1. 'sárguló pereszke, *Tricholoma argyraceum*' 2009: *szegénygomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110). 2. 'fenyő-pereszke, *Tricholoma myomyces*' 1952: *szegénygomba* „Ez a szürke pereszke.” (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15). || ÚMTsz. 5: 84

szegfűgomba 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1780: *Szegfü-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1896: *szegfűgomba* (Erdély, LÁZÁR 32), 1899: *szegfűgomba* (Mór, Szekszárd, Debrecen, HOLLÓS 146), 1915a: *szegfűgomba* (Szepesség, Greschik/ ZSIGMOND 2009: 137), 1929: *szegfűgomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552), 1935: *szegfűgomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 161), 1936: *szekfűgomba* (Egri/ Agriș, SzamSz. 900), 1937: *szögfi-gomba* (Ormánság, KISS 69), 1944: *szegfűgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1976: *szekfűgomba* (Árapatak/ Araci, SZABÓ–PÉNTEK 210), 1978: *szökfű gomba* „sárga gomba” (Kórógy, SzlavSz. 501), 1980: *szegfűgomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1985: *szegfűgomba* (Bábony/ Băbiu, Jegenye/ Leghia, Méra/ Mera, Mákó/ Macău, Nádasdaróc/ Dorolțu, Sztána/ Stana, Szucság/ Suceagu, Türe/ Turea, Vista/ Viștea, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308), *szögfügomba* (Bánffyhungad/ Huedin, Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Körösfő/ Izvoru Crișului, Kiskapus/ Căpușu Mic, Magyarbikal/ Bicalatu, Mogyorókereke/ Aluniș, Magyarléta/ Liteni, Magyarvalkó/ Văleni, Nyárszó/ Nearsova, Tordaszentlászló/ Săvădisla, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1987: *szegfűgomba* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1994: *szegfűgomba* (Karcag, FARKAS 19), *szekfűgomba* (Leléd/ Le'la, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136), 1996: *szegfűgomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132), 2001: *szegfűgomba* (Gyergyó, RAB

214), 2003: *szekfűgomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *szegfűgomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Végvár/ Tormac, Bükkös, Hosszúhetény, Martos/ Martovce, Magyarlapád/ Lopadea Nouă, Aranyospolyán/ Poiana-Turda, Csegez/ Pietroasa, Harasztos/ Călărași-Turda, Várfalva/ Moldovenești, Déva/ Deva, Magyarvalkó/ Văleni, Magyarviszta/ Viștea, Szék/ Sic, Csíkmadaras/ Mădăraș-Ciuc, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Csíkszentmihály/ Mihăileni, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Bélafalva/ Belani, Csomortán/ Lutoasa, Dálnok/ Dalnic, Esztelnek/ Estelnic, Kézdiabíbis/ Albiș, Ojtoz/ Oituz, Kommandó/ Comandău, Zágón/ Zagon, Nyárádszentimre/ Eremieni, Homoródszentpál/ Sânpaul, Torockó/ Rimetea, Torockószentgyörgy/ Colțești, Jászó/ Jasov, Mezőkövesd, Buják, Gimes/ Ghymes, Kégtút/ Hut, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, Nagyvárád/ Oradea, Szilágyosomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 105, 107, 109, 114–116, 118, 121–124, 127–131, 137–139, 141, 143, 145, 146), *szögfügomba* (Ótelek/ Otelec, ZSIGMOND 105), *szögfigomba* (Kémes, ZSIGMOND 109), *szekfűgomba* (Gyergyócsomafalva/ Ciumani, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 120, 125), 2010: *szekfűgomba* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 230). 2. 'rózsáságú korallgomba, *Ramaria botrytis*' 1909: *szekfűgomba* (csángó, PÁL 379). 3. 'cifra korallgomba, *Ramaria formosa*' 1909: *szekfűgomba* (csángó, PÁL 379). 4. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 2009: *szegfűgomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Magyarorszávat/ Suatu, Zernest/ Zărnești, Magyarhermány/ Herculani, Székelyszáldobos/ Doboșeni, Bikafalva/ Tăureni, Patakfalva/ Văleni, Székelyderzs/ Dârjiu, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 105, 116, 117, 119, 128). 5. 'korallgomba, *Ramaria*' 1949: *szekfűgomba* (Bélapátfalva, BAKÓ on.), 1985: *szögfügomba* (Ketesd/ Tetișu, Kalotaszentkirály/ Zentelke, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *szegfűgomba* (Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Homoródszentpál/ Sânpaul, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 127–129, 137), *szökfűgomba* (Zselic, ZSIGMOND 113), *szögfügomba* (Siménfalva/ Șimonești, ZSIGMOND 129), 2010: *szekfűgomba* (Kapolcs, BAGLADI 230). 6. <nm. gomba> 1787: *Szeg-fű-gomba* (Erdély, MÁTYUS on.), 1840: *szekfűgomba* (Szilágyoság, Kóváry/

ZSIGMOND 2009: 147), 1933: *szegfűgomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15), 1950: *szegfűgomba* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1951: *szekfűgomba* (Hosszúhetény, NYILASSY on.), *szögfűgomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1982: *szekfűgomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1993: *szegfűgomba* (Szokolya, VASVÁRI 167), 2007: *szekfűgomba* (Dobri, BAGLADI XIII), 2009: *szegfűgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117).
 || ÚMTsz. 5: 86

szegfűkegomba <NM. GOMBA> 1951: *szekfűkegomba* (Pécsvárad, NYILASSY on.).

szegfű-virággomba 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1929: *szegfű virággomba* (Borszék/ Borsec, MOESZ 552).

szelíd galambica 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2007: *szelíd galambica* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII), *szelid galambica* (Dobri, BAGLADI XIII).

szelíd vargánya 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1987: *szelíd vargányo* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

szemapasztó 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista, Calvatia*' 1996: *szemapasztó* (Pálpataka/ Valea lui Pavel, GUB 81).

szemerkegomba <nm. gomba> 2003: *szemerkegomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

szentannagomba 'erdei szömöröcsög, *Phallus impudicus*' 1944: *szentannagomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

szengyörgy 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2010: *szengyörgy* (Bakonybél, BAGLADI 230).

szengyörgygomba 1. 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 1820: *szengyörgy-gomba* (Gyergyóújfalu/ Suseni, CZIRÁKY on.), 1899: *Szent-György-gomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1915a: *Szent György gomba* (Szepesség, Greschik/ ZSIGMOND 2009: 137), 1935: *szengyörgy-gomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 66), 1937: *szengyörgygomba* (Ormánság, KISS 69), 1941: *szengyörgy gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1951: *szengyörgygomba* „oan jó szagos, tavasszal kertekben, szilvásokban terem” (Pécsvárad, NYILASSY on.), 1982: *szengyörgygomba* (Barkóság, Paládi-Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1991: *szengyörgygomba* (Szuha völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *szengyörgygomba* (Kőröshegy, Szombat-

hely, ZSIGMOND 106, 112), *szengyörgy-gomba* (Gyenesdiás, Bükkös, Darány, Szaporca, Ják, Zselic, Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 105, 107, 109, 111, 113, 118), 2010: *szengyörgygomba* (Felsőörs, Szentgál, Bakonybél, BAGLADI 230). **2.** 'ízletes kucsomagomba, *Morchella esculenta*' 1783: *Sz. Györgygomba* (Erdély, BENKŐ 431), 1899: *Szt.-/György-gomba* (Kecskemét, HOLLÓS 146), 1987: *szengyörgygomba* (Nagykörös, NkTsz. 83), 2002: *szengyörgygomba* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *szengyörgygomba* (Gömörpéterfalva/ Petrovce, ZSIGMOND 134). **3.** 'hegyes kucsomagomba, *Morchella conica*' 1957: *szengyörgygomba* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103). **4.** 'cseh kucsomagomba, *Ptychoverpa bohemica*' 1820: *szengyörgy-gomba* (Ditró/ Ditrâu, Gyergyószárhegy/ Lázarea, CZIRÁKY on.), 1985: *szengyörgygomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2009: *szengyörgygomba* (Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 122), *szengyörgygomba* (Kémes, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Lőkös/ Levkuška, Pustina/ Pustina, Hosszúfalva/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 109, 117, 118, 121, 137, 144, 145), *szengyörgygomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **5.** 'kucsomagomba, *Morchella*' 1820: *szengyörgy-gomba* (Ditró/ Ditrâu, Gyergyószárhegy/ Lázarea, CZIRÁKY on.), 1899: *Szt.-/György-gomba* (Kecskemét, HOLLÓS 146), 1985: *szengyörgygomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1993: *szengyörgygomba* (Áj/ Háj, VARGA 58), 2009: *szengyörgygomba* (Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 122), *szengyörgygomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Kászónújfalu/ Casinu Nou, Ajnácskő/ Hajnáčka, Lőkös/ Levkuška, Pustina/ Pustina, Hosszúfalva/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 117, 118, 121, 134, 137, 144, 145), *szengyörgygomba* (Csíkszentmárton/ Sânmartin, ZSIGMOND 118). **6.** <nm. gomba> 1820: *szengyörgygomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, Szépvíz/ Frumoasa, Gyergyóalfalu/ Joseni, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, CZIRÁKY on.), 1899: *Szent-György-gomba* (Veszprém, HOLLÓS 146) 1933: *Szent-*

Györgygomba (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1951: *szentgyörgygomba* (Pécsvárad, Zengővárkony, NYILASSY on.; Almásháza, SZOLNOKY on.), 1952: *szentgyörgygomba* (Szentkirályszabadja, Pereszlényi/ ZSIGMOND 2009: 106), 1959: *szenyörgögomba*, *szentgyörgögomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 1981: *szenyörgögomba* (Kiskanizsa, KiskSz. 240), 1991: *szentgyörgögomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 5: 131

Szent György gombája 1. 'kétspórás csiperke, Agaricus bisporus' 1601: *Szent Gyewrgi gambaia*, *Szent Gyevvrgi gambaia* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 264). **2.** <nm. gomba> 18. sz. köz.: *Szent Gyorgi Gombája* (Szárhegy/ Lázarea, SzT. 4: 598, 12: 376).

szentgyörgyke 'cseh kucsmagomba, Ptychoverpa bohemica' 2009: *szenyörgyke* (Kémes, ZSIGMOND 109).

szentgyörgynapi csiperke <nm. gomba, nem Agaricus> 1968: *szenyörgynapi csöpörke* (Szlavónia, SzlavSz. 84). || ÚMTsz. 5: 131

szentgyörgygomba 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 1987: *szentgyörgygomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

szenzmihálygomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1987: *szemmhálygomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *szemmhálygomba* (Velem, ZSIGMOND 112). **2.** <nm. gomba> 1933: *Szent-Mihálygomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19).

szenzpéteri gomba 'kucsmagomba, Morchella' 2009: *szenzpéteri gomba* (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 141).

szépasszonygomba <nm. gomba> 1943: *szépasszonygomba* (Mezőség, VAJKAI 66). || ÚMTsz. 5: 138

szépasszony kalánya 'Ganoderma lucidum' 1988: *szépasszony kalánya* (Szék/ Sic, KOCSIS 138).

szepe 1. 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 2009: *szepe* (Gömörpéterfalva/ Petrovce, Beregszász/ Berehove, Izsnyéte/ Zhniatyino, Kétgút/ Hut, ZSIGMOND 134, 138, 139). **2.** 'nyári vargánya, Boletus reticulatus' 2009: *szepe* (Gömörpéterfalva/ Petrovce, ZSIGMOND 134). **3.** 'vörösbarna vargánya, Boletus pinophilus' 2009: *szepe* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **4.** 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum?' 2009: *szepe* (Nagydobrony/ Velyki Berehi,

ZSIGMOND 140). **5.** 'vargánya, Boletus' 1944: *szepe* (Máttra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1951: *szepe* (Verpelét, TAKÁCS on.), 1985: *szepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2002: *szepe* (Kazár, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *szepe* (Szepsi/ Moldova nad Bodvou, ZSIGMOND 131). **6.** 'nemezestínóru, Xerocomus' 1993: *szepe* (Áj/ Háj, VARGA 59).

szepejelző 'kajsza lisztgomba, Clitopilus prunulus' 2009: *szepejelző* (Beregszász/ Berehove, ZSIGMOND 138).

szepemutató 'kajsza lisztgomba, Clitopilus prunulus' 2009: *szepemutató* (Beregszász/ Berehove, Kétgút/ Hut, ZSIGMOND 138, 139).

szeplősgomba 'nagy őzlábgomba, Macrolepiota procera' 2009: *szeplősgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104).

szerepgomba <nm. gomba> 1981: *szerepgomba* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133).

szilfaalja <nm. gomba> 1601: *Szilfa termet alya*, *Szilfa termevvt alya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 266).

szilfagéva 'erestönkű laskagomba, Pleurotus cornucopiae' 1580 k.: *Szilfan termewt gylwa* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T9), *βilfa gilwa* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T10).

szilfagomba 1. 'pisztrícgomba, Polyporus squamosus' 1899: *szilfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 146), 1933: *szilfagomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15), 2009: *szilfagomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, Izsnyéte/ Zhniatyino, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, ZSIGMOND 138–141). **2.** 'tövisaljagomba, Entoloma clypeatum' 2009: *szilfagomba* (Torockó-szentgyörgy/ Colțești, Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 130). **3.** <nm. gomba> 1951: *szilfagomba* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 2009: *szilfagomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140).

szilfa-tapló <szilfán élő taplógomba> 1978: *szilfa tãplo* „Szilfa tãplo^t gyútotunk, é'göt àom!” (Szlavónia, SzlavSz. 513).

szilvaalja 1. 'tövisaljagomba, Entoloma clypeatum' 2009: *szilvaalja* (Szombathely, ZSIGMOND 112), *szilvaalj* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125), 2010: *szilvaajja* (Felsőörs, BAGLADI 230). **2.**

'erestönkű laskagomba, Pleurotus cornucopiae' 1580 k.: *Szilw alya* (Német-újvár/ Güssing, ClusK. T2), 1601: *Szilwa alya*, *Szilvva alya*, *Szilva alya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 265, 277), 1927: *szivaalla* (Páka, MNy. 23: 589), 2007: *szivaalla* (Csernec, Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **3.** 'mezei szegfűgomba, Calocybe gambosa' 2009: *szivaalla*, *szívalla* (Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 145). **4.** <nm. gomba> 2007: *szivaalla* (Csernec, Dobri, BAGLADI XI). || ÚMTsz. 5: 169

szilvaalja-gomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, Armillaria mellea' 1929: *szilvaaljgomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552). **2.** 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum' 2003: *szilvaaljgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *szilvaaljgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **3.** 'halványbarna döggomba, Entoloma saepium' 2003: *szilvaaljgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). **4.** <szilvafák alatt növő gomba> 1907: *szivaalla- [...] gomba* (Göcsej, NÉ. 8: 234), 1981: *szivaalla gomba* „Mas nyöl án a gomba, szengyörgomba még ~.” (Kiskanizsa, KiskSz. 240). || ÚMTsz. 5: 169

szilvafaalja 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafaalla* (Öriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110), *szilvafaalj* (Szolokma/ Solocma, ZSIGMOND 127).

szilvafaalja-gomba 1. 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum?' 2009: *szilvafaaljgomba* (Kézdiálbis/ Albiş, ZSIGMOND 123). **2.** 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafaaljgomba* (Deményháza/ Dămieni, Beregújfalú/ Novoje Szelo, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 126, 138, 146). **3.** <ehető gomba> 1906: *szilvafaalla-gomba* (Szenna, NyK. 36: 109; ÚMTsz. 5: 169).

szilvafaaljú 1. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafaajjú* (Bereck/ Breţcu, Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 122, 146). **2.** 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum' 2009: *szilvafaaljú* (Rigmány/ Rigmani, ZSIGMOND 127), *szilvafaajjú* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

szilvafaaljú gomba 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafaaljúgomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128).

szilvafa-csiperke 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafacsöpörke* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

szilvafa-géva 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafagéva* (Köröshegy, ZSIGMOND 106).

szilvafagomba 1. 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum' 1941: *szilvafa gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1985: *szilvafagomba* (Bánffyhunad/ Huedin, Ketesd/ Tetişu, Kiskapus/ Căpuşu Mic, Kispetri/ Petrinzel, Magyarbikal/ Bicalatu, Váralmás/ Almaşu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *szilvafagomba* (Magyarvizta/ Viştea, Dálnok/ Dalnic, Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Pusztina/ Pustina, Koltó/ Coltău, ZSIGMOND 115, 123, 125, 144, 145). **2.** 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 2009: *szilvafagomba* (Szalafő, Kide/ Chidea, Sepsibükszád/ Bicsad, Szacsva/ Saciova, Mogyoróska, Izsnyéte/ Zhniatyino, Kégtút/ Hut, Nagydobrony/ Velyki Berehi, Rát/ Rativtsi, Técső/ Tiachiv, Tekeháza/ Tekovo, Visk/ Vishkovo, Nagyvárad/ Oradea, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 110, 116, 122, 126, 132, 139–141, 145, 146). **3.** 'szilva-tapló, Phellinus pomaceus' 2009: *szilvafagomba* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127). **4.** <nm. gomba> 1896: *szilvafagomba* (Erdély, LÁZÁR 32), 1937: *szilvafa- [...] gomba* (Monor, Ethn. 48: 453;), 1941: *szilvafa gomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 237), 1943: *szilvafagomba*, *szilvafagomba* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1978: *szilvafagomba* (Csík, MIKLÓSSY 98), 1979: *szilvafagomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 2009: *szilvafagomba* (Igazfalva/ Dumbrava, Kémes, Zágon/ Zagon, ZSIGMOND 105, 109, 124). || ÚMTsz. 5: 169

szilvafája gomba 'tövisaljgomba, Entoloma clypeatum?' 1987: *szilvafája gomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133).

szilvafa-tapló 1. 'szilva-tapló, Phellinus pomaceus' 2009: *szilvafatapló* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127). **2.** <a szilvafa taplója> 1942: *szilvafatapló* (Nagyváty, MNny. 4: 281; ÚMTsz. 5: 169), 1978: *szilvafatapló*[#] (Szlavónia, SzlavSz. 513).

szilvagéva 'laskagomba, Pleurotua' 2007: *szilvagéva* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI).

szilvagomba 1. 'májusi pereszke, Calocybe gambosa' 1981: *szilvagomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009:

133), 2009: *szilvagomba* (Velem, Zselic, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Ojtoz/ Oituz, Étfalva/ Zoltan, Makkoshotyka, Mogyoróska, Kétfút/ Hut, Visk/ Vishkovo, Forrófalva/ Fărăoani, Klézse/ Cleja, Vizantea Mănăstirească, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 112, 113, 118, 124, 125, 132, 139, 141–144, 146), *szivagomba* (Zselic, ZSIGMOND 113). **2.** 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 1980: *szilvagomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 2009: *szilvagomba* (Siménfalva/ Șimonești, Lökös/ Levkuška, Buják, Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Bahána/ Bahana, Berzunc/ Berunț, Gajdár/ Gäidar, Gorzafalva/ Oituz, Pustina/ Pustina, ZSIGMOND 129, 137, 138, 141–144), *szivagomba* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138). **3.** <nm. gomba> 1957: *szilvagomba* (Baskó, Háromhuta, Komlóska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234; ÚMTsz. 5: 169), 2009: *szilvagomba* (Nárai, Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 111, 123).

szivacsos 'pöfeteg, Lycoperdon, Bovista' 2009: *szivacsos* (Doroszló/ Doroslovo, ZSIGMOND 103).

szőkegomba

szőkehatú pencilgomba 'vargánya, Boletus' 1991: *szőkehatú pencilgomba* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135).

szőlőszemgomba <nm. gomba> 1693k.: *veres szőlőszem-forma gomba* „Vérhastól való igen jó ez. [...] Tavasszal az tölgyfák tövéen terem olyan ~, ezt megszédvén, aszald meg, törd meg porul, útifűvízben add béinnya, igen dicséretes hasznos ez” (nl., Becskereki 742. rec./ HOFFMANN 1989: 391).

szőlőtőgomba <nm. gomba> 1619: *szeölő teöken termeöt gombat* (nl., Török 429. rec./ HOFFMANN 1989: 103), *szeölő tokon termet gombat* (nl., Szentgyörgyi 257. rec./ HOFFMANN 1989: 198), 1677: *gomba az szőlőtűn terem* „Az minemű ~, törd porrá, s borban avagy más italban add meginnya az részeges embernek, s megutálja a bort” (nl., Újhelyi 335. rec./ HOFFMANN 1989: 318).

szőlővesszőgomba <nm. gomba> XVI. sz. vége: *Az melyi gombachkak terémnek a z Szőlő ve/zén* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 437/ VARJAS 1943).

szömörce 'kucsmagomba, Morchella, Ptychoverpa' 2009: *szömörce* (Szaporca, ZSIGMOND 109).

szömörcegomba 'erdei szömörce, Phallus impudicus' 1987: *sömörcegomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

szömörce **1.** 'ízletes kucsmagomba, Morchella esculenta' 1780: *Szömörtsök gomba* (Székelyföld, BENKŐ 84), 1899: *szömörce* (Gyöngyös, ISTVÁNFFI 309), 1933: *szömörce* (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1944: *szömörce* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1963: *szömörce* (nl., KALMÁR–MAKARA 270), 2007: *szömörce* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI), *szömörce* (Dobri, BAGLADI XI), 2010: *szömörce* (Kapolcs, BAGLADI 230).

2. 'hegyes kucsmagomba, Morchella conica' 1580 k.: *Szemerchjék* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T1), 1601: *Szemerchjék* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 263), 2007: *szömörce* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **3.** 'erdei szömörce, Phallus impudicus' 1966: *szömörce* (nl., MNöv. 183, 266), 1987: *szömörce* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2010: *szömörce* (Szentgál, BAGLADI 230).

4. 'redős papsapagomba, Gyromitra esculenta' 1580 k.: *Szemerchjék* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T1), 2007: *szömörce* (Dobri, BAGLADI XI), *szömörce* (Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XI). **5.** 'kucsmagomba, Morchella, Ptychoverpa' 1593: *zomeorczekehoz weottem ... tiukmoniat ~* (Kolozsvár/ Cluj-Napoca, SzT. 12: 666), 1625: *szeomeorczeokel* „borjuhust ~ peters(eliem) Veres hagi(ma)” (Kolozsvár/ Cluj-Napoca, SzT. 12: 666), 1899: *szömörce* (Veszprém, Győr, HOLLÓS 146), 1941: *szömörce, sömörce* „Csucsikás, lyukasos teteje van.” (Cserszegtomaj, VAJKAI 236), 1943: *szömörce* (Órség, KARDOS 18), 1951: *szömörce* (Hosszúhetény, NYILASSY on.), 1952: *szömörce* „Van ollan sógorféléje, ami nem jó.” (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 1988: *szömörce* (Göcsej, BÍRÓ 153), 2007: *szömörce* (Dobri, BAGLADI XXIII), *szömörce* (Csernec, Dobri, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XXIII), 2009: *szömörce* (Őriszentpéter, Szalafő, Ják, Nárai, Zselic, ZSIGMOND 110, 111, 113), *sömörce* (Gyenesdiás, ZSIGMOND 105). **6.** 'papsapagomba, Gyromitra', 2009:

szömörccsök (Óriszentpéter, Szalafő, Zanat, ZSIGMOND 110, 112). **7.** <nm. gomba> 1395 k.: *zemerchek* (BesztSzj. 386, 435), 1550: *Szümörzczekel* (KultNád. II. 114), *Szümörzczökel* (KultNád. II. 122), 1583: *zömörchök* (Németújvár/ Güssing, NomPann.¹ / SZABÓ T. 1992: 93), 1584: *Zömörchök* (Németújvár/ Güssing, NomPann.² SZABÓ T. 1992: 101), 1711: *Szömör-/csök* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 105), 1907: *szömöcsék* (Balatonfelvidék, ÉDES 66), 1943: *szömörccsök* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1951: *szömörccsök* (Zengővárkony, NYILASSY on.), 1959: *szömörccsök* (Szentgál, VAJKAI 20). || TESz. 3: 794

szömörccsögomba 1. 'ízletes kucsma-gomba, *Morchella esculenta*' 1933: *szemöcsegomba*, *szemörccsegomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15, 19), 1981: *szömörccsögomba* (Kiskanizsa, KiskSz. 243), 2010: *szömörccsögomba* (Felsőörs, BAGLADI 230). **2.** 'erdei szömörccsög, *Phallus impudicus*' 1996: *szömörccsögomba* (Szováta/ Sovata, GUB 197), 2010: *szömörccsögomba* (Felsőörs, BAGLADI 230). **3.** 'kucsma-gomba, *Morchella*' 1937: *szömörccsögomba* (Ormánság, KISS 69), 2010: *szömörccsögomba* (Felsőörs, BAGLADI 230). **4.** <nm. gomba> 1578: *Szömörccsög gomba* (Debrecen, Melius 28/ SZABÓ 1978: 159), 1959: *szömörccsögomba* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 5: 219

szörccsögomba 'erdei szömörccsög, *Phallus impudicus*' 1987: *szörccsögomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

szörgomba 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 1929: *szörgomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 552), 2003: *szörgomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

szörösgomba 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 2009: *szörösgomba* (Sóvidék, ZSIGMOND 128).

szöröshátú gomba 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 1909: *szöröshátugomba* (Tatrang/ Tärlungeni, PÁL 379).

szőrös nyulica 'sárga gereben, *Hydnum repandum*' 2009: *szőrös nyulica* (Szombathely, ZSIGMOND 112).

szőrös riskó 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

szőrös róka 'sárga gereben, *Hydnum repandum*' 2009: *szőrös róka* (Torja/ Turia, ZSIGMOND 124).

szösziégomba 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 2009: *szösziégomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125).

szösze 'fehértéjű keserűgomba, *Lactarius piperatus*?' 1997: *szösze* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142).

szöszege **1.** 'nyírfa-szörgomba, *Lactarius torminosus*' 2009: *szöszege* (Sepsibesenyő/ Pădureni, Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** <nm. gomba> 2009: *szöszege* (Esztelnek/ Estelnic, ZSIGMOND 123).

szösze <nm. gomba> 2009: *szösze* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128).

szürke géva <nm. gomba> 2010: *szürke géva* (Felsőörs, BAGLADI 230).

szürke gomba 1. 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*?' 2009: *szürke gomba* (Gyenesdiás, Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 105, 139). **2.** 'pereszke, *Lepista*?' 2009: *szürke gomba* (Izsnyéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139)

szürke laska 1. 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *szürke laska* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120). **2.** 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*?' 2009: *szürke laska* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

szürke őzlábú 'szürke galóca, *Amanita spissa*' 2009: *szürke őzlábú* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 139).

szürke pereszke 1. 'szürke tölcsérgomba, *Clitocybe nebularis*' 2009: *szürke pereszke* (Darány, Óriszentpéter, Szalafő, Szombathely, Velem, Rigmány/ Rigmani, Makkoshotyka, ZSIGMOND 107, 110, 112, 127, 132), *szürke perecke* (Óriszentpéter, Kégtút/ Hut, ZSIGMOND 110, 139), *szürke peszterge*, *szürke peszterke* (Sepsikőröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 125). **2.** 'fenyőpereszke, *Tricholoma myomyces*' 2009: *szürke pereszke* (Szombathely, ZSIGMOND 112). **3.** <nm. gomba> 2010: *szürke pereszke* „októberba kezd nőni” (Felsőörs, BAGLADI 231), *szürke pereszteg* (Felsőörs, BAGLADI 231).

taknyosgomba 'tövisalagomba, *Entoloma clypeatum*' 2008: *taknyosgomba* (BAGLADI 231). Megjegyzés: idióma.

táncgomba 1. 'légyölő galóca, Amanita muscaria' 2009: *táncgomba* (Csíkborzsova/ Bârzava, ZSIGMOND 117). **2.** 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *táncgomba* (Klézse/ Cleja, Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 143, 144). **3.** <mérgező gomba> 2009: *táncgomba* (Ozsdola/ Ojdula, ZSIGMOND 124).

táncosgomba 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 1987: *táncosgomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133).

táncoska 'mezei szegfűgomba, Marasmius oreades' 2009: *táncoska* (Nyitra-gerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

tapló 1. 'bükkfa-tapló, Fomes fomentarius' 1803: *a' taplót* (Veszprém, FÁBIÁN 122), 1941b: *tapló* (Kémer/ Camăr, 146), 1951: *tapló* (Bakonybél, PESOVÁR on.), 1957: *tapló* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103), 1982: *tapló* (Doroszló/ Doroslovo, KOVÁCS 75), 2001: *topló* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *topló* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *tapló* (Doroszló/ Doroslovo, Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, Moholgunaras/ Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, Végvár/ Tormac, Csegez/ Pietroasa, Kide/ Chidea, Zernest/ Zărnești, Nyárádszentimre/ Eremieni, Makkoshotyka, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Lőkös/ Levkuška, Buják, Kétfút/ Hut, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Visk/ Vishkovo, Hosszúfalu/ Dolga vas, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 103–105, 108, 111, 114–117, 127, 132, 134, 137, 139–141, 145, 146), *topló* (Szalafő, Nárai, Borszék/ Borsec, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Gyimesbükk/ Ghimeș Făget, Korond/ Corund, Homoródszentpál/ Sânpaul, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, Klézse/ Cleja, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Koltó/ Coltău, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 110, 111, 120, 121, 127, 129, 142, 143, 145), *taplo* (Zernest/ Zărnești, ZSIGMOND 117), *toplóu* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129), *taplóu* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138), *toplou*

(Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142). **2.** 'pisztricgomba, Polyporus squamosus' 1985: *tapló* (Bábony/ Băbiu, Gyermónostor/ Mănăstireni, Kiskapus/ Căpușu Mic, Méra/ Mera, PÉNTEK–SZABÓ 308), *taplóu* (Nyárszó/ Nearsova, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2010: *tapló* (Felsőörs, BAGLADI 231). **3.** 'likacsosgomba, Polyporus' 1941b: *tapló* (Kémer/ Camăr, 146), 1957: *tapló* (Szeged, Bálint/ ZSIGMOND 2009: 103), 1982: *tapló* (Doroszló/ Doroslovo, KOVÁCS 75), 1987: *topló* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2001: *topló* (Gyergyó, RAB 214), 2003: *topló* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *tapló* (Doroszló/ Doroslovo, Kupuszina-Bácskertes/ Kupusina, Moholgunaras/ Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, Végvár/ Tormac, Csegez/ Pietroasa, Kide/ Chidea, Zernest/ Zărnești, Csíkrákos/ Racu, Nyárádszentimre/ Eremieni, Makkoshotyka, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Lőkös/ Levkuška, Buják, Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 103, 105, 114, 116–118, 127, 132, 134, 137, 145), *topló* (Négyfalu/ Săcele, Csíkborzsova/ Bârzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Gyergyószárhegy/ Lăzarea, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Korond/ Corund, Homoródszentpál/ Sânpaul, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 114, 117, 118, 120, 126, 127, 129, 142, 143, 145), *taplo* (Zernest/ Zărnești, ZSIGMOND 117), *taplóu* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129), *toplou* (Forrófalva/ Fărăoani, ZSIGMOND 142). **4.** 'fagomba, Lentinus' 1982: *tapló* (Doroszló/ Doroslovo, KOVÁCS 279), 2009: *tapló* (Topolya/ Bačka Topola, Végvár/ Tormac, Csíkrákos/ Racu, Makkoshotyka, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Lőkös/ Levkuška, Buják, ZSIGMOND 103, 105, 118, 132, 134, 137), *topló* (Négyfalu/ Săcele, Csíkszentmárton/ Sânmartin, Korond/ Corund, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 114, 118, 127, 142, 143). **5.** 'tapló, fekvőtapló, Phellinus' 2009: *tapló* (Csegez/ Pietroasa, Várfalva/ Moldovenești, ZSIGMOND 114), *topló* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Bahána/ Bahana, Gorzafalva/ Oituz, ZSIGMOND 126, 142, 143). **6.** 'egyrétűtapló, Trametes' 2009: *topló* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 126). **7.** <nm. gomba> 1581:

taplot „az fwstolgo ~ megh oltany keryk eo kegmt, Niro vramat is” (Kolozsvár/ Cluj-Napoca, SzT. 12: 915), XVI. sz. vége: *Taplot* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 187/ VARJAS 1943) 1909: *topló* (Tatrag/ Tãrlungeni, PÁL 379), 1959: *tapló* (Szentgál, VAJKAI 20), 1973: *topluo* (Felsőőr, FTsz. 161), 1978: *tãplo* ~ *toplo* „Tãplo’s fá is vãn à kërbe.” (Szlavónia, SzlavSz. 513), 1981: *topló* (Kiskanizsa, KiskSz. 246) „Aszt a pacót nãm szeretõm, ollam, mind a topló.” (KiskSz. 238), 2003: *topló* (Gelence/ Ghelintã, Sãnthã/ ZSIGMOND 2009: 124), 2005: *taplõu* „Acél, kova, taplõu, szászforintozs bankõu.” (Debrecen, DCSz. 666), „Ojan kicsi, mint egy ütet taplõu” (Debrecen, DCSz. 803), 2007: *topló*, *toplu* (Dobri, BAGLADI XII), 2009: *topló* (Korond/ Corund, ZSIGMOND 127).

taplógomba 1. ’orvosi tapló, *Laricifomes officinalis*’ 1780: *Tapló gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83). **2.** ’tapló, *Fomes*’ 1987: *toplógomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 1991: *taplógomba* (Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 138), 1994: *taplógomba* (Észak-Kisalföld, VARGÁNÉ 46), 2003: *toplógomba* (Gelence/ Ghelintã, Sãnthã/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *taplógomba* (Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, Gyenesdiás, Kőröshegy, Hosszúhetény, Velem, Técsõ/ Tiachiv, ZSIGMOND 103, 105, 106, 107, 112, 141), *toplógomba* (Csíkszentmihály/ Mihãileni, ZSIGMOND 118), *taplõugomba* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140). **3.** ’likacsosgomba, *Polyporus*’ 1994: *taplógomba* (Észak-Kisalföld, VARGÁNÉ 46), 2003: *toplógomba* (Gelence/ Ghelintã, Sãnthã/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *taplógomba* (Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, ZSIGMOND 103), *toplógomba* (Csíkszentmárton/ Sãnmartin, Csíkszentmihály/ Mihãileni, ZSIGMOND 118). **4.** ’fagomba, *Lentinus*’ 2009: *taplógomba* (Gunaros, Topolya/ Bačka Topola, ZSIGMOND 103), *toplógomba* (Csíkszentmárton/ Sãnmartin, Csíkszentmihály/ Mihãileni, ZSIGMOND 118). **5.** ’sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*’ 2009: *taplógomba* „fãn nõ az mind taplógomba” (Felsőőr, BAGLADI 231). **6.** ’egyrétűtapló, *Trametes*’ 2003: *toplógomba* (Gelence/ Ghelintã, Sãnthã/ ZSIGMOND 2009: 124). **7.** ’kérgestapló, *Piptoporus*

2003: *toplógomba* (Gelence/ Ghelintã, Sãnthã/ ZSIGMOND 2009: 124).

tarkagomba ’pisztricgomba, *Polyporus squamosus*’ 2009: *tarkagomba* (Kőröshegy, Nagydobrony/ Velyki Berehi, n Bahãna/ Bahana, ZSIGMOND 106, 140, 142).

tarlógomba 1. ’fehér tarlógomba, *Leucoagaricus leucothites*’ 1987: *tallógomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39), 2009: *tarlógomba* (Ipolybél/ Bielovce, ZSIGMOND 136), *tollógomba* (Csíkszentmárton/ Sãnmartin, Csíkszentmihály/ Mihãileni, ZSIGMOND 118), *tallógomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 138, 140). **2.** ’csipkés özlábgomba, *Macrolepiota excoriata*’ 2009: *tollógomba* (Csíkszentmárton/ Sãnmartin, ZSIGMOND 118), *tallógomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** ’tavaszi rétgomba, *Agrocybe paecox*’ 2009: *tollógomba* (Csíkszentmárton/ Sãnmartin, ZSIGMOND 118). **4.** ’pöfeteg, *Lycoperdon, Calvatia?*’ 1987: *tallógomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133). **5.** <nm. gomba> 1939: *tallógomba* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úľany, KOVÁCS on.), 1979: *tallógomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 2007: *torugomba* (Dobri, BAGLADI XI).

tarlőszgomba ’fehér tarlógomba, *Leucoagaricus leucothites*’ 1987: *tallőszgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

tavaszi csikkalj ’májusi pereszke, *Calocybe gambosa*’ 2009: *tavaszi csikkalj* (Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 125).

tavaszi géva <nm. gomba> 1959: *tavaszigéva* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 5: 318, *tavaszi gilva*

tavaszi pisztric 1. ’májusi pereszke, *Calocybe gambosa*’ 2009: *tavaszi pisztric* (Csíkborzsova/ Bãrzava, ZSIGMOND 117). **2.** <nm. gomba> 1959: *tavaszi pesztërice* (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 5: 318, *tavaszipeszterice*

tavaszi vargánya ’nyári vargánya, *Boletus reticulatus*’ 2009: *tavaszi vargánya* (Gyenesdiás, Velem, ZSIGMOND 105, 112).

tehégomba 1. ’ízletes vargánya, *Boletus edulis*’ 2009: *tehégomba* (Verespatak/ Roșia Montanã, ZSIGMOND 116). **2.** ’szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus?*’ 2009: *tehégomba* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141). **3.** ’légyölő galóca, *Amanita muscaria*’ 1985:

tehéngomba (Magyarléta/ Liteni, PÉNTEK–SZABÓ 307). **4.** 'vargánya, *Boletus*' 1985: *tehéngomba* (Magyarvalkó/ Văleni, PÉNTEK–SZABÓ 307).

tehénmáté 'tinóru, *Suillus, Xerocomus*' 2009: *tehénmáté* (Deményháza/ Dămieni, ZSIGMOND 126).

tehénorrú-gomba <nm. gomba> 1907: *tehinóru- [...] gomba* (Göcsej, NÉ. 8: 234) || ÚMTsz. 5: 326

tehénpéra 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *tehenpéra* „öreg” (Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *tehenpéra* „öreg” (Szalafő, ZSIGMOND 110). **3.** <nagyobb alakú, nem ehető gombák> 1973: *tehénpéra* (Felsőőr, FTsz. 162). **4.** <nm. gomba> 1939: *tehénpéra*, *tehénpiélla* (Felsőőr, VSz. 6: 178) || ÚMTsz. 5: 326

tehénszájú vargánya 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *tehénszájú vargánya* (Pornóapáti, ZSIGMOND 111).

tehéntotty 'érdestinóru, *Leccinum*' 1952: *tehéntotty* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15). **2.** <nm. gomba> 1941: *tehéntotty* (Farkasfa, DSz. 8: 173). || ÚMTsz. 5: 316

tehénvargánya 1. 'tehéntinóru, *Suillus bovinus*' 1937: *tehenvargánya* (Őrisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *tehénvargánya* (Köröshegy, Darány, ZSIGMOND 106, 107). || ÚMTsz. 5: 326

tejelőpereszke 'tejpereszke, *Leucopaxillus lepistoides*' 2009: *tejelőpereszke* (Szentgál, BAGLADI 231).

tejsgomba 1. 'kenyérgomba, *Lactarius volemus*' 1937: *tejezsgomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'fehértejű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 2009: *tejsgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, Velem, Gajdár/ Gäidar, ZSIGMOND 104, 112, 142), 2010: *tejezsgomba* (Szentgál, BAGLADI 231).

tejgomba 1. 'fehértejű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 2009: *tejgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118). **2.** 'kenyérgomba, *Lactarius volemus*' 2009: *tejgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120). **3.** <nm. gomba> 2009: *tejgomba* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

teknő 'barna csészegomba, *Peziza badia*' 2010: *teknő* (Felsőőr, BAGLADI 231).

teknőgomba 'barna csészegomba, *Peziza badia*' 2010: *teknőgomba* (Felsőőr, BAGLADI 231).

telepgomba 1. 'kétspórás csiperke, *Agaricus bisporus*' 2009: *telepgomba* (Ótelek/ Otelec, ZSIGMOND 105). **2.** 'nagyspórás csiperke, *Agaricus urinascens*' 2009: *telepgomba* (Ótelek/ Otelec, ZSIGMOND 105).

téli fülőke 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*' 2010: *téli fülőke* (Kapolcs, BAGLADI 231).

téli gomba 1. 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*' 2009: *téli gomba* (Algyő, ZSIGMOND 103). **2.** 'kései laskagomba, *Pleurotus ostreatus*' 2009: *téli gomba* (Algyő, ZSIGMOND 103).

téli tuskógomba 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*' 2010: *téli tuskógomba* (Szentgál, BAGLADI 231).

tikgomba 1. 'mezei szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1901: *tikgomba* (Nagylózs, Nyr. 30: 444), 1937: *tiggomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1938: *tiggomba* (Nemesgörzsöny, BOLLA on.), 1943: *tikgomba* (Őrség, KARDOS 18), 1958: *tiggomba* (Kisdörögicse, KdörTsz. 63), 2004: *tiggomba* „Nyáron, meleg időben, eső után sok tyúkgomba nőtt a közeli réteken. Ilyenkor a falu apraja-nagyja kosárral a kezében járta a réteket, és szedték a friss gombát. Belefőzték a levesbe, vagy zsírban megpuhítva rántottát készítettek belőle” (Bük, BükTsz. 157–158), 2009: *tikgomba* (Őriszentpéter, Szalafő, Nárαι, Pornóapáti, ZSIGMOND 110, 111). **2.** <nm. gomba> 1929: *Tikgomba* (Erdély, MOESZ 548). || ÚMTsz. 5: 527

tinódigomba <nm. gomba> 1969: *tinódigomba* (Zemplénagárd, Dobrossy/ ZSIGMOND 133).

tinógomba 1. 'pehelyes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 2009: *tinógomba* (Várfalva/ Moldovenești, Magyarhermány/ Herculani, Dálnok/ Dalnic, Kézdiálbis/ Albiș, Sepsikőrőspatak/ Valea Crișului, Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 114, 119, 123, 125, 126). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *tinógomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138). **3.** 'tinóru, *Xerocomus, Leccinum*' 2010: *tinógomba* (Felsőőr, BAGLADI 231). **4.** 'vargánya, tinóru, *Boletus*' 1780: *Tinógomba* (Székelyföld, BENKŐ 84). **5.** <mérgező gomba> 1976: *tinógomba* (Árapatak/ Araci,

SZABÓ-PÉNTEK 210). **6.** <nm. gomba> 1979: *tinógomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

tinóorra 1. 'barna porhanyósgomba, *Psathyrella piluliformis*' 1580 k.: *tino or* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T72). **2.** 'vargánya, *Boletus*' 2009: *tinóorra* (Felsőrás/ Rašice, Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 137).

tinóru 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1890–1930: *tinóra* (Sátoraljaújhely, TOLNAI on.), 1899: *tinorrú* (Debrecen, HOLLÓS 145), 1904: *tinorrú* (Zsujta, Nyr. 33: 184), 1933: *tinorú* (Debrecen, HOLLÓS 19), 1939: *tinóra* (Ipolyfödemes/ Ipeľské Úlány, KOVÁCS 2), 2009: *tinorú* (Magyarlapád/ Lopadea Nouă, ZSIGMOND 114), *tinóru* (Zeteváralja/ Sub Cetate, Körtvélyes/ Hrušov, Mogyoróska, ZSIGMOND 128, 131, 132), *tinoru* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131), *tinóra* (Makkoshotyka, Kisdobrony/ Mala Dobroń, ZSIGMOND 132, 140), *tinóri* (Beregszász/ Berehove, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Tekeháza/ Tekovo, Nagyváradi/ Oradea, ZSIGMOND 138, 141, 145). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *tinóru* (Zeteváralja/ Sub Cetate, Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 128, 131), *tinoru* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131), *tinóra* (Makkoshotyka, ZSIGMOND 132), *tinóri* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141). **3.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*?' 2009: *tinóri* (Visk/ Vishkovo, ZSIGMOND 141). **4.** 'tinóru, *Boletus*, *Leccinum*, *Xerocomus*' nd.: *tinóra* (Nagyhuta, Bakó/ ZSIGMOND 2009: 133), 1950: *tinóra* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1982: *tinóra* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *tinóri* (Nyárszól/ Nearsova, PÉNTEK–SZABÓ 307), 1992: *tinóru*, *tinóra* (Imola, Nagy Molnár/ ZSIGMOND 2009: 133), 2003: *tinóra* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2005: *tinóuri* (Debrecen, DCSz. 782), 2007: *tinóru* (Dobri, BAGLADI XIII), 2009: *tinori* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120), 2010: *tinorú* (Felsőörs, Kapolcs, BAGLADI 231). **4.** <nm. gomba> 1949: *tinóra* (Répáshuta, BAKÓ on.). || ÚMTsz. 5: 388; TESz. 3: 921

tinórugomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1929: *tinórú gomba*, *tinóorrú gomba* (Udvarhelyszék, MOESZ 551), 1936: *tinóurigomba* (Egri/ Agriș, SzamSz. 963),

1996: *tinórúgomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132), 2009: *tinórigomba* (Csomortán/ Lutoasa, ZSIGMOND 122), *tinórugomba* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1993: *tinóragomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **3.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1993: *tinóragomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91). **4.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 1899: *tinorgomba* (Veszprém, Hollós 146). **5.** 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius vellereus*' 2009: *tinórgomba* (Négyfalu/ Săcele, Dálnok/ Dalnic, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 114, 123, 125), *tinórugomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 126, 129). **6.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 1996: *tinórúgomba* (Sály, Barsi/ ZSIGMOND 2009: 132). **7.** tinóru, *Boletus*, *Leccinum*, *Suillus*' 1909: *tinargomba*, 1933: *tinórgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 321), 1993: *tinórugomba* (Szokolya, VASVÁRI 167), 2003: *tinórragomba*, *tinórgomba*, *tinórugomba* (Gelence/ Ghelința, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2005: *tinóuri gomba* (Debrecen, DCSz. 782). **8.** 'vargánya, *Boletus*' 1933: *tinórgomba* (Bogdánfalva/ Valea Seacă, CSÜRY 321), 1987: *tinóru gomba* (Szuha völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 1981: *tinórugomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1987: *tinórugomba* (Dél-Gömör, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 1991: *tinórugomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133; Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 138), 1993: *tinórugomba* (Szokolya, VASVÁRI 167), 2009: *tinórigomba* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 140). **9.** <nm. gomba> 1601: *Tinor gomba*, *Ti nor gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 281), 1969: *tinóru gomba*, *tinóra gomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133).

tinótorty 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1929: *tinótorty* (Udvarhelyszék, MOESZ 551), 2009: *tinótorty* (Zernest/ Zárnești, Korond/ Corund, Parajd/ Praid, Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 117, 127, 128). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *tinótorty* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128). **3.** 'bűdös galambgomba, *Russula foetens*?' 2009: *tinótorty* (Csíkszentmihály/ Mihăileni, 118).

4. 'kétgyűrűs tölcsérgomba, *Catathelasma imperiale*' 2009: *tinótortya* (Gyimesbükk/ Ghimes Făget, Gyimesközéplek/ Lunca de Jos, ZSIGMOND 121). 5. 'pöfeteg, *Lycoperdon*' 2009: *tinótortya* (Homoród-almás/ Merești, ZSIGMOND 129). 6. <nm. gomba> 1929: *Tinótortya* (Erdély, MOESZ 548), 2009: *tinótortya* (Csíkborszóva/ Bârzava, Patakfalva/ Văleni, ZSIGMOND 117, 128).

tinóvargánya <nm. gomba> 1943: *tinuvargányát* (Őrség, KARDOS 95). || ÚMTsz. 5: 388

tintagomba 'tintagomba, áltintagomba, *Coprinus*' 2009: *tintagomba* (Szalafő, Borszék/ Borsec, Parajd/ Praid, ZSIGMOND 110, 120, 128), 2010: *tintagomba* (Felsőörs, BAGLADI 231). 2. 'lila pereszke, *Lepista nuda*' 1987: *tintagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

tiszafagomba <nm.gomba> 1783: *Tiszafagomba* (Erdély, BENKŐ 431)

tojásgomba 1. 'császárgalóca, *Amanita caesarea*' 1944: *tojásgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2007: *tojásgomba* (Körmend, BAGLADI XIV), 2009: *tojásgomba* (Bükkös, Darány, Kárász, Kémes, Pornóapáti, Szombathely, Recsk, Buják, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Nagymuzsaly/ Muzsijevo, Técső/ Tiachiv, Tekeháza/ Tekovo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Hosszúfalu/ Dolga vas, Nagyvárad/ Oradea, Lele/ Leleiu, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 107, 109, 112, 135, 137, 138, 140, 141, 145, 146). 2. <nm. gomba> 1950: *tojásgomba* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1951: *tojásgomba* (Pécsvárad, Zengővárkony, NYILASSY on.).

torpancs <nm. gomba> 2007: *torpancs* (Csernec, Dobri, BAGLADI XII)

tótpencil 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1991: *tótpencil* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 135).

totyola 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *totyola* „öreg” (Őriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110). 2. 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *totyola* „öreg” (Őriszentpéter, Szalafő, ZSIGMOND 110). 3. 'vargánya, *Boletus*' 1958: *totyola* (Győrvar, SZÉKELY 13, 17; ÚMTsz. 5: 430). 4. <a vargányához hasonló, de vékonyabb tönkű, nem ehető gombafaj> 1949: *totyola* (Rábagyarmat, Nyr. 73: 397; ÚMTsz. 5: 430).

tőkealj 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*?' 2009: *tőkealj* (Sepsibükszád/ Bicsad, ZSIGMOND 122).

tőkealjgomba 1. 'sárga kénvirággomba, *Hypholoma fasciculare*' 2009: *tőkealjgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 126). 2. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1944: *tőkealjgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). 3. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1944: *tőkealjgomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

tőkegomba 1. 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 1949: *tőkegomba* (Felsőtárkány, Tarkő, BAKÓ on.), 2009: *tőkegomba* (Buják, ZSIGMOND 137). 2. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1944: *tőkegomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1949: *tőkegomba* (Tarkő, BAKÓ on.), 2003: *tőkegomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124). 3. 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 1944: *tőkegomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135). 4. 'pisztricgomba, *Polyporus squamosus*' 1780: *Tőke. [...]* -gomba (Erdély, BENKŐ 84), 1783: *Tőke Gomba* (Erdély, BENKŐ 432). 5. 'tőkegomba, *Pholiota*' 1718: *tőke gombát* „küldöttem két nyárssal ~” (nl., SzT. 9: 738, 13: 432). 6. 'tuskógomba, *Armillaria*?' 1949: *tőkegomba* (Felsőtárkány, BAKÓ on.). 7. <nm. gomba> 1840: *tőkegomba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147), 1950: *tőkegomba* (Szarvaskő, IGAZ on.), 1951: *tőkegomba* (Verpelét, TAKÁCS on.).

tőkgomba 1. 'bimbós pöfeteg, *Lycoperdon perlatum*' 1987: *tőkgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). 2. 'szürke pöfeteg, *Bovista plumbea*' 1987: *tőkgomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39).

tölcsérgomba 1. 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 2009: *tölcsérgomba* (Vokány, ZSIGMOND 108), *tölcsérgomba* (Alsóbodok/ Dolné Obdokovce, Bábindal/ Babindol, ZSIGMOND 138). 2. 'sötét trombitagomba, *Craterellus cornucopioides*' 2009: *tölcsérgomba* (Őriszentpéter, Pornóapáti, ZSIGMOND 110, 112). 3. 'sereges tölcsérgomba, *Clitocybe gibba*?' 2009: *tölcsérgomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110), *tölcsérgomba* (Izsnýéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). 4. 'óriás tölcsérgomba, *Infundibulicybe geotropa*' 2009: *tölcsérgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120). 5. 'tölcsérgomba, *Clitocybe*' 2010:

tölcsérgomba (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 231), *tölcsérgomba* (Felsőörs. BAGLADI 231). **6.** <nm. gomba> 1950: *tölcsérgomba* (Nyírcsászári, ERDÉSZ on.), 1959: *tölcsérgomba*, *tölcsérgomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 2009: *tölcsérgomba* (Csíkrákos/ Racu, Gyergyócsomafalva/ Ciumani, ZSIGMOND 118, 120), *tölcsérgomba* (Csíkrákos/ Racu, ZSIGMOND 118).

tölgyfaaljgomba <ehető gomba> 1901–1907: *tőgyfáajja-gomba* (Zilah, LÁSZLÓ on.). || ÚMTsz. 5: 444

tölgyfacsiperke <nm. gomba> 2009: *tölgyfacspörke* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147).

tölgyfagéva 'laskagomba, Pleurotus' 2007: *tölgyfagéva* (Dobri, BAGLADI XI).

tölgyfagomba 1. 'májgomba, *Fistulina hepatica*' 1899: *tölgyfagomba* „Hogy ehető, sok helyen tudják, de azért e kitünő jó gombának a nevét nem ismerik.” (Kecskemét, HOLLÓS 146). **2.** 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1993: *tölgyfagomba*, *tőtyfagomba* (Rát/ Rativtsi, KÓTYUK 91), 2009: *tölgyfagomba* (Kisdobrony/ Mala Dobron, Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140), *tölgyfagomba*, *tőtyfagomba* (Rát/ Rativtsi, ZSIGMOND 140). **3.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *tölgyfagomba* (Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 145). **4.** <nm. gomba> 1619: *tölifan ki* <ko> *gomba teröm* „linről ualo. Rosa leuelet uegi szadban, es forgasd, es ~ teörd megh, es aszald meg, es azzal kend az ineödet” (nl., Török 653. rec./ HOFFMANN 1989: 118), 1935: *tölgyfa- [...] gombát* (Tiszántúl, ECSEDI 9), 1941c: *tölgyfa gomba* (Korláthelmece/ Holmece, MÁRKUS 39), 2009: *tölgyfagomba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146). || ÚMTsz. 5: 444

tölgyfa-szepe 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *tölgyfaszepe* (Szepsi/ Moldava nad Bodvou, ZSIGMOND 131). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *tölgyfaszepe* (Szepsi/ Moldava nad Bodvou, ZSIGMOND 131).

tölgyfa-tinóru 'ízeletes vargánya, *Boletus edulis*' 1991: *tölgyfatinóru* (Ung-vidék, Bödi/ ZSIGMOND 138).

tölgyfavargánya <ehető gomba> 1948: *tölgyfavargányo* (Bakonyszentlászló, KÁLMÁN on.). || ÚMTsz. 5: 445

tölgyfavirággomba 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1941a:

tölgyfavirággomba (Csermosnya völgye, Márkus/ ZSIGMOND 2009: 133), 1966: *tölgyfavirággomba* (nl., MNöv. 193).

tölgyszepe 'vargánya, *Boletus?*' 1985: *tölgyszepe* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134).

tölgyvargánya <nm. gomba> 2010: *tölgyvargánya* (Kapolcs, BAGLADI 231).

tönkösgomba 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1982: *tönkösgomba* (Bihar, VERESS 29).

törcsöske 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 2009: *törcsöske* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

törzsgomba 'barna porhanyógomba, *Psathyrella piluliformis*' 2010: *törzsgomba* (Felsőörs, BAGLADI 231).

törzsökgomba 1. 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1937: *törzsökgomba* (Órisziget, KÁLMÁN 346). **2.** 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1966: *törzsökgomba* (nl., MNöv. 192), 2009: *törzsökgomba* (Óriszentpéter, Szalafő, Ják, Nárai, Pornóapáti, Velem, Zanat, Tekeháza/ Tekovo, Tiszapéterfalva/ Pyiterfolvo, Hosszúfalva/ Dolga vas, ZSIGMOND 110–112, 141, 145). **3.** <tölgy v. bükk kivágott törzsén tenyésző, barnás színű, bokrosan növe, ehető gomba> 1936: *törzsökgomba* (Egri/ Agriş, SzamSz. 976), 1943: *törzsökgomba* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1988: *törzsökgomba* (Göcsej, BÍRÓ 153). **4.** <tuskón növe gombák> 2007: *törzsökgomba* (Csernec, Dobri, Zalaistvánd, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV), *törzsökgomba* (Dobri, BAGLADI XIV), *törzsökgomba* (Körmend, BAGLADI XIV).

tövesgomba 'csiperke, *Agaricus?*' 2009: *tövesgomba* (Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 129).

tövisalja 1. 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 1982: *tövisalja* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131), 1985: *tüvisalja* (Zsobok/ Jebucu, PÉNTEK–SZABÓ 308), *tüvisāja* (Kalotadamos/ Domoşu, Körösfő/ Izvoru Crişului, Magyarbikal/ Bicalatu, Magyarléta/ Liteni, Nyárszó/ Nearsova, Szucság/ Suceagu, Vista/ Viştea, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1993: *tövisalja* (Áj/ Háj, VARGA 58). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tövisalja* (Patakfalva/ Văleni, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 128, 129), *tüvisalja* (Várfalva/ Moldoveneşti, ZSIGMOND 114),

tövösalj (Csíkszentmihály/ Mihăileni, ZSIGMOND 118).

tövösaljgomba 1. 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 1787: *Tövös-alygomba* (Erdély, MÁTYUS on.), 1985: *tövösájgomba* (Magyarvalkó/ Văleni, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1987: *tövösalja gomba* (Dél-Gömör, Zsupos/ ZSIGMOND 134), 2009: *tövösaljgomba* (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140), *tövösaljgomba* (Deményháza/ Dămieni, ZSIGMOND 126). **2.** 'ízletes tőkegomba, *Kuehneromyces mutabilis*' 1580 k.: *tuuiffalya goba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T60), 1601: *Tuuis alya gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 285). **3.** 'barna porhanyógomba, *Psathyrella piluliformis*' 1580 k.: *tuuiffalya gomba, tívvis alyá gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T72, T81), 1601: *Tuuis alya gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 285). **4.** 'vöröses kénvirággomba, *Hypholoma sublateritium*' 1580 k.: *tuuisalya goba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T79), 1601: *Tuuis alya gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 285). **5.** 'sárga kénvirággomba, *Hypholoma fsciculare*' 1580 k.: *tu[al]ja gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T84), 1601: *Tuuis alya gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 285). **6.** 'árvégű fülőke, *Gymnopus fusipes*' 1601: *Tuuis alya gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 285). **7.** <nm. gomba> 1750: *Tövös alja gombát* „Hogy ha ezen Levelem még jókor érkeznek ~ kellene gyűjtetned, és az feleséged fűznél fel s nap fényen avagy lágy meleg tűznél aszalna felesen” (nl., SzT. 4: 824, 7: 626, 769, 9: 532, 11: 147), 1991: *tövösalja gomba* (Szuha völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 5: 468

tövösaljú 1. 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 1985: *tövösāju* (Kispetri/ Petrinzel, Tordaszentlászló/ Săvădisla, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *tövösajjú* (Lele/ Leleiu, ZSIGMOND 146). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tövösaljú* (Magyarviszta/ Viștea, Nyárádszentimre/ Eremieni, Rigmány/ Rigmani, ZSIGMOND 115, 127), *tövösajjú* (Csegez/ Pietroasa, Siménfalva/ Șimonești, ZSIGMOND 114, 129).

tövösaljú gomba 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tövösaljú gomba* (Nyárádszentimre/ Eremieni, Homoród-szentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 127, 129).

tövöseshasú gomba 'cserepes gereben, *Sarcodon imbricatus*' 1780: *Tövöfshafugomba* (Székelyföld, Benkő 84).

tövösgomba 1. 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 1985: *tívvisgomba* (Bábony/ Băbiu, Gyerőmonostor/ Mănăstireni, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 2009: *tövösgomba* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 138, 146), *tívvisgomba* (Kide/ Chidea, ZSIGMOND 116). **2.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tövösgomba* (Magyarvalkó/ Văleni, Botháza/ Boteni, ZSIGMOND 115, 116). **3.** <nm. gomba> 1979: *tövösgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291).

tövöshajúgomba 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 1985: *tívvishajugomba* (Türe/ Turea, PÉNTEK–SZABÓ 308).

tövöskealja 1. 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 2009: *tövöskealj* (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131), *tövöskalja* (Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130). **2.** <nm. gomba> 1949: *tövöskajja* (Répáshuta, BAKÓ on.).

tövöskegomba 'tövösaljgomba, *Entoloma clypeatum*' 2009: *tövöskegomba* (Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

trágyagomba 1. 'gyenge áltintagomba, *Coprinus plicatilis*' 2007: *trágyagomba* (Dobri, Körmend, BAGLADI XI). **2.** <trágyán növő gomba> 2007: *trágyagomba* (Dobri, Körmend, BAGLADI XI).

trombitagomba 'sötét trombitagomba, *Craterellus cornucopioides*' 2009: *trombitagomba* (Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 145).

trottyosgomba 'redős papsapkgomba, *Gyromitra esculenta*' 2009: *trottyosgomba* (Borszék/ Borsec, ZSIGMOND 120).

tulikán 'piruló galóca, *Amanita rubescens*' 2009: *tulikán* (Verespaták/ Roșia Montană, ZSIGMOND 116).

túrógomba 1. 'óriás pöfeteg, *Langermannia gigantea*' 2009: *túrógomba* (Móroczkarcsa/ Moravské Kračany, ZSIGMOND 108). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 1935: *túrógomba* (Szászfenes/ Florești, GYÖRFFY 67).

túróshátú 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *túróshátú* (Kézdimartonos/ Mărtănuș, ZSIGMOND 123).

túrótöltő 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *túrótöltő* (Deményháza/ Dámieni, ZSIGMOND 126).

tusakgomba 1. 'árvégű fülőke, *Gymnopus fusipes*' 1941: *tusakgomba* (Cserszegtomaj, Vajkai/ ZSIGMOND 2009: 105). **2.** 'porhanyógomba, *Psathyrella*' 1941: *tusakgomba* (Cserszegtomaj, Vajkai/ ZSIGMOND 2009: 105). **3.** 'laskagomba, *Pleurotus*' 2007: *tusagomba* (Zalaistvánd, BAGLADI XI, XIV). **4.** <nm. gomba> 1951: *tusakgomba* (Almásháza, SZOLNOKY on.), 1981: *tusakgomba* (Kiskanizsa, KiskSz. 258).

tuskó 'tőkegomba, *Agrocybe*' 2007: *tusku* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIV).

tuskógomba 1. 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1987: *tuskógomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *tuskógomba* (Gyenesdiás, Darány, Vokány, Hosszúhetény, Ajnácskő/ Hajnáčka, Lőkös/ Levkuška, Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 105, 107, 108, 134, 137, 146). **2.** 'csoportos tuskógomba, *Armillaria tabescens*' 2009: *tuskógomba* (Lőkös/ Levkuška, ZSIGMOND 137). **3.** 'sörtés dücskógomba, *Panus rudis*' 1899: *tuskógomba* (Veszprém, HOLLÓS 146). **4.** 'sárga korallgomba, *Ramaria flava*' 1937: *tuskuagomba* (Örisziget, KÁLMÁN 346). **5.** 'nyár-fagomba, *Lentinus tigrinus*' 1987: *tuskagomba* (Felső-Szigetköz, KOVÁCS 39). **6.** 'pizstricgomba, *Polyporus squamosus*' 2010: *tuskógomba* (Kapolcs, BAGLADI 231). **7.** 'sárga gévagomba, *Laetiporus sulphureus*' 2009: *tuskógomba* (Zeteváralja/ Sub Cetate, ZSIGMOND 128). **8.** 'téli fülőke, *Flammulina velutipes*' 2009: *tuskógomba* (Leléd/ Lel'a, ZSIGMOND 136). **9.** 'tuskógomba, *Armillaria*' 2010: *tuskógomba* (Felsőörs, Szentgál, BAGLADI 231). **10.** 'tőkegomba, *Agrocybe*' 2007: *tuskógomba* (Dobri, Körmend, BAGLADI XIV), 2010: *tuskógomba* (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 231). **11.** 'laskagomba, *Pleurotus*' 2007: *tuskógomba* (Dobri, Zalaistvánd, BAGLADI XI). **12.** <nm. gomba> 1933: *tuskógomba* (Szekszárd, HOLLÓS 19), 1959: *tuskógomba* (Szentgál, VAJKAI 20).

tüsgomba 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tüsgomba* (Torockó-szentgyörgy/ Colleşti, ZSIGMOND 130).

tüskealja 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 2009: *tüsökajla* (Bükkös,

Kárász, Kémes, ZSIGMOND 107, 109), 2010: *tüskeajja* (Felsőörs, BAGLADI 231).

tüskealjagomba <nm. gomba> 1951: *tüsökajlagomba* (Pécsvárad, NYILASSY on.).

tüskegéva <nm. gomba> 1941: *tüskegéva* (Szentgál, LÖRINCZE on.), 1951: *tüskegéva* (Szentgál, MNyj. 1: 184). || ÚMTsz. 5: 510

tüskegomba 1. 'rózsáslemezű pereszke, *Tricholoma orirubens*' 1899: *tüskegomba* (Veszprém, HOLLÓS 146), 1933: *tüskegomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15). **2.** 'tövisaljagomba, *Entoloma clypeatum*' 1941: *tüskegomba* (Cserszegtomaj, VAJKAI 237), 2009: *tüskegomba* (Kőröshegy, ZSIGMOND 106), 2010: *tüskegomba* (Felsőörs, Kapolcs, Szentgál, BAGLADI 231–232). **3.** 'májusi pereszke, *Calocybe gambosa*' 2009: *tüskegomba* (Hosszúhetény, Zselic, ZSIGMOND 107, 113). **4.** 'korallgomba, *Ramaria*' 1985: *tüskegomba* (Bánffyhunyard/ Huedin, PÉNTEK–SZABÓ 308). **5.** <nm. gomba> 1959: *tüskegomba* (Szentgál, VAJKAI 20), 2010: *tüskegomba* (Felsőörs, BAGLADI 232). || ÚMTsz. 5: 510

tyúkcsa 1. 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 1987: *tyúkcsa* (Murány völgye, ZSUPOS 38), 1991: *tyúkcsa* (Gömör, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *tyúkcsa* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137).

tyúkcsagomba <ehető gomba> 1939: *tyukcsa* [...] *gomba* (Gice, HERKELY 4; ÚMTsz. 5: 527).

tyúkgomba 1. 'szegfűgomba, *Marasmius oreades*' 1950: *tyukgomba* (Csánig, DÖMÖTÖR 20), 1952: *tyukgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 2009: *tyúkgomba* (Ják, Nárai, Pornóapáti, Velem, Zanat, ZSIGMOND 111, 112), 2010: *tyukgomba* (Felsőörs, Bakonybél, BAGLADI 232). **2.** 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 1979: *tyúkgomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291), 2009: *tyúkgomba* (Beregújfalú/ Novoje Szelo, Izsnyéte/ Zhniatyino, Kétyút/ Hut, ZSIGMOND 138, 139). || ÚMTsz. 5: 527

tyúkláb 'korallgomba, *Ramaria*' 2009: *tyúkláb* (Csíkszenttamás/ Tomeşti, ZSIGMOND 118).

tyúksegg 'sárga róka gomba, *Cantharellus cibarius*' 2009: *tyúksegg* (Gimes/ Ghymes, ZSIGMOND 138).

tyúkseggű-gomba 1. 'csiperke, *Agaricus*' 1956: *tyúkseggűgomba* (Alsócsitár, MNyj. 3: 211). **2.** <nm. gomba> 1940: *tíkseggű gomba* (Hosszúhetény, BERZE NAGY 34). || ÚMTsz. 5: 530

uhugomba 'pisztrícgomba, Polyporus squamosus' 1944: *uhugomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

urétyos gomba 'sárga róka-gomba, Cantharellus cibarius' 1896: *urétyos gomba* (Erdély, LÁZÁR 32)

úrgomba 1. 'császárgalóca, Amanita caesarea' 1583: *Vr gomba* (Németújvár/ Güssing, NomPann.¹/ SZABÓ T. 1992: 32), 1584: *vr gomba* (Németújvár/ Güssing, NomPann.²/ SZABÓ T. 1992: 100), 1601: *Vr gomba, Vrgomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 266, 272), 1711: *Ur gomba* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1780: *Ur-gomba* (Székelyföld, BENKŐ 83), 1937: *urgomba* (Örisziget, KÁLMÁN 346), *urigomba* (Alsóőr, KÁLMÁN 346), 1939: *urgomba* (Sárhida, NÉMETHY on.), 1943: *úrgomba* (Örség, KARDOS 18, 36; Zalabaksa, BÖDEI 71), 1952: *urgomba* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 15), 1957: *úrigomba* (Baskó, Háromhuta, Komlócska, Mogyoróska, Regéc, NÉ. 39: 234), 1958: *urgomba* (Kisdörgicse, KdörTsz. 65), 1959: *urgomba, urigomba* „Piros, mind a vér. Améjjik kalaptyán nincs fehér pötty, az éhető. Amélllyiken van, av vad, nem éhető” (Szentgál, VAJKAI 20), 1981: *úrigomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1985: *úrigomba* (Medvesalja, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 134), 2003: *úrigomba* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15), 2007: *urigomba* (Körmend, BAGLADI XIV), 2009: *úrgomba* (Köröshegy, Öriszentpéter, Szalafő, Nárαι, Szombathely, Velem, ZSIGMOND 106, 110–112), *úrigomba* (Ják, Pornóapáti, Szombathely, Várfalva/ Moldovenești, Jászó/ Jasov, Mogyoróska, Ajnácskő/ Hajnáčka, Gömörpéterfalva/ Petrovce, Recsk, Buják, Hosszúfalu/ Dolga vas, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 111, 112, 114, 131, 132, 134, 135, 137, 145, 146), *urigomba* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140), 2010: *úrgomba, urigomba* (Felsőörs, BAGLADI 232). **2.** 'ízletes vargánya, Boletus edulis' 1980: *úrigomba* (Esztelnek/ Estelnic, GAZDA 457), 1991: *úrigomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133), 2009: *úrigomba* (Bereck/ Brețcu, Csernáton/ Cernat, Kézdimartonos/ Mărtănuș, ZSIGMOND 122, 123), *urigomba* (Zselic, ZSIGMOND 113). **3.** 'piruló galóca, Amanita rubescens' 2009: *úrigomba* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, Zsigmond 138). **4.** 'sárga

korallgomba, Ramaria flava' 2009: *úrigomba* (Négyfalu/ Sácele, Dálnok/ Dalnic, Kézdiabíbis/ Albiș, Homoródszentpál/ Sânpaul, ZSIGMOND 114, 123, 129), *urigomba* (Szacsva/ Saciova, ZSIGMOND 126). **5.** 'rózsáságú korallgomba, Ramaria botrytis' 1929: *úrigomba* (Háromszék, MOESZ 552). **6.** 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, Suillus granulatus?' 2009: *úrigomba* (Csíkborszova/ Bărzava, Csíkszentmárton/ Sânmartin, 117, 118). **7.** 'korallgomba, Ramaria' 2009: *úrgomba* (Négyfalu/ Sácele, ZSIGMOND 114), *úrigomba* (Esztelnek/ Estelnic, Kommandó/ Comandău, ZSIGMOND 123, 124), *urigombă* (Előpatak/ Vâlcele, ZSIGMOND 122). **8.** <nm. gomba> 1578: *Wr gomba* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159), 1677: *úr gombát* (nl., Újhelyi 116. rec./ HOFFMANN 1989: 304), 1819: *Ur Gombák* „~ vagy az egyenlő Galotzok meltoztatott Ő Felsége ... kegyelmesen aztat parantsolni hogy lör az ~ vagy az egyenlő Galotzok minden nemeinek az ételek és árultatások egy ataljában tiltassanak meg” (Beszterce/ Bistrița, SzT. 4: 513), 1840: *úrigomba* (Szilágyság, Kőváry/ ZSIGMOND 2009: 147), 1901: *úrgomba* (Nagylózs, Nyr. 30: 444), 1926: *urigomba* (Magyarókereke, SZÜCS on.), 1927: *urgomba* (Páka, MNy. 23: 589), 1939: *urgomba* (Felsőőr, VSz. 6:178), *uri* [...] *gomba* (Gice, HERKELY 4), 1941: *úrgomba* (Szentgál, LŐRINCZE on.; Cserszeztomaj, VAJKAI 237), 1941b: *urigomba* (Martos/ Martovce, FÉL 49), 1950: *urigomba* (Szarvaskő, IGÁZ on.), 1951: *urgomba* (Szentgál, MNyj. 1: 183; Almásháza, SZOLNOKY on.), 1952: *urgomba* (Vargaszeg, SZENTMIHÁLYI on.), 1988: *úrgomba* (Göcsej, BÍRÓ 153). || ÚMTsz. 5: 552, 553, *úrgomba, úrigomba*

úri 'császárgalóca, Amanita caesara' 2003: *úri* (Beje/ Behynce, PUSKÓ 15).

úri medve 'barna érdestinóru, Leccinum scabrum' 2009: *úri medve* (Kászonújfalú/ Casinu Nou, ZSIGMOND 121).

úri róka 'sárga korallgomba, Ramaria flava' 2003: *úriróska* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *úriróka* (Csomortán/ Lutoasa, Köszvényes-Remete/ Eremitu, ZSIGMOND 122, 126).

úri sapka 'redős papsapka-gomba, Gyromitra esculenta' 1997: *uri sapka* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142).

út félen termő gomba 1. 'fehér csengettyűgomba, *Pluteus pellitus*' 1601: *Wt felem terewmgomba, Wt felem terevnm gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 280). **2.** 'földtoló galambgomba, *Russula delica*' 1601: *Wt felem terewmgomba, Wt felem terevnm gomba* (Németújvár/ Güssing, *FungPann.* 280).

ülügomba 1. 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 1985: *ülügomba* (Nádasdaróc/ Doroltu, PÉNTEK–SZABÓ 308), 1997: *ülügomba* (Csík/ Ciucani, Benedek H./ ZSIGMOND 2009: 142), 2003: *ülügomba* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124), 2009: *ülügomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, Klézse/ Cleja, ZSIGMOND 126, 143). **2.** 'piruló őzlábgomba, *Chlorophyllum rhacodes*' 2009: *ülügomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 126). **3.** <nm. gomba> 1952: *ülügombát* (Pokolpatak, HEGEDÜS 147, 345). || ÚMTsz. 4: 237, *ölyvgomba*

ülühát 'nagy őzlábgomba, *Macrolepiota procera*' 2003: *ülühát* (Gelence/ Ghelinta, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

üszöge 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista, Calvatia*' 2009: *üszöge* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 126).

vackorgomba <mérgező gomba> 2009: *vackorgomba* (Sepsiköröspatak/ Valea Crişului, ZSIGMOND 126).

vadalmafa-tapló 'parázstapló, *Phellinus igniarius*' 1993: *vadalmafatópló* (Székelyderzs/ Dârjiu, GUB 102).

vadalma-tapló 'parázstapló, *Phellinus igniarius*' 1993: *vadalmatópló* (Székelyderzs/ Dârjiu, GUB 102).

vadgomba 1. 'galóca, *Amanita*' 2009: *vadgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, ZSIGMOND 104). **2.** <mérgező gomba> 1959: *vadgomba* (Szentgál, VAJKAI 20) 2009: *vadgomba* (Bunyaszekszárd/ Bunea Mică, Ótelek/ Otelec, Négyfalu/ Săcele, Magyarszovát/ Suatu, ZSIGMOND 104, 105, 114, 116).

vadkeserű 'földtoló galambgomba, *Russula delica*' 2009: *vadkeserű* (Vármező/ Câmpul Cetății, ZSIGMOND 127).

vad-lófig 'körtealakú pöfeteg, *Lycoperdon pyriforme*' 2009: *vadlófig* (Magyarviszta/ Viştea, ZSIGMOND 115).

vadpecérke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 2009: *vadpecérke* „kisebb” (Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 140).

vajasgomba <nm. gomba> 1909: *vajas gomba* (Szepesség, ISTVÁNFFI 444).

vajaspölc 1. 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *vajaspölc* (Debrőd/ Debrád, ZSIGMOND 130). **2.** 'barna tinóru, *Xerocomus badius*?' 2009: *vajaspölc* (Jászó/ Jasov, ZSIGMOND 131).

vajgomba 1. 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *vajgomba* (Sepsibesenyő/ Pădureni, Debrőd/ Debrád, Körtvélyes/ Hrušov, Lökös/ Levkuška, ZSIGMOND 125, 130, 131, 137), *vájgomba* (Felsőrás/ Rašice, ZSIGMOND 137). **2.** 'királyavargánya, *Boletus regius*' 2009: *vajgomba* (Mogyoróska, Zsigmond 132). **3.** <nm. gomba> 1969: *vajgomba* (Zempléni-hegység, Dobrossy/ ZSIGMOND 2009: 133), 1981: *vajgomba* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1982: *vajgomba* (Barkóság, Paládi Kovács/ ZSIGMOND 2009: 131). || ÚMTsz. 5: 606

vajszepe 1. 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *vajszepe* (Ajnácskő/ Hajnáčka, ZSIGMOND 134). **2.** 'vargánya, *Boletus*?' 2002: *vajszepe* (Kazár, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135).

vajvargánya 1. 'szemcsésnyelű fenyőtinóru, *Suillus granulatus*' 2009: *vajvargánya* (Darány, ZSIGMOND 107). **2.** 'barna gyűrűstinóru, *Suillus luteus*' 2009: *vajvargánya* (Darány, ZSIGMOND 107). **3.** <nm. gomba> 2007: *vajvargánya* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII).

vakító 'pöfeteg, *Bovista, Lycoperdon, Langermannia*' 2009: *vakító* (Gyergyóújfalu/ Suseni, ZSIGMOND 120).

vakítógomba 'pöfeteg, *Bovista, Lycoperdon, Langermannia*' 2009: *vakítógomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, Nagydobrony/ Velyki Berehi, ZSIGMOND 138, 140).

változó hiribe 'változékony tinóru, *Boletus luridus*' 2001: *változó hirip* (Gyergyó, RAB 214).

vándor potypinka <nm. gomba> 1991: *vándor potypinka* (Ung-vidék, Bódi/ ZSIGMOND 138).

varacskos galambica 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *varacskos galambica* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

varashátúgomba 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1985: *varashátugomba* (Kispetri/ Petrinzel, PÉNTEK–SZABÓ 308).

varas galambica 'sötétedő galambgomba, *Russula adusta*' 1580 k.: *varas galambicza* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T48), 1601: *Vörös Herench* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 270).

varga anyja 'sárga érdestinóru, *Leccinum crocipodium*' 1580 k.: *warga annya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T65).

vargaaszaló <nm. gomba> 2009: *vargaaszaló* (Nyitragerencsér/ Nitrianske Hrnčiarovce, ZSIGMOND 138).

vargánya 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1933: *vargánya* (Szekszárd, HOLLÓS 15), 1943: *vargánya*, *vorgánya* (Őrség, KARDOS 18), 1944: *vargánya* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 1973: *vargánya* „Még ojjan fiatalab vuotam, ha nadzs meleg után esses üdüö vuot, jementem réggée vargányázní, díre hosztam ë zsákje.” (Felsőőr, FTsz. 169), 1978: *vargánya* (Szlávia, SzlavSz. 572), 1981: *vargánya* „Ha sok a vërgánya, erös tél lëssz.” (Kiskanizsa, KiskSz. 268), 1994: *vargánya* (Csallóköz, VARGÁNÉ 142), 2002: *vargánya* (Mátraszentimre, Nyáry Szabó/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *vargánya* (Gyenesdiás, Köröshegy, Darány, Hosszúhetény, Kárász, Vokány, Kémes, Szaporca, Óriszentpéter, Ják, Szombathely, Nyárádszentimre/ Eremieni, Mogyoróska, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 105–112, 127, 132, 145), *vorgánya* (Óriszentpéter, ZSIGMOND 110), *varganya* (Várfalva/ Moldovenești, ZSIGMOND 114), *vargánya* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *vargánya* (Darány, Kárász, ZSIGMOND 107), *vargánya* (Haraszi/ Hrastin, ZSIGMOND 147). **3.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1580 k.: *Varganya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T59), 1994: *vargánya* (Leléd/ Lefa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136). **4.** 'vörösbarna vargánya, *Boletus pinophilus*' 1580 k.: *Varganya* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T54). **5.** 'csavarttönkű fülöke, *Rhodocollybia prolixa*' 1601: *Varganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 283). **6.** 'vargánya, *Boletus*' 1601: *Varganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 271), 1907: *vërgánya* (ÉDES 69), 1937: *vargánya* (Ormányság, KISS 69), 1939: *vargánya* (Nagykanizsa, NÉMETHY on.), 1941: *vargánya* „Amikor a

piros konkoly virágzik, kél a vargánya.” (Cserszegtomaj, Vajkai/ ZSIGMOND 2009: 105), 1943: *vargánya* (Zalabaksa, BÖDEI 71), 1951: *vargánya* (Hosszúhetény, Zengővárkony, NYILASSY on.; Almásháza, SZOLNOKY on.), 1952: *vargánya* „Vászonzacskókban szárítják télire.” (Szentkirályszabadja, PERESZLÉNYI on.), „Rozsvirágzásra szokta kidobni magát.” (Felsőcsöde, Szentpéterföle, Vargaszeg, SZENTMIHÁLYI on.), 1952: *vargánya*, *vërgánya* (Farkasfa, DÖMÖTÖR 12), 1981: *vargánya* (Zempléni-hegység, Bödi/ ZSIGMOND 2009: 133), 1984: *vargánya* (Nagykónyi, SZ. BOZÓKI–SZABÓ 87), 1988: *vargánya* (Göcsej, BÍRÓ 153), 1994: *vargánya* (Észak-Kisalföld, VARGÁNÉ 46), 2007: *vargánya* (Csernec, Dobri, Körmend, Zalaistvánd BAGLADI XIII), *vorgánya* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII), 2009: *vargánya* (Algyő, Szalafő, Pornóapáti, Velem, Zanat, Zselic, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, Hosszúfalu/ Dolga vas, ZSIGMOND 103, 110, 112, 113, 145), *vorgánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110). 2010: *vargánya* (Felsőőr, Kapolcs, Bakonybél, BAGLADI 232), *vargányo* (Felsőőr, BAGLADI 232). **5.** 'tinóru, *Boletus (satanas, calopus, etc.)*' 1601: *Varganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 271), 2010: *vargánya* (Felsőőr, Kapolcs, BAGLADI 232). **6.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *vargánya* (Algyő, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 103, 145). **7.** 'gyűrűstinóru, *Suillus*' 2009: *vargánya* (Algyő, Hosszúfalu/ Dolga vas, Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, ZSIGMOND 103, 145). **8.** <nm. gomba> 1711: *Varganya* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51), 1959: *vargánya*, *vargány* „A jó vargány ajja fehér, teteje barna. A vargányának kaszálláskor van a disze” (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 5: 640; TESz. 3: 1092

vargánya anyja 'kajsza lisztgomba, *Clitopilus prunulus*' 2009: *vargánya anyja* (Szalafő, Nárai, Szombathely, Velem, ZSIGMOND 110, 111, 112), *vorgánya anyja* (Óriszentpéter, ZSIGMOND 110).

vargányaeleje 'kajsza lisztgomba, *Clitopilus prunulus*' 2009: *vargánya eleje* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

vargánya-pesze 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1944: *vargánya pesze* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

varjúgomba <mérgező gomba> 2009: *varjúgomba* (Végvár/ Tormac, ZSIGMOND 105).

vastaglábú 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1993: *vastaglábú* (Áj/ Háj, VARGA 58), 2009: *vastaglábú* (Debröd/ Debrád, Körtvélyes/ Hrušov, Szepsi/ Moldava nad Bodvou, ZSIGMOND 130, 131). **2.** 'nyári vargánya, *Boletus reticulatus*' 2009: *vastaglábú* (Körtvélyes/ Hrušov, ZSIGMOND 131).

vastaglábú gomba 1. 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 1991: *vastaglábú gomba* (Csermosnya völgye, Ujváry/ ZSIGMOND 2009: 133). **2.** 'vargánya, *Boletus?*' 1987: *vastaglábú gomba* (Csermosnya völgye, Zsupos/ ZSIGMOND 2009: 133). || ÚMTsz. 5: 659

vastagszárú 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *vastagszárú* (Felsőróna/ Rona de Sus, ZSIGMOND 146).

vastagszárú csiperke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1899: *vastagszárú csiperke* (Veszprém, HOLLÓS 145).

vastagszárú tinóru 'ízletes vargánya, *Boletus edulis*' 2009: *vastagszárú tinóri* (Técső/ Tiachiv, ZSIGMOND 141).

vásznatka 'gyűrűs tuskógomba, *Armillaria mellea*' 1944: *vásznatka* „ritkán használják” (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

vattamacska 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *vattamacska* (Szombathely, ZSIGMOND 112).

véka 'szürkés pohárgomba, *Cyathus olla?*' 2009: *véka* (Csernáton/ Cernat, ZSIGMOND 122).

vékonykalapú galambica 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2007: *vékonykalapú galambica* (Dobri, BAGLADI XIII).

vénasszonypina 'pöfeteg, *Lycoperdon, Bovista, Calvatia*' 1910: *vénasszonypunna* (nl., Nyr. 83).

vénasszonyposz 1. 'pöfeteg, *Lycoperdon*' 1906: *vénasszonyposz* (Bakonyalja, HORVÁTH 75), 1935: *vénasszonyposz* (Balatonmellék, BEKE 19), *vénasszony-pocca* (Sopron, BEKE 19), nd.: *vénasszonyposz* (Vas megye, Nyr. 30: 100). **2.** <nm. gomba> 2004: *vénasszonyposz* „...erdei gubacs, tölgyfán keletkezett gömb, amely már egészen puha; ha megnyomják, lelapul, és barna por ömlik ki belőle” (Bük, Bük iTsz. 161).

vendelgomba <nm. gomba> 1941: *vendelgomba* „Ősszel nő.” (Cserszegtomaj, Vajkai/ ZSIGMOND 2009: 105). || ÚMTsz. 5: 684

vérejáró 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 2003: *vérejáró* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

vérgomba 'lucfenyves rizike, *Lactarius deterrimus*' 2003: *vérgomba* (Gelence/ Ghelintă, Sántha/ ZSIGMOND 2009: 124).

véresgomba 'csiperke, *Agaricus*' 1917: *véresgomba* (Nagyszalonta/ Salonta, MNY. 13: 126). || ÚMTsz. 5: 691

vetővargánya 'vargánya, *Boletus*' 1941: *vetővargánya* (Cserszegtomaj, Vajkai/ ZSIGMOND 2009: 105), 1988: *vetővargánya* (Göcsej, BÍRÓ 153), 2007: *vetővargánya* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII), *vetővargánya* (Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XIII).

virággomba <nm. gomba> 1959: *virággomba* „Fán nyő” (Szentgál, VAJKAI 20). || ÚMTsz. 5: 735

vonyicagomba 1. 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2009: *vonyicagomba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146). **2.** 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *vonyicagomba* (Szilágysomlyó/ Şimleu Silvaniei, ZSIGMOND 146).

vörösbélű 1. 'királyvargánya, *Boletus regius?*' 1994: *veresbélű* (Leléd/ Leľa, Liszka/ ZSIGMOND 2009: 136). **2.** 'csiperke, *Agaricus*' 2009: *veresbélű* (Leléd/ Leľa, ZSIGMOND 136). **3.** <nm. gomba> 1578: *Veres bélő* (Debrecen, Melius 29/ SZABÓ 1978: 159).

vörösbélű csiperke 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1971: *veresbélű csiperka* (Andrásfalva/ Mănueti, Fábrián/ ZSIGMOND 2009: 144).

vörösbélű gomba 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1899: *vörösbélű gomba* (Kecskemét, Szekszárd, HOLLÓS 146), 1933: *vörösbélű gomba* (Szekszárd, HOLLÓS 15). || ÚMTsz. 5: 773

vörösfenyőfa gombája <nm. gomba> XVI. sz. vége: *Vörös fenyő fanak teorfeoken mely gomba terem* (Gyulafehérvár/ Alba Iulia, Lencsés 350/ VARJAS 1943), 1655: (*Veres fenyő fa*) *Gombája* „válaftott jo, ha fejrőlő, ritka, puha, könyű és furlodo: Ez előbbőr edes, oßtonn keferű és boritto: metelő vekonyitto, törölő, el oßlato, és a' bé

Borultakot ki nyitto erejű. Leg illendőb pedig a' torhanak ki tißtittáfára" (nl., APÁCZAI 232).

vörös galambica 'barnulóhúsú galambgomba, *Russula xerampelina*' 1580 k.: *Werews galambicza* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T46), 1601: *Veres Gala...bicza*, *Vörevvs galambicza* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 270).

vörösgomba 1. 'kerti csiperke, *Agaricus campestris*' 1899: *veres gomba* (Debrecen, HOLLÓS 146), 2009: *vörösgomba* (Kémes, ZSIGMOND 109). **2.** 'rózsáslemezü pereszke, *Tricholoma orirubens*' 1899: *vörösgomba* (Kecskemét, HOLLÓS 146). **3.** 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 1693k.: *veres gombától* „Szent István havában az legyek meghalnak az ~, az ki az erdőkön terem, ha megvagdaldják-, egy tálban teszik, tejjel megöntözik, de oly helyre kell tenni, hogy ebek, macskák ne egyék, mert ők is meghalnak tőle" (nl., Becskereki 1404. rec./ HOFFMANN 1989: 431). **4.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *veresgomba* (Izsnýéte/ Zhniatyino, ZSIGMOND 139). **5.** <nm. gomba> 1906: *veresgomba* (Körösjánosfalva, BÖSZÖRMÉNYI 34). || ÚMTsz. 5: 774

vöröshátú 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *vöröshátú* (Mogyoróska, ZSIGMOND 132). **2.** 'galambgomba, *Russula*?' 2009: *vereshátú* (Jobbágytelke/ Sâmbriaş, Vizantea Mănăstirească, ZSIGMOND 126, 144). **2.** <nm. gomba> 1951: *vöröshátú* (Zengővárkony, NYILASSY on.).

vöröshátú gomba 1. 'hánytató galambgomba, *Russula emetica*' 1909: *vereshátugomba* (Tatrag/ Tärlungeni, PÁL 379). **2.** <nm. gomba> 1979: *vereshátú gomba* (Dercen/ Dertsen, GUNDA 291). || ÚMTsz. 5: 774

vöröshátú kozárka 'érdestinóru, *Leccinum*?' 1981: *vereshátú kozárka* (Zempléni-hegység, Bódi/ ZSIGMOND 2009: 133).

vöröshátú tinó 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 2009: *vöröshátú tinó* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

vöröshátú tinógomba 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 2009: *vöröshátú tinógomba* (Beregújfalu/ Novoje Szelo, ZSIGMOND 138).

vöröshátú tinóru 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*?' 2009: *vereshátú tinóri* (Nagymuzsaly/ Muzsijevo, ZSIGMOND 140).

vörös herencs 1. 'büdös galambgomba, *Russula foetens*' 1580 k.: *Vörös herench* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T41), 1601: *Vörös Herench* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 268). **2.** <nm. gomba> 1580 k.: ~~uörös—herinez~~ (Németújvár/ Güssing, ClusK. T33), 1711: *Vörös hereng* (nl., NomPann.³ 56/ SZABÓ T. 1992: 51).

vörös keserűgomba 'jegenyefenyő-rizike, *Lactarius salmonicolor*' 1580 k.: *Vörös keferö gomba* (Németújvár/ Güssing, ClusK. T30), 1601: *Vörös ke|ere gomba*, *Vörös ke|erevv gomba* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 267).

vörös kozák 1. 'tölgyfa-érdestinóru, *Leccinum aurantiacum*?' 2009: *veres kozák* (Mátraalmás, Parád, Recsk, ZSIGMOND 135). **2.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 1944: *vörös kozák* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135), 2009: *veres kozák* (Mátraalmás, Parád, Recsk, ZSIGMOND 135).

vörös peccsirke <nm. gomba> 1923: *vörös picisirke* (Hugyag, TAKÁTS 148). || ÚMTsz. 5: 773

vörös pulinyica 'légyölő galóca, *Amanita muscaria*' 2009: *veres pulinyica* (Pusztina/ Pustina, ZSIGMOND 144).

vörös vargánya <nm. gomba> 1601: *verews varganya*, *verevvs varganya* (Németújvár/ Güssing, FungPann. 272), 1711: *vörös var-/gáncs* (nl., NomPann.³ 57/ SZABÓ T. 1992: 51).

vörös vargányagomba 'változékony tinóru, *Boletus luridus*' 1944: *veres vargányagomba* (Mátra, Moesz/ ZSIGMOND 2009: 135).

zelligomba 'közönséges petrezselyemgomba, *Hericium coralloides*' 2009: *zelligomba* (Darány, ZSIGMOND 107).

zöldbelű pöfeteg 'pikkelyes pöfeteg, *Calvatia utriformis*' 2009: *zöldbelű pöfeteg* (Algyő, ZSIGMOND 103).

zöld fenyőce 1. 'fenyőtínóru, gyűrűstínóru, *Suillus*' 2009: *zöld fenyőce* (Debrecen, ZSIGMOND 104). **2.** 'érdestinóru, *Leccinum*' 2009: *zöld fenyőce* (Debrecen, ZSIGMOND 104).

zöld galambica 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2007: *zöld galambica*

(Völgyifalu/ Dolina pri Lendavi, BAGLADI XXIII), *zöld galambica* (Zalaistvánd, BAGLADI XIII).

zöld galóca 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2007: *zöld galóca* (Dobri, BAGLADI XIII).

zöldhátú 1. 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *zöldhátú* (Kémes, Jobbágytelke/ Sâmbriaș, Rigmány/ Rigmani, Buják, Beregújfalu/ Novoje Szelo, Nagyvárad/ Oradea, ZSIGMOND 109, 126, 127, 137, 138, 145), *zöldhátú* (Négyfalu/ Săcele, Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, Köszvényes-Remete/ Eremitu, Homoród-szentpál/ Sânpaul, Szilágysomlyó/ Șimleu Silvaniei, ZSIGMOND 114, 126, 129, 146). **2.** 'kékhátú galambgomba, *Russula cyanoxantha*' 2009: *zöldhátú* (Köszvényes-Remete/ Eremitu, ZSIGMOND 127). **3.** <nm. gomba> 1951: *zöldhátú* (Zengővárkony, NYILASSY on.).

zöldhátú csuperka 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 1985: *zöldhátú csuperka* (Bábony/ Băbiu, Váralmás/ Almașu, PÉNTEK–SZABÓ 308).

zöldhátú galambgomba 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *zöldhátú galambgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 126), *zöldhátú galambgomba* (Buják, ZSIGMOND 137).

zöldhátúgomba 1. 'varashátú galambgomba, *Russula virescens*' 2009: *zöldhátú galambgomba* (Sepsikőröspatak/ Valea Crișului, ZSIGMOND 126). **2.** <nm. gomba> 1984: *zöldhátú gomba* (Nagykónyi, BOZÓKI–SZABÓ 87).

zsemlevargánya 'vargánya, *Boletus*' 1941: *zsömlye* v. (Cserszegtomaj, VAJKAI 237). || ÚMTsz. 5: 818

zsidóbőr 1. 'bükkfa-tapló, *Fomes fomentarius*' 1909: *zsidóbőr* „hatalmas, vén fák oldalán termett” (Bakony, EÖTVÖS 2008²:

116), 1959: *zsidóbőr* (Szentgál, VAJKAI 20). **2.** 'tapló, *Fomes*' 1982: *zsidóbőr* (Dunántúl, GUNDA 206). **3.** 'likacsosgomba, *Polyporus*' 1982: *zsidóbőr* (Dunántúl, GUNDA 206).

zsidógomba 1. 'sátántinóru, *Boletus satanas*' 1937: *zsidugomba* (Őrisziget, KÁLMÁN 346), 1941: *zsidu-gomba* (Farkasfa, DSz. 8: 173). **2.** 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *zsidógomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **3.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *zsidógomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **4.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *zsidógomba* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **5.** 'sárga róka-gomba, *Cantharellus cibarius*' 1985: *zsidógomba* (Kispetri/ Petrinzel, PÉNTEK–SZABÓ 307). **6.** <nm. gomba> 1987: *zsidógomba* (Murány völgye, ZSUPOS 38). || ÚMTsz. 5: 824

zsidóvargánya 1. 'vörös érdestinóru, *Leccinum albostipitatum*' 2009: *zsidóvargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **2.** 'barna érdestinóru, *Leccinum scabrum*' 2009: *zsidóvargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110). **3.** 'molyhos tinóru, *Xerocomus subtomentosus*' 2009: *zsidóvargánya* (Szalafő, ZSIGMOND 110).

zsinórgomba 1. 'fehértéjű keserűgomba, *Lactarius piperatus*' 2009: *zsinórgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143). **2.** 'pelyhes keserűgomba, *Lactarius deterrimus*' 2009: *zsinórgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

zsinigor 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus*?' 2009: *zsinigor* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

zsinigorgomba 'nyírfa-szőrgomba, *Lactarius torminosus*?' 2009: *zsinigorgomba* (Klészse/ Cleja, ZSIGMOND 143).

zsíra a földnek 'erdei szömörccsög, *Phallus impudicus*' 2009: *zsíra a földnek* „fiatal” (Bahána/ Bahana, ZSIGMOND 142).

10. Tézisek/ Theses

10.1 Az értekezés új tudományos eredményei (tézispontok)

- (1) A kutatás során összegyűjtött történeti és népi gombanevek szótárba rendezésével olyan gombanévlista vált hozzáférhetővé, amely további vizsgálatoknak is alapot adhat. (1312 lexéma)
- (2) A mikológia szaknyelve nem korlátozódik az ún. gombászati nomenekre, hanem egyéb terminusokban is gazdag, a terminusok hálójá összetett.
- (3) A népi kategorizálást az észlelés folyamata határozza meg, az emberi tapasztalatra épít. Ebből adódóan a népi kategóriák tagoltságát befolyásolja az adott vidék gombavilága, az adott nyelvhasználó gombaismerete, az, hogy a területen mennyi gombát minősítenek hasznosnak, és mit gyűjtenek stb.
- (4) Népdalaink kognitív vizsgálata kimutatta, hogy amellet, hogy a *gomba* általánosan negatív konnotációjú a magyarok világképében, fallikus szimbólum is, a férfiasság szimbóluma. Általában a tisztátalanság képe társítható hozzá.
- (5) A gomba mérgezőségét alapvetően öt különböző fogalmi kategóriával fejezi ki a magyar nyelv: 1. negatív konnotációjú állattal (pl. *béka*gomba); 2. negatív konnotációjú személlyel (pl. *anyó*sgomba); 3. betegséggel (pl. *rüh*sgomba); 4. a halálra való közvetlen utalással (pl. *halál*trombita) és 5. egyéb negatív tulajdonsággal (pl. *bolond*gomba) létrehozott gombanevek.
- (6) A népi elnevezések között 65%-ban találunk kétrészes, kételemű, *gomba* szóval alkotott szerkezeteket (pl. *disznó*gomba); míg a többelemű, *gomba* szóval alkotott gombanév-szerkezetek ritkák, megközelítőleg 4%-ban használják (pl. *barna* fagomba). A második leggyakoribb szerkezetípus az egyrészes, önállóan használt gombaneveké (pl. *vargánya*), amelyek a vizsgált lexika 22%-át adják. Az önálló gombanévvel alkotott kétrészes gombanév-szerkezetek 8%-ban fordulnak elő (pl. *kék galambica*), míg az elliptikus szerkezet mindössze a népi elnevezések 1%-ára jellemző (pl. *őzlábú*).

(7) A funkcionális-szemantikai típusok nem mindig különíthetők el kielégítően, hiszen a névadás összetett folyamat, mégis elhatárolhatók bizonyos funkciók, amelyek motivációs erőként hatottak a névadáskori helyzetben. A funkcionális-szemantikai elemzés során 25 különböző kategóriába soroltam a népi gombaneveket. A következőket állapíthatjuk meg az elnevezések funkcionális-szemantikai szerkezetéről:

- A népi gombanévadásban jellemző a kicsinyítő képzős becézés és a negatív fokozásra utaló (vagy kicsinyítést kifejező), valamint a metaforikus jellegű méretkifejezés.
- Az alaki hasonlóság nagyon gyakori motiváció a népi gombanévadásban. A változatos formájú gombák az élet különböző területén használt tárgyakra, dolgokra, valamint főleg állatokra emlékeztették a névadókat.
- A gomba alakja és színe gyakran együtt motiválja a névadást, utóbbihoz általában az állatok színe a minta.
- A legérdekesebb jegy a gomba korára utaló név használata, előfordul, hogy külön népi elnevezése van a fiatal és az öreg gombáknak..
- Speciális és tipikus a növényekre utalás a népi gombanevek esetében. A növényre utaló névrészt általában nem a hasonlóság motiválja, hanem a gomba hozzájuk való viszonya.
- Nem számottevő arányú az előfordulási hely motivációjával létrejött népi gombanevek csoportja, mivel általában olyan nagy társulásokhoz való viszonyról van szó, amelyekben gombafajok sokasága fordulhat elő.
- Különösen egy nemzetségen belül lévő, illetve nagyon hasonló fajokat különböztet meg a természetes névadás a termőidő alapján, olyan esetben, amikor az egyik faj tavasszal terem, a másik pedig ősszel.
- A népi gombanévadásra akkor jellemző a népnevek használata, ha azt szeretnék kifejezni, hogy a gombát az adott nép közvetítésével ismerték meg, vagy hogy az adott nép fogyasztja a gombát, míg a magyarok nem.

(8) A lexikális-morfológiai vizsgálatkor 56 alkategóriába soroltam a népi gombaneveket. A következőket állapíthatjuk meg a népi gombanevek lexikális-morfológiai szerkezetéről:

- A gombanevek funkcionális névrésze négy fő szófaji kategóriába sorolható: I. ige, II. főnév, III. melléknév, IV. igenév.

- Elsősorban a gombataxon jellegű névrészek miatt a főnevek nagy aránya jellemző. A vizsgált gombanevek harmada melléknévi névrészt is tartalmaz. A gombák esetében funkcionális-szerkezeti szempontból fontosak az igeneves névrészt tartalmazó gombanevek is.
- (9) A népi gombanevek többsége két névrészből áll, a névrészek közötti szintaktikai viszonyt a szintagmatikus elemzés során mutattam be. A szintagmatikus elemzés alapján a következőket állapítottam meg:
- Hagyományosan a szókapcsolatokat és az összetételeket mellé- és alárendelő szerkezetekként szokás bemutatni. A gombanevek névrészeinek viszonyaira a mellérendelés nem jellemző; az alárendelő szerkezetek közül is csak jelzős viszonyút találunk.
 - A minősítő jelzős szerkezetben a bővítményrész leggyakrabban főnév vagy főnévi értékű szó. Ide sorolhatjuk az összes önálló gombanév + *-gomba* összetételt. A minőségjelzős névrész, ha melléknév, a gombanevekben általában színnévként vagy színre utalva jelenik meg.
 - Kevés példa van birtokos jelzős szókapcsolatra, összetételre: mindössze a XVIII. század elejéig adathatók a *fa + gombája* elnevezések, amelyek rész-egész viszonyt fejeznek ki. A mai *fa + gomba* elnevezések szintaktikailag pontosan nem elemezhetők, a nyelvtörténeti adatok többsége arra mutat, hogy az első hasonló gombanevek körülírási szerkezetek voltak. A XVIII. századig szívesen használták a körülírási szerkezetet, viszont a hivatalos nevek bevezetésével párhuzamosan, a népi nyelvben is egyszerűbb, tömörebb alakokat kezdtek használni.
 - A kétrészes népi gombanevek jelentős hányada jelentéssűrítő szerkezetű, leggyakrabban állatokhoz hasonlítják a névadás során a gombákat.
- (10) A gombanevek esetében, mivel konkrét denotátumokról beszélünk, a szómezők jelentésstruktúrája nem olyan összetett, mint a köznevek többségénél. Különösen igaz ez a hivatalos gombanevekre, amelyek jellemzőik tekintetében közel állnak a tulajdonnevekhez, fő funkciójuk nem a kategorizálás, hanem a megnevezés. A népi gombanevek kérdése ennél bonyolultabb: nehéz körülhatárolni, hogy egy-egy elnevezés pontosan mit takar.

a. The new scientific results of the dissertation (theses)

- (1) Compiling the historical and language geographical data a list of Hungarian fungus names is available for further researches as well. (1312 lexemes)
- (2) The Hungarian specialized language of mycology is not limited to the so called mycological nomina but it is rich in other technical terms as well; the net of technical terms is complex.
- (3) Folk categorization is determined by the process of perception; it builds up from human experience. Therefore, the complexity of folk categories is influenced by that how much mushrooms are generally known in the region, how many mushrooms are considered to be edible and useful, etc.
- (4) Due to the results of cognitive analysis of Hungarian folk songs, the word *gomba* generally has negative connotations in the linguistic world view of Hungarians; furthermore, it is a phallic symbol, the symbol of masculinity. It can be associated with impurity.
- (5) Fungal poisoning can be expressed with great subtlety in Hungarian. Basically, the names of poisonous and invaluable fungi can be divided into five different groups: one of the constitutions of the fungus name is 1. an animal with negative connotations (e.g. *béka**gomba* ‘frog mushroom’); 2. a person with negative connotations (e.g. *anyó**gomba* ‘mother-in-law mushroom’); 3. a disease (e.g. *rühö**gomba* ‘scabious mushroom’); 4. a direct reference to death (e.g. *halál**trombita* ‘death trumpet’); or 5. another negative feature (e.g. *bolond**gomba* ‘foolish mushroom’).
- (6) About 65% of Hungarian folk fungus names have a structure with two name constitutions, two name elements and the ending *-gomba* (e.g. *disznó**gomba* ‘pig mushroom’); while the structures with more name elements and the ending *-gomba* are quite rare, they are used in app. 4% (e.g. *barna* *fagomba* ‘brown treemushroom’). Names with only one name constituent are the second most regular structures (e.g. *vargánya* ‘Bolete’), they total up to 22% of the examined lexica. Names with two name constitutions and an independent fungus name ending appear in 8% of all cases (e.g. *kék galambica* ‘blue Russula’). Elliptical structures are 1% of all folk fungus names (e.g. *őzlábú* ‘with deer legs’).

- (7) Functional-semantic types cannot be separated perfectly, as name giving is a complex process. Even though certain functions can be delimited, which worked as motivational forces in the situation of name giving. 25 categories were distinguished during the functional-semantic analysis. The followings can be stated about the functional-semantic structures of folk fungus names:
- In folk fungus name giving it is typical to use diminutive and to express dimension with metaphoric phrases.
 - Similarity in shape is very common motivation in folk name giving. Fungi have a great variety of shapes; they resembled different objects of everyday life or they especially reminded people of animals at the time of name giving.
 - The shape and color of fungus often motivate name giving together; expressing color is generally done by referring to animals.
 - The most interesting is to use a name referring to age.
 - It is special and typical how fungi are called after plants. This name giving is usually not motivated by similarity in shape but by the relation between fungus and plant.
 - It is not regular that the habitat motivates the name giving. There are so many different fungi in forests and on fields that pointing the habitat does not define them.
 - Producing time is one of the name constituents especially when two genera from the same family are distinguished. In this case one of the genera produces in spring and the other in autumn.
 - Nationalities appear in folk fungus names when the fungus was introduced by another folk, or when another folk eats that fungus while Hungarians do not.
- (8) During the lexical-morphological analysis I grouped folk fungus names into 56 categories. The followings can be stated about the lexical-morphological structures of folk fungus names:
- There are four main categories according to the word classes of functional name constitutions: I. verb, II. noun, III. adjective, IV. participle.
 - Functional name constitutions are usually nouns by origin because many of them are named after some taxa. One third of the examined names contain an adjectival name constituent as well. Participles are also usual functional name constitutions among folk fungus names.

- (9) Most folk fungus names consist of two name constitutions. I presented the syntactic relations between functional name constitutions with syntactical analysis. The followings can be stated about the structure of folk fungus names:
- Traditionally, compounds are presented as co-ordinating or subordinating structures. Co-ordination cannot be found between fungus name constitutions; subordination is also only attributive.
 - Qualitative adjectival compounds basically have noun complements. All structures with an independent fungus name + the ending *-gomba* can be put into this group. Qualifier usually refers to color.
 - There are only few examples for possessive adjectival compound: structures like *fa + gombája* 'tree + its fungus' can be found until the end of 18th century. Nowadays these names appear in the form *fa + gomba* 'tree + fungus' but these structures cannot be analyzed syntactically. Most historical data show that the first similar fungus names were paraphrase structures. Paraphrase structures were often used until the 18th century, however, when the official naming appeared, folk fungus names became briefer and more simple as well.
 - Most folk fungus names with two name constitutions are meaning condensing compounds; these fungi are usually compared to animals during the name giving.
- (10) As fungus names have exact denotata, the semantic structure of word fields is not as complex as in the case of other common words. It is especially true to scientific fungus names, which are close to proper nouns in their features; their main function is the naming, not the categorizing. The issue of folk fungus names is more complicated: it is hard to define what a name exactly means.